ՅԱՌԱՋԸ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ MERCREDI 1 Février 1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3953

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ»

— ∞ —

Ըսինք թէ առենէ մը ի վեր ուսումնասիրութիւններ եւ գիրքեր կը հրատարակուին Փարիզի մէջ, արծարծելով Մեծ Պատերազմէն առաջ եւ վերջը կնքուած դաշնագիրներն ու համաձայնութիւնները :

Ժամանակի նշան, պիտի ըսէր մեր վարժապետը :

Այսպէս, անցեալ տարի լոյս տեսաւ Փօլ ոլիւ Վէտալ պատկառելի հատորը, «Խաչելութիւն Կիլիկիոյ»: Քանի մը ամիս առաջ ալ՝ նոյն հեղինակին ուրիշ մէկ հատորը, Ալեքսանտրէթի Աղէտը:

Այս օրերս հրատարակուեցան երկու նոր գիրքեր,— 1· «Մեծատուր Արեւելքի բաժանումը», հեղինակը՝ Ժան Փիչօն: 2· Ֆրանսուրիական դաշնագրին գաղտնի պատմութիւնը: Ո՞ւր կ'երթայ Մօտաւոր Արեւելքը: Հեղինակը՝ Մարսէլ Հոմէ:

Առաջին գիրքին յառաջաբանը գրած է զօր· Տիւֆիէօ, կիլիկիոյ երբեմնի հրամանատարը: Երկրորդ գիրքինը՝ զօր· Պոէմոն, նոյնպէս կիլիկիայէն:

Մինչեւ կեանք որ այս վերջինը պարբերաբար կ'արտայայտուի «Լա Ֆրանս Միլիթէր»ի մէջ, Մօտաւոր Արեւելքի գործերու մասին: Մանաւանդ Ալեքսանտրէթի ողբերգութենէն ի վեր: Ուրիշներ ալ, որոնք համախմբուած են «Միջերկրականի կոմիտէ»ին մէջ, նոյնպէս կը գրեն ու կը խօսին զանազան առիթներով: Օրուան հրապարակագիրներէն ալ Թառօ եղբայրները եւ ուրիշ հեղինակաւոր դէմքեր չեչոտակի դիրք բռնած են, պաշտպանելու համար «Անդրծովեան իրաւունքները»: Բուն բառով՝ կայսրութիւնը :

Ամիսներ առաջ, պատերը փակցուած էր գլխագիր յայտարարութիւն - կոչ մը, յանուն «Մեծագոյն Ֆրանսայի»: Կոչը կ'ըսէր, պերճախօս դարձուածքներով·

— « Ռու նախահայրերդ Էզի տուին անդրծովեան կայսրութիւն մը 18 անգամ աւելի լայն քան Ֆրանսան, 70 միլիոն բնակչութեամբ: Այս կայսրութիւնը մայր հայրենիքէն կը գնէ տարեկան 8 միլիառ ֆրանսի ապրանք, աւելի քան Եւրոպայի գլխաւոր երկիրները հաւաքաբար: Մի թողուր որ տկարանայ այդ հայրենի ժառանգութիւնը »:

Եւ դեռ աւելի պերճախօս արտայայտութիւններ, թերթերու մէջ թէ բեմերու վրայ :

Կը նշանակէ թէ մարդիկ լրջօրէն զործի ձեռնարկած են, միշտ վառ պահելու համար «կայսրութեան» գաղափարը, իբրեւ հետեւանք նորագոյն դէպքերու եւ մանաւանդ հարեան պետութեանց աշխարհակալութեան տենչերուն :

Այս տեսակէտէն, մանաւորապէս ուշագրաւ է Ժան Փիչօնի գիրքը,— « Մերձաւոր Արեւելքի բաժանումը», օժտուած՝ չարք մը քարտէսներով:

Պատմութիւնն է այս Մօտաւոր Արեւելքի մէջ մղուած կռիւներուն, ազդեցութեան պայքարներուն, Մեծ Պատերազմէն առաջ, պատերազմի ընթացքին եւ անկէ վերջը կնքուած դաշնագիրներուն եւ համաձայնութեանց:

Քանի մը գլուխներ, աւելի որոշ գաղափար տալու համար.—

Մօտաւոր Արեւելքը համաշխարհային պատերազմին առեն·— կ. Պոլսոյ եւ Նեղուցներու խնդիրը ·— Լոնտոնի 1915 ապրիլ 26ի դաշնագիրը·— 1914 - 15ի անգլեւարաբական բանակցութիւնները·— 1916ի ապրիլի անգլեւֆրանսական եւ ռուսական համաձայնութիւնը Փոքր Ասիոյ մասին·— 1916 մայիսի ֆրանսեւանգլիական պայմանագրութիւնը ·— Ամերիկեան միջամտութեան գիծը ·— Ռուսական յեղափոխութեան հետեւանքները·— Մուտրոսի զինադադարը·— Օսմանեան խնդիրը Փարիզի հաշտութեան խորհրդաժողովին առջեւ,— Դաշնակիցներուն որոշումները·— Թուրքիոյ վերածնունդը·— Հոգատարութեանց խնդիրը·— Միջագետքի բաժինները·— Իտալական պահանջները·— Օսմանեան կայսրութեան անդամատման հաշուեկշիռը եւն·:

Աւելորդ է ըսել թէ Հայկական Դատն ալ կը յուզուի այս նիւթերուն մէջ, Բժ· Զաւրիեւի դիմումներով, Պօղոս Նուպարի եւ Ա–հարոնեանի ձեռնարկներով եւն·: Եւ քարտէսներէն մէկը յատկացուած է Թուրքիոյ բաժանման, ուր կ'երեւան հայկական պահանջները.— Ամբողջական Հայաստան՝ Կովկասէն մինչեւ Միջերկրական... (Նշանակուած են նաեւ ասորա-քաղդէական, յունական եւ քրտական սահմանները, ինչպէս եւ մեծ պետութեանց ազդեցութեան գօտիները):

Ուրեմն ամբողջական պատմութիւնը Մօտաւոր Արեւելքի անցուդարձին,— այնքան եղերական՝ իր ելքով:

Ի՞նչ կ'ուզէ ապացուցանել հեղինակը, 380 էջերու մէջ:

Ամէն բանէ առաջ՝ Ֆրանսայի ձեռնթափութիւնը, սկիզբէն մինչեւ վերջը:

Արդարեւ, ամբողջ քարտէս մը կը ներկայացնէ այդ ձեռնթափութեանց պատկերը, անտեսական տեսակէտով·— Պղինձի հանքեր (Արդնի Մաուէն, որ կը մտնէր Ֆրանսական շրջանին մէջ)·— Քարիւղ (Մուսուլ)·— Բամպակ (Կիլիկիա)·— Ալեքսանտրէթի գաւառ·— Սուրիական հոգատարութիւն:

Եղրակացութի՞ւնը.— Պարզելով իտալական պահանջները եւ մասնաւորապէս անգլեւգերմանական մրցակցութիւնը, Ժան Փիչօն կը նախատեսէ Մօտաւոր Արեւելքի հարցին վերաբացումը : « Չէ՞ որ պատմութիւնը յաւիտենական վերսկսում մըն է». իսկ « Արեւելեան խնդիրը յաւիտենական »:

Մենք ուզեցինք ամփոփ գաղափար մը տալ կարգ մը նոր երեւոյթներու մասին, եղրակացութիւնը ձգելով ընթերցողին :

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԷՐ ԵՏ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԻՏԱԼԻՈՅ ԿՈՂՔԻՆ Է, ԵԹԷ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԾԱԳԻ

— ∞ —

Երկուշաբթի դիշեր, Գերմանիոյ խորհրդարանին բացման առթիւ, Հիթլէր խօսեցաւ իր աւանդական ճառը, որ տեւեց երեք ժամ, 7էն 10: Ճառէն առաջ, Տոքթ· Ֆրիք կարդաց օրինագիծ մը, որ Առաջնորդին լիազօրութիւնները կ'երկարաձգէ մինչեւ 1943 մայիս 10 (լիազօրութիւնը պիտի վերջանար 1941 ապրիլ 1ին):

Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին 1943 մայիս 10ին: Տոքթ· Ֆրիք ըսաւ թէ օրինագիծը հիմնաւորման չի կարօտիր, նկատի առնելով Առաջնորդին կատարած իրագործումները: «Ընդունիլ լիազօրութեանց երկարաձգումը՝ կը նշանակէ երախտագիտութեան պարտք մը կատարել եւ ապացուցանել ձեր անսասան վստահութիւնը Առաջնորդին հանդէպ »:

Օրինագիծը վաւերացուեցաւ միաձայնութեամբ: Առաջին անգամ ըլլալով ներկայ էին նաեւ Աւստրիոյ եւ Չեխական Գերմանիոյ ներկայացուցիչները, համապատասխանաբար 855 երեսփոխաններ, որոնք դղրդադին ծափերով եւ «կեցցէ»ներով կը թնդացնէին սրահը :

Իրրեւ նոր ազդանշան, Հիթլէր այս անգամ պաշտօնապէս դրաւ դաղթավայրերու խնդիրը :

Ձաղկելով յաղթական պետութեանց բռնած դիրքը՝ պատերազմէն վերջը, Հիթլէր յայտարարեց ·

— « Կա՛մ աշխարհի հարստութիւնները պիտի բաժնուին բռնի ուժով — եւ այն ատեն այդ բաժանումը պիտի սրբագրուի միշտ, ատեն ատեն — եւ կամ բաշխումը պիտի կատարուի արդարութեամբ: Այդ պարագային, ողջմտութիւնը պէտք է միանայ արդարամտութեան եւ յարմարութեան: Բայց հաւատալ թէ քանի մը ժողովուրդներ բարին Աստուծմէ արտօնութիւն ստացած են բռնի տիրանալու աշխարհի, եւ յետոյ զանոնք արդարացնել բարոյական տեսութիւններով, թերեւս հանգստացուցիչ հաւատք մըն է ունեցողներուն համար· բայց այդ հաւատքը պարտաւորիչ ուժ չունի չունեւորներուն համար: Հարցը չի կրնար լուծուիլ նաեւ այն ատեն, երբ պետական չատ մեծ մարդ մը պարզապէս կը յայտարարէ հեգնական ծիծաղով մը թէ ազգեր կան որ առաջնութիւն ունին եւ հետեւաբար միւսները պէտք է միշտ կարօտ մնան: Գերմանիոյ համար խնդիրը չատ պարզ է: Մեր գաղթավայրերը գողցան հակառակ նախազգաշ Ուիլսընի տուած հաւաստիքներուն: Այն առարկութիւնը թէ մեր գաղթավայրերը արժէք չունին, տրամաբանօրէն պէտք է մղէր մեզի վերադարձնելու զանոնք: Միայն երկու միջոցներ կան յաղթելու մեր անտեսական դժուարութեանց : Մենք պարտաւոր ենք կա՛մ աւելի ներածել, ինչ որ կը նշանակէ աւելի արտածել, եւ կամ ընդարձակել այն տարածութիւնը որ կենսականօրէն անհրաժեշտ է մեր ժողովուրդին համար: Քանի որ երկրորդ լուծումը անկարելի է այժմ, իրրեւ հետեւանք յաղթականներու կուրութեան, մենք պէտք է աւելի արտածենք: Դրամատիրութիւնը չէ որ այդպէս ընելու կը հարկադրէ մեզ, այլ մեր ամենօրեայ հացին դաժան անհրաժեշտութիւնը: Մեծ պատերազմէն վերջը, չատ աւելի խմաստուն չարժած պիտի ըլլային, քաղաքական եւ գաղթային համաձայնութիւն մը կնքելով Գերմանիոյ հետ քան խրելով ճամբու մը մէջ որ ծանր բեռներ կը դնէ ազգերու վրայ, լաւ չհաշտիչներ ապահովելով միջազգային չահադէտներու: Այն 3,000,000 քառ· քիլոմեթր գերմանական գաղթավայրերը որ Ֆրանսական եւ անգլիական գործան, չատ չանցած 20 միլիառ ոսկի մարք պիտի արժեն Անգլիոյ: Այս պարագան հաճոյք չի պատճառեր մեզի: Մենք կը պայքարինք իրաւունքի մը համար որ անհրաժեշտ է մեր գոյութեան, մինչդեռ ուրիշներ կը պաշտպանեն անարդարութիւն մը որ կը վնասէ իրենց իսկ տեսական չահերուն »:*

Եզրակացութիւնը այն էր թէ Գերմանիա ուրիշ հողային պահանջներ չունի Անգլիայէն եւ Ֆրանսայէն, բացի իր գաղթավայրերուն վերադարձէն, որ չի կրնար պատերազմի պատճառ ըլլալ:

Ճառին երկրորդ կարեւոր մասը կը կազմէր Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ համերաշխութիւնը :

— « Երբ կ'ուզենք պաշտպանել մեր իրաւունքները, այդ չի նշանակեր թէ պատերազմ կ'ուզենք, ինչպէս ամէն օր կը կրկնէ անբարեխիղճ մամուլ մը: Այդ կը նշանակէ թէ մենք կ'ըմբռնենք ուրիշ ժողովուրդներու բաղձանքը մասնակցելու աշխարհի բարիքներուն, համաձայն իրենց ժողովուրդին, իրենց արժանիքներուն եւ քաջութեան: Եւ, պաշտպանելով ուրիշ ժողովուրդներու իրաւունքները, մենք վճռած ենք Իտալիոյ հետ համերաշխաբար արժեցնել մեր հասարակաց չահերը: Ոչ մենք, ոչ ալ Իտալիան որ եւ է պարագայի մէջ պիտի ընկրկինք սպառնալիքներու եւ ճնշումի առջեւ... Թող ոչ ոք պատրանքներ սնուցանէ այս մասին, ի սէր խաղաղութեան: Իտալիոյ դէմ պատերազմ մը, ինչ որ ալ ըլլան շարժառիթները, Գերմանիան պիտի դնէ իր բարեկամներու կողքին: (Գերմանիոյ պաշտօնական զեկոյցը այս «պատերազմ» բառին քով կ'աւելցնէ «գաղափարական» բառը):*

Հիթլէր ծարնացաւ նաեւ հակաբոլշեւիկ ուխտին վրայ, յայտարարելով թէ այդ ուխտը օր մը կրնայ դառնալ միութեան դիծխումբ մը պետութեանց, միակ նպատակ ունենալով «աշխարհը պաշտպանել որ եւ է փորձի դէմ որ կը սպառնայ աշխարհի խաղաղութեան եւ մշակոյթին»: Այս առթիւ նորէն յուզեց հրէական խընդիրը, չեչտելով թէ գերմանական մշակոյթը չի կրնար հրէական ըլլալ: «Չեմ հասկնար թէ ինչու Գերմանիան պիտի պահէ այդ ցեղը, իսկ այն պետութիւնները որ կը հիանան այս հատկնտիր մարդոց վրայ, պիտի մերժեն տեղ տալ անոնց, հազարումէկ պատրուակներով »:

ՄՄԲ.— Տեղի անձկութեան պատճառով ճառին կարգ մը մասերը կը յետաձգենք վաղուան :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԱՐԴ ՄԸ

—•—

Իմացէք իր անունով,— **Lucien Husset**, երեսփոխան - բաղաքապետ վիէնի:

Շատ բիչեր լուր ունէին իր մասին, երբ, բանի մը տարի առաջ, ուժգին նաւ մը խօսեցաւ երեսփ· ժողովին մէջ, ի պաշտպանութիւն հայրենագուրկ Հայերու :

Այլեւս ընտանի անուն մը դարձած էր Լիւսիէն Հիւսէ: Նեղը մնացողը իրեն կը դիմէր, նար մը խնդրելու համար: Եւ ինք, միշտ բարեացակամ, իր կարելին կը փորձէր նոյնիսկ անհատական պարագաներու մէջ:

Ցանախ հրապարակաւ ալ կ'արտայայտուէր, պաշտպանելով տարագիրներու դատը:

Ահաւասիկ նորէն գրիչը ձեռքը, «Le Phénix»ի մէջ: կարճ նամակ մը՝ ուղղուած ներքին նախարար Պ· Ալպէր Սառոյի եւ դատական նախարար Պ· Մառշանտոյի :

Ի՞նչ ըսելու համար :

— « 1938 մայիս 2ի հրամանագիրը կը վերաբերի բոլոր օտարականներուն, առանց որ եւ է խտրութեան: Այդ հրամանագրին տեսակէտով, կրնա՞լ է պարկեշտօրէն «օտարական» նկատել Հայերը, որոնք չունին օրի – նաւոր հայրենիք , ցուցակագրուած են ի պաշտօնի եւ կը կատարեն զինուորական ծառայութիւնը :

Վիէնի մէջ (Իզէր) վերջերս բանտարկեցին 18 տարեկան մանկամարդուհի մը երեք ամսուան երախայ մը դիրկը: Քանի մը օր վերջը իր ամուսինը կը մեկնէր, իր երկամեայ զինուորութիւնը կատարելու համար:

Այժմ այլ միեւնոյն բանտին մէջ կը գտնուի Հայ հպատակ մը, Գազանճեան, որ մէկ ամիս բանտարկութեան դատապարտուած է, երկու օր ուշացած ըլլալով իր ինքնութեան թուղթին նորոգումը :

Գազանճեան ալ զինուորագրուած է, ունի զինուորական տետրակ եւ օրացարժի թուղթ ····

Վիէնի դատարանը ամէն չարքաշ կը բաչխէ այսպիսի դատապարտութիւններ, չարք - չարք: Միինչեւ հինգ օրօրոց տեսանք բանտին մէջ···

Կը խնդրեմ Պ· Պ· Սառոյէն եւ Մարշանտոյէն, երկու չհապաղուած նախարարներէն, որ բարեհաճին վերջ տալ այս դժբաղդալի դատաքննութեանց»:

Ահա մարդ մը որ կանգ չառներ ո եւ է նկատումի առջեւ, պաշտպանելու համար տրամաբանական եւ արդար դատ մը:

Չեմ գիտեր, որ եւ է տեղ միտքէ անցած է շնորհակալութեան եւ մեծարանքի պարտք մը կատարել այս մարդուն հանդէպ, Վիէնի մէջ կամ այլատեղ, Փարիզ:

ՎԱՀԷ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(Անգլիա)

Եր· Յարութիւնեան	25
Արմենակ Գասապեան	25
Կ· Երանեան	10
Գումար՝	60
Նախորդ գումար՝	100
Ընդհ· գումար	160

ՆՈՐ ԴԻՄՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԱՌԹԻՒ

— ∞ —

Նպաստաւոր տրամադրութիւններ

Ինչպէս գրած էինք, Հ· Հ· Գաղթ· գրասենեակի վարիչը, Պ· Ա· Խատիսեան, զանազան դիմումներ կատարած է, աշխատանքի եւ արտաքին գործերու նախարարութեանց, խնդրելով որ բարեացակամութեամբ քննեն հայ արհեստաւորներու պարագան :

Օֆիսին վարիչը այս առթիւ ստացած է հետեւեալ նամակները, որոնք նպաստաւոր տրամադրութիւններ կը յայտնեն.—

Պ· Շայէ, աշխատանքի ընդհ· քննիչը, կը գրէ յունուար 24 թուակիր նամակով մը·

— « Ձեր յունուար 19 թուակիր նամակով հաճած էիք Աշխատանքի նախարարին ուշադրութիւնը հրաւիրել հայ արհեստաւորներուն վրայ որոնք դժուարութիւններ կը կրեն օտար արհեստաւորի արտօնագիր ստանալու համար:

Շատ կ'ուզէի ձեր փափաքած ուղղութեամբ գործել· բայց, փոխանակ ընդհանրական որոշում մը խնդրելու նախարարէն, ինչ որ մասնաւորապէս դժուար պիտի ըլլար ստանալ, ես պիտի նախընտրէի որ անհատական արժանաւոր պարագաներ հաղորդէիք ինծի, Պ· Նախարարին ուշադրութեան յանձնելու համար զանոնք: Այս ուղղութեամբ միայն կրնամ իմ միջամտութիւնս առաջարկել: Հաճեցէք ընդունիլ, պարոն նախագահ, խորին յարգանացս հաստիքը »:

Երկրորդ նամակը գրած է Պ· Թիէռի, դեր - տնօրէն արտաքին նախարարութեան վարչական գործերու (26 յունուար).

— « Ստացած եմ ձեր յունուար 21 թուակիր նամակը, որով իմ ուշադրութիւնս կը հրաւիրէիք օտար արհեստաւորներու հարցին, ինչպէս եւ զինուորական տետրակ ունեցող տարագիրներու կացութեան վրայ :

Արտաքին նախարարութիւնը ներկայիս կը զբաղի այս գործերով: Անշուշտ առիթ պիտի ունենամ ձեզի հաղորդելու տեղեկութիւններ, երբ ժամանակը գայ: Հաճեցէք ընդունիլ եւն·:

**** Այս առթիւ կը թելադրենք տագնապի մատնուած արհեստաւորներուն, դիմել Հ· Հ· Գաղթ· գրասենեակը, (71, Աւընիւ Ֆլէպէր), անհրաժեշտ փաստաթուղթերով, ամէն առտու ժամը 10 — 12·30: Գրասենեակը առանձին քննելով իւրաքանչիւր անհատական պարագայ, անհրաժեշտ դիմումները պիտի կատարէ Աշխատանքի նախարարութեան: (Կարդալ նաեւ Դ. Էջը):*

ԳԼՈՒԽ ՏԱՆՋԱՑՈՒՑԻՉԻ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ԱՂԱՆԴԱՎՈՐ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ

— ∞ —

ԸՆԹԱՑՈՂ ՍԽԱԼԻՑ ԱՌԱՋԻՆ ՎՈՍՍԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ

— ∞ —

ՉԳԻՏԵՑ ՈՐ ՀԱՐՑՐԱՆՔԸ ԿԱՐ ՎՐՑՆԿԸ ՊԻՆԴ

Ա

Ա՛յ, ո՛չ, իմ Նիկո. ասում ես՝ ինձ համար ոչինչ չի փոխվել, որովհետև ես ինձ համար միշտ նույնն եմ մնացել։ Ես միշտ ինձ համար նույն մարդն եմ եղել, որ հիմա եմ։ Ես միշտ ինձ համար ուզել եմ ապրել, ինչպես ուզում եմ հիմա ապրել։ Ես միշտ ինձ համար ուզել եմ ունենալ այն, ինչ հիմա ունեմ։ Ես միշտ ինձ համար ուզել եմ լինել այն, ինչ հիմա եմ։ Ես միշտ ինձ համար ուզել եմ անել այն, ինչ հիմա անում եմ

ՍԼԱՔՍԱՏԵՐԻ ՍՊԵՏԸ

ՄՈՒՐ.— Ինչպէս կը յիշուի, գ. փոլ Վէռլէնի, «Վիկիորք Նուկէթեան» տիկ. Վէռլէնի, «Վիկտորիէն տէ Լ'Ընթերնասիոնալ» եւ ուրիշներու հետ, նոր գիրք մը հրատարակած է Վիկտորիէն տէ Լ'Ընթերնասիոնալ, «Վիկտորիէն տէ Լ'Ընթերնասիոնալ» խորագրով։ Ներկայ գրքոյկը ամբողջ մը չէ, այլ հատուածներ՝ ընտրուած Վէռլէնի ստեղծագործութիւններէն։ Ներածական մը գրած է Ժան Ռիքարտ Պլոք։ Ահա այդ ներածականէն հատուածներ։

Ֆրանսական գրականութեան մէջ Վէռլէնի տեղը ինչ է, ինչ որ Վիքթոր Հիւկոյի տեղը։ Ան ալ Հիւկոյի պէս ներկայացուցիչ մըն է իր ազգին, իր ժամանակին։ Ան ալ Հիւկոյի պէս ներկայացուցիչ մըն է ֆրանսական հանճարին, որ ամէն ինչէ առաջ ֆրանսական է

Գաղթականաց Օֆիսի վկայականները կ'ընդունուին ամուսնութեան համար

»»» · «««

Արտաքին նախարարութեան վարչական գործերու փոխ - տնօրէնութիւնը յունուար 10 թուակիր հետեւեալ նամակն ուղղած է Գաղթականաց Օֆիսի նախագահ Պ. Ա. Ա. Խատիսեանի.—

« Ինչպէս անծանօթ չէ ձեզի, վերջերս կարգ մը Փարքէներու (դատական իշխանութեանց) կողմէ դժուարութիւններ յարուցած էին Ֆրանսայի Գաղթականաց Օֆիսներուն կողմէ տրուած վկայագիրներուն դէմ, մասնաւորաբար գաղթականներու ամուսնութեան համար տրուածներուն դէմ, նոյնիսկ երբ այդ վկայագրերը վաւերացուած ըլլային Ազգերու Դաշնակցութեան Ֆրանսայի գաղթականական ներկայացուցիչին կողմէ, ըստ ժրնեւի 1928 Յունիս 30ի համաձայնագրին։

Դատական նախարարը այժմ կը տեղեկացնէ ինծի թէ այս դժուարութեանց վերջ տալու համար, Փարքէներուն ղրկած է հրահանգներ, յայտնելով որ երբ գաղթականները դատական կամ վարչական իշխանութեանց կը ներկայանան՝ ի ձեռին ունենալով Ազգերու Դաշնակցութեան Ֆրանսայի Գաղթ. ներկայացուցիչին կողմէ վաւերացուած վկայագրեր, անոնք պէտք է նկատուին վաւերական փաստաթուղթեր միեւնոյն արժէքով ինչ արժէք որ կը ներկայացնեն օրինակս վաւերացուած ամբ տը նօթօրիէթները, քանի որ անոնք տրուած պիտի ըլլան ներկայացուած փաստաթուղթերու հիման վրայ։

Հետեւաբար, այսուհետեւ ձեր Օֆիսին կողմէ տրուելիք վկայագրերը պէտք է խմբագրուին ներփակ նմոյշին համաձայն (Ծննդեան, ամուսնութեան, մահուան կամ ամուսնալուծման վկայագրեր)։

Միւս կողմէ կը յիշեցնեմ ձեզի, որ Պ. Փանի վիզան չկրող վկայագրերը ո եւ է ձեւով չեն կրնար պաշտօնական նկատուիլ, սակայն կրնան գործածուիլ տեղեկութեան համար եւ ի հարկին զուտ վարչական տեսակէտէ որոշ արժէք մը կրնան ներկայացնել»։

**** Հայ գաղթականները ցարդ ամուսնանալու համար պարտաւոր էին դիմել իրենց բնակավայրի Հաշտարար դատարանին երեք վկաներով եւ պատրաստել տալ ամբ տը նօթօրիէթ մը, որ պէտք է վաւերացուէր դատարանին կողմէ։ Այս ձեւակերպութիւնը մեծ անպատեհութիւններ կը ներկայացնէր։ Բացի դրամական ծախսերէն, երկար ժամանակ սպասել պէտք էր՝ պահանջուած թուղթը ստանալու համար։*

Նոր կարգադրութեամբ, Գաղթ. Օֆիսին կողմէ տրուած վկայագրերը պիտի ընդունուին այսուհետեւ պատկան իշխանութեանց կողմէ, մեծապէս դիւրացնելով ամուսնացողներու գործը։ Նոյն Օֆիսին կողմէ տրուած ծննդեան, մահուան եւ ամուսնալուծման վկայագրերը եւս իրը վաւերաթուղթ պիտի ընդունուին, առանց ո եւ է առարկութեան։

Ցիշեցնենք այս առթիւ որ Գաղթականաց Օֆիսը՝ 71, Աւրընիւ Ռլէպէր, բաց է ամէն առաւօտ եւ հայրենակիցներու տրամադրութեան տակ է, տալու համար անհրաժեշտ վկայագրերն ու խորհուրդները։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ ԿԸ ԲԱՐԴԻՆԱՑ

Երկու նախարարներ սահմանագրութեան գացին

— ∞ —

Ներքին նախարարը, Պ. Ալպէռ Սառօ եւ առողջապահական նախարարը, Պ. Մարք Ռիքար, Սպանիոյ սահմանամերձ քաղաքը, Փէրփինեան գացին, տեղին վրայ քննելու համար փախստականներու խնդիրը, որ հետզհետէ կը ծանրանայ։ Ուժգումբ այնքան անդիմադրելի է որ, ընդհարումներ ալ պատահած են։ Միեւնոյն ատեն բծաւոր ժանտատենդի (թիֆիւս) դէպքեր նշմարուած են, ինչպէս եւ ուրիշ վարակիչ հիւանդութիւններ։

Վերջին լուրերու համաձայն, կացութիւնը տագնապալի է սահմանագլուխին վրայ, ուր խռնուած են հարիւր հազարաւոր փախստականներ։ Շրջուն պահակները եւ ոստիկան զօրքը մեծ դժուարութեանց կը հանդիպին, սահմանագլուխը պաշտպանելու համար։ Պարենաւորումն ալ դժուարացած է։ Ներս առնուած փախստականները մաս -մաս կը տեղաւորուին սահմանամերձ նահանգներու մէջ։ Զարհուրելի ողբերգութիւններ պատահած են գաղթի ընթացքին։ Տառապանքէն խեղդեցողներ ալ պակաս չեն։ Ցուրտը եւ անօթութիւնը կը սպառնան ոչնչացնել հարիւրաւոր կիներ եւ մանուկներ։

Միւս կողմէ, կռիւները կը չարունակուին կատաղօրէն։ Հանրապետական կառավարութիւնը որոշած է պատերազմը չարունակել մինչեւ ծայրը, վերակազմելով ճակատը, Պարսելոնայի հիւսիսային շրջանին մէջ։

**** Ժողովրդական ճակատը 48 հրապարակային ժողովներ սարքած էր երէկ, Փարիզի մէջ, սահմանագլուխի բացում եւ օգնութիւն պահանջելով Սպանիոյ համար։*

— ∞ —

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

500 ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ եւս պիտի տրամադրուի Անգլիոյ ազգ. պաշտպանութեան,— 200 միլիոն նաւատորմին, 150 միլիոն օդային ուժերու, 150 միլիոն ալ բանակին։ Այս վերջին գումարին կէսը պիտի ճարուի փոխառութեամբ։

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ամէն ամիս կը չինէ 400 ռազմական օդանաւ։ Այս գետնի վրայ իր արտադրութիւնը այժմ Գերմանիայէն չատ ետ չէ։ Կը կարծուի որ Գերմանիա կ'արտադրէ ամսական 500 - 600 օդանաւ։

ՕԴԱՑԻՆ կանոնաւոր հաղորդակցութիւն պիտի հաստատուի Մ. Նահանգներու եւ Ֆրանսայի միջեւ, Նիւ - Եորք - Պորտօ, փետրուար 18էն սկսեալ։

ԿԱՓԻՆ ԳԻՆԸ 2·20էն պիտի ծախուի, փետրուար 1էն սկսեալ (այսօր)։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵԵՐՈՒ ԵՒ ԻՐԱՆԻ դիւանագիտական յարաբերութիւնները, որոնք խզուած էին երկու տարի առաջ, վերահաստատուեցան այս չաբթու։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ ըմբոստութեանց եւ խռնակութիւններու դէմ պայքարը կը չարունակուի։ Անգլիական ուժերը գրաւեցին մեծաքանակ զէնք ու ռազմամթերք։ Երուսաղէմի մէջ տեղի ունեցած կռիւի մը մէջ վիրաւորուեցան վեց Հրեաներ եւ անգլիացի դիւնուոր մը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ առեւտուրը ազդային Սպանիոյ հետ արտահարդ չափերով աճած է 1938էն ասդին։ Գերմանիա արտածած է երկաթ, պղինձ, զինկ եւ պողպատ, իսկ ներածած է նարինջ եւ ձէթ։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ Ուիլերմ Եից, 73 տարեկան, մեռաւ Մանթոնի մէջ։ Իրլանտացի էր եւ գործօն դեր կատարած է յեղափոխութեան մէջ։ 1923ին չահեցաւ Նոպէլի գրական մրցանակը։ Նուրբ արուեստագէտ էր։

ՀԱՑ ԿԻՆ ՄԸ, Ադաւնի Գումրուեան, ձերբակալուեցաւ փրկ Սէն ժէռվէի մէջ, վիժում կատարած ըլլալուամբաստանութեամբ։

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17 Rue Damesme — PARIS (13)

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԸ

— ∞ —

Ոստիկանական վերատեսչութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրապարակեց երէկ.—

Համաձայն 1938 նոյեմբեր 12 թուակիր հրամանագրին տրամադրութեանց, այն օտարականները որոնք առեւտուր մը կամ ճարտարարուեստ մը իբ գործ կը ղնեն, այսինքն անոնք որոնց ինքնութեան թուղթերուն «արհեստ»ի բաժնին տեղ նշանակուած է իրենց հանգամանքը, պարտաւոր են առեւտրականի առժամեայ տոմսեր (քարթ տը քոմէրսան) ունենալ։ Այս տոմսերը ձրի պիտի տրուին, կանոնաւորելու համար կացութիւնը այն օտարականներուն որ կը բնակին Փարիզ կամ Սէնի նահանգը։ Պէտք է դիմել ոստիկանութեան կեդրոնը, հիւսիսային - արեւելեան սրահ, մուտքը՝ E սանդուխէն։

Որպէսզի երկար սպասելու չստիպուին, դիմումները կատարել հետեւեալ կարգով.—

Յունուար 30էն փետրուար 11 պէտք է դիմեն այն օտարականները որոնց մականունները կը սկսին **A** եւ **B** տառերով· փետրուար 13էն 25՝ **C — F**, 27էն 11 մարտ՝ **G. — K**, Մարտ 13էն 25՝ **L — O**, Մարտ 27էն 8 ապրիլ՝ **P — S**, ապրիլ 11էն 22՝ **T — Z**։

Դիմողները իրենց ինքնութեան թուղթէն եւ երկու լուսանկարներէ զատ (քաշուած աջ կողմէն, ականջը երեւալու պայմանով), պէտք է միասին առնեն հետեւեալ թուղթերը.—

1· *Սէնի առեւտրական սենեակին արձանագրութեան յայտարարութիւնը։*

2·— 1938ին գանձելի տուրքերու ազդարարութիւնը, ճարտարագործական եւ առեւտրական տուրքերու վճարման հաստատագրով։ Եթէ այդ ազդարարութիւնը չէ եղած, պէտք է ներկայացնել հարկահաւաք վարչութեան ուղղած ցուցակը, 1938ին վճարելի առեւտրական եւ ճարտարագործական տուրքերու մասին։

3· *Իրենց առեւտրական արտօնագիրը (փաթէնթ)։*

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն դասախօսական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները *3* փետր., ուրբաթ երեկոյ ժամը *8.30*ին 6 Ավրինիւ տ'Իթալիի սրճարանին վերնայարկը։ Նիւթ՝ *Մխթարու փախանակութիւն Ընկ. Իշխանեանի դասախօսու հան չուրջ։*

Գաւառ

ԼԻՕՆԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները, *3* փետր., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8 *30*ին, *181* Քուռ Լաֆայէթ, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, կարեւոր օրակարգ։

ՊՈՒԱԼԻՒԶԻի (Մարսէյլ) «վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը *4* փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը Ցիշդ *9*ին, ընկեր Ա. Պապեաններու բնակարանը։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՍԷՆ ԺԷՐՄի Պատանեկան խումբի ժողովը 1 փետր., Յորեքշաբթի երեկոյ, ժամը Ցին, ներկայ կ'ըլլայ *Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ*։

ՊՈՒԻՎԱՒ ՕՏՏՈՑի Պատ. խումբերու ժողովը՝ *1* փետր., Յորեքշաբթի երեկոյեան ժամը Ցին սովորական տեղը։ Կը խօսի՝ *Ընկ. Մ. ՄԱՐԼՅՈՆԵԱՆ*։

ՍԷՆ-ԼՈՒԻ Պատանեկան խումբերու ժողովը՝ *1* փետր., Յորեքշաբթի երեկոյեան ժամը Ցին, սովորական տեղը։ Կը խօսի *Ընկ. Գ. ԹԱՇՃԵԱՆ*։

ԼԱ ՎԻԼԹի պատանիներու ժողովը՝ 3 փետր., ուրբաթ երեկոյեան ժամը Ցին։ Կը խօսի՝ *Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ*։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ
ԱՆԻԷՒԻ - ՊՈՒԱՒՈՒՆՈՒՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին
Անիէւի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ
Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ *մասնակցութեամբ* Ա. ԴՄՐԼԹԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ կարող ուժերու։
Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,
Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւխտ ԱՐԳԱՐԻ։
Հարսնիքի չքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պար եւ օրհներ։ *Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք։*

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Ֆ. Կ. ԽԱՉ, ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
4 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսքէ, Փարիզ
ԿԸ ԽՕՍԻ ՏՈՔԹ. Հ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՄՈՒՏՔ 4 ՖՐԱՆՔ (ԹԷյ եւ կարկանդակ միասին)

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ
Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ
Բարեգործականի սրահին մէջ, 202 Rue Boileau
Հայկական պար՝ փոքրիկներու կողմէ եւ զանազան անակնկալներ։
Ուրախ եւ համեղ մթնոլորտ։ Ճոխ սիւֆէ դիւրամատչելի գիներով։

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՑԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան։

Յաւաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 2 Փետրուար, Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9էն 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիփս, Մարսէյլ։ Կը խօսի Ա. ԱՐՈՅԵԱՆ Ս. Ալթվեանի մասին։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԼՈՒՅՍ ԱՐՈՒԵՍՏ
Ամսագրի 1939ի Յունուարի Թիւը (1) ճոխ բովանդակութեամբ, պատկերազարդ եւ գեղարուեստական նոր կողքով։ Յօդուածները ունին.— ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ՝ Վասակին իշխէ - ՎԱՀԵԱՆ՝ Քերթողներուն վաղամեռ։ Ա. ՍՐԱՊԵԱՆ՝ Յուշեր։ ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ՝ «Սասնոյ ծռեր»։ ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ՝ Սասունցի Դաւիթը։ ԱՐՏ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ՝ Ուիլիամ Սարոյեան՝ տիպ նամակ մը։ Մ. ԻՇԽԱՆ՝ Հայ լեզուն տունն է Հայուն։ Ա. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ՝ Նաւիոր՝ Մագաղաթներ։ Սասունցի Դաւիթը պատկերացուցած ամսագրին նկարիչ աշխատակիցը Վ.Ա.Հէ։
Յունուարի Թիւէն սկսեալ անվճար բաժանորդներուն Թերթ առաքումը պիտի դադրեցուի։
Մ. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, 46, Rue Richer, Paris (9)։
Բաժանորդագրութիւն Ֆրանսա 40, եւ արտասահման՝ 50 ֆրանք։

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԱ - ՈՍԱՄՆԱԲՈՑԱ
44 Rue Dunkerque (ՄԷՏՐՕ ԿԱՓ ՏԻ ՆՕՐ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14 — 20։
Յօդուածները ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԻՇԱՏՈՒՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ
230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64
Autobus 8—28—AE—CB—123

ՏՕՔԹ. ՓԻԹԻԽԻՓԻԱՆ
63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94
Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ։
Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն։
Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, *եւ ժամադրութեամբ։*

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Դրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ
Ճաշարան Ֆլօրիա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՀՐԱՑՐ ՍԱՍՈՒՆԻ
3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**
Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ։
Հարսնիքի, ճշանտուքի եւ հացկերոյթներու համար աճքերի սպասարկութիւն։ ՋԱՓԱԼԻՈՐ ԳԻՆ։
Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ՑԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Իսկ - լէ - Մուլինոյի Հ. Ց. Դ. «Զարարեան» կոմիտէն իր բոլոր խումբերու ընկերներու կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ Ընկ. Եովսէփ Գալուստեանի եւ պարագաներուն՝ իր անձնական եւ պարագաներուն՝ ՍԱՐԳԻՍ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի մահուան առթիւ։

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— Տիկին Աննա Զիւրլիքեան ծնեալ Քիրքիքեան, Քրքաղացի, հօր անուն՝ Գաբրիէլ, մօր անուն՝ Սնթառամ, կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Յակտուր, Աբրահամ, Մկրտիչ Քիրքիքեանները։ Աբրահամը՝ զինուորագրուած է ընդհ. պատերազմին Քրքական բանակին մէջ։ Յակտուրը եւ Մկրտիչը անյայտացած են Իզմիրի կոտորածէն վերջ։ Կկ կարծուի թէ իր եղբայրներէն մէկը կը գտնուի Փարիզ։ Իմացնել՝ Տիկին Աննա Զիւրլիքեանի, 9 Ave. de Gière, Grenoble (Isère)։

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆի Հայրենակց. Միութեան Յունուար 22ի հանդէսին մէջ քաշուած նկարները պատրաստ են։ Փափաքողները կրնան դիմել Photo Phébus, 23 Boulevard Bonne Nouvelle, Paris։

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆի Ֆր. կեդր. վարչութիւնը կը յանձնարէ թէ կազմած է նոր մանանճիւղ մը Անիէր Պուա-Քոլոնպլ մէջ։ Առժամեայ վարչութեան կազմն է՝ Պ. Պ. Թ. Ահարոնեան, Գ. Յովհաննէսեան, Ա. Դաւիթեան, Օրիորդներ Գ. Ահարոնեան եւ Ա. Քէօլէքեան։

Այն հայրենակիցները որ կը փափաքին անդամ արձանագրուիլ կրնան դիմել Պ. Գառնիկ Յովհաննէսեանի 2 Rue Victor Hugo, Bois Colonbes։

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Մարսէյլի Մասնաճիւղը իր զբաղմանաման համար ստացած է հետեւեալ նուէրները.— Տիկին Շալճեան, իր որդւոյն ապաքինման առթիւ 50 ֆրանք, Նոթր Տամի եկեղեցւոյ մանանճիւղը 50, Տիկին Պօչնաքեան Տիկին Մուշկնպարեան եւ Տոքթ. Տիկիրեան 20ական ֆր., Պ. Կ. Բէրեան մէկ ծրար կարեւոր դեղեր։

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Համազգայինի Ֆրանսայի կեդր. վարչութեան նոր հասցէն հետեւեալն է.—

Նախագահ V. Yarjanian: 21 Rue Boudin. Tél: Trud. 29—39։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
2
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
JEUDI
2 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3954

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՅԿԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

— ∞ —

Երէկ հրատարակեր էինք երկու նամակները, մէկը՝ աշխատանքի նախարարութեան ընդհ. քննիչէն, միւսը՝ արտաքին նախարարութեան վարչական գործերու դեր – տնօրէնէն, իրարու պատասխան Ա. Խատիսեանի կատարած դիմումներուն: (Արհեստաւորներու խնդիր, զինուորական տեսրակ եւն.):

Ինչպէս կարդացիք, երկու նամակներն ալ տոգորուած են բարեացակամ տրամադրութեամբ:

Անոնցմէ երկու բարձր պաշտօնատարները չէին կրնար աւելի բան ըսել, քանի որ օրէնք մը քուէարկուած է, գործադրելի՝ բոլորին համար:

Մենք որքան ալ ազազակենք թէ սովորական օտարականները չենք, թէ չունինք երթալիք տեղ --- ոչ իսկ մեր հայրենիքը --- կառավարութիւնը չի կրնար բացառութիւն հաստատել:

Բայց եւ այնպէս, վարչական իշխանութիւնը ազատ է յետաձգումներ եւ մեղմացումներ յանձնարարելու, որոշ դիւրութիւններ ընծայելու, նկատի առնելով զանազան պարագաներ:

Այդ պատեհութիւնն է որ կը փորձեն օգտագործել մեր երեսուն օրկանները, զանազան դիմումներ կատարելով ձեռնհաս իշխանութեանց:

Ինչպէս կ'երեւայ, բոլորովին անօգուտ չեն անցած Հ. Հ. Գաղթ. Գրասենեակի վարիչին ձեռնարկները, երկու նախարարութեանց մօտ:

Այսպէս, աշխատանքի նախարարութեան ընդհ. քննիչը դժուար գտնելով հաւաքական կարգադրութիւն մը, կ'առաջարկէ իրեն հաղորդել անհատական պարագաներ, որպէսզի նախարարին ուշադրութեան յանձնէ զանոնք: Իսկ արտաքին նախարարութեան պաշտօնատարը հաղորդելով թէ նախարարութիւնը արդէն կը զբաղի յուզուած հարցերով, կը խոստանայ տեղեկութիւններ տալ, «երբ ժամանակը գայ»:

Ի՞նչ խօսք որ այս հաւաստիքները բաւական չեն հանգստացնելու տագնապի մատնուած արհեստաւորները եւ ուրիշ աշխատաւորներ, կամ զինուորները:

Եւ սակայն, արդար չէ ամէն բան սեւ տեսնել: Բարեացակամութիւնն ալ ինքնին յոյս մըն է, ելքեր գտնելու համար: Կը բաւէ որ հետեւողական աշխատանք տարուի, եւ ենթակաները իրենք ալ դիւրացնեն այդ աշխատանքը:

Ջմոռնանք թէ երկու – երեք անգամ յետաձգուեցաւ արհեստաւորներու օրէնքին գործադրութիւնը: Արդ, եթէ անիրաւութիւն - ներ կան, հարկ է հիմնաւորել փաստերով, որպէսզի Գաղթ. Գրասենեակը կարենայ արժեցնել եղած արտոնչները:

Ուրեմն ենթականերուն պարտականութիւնն է զատ - զատ ներկայացնել իրենց պարագան, որպէսզի կարելի ըլլայ թղթածրար մը կազմել Գաղթ. Գրասենեակին մէջ: Անօգուտ են ընդհանուր խօսքերն ու դանդաղները:

Այս առթիւ ցաւալի է որ մեր թղթակիցներն ալ չկրցան փաստացի տեղեկութիւններ հաղորդել, իրենց շրջանին մէջ ծագած դժուարութեանց մասին:

Մինչեւ հիմա յայտնուած պարագաներուն մէջ, ամէնէն վըրդովիչ պատկերը կը ներկայացնեն Փարիզ եւ Լիոն: Այս վերջին քաղաքին մէջ հրապարակային ժողով մըն ալ գումարուած է, մաս - նակցութեամբ 3 -- 400 արհեստաւոր – աշխատաւորներու:

Մարսէյլէն լուր չունինք տակաւին, թէեւ այնտեղ ալ ուրիշ ծանր հոգ մը կը զբաղեցնէ ազգ. իշխանութիւնը.— հետապնդում «անկանոն»ներու դէմ, առանց սեռի կամ տարիքի խտրութեան:

Երէկ հաղորդեր էինք վիէնի երեսփոխան - քաղաքապետին այնքան կծու կոչը՝ ներքին եւ դատական նախարարներուն, կարգ մը դատապարտութեանց առթիւ:

Մինչանկաւ ըսենք, իրրեւ պատասխան դաւադէն եղած հարցումի մը.— Զինուորները Նանսէնեան տուրքէն ազատ կացուցանելու տեղեկութիւնը մեզի հաղորդած էին Վալանէն եւ Լիոնէն: կը թուի թէ հարցը կապ ունի վարչական հրահանգի մը եւ ոչ թէ նոր օրէնքի մը հետ:

Ընթերցողները անշուշտ գոհունակութեամբ իմացան որ Գաղթ. Գրասենեակը կարելին կը փորձէ, հարթելու կամ թեթեւցնելու համար զանազան դժուարութիւններ:

Դիմումները պիտի չարունակուին այսուհետեւ ալ: Անհրաժեշտ է նաեւ հաւաքական ձեռնարկ մը կատարել, Գաղթ. երկրորդ Գրասենեակին հետ, ինչպէս եղած է ուրիշ անգամ:

Մենք չենք ուզեր վարդավառ յոյսեր ներշնչել, նկատի առնելով երկրին կացութիւնը, որ բոլորովին տարբեր ուղղութեամբ լարած է կառավարութեան ուշադրութիւնը: Բայց, միշտ ալ պիտի յիշեցնենք որ իրաւասու օրկանները հետեւին, ուշին եւ սպառեն բոլոր միջոցները, կարելի մեղմացումները ապահովելու համար:

Նոր երեւոյթ մըն ալ, այս առթիւ:

Արհեստակցական Միութիւնները անգամ անձրկած են այս նոր տագնապին հանդէպ: Շատեր ալ տեսակ մը չհամութիւն կը ցուցնեն: Դժուար չէ կռահել պատճառները:

Ո՛ր կողմ ալ դառնանք, մեր աշխատանքը եւ Ֆրանսայի հին – պինակաւոր բարեկամներու աջակցութիւնն են որ պիտի կրնան ուրոշ արդիւնքներ ապահովել:

Այս պարագան պէտք է մղէ մեզ աւելի սերտ կապեր հաստատելու տեղական իշխանութեանց եւ արհեստակցական շրջանակներու հետ:

Չի բաւեր սրտնջալ: Պէտք է նաեւ համոզել, փաստերով եւ թուանշաններով: Այս երկրին մեծագոյն առաքինութիւնը տրամադրելութիւնն է: Եթէ յաջողեցաք ապացուցանել թէ քանի մը հարիւր հայ արհեստաւորներու դոյութիւնը բեռ կամ մրցակցութիւն չէ, ճամբան կէսը հարթած կ'ըլլաք:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԵՅՄՊՐԼԷՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԵՑ ՀԻԹԼԵՐԻ

Առաջարկ ապառազինութեանց կրճատման

Երեքշաբթի օր, Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ Պ. Չեյմպըլէն, իրրեւ անուղղակի պատասխան Հիթլէրի ճառին: Ինչպէս միշտ, այս անգամ եւս լաւատես էր վարչապետը:

--- « Երկար ճառ մըն էր, ըսաւ Չեյմպըլէն, որ չատ քիչ անգամ մէկ ժամէն աւելի կը խօսի մէկ չունչով: Շատ մը նիւթեր կը չոշափէր եւ չեմ կրնար ըսել թէ ժամանակ ունեցայ ուշադրութեամբ քննելու ամէն մէկ պարբերութիւնը: Ես այն տպաւորութիւնն ունիմ թէ այդ ճառը չէր մարդու մը որ կը պատրաստուի նոր տագնապի մը մէջ նետուելու եւրոպան, թէ անոր մէջ կան շատ մը հատուածներ որոնք կը չեշտեն խաղաղութեան անհրաժեշտութիւնը Գերմանիոյ ինչպէս ուրիշ երկիրներու համար: Ազգերու միջեւ չկան խնդիրներ որ կարելի չըլլայ քննել: Մեր ուզածը միայն խաղաղասիրական բառեր չեն, այլ գիտակից յօժարութիւն մը բանակցելու եթէ ոչ զինաթափութեան, գոնէ սպառազինութեանց կրճատման համար: Եթէ այդ ժամանակը գայ, մենք պատրաստ ենք մեր աջակցութիւնն ընծայելու եւրոպայի խաղաղութեան համար: Կ'ողջունեմ Հէռ Հիթլէրի երկուստեք ճառին այն մասը որ բաղձալի կը դանէ փոխադարձ վստահութիւն եւ գործակցութիւն հաստատել մեր երկու ժողովուրդներուն միջեւ: Այս միջոցին աչքի առջեւ չունինք որ եւ է բանակցութիւն Մեծն Բրիտանիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ: Սխալ է ըսել թէ խաղաղեցման քաղաքականութիւնը ձախողած է: Մեր յարաբերութիւնները Ֆրանսայի հետ երբեւիցէ չատ աւելի սերտ են քան եղած են անցեալին մէջ եւ այժմ ամրապէս հաստատուած են փոխադարձ վստահութեան մը վրայ: Մենք մեծ գոհունակութեամբ ողջունեցինք նաեւ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ կնքուած յայտարարութիւնը »:

Վարչապետը հասկցուց թէ ցորչափ կը չարունակուին Գերմանիոյ սպառազինութիւնները, դժուար է բանակցիլ գերմանական գաղթականներու վերադարձի մասին:

Օրուան գլխաւոր հարցը սպանիական պատերազմն էր եւ այս առթիւ աշխատաւորականները ուժգնօրէն քննադատեցինկառավարութեան քաղաքականութիւնը, պահանջելով ջնջել հանրապետական Սպանիոյ դէմ հաստատուած արգելքները: Չեյմպըլէն նորէն պաշտպանելով ոչ - միջամտութեան քաղաքականութիւնը, ասել – ցուց թէ Մեծն Բրիտանիա աւելորդ զինք չունի Սպանիա ղրկելու համար: Ցետոյ, առանց յիշելու Ֆրանսայի եւ Մ. Միութեան անունը, ըսաւ թէ օտար միջամտութիւն կատարուած է երկու կողմէն ալ: Գալով պատերազմիկի իրաւունքներուն, վարչապետը յիշեց Մուսոլինիի խօսքը.--- «Ամենադաժանութիւն է ապստամբ կոչել մարդ մը որ դրաւած է Սպանիոյ երեք չորրորդ մասը»: Բայց աւելցուց թէ կը մերժէ ճանչնալ պատերազմիկի հանգամանքը, ոչ թէ անոր համար որ Ջոր. Ֆրանքօ ապստամբ մըն է, այլ որովհետեւ Սպանիոյ քաղաքացիական պատերազմը կնճռոտած է օտար պետութեանց միջամտութեամբ: Ցետոյ յիշելով Մուսոլինիի տուած հաւաստիքները, յայտարարեց.

-- « Դեռ անցեալ օր, երբ Հռոմ կը գտնուէինք, նորէն հաւաստիքներ ստացանք Մուսոլինիէն եւ Կոմս Չիանոյէն թէ որ եւ է բան պիտի չպահանջեն Սպանիացին, երբ պատերազմը վերջանայ»:

Չեյմպըլէն չի հաւատար թէ անոնք պիտի դրժեն իրենց խոստումը: Այս առթիւ, քար մը գլորելով ընդդիմադիրներուն դէմ որոնք ըսեր էին թէ Հիթլէր եւ Մուսոլինի պատրաստուած են խեղդելու Մեծն Բրիտանիան՝ Միջերկրականի մէջ, յայտարարեց.

-- « Անոնք խուճապի մատնուած են, անհատական ենթադրութիւններով սնուցանելով իրենց երեւակայութիւնը: Անոնք ալ աւելի կը չափազանցեն մտայղ երեւոյթները, չարունակ վարկաբեկելով մեր վերազինման ճիգերը, մոռնալով որ մենք անսահման հարստութիւններ ունինք եւ եթէ մահու եւ կենաց պայքար մը ծագի, ի վերջոյ յաղթանակը մեզի պիտի մնայ: Անոնք նկատի չեն առներ մեր զինակցութիւնները ու բարեկամութիւնները ուրիշ երկիրներու հետ: Այսօր մեր վարկը չատ աւելի բարձր է արտաքին մէջ քան որ եւ է առեն»: (Միջադէպ):

Երեւանայ զինուորութիւնը իւեւարուեցաւ

Երեսփ. ժողովը երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ քուէարկեց օրինագիծ մը, որ կ'երկարաձգէ 1936 մարտ 17ի օրէնքը, ուրիշ խօսքով՝ կը վերահաստատէ երկամեայ զինուորութիւնը: Այս առթիւ տեղեկաբերը չեշտեց թէ Ֆրանսա հարկադրուած է պահել իր տարեկան զօրաթիւը, նկատի առնելով Գերմանիոյ վերազինումը, որ տարեկան 500,000էն 900,000ի բարձրացուցած է նորագիր զինուորներու թիւը: «Մենք ամէն տարի պէտք ունինք 380,000 նորագիրի զինուորներու, եւ զայն կրնանք ապահովել միայն երկամեայ զինուորութեամբ »:

Ժողովը քուէարկեց նաեւ ուրիշ օրէնք մը՝ պահեստիներու մասին: Նկատի առնելով որ սպառազինութեանց կատարելագործումը անբաւական կը դարձնէ գործօն ծառայութիւնը, նոր օրէնքին համաձայն կառավարութիւնը պիտի կրնայ ազատորէն բաժնել տասը չաբաթուան մարզանքի շրջանը (փէրիոտ), առանց անցնելու 21 օրուան տեւողութիւնը: (Մինչեւ հիմա պահեստիները մարզանքի չորս շրջան կը կատարէին, համագումար 9 - 10 չաբաթ: Նոր օրէնքը աւելի յաճախադէպ բայց աւելի կարճատեւ շրջաններ կը սահմանէ, առանց աւելցնելու տեւողութիւնը որ պիտի ըլլայ մէկ օրէն մինչեւ երեք չաբաթ):

Օրէնքը կը տրամադրէ նաեւ կատարելագործման վարժարաններ հաստատել պահեստի սպաներու համար: Այս առթիւ 60 միլիոն ֆրանքի վարկ մը տրամադրուած է կառավարութեան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐՈՒԵՍՏ ՏԱՐԻՔ ՃՇԴԵԼՈՒ

— • —

Ամերիկեան թերթ մը, երկար ուսումնասիրութիւններէ վերջ, կը սահմանէ թէ ի՛նչպէս կարելի է ճշդել կամ գուշակել մարդոց տարիքը:

Ըսուած է թէ «այրերը այն տարիքին ունին զոր *կը դգան*, իսկ կիները այն տարիքին ունին, զոր *ցոյց կուտան* »: Վէօչ, կ'ըսէ ամերիկեան թերթ մը, դուք ունիք այն տարիքը զոր ցոյց կուտայ ձեր ... *մտածումը*:

Ստորեւ շարք մը հարցումներ, որոնց դասաւորուած են Ա. Բ. Գ. Դ. կարգով: Այդ հարցումներուն դէմ գրեցէք *Այո* կամ *Ոչ*: Ցետոյ նայեցէք լէ ֆանի անգամ *այո* ըսած էք եւ ֆանի՞ անգամ *ոչ*: Եթէ ամէնէն շատ *այո* պատասխանած էք Ա. կարգի հարցումներուն, դուք կը պատկանիք Ա. դասակարգին,— այդ պարագային՝ 18 տարեկան էք, ի՛նչ ալ ըլլայ ձեր ծննդեան թուականը: Եթէ ամէնէն շատ *այո* պատասխանած էք Բ. կարգի հարցումներուն, կը պատկանիք Բ. դասակարգին,— այդ պարագային՝ 25 տարեկան էք: Եթէ Գ.երը շատ են, 35 տարեկան էք: Եթէ Դ.երը շատ են, մօտ էք յիսունի:

Այս *տարիք*ները կը կոչուին *հոգեկան տարիք*, որովհետեւ ցոյց կուտան ձեր մտաւորական աշխուժութեան տարիքը:

Այժմ տանիք ֆանի մը հարցումներ, իրրեւ օրինակ.—

Կը կարծէ՞ք թէ

Ա.— Գարունը սիրոյ եղանակն է:

Բ.— Գարունը կրնար սիրոյ եղանակը ըլլալ:

Գ.— Գարունը այն եղանակն է երբ գլեստ կը փոխէ:

Դ.— Ծծումբը եւ մեղրը զօրացուցիչ դեղեր են՝ գարնան յատուկ:

Ա.— Աղ - պղպեղ մազերը նշան են ծերութեան:

Բ.— Աղ - պղպեղ մազերը զարմանալի բան մը ունին:

Գ.— Աղ - պղպեղ մազերուն համար կարելի է բաներ մը ընել:

Դ.— Աղ - պղպեղ մազերը անէծք մը կը կազմեն:

Ա.— Բնական է սլացիկ հասակ մը ունենալը:

Բ.— Վայել է սլացիկ հասակ մը ունենալը:

Գ.— Դժուար է սլացիկ հասակ մը ունենալը:

Դ.— Չարժեր յոգնիլ սլացիկ հասակ մը ունենալու համար:

Ա.— Գեղեցկութիւնն է պայմանը գրաւելու համար այրերուն սիրտը:

Բ.— Հմայքն է պայմանը գրաւելու համար այրերուն սիրտը:

Գ.— Իմացական պաշարն է պայմանը գրաւելու համար այրերուն սիրտը:

Դ.— Սիրելո՛վ է որ կրնաք գրաւել այրերուն սիրտը:

Ա.— Մարզանքը հանոյք մըն է:

Բ.— Մարզանքը ձանձրոյթ մըն է:

Գ.— Մարզանքը անհրաժեշտութիւն մըն է:

Դ.— Ապուշներն են որ իրենք զիրենք կը յոգնեցնեն մարզանք կատարելով:

Ա.— Լաւագոյն արձակուրդը շաբաթ մը ձմեռնային մարզանք կատարելն է:

Բ.— Լաւագոյն արձակուրդը ծովուն եզերքը կամ լեռներուն մէջ անցնելն է:

Գ.— Լաւագոյն արձակուրդը ծովեբոյ վրայ նաւարդութիւնն է:

Դ.— Լաւագոյն արձակուրդը ագարակ մը հաշուիլ, արեւին տակ կամ կրակին դիմաց նստիլն է:

Ա.— Լաւ է ըսել մարդոց երեսին՝ ինչ որ կը մտածէք իրենց մասին:

Բ.— Ոչ միշտ, բայց պարագաներ կան՝ երբ պէտք է ըսել մարդոց երեսնին՝ ինչ որ կը մտածէք իրենց մասին:

Գ.— Լաւ է դիւանագէտի պէս խօսիլ՝ երբ կ'ուզէք ըսել մարդոց թէ ի՛նչ կը մտածէք իրենց մասին:

Դ.— Երբեք ամբողջական անկեղծութիւն ցոյց չտալ մարդոց մասին:

Ա.— Ցիմարութիւն է ժամանակ ու դրամ վատնել լաւ ճաշի համար:

Բ.— Քաղցր է յիշատակ մը ստեղծել՝ լաւ ճաշ մը ընելով:

Գ.— Լաւ ճաշը կը գիրցնէ:

Դ.— Լաւ ճաշէն վերջ պէտք է գործածել *սոտա*:

Ա.— Թղթախաղը կամ տապեղը (*քաւլը*) կը ձանձրացնէ:

Բ.— Թղթախաղը կամ տապեղը կը ջղայնացնէ:

Գ.— Թղթախաղը կամ տապեղը միտքը կ'աշխուժացնէ եւ ձանձրոյթը կը փարատէ:

Դ.— Թղթախաղով եւ տապեղով միայն կարելի է լաւագոյնս զուարճանալ հիւրերուն հետ:

Երբ կ'ամձրեւէ.

Ա.— Գլխարա՞ց դուրս կ'ելլէք:

Բ.— Կը հագնի՞ք ձեր ազուոր վերարկուն կամ հովանոց կը գործածէ՞ք:

Գ.— Ինքնաշա՞րժ կը վարձէք:

Դ.— Թէ տունէն դուրս չէք ելլեր:

Վերջին հարցում մը.

— Տակաւին կը յուսա՞ք գտնել ձեր խտելը: Եթէ այո, ուրեմն 16էն մինչեւ... 60 տարիքներուն մօտ տարիք մը ունիք: Իսկ եթէ կը յուսաք, տակաւի՞ն, թէ ի վերջոյ պիտի շահիք լոթըրին, այն ատեն... իմ տարիքս ունիք:

ԱՐԱԶ

ՈՒՐԻՇ ԻՆՉԵ՞Р ԸՍԱՒ ՀԻԹԼԷՐ

— ∞ —

ՇԱՏՈՆՑ ՈՐՈՇՈՒԱԾ ԷՐ ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԵՒ ՉԵԽԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐՈՒՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ.— ՊԷՏՔ Է ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՒԾԵԼ ՀՐԷԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ.— ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ.— ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ ՀԱԻԱՍԱՐԱՊԻՍ ՈՒԺԵՂ.— ՃԱՓՈՆՆ ԱՀ ՄԻԱՍԻՆ.— «ԵՍ ԿԸ ՀԱՒԱՏԱՄ ԵՐԿԱՐ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՄԸ »:

— ∞ —

Երէկ ամփոփած էինք Հիթլէրի ճառին երկու գլխաւոր կէտերը,— գաղթային խնդիր եւ գործակցութիւն Իտալիոյ հետ՝ խաղաղութեան թէ պատերազմի առեն: Ստորեւ՝ մնացեալ մասերու ամփոփումը.—

Հիթլէր իր ճառին մէջ յիշեց երկու պահանջներ.— 1. Աւստրիոյ կցումը որոշած էր դեռ 1938 յունուարին (տեղի ունեցաւ մարտ 12ին): «1938 Յունուարին վերջնապէս որոշեցի այս կամ այն եղանակով ձեռք բերել Աւստրիոյ վեցուկէս միլիոն Գերմաններուն ինքնորոշման իրաւունքը»: Այս առթիւ յիշեց Շուշնիկի հետ եղած խօսակցութիւնը, իր փետրուար 22ի ճառը եւ մարտ 12ի չաբաթ օրը տուած հրամանը՝ սահմանադրութիւնը անցնելու համար: 2. Չեխոսլովաքիոյ դէմ զինուորական գործողութիւնն ալ որոշուած էր կանուխէն.

-- « 1938 Մայիս 28ին հրամայեցի պատրաստել զինուորական գործողութիւնը այդ պետութեան դէմ, իրրեւ վերջնական թուական որոշելով հոկտեմբեր 2ը: Հրամայեցի փութացնել մեր արեւմտեան պաշտպանողական ճակատին շինութիւնը: Պ. Պենէշի հետ հաշիւները կարգադրելու եւ պետութիւնը ահաբեկման եւ սպառ -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՂԶԻՑ ՄԵՌՆՈՂ ԽՕՍՔԵՐ

(ԿՅՆՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ)

ԳԼՈՒԽ ՄԱՍՆԱՎՈՐ

— ՕՕ —

Ա.

ՊԱՐՈՆ ՍԱՄՍՈՆՅԱՆ

Մի քանի ամիս է անցել այն օրից, երբ Ռուբեն Ավետիսյանը ստացել է Ղազարոս Ղազարյանի նամակը, որով վերջինս հրավիրում էր նրան իր մոտ՝ Ղարաբաղ, ամառանոցային կյանքով վայելելու համար։ Ռուբենը, որ ամբողջ ամառ ծանր աշխատանքի էր նվիրել իրեն, ուրախությամբ ընդունել էր ընկերոջ հրավերը։ Ղազարոսը նրա մանկության ընկերն էր, հետևաբար՝ նրա հետ ամառանոցում անցկացնելիք օրերը պետք է հաճելի լինեին։

Ռուբենը ճանապարհ էր ընկել հոկտեմբերի 15-ին։ Ղազարոսը նրան հանդիպել էր Ստեփանակերտի կայարանում։ Ռուբենը, որ ութ տարի էր չէր տեսել ընկերոջը, ուրախությունից գրկեց նրան, համբուրեց, ապա ասաց.

— Ղազարոս, ինչպես ես փոխվել, ինչպես ես ծերացել։ Ի՞նչ է պատահել քեզ։

Ղազարոսը ժպտաց։

— Ռուբեն, ես ինձ ծեր չեմ զգում, ընդհակառակը, ինձ երիտասարդ եմ զգում։ Ես ամուսնացել եմ, ունեմ երեխաներ, ընտանիք, ուրեմն՝ ծերացել եմ։

— Ամուսնացե՞լ ես, ե՞րբ, ինչպե՞ս, ինչո՞ւ ինձ չհրավիրեցիր հարսանիքիդ։

— Ներիր, Ռուբեն, ես ստիպված էի շտապել, ամուսնությունս հանկարծակի եղավ։ Ես ուզում էի քեզ հրավիրել, բայց ժամանակ չունեի։ Ներիր ինձ։

— Ներում եմ, ներում եմ, բայց ասա, ինչպե՞ս ես ամուսնացել, ինչպե՞ս է կինդ, ինչպե՞ս է նրա անունը։

— Ես ամուսնացել եմ Ղարաբաղի ամենագեղեցիկ աղջկան, որի անունը Ասյա է։

— Ասյա՞, ինչպե՞ս է նրա ազգանունը։

— Ասյա Ղազարյան։

— Ղազարյան, ուրեմն՝ նա քո ազգակցուհին է։

— Այո, նա իմ զարմուհին է։

— Ուրեմն ինչո՞ւ ես ասում, որ ամուսնացել ես։

— Ռուբեն, ես ասում եմ, որ ամուսնացել եմ, որովհետև ես ու Ասյան սիրում ենք միմյանց

«Աֆֆի» ներսում

Ծանոթացել ենք մեր ուշադրությանը արժանացած Լոռու շրջանի Ղարաքիլիսայի գործարանի «Աֆֆի» ներսում կատարվող անհեթեթություններին:

Գործարանի տնօրեն ընկ. Գ. Վ. Կարապետյանը, որ ղեկավարում է գործարանը 1937 թ. հունվարից, ոչ միայն չի ձգտում վերացնել գործարանում տիրող անկարգությունները, այլև ինքն է նպաստում դրանց:

Ընկ. Կարապետյանը ամեն առիթով ընդգծում է, որ ինքը ոչ մի կապ չունի գործարանի հետ, որ ինքը միայն տնօրենի անունն է կրում, իսկ ամբողջ իշխանությունը գործարանի կուսկոմի քարտուղար ընկ. Ա. Ա. Ղազարյանի ձեռքում է:

Ընկ. Ղազարյանը, որ իրոք գործարանում ամեն ինչ է անում, ինքն է ղեկավարում, ինքն է կարգադրում, ինքն է պատասխանատվություն կրում, ինքն է ամեն ինչ անում, որ գործարանը ոչ մի կապ չունենա, ոչ մի գործ չունենա, ոչ մի պատասխանատվություն չկրի:

Ընկ. Ղազարյանը ամեն առիթով ընդգծում է, որ ինքը ոչ մի կապ չունի գործարանի հետ, որ ինքը միայն կուսկոմի քարտուղարն է, որ ինքը միայն կուսկոմի անունն է կրում, իսկ ամբողջ իշխանությունը գործարանի տնօրեն ընկ. Կարապետյանի ձեռքում է:

Ընկ. Կարապետյանը ամեն առիթով ընդգծում է, որ ինքը ոչ մի կապ չունի գործարանի հետ, որ ինքը միայն տնօրենի անունն է կրում, իսկ ամբողջ իշխանությունը գործարանի կուսկոմի քարտուղար ընկ. Ա. Ա. Ղազարյանի ձեռքում է:

Ընկ. Ղազարյանը ամեն առիթով ընդգծում է, որ ինքը ոչ մի կապ չունի գործարանի հետ, որ ինքը միայն կուսկոմի անունն է կրում, իսկ ամբողջ իշխանությունը գործարանի տնօրեն ընկ. Կարապետ

նալիքներու փորձերուն դէմ պաշտպանելու համար, ամէնէն առաջ նախատեսուած էր 90 զօրաբաժիններու անմիջական զօրաշարժը : Այս զօրաշարժին պիտի յաջորդէր, կարճ ժամանակի մը մէջ, աւելի մեծ թիւով զինուորներու զօրակոչը: Կացութեան զարգացումը ամրան ընթացքին եւ Չեխոսլովաքիոյ Գերմաններուն վիճակը լրաւունք տուին այս պատրաստութեանց: Այս հարցին լուծման զանազան փուլերը կը վերաբերին պատմութեան»:

Առաջնորդը այս առթիւ չեշտեց թէ ազգային ալ թոյլ պիտի չտան որ «արեւմտեան պետութիւնները փորձեն խառնուիլ իրենց չվերաբերած խնդիրներու: Եւ գովեց Մուսոլինիի, Չեմպըրլէնի եւ Տալատիէի բարեացակամ տրամադրութիւնները՝ հարցին լուծման համար :

Երկարօրէն փառաբանելէ վերջ ազգային - ընկերվարութիւնը եւ ծաղրելով ժողովրդապետական կարգուսարքը, Հիթլէր յայտարարեց թէ իրենց վարդապետութիւնը արտածելի նիւթ մը չէ : «Ըսել թէ ազգային – ընկերվարական Գերմանիան չուտով պիտի յարձակի Հիւսիսային կամ Հարաւային Ամերիկայի վրայ, Աւստրալիոյ, Զինաստանի կամ նոյնիսկ Հոլանտայի վրայ կամ բաժան - բաժան պիտի ընէ զանոնք՝ կը նշանակէ մարդարէանալ թէ կ'ուզենք լուսինն ալ գրաւել»:

Հրէական հարցի մասին Հիթլէր յայտարարեց .

— « Ես կը հաւատամ թէ որքան չուտ լուծուի այս հարցը , այնքան լաւ պիտի ըլլայ Եւրոպայի համար. որովհետեւ Եւրոպա պիտի չվերադառնայ իր հանդարտութիւնը, ցորչափ չէ կարգադրուած հրէական հարցը: Եթէ Եւրոպայի մէջ եւ Եւրոպային դուրս հրէական միջազգային սեղանաւորութիւնը յաջողէր անդամ մը եւս ժողովուրդները համաչափ հարկային պատերազմի մը մէջ նետել, հետեւանքը պիտի ըլլար ոչ թէ երկրի համայնավարացումը հրէական յաղթանակով, այլ հրէական ցեղին բնաջնջումը Եւրոպայի մէջ: Ժողովուրդները այլեւս չեն ուզեր մեռնիլ ռազմադաշտին վրայ, որպէսզի այս աշխարհաքաղաքացի եւ անարմատ ցեղը կարենայ օգտուիլ պատերազմի գործերէն կամ յաջողիլ իր վրէժի ծարաւը որ կը սկսի Հին Կտակարանէն: Հրէական նշանախօսքին տեղ — « Պրոլետարներ բոլոր երկիրներու, միացէք »— պիտի հաս - տատուի աւելի բարձր ճշմարտութիւնը.— «Աշխատաւորներ բոլոր ազգերու, ճանչցէք ձեր հատարակաց թշնամին»:

Կրօնական հարցին առթիւ Հիթլէր մանրամասնօրէն բացատրեց թէ ոչ ոք հալածուած է իր դաւանանքին համար, թէ 1933 յունուար 30էն ի վեր պետութիւնը աւետարանական եկեղեցւոյ տրամադրութեան տակ դրած է մինչեւ 130 միլիոն մարք, 1938ին՝ 500 միլիոն եւն., թէ Գերմանիոյ մէջ եկեղեցիները ամենամեծ կալուածատէրերն են, — իբր տասը միլիար մարք , թէ եկեղեցւոյ կալուածական եկամուտները կարելի է հաշուել տարեկան աւելի քան 300 միլիոն մարք, առանց հաշուելու նուէրները եւ հանգանակութիւնները: «Եթէ գերմանական եկեղեցիները անհանդուրժելի կը դտնեն այս կացութիւնը, կառավարութիւնը միշտ տրամադիր է անջատելու Պետութիւն ու Եկեղեցին, ինչպէս եղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Ամերիկայի մէջ եւ այլուր»: Ցետոյ չեշտեց թէ անխոհեմ պիտի պատժուին այն քահանաները որոնք փոխանակ Աստուծոյ ծառայելու, կը նախատեն պետութիւնը, «Աստօրէն պիտի պատժուին արուսպէտներն ալ: Հիթլէրական պետութիւնը ոչ ամօթխած է, ոչ ալ կեղծաւոր· բայց արուա – գիտութիւնը, մանուկներու հանդէպ որ եւ է խոտորում պիտի պատժուի, ո՛վ որ ալ ըլլայ յանցագործը: Հինգ տարի առաջ, ազգային - ընկերվարական պետեր այդ ոճիրները գործեցին եւ գնդակահարուեցան: Եթէ ուրիշ անհատներ կամ հանրային մարդիկ, մինչեւ անդամ քահանաներ յանցաւոր բռնութին այդ ոճիրներով, պիտի պատժուին բանտարկութեամբ կամ խցարգելութեամբ»:

Յատկապէս չեչտելով Գերմանիոյ զինեալ ուժին զօրացման պէտքը, Հիթլէր փառաբանեց Գերմանիոյ երկու բարեկամները՝ Իտալիան եւ Ճափոնը, «որոնք նոյնպէս հարկադրուած են դաժանօրէն պայքարիլ իրենց գոյութեան համար »:

— « Ազգային ընկերվարական Գերմանիան դիտէ թէ ինչ ճակատագիր վերապահուած պիտի ըլլար իրեն, եթէ երբեք միջազգային պետութիւն մը յաջողէր ջախջախել Փաշական Իտալիան, ինչ չարժառիթներով ալ ըլլայ: Փրուսիոյ 1805ի եւ 1806ի ճակատագիրը այլեւս երկրորդ անգամ պիտի չկրկնուի Գերմանիոյ պատմութեան մէջ: Ազգային - ընկերվարական պետութիւնը կ'ըմբռնէ վտանգը եւ վճռած է պատրաստուիլ ինքզինքը պաշտպանելու: Այս ըսած առեն, դիտեմ որ ոչ միայն մեր բանակը կը գտնուի բոլոր պահանջներու բարձրութեան վրայ, այլեւ Իտալիոյ զինուորական ուժն ալ նոյն բարձրութեան վրայ է: Ազգային – ընկերվարական Գերմանիան եւ Փաշական Իտալիան բաւական զօրաւոր են, ապահովելու համար խաղաղութիւնը ո եւ է մէկուն դէմ, կամ յաջողութեամբ եւ վճռականութեամբ վերջացնելու համար օր եւ է ընդհարում որ թելեւուրէն յարուցուած ըլլայ անպատասխանատու տարրերու կողմէ: Ճափոնի հետ մեր յարաբերութիւններն ալ ունին մէկ տիրական ձգտում, — մեր բոլոր ուժով կասեցնել բոլշեւիկացումը որ կը սպառնայ կոյր աչխարհի մը եւ ըստ այնմ գործել: Ճափոնցի ժողովուրդը, որ վերջին երկու տարիներու ընթացքին այնքան օրինակներ տուաւ իր սքանչելի քաջութեան, անչուշտ քաղաքակրթութեան ախոյեանն է աչխարհի մէկ ծայրին մէջ: Եւրոպայի եւ տիեզերքի մնացեալ մասին քաղաքակիրթ ժողովուրդները ոչինչ պիտի չահին իր փլուզումէն, որ ուրիշ բանի չի կրնար յանգիլ եթէ ոչ Ծայր· Աբեւելքի սոսկալի բոլշեւիկացման»:

Հիթլէր համակրական խօսքեր ուղղեց նաեւ Լեհաստանի , Հունգարիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ եւ յիշեց Պուլկարիոյ, Յունաստանի, Ռումանիոյ եւ Թուրքիոյ հետ եղած անտեսական յարաբերութեանց զարգացումը: Գալով Հիւսիսային Ամերիկայի, դիտել տբաւ թէ յարաբերութիւնները ազդուած են իրենց հետեւանք վարկեկիչ պայքարի մը: «Մենք բոլորս կը մերժենք հաւատալ թէ այդ պայքարը արտայայտութիւնն է միլիոնաւոր ամերիկացի քաղաքացիներու, որոնք, հակառակ հրէական - դրամատիրական վիթխարի քարոզութեան մը, որ կ'ըլլայ դրիչով, անթելով եւ մամուլով, չեն կրնար կասկածիլ թէ մէկ բան ճշմարտութիւն չկայ եղած վերապրումներուն մէջ: Գերմանիա կ'ուզէ բարեկամութիւնը պահել Մ. Նահանգներուն, ինչպէս միւս բոլոր պետութիւններու հետ: Ան կը մերժէ որ եւ է միջամտութիւն ամերիկեան գործերուն մէջ· բայց վճռապէս կը մերժէ նաեւ որ եւ է ամերիկեան միջամտութիւն գերմանական գործերուն մէջ»:

Եզրակացնելէ առաջ, Հիթլէր բացատրեց.

— « Ես կը հաւատամ երկար խաղաղութեան մը: Որովհետեւ, ինչ են տարբերու այն հակամարտութիւնները որ կը բաժնեն, օրինակ, Անգլիան եւ Գերմանիան: Ես մէկէ աւելի անդամներ յայտարարած եմ թէ Գերմանացի մը, մանաւանդ ազգային – ընկերվարական մը որ ամենաթեթեւ մտադրութիւնն ունենայ դժուարութիւններ պատճառելու բրիտանական կայսրութեան: Անգլիացին ալ բանիմաց քաղաքացիներու ձայները կը հասնին, որոնք միեւնոյն վերաբերումը կը յայտնեն Գերմանիոյ հանդէպ: Բովանդակ աչխարհի համար երջանկութիւն մը պիտի ըլլար, եթէ երկու ազգերը կարենային հասնիլ փոխադարձ վստահութեամբ ստորագրուած գործակցութիւն մը: Պարագան նոյնն է Ֆրանսայի հետ եղած յարաբերութեանց համար»:

*** Ճառը նպաստաւոր տպաւորութիւն գործեց Լոնտոնի մէջ, ուր որոշ յոռետեսութիւն կը տիրէր: Հոմի մէջ ուրախ են որ Գերմանիա միշտ Իտալիոյ կողքին պիտի ըլլայ, թէեւ չատ ալ բացորոշ չէր Հիթլէրի խօսքը՝ այս պարագային, թիւրիմացութիւններ ծագած ըլլալով թարգմանութեան առեն: Փարիզի մէջ զարմանալի կը գտնեն որ Հիթլէր որոշ բաներ չըսաւ Իտալիոյ միջերկրական - եան պահանջներու մասին: Լէոն Պլում կը կարծէ թէ Հիթլէր Մուսոլինիի ձգած է այդ հողը: « Իմանիթէ » կը գրէ թէ Գերմանիա առ այժմ դէպի արեւելք պիտի չուղղէ իր աչքերը, « լուծ խոչընդոտներու հանդիպած ըլլալով Պուքրէշի, Փրակայի եւ Վարչաւայի մէջ»:

Սպանիական ողբերգութիւնը Ֆրանսական սահմանագրութիւն վրայ

Ներքին եւ առողջապահական նախարարները մէկ օր ալ եր – կարձգեցին իրենց քննական պատյտը սպանիական սահմանագրութեան վրայ մասնաւորապէս ուսումնասիրելու համար բարեկարգութեան եւ առողջապահութեան խնդիրները: Լեռնային չրջանը աչքէ անցնելէ վերջ, երկու նախարարները խորհրդակցեցան նահանգային իշխանութեանց հետ: Լաւատեղեակ աղբիւրներու համա – ձայն, 18000 Սպանիացիներ, մեծ մասով կիներ, մանուկներ, ծեր կամ անկար մարդիկ ընդունուած են Ֆրանսա, չաբաթ օրէն ի վեր: Դեռ 40 - 50,000 հոգի կը սպասեն սահմանին վրայ, ներս մտնելու համար առաջին պատեհութեամբ: Կը վախցուի որ համաճարակ - ներ ալ ծագին : Աննկարագրելի է կիներու եւ մանուկներու տա - ռապանքը:

Վերջին լուրերու համաձայն, Զօր. Ֆրանքոյի բանակը միայն տասը քիլոմեթր հեռու է Վիչէն: (45 քիլոմեթր Պարսելոնայէն): Եթէ այս քաղաքն ալ իյնայ, հանրապետական զօրքին հաղորդակցութիւնները պիտի խզուին Պարսելոնայի հիւսիսային չրջանին մէջ, Ֆրանսական սահմանին վրայ: Զինը եւ անձրեւը մեծապէս կը դժուարացնեն ազգայնականներուն յառաջխազացութիւնը : Միւս կողմէ, գործունէութիւն կը տիրէ Մատրիտի ճակատին վրայ, ուր իտալական զօրքը նոր յարձակողականի մը կը պատրաստուի: Զօր. Ֆրանքոյի օդանաւերը ռմբակոծեցին քաղաքը, 20 հոգի սպաննելով եւ 50 հոգի վիրաւորելով:

Ազգայնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Պարսելոնայի մէջ գրաւած են 200 վայրաչարժ, իսկ նաւահանգստին մէջ՝ երկու սուզանաւեր, բոլորն ալ գործածելի :

— ∞ —

ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԼԻ 1939ի առաջին չաբթին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի վաղը , ուրբաթ, Կոան Փալէի մէջ : Մուտքը արտօնուած է հատարակութեան համար, ժամը 8էն սկսեալ :

ՊԵՐԼԻՆԻ օրաթերթերէն «Պերլիներ Թակէպլատ» դադրեցուց իր հրատարակութիւնը: Վիէննայի մէջ ալ դադրեցան հոչակաւոր «Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ»ն եւ «Նոյէս Վիներ Ժուրնալ» թերթերը:

ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՒ Հայ մը (թերթերը կը գրեն՝ Թուրք մը), Ժան Ալթունեան, 24 տարեկան, որ Ֆրանսայէն արտաքսուած էր չորս տարիէ ի վեր եւ հինգ անգամ դատապարտուած: Հարցաքննութեան առեն Ալթունեան խոստովանեցաւ թէ մտս կը կազմէր Սպանիոյ միջազգային վաչտերուն եւ Փարիզ վերադարձած էր անցեալ դեկտեմբերին : Չերբակալուեցան նաեւ երկու Գերմանացիներ, որոնք 60,000 ֆրանք չորթած էին, միջազգային խաչագող մը՝ Լիոնի մէջ (Գերմանացի), Լեհ մը՝ որ գործազրկութեան նպաստ առանալով հանդերձ, կը մուրար եւ կը խաղար, երկու Ֆրանսահպատակ Ռումանացիներ եւն.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին

Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Ա. ԳՄՐԼԵԹԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ կարող ուժերու:

կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,

Արեւելեան երաժչտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւիսա ԱՐԳԱՐԻ:

Հարսնիքի չքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պար եւ օրօրներ: Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Բարեգործականի սրահին մէջ, 202 Rue Boileau

Հայկական պար՝ փաքրիկներու կողմէ եւ զանազան անակնկալներ

Ուրախ եւ հաճելի մթնոլորտ: Ճոխ պիւֆէ դ/ւրամատչելի գիներ

ԴԱՇՆԱԿՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. ԽՈՉ, ՓԱ ԻՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Rue Poseidt, Փարիզ

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏՈՔՔ. Հ. ԶԻՐԹՈՒՐԵԱՆ

ՄՈՒՏՔ 4 ՖՐԱՆՔ (ԹԷյ եւ կարկանդակ միասին)

Դարդսաւոր Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղ

Տեղի պիտի ունենայ պարանցիկ ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 rue Poseidt, Բարեգործականի սրահին մէջ

Մէջբրօ կառ տիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. Օնիկեանի: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

«ՊԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ԱՒԱԼԵՑԻ ՄԱՆՒԿՈՒՆ ՀՈՂՄԷ

26 Փետրուար, կիրակի օր, կը իյնայ Դրուի խաչաձեւէն

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Վ. Ա. ՆԱՒՐԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէջբրօ Cadet, Սգուաո Մօնթոլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Ա. ՅԱՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90

Վաճառականական, հաղաքային եւ միջազգային խըն· դիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատու· թեան նոր օրէնքներու :

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ) :Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը տանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :

ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

“ ՇԻՐԱԿ ,,

Արեւելքի միակ իսկական օղին է·

Անզուգական, Անմրցելի, Աչխարհա·

Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախոր·

քեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ·

ջով: Հայ աւանդական սեղանին զար·

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Տիկին Աննա Զիւբիւքեան ծըն - նել Քիւրքմիքեան, Քրքաղաճցի , հօր անուն՝ Գաբրիէլ, մօր անուն՝ Անթառամ, կը փնտռէ իր եղբայրնե- րը՝ Յաչատուր, Աբրահամ, Մկրտիչ Քիւրքմիքեաններէն: Աբրահամը՝ զին- ուորագրուած է ընդհ· պատերազմին Թրքական բանակին մէջ: Յաչատուրը եւ Մկրտիչը անյայտացած են Իզմիրի կատարածէն վերջ: Կկ կարծուի թէ իր եղբայրներէն մէկը կը գտնուի Փա - րիզ: Իմացնել՝ Տիկին Աննա Զիւ - բիւքեանի, 9 Ave. de Gière, Grenoble (Isère) :

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ Հայրենակց· Միութեան Ցունուար 22ի հանդէսին մէջ քաշուած նկարները պատրաստ են: Փափաքողները կրնան դիմել Photo Phébus, 23 Boulevard Bonne Nouvelle, Paris :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի եւ չրջանի բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէ· ներու կողմէ, մեր խորին ցաւակցու- թիւնները կը յայտնենք ընկեր Բե- ՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆի զաւակին եւ վազամահ մահուան առթիւ, ո· ւացեալին տիկնոջ, ընկեր Անդրա- Հայրապետեանի եւ պարագաներո·

Հ· Ց· Դ· Մարսէյլի Շրջ· Կոմ·

ԾԱՆՈՒՈՒԹԻՒՆ

Փոքրիկ հոդամաս մը, 8,30 մ· հակատ եւ 18 մեթր խորութիւն, հարթ, ամէն յարմարութիւններու գործածութեանց համար դիմել՝ Աբգ· Եամի, 10 allée de L'Isle, Clamart (Seine) Hôpital Perreyի ճիշդ դիմացը:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁԱԳ

HARATCH

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ ԵՒԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
3
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
3 Février
1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3955

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԲ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԿԸ ՄՈՌՆԱՆ ԵՒ ԿԸ ՅԻՇԵՆ

— oo —

Զուիցերիոյ ամէնէն հեղինակաւոր թերթերէն մէկը, «Ժուռնալ տը Ժընեւ», վերջերս խմբագրական մը հրատարակած էր, հետեւեալ խորագրին տակ,— « Ակնարկներ Սեւ ծովու վրայ»:

Խմբագրականը քննելով միջազգային կացութիւնը, ճիշդ այն պահուն երբ ուժգնօրէն կ'արծարծուի Միջերկրականի խնդիրը, դիտել կուտար.

— « Ռազմագիտական ինչպէս տնտեսական տեսակէտով, Միջերկրականը երեք էլէր ունի,— մէկը՝ Ատլանտեանի վրայ, ձիպրալթար, երկրորդը՝ կարմիր ծովուն վրայ, Սուէզ, երրորդը՝ Պոլիս, Սեւ ծովու եւ Կովկասի վրայ, որ կը կոչուի «ցամաքային ճեղուց»՝ դէպի կեդր. Ասիա» (19 յունուար):

Յետոյ, պարզելով Իտալիոյ քաղաքական եւ տնտեսական տենչերը, կը յիշեցնէ թէ 1919ին Հռոմ առաջինն էր որ ճանչցաւ Վրաստանի անկախութիւնը եւ նաւագնացութիւն կազմակերպեց այդ պետութեան հետ:

— « Անգլիացիները, որոնք գրաւած էին այդ երկիրը, գայն պարպեցին միայն 1920ին: Աւելի ալ այդ շրջանը կը նկատէին ա – մենակարեւոր՝ տնտեսական թափանցում կատարելու համար Ա. – սիոյ կեդրոնը: Այսօր Նեղուցները Թուրքիոյ ձեռքն են, իսկ Սեւ ծովու հիւսիսային ափը ինչպէս եւ Կովկասը կը պատկանին Խ. Միութեան: Կանխահասօրէն (թերե՛ւս), բայց այն ատուգութեամբ թէ շատ ալ հեռու չէ Սթալինի կայսրութեան փլուզումը, Եւրոպայի դիւանագիտական վարչութիւնները կը զբաղին ժա – ռանգութեամբ մը որ բացուած չէ տակաւին: Այն օրը երբ խորհրդային Ուկրայնան անջատուի Խ. Միութենէն, բազմաթիւ մրցակիցներ պիտի երեւան Սեւ ծովու ափերուն վրայ: Այս մասին, Իտալիա եւ Մեծն Բրիտանիա, թէեւ մրցակից, շատ լաւ կրնան համաձայնիլ: Ոչ մէկը, ոչ ալ միւսը չեն տենչար նուաճել այդ հեռաւոր երկիրները: Երկուքին ալ շահը կը պահանջէ որ առեւտրական ամենամեծ ազատութիւն վերահաստատուի Սեւ ծովու վրայ եւ Կովկասի մէջ: Ուստի բնական կը թուի որ համաձայնին, ժամանակը հասած ատեն ուժ տալու այն երկու պետութեանց որոնք այժմ կլանուած են Խ. Միութեան կռիւէ,— Ուկրայնա եւ Վրաստան, ապահովելով Ադրբէջանը եւ Հիւսիսային Կովկասը եւ այդ շրջանը անջատել ու դնել որ եւ է պետութեան խնամակալութեան տակ, չէզոքութեան խաղաբախութեամբ մը»:

Ինչպէս կը տեսնէք, Հայաստանի անունը չերեւար այս ամբողջ պարբերութեան մէջ: Յաջորդ համարին մէջ, խմբագրականը կը յիշէ նաեւ Թուրքիան, որ նոյնպէս «ցանկութիւններ կը տնուցանէ այն օրուան համար երբ պիտի բացուի Խ. Միութեան ժառանգութիւնը՝ հարուստային մասին մէջ»: Եւ նորէն ոչ մէկ խօսք Հայաստանի մասին:

Որքան կրցած ենք ստուգել, « Ժուռնալ տը Ժընեւ»ի խմբագրապետը, որ անծանօթ մը չէ հայ ժողովուրդի տառապանքին ու զառին, եւ որ «ենթադրուածէն աւելի այժմէական» կը նկատէ Սեւ ծովու խնդիրը, պատճառներ ունեցած է ուրիշ առիթի մը վերապահելու Հայաստանի խնդիրը:

Ամէն պարագայի մէջ, այս պատահական երեւոյթն ալ կ'ապացուցանէ թէ՝ բայականները չուտ կը մոռնային, երբ յարատեւօրէն չեն զգացներ իրենց ներկայութիւնը, խօսքով կամ գործքով:

Այժմ ուրիշ պարագայ մը, մեր խորհրդածութիւններէն առաջ:

Պերլինի մեր թղթակիցը կը պատմէ թէ դասախօսութիւն մը տրբուած է Վիէննայի մէջ, նախաձեռնութեամբ Հայ Երիտ. Միութեան եւ իբրեւ բանախօս հրաւիրուած է Ծանօթ Հեղինակութիւն մը, Տօքթ. Ռոզպախ: (Տես Բ. էջ):

Մենք տակաւին չենք ստացած թղթակցութեան երկրորդ մասը, որ պիտի հաղորդէր հանդէսին նկարագրութիւնը եւ մանաւանդ խօսուած ճառը :

Բայց ահաւասիկ տեղական թերթ մը, «լ'Օբսըր», կը հրատարակէ հեռագիր մը՝ Վիէննայէն, որ կը ներկայացնէ ամփոփումը Տօքթ. Ռոզպախի ճառին.

— « Գերմանական տեսակէտով, ըսաւ բանախօսը, Հայաստանի պարագան հաւասար գիծ մը, զուգընթաց մը կը կազմէ Ուկրայնայի հարցին հետ: Երկու երկիրներն ալ հարուստ են բնական արտադրութիւններով: Ուկրայնայի մէջ կայ հանճածուխ եւ երկաթ. Կովկասի մէջ , այսինքն հայկական հողին վրայ կը գտնուին քարիւղ, պղինձ եւ մանկանէզ: Գերմանիա պէտք ունի այս բոլոր արտադրութեանց յատելեալ մասին, կարեւոր հանգրութեամբ: Այժմէն իսկ, Հայերը շատ սերտ, մշակութային յարաբերութիւններ ունին Գերմանիոյ հետ: Մնաց որ, Եւրոպայի ապահինումը՝ վերակազմութիւնը կրնայ իրականանալ միայն շարք մը ազգային պետութեանց ստեղծումով. պետութիւններ որոնց բնական նեցուկը պիտի կազմէ Գերմանիան: Գերմանիան ալ իր կողմէ պէտք է օգտուի առիթէն, անհետացնելու համար մեծ - ռուսական հսկայական ճնշումը իր արեւելեան սահմանին վրայ: Ոչ մէկ ժողովուրդ այնքան շահ ունի Հայաստանի ազատման մէջ որքան գերման ժողովուրդը »:

Ուրեմն, տեղ մը կը մոռնան, տեղ մը կը յիշեն, կ'արծարծեն, համաձայն իրենց շահերուն :

Մենք անկաւել ըսենք թէ՝ պուլկարական թերթերն ալ թարգմանած են այս ճառը, ուր Տօքթ. Ռոզպախի կը վերագրուին նաեւ հետեւեալ խօսքերը,— « Ուկրայնացիները ազգակ մը կը կազմեն իրենց սահմանէն մեծ թիւը, իսկ Հայերը՝ անտեսական ամէնէն գործօն ազգը Արեւելքի »:

Ահ այժմ իրաւ տեղեկութիւն հաղորդելով այս ճառը, անդրադարձ մը կ'ընենք մեր խորհրդածութեանց:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ Է

— oo —

Մեծ ապմուկ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ

Երկու օրէ ի վեր տեղական թերթերը չհնդալից հրատարակութիւններ կ'ընեն նախագահ Ռոզվէլթի վերագրուած յայտարարութեան մը մասին: Այդ հրատարակութեանց համաձայն, Պ. Ռոզ – վէլթ ծանրակչիռ ճառ մը խօսելով ծերակոյտի զինուորական յանձնաժողովին դաղտնի նիստին մէջ, ըսեր է թէ «Մ. Նահանգներու պաշտպանութեան սահմանագլուխները կը գտնուին Ֆրանսայի մէջ»: Նախագահը աւելցուցեր է նաեւ թէ դրական յանձնառութիւններ գոյութիւն ունին Մ. Նահանգներուն եւ Եւրոպայի ժողովրդավարութեանց միջեւ եւ թէ այդ երկիրներուն պետերը դիտեն իր դիրքը:

Այս լուրին հրատարակութիւնը անմիջապէս փոթորիկ մը պատճեցուց Մ. Նահանգներու ընդդիմադիր շրջանակներուն մէջ, որոնք ամիսներէ ի վեր կը պահանջեն որ հրատարակուին նախագահին արտասանած խօսքերը: Նախկին նախագահ Հուվըր ճառ մը խօսելով Շիքագոյի մէջ, յայտարարեց .

— « Նախագահ Ռոզվէլթի նոր ուղղութիւնը հիմնովին կը խախտէ չէզոքութիւնը եւ դէպի պատերազմի վտանգը կ'առաջնորդէ երկիրը: Ուղղակի կամ անուղղակի ճնշումի որ եւ է ձեւ չիտակ պատերազմի կ'առաջնորդէ: Ոչ մէկ ազգ պիտի հանդուրժէ այդ – պիսի ճնշումներու, առանց արիւնալի դիմադրութեան: Անոնք որ անտեսական ճնշումներու մասին կը խօսին, պէտք է մտածեն նաեւ պատերազմի մասին: Ռոզվէլթի քաղաքականութիւնը կը նշանակէ թէ Մ. Նահանգները պէտք է ճշդեն թէ որոնք են նախապարտականները: Մենք պիտի հարկադրուինք արդարութեան պատգամախօսները դառնալ դարաւոր կռիւներու մէջ որոնք սկսան երբ մեր ազգը չէր ծնած տակաւին: Պարզ ջղագարութիւն է երեւակայել թէ այդ դիկտատուրաներէն մէկն ու մէկը, Ճափոն, Գերմանիա, Իտալիա կամ Ռուսիա եւ կամ բոլորը միասին ամենահեռաւոր գաղափարն ունին զինուորական յարձակում մը կատարելու արեւմտեան կիսագունդին դէմ: Համայնավարութիւնը՝ Ռուսիոյ մէջ, ազգային -ընկերվարութիւնը՝ Գերմանիոյ մէջ, ֆաշականութիւնը՝ Իտալիոյ մէջ ներքին խնդիրներ են իւրաքանչիւր երկրի համար : Գաղափարները չեն կրնար բուժուիլ զրահաւորներով եւ օդանաւերով »:*

Ուրիշներ ալ քննադատելով նախագահ Ռոզվէլթի բռնած դիրքը, գայն կը գտնեն «աննախընթաց՝ 25 տարիէ ի վեր» եւ կը չեշտեն թէ «կացութիւնը երկիւղալի է»: Թերթերն ալ իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ :

Նախագահ Ռոզվէլթի վերագրուած խօսքը մեծ յուզում պատճառեց նաեւ Եւրոպայի մէջ: Ֆրանսացիները բնականաբար զոհ են եւ կը մաղթեն որ յայտարարութիւնը ճիշդ ըլլայ: Լուրին հրատարակութիւնը մեծապէս ազդեց Փարիզի սակարանին վրայ, ուր Պանք տը Ֆրանսի արժեթուղթերը բարձրացան 7870ի (225 կէտ) : Բայց լուրջ թերթեր եւ պաշտօնական շրջանակները կը թելադրեն համբերել, մինչեւ որ ամէն բան ճշդուի: Բայց եւ այնպէս, չատեր կը հաւատան թէ ամերիկեան զինուորները նորէն պիտի երեւան Եւրոպայի մէջ, եթէ պատերազմ ծագի :

Լուրը բնականաբար մեծ զայրոյթ պատճառեց Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ մէջ, ուր այս առթիւ խստօրէն կը մեղադրեն Ռոզվէլթը որ արտօնած է հարիւրաւոր օդանաւեր ծախել Ֆրանսայի: Պերլինի գլխաւոր օրկանը խոշոր տառերով գրեց թէ «նախագահ Ռոզվէլթ կ'արհամարհէ Մ. Նահանգներուն օրէնքները»: Ուրիշ թերթեր հետեւեալ խորագիրը հրատարակած էին.— « Ամերիկայի սահմանագլուխը Հռենոսի վրայ է: Առաջնորդին խաղաղասիրական ճառէն վերջը, Ռոզվէլթի գրգռիչ պայքարը» եւն. :

10.000 ՁԻՆՈՒՈՐ ԴԷՊԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ

— oo —

Ներքին նախարարին պայտարարութիւնները Սպանիոյ փախստականներու մասին

— oo —

Ներքին նախարարը, Պ. Ալֆէռ Սառռ, որ սպանիական սահմանագլուխը գացած էր առողջապահական նախարարին հետ, հրամայեց տասը հազար նոր զինուորներ ղրկել, բարեկարգութիւնը ապահովելու համար: Արդէն այդ շրջանին մէջ կը գտնուին մեծաթիւ շրջուն պահակներ, ոստիկաններ եւ ոստիկան զինուորներ, բայց եղածը անբաւական կը համարուի, փախստականներուն խուժումը արգիլելու համար: Նոր զօրքի առաքումը անհրաժեշտ համարուած է իրրեւ հետեւանք Սպանիոյ հանրապետական զինուորներու խուժումին: Ասոնցմէ շատեր յաջողած են Ֆրանսա մտնել եւ կը թափառին երկրին մէջ, խումբեր կազմած: Կառավարութեան հրամանով, բոլոր այն փախստականները որ ոչ տարիքոտ են, ոչ անկար, ոչ ալ վիրաւոր, Սպանիա պիտի վերադարձուին, մինչ անոնք որ անտեսական ճնշումներու մասին կը խօսին, պէտք է մտածեն նաեւ պատերազմի մասին: Ռոզվէլթի քաղաքականութիւնը կը նշանակէ թէ Մ. Նահանգները պէտք է ճշդեն թէ որոնք են նախապարտականները: Մենք պիտի հարկադրուինք արդարութեան պատգամախօսները դառնալ դարաւոր կռիւներու մէջ որոնք սկսան երբ մեր ազգը չէր ծնած տակաւին: Պարզ ջղագարութիւն է երեւակայել թէ այդ դիկտատուրաներէն մէկն ու մէկը, Ճափոն, Գերմանիա, Իտալիա կամ Ռուսիա եւ կամ բոլորը միասին ամենահեռաւոր գաղափարն ունին զինուորական յարձակում մը կատարելու արեւմտեան կիսագունդին դէմ: Համայնավարութիւնը՝ Ռուսիոյ մէջ, ազգային -ընկերվարութիւնը՝ Գերմանիոյ մէջ, ֆաշականութիւնը՝ Իտալիոյ մէջ ներքին խնդիրներ են իւրաքանչիւր երկրի համար : Գաղափարները չեն կրնար բուժուիլ զրահաւորներով եւ օդանաւերով »:

Ուրիշներ ալ քննադատելով նախագահ Ռոզվէլթի բռնած դիրքը, գայն կը գտնեն «աննախընթաց՝ 25 տարիէ ի վեր» եւ կը չեշտեն թէ «կացութիւնը երկիւղալի է»: Թերթերն ալ իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ :

Նախագահ Ռոզվէլթի վերագրուած խօսքը մեծ յուզում պատճառեց նաեւ Եւրոպայի մէջ: Ֆրանսացիները բնականաբար զոհ են եւ կը մաղթեն որ յայտարարութիւնը ճիշդ ըլլայ: Լուրին հրատարակութիւնը մեծապէս ազդեց Փարիզի սակարանին վրայ, ուր Պանք տը Ֆրանսի արժեթուղթերը բարձրացան 7870ի (225 կէտ) : Բայց լուրջ թերթեր եւ պաշտօնական շրջանակները կը թելադրեն համբերել, մինչեւ որ ամէն բան ճշդուի: Բայց եւ այնպէս, չատեր կը հաւատան թէ ամերիկեան զինուորները նորէն պիտի երեւան Եւրոպայի մէջ, եթէ պատերազմ ծագի :

Լուրը բնականաբար մեծ զայրոյթ պատճառեց Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ մէջ, ուր այս առթիւ խստօրէն կը մեղադրեն Ռոզվէլթը որ արտօնած է հարիւրաւոր օդանաւեր ծախել Ֆրանսայի: Պերլինի գլխաւոր օրկանը խոշոր տառերով գրեց թէ «նախագահ Ռոզվէլթ կ'արհամարհէ Մ. Նահանգներուն օրէնքները»: Ուրիշ թերթեր հետեւեալ խորագիրը հրատարակած էին.— « Ամերիկայի սահմանագլուխը Հռենոսի վրայ է: Առաջնորդին խաղաղասիրական ճառէն վերջը, Ռոզվէլթի գրգռիչ պայքարը» եւն. :

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ

— o —

Աշխարհագրութեան դասագիրքերը մեզի սորվեցուցած էին թէ երկրի մը սահմանը, հին ատեն, կը նշանակուէր խարերով, յետոյ գետերով ու լեռներով:

Հայ միտքը, սակայն, աւելի արտայայտիչ եւ յատիտեսական սահման մը նշանակեց՝ յայտարարելով. «Սահմանիմ բաց զձիմ իւրեանց, որքան հատանէ, այնքան ունի»:

Եւրոպա, աւելի խելացի քէ յիմար, միջազգայնական սկզբունքէ մը մեկնելով, սկսաւ կամուրջ նետել ծովերուն վրայէն եւ երկիրներու սահմանը որոշել... լոկարիթմով :

Որքան կը յիշեմ, առաջին անգամ Պոլտուինն էր որ յայտարարեց թէ Անգլիոյ սահմանները կը գտնուին Հռենոսի վրայ: Եւ ահա Ռոզվէլթը, որ կը յայտարարէ թէ Միացեալ - Նահանգներու սահմանները կը գտնուին Ֆրանսայի մէջ :

Այս ձեւով որ երթայ, վաղը Գերմանիա պիտի յայտարարէ թէ իր հայաւային սահմանները կը գտնուին...

Հայաստանի մէջ: Իտալիա՝ թէ իր կրունկը կը հանգչի Սուէզի վրայ : Թուրքիա՝ թէ իր «խըռխան» կախած է Մէյֆէի մէջ: Ռուսիա՝ թէ իր խաւեարի պատրաստութիւնը կը սկսի Միջերկրականէն:

Ձեմ գիտեր թէ երեւանի մեր կառավարութիւնը պիտի զիջանի՞ յայտարարելու, որ Հայաստանի սահմանները կը գտնուին Մոսկուայի մէջ: Ձեմ գիտեր թէ արտասահմանի մեր Ծերոց ժողովը պիտի հաճի՞ յայտարարելու թէ տարագիր Հայութեան սահմանները կը գտնուին ժընեւի մէջ:

Ինչ որ գիտեմ, այն է թէ Նշան Պէշիկթաշլեան այժմէն կը շեփորէ * որ իր ոտքերը կը գտնուին մարած «կերոններու» էերքոդին փորին վրայ, իսկ ձեռքերը՝ «Սիդոնիայ»ին ծոցը:

Այժմ նշանակեցէք իմ սահմաններս.—

Հոգիս, գիշե՛ր աստղազարդ, կը գտնուի զուիցերիական չալէի մը մէջ: Գանկս, իբրեւ կաղամար, շարժուն գրասեղանիս վրայ: Սիրտս, իբրեւ քիթ-քիթուն, կանանչ ու սլացիկ շոնիի մը կատաբը: Ցոյս, այս երեկոյ, Ֆըլանսայի ազգ. պարգեւախոշիկ անիւներուն մէջ :

ԱՐԱՋ

ՍԱՆՃԱՔԻՆ ԹՐՔԱՑՈՒՄԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻ Ա. ԸՆԹԱՑ

— oo —

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն *Տէյլի Թելէկրաֆի*.—

Անտրքէն կը հաղորդեն թէ Հաթայի (Ալէքսանտրէթի չըրջան) խորհրդարանը քուէարկեց Թրքական քաղաքային եւ ոճրային դատաստանագիրքը: Այսպէսով նոր ինքնավար պետութիւնը քայլ մը եւս մօտեցաւ Թուրքիոյ եւ քայլ մը եւս հեռացաւ Սուրիայէն, որուն մաս կը կազմէր նախապէս :

Շուտով Ալէքսանտրէթ կը մեկնի կարեւոր պատուիրակութիւն մը, որ բաղկացած է թուրք նախարարութեանց խորհրդականներէ եւ մասնագէտներէ: Այս պատուիրակութեան պեան է ձեվատ Աչըդալըն, որ Թուրքիոյ գլխաւոր պատուիրակն էր Սանճաքի անկախութեան պայքարին մէջ: Այս պատուիրակութիւնը պիտի կարգադրէ, որ հաստատուի Թրքական ազատ գօտի մը Ալէքսանտրէթի նաւահանգիստին մէջ:

**** « Փառէ - Սուառ »ի Թղթակիցը մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունեցած է Թուրքիոյ արտաքին նախարարին՝ Շիւքրի Սարաճօղլուի հետ, որ փառաբանելով իր երկրին վերելքը, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է Սանճաքի մասին.*

— « Պէտք չէ անվերջ քաշքշել այս խնդիրը: Վճռած եմ վերջնական կարգադրութիւն մը ստանալ այդ մասին, բայց որոշած եմ նաեւ ոչ–բարեկամական հանգամանք մը չտալ Թրքական պահանջներուն: Իմ կառավարութիւնս միտքէն չանցըներ աւելցնել Ֆրանսայի գժուարութիւնները կամ օգտուիլ անոնցմէ: Ընդհակառակն կ'աճապարեմ անհետացնել ընդհարման պատճառը, դիւրացնելու համար մեր երկու երկիրներուն գործակցութիւնը, քանի որ երկուքն ալ նոյն գաղափարին կը ծառայեն»:

Թղթակիցը մասնաւոր արժէք մը կ'ընծայէ այս յայտարարութեանց, դիտել տալով թէ Իտալիա, որ դիրք բռնած է Երկոտասան կղզիներուն մէջ, թրքական ծովափին մօտ, չէ հրաժարած 1915ի տեսիլքերէն՝ Անատոլուի բարերեր ափերու մասին: «Ինկիւբի կառավարութեան կածով կը դիտէ Հռոմի ռազմախազերը, Ձիանոյի ճիգը՝ եուկոսլաւիան մղելու եգէական ծովու բաղաքականութեան մը, որուն դէմ Թուրքիա պիտի ծառանայ բոլոր միջոցներով: Վերջապէս , ես լսեցի յայտարարութիւնները շատ բարձր անձնաւորութեան մը որուն անունը չեմ կրնար յիշել: Այդ անձնաւորութիւնն ըսաւ ինծի.— «Մենք կը հիանանք Ֆրանսական համբերութեան վրայ՝ Իտալիոյ հանդէպ: Երբ ձեր համբերութիւնն սպառի, մեր ամբողջ համակրանքը ձեզի հետ պիտի ըլլայ »:

Օտարականներն ալ զինուոր պէտք է ղրկան

— oo —

Ամմաական թերթ մը, «Ռէփիւպլիք» իր խմբագրին՝ Փիէռ Տոմինիքի բերնով կը թելադրէ կառավարութեան՝ զինուոր առնել օտարականները , լեցնելու համար բանակին պակասը: «Ֆրանսայի մէջ կան 30 -- 35,000 հոգի որոնք կրնան կատարել իրենց զինուորական ծառայութիւնը խաղաղութեան ատեն, իսկ պատերազմի պարագային տալ 4 - 500,000 զինուոր, կամ, զղչելով Թիկունքին յատկացուած մասը, առ նուազն քսան զօրաբաժին: Ինչպէս կ'ըսէր արդէն անցեալ սեպտեմբերին, Ֆրանսացիները չեն կրնար հանդուրժել որ եթէ պատերազմ ծագի, իրենք ղրօշի տակ առնուին առաջին օրէն, իսկ օտարականը , նոյնիսկ կամաւոր, երեք ամիս մարզանք կատարէ, ռազմադաշտ ղրկուելէ առաջ, ենթադրելով որ անմիջապէս ապաւէն չգտնէ կեդրոնացման կայանի մը մէջ: Ֆրանսացիները այս խորութիւնը չեն կրնար ընդունիլ մանաւանդ անոր համար որ, ինդրոյ առարկայ օտարականները մեծ զանգուած մը կը կազմեն այն քաղաքներուն մէջ ուր ապաստանած են մեծ մասով, զանգուած մը ուր որոշ թիւով անբազձալի տարրեր կը գտնուին,— համայնավարներ, անիշխանականներ, ահաբեկիչներ: Ասոնք, պատերազմի մը պարագային, երբ Ֆրանսացիները բանակին միացած են, կրնան խախտել ոստիկանական հսկողութիւնը եւ տէր տիրական դառնալ մայրաքաղաքին »:

ԽԱՋԱԽՆԵՐՆ ԱԼ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԵՆ

— oo —

Առաջիկայ գարունն ու ամառը նոյնքան հարուստ են լինելու միջազգային երկունքներով, որքան անցեալ տարուանը: Ռազմական պատրաստութիւնները չարունակւում են տենդագին, զինամատերների աշխարհակալական ծրագիրները, պահանջներն ու սպառնալիքները փոթորկում են ժողովուրդների կեանքը, պահելով ամէնքին «վատթարագոյնի» սպասման լարուած վիճակում:

Չեխական ճգնաժամի օրերին Պրակայի թերթերից մէկը տպած էր մի բնորոշ ծաղրանկար— յաճախորդը նստած է սափրիչի առջեւ խուզուելու համար եւ աչքի է անցնում ճեռքին բռնած թերթի լուրերը: Կարգացածի ազդեցութիւնից նրա զլխի մազերը ցցուել են մեխերի պէս. սափրիչն ասում է.

— Պարոն, թերթը մի կողմ դրէք, որ կարողանամ կարել ձեր մազերը:

Չինաստանում եւ Սպանիայում այսօր իսկ լրագիրներից աւելի ազդու միջոցներ, երկրից ու երկնքից թափուղ ռումբ ու զնդակ, անընդհատ ցցուած են պահում խաղաղ բազմութիւնների մազերը. սակայն թւում է այլ երկիրներում եւս սափրիչներն անելի պիտի մատնուեն, որովհետեւ նոր ու նոր պատերազմներ են մարդկութեան մարմնի վրայ:

Ահա Ուկրայինայի խնդիրը, որ մերթ բոցավառւում է մէկին ջերմացնելով, միւսին այրելով, մերթ էլ հանդարտում՝ յուսահատութիւն ու յոյս ազեցնելով: Առողջ տրամաբանութիւնը նրան համարում է առւեալ պայմաններում անլուծելի ու ոչ այժմէական: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ միայն զինու զօրութեամբ կարելի է Ուկրայնան պոկել Խորհ. Միութիւնից եւ տյդպիսի մի «աղատագրական» զործում միակ չհաղթուած պետութիւնը Գերմանիան է, որ սահմանակից չէ Խորհ. Միութեան: Երկու հակառակորդների մէջեւ բաղրեալ հակառակորդների մէջեւ ընկած Լեհաստանը եւ Ռումանիան ղէմ են անկախ Ուկրայնայի կազմութեան: Իրենք եւս հող ու ժողովուրդ ունին նրան վերադարձնելիք ու չեն կարող մնալ կատարելապէս ինքնիշխան, եթէ իրենցից արեւելք ստեղծուի Գերմանիոյ ազդեցութեան են-թակայ մի երկրորդ Չեխոսլովաքիա:

Անշուշտ մարաչախտ կէօրինկի օդային ռազմատորմիղը կարող է թռչել երկրային արգելքների վրայից եւ հասնել մինչեւ Դնէպր, Թերեւս եւ Դոն, բայց Ուկրայնայի միայն օդի զրաւումը չի կարող լինել ոչ տեւական եւ ոչ ալ չհաւէտ: Նրանից յետոյ, երկաթ կամ քարածուխ չի հանուել: Ուրեմն նախ քան դէպի արեւելք արշաւանքի ձեռնարկելը, աղգային - ընկերվարական Գերմանիան ճիզ պիտի թափէ կարող թաղաւորին եւ մարաչախտ Րիճ - Սմինդին առանցքի վրայ անց կացնել, հակառակ իրենց կամքին: Կը յաղթի՞, չդիտենք, բայց պիտենք, որ մինչեւ այդ նախապայմանը չիրականանայ, Բերլինում նետուած ուկրայնական ռումբի պայթուցիկները ոչնչով չեն տարբերուիլ լեհն ի վար գլորուող դաստարկ տակառի աղմուկից:

Օհ, եթէ գլուխ հանուի պատերազմելու պատրաստ մի տիտանական համախմբում ամբողջ արեւելեան Եւրոպայի եւ արեւելեան Ասիոյ (Ճափոն, Չինաստան) ընդդէմ Խորհ. Միութեան, թերեւս մէկը Մոսկուայից օղանաւ նստի դէպի Միւնիխն. բայց որքան հեռու ենք այդ հնարաւորութիւնից: Ջոռանանք նաեւ, որ զիւանագէտները ոչ միայն յաճախ թեքում են վճռականապէս հետապնդելէ յայտարարուած նպատակից, այլ եւ երբեմն ամբողջ կիսաշրջան են անում նրա դէմ, երբ հակառակ կողմը տես-նում են մի ուրիշը, աւելի դիւրին հասանելիք կամ աւելի խոստմնալից: Այս կիսաշրջանը կարող է կատարուել նաեւ այսօր այնքան թմբկահարուող Ուկրայինայի «ազատագրութեան» վերաբերմամբ: Գրում են, որ այդ հսկայ ծրագիրն արծարծւում է միայն Բողնեբերգի՝ Նացի կուսակցութեան մշակութային - քարոզչական բաժնի վարիչի կողմից, իսկ իբր թէ Գերմանիոյ երկրորդ անձնաւորութիւնը՝ նոյ երկրորդ անձնաւորութիւնը՝ կէօրինկ, ոչ միայն դէմ է Խորհուրդների դէմ կռուելուն, այլ եւ կ'ուզէ նրանց հետ դաշնակցել:

Այնուամենայնիւ զումարումներն ու բարձումները կատարելուց յետոյ մըննում է մի եղրակացութիւն— առանց վի զլուխները բորբոքած են տիրապետելու տենչով, եւ որ նրանց գոյութեան խմաստն է: Այն օրը, երբ «առաջնորդները» կը զրկուեն ուրիշի վըրայ բռնանալու եւ ունեցածը խլելու կատաղութիւնից, կը դառնան անբան զնդակ ու աւելորդ: Ուկրայնական ւսրշաւանքը եթէ այժմէական չէ, այնուամենայնիւ «Իմ Պայքարս»ի էջերից զործուած կէտերից մէկն է եւ կը հետապնդուի առանց խորութիւն դնելու մէջոցների մէջ, որոնցից մէկն է չհրաժարիլ օգտագործելու հակախորհրդային ամենաեռեւորդական ուժերի ա-ջակցութիւնը, ազատ լինելով ուզած ժամկէտին լթել նրանց, եթէ իր շահերն այդպէս պահանջեն:

Այս քաղաքականութիւնը ոտքի է հանել Ուկրայնացիներից յետոյ նա-եւ Դոնի տարագիր Խազախները, որոնց վարիչներն անդադրում ճանապարհորդութիւնների մէջ են վերջին ժամանակներս:

Մինչեւ անցեալ տարի Խազախները ունէին մէկ ատամն (դերազոյն պետ, հրամանատար)— Կոմս Գրաբբէ, յաջորդը հանդուցեալ զօրավար Բոգատևսկու:

Նոր ընտրութիւններին Խազախները յայտ բերին անմխիթարանութիւն, բաժանուեցան երկու մասի, իւրաքանչիւրն իր ատամանով: Նրանցից մէկին է միայն Կոմս Գրաբբէն, միւսը զօրավար Պոպով: Ջնայած ներքին գժտութեան, երկու ատամանները յայտնեցին կատարեալ միակամութիւն, երբ հրաւիրուեցին Բերլին բանակցելու Խազախային պետութիւն ստեղծելու մասին եւ պաշտպանեցին միեւնոյն տեսակէտը:

Զօրավար Պոպով Պրագայում, Դոնի Խազախների համադումարի նախօրեակին յայտարարում էր Հավաս գործակալութեան թղթակցին.

— «Ես քաղաքական կուսակցութեան վարիչ չեմ, այլ 15 միլիոնանոց մի ժողովրդի առաջնորդ, որի հայրենիքն ինկած է Ուկրայնայի, Կովկասի, Սեւ եւ Կասպից ծովերի միջեւ, աւելի քան 500,000 քառ. քիլոմեթր տարածութեամբ: Իմ նպատակս է վերահաստատել անկախ խազախական պետութիւնը եւ գործադրել 1918ին Խազախների ընդունած սահմանադրութիւնը: Այդ սահմանադրութեան առաջին յօդուածն ասում է, որ Խազախների բնական հողերը յայտարարւում են ինքնիշխան եւ անկախ պետութիւն, կառավարուած ազատօրէն ընտրուած ատամանով եւ ընտրական խորհուրդով: Մեր առաջին զործը պիտի լինի ազատել խազախական հողերը համայնավար բռնակալութիւնից: Մենք չենք կարող պայքարի մէջ մտնել մեն մենակ, ահա թէ ինչու ուզում ենք բարի յարաբերութիւններ մշակել հակակոլշեւիկ մեր հարեւանների, մասնաւորապէս 1918 թուին Ենգուած պայմանագրով Դոնի դաշնակից Ուկրայնայի հետ»:

Յունուար 20ի մօտերքը զօրավար Պոպով, ըստ Հավասի հեռագրի, երկու ժամ խորհրդակցելուց յետոյ Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարի հետ, հանդիպեցաւ նաեւ Պրագայում դտնուող ուկրէն դեկավարներից զօրավար Օմելեանովիչին: Երկու զօրավարները լրիւ համաձայնութեան եկան ուկրայնական եւ խազախեան հողերի ազատագրման խնդիրների շուրջ: Դրանից յետոյ Պոպով ուղեւորուեց Բերլին, ուր ունեցաւ բազմաթիւ հանդիպումներ եւ զրոյցներ գերման կարեւորադոյն քաղաքական զործիչների հետ:

Հետաքրքիր է բերել այստեղ՝ Պրագայում վերջերս տեղի ունեցած համախոհական համագումարի բանաձեւերից մէկը.

— «Խազախութիւնն ու Ռուսաստանի այլ ժողովուրդները չունին աւելի մեծ թշնամի, քան համայնավարիզմը: Խազախութիւնը պատրաստ է պայքարի այդ իշխանութեան դէմ առաջին հնարաւոր դէպքում եւ բոլոր պայմաններում— պատերազմից առաջ, պատերազմի ժամանակ, եթէ պատահի կամ պատերազմից յետոյ: Խազախութիւնն իր բոլոր ուժերը պիտի լարէ նախ եւ առաջ ազատագրելու իր հայրենի աշխարհը եւ հասցնի նրան պետական անկախութեան, յանուն խազախութեան զոյութեան եւ ապրելու իրաւունքի»:

Ինչ վերաբերում է միւս ատամաններին, Կոմս Գրաբբէին, նա աւելի կանուխ է սկսել բանակցութիւններ եւ աւելի առաջ գնացել նրանց մէջ: Դեկտեմբերի 2ին Կոմսը Բերլինում ճախորդ զինուորական ներկայացուցիչ զօրավար Տանակայի հետ երկարօրէն խորհրդակցելուց յետոյ, զրել է իր ատրպուրթիւնը «հակակոմինտերն» զեկինքի տակ: Ասում են նա Խազախների անունից յանձն է առել, պատերազմի դէպքում, կտրել հաղորդակցութիւնները Կովկասի եւ Թուրքեստանի միջեւ եւ արդիւնել Բագուի քարիւղի առաքումը կարմիր բանակին: Դեկտեմբեր 3 ին ատամանը Բերլինի Խազախների հաւաքոյթում յայտարարել է «չուտափոյթ վերադարձի հնարաւորութիւնը դէպի Դոն» եւ որ ինքն արդէն նշանակել է խազախ բանակների հրամանատարներ:

Որքան էլ խազախ ատամանների կամ ուկրէն զօրավարների զործունէութիւնը թուի ըստ հայկական առածի «Չուրը առուն չհկած ոտքերը մերկացնելու» անհեթեթութիւն, բայց մեր ապրած ժամանակներն այնքան տարօրինակ են, որ յանկարծ որոտը կարող է գոռալ ու կայծակը զարնել անդամ ի տես անամպ երկնքի, մանաւանդ այս 1939թուին, որ գերման զինուած ուժերը պիտի կոտրեն Ֆրանսիոյ Մաժինոյ զօրանոցները, Անգլիոյ նաւատորմիղը պիտի ջարդուի Ատլանտեան ովկիանոսի մէջ, Ռուսիոյ Կարմիր բանակը պիտի ոչնչանայ, Ամերիկան պիտի ներխուժէ Եւրոպա, Ճափոնը պիտի գրաւէ Հնդկաստանը, Չինաստանը պիտի ենթարկուի Ճափոնի ոտքերուն, Իտալիան պիտի ազատագրուի Ֆաշիզմէն, Իսպանիան պիտի դառնայ հանրապետական, Ֆրանկոն պիտի փախչի Մարոկոյ, Հիթլէր պիտի ինքնասպան ըլլայ, Ստալին պիտի դառնայ Ռուսիոյ ցարը, Ռուսիան պիտի դառնայ կայսրութիւն, Ռուսիոյ ցարը պիտի ամուսնանայ Անգլիոյ թագուհիին հետ, Անգլիոյ թագուհին պիտի ամուսնանայ Ռուսիոյ ցարին հետ, Ռուսիոյ ցարը պիտի ամուսնանայ Ռուսիոյ ցարինայի հետ, Ռուսիոյ ցարինան պիտի ամուսնանայ Ռուսիոյ ցարի

բանաստեղծական վայրկեան «էլպիզէ» լճակին եզերքը: Շուրջի կանաչութիւնը, թռչուններու գեղգեղը, ծաղիկներու բուրումնաւէտութիւնը կ'արբեցնէր զանոնք, ժամերը կը սահէին եւ վերջալոյսի գովութիւնը միայն կ'արթնցնէր ղիրենք ընթերցման թմբիրէն:

Պաշտելի՛ գաւառ, հիմա կ'ըմբռնենք հայ պատանիներու ուսման բուռն տենչը: Անոնց համար հայ մշակոյթը պաշտամունք մըն էր: Կ'ուզէին կեանքը պաշտամունք մըն էր: Կ'ուզէին կեանքը սիրել, հիւծիլ, իսկ մեծարենցը եւ Դուրեանը կուռքեր էին:

Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակումը բաժնեց մեզ: Կանուխէն որբացած Արտաշէսը Պոլիս կ'երթար: Պոլսոյ Արտաշէս զրադաշտ կը դիրքերով: Տպարաններու մէջ, իբրեւ գրաշար կ'աշխատէր, կը շրջէր հար զրավաճառներու փուչտայտ գիրքերու շուրջ, թատրոն, խմբագրատուն, զրատուն, սոսնձ էին իր յաճախած վայրերը: Ընթերցման տենդը անյաղթելի էր իր մէջ: Կ'անցնի Զմիւռնիա. «Դաւչինք» եւ «Աչխատանք» թերթերու խմբագրատան մէջ է, անոնց գեղարուեստական բաժնի աշխատակցութիւնը կը կատարէր իր զուարթամիտ յօդուածներով:

1914ին Փարիզ հասած է: «Եկած էի Սէնի հեռուոր եւ լուսաւոր ափերը՝ զոր դեռ տղայ, վաղուց էի երազած, պիւղին այգեստաններու եւ հեղեղատներու մօտ, Արգէոսի ոտքերուն տակ»:

Թերթ կը ծախէ եւ կ'ապրի, ահա ղին գժուարութիւններով, միեւնոյն տեսն կը հետեւի Սորպոնի դրականութեան դասընթացքներուն, զուարթախիտ էր եւ ժպտալիր, բայց ունեցած է ներքին տագնապներ եւ բան է բանաստեղծութեան մը մէջ.

— « Մարդիկ կը սիրեն ժպիտներէ խաբուիլ, չեն գիտեր քանի դիչերներ անքուն հեկեկ եմ, ժպտիլ կարենալու համար, չեն գիտեր ինչ երազներ թաղեր եմ կեդծել սորվելու համար, չեն գիտեր ինչ արցունք կայ այդ ժպիտներուն տակ եւ ինչ աւերակ»:

Զինադադարէն ետք կը հիմնէ գրական եւ գեղարուեստական կիսամսեայ « Օչական »ը, միեւնոյն տեսն տպագրիչն է: երկու տարի չարունակեց առանց ֆուհահատութեան, մինչեւ որիր խնայողութիւնը հատաւ.

Հիմնեց « Օչական » մտեննադարանը, որուն նպատակն էր պարբերաբար լոյս ընծայել գրչի մշակներու երկերը, որոնք միջոցներէ զրկուած էին, միացնելով կենսագրական - ուսումնասիրութիւն, լուսանկարներ, ձեռագրի նմոյշներ որպէսզի վաղուան հայ քննադատը կարենար նուիրուիլ անաչառ ուսումնասիրութեան. հրատարակեց յաջորդաբար իր հեղինակած «Գեղջն հայ գրօչակին», Մինասը Զերազի Արեւելեան վիպակները, Ազգային խնդիրներ, կենսագրական մխիթարներ եւ Պէշիքթաչլեանի «Սիդոննան»: Շարունակեց բանասիրական աշխատանքներ ալ, լեզուներու պատմութիւնը կ'ընէր, բառերու ծնունդը եւ անոնց ժամանակի ընթացքին կրած փոփոխութիւնները երեւան կը հանէր. դաւառացի աղիքոտ մայրիկներ կը փնտռէր, գրի կ'առնէր անոնց խօսակցութիւնը, գոհ էր երբ կը գտնէր հարազատ հայ բառեր: Ժամանակ մը կ'աշխատակցէր «Ծառաչ»ի եւ կը ներկայացնէր նոր գիրքերը ֆրանսական դրականութեան, իսկ իր լեզուաբանական ուսումնասիրութիւնները կ'երեւային Պոլսոյ «Նոր Լուր»ին մէջ: Երեքչաբթի եւ հինգշաբթի օրերը Նուպարեան մատենադարանին մէջ կ'անցընէր ուսումնասիրութիւնով: Ժամանակ մը ծրագրեց երթալ մինչեւ Վենետիկ շարունակելու իր աշխատանքը:

Իր լաւագոյն վիպակը՝ «Հօթար Կարօ»ն հրատարակուեցաւ «Le temps»ի մէջ, գնահատուելով թերթին խմբագրական մրցումի յանձնախումբէն: Հոն էվէրէկի հայ կեանքը կը պատկերանայ իր հարազատ դիծերով, մանկիկի ծունկին չուրջ հայ մանուկներու հէքեաթի ունկնդրութիւնը, ճաշելու ձեւը, աղօթելու եղանակը, նիստ ու կացը, տեղական բարքերը կը ցոլանան այնտեղ, «թէեւ տարիները եկան անցան եւ սեւ սեւ ամպեր սահեցան իր հոգիին վրայէն»:

Այս կտորը թարգմանուած է անգլերէնի եւ պիտի հրատարակուի անգլիական եւ ամերիկեան թերթերու մէջ: Մտադիր էր երկրորդ բաժինով մը «Հօթար Կարօ»ի վէպը չարունակել, որովհետեւ անոր հերոսը եղած էր իմ բանտի ընկերը եւ տուած էի մանրամասնութիւններ անոր մնացեալ կեանքի մասին:

Սկսած էր գրել «Գողգոթայ» անուանով հատոր մը, ուր կուտար հայ տառապրութեան պատմութիւնը վէպի ձեւով: Յանդուգն էր նիւթով եւ իր հաւաքած տարրերով պիտի տար պատկերը այդ դարհուրելի անցքերուն: Զենք գիտեր մինչեւ ուր հասած է:

« Կռունկ »ի մասին ունի ուսումնասիրութիւն մը, ուր այդ թռչունին հայ կեանքի եւ անոր աւանդութիւններուն հետ ունեցած յարաբերութիւնները երեւան հանած է: Շատ կը սիրէր կռունկը, պանդուխներու այդ սիմնական հոգեկիցը:

Կարեւոր գործ մը եւս կը պատրաստէր,— « Հայ առակներու» ծագումը եւ անոնց յարաբերութիւնը օտար առակներու հետ: Փաստացի տուեալներով երեւան բերած էր Լաֆոնթէնի կրած ազդեցութիւնը Արեւելքի առակներէն: Իր մահէն երկու օր առաջ՝ երբ կ'այցելէինք հիւանդանոց, գրած էր այդ առակներէն մէկը իր անկողնին մէջ: Ցանձնարարուած էր հանդարտ պառկիլ, բայց ան իբրեւ պատասխան իր ունեցած հաճոյքը կը բացատրէր:

Հոս փակագծի մէջ պարտք ունինք մեր գնահատական խօսքը ընելու իր սղնիւ տիկնոջ: 1923ին «Լիւքսէմբուրկ»ի պարտէզին մէջ կը քալէին անոնք, Արտաշէսը եւ Ժանը: Կը հանդիպինք իրարու: Կը դադրեցնեն ի լինց տաք խօսակցութիւնը: Կը վիճաբանէին գրական հարցի մը շուրջ: Արտաշէս ներկայացուց իր ապագայ կեանքի ընկերը: Ջայն ճանչցած էր Սրպոնի գրասեղաններուն վրայ: « Հայ գրականութիւնը շատ կը սիրէ» ըսաւ գոհունակութեամբ:

Տիկինը անոր նեցուկը եւ գործակիցը եղաւ: Արտաշէս ազատ էր գրական աշխատանքներ կատարելու, գրագրանիչ գրադարան նիւթեր փնտռելու: Իրրեւ Vendome-ի լիսէի տնօրինուհի սարքած է դասախօսութիւն մը հայ երգը ճանչցնելու տեղական համալսարանին, հրաւիրելով նաեւ պետական անձնաւորութիւններ եւ Փարիզէն այլ կանչելով հայ լաւագոյն երգիչներ: Հայ գաւառը, հայ համայնքը, հայ գրականութիւնը բարձր պահելու ճիգերը ըրած է, միշտ կանգնելով Արտաշէսի կողքին:

Արտաշէս պիտի սկսէր իր տարիներու աշխատանքին արդիւնքը տալ իր գործերը լրացնելով եւ ահա կը բաժնուի յաւէտ, Տիկինը փափաք յայտնած էր որ յաղարկաւորութիւնը ըլայ գերազանցօրէն հայկական, աղաչեց եկեղեցւոյ վարչութեան, որպէսզի «Կռունկ»ը երգուի, իր սիրական Արտաշէսին սիրած երգով լրանայ արարողութիւնը: Մեր տարաբախտ հոգիները արցունքներով լեցուեցան այդ պահուն:

« Կռունկ » Արտաշէսը հեռացաւ մեզմէ իր աշխարհէն խապրիկ մը չառած:

Ս. ԳԱՐԱԿԵՕԶԵԱՆ

*** « Թան » (28 յունուար) եւս հաղորդելով Արտաշէս Յովհաննէսեանի մահը, կ'աւելցնէ թէ Յովհաննէսեան հրատարակած է Մինաս Չերազի գործերը, եղած է Թիֆլիսէ՝ Պոլսոյ հայերէն թերթերուն, զրաղած հայերէն եւ թուրքերէն լեզուներու յարաբերութեանց ուսումնասիրութեամբ՝ տալով նոր եւ յանդուգն տեսակէտներ, պրպտումներ կատարած մասնաւորաբար հայկական ժողովրդական դոյցերու եւ երգերու մասին, պատրաստած նաեւ ամբողջական դրացուցակ մը այդ մասին, սկսելով հայկական տպագրութեան ծագումէն (1512) մինչեւ մեր օրերը:

Այս առթիւ «Թան» կը յիշեցնէ որ իր սիւնակներուն մէջ հրատարակած է Սրտաշէս Յովհաննէսեանի «Հօթար Կարօ » պատմուածքը:

*** Տարաբախտ երիտասարդին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օր, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ուր կը նշմարուէին նաեւ ֆրանսացի - ներ: Այս առթիւ դամբանականներ խօսեցան Տիրան վարդապետ, ընկեր Ս. Գարակէօզեան եւ ընկեր Հր. Սամուէլ (այս վերջինը ֆրանսերէն): Հանդուցեալին մարմինը երկուշաբթի օր դիակիզարան փոխադրուելով, այրուեցաւ եւ աճիւնը դետեղուեցաւ սափորի մը մէջ:

Ի Միութեան նոր հնգամեայ ծրագիրը

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ՝

ՈՒՐԱԼԷՆ ԱՆԴԻՆ

Խորհրդային կառավարութիւնը նոր հրատարակեց երրորդ հնգամեայ ծրագիրը, որ կ'ընդգրկէ 1938 յունուար 1 — 1942 դեկտեմբեր 31ի շրջանը: Այս ծրագրի հրատարակումը ուշացաւ 13 ամիս, քաղաքական վերակազմութեան պատճառով:

Նոր ծրագիրը կը տրամադրէ, որ ճարտարարուեստը իր արտադրութիւնը ամեցնէ տարեկան 13,5 առ հարիւր այնպէս որ 1942ին աճումը պէտք է հասնի 88 առ հարիւրի:

Այս հնգամեայ ծրագիրը նուիրուած է ոչ այնքան ժողովուրդին պէտք եղած ապրանքները արտադրելու, այլ աւելի շատ Ս. Միութիւնը ինքնաբաւ դարձնելու ծանր արդիւնաբերութեան, ինչպէս նաեւ պատերազմական պիտոյքները հասցնելու տեսակէտներէ:

Այսպէս՝ մեքենայի արդիւնաբերութիւնը, որ երկրորդ հնգամեայ ծրագրին մէջ 15,2 առ հարիւր պիտի աւելնար, այս ծրագրով ալ պէտք է տարեկան 11 առ հարիւր աճում ցոյց տայ:

Երկրորդ կարեւոր տեղը կը բռնէ քիմիական նիւթերու արդիւնաբերութիւնը: « Երրորդ հնգամեայ ծրագիրը քիմիական ճարտարարուեստիարտադրութեան ծրագիրն է» առաւելապէս: Մասնաւոր ուշադրութիւն պիտի դարձուի երկաթի, փոխադրական միջոցներու, նաւաշինութեան, երկաթուղիներու եւ նման արդիւնաբերութեանց:

Ելեկտրական ճարտարարուեստը պէտք է կրկնապատկուի: Իսկ քարածուխի եւ քարիւղի արդիւնաբերութիւնը ոչ միայն պէտք է որ դոյութիւն ունեցող պահանջը գոհացնէ, այլ նաեւ պահեստ պէտք է ստեղծէ: Նոր ծրագրով կը ստեղծուին նաեւ ուսեստի եւ այլ կենսական պիտոյքներու պահեստներ, ինչ որ ցոյց կուտայ, թէ երրորդ հնգամեայ ծրագրին տուն տուող ոգին հաւանական պատերազմի վախն է:

Այս ոգիով ալ՝ հրահանգ տրուած է որ եւրոպական Ռուսիոյ մէջ գործաբաններու թիւը սահմանափակուի, իսկ նոր գործարանները կառուցուին արեւելքի մէջ, Վոլիայէն անդին, Ուրալէն անդին, այսինքն՝ օդանաւերու ռմբակոծման տարողութեան սահմաններէն հեռու:

Երրորդ հնգամեայ ծրագրի նախագծած գործարաններու երկու երրորդը պիտի կառուցուին Ուրալէն անդին, խորհրդային հեռաւոր Արեւելքի մէջ: Ասիկա նշան է թէ Ռուսիա ներկայիս շատ չի վախնար Ճափոնի օդատորմիղէն, որ տակաւ է:

Պաշտօնական շրջանակներ, հնգամեայ ծրագիրը հրապարակելու առթիւ, կ'ընդունին թէ ճարտարարուեստի մէջ ճախողանքներու ենթարկուած են, բայց ատոնք կը վերագրեն «թրոցքիական դաւադիրներու վնասարարութեանց »:

Կ'ընդունին նոյնպէս որ Ս. Միութիւնը այժմ ալ շատ ետ կը մնայ Անգլիայէն, Ֆրանսայէն, Գերմանիայէն եւ Մ. Նահանգներէն օճառի եւ հագուստի արտադրութեան, ինչպէս նաեւ ելեկտրական ուժի եւ ծանր արդիւնաբերութեան մէջ: Ներքին մաքրագործումները լրացած ըլլալով՝ այժմ Ս. Միութիւնը դարձեալ նչանաբան ընտրած է «Թերակատարումները լրացնել» ու զերազանցել արեւմտեան աշխարհը:

Այս ծրագրին յատկանշական գծերէն մէկն ալ այն է, որ այլեւս չկայ հսկայական ելեկտրական կայաններ, մեծաղագործական հսկայ գործարաններ են. կառուցանելու նախկին տենդը, ինչ որ յոյս կը ներչնչէ թէ այս ծրագիրը թերեւս յաջողի:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԶՈՀ ՄԸ ԵՒՍ

ՄԱՐՍԼԻԶ.— Ոչ եւս է ընկեր Բարսեղ Հայրապետեանը:

Ծնած է Մշոյ Վարդով գաւառը: Հազիւ 7 —8 տարեկան վրայ կը հասնի 1915ի ահաւոր եղեռնը: Ինչպէս բոլորը, տարաբախտ ընկերն ալ կը կօրսնցնի իր բոլոր պարագաները, միակ նեցուկ ունենալով իր Անդրանիկ եղբայրը, որ կը պատմէ.

— Երբ Մշոյ գաւառը ամէն ինչով հրոյ ճարակ եղաւ, ես ալ չեմ գիտեր թէ ինչպէս Բարսեղը առած լեռները բնկայ: Ամէն կողմ հուր ու կրակ, առանց որոշ ուղղութիւն մը ունենալու, ցորեկները պահուըտելով, գիշերները կռ քալէինք, ո՞ւր, Աստուած միայն գիտէր: Բարսեղ յոգնած էր, որովհետեւ դժուարաւ կը փոխէր քայլերը: Ես ալ քալելու կարողութիւն չունէի, բայց եւ այնպէս ուզեցի քիչ մը շալկել զայն: Բարսեղը փոխանակ շալակս զալու, ըսաւ.— « Ապէր, ես անօթի եմ, քիչ մը հաց տուր, ես կը քալեմ»: Հա՞ց: Ո՞ւրկէ տայի հաց:

Առանց գիտնալու թէ ուր կ'երթան, օրին մէկը իրենք զիրենք կը գտնեն Խարբերդի մէջ: Ընկեր Անդրանիկը որ հազիւ պատանեկան տարիքը մտած էր, ստիպուած էր ապրեցնել նաեւ 7 տարեկան Բարսեղը:

Չինադադարին ընկեր Բարսեղն ալ կը զրուի Խարբերդի որբանոցը: Հազիւ 10 — 11 տարեկան, իր ուշիմութեամբ բոլոր դասատուներուն սիրելին կը դառնայ եւ իրեն կը վստահին իր հասակակիցներու վրայ հսկելու պարտականութիւնը:

Խարբերդի որբանոցը կը տեղափոխուի Պոլիս: Հոս եւս ընկեր Բարսեղ ուշադրութիւն կը դրաւէ եւ գարձեալ իրեն կը յանձնեն հսկելու գերը: Վերջին արտագաղթին Պոլիսէն կ'անցնի Ցունաստան եւ երբ իր հասակակիցները կը սկսին ցրուել Ցոյներու մօտ, ընկեր Բարսեղին կը վիճակուի Գալալայի շրջանը:

Երկու տարի չարաչար աշխատելէ վերջ, կ'անցնի Ֆրանսա միանալու համար Ամերիկայի ազգականներուն բայց չի յաջողիր ու կը մնայ Մարսէյլ:

Ես ընկերը ճանչցայ 1928ին, տգիտութիւն էր, համակ զոհողութիւնէրեւ ապրքար: Մարսէյլի կուսակցական եւ ազգային գործերու մէջ միշտ իր մասնակցութիւնը բերած էր: Իր ուժերկար ամսուան հիւանդութեան ընթացքին տուած այցելութիւններուս վերջինը անմոռանալի պիտի մնայ: Անողոք մահէն հազիւ 48 ժամ առաջ նստած էի իր մահիճին վրայ ու կը զգուշացնէի որ շատ չխօսի:— Լաւ, շատ պիտի չխօսիմ, միայն քանի մը հարցումներ պիտի տամ որոնց պէտք է պատասխանես: Համաձայնեցաւ եւ ինչ հարցումներ,— Դպրոց, ազգային, կուսակցական, քաղաքական կեանք եւ մանաւանդ Հայաստան: Պատասխանեց միշտ վարդապետի կողմերով: Ինչքան ուրախացաւ ...

Երբ կը բաժնուէի, ըսաւ.— Ընկեր Աբամ, ութ ամիսէ ի վեր կը պայքարիմ, բայց ասկէ վերջ Դաշնակցականի պայքար պիտի մղեմ, որպէսզի կարենամ յաղթել:

Այո, սիրելի Բարսեղ, ութ ամիս, Դաշնակցականի յամառ պայքարը մըղեցիր, բայց ի վերջոյ անողոք ճակատագիրը զղեմնեց քեզ ու վերջին պայքարկեանդրուդ քու տարաբախտ այրի քոյր եղսաբեթին կտակած ես թէ «մինչեւ վերջ իմ անդամատուրքերս պիտի տաս եւ իմ անունը Դաշնակցութեան տեսարկէն պէտք չէ սրբուի »:

Հողը թեթեւ գայ վրադ, սիրելի Բարսեղ:

Աբամ Աբամեան

ՊԱՒԼԻԱՆԵԱՆ ՀԱՄԱԶԱՑՈՒԹԵԱՆ խորհրդաժողովը պիտի դումարուի Պուքրէշի մէջ, փետրուար 16ին: Պիտի մասնակցին Ռումանիոյ, Եուկոսլաւիոյ, Թուրքիոյ եւ Ցունաստանի ներկայացուցիչները: Ռումանիոյ արտաքին նախարար Պ. Քաֆէնքու Պելվրատ պնաց: Այս այցելութեան մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի քաղաքական շրջանակներու մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹ

«Իզվեստիա» կը գրէ (27 յունուար).

— Սասունցի Դաւիթի հազարամեակի ոճնակատարութեան օրը երեւանի մէջ պիտի բացուի ցուցահանդէս մը՝ նուիրուած այդ փառապեղ դիւցազնավէպին:

Ցուցահանդէսը պիտի ունենայ հինգ բաժին.— Առաջինին մէջ նկարներով եւ գծագրութիւններով պիտի բացատրուի հայ ժողովուրդին պայքարը օտար աշխարհակալներու դէմ: Երկրորդին մէջ պիտի ցուցադրուին նկարազարդումներու օրինակներ եւ ձեռագրեր բուն գրուածքէն «Սասունցի Դաւիթին» վերաբերեալ: Երրորդ բաժինը պիտի պատկերացնէ հայ ժողովուրդի տնտեսական եւ քաղաքական կեանքը դիւցազնավէպի դարուն: Զորրորդ եւ հինգերորդ բաժիններով դադափար պիտի տրուի «Սասունցի Դաւիթի» ժամանակաշրջանի մշակոյթի եւ կենցաղի, ինչպէս նաեւ վէպի տպագրութեան ու տարբեր փոփոխութիւններու մասին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Հայաստանի համալսարանի ուսուցչապետ Ցակոբ Մանանդեան ընտրուած է Համախորհրդային Գիտութիւններու ճեմարանի անդամ: Ըստ «Իզվեստիայի» Մանանդեան Հայաստանի հին եւ միջնադարեան պատմութեան ամենահեղինակաւոր ուսումնասիրողն է:

*** Նոյն ճեմարանի թղթակից-անդամ են ընտրուած Վ. Համբարձումեան, աստղաբաշխ, Ա. Ալիքսանեան, բնագէտ, հռչակաւոր՝ հիւլէն քայքայելու նչանակալից փորձերով, Ի. Հասրաթեան եւ Խ. Խոչտոյեան, կենսաբանութեան մասնագէտներ:

*** Համառուսական գեղարուեստից ճեմարանի (Լենինգրատ) զարդանկարչութեան ճիւղն աւարտողներու մէջ չորս առաջին մրցանակով աւարտողներէն երկուքը Հայ են, Ի. Գալիկեան «Ածուէշ» օփերայի եւ Վ. Այվազեան՝ Շէյքսփիրի «Ութինդրի չարաճճիները» թատերդութեան համար ներկայացուցած բեմական գարդանքներով:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԵՐԼԻՆ.— կիրակի, 22 յունուար ծանօթ երգիչ - դերասաններ Տէր եւ Տիկին Հայկ - Արթիւ Շուբերթ սրահին մէջ ներկայացուցին հայկական նոր օփէրէթ մը՝ «Կնոջ պատուհաս»ը: Գոթերիկ այս կտորը հեղինակութիւն է. աչխարհի ամէնէն հին եւ ամէնէն նոր նիւթով: Ադամի եւ Եւայի պատմութիւնը: Պաղարկութիւնը լաւ էր. բայց յայտնութիւն մը եղաւ նաեւ մեր երիտասարդներէն ճարտարագէտ Պ. Մալայեանը, իբրեւ դերասան, իր «բարի մարդ»ու դերով:

Ասիկա մէկ մասն էր միայն ամբողջ երգահանդէսին որ համեմուած էր շատ մը հայերէն երգերով՝ կոմիտասեան թէ աւելի թեթեւ եւ ուրախ: Պ. Արթիւ ինքն ալ ըրած է որոշ դասաւորում ծանօթ մօթիվներու, կազմած է տեսակ մը ծաղկաքաղ, որ համոյքով կը լսուի լայն հասարակութեան կող - մէ:

Շատ մը երգերու կարգին յիշենք, Այագեազ, Կուժն առայ, Քէլէ էէլէ, Պաղ աղբիւր, Հաթըրբան, Լորիկ եւն. որոնք ջերմ ծափերով ընդունուեցան:

Իր հեղինակութիւններէն «Մի լար» երգեց Տիկին Արթիւ եւ կրկնութեան արժանացաւ, նոյնպէս «Մոռանալ » Վ. Տէրեանի բանաստեղծութիւններէն երգեց նոյնինքն երաժշտութեան հեղինակը Պ. Արթիւ:

Դաշնակի ընկերակցութիւնը յաջողակ կը կատարէր Պ. Զաւէն Պաչարեան, երգիչներուն հետ: Կը գովենք միաժամանակ մեր Հայ Եր. Միութիւնը որ ստանձնած էր կազմակերպութիւնը, եւ հանդէսին հովանաւորողը գաղութիս առատաձեռն հայրենակիցներէն Պ. Թագուր Պաղճեան:

Ֆ.

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ անգլիական նոր դեսպանը, Սըր Ուիլեըմ Սիմս իր պաշտօնագրերը ներկայացնելու առթիւ խորհրդային կառավարութեան, ըսաւ թէ բրիտանական կառավարութիւնը կը բաղձայ Ս. Միութեան հետ բանակցիլ միջազգային բոլոր հրատապ հարցերու շուրջ եւ գործակցիլ՝ աչխարհի խաղաղութիւնը պահպանելու համար:

ԱՆԳԼԻՈՑ եմմատական նախարարը յայտարարեց թէ օդանաւային յարձակումներու առեն վիրաւորուած ընդ մեռած բնակիչներն ալ հատուցում պիտի ստանան, ինչպէս պատերազմի դաշտին վրայ վիրաւորուած զինուորները:

ԷՆՎԷՐ ՓԱՇԱՅԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

«ՄԵՆՔ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՉԵՆՔ ՈՒԶԵՐ» ԸՍԱՒ ԷՐ ԶԻՆՈՎԻՎ

Էնվէր փաշա նորէն խնդալով ըսաւ.

— Ուրիշ կերպ չէր կրնար ըլլալ: Պոլշեւիկներուն ի՛նչ ըլլալը յայտնի է: Անոնք բնականաբար կ'ուզեն նոր տէրութիւն մը հիմնել Ցարերու տիրած երկիրներուն մէջ ու տիրապետող հանդիսանալ հոն: Ասոր համար ալ ազատ խօսքերու պէտք կայ: Բայց խօսքը եւ գործը իրարմէ կը տարբերին: Ես չեմ գիտեր բոլշեւիկներուն ըրած գործերը ասկէ առաջ: Սակայն, դեռ ականջիս մէջ կ'արձագանգէ Զինովիեվի արտասանած խօսքը Պաքուի մէջ: Հոն, Պուխարայի եւ Թուրքիս - տանի մխիս պատուիրակները խօսք առնելնուն պէս, Զինովիեվ գոչեց. «Մենք դիւանագիտութիւն չենք ուզեր հոս: Այո՛, դիւանագիտութիւն չենք ուզեր»:

— Առաջին անգամն է որ կը լսեմ բոլշեւիկներուն այս խօսքը, ըսաւ Շան Սուլթան:

Պահ մը տիրող լռութենէն յետոյ, Էնվէր փաշա գոռ ձայնով մը յարեց.

— Սովիէթները եւ անոնց գլուխը գտնուող մարդիկ այլեւս չեն կրնար Թուրքիստանի հետ խաղալ եւ ուզածնին ընել հոն: Մենք ալ դիւանագիտութիւն պիտի չընենք անոնց պէս: Սակայն, երկաթէ բռունցքներով պիտի պատասխանենք անոնց: Այսպէս մաքրագործումը պիտի աւարտի Թիւրքեստանի մէջ:

Քանի մը վայրկեան յետոյ Շան Սուլթան ըսաւ.

— Քանի մը Ռուսեր մնացած են այս կողմերը: Սուուլիւ, Ալի Բիղա պէյի ուժերը անոնց տուին պէտք եղած պատասխանը: Ռուսերէն հոս մնացողներուն ալ պէտք է իմացնել որ այլեւս չեն կրնար այստեղ ապրիլ:

Էնվէր փաշա մտիկ ըրած ատեն կը յիշէր Թուրքեստանի անկախութեան հերոսները: Բայց ատոնք ցրուած էին, մատենադարանին մէջ կ'անցընէր ուսումնասիրութիւնով: Ժամանակ մը ծրագրեց երթալ մինչեւ Վենետիկ շարունակելու իր աշխատանքը:

Իր լաւագոյն վիպակը՝ «Հօթար Կարօ»ն հրատարակուեցաւ «Le temps»ի մէջ, գնահատուելով թերթին խմբագրական մրցումի յանձնախումբէն: Հոն էվէրէկի հայ կեանքը կը պատկերանայ իր հարազատ դիծերով, մանկիկի ծունկին չուրջ հայ մանուկներու հէքեաթի ունկնդրութիւնը, ճաշելու ձեւը, աղօթելու եղանակը, նիստ ու կացը, տեղական բարքերը կը ցոլանան այնտեղ, «թէեւ տարիները եկան անցան եւ սեւ սեւ ամպեր սահեցան իր հոգիին վրայէն»:

Այս կտորը թարգմանուած է անգլերէնի եւ պիտի հրատարակուի անգլիական եւ ամերիկեան թերթերու մէջ: Մտադիր էր երկրորդ բաժինով մը «Հօթար Կարօ»ի վէպը չարունակել, որովհետեւ անոր հերոսը եղած էր իմ բանտի ընկերը եւ տուած էի մանրամասնութիւններ անոր մնացեալ կեանքի մասին:

Սկսած էր գրել «Գողգոթայ» անուանով հատոր մը, ուր կուտար հայ տառապրութեան պատմութիւնը վէպի ձեւով: Յանդուգն էր նիւթով եւ իր հաւաքած տարրերով պիտի տար պատկերը այդ դարհուրելի անցքերուն: Զենք գիտեր մինչեւ ուր հասած է:

« Կռունկ »ի մասին ունի ուսումնասիրութիւն մը, ուր այդ թռչունին հայ կեանքի եւ անոր աւանդութիւններուն հետ ունեցած յարաբերութիւնները երեւան հանած է: Շատ կը սիրէր կռունկը, պանդուխներու այդ սիմնական հոգեկիցը:

Կարեւոր գործ մը եւս կը պատրաստէր,— « Հայ առակներու» ծագումը եւ անոնց յարաբերութիւնը օտար առակներու հետ: Փաստացի տուեալներով երեւան բերած էր Լաֆոնթէնի կրած ազդեցութիւնը Արեւելքի առակներէն: Իր մահէն երկու օր առաջ՝ երբ կ'այցելէինք հիւանդանոց, գրած էր այդ առակներէն մէկը իր անկողնին մէջ: Ցանձնարարուած էր հանդարտ պառկիլ, բայց ան իբրեւ պատասխան իր ունեցած հաճոյքը կը բացատրէր:

Հոս փակագծի մէջ պարտք ունինք մեր գնահատական խօսքը ընելու իր սղնիւ տիկնոջ: 1923ին «Լիւքսէմբուրկ»ի պարտէզին մէջ կը քալէին անոնք, Արտաշէսը եւ Ժանը: Կը հանդիպինք իրարու: Կը դադրեցնեն ի լինց տաք խօսակցութիւնը: Կը վիճաբանէին գրական հարցի մը շուրջ: Արտաշէս ներկայացուց իր ապագայ կեանքի ընկերը: Ջայն ճանչցած էր Սրպոնի գրասեղաններուն վրայ: « Հայ գրականութիւնը շատ կը սիրէ» ըսաւ գոհունակութեամբ:

Տիկինը անոր նեցուկը եւ գործակիցը եղաւ: Արտաշէս ազատ էր գրական աշխատանքներ կատարելու, գրագրանիչ գրադարան նիւթեր փնտռելու: Իրրեւ Vendome-ի լիսէի տնօրինուհի սարքած է դասախօսութիւն մը հայ երգը ճանչցնելու տեղական համալսարանին, հրաւիրելով նաեւ պետական անձնաւորութիւններ եւ Փարիզէն այլ կանչելով հայ լաւագոյն երգիչներ: Հայ գաւառը, հայ համայնքը, հայ գրականութիւնը բարձր պահելու ճիգերը ըրած է, միշտ կանգնելով Արտաշէսի կողքին:

Արտաշէս պիտի սկսէր իր տարիներու աշխատանքին արդիւնքը տալ իր գործերը լրացնելով եւ ահա կը բաժնուի յաւէտ, Տիկինը փափաք յայտնած էր որ յուղարկաւորութիւնը ըլայ գերազանցօրէն հայկական, աղաչեց եկեղեցւոյ վարչութեան, որպէսզի «Կռունկ»ը երգուի, իր սիրական Արտաշէսին սիրած երգով լրանայ արարողութիւնը: Մեր տարաբախտ հոգիները արցունքներով լեցուեցան այդ պահուն:

« Կռունկ » Արտաշէսը հեռացաւ մեզմէ իր աշխարհէն խապրիկ մը չառած:

Ս. ԳԱՐԱԿԵՕԶԵԱՆ

*** « Թան » (28 յունուար) եւս հաղորդելով Արտաշէս Յովհաննէսեանի մահը, կ'աւելցնէ թէ Յովհաննէսեան հրատարակած է Մինաս Չերազի գործերը, եղած է Թիֆլիսէ՝ Պոլսոյ հայերէն թերթերուն, զրաղած հայերէն եւ թուրքերէն լեզուներու յարաբերութեանց ուսումնասիրութեամբ՝ տալով նոր եւ յանդուգն տեսակէտներ, պրպտումներ կատարած մասնաւորաբար հայկական ժողովրդական դոյցերու եւ երգերու մասին, պատրաստած նաեւ ամբողջական դրացուցակ մը այդ մասին, սկսելով հայկական տպագրութեան ծագումէն (1512) մինչեւ մեր օրերը:

Այս առթիւ «Թան» կը յիշեցնէ որ իր սիւնակներուն մէջ հրատարակած է Սրտաշէս Յովհաննէսեանի «Հօթար Կարօ » պատմուածքը:

*** Տարաբախտ երիտասարդին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օր, Փարիզի Հայոց եկեղեցին, ուր կը նշմարուէին նաեւ ֆրանսացի - ներ: Այս առթիւ դամբանականներ խօսեցան Տիրան վարդապետ, ընկեր Ս. Գարակէօզեան եւ ընկեր Հր. Սամուէլ (այս վերջինը ֆրանսերէն): Հանդուցեալին մարմինը երկուշաբթի օր դիակիզարան փոխադրուելով, այրուեցաւ եւ աճիւնը դետեղուեցաւ սափորի մը մէջ:

Ի Միութեան նոր հնգամեայ ծրագիրը

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ՝

ՈՒՐԱԼԷՆ ԱՆԴԻՆ

Խորհրդային կառավարութիւնը նոր հրատարակեց երրորդ հնգամեայ ծրագիրը, որ կ'ընդգրկէ 1938 յունուար 1 — 1942 դեկտեմբեր 31ի շրջանը: Այս ծրագրի հրատարակումը ուշացաւ 13 ամիս, քաղաքական վերակազմութեան պատճառով:

Նոր ծրագիրը կը տրամադրէ, որ ճարտարարուեստը իր արտադրութիւնը ամեցնէ տարեկան 13,5 առ հարիւր այնպէս որ 1942ին աճումը պէտք է հասնի 88 առ հարիւրի:

Այս հնգամեայ ծրագիրը նուիրուած է ոչ այնքան ժողովուրդին պէտք եղած ապրանքները արտադրելու, այլ աւելի շատ Ս. Միութիւնը ինքնաբաւ դարձնելու ծանր արդիւնաբերութեան, ինչպէս նաեւ պատերազմական պիտոյքները հասցնելու տեսակէտներէ:

Այսպէս՝ մեքենայի արդիւնաբերութիւնը, որ երկրորդ հնգամեայ ծրագրին մէջ 15,2 առ հարիւր պիտի աւելնար, այս ծրագրով ալ պէտք է տարեկան 11 առ հարիւր աճում ցոյց տայ:

Երկրորդ կարեւոր տեղը կը բռնէ քիմիական նիւթերու արդիւնաբերութիւնը: « Երրորդ հնգամեայ ծրագիրը քիմիական ճարտարարուեստիարտադրութեան ծրագրին է» առաւելապէս: Մասնաւոր ուշադրութիւն պիտի դարձուի երկաթի, փոխադրական միջոցներու, նաւաշինութեան, երկաթուղիներու եւ նման արդիւնաբերութեանց:

Ելեկտրական ճարտարարուեստը պէտք է կրկնապատկուի: Իսկ քարածուխի եւ քարիւղի արդիւնաբերութիւնը ոչ միայն պէտք է որ դոյութիւն ունեցող պահանջը գոհացնէ, այլ նաեւ պահեստ պէտք է ստեղծէ: Նոր ծրագրով կը ստեղծուին նաեւ ուսեստի եւ այլ կենսական պիտոյքներու պահեստներ, ինչ որ ցոյց կուտայ, թէ երրորդ հնգամեայ ծրագրին տուն տուող ոգին հաւանական պատերազմի վախն է:

Այս ոգիով ալ՝ հրահանգ տրուած է որ եւրոպական Ռուսիոյ մէջ գործաբաններու թիւը սահմանափակուի, իսկ նոր գործարանները կառուցուին արեւելքի մէջ, Վոլիայէն անդին, Ուրալէն անդին, այսինքն՝ օդանաւերու ռմբակոծման տարողութեան սահմ

Վերջին լուրերու համաձայն, մինչեւ հիմա Ֆրանսա ընդունուած եւ զանազան վայրերու մէջ տեղաւորուած են 45,000 փախստականներ: Կառավարութիւնը ոչ միայն ասոնց ապրուստը կը հոգայ, այլ եւ ուսեստ կը ղրկէ Սպանիա, համբան մնացած փախստականներուն:

Ներքին նախարարը, որ Փարիզ վերադարձած է արդէն, հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ մամուլին-

—«Սոիպուած ենք խորհիլ եւ մարդասիրութեան եւ ապահովութեան մասին: Բացի կիներէն եւ մանուկներէն, հոգ տարուած է նաեւ վիրաւորներուն: Անոնցմէ արտասահմանը միայն Ֆրանսայի վրայ պիտի չձգէ այս հոգը: Առողջապահական տեսակէտով ալ ձեռք առնուած են անհրաժեշտ միջոցները: Առողջապահական նախարարը հրամայած է պատուաստներ եւ չիճուկներ պատրաստել: Ղրկուած են նաեւ բժիշկներ եւ քննիչներ: Կեղծամաչկի դէպքեր պատահած ըլլալով, նահանգապետը ամիսպողական կոչ մը ուղղեց բոլոր քաղաքապետներուն, որպէսզի անմիջապէս պատուաստեն մանաւորապէս դպրոցականները:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, Ջօր. Ֆրանքօ գրաւած է հաղորդակցութեանց գլխաւոր կեդրոն մը, Վիչ, 45 քիլոմեթր հեռու Պարսելոնայէն (դէպի հիւսիս): Յառաջխազացութիւնը կը չարունակուի ծովափն ի վեր: Պարսելոնայի մէջ պատրաստութիւններ կը տեսնուին հաւաքելու բոլոր ռազմանիւթերը, ընդհանուր յարձակողական մը սարքելու համար Մադրիտի դէմ:

Զինուորագրութեան նոր օրէնքը

— oo —

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, երեսփ. ժողովը քուէարկեց երկամեայ զինուորութեան օրէնքը: Միեւնոյն առեն քուէարկուեցաւ երկրորդ օրէնք մը որով կառավարութիւնը կընայ պահեստի – ները դէնքի տակ կանչել իր յարմար դատած ժամանակ:

Մինչեւ հիմա Ֆրանսացիներէն կը պահանջուէր, իբրեւ պին - ուորական ծառայութիւնը լրացնելէ եաք, յաւելուածաբար կատարել հետեւեալ մարզանքի շրջանները (փէրիօտ).—

Ծառայութիւնը լրացնելէ անմիջապէս եաքի երկու տարուան ընթացքին՝ երեք չաբաթ:

Ցաջորդ 16 տարիներուն՝ երկու մարզանքի շրջան, մին 3 չաբաթ եւ միւսը 2 - 3 չաբաթ:

Վերջապէս՝ մասնաւոր մարզանք՝ մէկ չաբաթ: Ընդամէնը 10 չաբաթի մարզանք:

Սեպտեմբերի տագնապին պարզուեցաւ որ այս դրութիւնը չատ խիստ է: Նոր օրինագծով՝ կառավարութիւնը իրաւունք պիտի ունենայ տագնապի առեն ստուարաթիւ պահեստիներ դէնքի տակ կանչելու մէկ անգամէն: Անոնք պիտի ծառայեն մէկ օրէն մինչեւ երեք չաբաթ, ըստ կառավարութեան հայեցողութեան:

Ինչպէս կը նչմարէր տեղեկաբերը, երկամեայ զինուորութեան վերահաստատման գլխաւոր պատճառն է Պերլին-Հոմ առանցքին վերագինումը: Օրինակ՝ Իտալիոյ զինուորական ուժը կը բաղկանայ հետեւակազօրքի 38 զօրաբաժիններէ, ինչ որ քանակով հաւասար է, եթէ ոչ գերազանց, Ֆրանսական: Ֆրանսայի գործօն բանակին վիճակը եւս բարւոքած է այժմ: Երկու տարի առաջ Ֆրանսայի մայր ցամաքի հետեւակազօրքի թիւն էր 340,000, իսկ այսօր 450,000 է՝ բաժնուած 28 զօրաբաժիններու մէջ: Ֆրանսայի միւս ուժերը եւս աճած են եւ ստեղծուած են նոր մեքենաչարժ զօրագունդեր:

Երրորդ օրինագիծ մը, որ նոյնպէս անցաւ ձեռամբարձ քուէարկութեամբ եւ միաձայնութեամբ, կը տրամադրէ որ ստեղծուի արհեստագիտական դասընթացք մը՝ պատրաստուիչ՝ պահեստի սպաներուն համար:

— oo —

ՃԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ արտաքին նախարարութեան արեւելեան բաժնին պետը, Հէր Շրոր, որ Մոսկուա պիտի երթար առեւտրական բանակցութիւններ վարելու համար, այլեւս պիտի չմեկնի: Հէր Շրոր Վարշաւա գնաց եւ անկէ պիտի անցնէր Մոսկուա, բայց վերջին պահուն կարգադրուեցաւ որ ան վերադառնայ: Կը կարծուի թէ ասոր պատճառը այն է որ ներկայ կացութեան մէջ խիստ դժուար է գերմանեւխորհրդային մերձեցում մը յառաջ բերել:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ խլրտումները եւ ահաբեկչական գործողութիւնները փոխանակ նուազելու սաստկացած են՝ Լոնտոնի խորհրդաժողովին պատրաստութիւնէն ի վեր: Այդ օրէն ասդին սպան - նուած են 110 եւ վիրաւորուած 112 հոգի, մէկ ամսուան ընթացքին:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԴԱՀԼիՃԸ երկու անգամ նիստ գումարեց առջի օր, քննելու համար հրատապ խնդիրներ: Ժողովէն վերջը վարչապետը այցելեց թագաւորին, զեկուցում տալու համար: Նախաբարեկան խորհուրդը երէկ առաւ ալ գումարուեցաւ, քննելու համար մի - ջազգային կացութիւնը, մանաւանդ որ ընդդիմադիրները լայն լուսաբանութիւններ կը պահանջեն Գերմանիոյ գաղթային պա – հանջներու, սպառազինութեանց եւ սպանիական հարցի մասին:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ դահլիճը հրաժարեցաւ, բայց պատրիարք-վարչապետը անմիջապէս վերակազմեց, հինգ նոր նախարարներ առ - նելով:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷն կը հետագրեն թէ կարեւոր փոփոխութիւններ կատարուած են բանակին հրամանատարութեան մէջ: Մարալխան Բուտիէննի եւ հրամանատար Կուլիկ նշանակուած են փոխ - զօրածավալ պատերազմական գործավարութեան: Յաջորդները նչանակուած են մարալխան Եգորովի եւ Զօր. Ֆեդկոյի տեղ, որոնց մասին լուր չկայ երկար առենէ ի վեր: Պաշտօնանկ եղած է Լէ – նինկրատի շրջանին զինուորական հրամանատարը եւն.: — Մոլո - թով զեկուցում մը կարդալով, բաւ թէ 11,000 քիլոմեթր նոր եր– կաթուղի պիտի չինուի, թէ քարիւղի նոր կեդրոն մը պիտի հաստատուի Ուրալի եւ Վոլկայի միջեւ եւն.:

ՖԱՇԱԿԱՆ գերագոյն խորհուրդին գումարման առթիւ, Մուսոլինի քաղաքական ճառ մը պիտի խօսի չաբաթ օր: Իտալական թերթերը նորէն կը յիչեցնեն թէ իտալեւֆրանսական յարաբերութիւնները կրնան բարւոքիլ միայն այն առեն «երբ փակուին ներ – կայ հարիւրերը»: (Կ'ակնարկէ սպանիական հարցին):

ՀՐՋԻԳ ՌՈՒՄԲԵՐ (իրական) արձակուեցան առջի օր Փորթ ար վերապրի չրջանին մէջ, փորձելու համար քաղաքացիներու պաշտպանութեան միջոցները: Ռումբերը 3000 աստիճան տաքութիւն ունէին: Հրչէջները անմիջապէս գործի ձեռնարկեցին եւ կրակը մարեցին աւազով եւ ջուրով: Արդիւնքը գոհացուցիչ կը համարուի: Փորձերը սկսան դիւերուան ժամը 9ին եւ վերջացան 10ին:

ԳՐԱՆՍԱՑԻ ԴԱՀԻՃԸ, Տէպլէր, երէկ յանկարծամահ եղաւ Փորթ Սէն Ջրուի մեթրոյին մէջ: 75 տարեկան էր եւ այս չարաչուք պաշտօնը կը կատարէր 1899էն ի վեր, յաջորդելով իր հօրը:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՓԱՐԻԶԻ «եգիպտացի» կոմիտէն դասախօսական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները 3 փետր., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 6 Ավրնիւ տ'Իէնա ի սրճարանին վերնայարկը: Նիւթ՝ *Մխիթարու փախանակոթիւն Ընկ. Իշխանեանի դասախօսու նան շարջ:*

Գաւառ

ԼԻՕՆԻ Շրջ. կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ընկերները, 3 փետր., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, *181* Քուռ Լաֆայէթ, «Զարդարեան» գրադարանին մէջ, կարեւոր օրակարգ:

ՊՈՒԱԼԻԻԶԻի (Մարսէյլ) «վաթանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը 4 փետրուար, շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, ընկեր Ազապեաններու բնակարանը: կարեւոր օրակարգ՝ պարտաւորի, ներկայութիւն:

ՆԷՕՎԻԼ (Լիոն) «երկաթ» խումբի ժողովը՝ 4 փետր., շաբաթ եւ երեկոյ ժամը 6ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Լիոնի Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ 19 ՓԵՏՐ., ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐՍԶԻՆ ՄԷՋ:

Հրապարակային դասախօսութիւն

ՍԱՐՍԷԼԻ «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 *Փետրուար*, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ Կալմանի մէջ, Առնուվիլ լէ Կոնէս: *կայարանին դիմաց:*

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՔՈՒՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3·30ին

Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ *մասնակցութեամբ* Ա. ԴՄԲԻԹԵԱՆի, Գ. ՏԻՐՎԻՇԵԱՆի եւ *կարող ուժերու:*

Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւիտ ԱԲԳԱՐԻ:

Հարսնիքի չքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պար եւ սօլօներ: *Մուտք՝* 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

5 Փետրուար, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

Salle du Conservatoire Russe, 26 Ave. de Tokio, Paris

Երգեր՝ կլուքէ, Հէնտէլ, Սէն Լօֆլրվէ, Ֆօռէ, կոմիտաս, Տուրգմիլսկիէ, Զայկովսկիէ Մուսորսկիէ, Զերպնինէ, Ռախմանինովի:

Մուտք՝ 25, 20, 15 եւ 10 ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ

Ֆ. Ա. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 *Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին մինչեւ առաւօտ*

Բարեգործականի սրահին մէջ, 202 Rue Boileau

Հայկական պար՝ միջոցիկներու կողմէ եւ զանազան անակնկալներ:

Ուրախ եւ հաճելի միջնորդ Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. ԽԱՉ. ՓԱ ԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 *Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ*

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏՕՔԹ. Հ. ՋԱՐԹԱՐԵԱՆ

ՄՈՒՏՔ 4 ՖՐԱՆՔ (թէյ եւ կարկանդակ միասին)

Դարդասար Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղը

Տեղի պիտի ունենայ պարանցիկ ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 բիւ Պոսիւէ, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Մէթրօ Կառ սիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

Ը ՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՑԹ

ՍԷՆԹ ԷՔԻԷՆԻ Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 *Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2էն մինչեւ երեկոյ*

Փլաս Կրանէդ թիւ 6 *սրահին մէջ (անցեալ տարուան ինջոյքն տեղը)*

Հայկական եւ արեւելեան նուագ եւ պարեր: Ճոխ պիւֆէ:

Մուտքը ազատ է:

"ՎԻՄ"

Մամուլի տակ է եւ չուտով լոյս կը տեսնէ «ՎԻՄ»ի ԻԴ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ա. ԿԵՍԱՐ՝ «Հայկական խնդիրը 19րդ դարուն»: Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ՝ «Մի ջազգային դաշնագիրները Հայաստանի մասին»: Դ.Դ. Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ՝ «Վանի երկրորդ կռիւները եւ վերջին իչխանութիւնը»: ՏՕՔԹ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ «Ցուչատետրէս» : Ռ. ԲԷՐԲԷՐԵԱՆ՝ «Պոնէբարնիների չրջանից»: Ցովհ. Թումանեանը պատերազմի հանդէպ»: Ա. Ա.՝ «Վեման Հաւատա»: Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ «Մի համաձայնութեան առթիւ»: ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՑԹ ՝ «Հ. Յ. Դ. Տուներ»: ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ: ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: Շ. Նարդունի, Ս. Վր.: ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ՝ Գ. Մխիթարեան»: Պրազիլահայ դաղութը:

Բաժանորդներէն կը խնդրուի փութացնել բաժնեգինի առաքումը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այսուհետեւ «ՎԻՄ»ին վերաբերող նամակները եւ դրամը ուղարկել հետեւեալ հասցէի՝

S. Ter Tomassian. 79 bis Rue des Chesnaux, Montmorency, (S. et O)՝

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ.— Ֆրանսա եւ Սուրիա տարեկան 60 ֆրանք. Ամերիկա, Բրիտ. Կայսրութիւն եւ եգիպտոս 4 տոլար, մնացեալ երկիրները՝ 3 տոլար:

Տարեկան երեկոյթ—պարահանդէս

Ց. Կ. ԽԱՉԻ ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8էն մինչեւ լոյս, Ալվիստ «Հէրմիթաժ»ի հանրածանօթ եւ շքեղ սրահին մէջ:

Կը խօսի Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ Պ. Հայկ Թիւթիւնճեանի նուագախումբի: Ց. Հ. Կ. Խաչի Սանուհիներու կողմէ պիտի ըլլան՝ խմբերգ, արտասանութիւն եւ պարեր: Ընկերուհիներու կողմէ պիտի ներկայացուի 1 արարնոցԲԱՆ-ԳՈՂԳ

Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի գիներով, դուրսէն որ եւ է բան ծախել արգիլուած է:

Մուտք 4 ֆրանք: Զինուորական համազգեստ կրողներուն մուտքը ազատ է, իսկ 8էն 12 տարեկան փոքրերու համար 1 ֆր.:

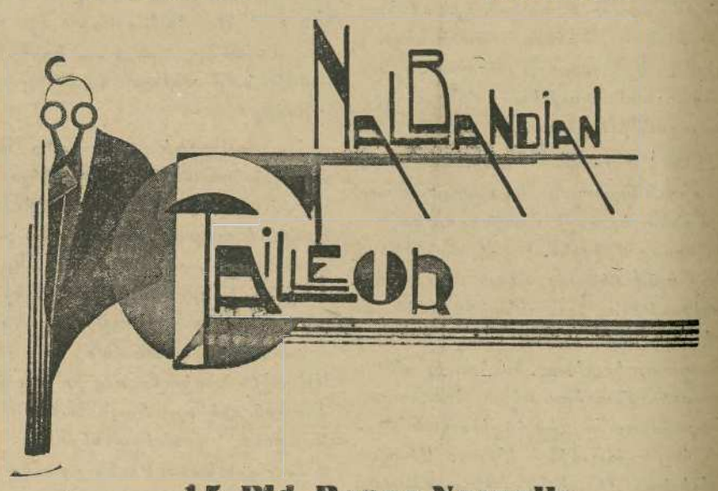
ՇԱՆՕՔ. Հանդիսավայրը երթալու համար, առնել 26 եւ 27 թիւ հանրակառքերը եւ իջնել Ալվ Վիստ:

Հ. ՋԱՐԹԱՐԵԱՆ,
ՎԻՐԱԲՈՑԹ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԹ
14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՌ)
Tél. Trudaine 42 69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14 – 20:
Ընտանեաց ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ,
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ
230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64
Autobus 8—28—AE—CB—123

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro Bonne Nouvelle: Tél: Cut. 93.- 76

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի «Մարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկ. Գրիգոր Գոստիկեանի, Ցովհաննէս Գոստիկեանի եւ իրենց պարագանեբուն՝ իրենց հօրեղբօրմեռ՝ Տիկին ՍԱՐԻՆՈՍ ԳՈՍՏԻԿԵԱՆի գառնակսկիծ մահուան առթիւ:

×

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն բոլոր խումբերու եւ ենթակոմիտէներու կողմէ խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ Տիկին Աբաքի եղբայրանին եւ պարագաներուն, Ընկեր ԼԵՒՈՆ ԵՂԻԱԶԱՆի (Ավինեոն) գառնակսկիծ մահուան առթիւ:

×

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն իր բոլոր ընկերներու կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ Ընկ. Լեւոն Ո – վիկեանին եւ պարագաներուն, իրենց հօրեղբօր գառնաղէտ մահուան առթիւ:

×

Մորին ցաւակցութիւնները կը յայտնեմ Այրի Տիկին Ե. Հայրապետեանի, Գ. Ա. Հայրապետեանի եւ բոլոր ազգականներուն, սիրելի հայրենակիցս՝ Բ. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆի գառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Յ. Կարապետեան

Մարսէյլ, 31 Յունուար 1939

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Մանուկ Բաչայեան, Այրի Տիկին Մնունդ Զամասանեան եւ պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց փոքրիկին եւ թոռան մահուան առթիւ:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ Շավիւլի Մասնաճիւղի վարչութիւնը տարեկան Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները եւ անդամուհիները 12 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ղբաղբայի սրահին մէջ:

ՄԵԲԱՍՏԱՀԱՑԵՐՈՒ Մխիթեան Փարիզի Ընդհ. Ժողովը՝ 5 փետր., կիրակի, ժամը 2.30ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, մէթրօ Փուասոնիէռ: Օրակարգ՝ Համարատուութիւն նախորդ վարչութեան եւ ընտրութիւն նոր վարչութեան: Կը հրաւիրուին անդամները եւ համակիրները:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց վերաբանալ 8 Ռիւ Պոսիւէի Բարեգործականի Տան չաբաթական հայերէնի դասընթացքը, այն յոյսով թէ չուտով պիտի ապահովուի այդ դասընթացքին պահպանումին համար անհրաժեշտ նպատակած նուագարան 20 աշակերտներու ներկայութիւնը:

Դասաւանդութիւնները յանձնուած են փորձառու եւ ձեռնհաս ուսուցչուհի մը խնամքին, եւ տեղի կ'ունենան ամէն Հինգշաբթի օր, առտուան ժամը 8.30էն մինչեւ 11.30: Սաներէն կը դանձուի անձ գլուխ 5 ֆրանքի ամսավճար, իբրեւ ծախսաբաժին:

Փարիզեան հայ ծնողներէն կը խնդրուի այս դասընթացքին ղրկել անպայման ֆրանսական նախակրթարանները յաճախող իրենց երկսեռ զաւակները:

ԾԱԽՈՒՏ

Փոքրիկ հոզամաս մը, 8,30 մէթր Շահատ եւ 18 մէթր խորութիւն, հարթ, ամէն յարմարութիւններով: Պայմաններու համար դիմել՝ Արգտար եաճի, 10 allée de L'Isle, Clamart (Seine), Hôpital Perreyի ճիւղ դիմացը:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
4
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
4 Février
1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3956

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՉԱՐԹՆՈՒԹԵԱՆ

— ∞ —

Ուրեմն, օտար գրիչներ ու վարիչներ ե՛ւ կը մոռնան ե՛ւ կը յիշեն մեր մինուճար Հայաստանը կամ Հայկական Դատը, համաձայն պարագաներուն: Համաձայն իրենց հայեցողութեան կամ չհեռուն :

Այսպէս, « Ժուռնալ տը Ժընեւ»ի խմբագրապետը անտեսած էր Հայաստանը, իր այն դրութեան մէջ ուր կը նախատեսէր Վրաստանի, Ադրբէյճանի եւ Հիւս. Կովկասի անջատումը Ռուսաստանէն, Ուկրայնայի հետ:

Անդին, Տօքթ. Ռորպախ, գերմանացի գիտնականը, ճառ մը խօսելով Վիէննա, Հայ Երիտ. Միութեան սարքած հանդէսին մէջ, կը չահագովէր Հայաստանի ազատութիւնը, զուգընթաց Ուկրայնայի հետ: Այս առթիւ կը յիշէր երկու երկիրներուն բնական հարստութիւնները: Եւ կ'եզրակացնէր.

— « Ոչ մէկ ժողովուրդ այնքան շահ ունի Հայաստանի ազատման մէջ որքան գերման ժողովուրդը»: (Գէթ այսպէս կը հաղորդէր հեռագիրը, ինչպէս բացատրած էինք երէկ):

Ի՞նչ կը թելադրեն այս երկու իրողութիւնները: Երկուքն ալ հիմնուած՝ նոյն հանգանակութեանց, Ա. Միութեան փլուզման եւ Միջերկրականի ազդեցութեան պայքարին վրայ:

Ամէն բանէ առաջ՝ քաղաքական – դիւանագիտական չրջանակներու խորհրդաւոր գործունէութիւնը՝ ի նախատեսութիւն չարք մը անակնկալներու :

Արդարեւ, միջազգային կացութիւնը այնքան բարդ եւ փոփոխ հանգամանք մը ստացած է որ, անակնկալներ միշտ ալ հաւանական են: Ուստի, օրուան աշխարհակալները սուր կը պահեն ի րենց աչքերն ու ականջները, այլ մանաւանդ ախորժակները :

Միայն այս պարագան բաւական է, սթափեցնելու համար նաեւ մեզ, որպէսզի արթուն կենանք, միակամ եւ ուժով ըլլանք, եւ զոհ չերթանք նոր խաղերու, ինչպէս անցեալին մէջ:

Կը տեսնէք թէ մարդիկ ինչպէս կը բանաձեւեն, կը դասաւորեն հարցերը,— ազդեցութեան պայքար: Տնտեսական չահեր: Հանքածուխ եւ երկաթ (Ուկրայնա): Քարիւղ, պղինձ եւ մանկանէզ (Հայաստան):

Նոր չէ որ այս ազդակները կը կազմեն չարժառիթ, մղիչ ուժ՝ միջազգային աշխարհակալութեան: Միայն մէկ նորութիւն,— Մեծ Պատերազմէն ի վեր մարդիկ աւելի բաց կը խօսին: Աւելի թանձրացեալ եւ դաւնաւոր :

Այնպէս որ, այլեւս աններելի է պատրանքներ սնուցանել: Եւ յետոյ, չմոռնանք թէ մենք ալ Եւրոպա կը դանուինք, ականատես եւ ականջալուր՝ եթէ ոչ ամէն բանի, գոնէ դէպքերու ընթացքին:

Արդ, մատնանշուած պարագան մեզի կը հարկադրէ ոչ միայն ուշադիր քննութիւն դէպքերու, այլեւ հաւաքական գործունէութիւն:

Ըսել չենք ուզեր թէ մենք ալ մեր դուլպաները հանած՝ ջուրը նետուելու ենք:

Մեր արիւնազանգ փորձառութիւնը չատ բան սորվեցուցած է մեզի: Եւ կը կարծենք թէ բաւական դաս առած ենք, թեթեւամիտ չարժուձեւերը սանձելու համար:

Ընդհակառակն, պարագան կը հարկադրէ համախմբուիլ, ոտքոնքի եւ ներկայ ըլլալ ամէն տեղ, կանխելու համար դաւերը, ինչպէս եւ արժեցնելու չահեր՝ երբ առիթը ներկայանայ:

Ա. Միութիւնը կը փլի՞ թէ կը դիմանայ,— հարց մըն է որուն մասին կրնանք միշտ վիճիլ: Բայց ժամանակները մեզի թոյլ չեն տար մոռնալ հիմնական հոգը,— Ի՞նչ պիտի ընենք, եթէ իսկապէս անակնկալներ սարքուին այդ պետութեան գլխուն, կամ կովկասի մէջ:

Քաղաքական կեանքի մէջ ներելի չէ վճիռներ արձակել,— « այդպէս բան չի կրնար ըլլալ»: Ներելի չէ մանաւանդ երբ ժողովուրդ ունիս եւ երկիր մը՝ իբրեւ խարիսխ պետական կարգուսարքի:

Ուրեմն, տեսակէտներու զանազանութիւնը պատրուակ չի կրնար ծառայել անհոգութեան եւ լաւատեսութեան: Եւ կամ կղզիացման :

Երկրորդ, ենթադրելով թէ յաւէտ անսասան պիտի մնան ե՛ւ Ա. Միութիւնը ե՛ւ Կովկասը, ահա Միջերկրականի ջուրերն են որ կը պղտորին :

Որ եւ է ալեկոծութիւն՝ այդ չրջանին մէջ, կրնայ հասնիլ մինչեւ մեր ափերը: Մինչեւ հոն ուր հայկական համրանքներ բոյն չինած են: Ամէն պարագայի մէջ, որ եւ է ընդհարում կրնայ վերջանալ Մօտաւոր Արեւելքի խնդիրը, այնքան արկածալի ելեւէջներով :

Այս պարագան ալ կը պարտադրէ ուշադրութիւն, այլ մանաւանդ ներկայութիւն :

Բացական միշտ ալ դատապարտուած է կորնգնելու: Կամ անգիտակից գործիք մը դառնալու:

Մենք պարտաւոր ենք միջոցները ճարել եւ գիտնալ թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ մեր չուրջը, մեր ճամբուն վրայ: Պարտաւոր ենք լարել բոլոր ուժերը, որպէսզի այդ անցուդարձը գիտնանք օրը օրին եւ կարելի խորութեամբ: Այլապէս, դժուար թէ տարբերութիւն ունենանք յիմար կոյսերէն :

Բոլոր ազգերը զինուած են ոտքէն մինչեւ ականները: Ժամանակը եկած է որ մենք ալ գոնէ բարոյական վերազինումը կազմակերպենք, համախմբելով բոլոր գիտանի տարրերը, եւ սեղանի վրայ դնելով այս հիմնական հոգերը :

Տեսէք, Հայտար Պամատները հայերէն ալ կը հրատարակեն « Կավկազ»ը, լայն վարկեր բանալով, որպէսզի լուսաբանեն մոլորե՛ալ հայրենակիցները ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ԴԷՊՔԵՐ ՊԵԼԺԻՈՑ ՄԷՋ

— ∞ —

Նախկին ռազմիկներ ծեծկռտի վարչապետը

Հինգշաբթի օր ծանր դէպքեր պատահեցան Պրիւքսէլի մէջ, Երեսփ. Ժողովէն մինչեւ փողոցը, իբրեւ հետեւանք ներքին պատերազմներու: Նախկին ռազմիկները չափազանց զայրացած էին, կառավարութիւնը Բժշկական Ակադեմիային անդամ ընտրած ըլլալով Տօքթ. Մարթէնսը, որ 1920ին ի բացակայութեան մահուան դատապարտուած էր, իբրեւ լրտես: Այս խնդիրը ոչ միայն երկու թշնամի բանակներու բաժնած է երկիրը, այլեւ աւելի սրած՝ պատերազմը՝ Պելժիոյ ժողովուրդին Ֆլաման եւ Ֆրանսախօս հատուածներուն միջեւ :

Առաջին փոթորիկը պայթեցաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ, երբ ընկերվարական Երեսփոխան մը բանաձեւ կը ներկայացնէր, պահանջելով Պելժիան վերածել դաշնակցային պետութեան մը,— Վալոնեան չրջան (Ֆրանսախօս), Պրիւքսէլի չրջան եւ Ֆլանտր: Վարչապետը, Պ. Սփաք, որ ընկերվարական է, կատղեցաւ այս բանաձեւին վրայ, զայն խափանարար ցոյց մը նկատելով իր իսկ իշխանութեան դէմ: Եւ աղաղակեց, խօսքն ուղղելով իր ընկերներուն .

— « Հանդիստ պիտի ձգէ՞ք զիս: Ա՛լ ղղուեցայ այս կեանքէն: Ամէն օր նարինջի կեղեւներ կը նետէք ոտքերուս տակ: Ես որչուէմս տուած եմ, կա՛մ կը թողուք որ կառավարութիւնը հանդիստ աշխատի, եւ կամ կ'ելլենք կ'երթանք »:

Այս յայտարարութիւնը աւելի սառակացուց ժխորը: Ընկերվարականներ եւ համայնավարներ իրարու վրայ խոյացան , կորդ կռկորդի փարելով: Ֆլաման երեսփոխաններ ցատկեցին վալոն երեսփոխաններու նստարաններուն վրայ եւ բռունցքները փոխանակուեցան: Նիստը ընդհատուեցաւ, բայց բաւական ժամանակ անցաւ, մինչեւ որ բարապանները յաջողեցան մաքրել սրահը, ուր լուրջ կռիւներ տեղի կ'ունենային:

Երբ նիստը վերսկսաւ, վարչապետը ներողութիւն խնդրեց ժողովէն եւ յայտարարեց թէ ընկերվարական բանաձեւը անպատեհ է (դաշնակցային պետութիւն), նկատի առնելով ներքին եւ արտաքին կացութիւնը: Եւ խնդրեց ժողովէն մերժել զայն: Այդպէս ալ եղաւ, 62ի դէմ 111 ձայնով:

Բայց ժխորը վերսկսաւ, երբ ամէն անկիւնէ երեսփոխաններ թարմման հանդիսանալով նախկին ռազմիկներու կարծիքին, պահանջեցին չեղեալ հռչակել Տօքթ. Մարթէնսի անուանումը՝ իբրեւ անդամ բժշկական ակադեմիային:

Այս անգամ Ֆլաման կաթոլիկները եւ վալոնեան կաթոլիկները իրար խառնուեցան, հարուածներ փոխանակելով: Բարեկարգութիւնը աստիճան մը վերահաստատուեցաւ, երբ քուէի դրուեցաւ կառավարական բանաձեւ մը, որ կ'առաջարկէր մէկդի դնել Տօքթ. Մարթէնսի անուանումը, իբրեւ վարչական խնդիր: Այս բանաձեւը քուէարկուեցաւ 86ի դէմ 88 ձայնով — միայն երկու ձայնի առաւելութեամբ, ինչ որ անվստահութիւն կը նշանակէր , (եօթը հոգի ձեռնպահ մնացին):

Մինչ այս մինչ այն, ահագին բազմութիւն մը խռնուած էր Երեսփ. Ժողովէն դուրս, հակառակ ոստիկանական խիստ հսկողութեան: Մեծամասնութիւն կը կազմէին նախկին ռազմիկները : Վարչապետը դուրս ելաւ կողմնակի դուռնէ մը, բայց երբ իր բնակարանին կը մօտենար, տեսաւ որ փողոցը լեցուած է բազմաթիւ ցուցարարներով: Փորձեց կառքէն վար իջնել եւ տուն երթալ : Երբ իր անունը կը հարցնէին, պատասխանեց,— «Այո՛, ես եմ»: Այդ միջոցին ցուցարարները իր վրայ յարձակեցան, եւ մէկն ալ ուժգին հարուած մը իջեցուց դէմքին: Ոստիկանութիւնը ցրուեց ամբոխը: Վարչապետը իր բնակարանը մտնելով, տեսաւ որ իրեն կը սպասեն նախկին ռազմիկներու Ազգ. Դաշնակցութեան եւ Հրեղէն Խաչի կազմակերպութեան նախագահները, իր հրաժարականը պահանջելու համար: Պ. Սփաք մերժեց հրաժարիլ, յայտարարելով թէ ինք պատասխանատու է միայն խորհրդարանին եւ թագաւորին առջեւ:

Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց նախկին ռազմիկ մը, կոմս որ Լալէն, որուն վրայ քար մը դանուած էր, վարչապետին դէմ կատարուած յարձակման առեն :

**** Նախարարական խորհուրդը նիստ դումարելով, քննեց թագաւորին ծրագիրը, որ հետեւեալ թելադրութիւնները կը պարունակէ.— 1· Ելմտացոյցը յարմարցնել երկրին նիւթական կարողութեան: 2· Պահպանել ընկերային օրէնսդրութիւնը: 3· Ծարգել տահմանադրական սկզբունքները: 4· Ձեղել վեհապետին եւ նախարարներուն պարտականութիւնները: 5· Անյապաղ գլուխ հանել վարչական բարենորոգումը եւն. :*

— ∞ —

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԽԶԵՑ իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները Հունգարիոյ հետ, որ միացած էր հակաբոլշեւիկ ուխտին: Այս յարաբերութիւնները վերահաստատուած էին 1934ին: Մոտ կուայի այս քայլը ազդարարութիւն մը կը համարուի Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ, Չեխոսլովաքիոյ եւ Թուրքիոյ համար, որպէսզի Հունգարիոյ օրինակին չհետեւին :

ԾԵՐԱՅԱԾ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ հանդստեան թոշակին համար նոր ծրագիր մը կազմած է աշխատանքի նախարարը: Ծրագիրը կը նախատեսէ 1500 – 1800 ֆրանք թոշակ, 60, 65 եւ 67 տարեկան ծերունիներու համար: Բուռն պայքար կը մղուի այս ծրագրին չուրջ :

ԻՏԱԼԻՈՑ արտաքին նախարարը Վարշաւա պիտի երթայ այս օրերս եւ պիտի հանդիպի նաեւ Պերլին, փետրուարի կիսուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՊՆ ԹԷ ՇՐՋՈՒԻՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

—•—

Աչէն - ձախէն խմբագրութեան հասած տրտունջներ կը ստիպեն զիս բացի մը հարցումներ ուղղել հրապարակաւ, Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան :

Ճի՞շդ է որ վարժարանը Պէյրութ կը փոխադրուի:

Պոլսէն հեռացած ատեն, վարժարանը հաստատուեցաւ Սելանիկ, ինչ որ շատ բանաւոր էր:

Ցետոյ ինչո՞ւ փոխադրեցիք ուրիշ աշխարհ մը, Մարսէյլ:

Ենթադրեմ թէ այդ ալ գէշ մտածում չէր:

Բայց, ինչո՞ւ նորէն *տրլիկ* չըրիճ եւ վարժարանը տեղափոխուեցաւ Փարիզ :

Այս փարթամ քաղաքին մէջ սեփական շէնք մըն ալ ունեցած, շնորհիւ բարերարի մը առատաձեռնութեան :

Եւ հիմա նորէն «ելէ» դէպի Պէյրութ :

Դպրո՞ց է, որբանո՞ց է, ուսումնարա՞ն է այս հաստատութիւնը թէ մանրավաճառի կրպակ: Եւ կամ շրջուն սակարան:

Ամէն պարագայի մէջ, չորս տեղափոխութիւն՝ **15 — 16** տարուան մէջ՝ գործողութիւն մըն է որ երկու իմաստ կրնայ ունենալ.—

Կամ ձեր ընկերութիւնը ըրածը չի գիտեր:

Եւ կամ՝ այնքան վարպետ է որ, հասարակութեան էքին կը խնդայ:

Երկու պարագաներն ալ լուսաբանեցէք մեզ, որպէսզի կարենանք ճշդել մեր կարծիքը :

Ուրիշ կէտ մը եւս:

Տարիներէ ի վեր, զարմանազան պատմութիւններ կը լսուին ձեր ընկերութեան եւ հաստատութեան հաշիւներու մասին, ներսէն թէ դուրսէն:

Գանգատողներուն մէջ կան այնպիսիները որ ձայն-ծպտուն չէին հաներ, երբ մեղրի կարասը չէր հալած տակաւին,— եւ հիմա լեզու եղեր են: Կան եւ ուրիշ իրագեկներ :

Ի՞նչպէս կ'ըլլար, եթէ դուք հրապարակաւ լուսաբանիէիք ամէն բան, «ի բուժումն գայթակղեալ մտաց »:

Եւ վերջապէս երրորդ կէտ մը.—

Տարիներէ ի վեր ձեր վարիչ - պատուիրակութիւն պտոյտներ կը կատարէ գաղութէ գաղութ, հանգանակութիւններ սարքելով :

Այդ պտոյտները տեւած են մէկէն մինչեւ երկու տարի (Մօտաւոր Արեւելք, Ամերիկա — Հիւի՛ սնգամ — եւն.):

Պետական գաղտնի՞ք են այդ պտոյտներուն եւ հանգանակութեանց հաշիւները :

Երկիրներ կան որ թոյլ չեն տար դրամ արտածել : Արդ , որո՞ւ անունով ի պահ դրուած կամ գանձած են այդ գումարները :

Գիտէք թէ այս թերթը ո՛րքան բարեացակամ է եղած ձեր յիսնամեայ ընկերութեան եւ հաստատութեան հանդէպ: Այսօր ալ անխախտ կը մնան նոյն տրամադրութիւնները:

Բայց, ոչ մեզի, ոչ ալ դուք իրաւունք ունիք անտեսելու հանրային կարծիքը:

Ուրեմն, ձեզի կ'իյնայ փրկել ձեր իսկ վարկը :

ՎԱՀԷ

ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԲՈԼՇԵՒԻԿեԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

— ∞ —

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— Պարբերական «մաքրագործումները» ռուս համայնավար կուսակցութեան մէջ անցեալին վերաբերեալ իրողութիւն մը պիտի դառնան, երբ ընդունուի նոր կանոնագիրը, մարտ 10ի համագումարին մէջ :

Համաձայն այդ կանոնագրին, որուն մէկ նախագիծը հրատարակուեցաւ փետրուար 1ին, այսուհետեւ ո եւ է համայնավար վախ պիտի չունենայ կամայականութենէ, քանի որ նախ քան կուսակցութեան մէջ մտնելը պէտք է որ անցընէ փորձի շրջան մը:

Այս շրջանին տեւողութիւնը պիտի ըլլայ մէկ տարի բոլորին համար ալ,— բանուորներ, գիւղացիներ եւ մտաւորականներ: Այս եւս նորութիւն մըն է, քանի որ ցարդ կիրարկուած դրութեամբ բանուորները աւելի գիւրաւ կը յաջողէին մտնել կուսակցութեան մէջ քան գիւղացիներն ու մտաւորականները: Ասով՝ պիտի ջնջուի համայնավար կուսակցութեան մէջ բանուորներու դրաւած առանձնաշնորհեալ դիրքը :

Այժմ գիւղացիները եւ մանաւանդ մտաւորականները աւելի քիչ կասկածելի են համայնավար կուսակցութեան աչքին: Ասիկա կը պատճառաբանուի այն իրողութեամբ, թէ ընկերվարութիւնը այժմ ամբողջապէս ազատագրուած է «դրամատիրական տարրերէ» եւ պարբերական մաքրագործումները որեւէ օգուտ տուած չեն «ժողովրդի թշնամիները» խորտակելու մէջ: Ընդհակառակն , այժմ կը պարզուի թէ «մաքրագործումներուն» աւելի շատ զոհ գացած են կուսակցութեան կրաւորական տարրերը, որոնք գործօն կեանք չվարելու պատճառով կասկածելի համարուած են, մինչ վստահելի եւ գիտակից համայնավարներ են:

Նոր կանոնագրով՝ համայնավար մը այսուհետեւ պիտի վայելէ այն իրաւունքը որ զինքը լսեն ամբաստանութեան մը առեն եւ իր դատը քննուի ոչ միայն տեղական կոմիտէին, այլեւ Կեդր. կոմիտէին առջեւ, ի հարկին:

Նոր օրէնքը կը տրամադրէ նաեւ, որ հանրապետութիւններու մէջ կուսակցական համագումարները տեղի ունենան տարեկան մեծ համագումարէն առաջ եւ այնտեղ քննութեան առնուին կուսակցական խնդիրները: Այս տեղական համագումարներուն մէջ է որ պիտի ընտրուի կեդրոնական կոմիտէի անդամներու մէկ հինգերորդը :

(Լուրերու շարունակութիւնը Դ. Էջ)

ՎԱՀԱՆ ՍՈՒՐԵՆՅԱՆԻ

(ԿՅԱՆՔԸ ԵՎ ԴԱՐԸ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ Ի-ՐԴ

— Չգիտեմ ինչ ... ասում են ... ասում են ... Ես էլ չգիտեմ ինչ ասեմ ձեզ, հարգելի պարոն Ռուբեն Ալիխանովիչ, ասում են ... Ասում են, որ ես ինձ համար ոչ մի բան չեմ ուզում ... Ասում են, որ ես ուզում եմ ամբողջ աշխարհը ինձ համար

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ՄԱՆԻՖԵՍՏԸ

(ՀԱՏՈՒԿԱԲԵՐ ՓՈՂ Տ-Ի ՎԱՅԵՐԻՑ)

— oo —

Ալեքսանդրիայի քաղաքային խորհուրդը, ընդառաջելով Ալեքսանդրիայի հայ համայնքի խնդրանքին, որոշեց Ալեքսանդրիայի հայ գաղութի հիմնադրման 1500-ամյակի առթիվ կազմակերպել հանդիսություններ, որոնք կտևեն մեկ շաբաթ։ Հանդիսությունների ծրագրի համաձայն՝ հոկտեմբերի 26-ին կկատարվի հանդիսավոր նիստ, որին կմասնակցեն քաղաքի բոլոր ազգերի ներկայացուցիչները։ Հաջորդ օրերին կկազմակերպվեն մարզական մրցումներ, համերգներ, ինչպես նաև կհրատարակվի հատուկ հուշատետր։

Ալեքսանդրիայի հայ գաղութը հիմնադրվել է 1921 թվականին։ Ներկայումս նրա թվաքանակը հասնում է 6000 հոգու։ Գաղութն ունի 1500 աշակերտ, որոնք կսովորեն 65 դպրոցներում։ Գաղութի հարստությունը գնահատվում է 192,426,000 ս. ֆ. ստ։

1921 թվին կայնի 26 հարուստ ընտանիքներ կային, իսկ 1936 թվին՝ 47,906,000 ս. ֆ. ստ գումարքի տերեր։

1919 թ. 1924, տնտեսական ծանր ճգնաժամի տարիներին, երբ գործարանները փակվում էին, մարդիկ գործազուրկ էին դառնում, Ալեքսանդրիայի հայ գաղութը 192,426,000 ս. ֆ. ստ գումարքի տերեր։

1921 թ. 1500 աշակերտով սկսած հայ դպրոցները 1936 թ. 65 դպրոցում ունեին 6000 աշակերտ։ Գաղութն ունի 17 եկեղեցիներ, 2 հիվանդանոցներ, 1 որբանոց, 1 ազգային ճեմարան, 1 մանկապարտեզ, 1 մարզական ակումբ, 1 հրատարակչություն, 1 շաբաթաթերթ, 1 ամսագիր, 1 տարեգիրք։

Ալեքսանդրիայի հայ գաղութի ներկայացուցիչները մասնակցել են Ազգերի լիգայի ժողովներին

ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ.ՀԱՅՐ.ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԱՊՐԻԼ 23ին

ՍՊԱՆԻՈՑ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ԴԷՊԻ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ

— oo —

կը վախցուի նոր խուժուռնե մը

— oo —

Սպանիոյ ազգայնական բանակը չարունակելով իր յառաջխաղացումը, իւրարու եռեւէ գրաւեց երեք նոր քաղաքներ Պարսելոնայի հիւսիսային կողմը,— Վիչ (50 քիլոմեթր հեռու Ֆրանսական սահմանագլուխէն), Պէրկա (35 քիլոմեթր) եւ Լա Սէօ տ'Ուրկէլ: Այժմ կը սպառնայ Փուիչէրտայի: Ցառաջխաղացութեան գլխաւոր նպատակն է գրաւել կերոնան, ուր կեդրոնացած են հանրապետական կառավարութեան անդամները եւ Պարսելոնայէն հեռացած զօրքը: Աւելորդ է ըսել թէ այս յառաջխաղացութիւնը պատճառ պիտի դառնայ նոր եւ աւելի սոսկալի արտագաղթի մը, դէպի Ֆրանսական սահմանագլուխը: Խուճապը սաստկացած է արդէն եւ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ սահմանամերձ նահանգներուն մէջ: Փէրփինեան այնքան խճողուած է որ կացութիւնը մտահոգութիւն կը պատճառէ կառավարութեան:

Հակառակ այս յառաջխաղացութեան, հանրապետական խորհրդարանը նիստ գումարելով Ֆիկուէրասի մէջ, լսեց վարչապետին յայտարարութիւնները եւ որոշեց չարունակել պատերազմը: Վարչապետ Նէկրէն յայտարարեց.

—« Մեր բանակը չպարտուեցաւ, այլ հարկադրուեցաւ նահանջել: Ամէնէն ծանրակչիռ խնդիրն է ռազմանիւթի պակասը, որուն համար ստիպուած ենք պայքարիլ ոչ միայն թշնամիներուն, այլեւ մեր բարեկամներուն դէմ, որոնք ոստիկանի դեր կը կատարեն: Մենք հարկադրուած ենք զէնքի մաքառանեցութեան դիմել: Ինչո՞ւ ծածկենք,— մենք զէնք եւ ռազմանիւթ գնած ենք նոյն իսկ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ մէջ: Եւ այժմ զէնք ունինք, ճարուած՝ մաքառանեցութեամբ եւ կեդրոնական - հարաւային չրջանէն հասած օգնութեամբ: Այս բոլորը ուշ հասան, բայց ոչ ամէն բան կորսուելէ առաջ: Պէտք է կասեցնել թշնամին Քաթալոնիոյ մէջ եւ պիտի կասեցնենք: Մենք մեր չահերուն հետ կը պաշտպանենք նաեւ ուրիշ երկիրներու չահերը, թէեւ անոնք ոչ միայն չօգնեցին մեզի, այլեւ արգելքներ յարուցին մեզի դէմ: Ես հպարտօրէն կը յայտարարեմ թէ այստեղ, Պիրէնեանց ամրոցներուն վրայ է որ պիտի ծնի աշխարհի վերջնական ուղղութիւնը: Մենք պիտի կռուինք եւ պիտի պաշտպանենք Քաթալոնիան: Բայց եթէ չկարենանք ընել այդ, միլիոնաւոր Սպանիացիներ մեզի կը սպասեն կեդրոնական եւ հարաւային չրջանին մէջ, որոնց հետ ձեռք ձեռքի պիտի չարունակենք պայքարը: Մենք պէտք է յաղթենք, եւ պիտի յաղթենք, սպանիացի ժողովուրդին օգնութեամբ »:

**** Նախկին նախարար եւ ակադեմական Լէոն Պէրտա ազգայնական Սպանիոյ մայրաքաղաքը գնաց, մասնաւոր պաշտօնով մը որ գաղտնի կը պահուի: Կ'ըսուի թէ նախկին նախարարը պիտի բանակցի Զօր. Ֆրանքոյի հետ, դեսպան մը նշանակելու համար Պուրկոսի մէջ:*

**** Ընկերվարական կուսակցութեան Վարչական Մարհուրդը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կը պահանջէ բանալ սահմանագլուխը, զէնք եւ ռազմանիւթ ճարելու համար հանրապետական Սպանիոյ: Կոչը ուղղուած է Ֆրանսայի ժողովուրդին, «յանուն Ֆրանսայի ապահովութեան, յանուն արդարութեան եւ խաղաղութեան»: Համայնավարներն ալ չարունակ հրապարակային ժողովներ կը սարքեն, սահմանագլուխը բանալ տալու համար:*

«Աղանցքին սահմանը Փանաման է

— oo —

Միջազգային մամուլը կը չարունակէ իր չահագրգիռ հրատարակութիւնները նախագահ Բոզվէլթի վերագրուած յայտարարութեան առթիւ: Ինչպէս գրած էինք, նախագահը իրրեւ թէ ըսեր է Ծերակոյտի զինուորական յանձնախումբի գաղտնի նիստին մէջ՝ թէ « Մ. Նահանգներու սահմանագլուխը Հռենոսի վրայ կը գըտնուի»: Այս պատմութիւնը մէջտեղ հանած են ընդդիմադիր ծերակուտականները, չափազանց զայրանալով: Խնդիրը լուրջ լուսաբանութեան կը կարօտի: Սոսկալի է միայն որ նախագահը յայտարարած է թէ Ամերիկա պարտաւոր է զէնք եւ ռազմանիւթ ճարել Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ ուրիշ ժողովրդավար երկիրներու, իր իսկ ապահովութեան համար, թէ չի կրնար կղզիացեալ քաղաքականութիւն մը վարել աշխարհի ներկայ վիճակին մէջ եւն.:

Ամէն պարագայի մէջ, բանավէճը կը չարունակուի: Փարիզի մէջ չատ գոհ են, բայց Պերլինի եւ Հռոմի մէջ թերթերը բուռն յարձակումներ կը կատարեն նախագահ Բոզվէլթի դէմ :

Վ. Կայտա, որ Մուսոլինիի թարգմանը կը համարուի, իր վերջին խմբագրականին գլուխը դրած էր հետեւեալ խորագիրները.— « Բոզվէլթի ռազմաշունչ քմայքները.— Ուաչինկթըն կը խափանէ խաղաղութիւնը.— Դրդռիչ չարժումներ»: Իտալացի հրապարակագիրը կ'ըսէ.

— « Ի՜նչ մտային խաւարում թեւադրեց Բոզվէլթի այդ յայտարարութիւնները, որոնք պայթելով Եւրոպայի բարեմիտ մարդոց ճակատագրական ճիգերուն մէջ՝ ի խնդիր խաղաղութեան , կը թուին կանխամտածուած գրգռութիւններ՝ պատերազմի համար»:

Եւ կ'եզրակացնէ թէ՝ Բոզվէլթ Մ. Նահանգներու յարձակողական սահմանները երկարելով մինչեւ Հռենոս, ինքնին պարտակռուելու կը դնէ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ վրայ՝ իրենց պաշտպանողական սահմանագլուխները երկարելու մինչեւ Փանամայի Ջրանցքը: Մէկ խօսքով, իրրեւ խաղաղութեան խանգարիչ կը ներկայացնէ Բոզվէլթը: Միւս թերթերն ալ նոյն լեզուն կը գործածեն, չեչտելով թէ «միջազգային հրէութիւնը գործի վրայ է նորէն »:

Փարիզի դահիճը 400 գլուխ կտրած էր

— oo —

Երէկ հաղորդած էինք թէ մեթրօ նստած առեն յանկարծամահ եղած է Պ. Անաթօլ Տէպլէր, Ֆրանսայի պաշտօնական դահիճը :

Հանգուցեալը որդին, թոռը եւ թոռնորդին էր Տէպլէրի, վերջին չառաւիղը ընտանիքի մը որ պաշտօնական դահիճի ժառանգութիւնը կը պահէր 120 տարիէ ի վեր: Իր պաշտօնավարութեան 40 տարիներու ընթացքին կտրած է 400 գլուխներ: Մեռած օրն ալ ուրիշ գլուխ մը կտրելու կը պատրաստուէր (կ'ըսուի թէ պիտի ներէն այս մահապարտին, նկատի առնելով դահիճին մահը):

Անաթօլ Տէպլէր առաջին գլուխը կտրելու առաջնորդուեցաւ իր հօր կողմէ, երբ 19 տարեկան էր: (1889 յունուար 1): Իր պաշտօնին համար կը առնար տարեկան 18,000 ֆրանք, որքան ալ գլուխ կտրած ըլլար: Բայց իր վիճակը նկատի առնելով, առանին ծախքեր կը վճարէին կիլոթինի իւրաքանչիւր գործողութեան համար: Իր ամէնէն բանուկ տարին եղած էր 1921ը, երբ 23 գլուխներ կտրեց:

ՃԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ վերջնապէս որոշեց Անգլիոյ հաւասար ուազանաւեր չինել: Այս որոշման վրայ, Անգլիան ալ իր կարգին բազմաթիւ թորփիլանաւեր, սուզանաւեր եւն. պիտի չինէ: Ուրեմն նաեարշաւն ալ պիտի չարունակուի, ինչպէս պինարշաւը:

ՍԻՆԻՄԱՅԻ ՏԻՐԵՐԸ որոշեցին կարգ մը միլոցներ ձեռք առնել, իրրեւ բողոք նոր տուրքերու դէմ զոր 37 առ հարիւր կը հաչուեն: Այսպէս, յայտափրներէն պիտի չնչեն այն բոլոր չարժանկարները որ կը ծառային կառավարութեան եւ քաղաքապետութեան չահերուն, պիտի կրճատեն լուսատփիւռ ազդերը եւն.:

ԱՆԳԼԻՈՑ երմտական նախարարութիւնը որոշեց վերագնահատել դրամատան ոսկի պահեստը: Այս գործողութեան չնորհիւ , պահեստը, որ 126 միլիոն անգլ. ոսկի կը գնահատուի, պիտի բարձրանայ 226 միլիոնի :

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Շրջ. Կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Զաւարեան» ենթակոմիտէի ընկերները, 5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին , «Վարանդեան» սրահին մէջ: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՊՈՒԱԼԻԶԻի (Մարսէյլ) «Վարանդեան» խումբի ընդհ. ժողովը 4 փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, ընկեր Արապեաններու բնակարանը: կարեւոր օրակարգ՝ պարտաւորի՛ն ներկայութիւն:

ՆԷՕվիլի (Լիոն) «երկաթ» խումբի ժողովը՝ 4 Փետր., Շաբաթ եւ կէսօր ժամը 6ին, Ժանօթ հաւաքատեղին: Ներկայ կ'ըլլայ Լիոնի Շրջ. Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հրապարակային դասախօսութիւն

ՍԱՐՍԷԼԻ «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ Կալվաճի մէջ, Առնուվիլ լէ Կոնէէ: Կայարանին դիմաց:

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՔՈՒՐՈՆՊԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին

Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Ա. ԳՄԲԻԹԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ կարող ուժերու:

Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւխտ ԱՒԳԱՐԻ:

Հարսնիքի չքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պար եւ օշլօներ:

Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

5 Փետրուար, Կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

Salle du Conservatoire Russe, 26 Ave. de Tokio, Paris

Երգեր՝ կլուքէ, Հէնտէլ, Սէն Լօֆէբվէ, Ֆօռէ, կամիտասէ, Տուրգոմիլսկիէ, Զայկովսկիէ՝ Մուսորսկիէ, Զերպնինէ, Ռախմանինով:

Մուտք՝ 25, 20, 15 եւ 10 ֆրանք:

Տէր եւ Տիկին Վահան Սպէնճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Արամ Սպէնճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Աչըգեան եւ զաւակունք (Պէյրութ), Այրի Տիկին Եսթէր Թրէնքեան եւ զաւակունք (Քալիֆորնիա), Այրի Տիկին Հրանոյշ Թրէնքեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Այրի Տիկին Սուլթան Քէչիչեան, Պ. Մարտիրոս Քէչիչեան, Այրի Տիկին Մարի Ճրճրեան եւ զաւակունք (Ազէքսանդրիա), Պ. Նուպար Թրէնքեան (Գահիրէ), Այրի Տիկին Շուշան Թրէնքեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Այրի Տիկին Աասնէթ Տապաղեան եւ զաւակունք եւ Տօքթ. Հայկ Տապաղեան (Տիարպէքիր), Տէր եւ Տիկին Յորէն Թրէնքեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Թրէնքեան (Մարսէյլ) Պ. Երուանդ Թրէնքեան եւ զաւակունք (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Տիգրան Յան Քէչէքեան, Տէր եւ Տիկին Սերովբէ Պախթիարեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Հասըլճեան, Օր. Զարուհի Մօրուքեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Մխիթար Օհանեան, Տէր եւ Տիկին Տօքթ. Մալխասեան (Պոլիս), Այրի Տիկին Վերժին Սպէնճեան եւ զաւակունք (Վառնա), Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ասլանեան եւ զաւակունք (Կրընոպլը), Տէր եւ Տիկին Սիմոն Մաքինաճեան (Էքս), Տէր եւ Տիկին Վահրամ Փափազեան (Մարսէյլ), Տէր եւ Տիկին Գարբիէլ Քէչիչեան (Վիէն), ինչպէս նաեւ Սպէնճեան, Ասլանեան, Փափազեան, Քէչիչեան, Ճրճրեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն իրենց մօր եւ ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ ՎԵՐԺԻՆ Կ. ՍՊԷՆՃԵԱՆԻ

(Ծնեալ Թրէնքեան, Կեսարիա)

դառնաղէտ մահը:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Թրոնչի (Կրընոպլի) հիւանդանոցին մատրան մէջ, այսօր , 4 փետրուար, չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին:

ԾԱՆ.— Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Տ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ

ԿԸ ԽՕՍԻ ՏՈՔԹ. Հ. ԶՕՐԹՈՒՐԵԱՆ

Նիւթ՝ «Վասպուրականի Արծիւը եւ Կ. Խաչերը»:

ՄՈՒՏՔ 4 ՖՐԱՆՔ (Թէյ եւ կարկանդակ ՄԻասին)

Տարեկան երեկոյթ—պարահանդէս

Տ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ

4 Փետրուար , Շաբաթ երեկոյեան ժամը 8էն մինչեւ լոյս, Վիկտ «Հէրմիթաժ»ի հանրածանօթ եւ շքեղ սրահին մէջ:

Կը խօսի Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, մասնակցութեամբ Պ. Չու... Թիւրիւնճեանի նուագախումբի: Տ. Հ. Կ. Խաչի Սանուհիներու կողմէ պիտի ըլլան՝ խմբերգ, արտասանութիւն եւ զուարչա... Ընկերուհիներու կողմէ պիտի ներկայացուի 1 արարնոցԲԱՆ-ԳՈՐ... Ճոխ պիւֆէ դիւրամատչելի դիներով, դուրսէն որ եւ է բա... ծախել արգիլուած է:

Մուտք 4 ֆրանք: Զինուորական համազգեստ կրողներու մուտքը ազատ է, իսկ 8էն 12 տարեկան փոքրերու համար 1 ֆր...

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹ

ՍԸՆԹ ԷՔՒԷՆԻ Տ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ երեկոյ Փլաս Կլիշիի, թիւ 6 սրահին մէջ (անցեալ տարուան ինչպէս...

Հայկական եւ արեւելեան նուագ եւ պարեր: Ճոխ պիւֆէ: Մուտքը ազատ է:

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղ

Տեղի պիտի ունենայ պարահանդէսով մը 5 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 բիս Պօսիւէ, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Մէթրօ Կառ տիւ Նորտ և Փուասոնիէր

Կը նուագէ «Եփրատ» նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՒԵԱՆի: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

ԳՐԱԽՕՒԱԾ ՕՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏ. Հ. ԿՈՄԻՏԷ ԽԱՉԻ պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 18 Մարտ, 1939, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 11էն մինչեւ լոյս: Կը խնդրուի հայ կազմակերպութիւններէն չխաչաձեւել:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, 48 rue de la République, Marseille
Tél. Colbert 74—51, 47—22
Ծոպար Գրամներու փոփոխութիւն, չէքեր կը տրուին ամէն երկրի համար: Եր գնենք Ու եր ծախենք ոսկի դրամներ:
ՀԱՒ ՊԱՅՄԱՆԵՐ,

ՀԱՅՏԷՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ՆՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, Սպուառ Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ"
Արեւելքի միակ իսկական օդին է: Անզուգական, Անմրցելի, Ախորժակաբեր, Առաջնակարգ զօրացուցիչ, աղիքներ, պատրաստուած գուտ չամիչէ Ձով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Au TLEMCEN
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ
ՍՐՃԱՐԱՆ - ՃԱՇԱՐԱՆ
4 RUE SAINTE BEUVE
(131 Bld. Raspail-ի անկիւնը)
Métro Vavin, N. D. des Champs
Tél. Littré 89—13, R. C. S. 667—763
Արեւելեան մասնագիտական կերակուրներ: Օղի՝ պոլսական բազմապիսի աղանդերներով:
ԱՄԷՆ ԵՐԵԿՈՑ ՆՈՒԱԳ
Միջազգային ցուցահանդէսի Grand Théâtre de Bagdadի յայտնի պարուհի
ՔԼԻՕՊԱՏՐԱ
կը պարէ արեւելեան պարեր:

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ	
Ծրանօք եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ DIMANCHE 5 Février 1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3957

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԱՑԵԱԼ ԵՒ ԱԻԵԼԻ ԴՈՐԾՕՆ

— ∞ —

Մօտաւորապէս մէկ ամիս առաջ, պարզելով Հայկական Մշակոյթին տագնապը, կը յիշեցնէինք թէ ամէնէն առաջ Արտասահմանի գլուխ - բերդներուն կ'իյնայ ասպարէզ նետուիլ, խորհրդակցական ժողովներ սարքել եւ միջոցներ ճարել, գիրն ու գրականութիւնը տարածելու համար :

Մանաւանդ հիմա, երբ Հայաստանի հետ եղած խախուտ կապն ալ խզուած է,— աւելի քան երկու տարիէ ի վեր :

Տագնապը նոր չէ, բայց երթալով կը սաստկանայ· քանի որ միացեալ եւ զործօն ճակատէ մը զրկուած ենք նաեւ այս գետնին վրայ :

Ի՞նչ օգուտ ալէյն ձախէն արձակուած տրտունջներէն, երբ մշակոյթին գինուորեալները իրենք իրարու կռնակ դարձուցած են : Երբ կը գոհանան յօրանջելով, հառաչելով կամ հոդմտազացներու դէմ նիզակ ճօճելով :

Գիրքերու հրատարակութիւնը զարճած է տեսակ մը բախտ: Հայկական երդը պարբերաբար կը հեւայ, չնորհիւ անհատական ճիգերու: Թատրոնը քաշքշուքէ մը տարբերութիւն չունի: Գրա – կան-գեղարուեստական ձեռնարկները կը մնան ժժդոյն: Լեզուն վերածուեր է անակէր անդաստանի մը: Իսկ մամուլը, իբրեւ ընդհանուր երեւոյթ, կը նմանի բանջարանոցի մը ուր որոմն ու մակարոյծ խոտերը անարգել կ'աճին: (Խոստովանինք թէ տարիներ առաջ, Պոլսոյ եւ խաւարակուռ Անատոլուի մէջ մարդիկ աւելի ուշադիր էին, աւելի համեստ եւ բարեխիղճ, նոյնիսկ լուր մը չարաղրած առեն...) :

Ու վերջապէս, երեւութական է, խարուսիկ է հոգեկան կապը՝ գաղութէ գաղութ եւ սերունդէ սերունդ: Անհատական նիթակցութիւնները կը ծառանան միայն իրար մխիթարելու, իրբեւ տեսակ մը խնամութիւն, որ երկար չի կրնար տեւել :

Ի՞նչ ընել,— տարին տասներկու ամիս գիր գրես՝ անօգուտ է, երբ կը պակսի որ եւ է նախաձեռնութիւն, խօսքէն գործի անցնելու համար :

Այն ձեռնարկներն անգամ որ հաստատուն կը համարուին, ինչպէս Մխիթարեանց եւ Երուսաղէմի վանքերը՝ իրենց արժէքաւոր հրատարակութիւններով, ապահովական չըլլանէ մը անդին չեն անցնիր :

Կան հաստատութիւններ ալ, ինչպէս Ամերիկայի Կրթական Ընկերակցութիւնը եւ Բարեգործականը, որոնք իրենք իրենց համար պզտիկ պատուհաններ չինած, չեն ուզեր ուրիշ լոյս տեսնել: Իսկ Համազգայինը տակաւին չունի այնքան ուժ, բուն կրթականէն զատ գրական - գեղարուեստական անդաստան մը եւս բանուելու համար :

Հրաշքի պէս բան մըն է որ ան մը հաստատուողներու նախաձեռնութիւնը, Հայ Գրագէտներու Բարեկամներու Միութիւնը կրցաւ տեւել եւ մէկտեղ հետել 11 հատոր գիրք,— բոլորն ալ հայկական գրականութիւն :

Դեռ չենք յիշեր զանազան Թերթերու գոյնզգոյն հրատարակութիւնները, աւելի կամ պակաս դնահատելի: (Առ նուազն հինգ Թերթեր արտատպէլէ վերջ առանձին հատորներու վերածեցին Բաֆֆիի դլխաւոր գործերը) :

Ուրեմն հիգը չէ որ կը պակսի, այլ կազմակերպութիւնը: Աւելի պարզ բացատրութեամբ՝ ընդհանուր կապ մը, որ ծառայէր տարածելու արտադրուած վաստակը, եւ նորեր արտադրելու: Հաւաքելով կամ ստեղծագործելու մղելով:

Կարելի՞ է հաստատել այդպիսի կապ մը, թող ըլլայ պարզագոյն բարօյական :

Քանի մը տարի առաջ, մետաքսէ թել մը կ'երկարէր երեւանէն Արտասահման, եւ մարդիկ ուրախ էին :

Դժուա՞ր է այդ մետաքսը, անոր պէս բան մը երկարել գաղութէ գաղութ, իրբեւ աղբիւր ներշնչման եւ գործակցութեան :

Մենք ծրագիր չէ որ կը ներկայացնենք: Ծրագիրը կազմելու համար, անհրաժեշտ է նախ հարցը հրապարակ դնել, Թերթերով, այլ մանաւանդ ժողովներով:

Դէմ դիմաց խօսակցութիւն մը՝ կրնայ լուսաբանել շատ մը կէտեր, խորհելու եւ գործելու մղել մտքի մշակները, ինչպէս եւ այն հասարակութիւնը որ կը կոչուի «ընթերցող» կամ «դրասէր»:

Ամէն պարագայի մէջ, այդպիսի խօսակցութիւն մը պիտի ծառայէր քակելու տագնապին բոլոր ծալքերը, զայն պարզելով իր ամբողջ խորութեամբ :

Ինչպէս աշխատաւորական եւ արհեստակցական տագնապին առթիւ, այս հարցին մէջ ալ փաստերն ու թուանշաններն են որ աչքը ու միտք պիտի բանան, անոր համեմատ ուղեգիծ մշակելու համար:

Օրինակ,— ի՞նչ կը հրատարակուի, ամէն տարի, հայկական գաղութներու մէջ:

Ո՞ր գիրքերն են որ ամէնէն աւելի կը սպառին :

Ի՞նչ մոռցուած հատորներ կամ ձեռագիրներ կան որ տպագրութեան կը սպասեն :

Հայ գրավաճառները ո՞ր աստիճան կը նպաստեն գրական – գեղարուեստական հրատարակութեանց սպառման :

Կարելի չէ՞ հարուստ հատատուութեանց վարիչները դարձի բերել, որպէսզի աւելի արդիւնաւորապէս ծառայեն Հայկական Մշակոյթին զարգացման եւն. :

Վա՛յ մեզ, եթէ Հայկական Մշակոյթն ալ պիտի վերածենք զանազան վարպետներու, կամ «յարանուանութեանց»,— իմ ճրագս, իմ խունկս, իմ ժամս...

Մեր բոլոր յաւակնութիւնները դատապարտուած են դառնալու օճառի պղպջակներ, թէ չկարենանք մէկ աչքով նայիլ նաեւ այս տագնապին վրայ, որ կրնայ անդարմանելի դառնալ, տարիներու ընթացքին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՈՋՎԷԼԹ ԿԸ ՀԵՐՔԷ ԻՐԵՆ ՎԵՐԱԳՐՈՒԱԾ ԽՕՍՔԵՐԸ

Հռոմի ամերիկեան դեսպանին թողոմը

Նախագահ Րոզվէլթ ունկնդրութեան ընդունելով մօտ հարիւր Թղթակիցներ, յայտարարեց թէ «կանխամտածուած սուտ մըն է» իրեն վերագրուած խօսքը,— «Մ. Նահանգներու սահմանադլուխը Ֆրանսայի մէջ է կամ Հռենոսի վրայ»: Վճռապէս հերքելով որ եւ է ակնարկ Հռենոսի սահմանի մասին, Միաձոյլ պինուորական յանձնաժողովի գաղանի նիստին մէջ, նախագահը յայտարարեց թէ պատրաստ է դէմ դիմաց գալու այդ լուրի հեղինակին հետ : Եւ աւելցուց թէ «Մ. Նահանգներու արտաքին քաղաքականութիւնը չէ փոխուած եւ պիտի չփոխուի »:

Ահաւասիկ իր յայտարարութեանց ամփոփումը·—

1· Մենք հակառակ ենք կնճռոտ պինակցութեանց:

2· Մենք կը պաշտպանենք համաշխարհային վաճառականութեան պահպանումը բոլոր ազգերուն հետ, մէկն ըլլալով Մ. Նահանգները :

3· Մենք կատարելապէս համակիր ենք այն բոլոր ջանքերուն որ կը ձգտին կրճատելու եւ սահմանափակելու սպառազինութիւնները :

4· Իբրեւ ազգ եւ ամերիկեան ժողովուրդ, մենք համակիր ենք աշխարհի բոլոր ազգերուն քաղաքական, տնտեսական եւ ընկերային անկախութեան պահպանման :

Նախագահը այս առթիւ մեղադրեց կարգ մը Թերթեր որոնք չունդալից խորագիրներ եւ զարմանազան պատմութիւններ տպած էին, խեղաթիւրելով կառավարութեան մտադրութիւնները: Բաւ Թէ չատ մը Թերթերու հրատարակութիւնները պարզապէս դուշակութիւններ էին: Միաձոյլ անդամներն ալ մեղադրանքի արժանացան:

**** Հռոմի ամերիկեան դեսպանը բողոքագիր մը ուղղեց իտալական կառավարութեան, դանգատելով կարգ մը Թերթերու դէմ որոնք անուանարկած էին նախագահ Րոզվէլթը: Մուսոլինիի Թերթը, «Ձիորնալէ տ'Իթալիա» եւ «Իլ Թեվէրէ» նախագահին քաղաքականութիւնը վերագրած էին իր «մանկական անդամալուծութեան»: Ուրիշ Թերթեր գրած էին Թէ նախագահը «դիւահար է եւ ախտաւոր», իբրեւ հետեւանք անդամալուծման: «Փոփոլօ տ'Իթալիա» գրած էր·*

—« Րոզվէլթի քաղաքականութիւնը աւելի քան ջղագարութիւն է: Աչխարհի հանրային կարծիքը կը գտնուի խելագարութեան մը առջեւ, որ անսովոր պիտի չհամարուէր, եթէ նախագահական պալատը պարզապէս յիմարանոց մը ըլլար եւ եթէ իրապէս հիւանդապահներ գտնուէին հոն, փոխանակ Հրեաներու եւ յեղափոխականներու »:

Կարգ մը Թերթեր ալ «անձնական դիկտատուրա» եւ «կամայական յանդգնութիւն» կը վերագրէին նախագահին, միեւնոյն ատեն գայթակղելի գտնելով ամերիկեան օդանաւերու վաճառումը Ֆրանսայի: Այս առթիւ կը մեղադրէին նաեւ Ֆրանսան: «Փոփոլօ տ'Իթալիա » կ'ազդարարէր ·

—« Աննկարագրելի պատրանք մը կը սնուցանէ Ֆրանսան· ո – րովհետեւ եթէ, հակառակ միահեծան պետութեանց ճիգերուն՝ արդար խաղաղութիւն մը ապահովելու համար, պատերազմ ծագի, Մ. Նահանգները դեռ «օ՛հ» չըսած, Ֆրանսայի սահմանագլուխը չարդուփշուր պիտի ըլլայ »:

Աւգլիոյ նոր ազդարարութիւնները

— ∞ —

Լորտ Հըլիֆաքս, Անգլիոյ արտաքին նախարարը, ճառ մը խօսելով, գնահատեց նախագահ Րոզվէլթի քաղաքականութիւնը: Այս առթիւ յայտարարեց թէ Մեծն Բրիտանիա չոգեպինդ յառաջ կը տանի ցամաքային եւ ծովային սպառազինութիւնները, կամ եւ պատրաստ ըլլալու համար եւ թէ անհրաժեշտ է որ փոխադարձ վստահութիւնը վերահաստատուի, նոր բանակցութիւններ փոր – ձելէ առաջ: «Գոհունակութեամբ ողջունելով մեր եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց բարւոքումը, կը ցաւինք որ աւելի դժուարացած են Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի յարաբերութիւնները: Ցորչափ կը տեւէ այս վիճակը, անկարելի է մեղմացնել ձգտումը չըլլանի մը մէջ ուր մեր շահերը ուղղակի են եւ կենսական: Եթէ ոչ - մինչամտութեան քաղաքականութիւնը մեկնի դրուի, անմիջապէս պիտի աւելնայ համաշխարհային պատերազմի մը վտանգը»:

Խօսելով անդլեւգերման յարաբերութեանց վրայ, նախարարը յայտարարեց ·

— «Սուտ էթէ Մեծ պատերազմը մղուեցաւ Գերմանիոյ հաւմաչխարհային չուկաները խլելու համար: Ինչ որ ամէն բանէ առաջ կը փճացնէ վաճառականութիւնը՝ պատերազմն է, պատերազմի վախը: Ոչ ոք մեզի չափ ջերմօրէն կը յուսայ որ իրականանայ Հիթլէրի նախատեսութիւնը՝ երկարատեւ խաղաղութեան մը համար, բայց ես համոզուած եմ Թէ ցորչափ աչխարհը սպառազէն բանակատեղի մը կը մնայ, ներկայ դժուարութիւնները պիտի տեւեն բոլորին համար ալ, աւելի կամ նուազ չափով »:

Նախարարը այս առթիւ հաստատեց Թէ մօտերս բանակցութիւններ պիտի կատարուին Գերմանիոյ հետ, առեւտրական մերցակցութեան վտանգը մեղմացնելու համար:

— ∞ —

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ չարաթական տեղեկագրին համաձայն, նպաստընկալ անգործներու թիւը աւելցած է 1299 հոգի, բաղդատելով անցեալ չարաթուան հետ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐԸ

— ∞ —

Անցեալ Նոյեմբերին, Երեւանի մէջ տեղի ունեցաւ պարի ողիմպիական մը: Այդ առթիւ, եւ այնուհետեւ զանազան հանդիսութիւններէ վերջ, *Խորհ. Հայաստան* անուններ կուտար պարերու, ոմանք անուններով շատ խորք, բայց ոմանք տոհմիկ, որքան գեղարուեստական, նոյնքան իմաստալից : Կ'ուզեմ արձանագրել այստեղ քանի մը անուններ այդ պարերէն· — «Վէրվէրին», «Շորոր», «Կռունկ», որոնք մենապար են կարծեմ : «*Խորոմ*», ժողովրդական խմբապար մը, զոր պարած են Երեւանի որբանոցին երեխաները: «*Մանեմ, դլեմ, կարեմ*», ժողովրդական մենապար մը, աշխատանքի ոճաւորումով՝ ինչպէս կը մատնէ անունն ալ, զոր պարած է Ովսաննա Գալայեան, **70** տարեկան: Այս պարի մասին կը գրէ *Խորհ. Հայաստան*.— Աշխատանքի հայ ժողովրդական պար մը, որ մինչեւ հիմա թագնուած էր մնում մեր ժողովրդի մէջ եւ որ հայ ժողովրդական պարարուեստի բնագաւառում հանդիսանում է մի թանկագին գոհար»: Յիշենք նաեւ «Թարս պարը», «Շավերին», «Զոնին», — խմբական պարեր, Լօռիի շրջանէն, զոր պարած են ուր ծերունիներ: Աշխատաւորական գիւղացիները պարած են «Մուտֆ» ժողովրդական պարը, որ, «ինչպէս կը գրէ *Խորհ. Հայաստան*, «կատարւում է հարազատ, գերծ այն աղաւաղումներից, որ մեր պարարուեստի բնագաւառն էին փորձում սոցիալական ժողովրդի անարգ թշնամիներ»: Նոյն թերթը կը յիշատակէ նաեւ Գիւմրիի (Ալեքսանդրապոլ) պարերը,— «կենդանւոյն », «կոխ », «Թէլլօ», որոնց անուններն խորք կը թրւին մեր տոհմիկ արուեստին:

Արդէն անկարելի է որ բոլոր այդ պարերն ալ անաղարտ մնացած ըլլան, ապահովաբար անոնց կշռոյթին ու շարժումին մէջ մտած են օտար տարրեր: Բայց եւ այնպէս այն բազմաթիւ տնտնիները, որ յիշեցինք, ապացոյց մը կը կազմեն Թէ հիմնատիպ պարեր ունի հայ ժողովուրդը: Ուրիշ առթիւ մը, յիշած եմ նաեւ Մահսիմ Կորքիի կիսայուիլը հայկական պարերու մասին :

Այսուհանդերձ, մեր հայկական հանդէսներուն մէջ սովորութիւն մը դարձած է մեզի հրամցնել ղեռնական ցատկրտուք մը,— հայրեր կան, որ կը սիրեն իրենց երեխաները հագուեցնել *չէրքէզկայով* մը, կուրծքին վրայ էաեի մը փամփշտակալ, մէջքին՝ ոչխարի կոտոշի պէս սուր մը, եւ հո՛պհո՛պ - հո՛պ: Դեռ մինչեւ երէկ՝ ուրիշ գարշելի ազդեցութիւն մը մեր հարուներուն պարել կուտար ձեւով մը, զոր հայ գիւղացին կ'անուանէր «... մադել»:

Կարելի չէ՞ր բիչ մը ճարակ, բիչ մը յծախնդրութիւն պահանջել պարի մեր սիրահարներէն, յանուն այն ժողովուրդին, որ կրնայ պարծենալ իր գեղարեստական պարերով, այնքա՜ն այլազան : Յիշեցէք իր գեղագիտական պարերը, աշխատաւորի պարերը, նոյնիսկ երգիծական պարերը ուրիշ ազգերու անծանօթ, (օրինակ «կաղերու պարը»):

Ախո՜ն, պարարուեստի մէջ այնքան հարուստ մեր ժողովուրդին անունը իսկ յիշատակուած չէ պարերու պատմութեան եւ ուսումնասիրութեան յատուկ գիրքերու մէջ,— որովհետեւ մեզմէ ոչ ոք կը հետաքրքրուի այս արուեստին գեղեցկութեամբ , բայց կը ծափահարէ մեր հոգիին խորք պարերը :

Ձեմ ուզեր յիշել Լէվինսոնի տուար գործը, որ տարբեր մտահոգութիւն ունի: Վերջերս լոյս տեսան երկու նոր գործեր, Վէրնէր Շուիփթանի գիրքը եւ Ֆիւրթ Նախսի«Պարի պատմութիւնը»: Առաջինը հարեւանցի ակնարկ մը կը նետէ պարի պատմութեան վրայ եւ մեզ կը մոռնայ, իսկ գերմանացի Նախս, նկարագրելով բոլոր ժողովուրդներու պարերը, ոչ իսկ տող մը կը նուիրէ հայկական պարին: Միայն Ցէրնան Տիվուար,իր գեղեցիկ գործին մէջ, էջ մը կուտայ Արմէն Օհանեանի, յայց այս տաղանդաւոր պարուհին եւս չի ներկայացներ հայկական պարը ,— իր բոլոր պարերը նման են իրարու, կ'ըսէ Տիվուար, գիծը կը պակսի, միայն կշռոյթն է որ կը տիրապետէ, եւ այդ կշռոյթը՝ կիրքն է :

Ո՛չ, այս չէ մեր պարը: Ուրեմն, եւրիտասարդնե՛ր, փնտռեցէ՛ք մեր պարը, հայկական պարարուեստը,— ազնուացնելու համար մեր հոգին եւ պարծենալու համար հայկական ստեղծագործութիւններով :

Ազգապահպանո՛ւմ է ոչ միայն խօսիլ հայերէն, այլ եւ արտայայտուիլ բարձրօրէն :

Դո՛ւրս ռամիկ եւ գռեհիկ ամէն բան, որպէսզի օտարը մեզ ճանչնայ մեր արժէքներովը եւ մեր բարձրութեանը վրայ :

ԱՐԱԶ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(Անթիլիաս)

Մարտիրոս Տէրտէրեան ի յիշատակ իր նահատակ ծնողաց	100
Շահէն Յակոբեան, Մարսէլ	100
Լ. Գալփայեան, Մոնթոռու (Վառ)	10
Գումար՝	210
Փետր· 1ի գումարը	160
Ընդհ· գումար	370

61,000 ՍՊԱՆԻԱՑԻ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

— ∞ —

Ցառաջխաղացութիւնը կը շարունակուի

— ∞ —

Պաշտօնական տեղեկագրի մը համաձայն, մինչեւ փետր. 3 Ֆրանսա ընդունած էին 61,159 սպանիացի փախստականներ : Պաղթը կը շարունակուի նոյն ուժգնութեամբ, մեծ դժուարութիւններ պատճառելով տեղաւորման եւ պարենաւորման համար:

Միեւնոյն ատեն կռիւները ալ կը շարունակուին: Ազգայնականները չարունակելով իրենց յառաջխաղացութիւնը դէպի հիւսիս, հասան Թէր գետին ափը, իսկ ծովեզերքէն գրաւեցին Լիտոթէրա քաղաքը, որ 15 քիլոմեթր հեռու է կերոնայէն (հանրապետական զօրքին կեդրոնը): Առջի օր վեց անգամ ռմբակոծուեցաւ Ֆիկուէրաս քաղաքը, ուր բազմաթիւ փախստականներ տապատանած են, Պարսելոնայի անկումէն ի վեր: Իւրաքանչիւր անգամուն 20 ռումբ արձակուեցաւ: Զոհերու թիւը կը հաշուուի 500:

Պարսելոնայի փլպտուղին (մեթրօ), որ ամիսներէ ի վեր իբրեւ պատսպարան կը ծառայէր հազարաւոր անտուն քաղաքացիներու, սկսաւ բանիլ փետրուար 3ին: Երկու իտալական նաւեր հասան Պարսելոնա, ուտելիք տանելով քաղաքին բնակիչներուն եւ իր-

(Լուրերու շարունակութիւնը գարգա Դ· էջ)

ՎՂՎՍՏՑԱՇՅՄՈՒ ԵՎՍՂԵ

(ՆՎԵՆ ՂՈՒԿՈՄՏՑՈՆ)

— Մի՛, իւ ինչ ասես ինձ, կոտրտա՛ր մի՛ ոտքս, ես չեմ կարող ոտի ելնել։ Ես ինչ ասեմ, որ ինձ ոտի ելնեմ

ՊՐՈՖ. ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՅԿԱԶՅԱՆ

Ծնվել է 1889 թ. Ալեքսանդրապոլում։ Ավարտել է Ալեքսանդրապոլի ռեալական դպրոցը։ Սովորել է Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում։ Ուսումը ավարտելուց հետո աշխատել է Ալեքսանդրապոլի դատարանում։ Հեղափոխական գործունեության համար ենթարկվել է հալածանքների։ Հեղափոխության տարիներին եղել է Ալեքսանդրապոլի քաղաքային դումայի անդամ։ Հայաստանի առաջին հանրապետության տարիներին զբաղեցրել է պետական բարձր պաշտոններ։ Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո հրաժարվել է պետական պաշտոններ զբաղեցնելուց։ Մահացել է 1930 թ. Երևանում։

Պրոֆ. Սարգիս Հայկազյանի մահվան լուրը ցավով ընդունեցին նրա բազմաթիվ բարեկամները, ինչպես նաև Հայաստանի հասարակական և մշակութային գործիչները։ Նրա մահը մեծ կորուստ է հայ իրավագիտության համար։

Պրոֆ. Հայկազյանը ծնվել է 1889 թ. Ալեքսանդրապոլում։ Ավարտել է Ալեքսանդրապոլի ռեալական դպրոցը։ Սովորել է Պետերբուրգի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում։ Ուսումը ավարտելուց հետո աշխատել է Ալեքսանդրապոլի դատարանում։ Հեղափոխական գործունեության համար ենթարկվել է հալածանքների։ Հեղափոխության տարիներին եղել է Ալեքսանդրապոլի քաղաքային դումայի անդամ։ Հայաստանի առաջին հանրապետության տարիներին զբաղեցրել է պետական բարձր պաշտոններ։ Հայաստանի խորհրդայնացումից հետո հրաժարվել է պետական պաշտոններ զբաղեցնելուց։ Մահացել է 1930 թ. Երևանում։

Պրոֆ. Սարգիս Հայկազյանի մահվան լուրը ցավով ընդունեցին նրա բազմաթիվ բարեկամները, ինչպես նաև Հայաստանի հասարակական և մշակութային գործիչները։ Նրա մահը մեծ կորուստ է հայ իրավագիտության համար։

ՊՐՈՖ. ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՅԿԱԶՅԱՆ

տալացի կամաւորներուն համար:

*** Նախկին նախարար եւ ծերակուտական Լէոն Պէրառ, որ Սպանիա զացած էր մասնաւոր պաշտօնով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զօր. Ֆրանքոյի մէկ խորհրդականին հետ: Փարիզի ճախակողմեան թերթերը բուռն պայքար կը մղեն այս առաքելութեան դէմ, որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ դեսպանի մը անուանումը Զօր. Ֆրանքոյի մօտ:

*** Զօր. Ֆրանքոյի քարոզիչները դործի լծուած են, անձնատուութեան հրաւիրելու համար հանրապետական Սպանիոյ մնացեալ մասը: Իր գլխաւոր փոխանորդը ճառ մը խօսելով, «հաց, նեղում եւ արդարութիւն» խոստացաւ բոլորին: Այս առթիւ ըսաւ թէ մինչեւ հիմա բռնուած 300,000 գերիներէն 70,000ը արդէն ազատ արձակուած են: Եւ աւելցուց.— « Կոչիկի ներկարարներ, լրագրավաճառներ, սպասաւորներ, կառավարներ, կրնա՞ք կասկածիլ ինձմէ: Եկէք միացէք Ֆրանքոյի: Դուք յաղթուած էք: Եթէ կ'ուզէք, Ֆրանքօ կրնայ ոչնչացնել Մատրիտը »:

*** Զօր. Ֆրանքօ իր ստացած ռազմական նիւթերու փոխարէն 60,000 թոն հանքածուխ սկսած է ղրկել Իտալիա:

Բաղաքացիներու պաշտպանութեան համար

— ∞ —

Ֆրանսայի պաշտօնաթերթը հրատարակեց օդային յարձակումներու դէմ պաշտպանութեան մասին կառավարութեան մշակած հրահանգները: Կրաւորական պաշտպանութեան դեկավարն է պատերազմական նախարարը, որ իրրեւ աջակից ունի գերագոյն յանձնախումբ մը: Պաշտպանութեան պատասխանատու են Ֆրանսայի 91 նահանգներու նահանգապետները, որոնց պիտի գործակցին տրջանային զինուորական հրամանատարները:

Կրաւորական պաշտպանութեան առթիւ քաղաքացիները կամաւոր ծառայութեան պիտի կոչուին հետեւեալ գործերու համար.— Օդային յարձակման դէմ տեղական պաշտպանութեան գործը դեկավարող պաշտօնատարներ, ահազանգ հնչեցնող հսկիչներ, լուսարձակներ եւ կազի պաշտօնեաներ ու հրշէջներ, որ մարեն ու եւ է տեղ ծագած հրդեհը, մեքենագէտներ որ պիտի հսկեն խրամներ փորելու աշխատանքին, կահագործներ, երկաթագործներ եւ ուրիշ մասնագէտներ, որ պիտի մաքրեն փողոցները, բժիշկներ, քիմիագէտներ, հիւանդապահներ, որոնք առողջապահական ծառայութիւններ պիտի կատարեն, մեքենավարներ՝ փոխադրական գործի համար եւ գրագիրներ՝ կրաւորական պաշտպանութեան դրասենեակային գործերը վարելու համար: Մագադուքեան ժամանակ կրաւորական պաշտպանութեան մէջ ծառայելու տեւողութիւնը պիտի ըլլայ տարեկան 72 ժամ:

Ազգային միձակամանութեան պարգեւներ

— ∞ —

Ազգ. պարգեւավոդի 1939ի առաջին շարքին միձակամանութիւնը տեղի ունեցաւ ուրբաթ գիշեր, կռան Փալէի մէջ: Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը շահեցաւ 1,315,257 թիւը:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք.— 009·132, 1·268·577, 1·303·063, 529·549:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը շահեցաւ 500·000 ֆր. 074·656, 935·236, 140·060, 1·048·748, 617·557, 317·463 :

25·652 վերջացող թիւերը շահեցան 100·000 ֆրանք:

79·373 եւ 83·132 վերջացող թիւերը շահեցան 80·000 ֆրանք:

38·832 եւ 50·432 վերջացող թիւերը շահեցան 50·000 ֆրանք:

6239, 9815, 8131 եւ 3857 վերջացող թիւերը շահեցան 20·000 ֆրանք :

337 վերջացող թիւերը շահեցան 10·000 ֆրանք:

165 վերջացող թիւերը շահեցան 5000 ֆրանք :

19 վերջացող թիւերը շահեցան 1000 ֆրանք :

33 վերջացող թիւերը շահեցան 220 ֆրանք:

54 վերջացող թիւերը շահեցան 220 ֆրանք:

7 վերջացող թիւերը շահեցան 110 ֆրանք:

ՇԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

« ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՑՍՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԲԱԺԱՆ » հռչակելով, երեսփ. ժողովը առջի օր միաձայնութեամբ քուէարկեց արտահայտող բանաձեւ մը, որ կ'ըսէ.— « Երեսփ. ժողովը հանդիսաւորապէս կը յայտարարէ թէ ինչպէս ցամաքային Ֆրանսան, կայսրութեան բոլոր մասերն ալ կը դրուին հայրենիքին պաշտպանութեան տակ, իր դրօշին հովանաւորած բնակիչներով, թէ Ֆրանսայի վեհապետութիւնը անբաժանելի է եւ չի կրնար ոչ փոխանցուիլ, ոչ փոխանորդի յանձնուիլ, ոչ ալ բաժնուիլ »:

ՆՈՅ. 30ի ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻՆ առթիւ դատապարտուած պաշտօնեաներու եւ բանուորներու ընդհ. ներման օրինագիծը բուռն վիճաբանութեանց դուռ բացաւ երեսփ. ժողովին մէջ, ուրբաթ օր: Դատական նախարարը այս առթիւ կծու խօսքեր ուղղեց համայնավարներու, որոնք միշտ կ'աղմկէին: Նախարարը ըսաւ թէ 1,330,000 պետական պաշտօնեաներէն, 1,313,390ը իրենց պաշտօնին վրայ մնացին, իսկ տասնուվեց միլիոն բանուորներէն գործադուլին մասնակցեցան 773,000 հոգի, որոնց երեք առ հարիւրը ճամբուեցաւ:

ՊԵԼԺԻՈՑ թագաւորին մասնաւոր դատախազը քննութիւն բացաւ, վարչապետին դէմ կատարուած յարձակման առթիւ: Այս առթիւ ձերբակալուեցաւ նախկին ռազմիկ մը: Վարչապետը կը մնայ իր պաշտօնին վրայ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ հրապարակ հանուած է եւ կը ծախուի Հիթլէրի «Իմ Պայքարը» գիրքը, արաբերէն լեզուով: Եգիպտացիներու եւ Արաբներու ոչ-արիականութեան վերաբերեալ մասերը ջնջուած են այս արաբական թարգմանութեան մէջ:

ՆՈՐԷՆ ՌՈՒՄԲԵՐ ՊԱՑԹԵՑԱՆ Լոնտոնի ստորերկրեայ երկաթուղիներուն մէջ, վերաւորելով տասը հոգի եւ մեծ վնասներ պատճառելով: Այս արարքն ալ կը վերագրուի իրլանտացի յեղափոխականներու: Ապահովութեան տեսչութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ:

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ պիտի կատարուի ապրիլ 6ին: Թեկնածու կը համարուին երեսփ. ժողովին եւ ծերակոյտին նախագահները եւ ուրիշ երեւելիներ:

ԱՐՏԱՔԻՆ նախարարութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ Պ. Ժոան Պոնէ Ֆերլին պիտի երթայ: Ամէն պարագայի մէջ լուրը կանխահաս կը համարուի:

ԱՐՏԱՔՍՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆ ստացած ըլլալով, լեհ հանքագործ մը Միւնհոզի մօտ կացինով սպաննեց իր կինը եւ չորս զաւակներ՝ 9, 10, 12 եւ 15 տարեկան: Մարդասպանը անհետացած է: Կը կարծուի թէ անձնասպան եղած է:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Պուլվար Օտտոյի Մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Պ. ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑԲԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ ընկերուհի Ե. Հայրապետեանի եւ Տէր եւ Տիկին Հայրապետեանի եւ իրենց պատգաներուն:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Աւետիս Զատիկեան կամ Եսայեան, կը փնտռէ իր աղգականները, Մանուէլ, Բենօ եւ Վահան Գալֆայեան եղբայրները (Եօզկատի Մէնթէչէ գիւղացի), որոնք 1928ին եղած են Հարաւային Ամերիկայի Պուէնոս-Այրէս քաղաքը: Կը խնդրուի հասցէն գիտցողներէն իմացնել Աւետիս Զատիկեանի 15 Rue Wilson, Décines (Isère) France: Կը խնդրուի «Արմենիա» թերթէն արտատպել:

×

— Նարինկիլ Աւագեան, Եօզկատի Մէնթէչէ գիւղացի, կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Միհրան Աւագեան, որ 1928ին եղած է Քորֆու (Ճունաստան): Այս թուականէն յետոյ տեղեկութիւն չկայ իրմէ: Կը խնդրուի հասցէն գիտցողներէն իմացնել՝ Նարինկիլ Աւագեանին, 15 Rue Wilson, Décines (Isère) France: Կը խնդրուի «Նոր Օր»էն արտատպել:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց վերաբանալ 8 Ռիւ Պոսքիէի Բարեգործականի Տան շաբաթական հայերէնի դասընթացքը, այն յոյսով թէ չուտով պիտի ապահովուի այդ դասընթացքին պահպանումին համար անհրաժեշտ նպաստաւոր 20 աշակերտներու ներկայութիւնը:

Դասաւանդութիւնները յանձնուած են փորձառու եւ ձեռնհաս ուսուցչուհիի մը խնամքին, եւ տեղի կ'ունենան ամէն Հինգշաբթի օր, առտուան ժամը 8.30էն մինչեւ 11.30: Սաներէն կը դանձուի անձ գլուխ 5 Ֆրանքի ամսավճար, իրրեւ ծախսաբաժին:

Փարիզաբնակ հայ ծնողներէն կը խնդրուի այս դասընթացքին ղրկել անպայման Ֆրանսական նախակրթարանները յաճախող իրենց երկսեռ զաւակները:

ՊԱՀԱԾՈՑԻ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԱՌԱՋԻՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆԸ

Société des Conserves Bongoût

Siège Social
40, La Canebière
Tél. D. 30—89

Usine
La Millière (B. D. R.)
Tél. G. 92 81

Կը պատրաստուին արեւելեան ճաշակով պահածոներ, ՊԱՄԵՍ, ԹԻՒԼԻի, ԱՅԻՇԷ ՖԱՄՈՒԼԻԱ, ԵԱԼԱՆՃԸ ՏՕԼՄԱ, եւ **Coulis** *(օղիկի բացան):*

Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել ընկերութեանս կեդրոնատեղին, իսկ մանրածախի համար՝ ամէն **grossiste**ներուն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՐՍԷԼԻ «ՎԱՐԴԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Սալ Կալմանի մէջ, Առնուվիլ լէ Կանէս: Կայարանին դիմաց:

Կը խօսի Ընկ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ - ՊՈՒԱՖՈՒՆԳԻ ԱՐԱՄ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին

Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՐԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ Ա. ԴՄԲԻԹԵԱՆի, Գ. ՏԷՐՎԻՇԵԱՆի եւ կարող ուժերու:

Կը ներկայացուի «ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ»,

Արեւելեան երաժշտութիւն՝ ղեկավարութեամբ Թաւխտ ԱՒԳՄԻԻ:

Հարսնիքի չքեղ տեսարաններ եւ երկսեռ հարսնեւորներ, պար եւ սօլօներ:

Մուտք՝ 10, 7.50 եւ 5 ֆրանք:

ԵՐԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆԻ

5 Փետրուար, կիրակի երեկոյ ժամը 9ին

Salle du Conservatoire Russe, 26 Ave. de Tokio, Paris

Երգեր՝ կլուքէ, Չէնտէլէ, Սէն Լաֆէրվէ, Ֆօռէ, Կամիռասէ, Տուրզոմիլսկիէ, Զայկովսկիէ՝ Մուսորսկիէ, Զերպնինէ, Իախամիռովէ:

Մուտք՝ 25, 20, 15 եւ 10 ֆրանք:

Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան վիճակախաղը

Տեղի պիտի ունենայ պարանոցիկ ցերեկոյթով մը 5 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 բիւ Պոսքիէ, Բարեգործականի սրահին մէջ:

Մէջբօ Կառ. տիւ Նոռ և Փուասոնիէռ

Կը նուագէ «Եփերատ Նուագախումբը՝ ղեկավարութեամբ Պ. ՕՆՈՍԵԱՆի: Վիճակախաղի տոմսերը պիտի ծառայեն մուտքի համար:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՍԱՄՈՒԻԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

19 Փետրուար, կիրակի ժամը ճիշդ 15ին «Պէշիմթաշլեան» թատերասրահին մէջ, 26 Rue Troyon, Sèvres. Métro: Pont de Sèvres:

Կը ներկայացուի «ԱՆԻՄԵԱԼԸ» (վերածում Շիլլէրի «Աւազակներուն»)

եւ երգիծական զաւեշտներ՝ Flageolet եւ La scuola del Solfeggio:

Տոմսերու գինն է՝ 10 եւ 7 ֆրանք

ՅԵՐԵՔՈՑ Թ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՌՈՄԷՆՎԻԼԻի Կ. ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Միութեան տասնամեակին առթիւ 26 Փետրուար, կիրակի: Կը խնդրուի չխաչաձեւել:

ՏԱՐՕՆ - ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՑԲ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Ֆրանսայի Կեդրոնական Վարչութիւնը կը ժողովի Վարդանանցը 12 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ Վաչանի մէջ:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար Փարիզի Հայուհեաց եւ Երիտասարդաց միութիւններուն կողմէ:

25 Փետրուար Շաբաթ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս

ՏՈՒՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Ա. ՕՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12—90

Վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:

Հեղինակ՝ « **Le Nouveau Statut des Etrangers** »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5—7 եւ ժամադրութեամբ

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE - COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կըատանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը:
ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:
Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՑՔ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէջբօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Հարսնիքի, ճաշասուփի եւ հացկերոյթներու համար աթոռի սպասարկութիւն: ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆՑ	ԵՒԱՄՍՅԱՑ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
7 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3958

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ՅՕՑՔ

No Passaran - Passaremo...

Արդէն իսկ ահռելի համեմատութիւններ ստացած է սպանիական ողբերգութիւնը, երբեւ հետեւանք անպարտելի համարուած ճակատի մը՝ ամբողջ ֆաթալոնիոյ չքնանին զայքայման։

Այս տեսակէտէն չափազանց պերճախօս են օրուան լուրերը։

Անցեալ շաբթու, անհամար փախստականներու խուճապահար խուժումն էր որ մահոզութիւն կը պատճառէր սահմանակից պետութեան։ Այսօր ամբողջ բանակ մըն է որ Ֆրանսա կը խուժէ, դէնքերը վար դնելով սահմանին վրայ։ Եւ բանակէն առաջ, հան – րապետութեան նախագահը այս երկիրը ապաստանեցաւ իր նախարարներուն, ֆաթալոնիոյ ինքնավար չքնանի նախագահին եւ ուրիշ երեւելիներու հետ։

Անցեալ շաբթու, սահմանագլուխը բաց էր միայն անկարներու, մանուկներու եւ կիներու առջեւ։ Կիրակի օր, դուռները բացուեցան նաեւ պարտեալ բանակին առջեւ, որուն թիւը կը հաշուեն 2-300,000։ Ամէն պարագայի մէջ, 150-200,000էն ոչ պակաս։

Թողո՞ւնք տեղաւորման եւ պարէնաւորման հարցը,— այս աննախընթաց, զանգուածային խուժումը — տեսակ մը ներդաղթ — կը կազմէ ծանրակչիռ հոգ մը՝ նաեւ միջազգային տեսակէտով։

Ֆրանսա, որ մինչեւ հիմա ամուր կառչած կը մնայ ոչ–միջամտութեան տեսակէտին, եւ նոյնիսկ ձեռնարկած է դեսպան մը նշանակելու Զօր. Ֆրանքոյի մօտ, ո՞րքան ատեն պիտի կրնայ տանիլ այս ծանրութիւնը, առանց տրտունջներ պատճառելու Հռոմ - Պերլին առանցքին։

Տարօրինակ զուգադիպութեամբ մը, այս խուժումը, հանրապետական Սպանիոյ պարտուած բանակին հիւրընկալութիւնը տէր կ'ունենայ ճիշդ այն պահուն երբ Իտալիոյ Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդը նոր բանաձեւ մը դրած է մէջտեղ,— Ֆաշականութեան կամաւորները պիտի չհաշուին պայքարէն, մինչեւ Զօր. Ֆրանքոյի վերջնական յաղթանակը։

Իտալական մամուլը դեռ ուրիշ բան մըն ալ կ'ըսէ.— Իտալիա պիտի չզոհանայ միայն զինուորական յաղթանակով, այլեւ պիտի ապահովէ հաղաքական յաղթանակը։

Միայն այս պարագան ինքնին կը կազմէ վրդովիչ հարցական մը, միջազգային կացութեան տեսակէտով։

Ինչպէս կը յիշուի, Մուսոլինի բացատրած էր Անգլիոյ վարչապետին՝ թէ չի կրնար որ եւ է բանակցութիւն կատարել Ֆրանսայի հետ, սպանիական հարցին լուծումէն առաջ։

Լատտեռները կը կարծէին թէ Իտալիոյ վարչապետը կ'ակնարկէր պատերազմի վախճանին։ Մինչդեռ, նոր բանաձեւը այնքան առաձգական է որ, կրնայ պատրուակ ծառայել երկարաձգելու Իտալական զօրքին քնակութիւնը, մինչեւ Սպանիոյ քաղաքական – վարչական վերակազմութիւնը։

Մուսոլինիի կիսապաշտօնական օրկանն է որ կը բացատրէ, ա– նոր վաւերական թարգմանին՝ Վ. Կայտայի բերնով.

— « Չինուորական յաղթանակին վրայ պէտք է աւելնայ բազմաբական յաղթանակը։ Փորձառութիւնը կը յիշեցնէ Զօր. Ֆրանքոյի բարեկամներուն թէ մէկ եւ միւս յաղթանակին միջեւ կրնայ ապրիլ օտար դաւը՝ մինչեւ Սպանիոյ կարմիր ռազմիկներուն ամբողջական հաշուեյարդարը Սպանիոյ եւ յարակից հողերուն մէջ, ուր անոնք վերակազմուած են եւ աջակցութիւն ու բազմաբական ապաստան կը գտնեն։ Մինչեւ ուրիշ որ եւ է բազմաբական անհատ միջամտութեան բարձումը՝ Զօր. Ֆրանքոյի յաղթանակը չի կրնար վերջնական համարուիլ։ Ահա թէ ինչո՛ւ իտալացի լեգէոնականները սպանիական հողէն պիտի հեռանան միայն այն ատեն երբ ան ամբողջովին մաքրուած ըլլայ կարմիր ռազմիկներէն եւ անոնց բարեկամներու մաշեցնող փորձերէն »։

Ուրեմն, իտալական զօրքը Սպանիա կրնայ մնալ դեռ երկար ատեն։ Անոր մեկնումի ժամանակը կախում ունի Հռոմ - Պերլին առանցքին հայեցողութենէն ...

Տրամաբանօրէն կարելի էր եզրակացնել թէ այդ ժամանակը պիտի ճչդուի, երբ Իտալիա Ֆրանսայի ներկայացնէ իր պահանջները, զրական պատասխանի մը սպասելով։

Այս եզրակացութեան կը տանի նաեւ Մուսոլինիի նոր ազդանշանը.— «Փասէբլմօ՛». (պիտի անցնինք), իրրեւ պատասխան Հանրապետական Սպանիոյ եւ Ֆրանսայի ձախակողմեան հոսանքներու ծանօթ ազդանշանին,— «Նօ փասարան» (պիտի չանցնինք։ Չիֆ անցֆ)։

Նոյն եզրակացութեան կ'առաջնորդէ նաեւ Մուսոլինիի լռութիւնը՝ Ֆաշական Գերագոյն Խորհուրդին գումարման առթիւ։

Մինչ բովանդակ աշխարհ չհանդարիլ ճառի մը կը սպասէր, Ա– ռաջնորդը գոհացաւ ընդարձակ զեկուցում մը կարդալով եւ առ այժմ պահելով իր գաղտնիքը, որ ապահովաբար ծանրակչիռ ա – նակնկալները կը պարունակէ։

Մեր գործը չէ դուշակութիւններ կատարել այդ գաղտնիքին – բու եւ ուրիշ անակնկալներու մասին։ Միայն իտալական եւ դեր – մանական թերթերուն հրատարակութիւնները բաւական են, պարզելու համար կացութեան բարդացումը։

Քանի մը օրէ ի վեր, նոր եզրանակ մը եւս կը հնչեցնեն Հռոմի եւ Պերլինի թերթերը.— արեւմտեան Եւրոպան պէտք է պատրաստուի գոհացում տալու Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ զաղթային պա – հանջներուն, եթէ կարելի է՝ խաղաղութեամբ, եթէ ոչ՝ պատերազմով։ «Ընարութիւնը կախում ունի ուրիշներու քաղաքական իրատեսութենէն»։ (Ռէյացիոնի Ինթէրնացիոնալի)։

Ուրեմն, առանցքը միակամ է նաեւ զաղթային հարցին մէջ։

Մօտաւոր ապագան պիտի ցուցնէ թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ յանդիլ այս միակամութիւնը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖԱՔԱԼՈՆԻՈՅ ՊԱՐՏՈՒԱԾ ԲԱՆԱԿԸ, 200,000 ՀՈԳԻ, ՖՐԱՆՍԱ ԿՈՒԴԱՅ

ՍՊԱՆԻՈՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ, ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԵՒ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ ՀԱՍԱԾ ԵՆ ԱՐԴԷՆ

Անհամար փախստականներ սահմանին վրայ, կրակի տակ

Սպանիոյ ազգայնական բանակը սրընթաց յառաջխաղացութիւն մը կատարելով, չաթաթ օր դիմաց Կերոնան, ուր ապաստանած էր հանրապետական բանակը, Պարսելոնայի անկումէն վերջը։ Կիրակի օր ինկան ուրիշ քաղաքներ ալ եւ մասնաւորապէս Ֆիկուէրաս, որ կէս առ կէս քարուքանդ եղած էր ռումբերով եւ ուժանակներով։ Ֆրանսական կառավարութիւնը անմիջապէս ար – տակարգ միջոցներ ձեռք առաւ, աւելցնելով սահմանամերձ քաղաքներու զինուորական ուժը։ Մինչեւ հիմա կառավարութիւնը եա կը մղէր սպանիացի զինուորները, ներս առնելով միայն տարէցները, կիները եւ մանուկները։ Բայց հիմա որ Զօր. Ֆրանքօ մօտեցած է սահմանագլուխին եւ կրակի տակ առած՝ հանրապետական բանակը, կառավարութիւնը այլեւս չի կրնար չարունակել նոյն քաղաքականութիւնը։ Ուժասպառ, ցրտահար եւ անօթի զինուորներ զանգուածով խառնուած են սահմանագլուխին վրայ եւ ուրիշ ելք չունին եթէ ոչ Ֆրանսա մտնել։ Եւ արտօնութիւն տրուած է որ մտնեն, տեղաւորուելու համար կեդրոնացման բանակատեղիներու մէջ։

Կիրակի դիշեր առաջին առթիւ ընդունուեցան քանի հազար հանրապետական զինուորներ, յառաջապահները առ նուազն 200 հազար հոգինոց բանակի մը որ կը ճնշէ եաեւէն։ Երկէ ներս առնուած պիտի ըլլար բուն բանակը, իր զէնքերով եւ մեքենաչարժ կազմածներով։ Միջոցներ ձեռք առնուած են որպէսզի զէնքերը ազդայնական բանակին ձեռքը չանցնին։

Կերոնայէն վերջը առժամեայ մայրաքաղաք ընտրուած էր Ֆիկուէրասը, բայց այն ալ պարպուեցաւ, եւ ազգայնական դրօշը — կարմիր - դեղին — կը ծածանի արդէն սահմանամերձ չքնանեբան մէջ։

Իրազեկները կ'ըսեն թէ ամենամեծ պարտեալ բանակն է որ վար պիտի դրուի Եւրոպայի մէջ, այն օրէն ի վեր երբ Զօր. Պուրկաքի Զուիցերիա կը քաշուէր, Ֆրանքեւգերմանական պատերազմին առեն։ Հանրապետական զինուորները Ֆրանսա կը հասնին ոչ միայն Լը Փէրթիւսէն, այլեւ Սէրպէրէն եւ Պուրկ-Մատամէն։ Թղթակիցներու տեղեկութեանց համաձայն, կանոնաւոր բանակ մը չէ որ կը նահանջէ, այլ խառնիխուռն բազմութիւն մը։ Այս նահանջը չի նմանիր գերմանական բանակի վերադարձին՝ մեծ պատերազմին առեն։ Բայց չի նմանիր նաեւ Վաթէրլոյի մեծ նահանջին, որով հետեւ սպանիացի զինուորները միասին կը բերեն իրենց զէնքերը, Ֆրանսական իշխանութեանց յանձնելով զանոնք, սահմանագլուխին վրայ։

Բանակէն առաջ, Ֆրանսա մտան Սպանիոյ հանրապետութեան նախագահը՝ Ազիանա, վարչապետը, խորհրդարանին նախագահը՝ Պարիօ, Քաթալոնիոյ ինքնավար չքնանին նախագահը՝ Քոմփանիս, Պասքեան չքնանի նախագահը եւ կարգ մը նախարարներ։

Վերջին պահուն Ֆրանսա եկաւ նաեւ արտաքին նախարարը, Ալվարէզ Տէլ Վայօ։ Փէրփինեանի մէջ կարեւոր խօսակցութիւններ տեղի ունեցան նախարարին եւ անգլիական ու Ֆրանսական դեսպաններուն միջեւ։ Կ'ըսուի թէ միջոցներ կը խորհուին հաշտութիւն գոյացնելու համար։ Ֆրանսա իյան նաեւ 28 հանրապետական օդանաւեր եւ դեռ 60 հատ ալ կը սպասուին։

Նախագահ Քոմփանիս Ֆրանսա հասած ատեն յայտարարեց.

— Կորսուա՛ծ ենք, այլեւս բան չենք կրնար ընել։

Հանրապետական յառաջապահները սկսան Ֆրանսա մտնել կիրակի իրիկուն ժամը 4·30ին, ժամերով արտօնութեան սպասելէ վերջ։ Այս անգամ սահմանագլուխին վրայ կեցած էին ոչ թէ Սենեգալցի, այլ բուն Ֆրանսայի զինուորները։ Սահմանագլուխէն առնուազն մէկ մղոն հեռաւորութեան վրայ ճամբան խճողուած էր զինուորներով, զինակառքերով եւ փախստականներով։ Տեսարանը չատ կը նմանէր անցեալ չաթաթան կացութեան, բայց այս անգամ աչքի կը զարնէր կարեւոր տարբերութիւն մը,— անցեալ չաթթու փախստականներուն ատեւար մեծամասնութիւնը կիներ եւ մանուկներ էին. իսկ այս անգամ՝ զինուորներ, խայտառակ հագուստներով եւ ուժասպառ։ Զինուորներէն չատերը վիրաւորուած էին, եւ ատեն - ատեն կը տեսնուէին մէկ սրունքով զինուորներ՝ անթացուպերու կռթնած։

Պարտուած բանակը ներս առնելու արտօնութիւնը տրուեցաւ զինուորական խորհրդակցութենէ մը վերջը։ Ֆրանսայի ներկայացուցիչն էր Զօր. Քակալա, Փէրթիւսի չքնանին հրամանատարը, որուն զինուորները կազմ եւ պատրաստ կը սպասէին, սուիններնին ցցած։ Ցետոյ զինուորները չորս չարքեր կազմեցին ճամբուն վրայ, իրարքանչիւրը ութ հոգի։ Սպանիացի զինուորները խումբ խումբ կ'անցնէին, խուզարկուելով Ֆրանսացի զինուորներուն կողմէ։ Խուզարկութիւնը չատ խիստ չէր, բայց կատարեալ էր։ « Գլխարկներուն մէջ ալ նայեցէք», կը հրամայէր Ֆրանսացի սպան։ Վերջին օրերս կրակ բացուած էր կարգ մը չքնուն պահակներու վրայ, եւ Ֆրանսական իշխանութիւնները հարկադրուած էին զգուշանալ։ Սահմանագլուխն անցած զինուորներէն չատեր անցեալ չաթթու ալ երեւցած, բայց նորէն Սպանիա վերադարձուած էին։ Գործողութեանց ներկայ էր նաեւ Պարսելոնայի Ֆրանսական դեսպանը, որ դեռ մէկ ամիս առաջ նշանակուեցաւ։

Զինուորները սահմանագլուխը անցնելէ վերջ, կ'առաջնորդուէին մերձակայ բլուր մը, ուր կառքեր կը սպասէին, զիրենք Լը Պուլու փոխադրելու եւ պատուաստելու համար։ Իւրաքանչիւր կառք կ'ընկերանար Ֆրանսայի զինուոր մը։ Կեդրոնացման բանակատեղի մը կազմուած է Արժէլէս - սիւր – Մէռի վրայ, Փէր – փինեանի մօտ։ Այն զինուորները որ կ'ուզեն ազգայնական Սպանիա երթալ, դեղին թուղթեր կը տանան եւ ճամբայ կը հանուին։

Այս գործողութենէն 45 վայրկեան վերջը սահմանագլուխը նորէն փակուեցաւ զինուորներու առջեւ, որպէսզի կիներ եւ մանուկներ ընդունուին։

Անհամար բազմութիւն մը խռնուած է սահմանամերձ չքնաներուն մէջ, ճամբաներու եւ լեռներու վրայ, որ ցուրտը եւ անօթութիւնը աննկարագրելի տառապանքներ կը պատճառեն։ Կառքերը անբնդհատ կը բանին, դիշեր–ցերեկ։

Կ'ըսուի թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը խնդրած է ազգայնական հրամանատարութենէն ընդհատել իր յառաջխաղացութիւնը, որպէսզի կարելի ըլլայ աւելի բարեկարգօրէն կատարել հանրապետական զօրքին պարպումը եւ կանխել ընդհարումներ՝ Ֆրանսական սահմանագլուխին վրայ։ Ազգայնականները իրենց ուժը թափած են Փուիկէրթասայի վրայ, ուր անիչխանականները զօրաւոր ըլլալով, կը վախցուի որ կրակի տան քաղաքը, ինչպէս ըրին Իրունը, 1936ին։

Չարիւրաւոր փախստականներ կառախումբերու կը սպասեն սահմանագլուխին վրայ։ Մինչեւ չաթաթ աւելի քան 100,000 փախստականներ ընդունուած էին Ֆրանսա, մեծագոյն մասով կիներ, մանուկներ եւ ծերունիներ։

Ֆիկուէրաս, ուր սպասուած էր հանրապետական բանակը կերոնայի անկումէն վերջը, հինգ ժամ անընդհատ ռմբակոծուեցաւ, աւերակներու կոյտ մը դառնալով։ Անկէ առաջ կերոնան ռմբակոծած էր 16 անգամ։ Հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով, կարելի չէ եղած ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ զոհերու թիւի մասին, որ ապահովաբար չատ մեծ է։ Քաղաքին պատսպարանները անբաւական էին եւ հազարաւոր փախստականներ լեռ ու դաշտ ինկան, թնդանօթներու եւ օդանաւերու կրակին տակ։

Անառիկներով զեղարուեստական առարկաներ եւ թանկագին հնութիւններ փոխադրուած են Ֆրանսա։

**** Պարէնաւորման խնդիրը երթալով կը դժուարանայ, քանի որ քաղաքացի փախստականներէն զատ, Ֆրանսական կառավարութիւնը հարկադրուած է կերակրել նաեւ 150-200,000 զինուորներ։ Զինուորական մատակարարութեան վարչութիւնը 85,000 օրապահիկ ճաբելու ստիպուած էր ամէն օր, իսկ այժմ այդ ալ անբաւական կուգայ։*

ԱՀԱԲԵԿԶԱԿԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Արհայական պաշտօն, խորհրդարանը եւայլն ղորքայի տակ

Անգլիոյ Ապահովութեան Տեսչութիւնը (Սքաթլէնտ Եարտ) ձեռք անցուցած է կարգ մը գաղտնի թուղթեր, որոնց համաձայն ոչ միայն մահափորձեր սարքուած էին կարգ մը երեւելիներու դէմ, այլեւ օդը պիտի հանուէին Պըքինկէմի պալատը, խորհրդարանը, Անգլիոյ դրամատունը եւ ուրիշ բազմաթիւ չէնքեր։

Այս յայտնութեան վրայ, արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուեցան ամբողջ Անգլիոյ մէջ։ Երեսի։ Ժողովը փակուեցաւ 500 այցելուներու առջեւ չաթաթ օր,— առաջին անգամ ըլլալով պատերազմէն ի վեր։ Մասնաւոր հսկողութեան տակ առնուած է նաեւ Ուինղզրի դղեակը, ուր այցելուներուն ծրարները բանալ կուտան։ Ապահովութեան Տեսչութեան բոլոր դուռները ամուր փակուած են եւ ներս մտնողները կը քննուին։

Այս առթիւ կը հաստատուի նաեւ թէ յունուար 13ին վերջնադիր մը ուղղուած է Անգլիոյ արտաքին նախարարին, որպէսզի Իրլանտայէն եա քաշէն անգլիական զօրքը մինչեւ յունուար 16, այլապէս վրէժխնդրական միջոցներու պիտի դիմեն։

Ապահովութեան Տեսչութիւնը ազդարարութիւն մը ուղղեց ազգին, որպէսզի ուշադրութեամբ հսկեն պայթուցիկներու մեքենաներուն վրայ, որքան ալ փոքր ըլլան։

Իրազեկ չրջանակներու մէջ ահաբեկչական այս գործունէութիւնը կը վերագրուի Իրլանտայի հանրապետական բանակին։

Շաբաթ եւ կիրակի ամբողջ օր գաղտնի ոստիկաններ խուզարկութիւններ կատարեցին Լոնտոնի կասկածելի թաղերուն մէջ, մասնաւորապէս երեւան հանելու համար երկու դաւադիրներ ռումբ իրլանտական գաղտնի կազմակերպութեան ուղեղը կը համարուին։ Գաւառի մէջ ալ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան։ Մանչէսթրի մէջ ձերբակալուեցաւ մարդ մը որ կ'ամբաստանուի թէ մահափորձ մը ծրագրած էր 1938 հոկ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ԿՂԶԻՍՏՅԱՆՑՈՒՄ ԵՎԻՆԵ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ Ա ՄԱՍԻՆ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՄԵՐՎ

— Լա՛ւ, թէկուզ ինչ ձեզ համոզում մի տա- ւած ըլլայ, ասոնք ինծի համար ան- հասկնալի ու անբացատրելի կը մնան: Ինչպէ՞ս կրնայ ըլլալ, որ Տիկին Ա- նուշ ինծի ամուսնանալու առաջարկ մը ընէ, մանաւանդ որ ան գիտէ թէ ես կը սիրեմ Ռուբէնը, եւ ան ալ ինծի նոյնը կ՚ընէ:

Ես ալ ինծի համար կը խորհէի նոյն բաները, բայց Տիկին Անուշ ինծի ամուսնանալու առաջարկ ընելով՝ ամէն բան կը փոխէր:

— Ինչո՞ւ, ըսի ես:

— Ինչո՞ւ կ՚ըսէք, պատասխանեց ան, մինչ ես կը մտածէի, թէ ինչո՞ւ ան ինծի ամուսնանալու առաջարկ ըրած էր:

— Ինչո՞ւ կ՚ըսէք, կրկնեցի ես:

— Որովհետեւ ես Ռուբէնը կը սի- րեմ, ըսաւ ան:

— Ես ալ կը սիրեմ Ռուբէնը, ըսի ես:

— Ուրեմն ինչո՞ւ ամուսնանալ կ՚ու- զէք, հարցուց ան:

— Ես չեմ ուզեր, պատասխանեցի ես:

— Ես ալ չեմ ուզեր, ըսաւ ան:

— Ուրեմն ինչո՞ւ ամուսնանալ կ՚ու- զէք, կրկնեցի ես:

— Ես

ԻՆՉ ԱՄԲԱՒ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՈՒՄ

— 00 —

La Revue de Paris դրկէ, կ՚ուրախանայ - նալով տպագրելու հետեւեալ հետաքրքրական յօդուածը։ Ինչպէս կը տեսնուի, ան կը պատկանի Մարկիզ Պոլ Տէնվիլի գրչին, որ 1933—1938, միջոցին Ճապոնիոյ դեսպանն էր Փարիզ։ Ներկայ յօդուածը հրատարակուած է Ճապոնիոյ մէջ 1300,000 տպաքանակով։ Ահաւասիկ թէ ինչպէս կը խօսի Մարկիզ մը Ճապոնիոյ մասին։

Ճապոնիան, ինչպէս յայտնի է ամէնքին, ունի 560,000 քառակուսի մղոն տարածութիւն եւ 70 միլիոն բնակիչ։ Ասոնց 80 առ հարիւրը կը բնակի գիւղերու մէջ։ Ճապոնիան ունի 1934—1938, միջոցին 2 միլիոն նոր բնակիչ։ Ասոնց մեծ մասը կը բնակի քաղաքներու մէջ, որոնց թիւը 1935ին հասած է 2 միլիոն։ Ճապոնիան ունի 1935ի մարդահամարի մը համաձայն 77 միլիոն բնակիչ, 51ը տոկոսը կիներ։ Ամուսնութիւնները 22 տոկոսով աճած են 1937ին։ Ամուսնալուծութիւնները 26ը տոկոսով, իսկ 7 տնեցիները 32 տոկոսով նուազած են։

Ճապոնիոյ մէջ կան 1937ին 1938 միլիոն ծխեր, որոնք կը ծխուին 29ը տոկոսով։

Ճապոնիան իր ներքին արտադրութեան մէջ կը հետեւի «ինքնաբաւութեան» սկզբունքին։ Ան կը ջանայ ինքնին արտադրել իր պէտք եղած ամէն ինչ։ Ներկայիս ան կը ներկայացնէ աշխարհի 5,000։ Օրական ծախսին տա - րեկան 1933ին դրամական ոչնչէ 20 միլիոն, 1937ին 50, ան ինչ որ կը ներկայացնէ 4,000 տարեսկիզբ։ Ան ինչ որ կը ներկայացնէ ներկայիս, կը կազմէ 1937ի ծախսին 1/10ը։ Ճապոնիան ունի 1935ի տուեալներով 2 միլիոն մարդ, որոնք կը զբաղին ձկնորսութեամբ։ Ճապոնիան ունի 1935ի տուեալներով 2 միլիոն մարդ, որոնք կը զբաղին ձկնորսութեամբ։ Ճապոնիան ունի 1935ի տուեալներով 2 միլիոն մարդ, որոնք կը զբաղին ձկնորսութեամբ։

տեմբերին եւ 1939ին: Ջերբակալուած ատեն մարդը յայտարարեց ոստիկաններուն.

— « Մեզ բռնեցիք, բայց պայքարը պիտի չարունակուի» :

Լիվրփուլի մէջ ալ ձերբակալութեան երկու կասկածելիները ո-րոնց վրայ գտնուեցան ելեկտրական թելեր եւ չատ կարեւոր թուղթեր :

*** Կիրակի օր չորս հրդեհներ ծագեցան Լոնտոն, Քովընթրի վաճառատուններուն մէջ, մէկ ժամուան ընթացքին: Կարելի եղաւ անմիջապէս մարել հրդեհը: Ոստիկանութիւնը հրդեհի վայրին մէջ գտաւ գարշագոյն փոշի մը որ օդին մէջ դրուելով անմիջապէս կը բռնկի :

Շարաթէն կիրակի լուսնալու դիչերը ռումբ մը պայթեցաւ Լիվրփուլ, Ուալթընի բանտին դէմ, առանց զոյն ճեղքելու: Բազմաթիւ ոստիկաններ անմիջապէս պաշարեցին բանտին չրջակաները եւ իրլանտական թաղերը, բայց չկրցան հետք մը գտնել:

*** Վերջին լուրերու համաձայն, տասը հազար յայտնի եւ գաղտնի ռազմիկներ չարժման մէջ դրուած են, հանրային չէնքերը պաշտպանելու համար: Մանաւանդ պաշտպանուին կարեւոր ելեկտրականութեան գործարանները, ատրճելկրեայ երկաթուղիները, կայարանները եւ վերջապէս Լոնտոնի բոլոր կենսական կէտերը :

Օsmարականներու խնդիրը Ֆրանսայի մէջ

— ∞ —

Ոստիկաններու ընկերակցութեան առջեւ ճառ մը խօսելով , ներքին նախարարը անոնց ուշադրութիւնը հրաւիրեց օտարականներու հարցին վրայ: Նախարարը չեչտեց թէ Ֆրանսա միչտ ալ կը մնայ «պատմական ապաստանը տարագիրներու, մարդկային բոյնը ուր գժբախտութիւնը միչտ պաշտպանութիւն կը գտնէ» : Այս առանդութիւնները անվթար պահելով հանդերձ, կառավարութիւնը հարկադրուած է փոխադարձաբար պահանջելու «բացարձակապէս ուղղամիտ ընթացք հանրապետութեան եւ անոր հաստատութեանց հանդէպ »:

— « Անոնք որ կը հիւրընկալուին Ֆրանսայի մէջ, պէտք է մանաւանդ մեր հողին վրայ չխոխտրէն իրենց գաղափարական վէճերը: Բացարձակապէս արգիլուած է մասնակցիլ այն բաղաքական կամ ընկերային շարժումներուն որոնք կրնան ազդել մեր ազգային կեանքին վրայ: Օտարականներու այս խնդիրը մանաւանդ պէտք է փափուկ եւ գժուարին պարագայ մը կը կազմէ ձեղի համար, քանի որ ձեր հակոդութեան տակ ունիք, Սէնի նահանգին մէջ, մօտաւորապէս 500,000 օտարականներ»:

Նախարարը եզրակացնելով, յիչեցուց թէ Ֆրանսան պէտք է միչտ մնայ զօրաւոր եւ միացեալ :

ՓԱՇԱԿԱՆ ՄԵԾ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄԸ

— ∞ —

Սպանիա պիտի չպարպուի մինչեւ որ...

— ∞ — —

Շաբաթ օր տեղի ունեցաւ Փաչական Մեծ Խորհուրդին գումարումը, նախագահութեամբ Մուսոլինիի, որ ճառ չխօսեցաւ, հակառակ արտաքին աչխարհի ակնկալութեան: Այս պարագան ալ կը հաստատէ թէ Իտալիոյ Առաջնորդը լուռ պիտի մնայ, մինչեւ որ Զօր. Ֆրանքօ վերջնապէս նուաճէ ամբողջ Սպանիան:

Թէեւ երկար առենէ ի վեր կը սպասուէր այս ժողովին, բայց ներկայիս մասնաւոր կարեւորութիւն կ'ընծայեն անոր գումարման: Իրագեկները կը հաւատան թէ առաջին նիստը ամբողջովին նուիրուած էր արտաքին քաղաքականութեան եւ մասնաւորապէս սպանիական հարցին: Այս առթիւ Մուսոլինի կարգաց ընդարձակ զեկուցում մը, որուն մանրամասնութիւնները գաղտնի կը պահուին :

Ժողովին բացման առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ .

— « Առաջնորդը զեկուցում մը տուաւ միջազգային ընդհանուր կացութեան մասին: Մեծ Խորհուրդը խանդավառօրէն ծափահարեց զեկուցումը եւ անոր եզրակացութիւնները: Առաջնորդն վերջը արտաքին նախարարը պարզեց արտաքին քաղաքական նաեւեան զանազան երեւոյթները, որոնց մասին իր կարծիքները յայտնեց Առաջնորդը: Մեծ խորհուրդը ծափերով վաւերացուց հետեւեալ երկու օրակարգերը.—

« Ֆաչականութեան Գերագոյն Խորհուրդը իր խորին գոհունակութիւնը կը յայտնէ Ֆիւհրէրին (Առաջնորդ, Հիթլէր) կոգմէ արտասանուած ճառին համար, որուն մէջ ան վերաբերեալ հաստատեց քաղաքական, զաղափարական եւ զինուորական համերաչխութիւնը որ կը միացնէ Ֆաչական եւ ազգային-ընկերվարական երկու յեղափոխութիւնները, ինչպէս եւ երկու ժողովուրդներուն ապագան :

« Ֆաչականութեան Մեծ Խորհուրդը գումարուելով այն օրը երբ կերտնայի դրաւումով ամբողջ Քաթալոնիան այստուհետեւ վերկուած է բոլչեւիկեան բարբարոս հարստահարութենէն, իր ջերմ ողջոյնը կը հաղորդէ ազանիացի եւ լեգէոնական հերոս առաջիկներուն, եւ կը յայտարարէ բոլորին թէ Ֆաչականութեան կառաւոր ուժերը պիտի չքաչուին պայքարէն, մինչեւ որ ան վերջնայ այնպէս ինչպէս պէտք է վերջնայ,— Ֆրանքոյի յաղթանակով»:

Իտալիա եւ Գերմանիա միչտ համերաչխ

— ∞ —

Իտալական թերթերը այժմ առանց վերապահութեան կը յայտարարեն թէ իտալացի կամաւորները Սպանիայէն պիտի քաչուին մինչեւ այն աստեն երբ Զօր. Ֆրանքօ վերջնապէս ապահովէ ոչ միայն զինուորական, այլեւ քաղաքական յաղթանակը: Վ. Կայտա, Մուսոլինիի Թարգմանը, կը գրէ թէ Քաթալոնիոյ անկումէն վերջը, «կը մնայ կեդրոնական Սպանիոյ ապատումը, որ կրնայ վերջնալ միայն քանի մը չաբաթէն: Բայց, զինուորական յաղթանակին վրայ պէտք է աւելնայ քաղաքականը: Այս պատճառով ալ, իտալացի լեգէոնականները սպանիական հողէն պիտի հեռանան միայն այն աստեն երբ ան կատարելապէս մաքրուած ըլլայ կարմիր ռազմիկներէն եւ անոնց մաչեցնող փորձերէն »:

**** Իտալական եւ գերմանական թերթերը կը չարունակեն նոյն ուժգնութեամբ արծարծել երկու երկիրներուն պահանջները, առանց ճշդօրէն սահմանելու զանոնք: Հռոմի արտաքին քաղաքականութեան օրկանը, «Ռէկլացիոնի Ինթէլիկենցիոալի», իր չաբաթական տեսութեան մէջ կը յիչեցնէ Իտալիոյ պահանջները Ֆրանսայէն եւ Գերմանիոյ գաղթային պահանջները: Եւ կը չեչտէ.*

— « Այս երկու խնդիրները սերտօրէն կապուած են իրարու

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Սէն Ժէռոմի (Մարսէյլ) «Հայաս-տանի» ենթակոմիտէն իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ այրի տիկին Ե. Հայրապետեանի եւ եղբօրը՝ ընկեր Ա. Հայրապետեանի եւ պարագան-բուն, ընկեր ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏ-ԵԱՆի մահուան առթիւ :

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՆՆԱ, Թզթակից.— Շատոնց պատասխանուած է նամակին: Մոռցեր էք նոր բաժանորդին հասցէն:

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ մեզի կը հաղորդեն թէ Տոքթ. Լ. Համբարձումեան վերադարձած ըլլալով, կը գտնուի Canebière վրայ, 107 թիւ առաջնարուժարանը :

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 Փետրուար, կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին

Théâtre Renée Maubelի մէջ

Թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche *կամ* Abbesses

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՌՕՇԵԱՆԻ *ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԱԼԸ*

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖԱՑԷԼԵԱՆի:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15 եւ 20 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ նչանաւոր ՀՐԱՉԵԱՆ, 6, Rue Lamartine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԸ, ՇԻՐԱԿ նչանաւորները , Rue Trévise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի ու «ԱՊԱԳԱՑ»ի խմբագրատուները:

ՏԻԿԻՆ ՍԷՏԷՖԵԱՆ ՎԱՐԴԻԹԵՐԻ ԴԵՐԻՆ ՄԷՋ

«ՐԱՓՔԻ» ԼՍԱՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 8 Փետր., Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet:

Կը խօսի՝ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ: Նիթ՝ Ի՞նչ է Դաչնակցութիւնը:

հետ եւ Եւրոպան պէտք է պատրաստուի լուծելու զանոնք: Մնայ-եալը երկրորդական է եւ կարելի է դիմագրաւել յարաբերական դիւրութեամբ. բայց անհրաժեչտ է ժամանակ չկորսնցնել կեղծուպատիր եւ աւելորդ վիճաբանութիւններով: Պէտք է որ ժողովրդապետական կոչուած երկիրները վարժուին գաղթավայրեր փոխանցելու եւ իրաւունքներ ճանչնալու գաղափարին: Ցորչափ այդպէս չըլլայ, աւելորդ է յարաբերութեանց մեղմացում փնտռել եւ խաղաղասիրութեան հրաւիրել կարգ մը ժողովուրդներ որոնք ի պահու ուրիչներու խաղաղութեան պէտք է խեղդուին իրենց զարգացման եւ խաղաղ ծաւալման կենսական պահանջները: Ժողովուրդներու բնական տեսիլներուն դէմ ուրիշ ընելիք չկայ եթէ ոչ դիւրացնել անոնց զարգացումը. այլապէս զինեալ գործողութիւնը օրի-նաւոր կը դառնայ: Անմիջական ապագան պիտի ցուցնէ թէ ինչպէս կ'ուզեն լուծել իտալական եւ գերմանական հարցերը»:

Կիսապաչտօնական օրկանը կը հարցնէ.

— Ինչո՞ւ եւ յանուն ո՞ր իրաւունքին ժողովրդավար պետութիւնները պիտի մերժէին «վերադարձնել գաղթավայրեր՝ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ »:

ՃԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ օդանաւային նախարարութիւնը աւելցուց օդանաւերու ապատրանքը Ամերիկայի մէջ, 400էն բարձրացնելով 650ի: Առաջին ապատրանքին համար տրամադրուած էր 28 միլիոն տոլար: Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ պիտի աւելցնէ իր ապատրանքը,— 700էն մինչեւ 1000 ռազմական օդանաւ: Նախապէս ապատրուած էր միայն 200 հատ: Գերմանական եւ իտալական թերթերը կը չարունակեն մեղադրել նախագահ Ռուզվելթի կառավարութիւնը, այս ապատրանքներուն առթիւ:

ՊԱՇԱՐՄԱՆ վիճակ հրատարակուեցաւ Հունգարիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք հակահրէական չարժման: Ուրբաթ գիչեր, երբ հազարաւոր հաւատացեալներ դուրս կ'ելլէին Քէչքեմէյ գլխաւոր սինագոգէն , Հիթլէրականներ երկու ռումբեր պայթեցուցին, ծանրապէս վիրաւորելով 10 – 15 հոգի: Պաչարման վիճակի օրէնքով խստօրէն պիտի պատժուին անոնք որ կը փորձեն սպանութիւններ կատարել հրազէնով, պայթուցիկներով, գժոխային մեքենաներով, ռումբերով , բռնութիւններ բանեցնել կամ խանգարել բարեկարգութիւնը: Հիթլէրական թերթ մըն ալ գաղարման դատապարտեցաւ :

ՄԻՆՉԵՒ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 15 երկարաձգուած է թոչակներու յայտարարութեան պայմանաժամը, որ սովորաբար կը վերջանար փետրուար 1ին (տուրքերու համար):

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ ԵՂԱԻ Սբը Հէլնի Տէթէքթիւկ, քարիւղի թագաւորը (Բոյըլ Տըչ), որ աչխարհ կը սարսէր իր զարմանազան խաղերով: 73 տարեկան էր եւ ամուսնացած՝ երեք անգամ (երկրորդ անգամին՝ Զօր. Բազրատունիի կնոջ հետ, որմէ ունեցաւ երկու զաւակներ): Թունդ հակաբոլչեւիկ ըլլալով, բուռն յարձակումներու կ'ենթարկուէր խորհրդային մամուլին կողմէ: Իր գլխաւոր մրցակիցն էր Պ. Գ. Կիւլպէնկեան: Քառասուն երկու տարի առաջ պարզ քարտուղար էր իր վարած ընկերութեան մէջ. յետոյ դարձաւ ընդհ. տնօրէն եւ վերջապէս տէր եւ տիրական, իր հրամանին տակ ունենալով 40,000 պաչտօնեաներ: Առասպելական պայքարներ մղած է Սթանթարտ Օյլի դէմ, անոր հաւասար իրաւունքներ ձեռք բերելով նոյնիսկ Մ. Նահանգներուն մէջ:

ՊԱՂԵՍՏԻՆի հրէական եւ արաբական պատուիրակութեանց խորհրդաժողովը բացուեցաւ երէկ, երկուչաբթի, Լոնտոնի մէջ : Առաջին օրէն իսկ դժուարութիւններ ծագեցան: Երկու կողմերը կը մերժեն նստիլ միեւնոյն կլոր սեղանին չուրջը:

ԻՐԱՆի գահաժառանգին եւ Եգիպտոսի թագաւորին քրոջը ամուսնութեան առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ մարտին, աննախընթաց պատրաստութիւններ տեսնուած են: Հարսը տասը միլիոն ֆրանքի գոհարեղէն պիտի առնայ այս առթիւ: Միայն ադամանդէ մանեակ մը կ'արժէ 2,700,000 ֆրանք: Կ'ըսուի թէ այս ամուսնութեան առթիւ հաւանական է որ մչակութային սերտ միութիւն մը հաստատուի Եգիպտոսի, Իրանի, Սուրիոյ եւ Արաբիոյ միջեւ, առանց զինուորական դաչինքի :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՎԻՈՑ գահլիճը հրաժարեցաւ, խրուսթչովեան հարցին առթիւ: Նոր գահլիճը կազմեց Ցվերդլովիչ: Արտաքին նախարարն է Պերլինի դեսպանը :

ԱԴՐԻԱԿԱՆԷՆ ՍԵՒ ԾՈՎ ճամբայ մը բանալու ծրագիրը քննուած է Պելկրատի մէջ, Ռումանիոյ արտաքին նախարարին այցելութեան առթիւ: Ճամբան պիտի սկսի Թրիէսթէն, Զաղրէպ - Պելկրատ - Պուքրէչ – Քոնսթանցա գծով: Այս ծրագիրը բոլորովին նորութիւն մըն է եւ չատ գործնական կը համարուի, քանի որ ներկայ ճամբան անտանելի է, նոյնիսկ Զաղրէպի եւ Պելկրատի միջեւ: Կ'ըսուի թէ այս ծրագիրը թելադրուած է Իտալիոյ արտաքին նախարարին կողմէ :

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՄԱՍԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱՑ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

25 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 21էն մինչեւ առաւօտ

Aéro-Club de Franceի *ընդհ. սրահներուն մէջ:*

Ձը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի Սանուց Միութիւնը , հովանաւորութեամբ Մասնաճիւղի վարչութեան, տեղիս Թաղպետարանի սրահին մէջ՝ 148 Rue P. Vaillant Couturier, 12 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 3ին կը ներկայացնէ՝

Յ. Թումանեանի **Ա Ն Ո Ի Շ** *օփերէթը*

Բեմադրութ՝ Ս. Միութեան, վարիչ՝ Պ. Սահակ Յովհաննէսեան: Երաժշտական բաժինը կը վարէ՝ Պ. Քէչէճեան:

Մուտք՝ 7, 5, 3, փոքրերու՝ 2 ֆրանք:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Դ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀի դեկավարութեամբ

Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Douai** (Place Clichy)

Դաչնակի, ջութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբական դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ:

Աբձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Դ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀի, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine , իսկ Շաբաթ օրերը ժամը 2—4 Studio Wacker:

ՀԱՅՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթոլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

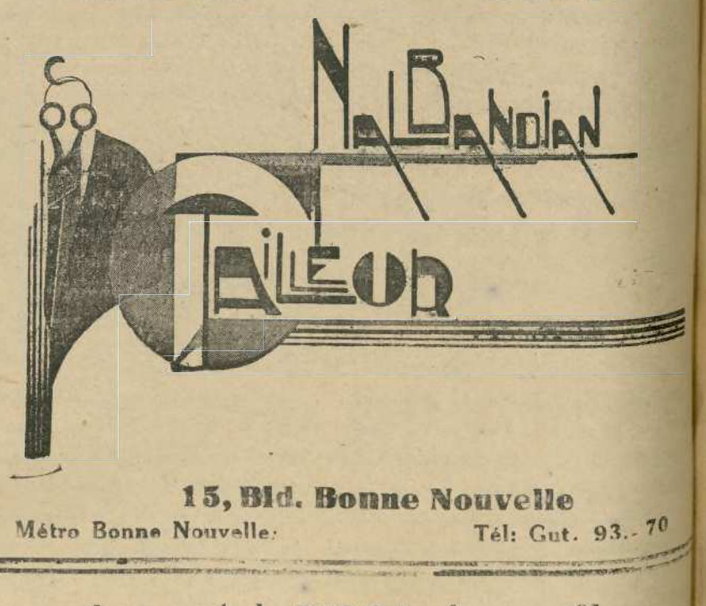
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՄԱՆՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաչուելարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռումանստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօչիկներ եւայլն, անմրցելի դիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առթիւն:

Դիմել **American Lloyd, Paris (9e), 7 rue Ambr**

Tél. Opéra 67-77

Բացուած է ԲԱՖՖԻ ճաշարանի ամենահարմար նուագի շրջանը

Շաբաթ եւ կիրակի երեկոյ ժամը 7էն մինչեւ կէս գիչեր հայ ընտիր նուագածուներ:

ԲԱՖՖԻ ճաշարանը յայտնի է բոլորին հայկական եւ եւրոպական իր հարուստ ճաշացուցակով եւ իր հաներածոյ ընտիր կովկասեան չաչլիկով :

Ջէր եւ տնօրէն Մ. Գ. ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ

8 Rue de Maubeuge, Paris 9e, Metro: Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
8 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3959

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԿՈՒ ՁԱԿԱՏՆԵՐ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Սփոփանքի ճիչ մը արձակեց Փարիզի մամուլը, երբ հեռագիրը կը հաղորդէր Անգլիոյ վարչապետին յայտարարութիւնը՝ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի դիւանագիտական գործակցութեան մասին:

Արդարեւ, առաջին անգամ է որ այսքան բացորոշ եւ վճռական յայտարարութիւն մը կը լսուի Մեծն Բրիտանիոյ խորհրդարանին մէջ, սպանիական պատերազմէն ի վեր:

Ինչպէս բացատրած ենք լուրերու բաժնին մէջ, Պ. Չէմպըլէն – լէն, աւանդապաշտ եւ զգոյշ քաղաքագէտ, միշտ կը խուսափէր վճռական յանձնառութիւններէ, ամէն անգամ որ հարցումներ կ'ուղղուէին երկու երկիրներուն դիւանագիտական գործակցութեան մասին:

Ինք եւ իր նախարարները պարբերաբար հաւաստիքներ կ'ընծայէին, բայց խօսքը կարճ կը կապէին, երբ հարցնողները կը փորձէին իմանալ թէ իսկապէս գաշնագիր մը կնքուա՞ծ է, դիւանագիտական գործակցութեան համար:

Բնականաբար, այս պարագան ոչ հարցապնդողները կը գոհացնէր, ոչ ալ բարեկամ Ֆրանսան :

Եւ ահաւասիկ պատասխան մը, որ կը վարատէ Ֆրանսայի մտավախութիւնները, միեւնոյն ատեն մտածել տալով Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ :

Օրուան հեռագիրները կ'ըսեն թէ Պ. Չէմպըլէնի յայտարարութիւնը խոր տպաւորութիւն գործած է Հռոմի եւ Պերլինի մէջ: Անոնք ձայն չեն հաներ տակաւին . բայց ստոյգ է որ Անգլիոյ վարչապետին ազդարարութիւնը մեծապէս պիտի ազդէ տրամադրութեանց վրայ :

Կը թուի թէ Պ. Չէմպըլէն նոր ռազմախազ մը կը փորձէ, կանխելու համար նոր փորձանք մը, որ կրնայ ծագիլ մէկ օրէն միւսը, եթէ Իտալացիները ուզեն իրենց ուժերը տէր սիրական գործել Սպանիոյ մէջ, Հոր. Ֆրանքոյի յաղթանակէն վերջն ալ :

Երկու հաղորդած էինք Փարիզեան Միջերկրականի բանաձեւը, որ կ'ազդարարէր թէ իտալացի կամաւորները պիտի չքաշուին, մինչեւ Հոր. Ֆրանքոյի վերջնական յաղթանակը:

Հռոմի թերթերը անմիջապէս օգտուեցան այս նոր ազդանշէն, աւելի յառաջ երթալու համար,— ազդարարելով թէ Իտալիա պիտի չդոհանայ զինուորական յաղթանակով, այլեւ պիտի ապահովէ քաղաքական յաղթանակը:

Բացատրութեան չի կարօտիր այս սպառնալիքը: Մանաւանդ որ, միեւնոյն ատեն իրագեկներ կը հաղորդէին թէ Մուսոլինի իր դաղտնի զեկուցումին մէջ բացատրած է թէ Ֆրանքեւիտալական հարցը կը պահէ իր ամբողջ ծանրութիւնը, « որ իր սաստկագոյն աստիճանին պիտի հասնի Հոր. Ֆրանճոյի վերջնական յաղթանակէն ետքը»:

Արդ, Ֆրանքեւիտալական յարաբերութիւնները սերտ կապ ունին սպանիական հարցին հետ: Ուրեմն, եթէ գործնական քաղաքականութեան վերածուի Հռոմի նոր տեսակէտը,— ոչ միայն զինուորական, այլեւ քաղաքական յաղթանակ --- դժուար է նախատեսել հետեւանքները:

Անգլիոյ վարչապետին ազդարարութիւնը պիտի կրնա՞յ սանձել Հռոմի տենչերը, Սպանիոյ մէջ եւ այլուր :

Իտալական թերթ մը հետեւեալ խօսքերը կը սահեցնէր, Չէմպըլէնի յայտարարութենէն առաջ.

--- « Փարիզ այսօր կը յիշեցնէ Լոնտոնի համերաշխութիւնը: Բայց Չէմպըլէնի իմաստուն կառավարութիւնը պիտի ուզէ՞ իր իսկ ձեռքերով ոչնչացնել Իտալիոյ ստանձնած գործակցութեան համբերատար գործը, խոովքի մատնելով քրիստոնական ազգը եւ կայսրութիւնը: Մենք ալ այս հարցումը կ'ուղղենք Անգլիոյ»:

Մնաց որ, Իտալիան մինակ չէ այս տագնապին մէջ: Գերմանական թերթերն ալ միշտ կը յիշեցնեն երկու երկիրներուն համերաշխութիւնն ու զինակցութիւնը: Իսկ Հռոմի մէջ դիտել կուտան թէ Պ. Չէմպըլէնի «հաւաստիքները երբեք չեն կրնար բաղդատուիլ Հիթլէրի յանձնառութեանց հետ՝ Մուսոլինիի հանդէպ»:

Մինչ այս մինչ այն, Ֆրանսական կառավարութիւնը եւ խորհրդարանը լուրջ վերաքննութիւն մը կը կատարեն ազգ. պաշտպանութեան մասին: Ապագայ՝ այն զաղանի ժողովները որ սարքուած են Վերակոյտին զինուորական, ծովային եւ օդանաւային յանձնաժողովներուն կողմէ, լսելու համար ազգ. պաշտպանութեան նախարարներուն զեկուցումները: Այս առթիւ պիտի քննուի ոչ միայն բուն Ֆրանսական ուժը, այլ եւ անգլիականը, եւ երկուքին միացեալ արժէքը՝ Հռոմ - Պերլին առանցքին հանդէպ :

Նոյն տենդագին աշխատանքը նաեւ Մեծն Բրիտանիոյ մէջ, ուր կառավարութիւնը 500 ոսկիի նոր վարկ մը սահմանեց, ընդլայնելու եւ փութացնելու համար վերազինումը, բոլոր ճակատներուն վրայ :

Աւելորդ է խօսիլ իտալական եւ գերմանական զինարշաւին վրայ: Երկու պետութիւններն ալ չատոնց կը գործադրեն « զինուորական ազդ»ի ծրագիրը, օգտագործելով բոլոր դիտելիքները :

Այսպէս երկու ճակատները կեցած են դէմ դիմաց: Այս անգամ աւելի պատրաստ քան անցեալ Սեպտեմբերին, երբ քսանչորս ժամ էր մնացած, պատերազմ հռչակելու համար:

Այս տարտամութիւնը չի նշանակեր թէ այս անգամ պիտի [illegible]: Ուժերու հաւասարակշռութեան, փոխադարձ [illegible] որ կը վերսկսի ու կը տատանայ, յա[illegible]» տակերու :

Երկու կողմերն ալ կը փորձեն նոր դիրքեր գրաւել կամ պահել եղածը, ակռայ ցուցնելով, փոխադարձաբար :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԴԼԻԱ ՊԻՏԻ ՕԳՆԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵԹԷ ՎՏԱՆԳՈՒԻՆ ԱՆՈՐ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԸ

— ∞ —

ՉԷՅՄՊՐԼԷՆԻ ՈՒՇԱԳՐԱԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ճիշդ այն պահուն երբ Հոր. Ֆրանքոյի բանակները դէպի Փերանական սահմանագլուխը կը քալեն ալկոհոլութեամբ խտացած եւ զերման կամաւորներու, Անգլիոյ վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ երեսփ. ժողովին մէջ, երկուշաբթի օր, իբրեւ պատասխան հարցումի մը.

--- «Պարտ կը զգամ բացորոշապէս յայտարարել թէ՝ Ֆրանսայի եւ մեր երկրին շահերու համերաշխութիւնը այնպէս է որ, ո եւ է պատճառի Ֆրանսայի կենսական շահերուն դէմ, ո՛ր կողմէն ալ գայ, յառաջ պիտի բերէ մեր երկրին անմիջական գործակցութիւնը »:

Հարցապնդող երեսփոխանը ուզած էր գիտնալ թէ Ֆրանսայի *արտաքին նախարարին վերջին յայտարարութիւնը կը համապատասխանէ՞ բրիտանական կառավարութեան տեսակէտին: Պ. Չէմպըլէն աւելցուց .*

--- « Բրիտանական կառավարութիւնը կատարելապէս համաձայն է Պ. Ռոնէի յայտարարութեան, որուն համաձայն, պատերազմի պարագային, Մեծն Բրիտանիոյ բոլոր ուժերը պիտի գըտնուին Ֆրանսայի տրամադրութեան տակ, ինչպէս Ֆրանսայի ուժերը՝ Մեծն Բրիտանիոյ տրամադրութեան տակ»:

Առաջին անգամ է որ Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետը այսքան վճռական հաւաստիք մը կուտայ Ֆրանսայի: Անուշա Պ. Չէմպըլէն իր յօժար կամքովը չէր որ ըրաւ այս յայտարարութիւնը, այլ իրրեւ հետեւանք Սպանիոյ դէպքերուն եւ ուրիշ իրողութեանց, որոնք միեւնոյն մտահոգութիւնները կը պատճառեն Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի :

Անցեալ դեկտեմբեր 12ին, երբ երեսփ. ժողովին մէջ կը հարցնէին թէ որ եւ է դաշնագիր կամ յանձնառութիւն կա՞յ որ ստիպէ Անգլիան զինուորական օգնութիւն տրամադրելու Ֆրանսայի, եթէ Իտալիա պատերազմական գործողութիւններ կատարէ Ֆրանսայի դէմ, Չէմպըլէն պատասխանեց.--- «Այդպիսի յանձնառութիւններ չկան»: Այս յայտարարութիւնը յուսախաբութեան մատնեց Ֆրանսան, ուրախացնելով Իտալիան: Յաջորդ օրը, իրրեւ պատասխան նոր հարցումներու, վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ օտար թղթակիցներու առջեւ .

--- «Մեր յարաբերութիւնները Ֆրանսայի հետ այնքան սերտ են որ, կ'անցնին պարզ օրինական պարտաւորութեանց սահմանը, հիմնուած ըլլալով չահերու նոյնութեան վրայ »:

Մէկ չաբաթ վերջը, նորէն նեղը դրուած ըլլալով, Պ. Չէմպըլէն յայտարարեց, տեսակ մը չհամոզութեամբ.

--- « Կը կարծեմ թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը բոլորովին գոհացում՝ ստացած է»:

Բայց Ֆրանսա գոհ չէր, մանաւանդ որ Սպանիոյ դէպքերը կը զարգանային ի վնաս իր չահերուն: Եւ ահաւասիկ աւելի վճռական յայտարարութիւն մը:

Ի՞նչ բանի կ'ակնարկէ Անգլիոյ վարչապետը, «Ֆրանսայի կենսական չահերը» խօսքով :

Իրագեկներ կը կարծեն թէ այս խօսքը կապ ունի իտալական թերթերու նոր բանաձեւին հետ, որուն համաձայն իտալական զօրքը պիտի չքաշուի Սպանիայէն, մինչեւ որ զինուորականին հետ քաղաքական յաղթանակն ալ ապահովուի: Այդ պարագային, իտալացի կամաւորները կրնան Սպանիա մնալ ամիսներով եւ տարիներով, ինչ որ հաճելի չէ ոչ Ֆրանսայի, ոչ ալ Անգլիոյ համար: Դեռ աւելին. --- Իտալացիները քաղաքական գործունէութեան լծուելով Սպանիոյ մէջ, աւելի վտանգաւոր կրնան դառնալ Ֆրանսայի ապահովութեան համար, քան կամաւորներ պահելով:

Անգլիա եւ Ֆրանսա հաւաքաբար խնդրած են Հոր. Ֆրանքոյէն որ Ֆրանսական սահմանագլուխէն հեռու պահէ իտալական զինուորները, որպէսզի ընդհարումներ չպատահին Ֆրանսացի զինուորներու հետ: Միեւնոյն ատեն երկու կառավարութիւնները միջոցներ կը խորհին, պատերազմը դադրեցնելու համար: Հոր. Ֆրանքօ բացարձակ անձնատուութիւն կը պահանջէ, ապահոված համարելով իր վերջնական յաղթանակը: Կ'ըսուի նաեւ թէ պահանջած է որ Ֆրանսա իրեն վերադարձնէ հանրապետական զինուորներու յանձնած թնդանօթներն ու հրասայլերը, ինչպէս եւ Ֆրանսայի մէջ վար դրուած օդանաւերն եւ մարտանաւերը :

270-300.000 ՓԱԽՍԱԿԱՆՆԵՐ ԴԷՊԻ ՖՐԱՆՍԱ

— ∞ —

Աւելի քան 50,000 զինուորներ ընդունուած են արդէն

— ∞ —

Քաթալոնիոյ հանրապետական բանակին գլխաւոր զանգուածը հետզհետէ կ'անցնի սահմանը, տեղաւորուելով մասնաւոր բանակատեղիներու մէջ: Մինչեւ երկուշաբթի արդէն Ֆրանսա մտած էին 50,000 զինուորներ: Օրն ի բուն հազարաւոր զինուորներ կ'անցնին Հարաւային Ֆրանսայի փողոցներէն, ուժասպառ եւ նիհար: Բոլորն ալ նախապէս զինաթափ կ'ըլլան: Քաղաքապահ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ԹԻՒ 2

— • —

Անցեալ օր կարգ մը հարցումներ ուղղած էի Դպրոցասէր Տիկնոջ Միութեան, վարժարանին Պէյրութ փոխադրութեան, անվերջ հանգանակութեանց եւ առ հասարակ հաշիւներու մասին :

Գրած ատեն ալ, գիտէի որ միամբուտութիւն է անմիջական պատասխան ևի սպասել :

Հոգ չէ· ես հարցերը դրած եղայ հրապարակաւ: Դպրոցասէրի վարիչներուն եւ անոնց բարեկամներուն կը մնայ կա՛մ լուսաբանել, եւ կամ ձգել որ տրտունջները աւելի գունաւորուին, ի վնաս իրենց իսկ վարկին ու գործին:

Խմբագրութեան հասած գանգատներ կը ստիպեն զիս շարք մը հարցումներ եւս բանաձեւել, այս անգամ տարբեր ուղղութեամբ,— դէպի ժամ Կառոն թիւ **15:**

Իրագեկներ կը պատմեն թէ հին ու նոր վէրքեր կոշկոռ կապած՝ թունաւոր մթնոլորտ մը ստեղծեր են Փարիզի Հայոց բանակին շուրջը:

Մթնոլորտ մը, որ կը նեղէ ոչ միայն գործի համար գացողները, «դրսեցիները», այլ եւ ներսի մարդիկը:

Ազգեցութեան պայքա՞ր խարտուղարին եւ վարդապետին միջեւ: Կամ Հոգաբարձութեան եւ խարտուղարին միջեւ :

Մրցակցութի՞ւն եկեղեցւոյ վարչութեան եւ թիւ **2** Օֆիսին միջեւ, կարելի եղածին չափ շատ սակագին կորզելու համար, փոխան վկայագրի :

Եւ կամ ընդհարո՞ւմ անհատական եւ հաւաքական դիկտատուրաներու (չէ՞ որ դիկտատուրաներու շրջան մը կը բոլորենք) :

Ամէն պարագայի մէջ, համ ու հոտ չէ մնացած քանկալին մէջ :

Սխալ ըսի,— կը մնայ աւանդական համ ու հոտը,--- Զինովկինի շարժուձեւեր՝ եկող - գացողին առջեւ, համով - հոտով քառերով, որոնք յաճախ կը փոխադարձուին, այցելուներուն կողմէ :

(Այդ բառերը ընդհանրապէս բրիւխառն ըլլալով, անշուշտ չեն կրնար խումբի հոտ ունենալ) :

Ինչո՞ւ ծածկեմ· ես ինքս շատ բան չեմ գիտեր բանկալ - սակարանի ամենօրեայ անցուդարձի մասին :

Պարզապէս բարեմիտ մարդոց տրտունջներն է որ կ'արձանագրեմ, որ - ւէսզի «Ճառաջ»ը չստիպուի «բաց նամակներ» տպել շաբաթը անգամ մը :

Կ'ուզեմ հաւատալ թէ այդ բարեմիտ մարդիկը անկեղծօրէն շահագրգռուած են բանկալին բարեկարգութեամբ :

Ուրեմն, անոնց կ'իյնայ տնօրինել «պարտ ու պատշաճը», իրենց աչակից ունենալով հանրային կարծիքը :

Տակաւին բանի՞ տարի պիտի շարունակուին փախուստները բարտուղարի մը կամ Օֆիսի մը կամայականութեանց, սեղանաւորական չարաշահութեանց, զանազան «Թայֆա»ներու մրցակցութեան եւ ուրիշ անախորժութեանց մասին :

Փարիզի եկեղեցին — կրօնական ընկերակցութիւն — ունի՞ դեկավարութիւն: Ունի՞ պատասխանատուութեան գիտակցութիւն: Իր վարչութիւնը եւ հոգաբարձութիւնը չե՞ն ճշդած իրարանձիւրին իրաւասութեանց սահմանը :

Իրեմ որ ուղեցոյց մը կազմած են հասարակութեան համար, ուղեցոյց մը, ուղեգիծ մը, մանաւանդ բարեդրութեան եւ բարեկրթութեան տասնաբանեայ մըն ալ չունի՞ն իրենց մեծ ու փոքր պաշտօնեաներուն համար :

ՎԱՀԷ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(Անթիլիաս)

Ց· Տ· Ց·	50
Մ կրտիչ Մեզոյեան (Պոնտի)	25
Մ· Ս· Շավիլ	25
Գումար	100
Փետր· 5ի գումարը	370
Ընդհ· գումար՝	470

ԳԱՂՏՆԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ԱԶԳ. ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

— ∞ —

Մերակոյտին զինուորական , օդանաւային եւ ծովային յանձնաժողովները գաղտնի նիստեր պիտի գումարեն երեք օր իրարու վրայ,--- չորեքշաբթի, հինգշաբթի եւ ուրբաթ, լսելու համար մանրամասն զեկուցումներ՝ ազգ· պաշտպանութեան մասին: Մեծ պատերազմէն ի վեր առաջին անգամ է որ այսպիսի բան մը տեղի կ'ունենայ: Զեկուցումները պիտի տան համապատասխան նախարարները եւ մանաւանդ՝ նիւթերու մասին.---

1· *Բանակին, նաւատորմիղին եւ օդատորմիղին ուժը:* 2· *Տեղեկագիրներ՝ պահեստի զինքերու եւ ռազմամթերքի մասին:* 3· *Տեղեկագիր մը՝ Մեծն Բրիտանիոյ վերազինման մասին եւ երկու երկիրներուն միացեալ ուժը՝ բաղդատելով Հռոմ - Պերլին առանցքին հետ:* 4· *Ֆրանսայի զինուորական դիրքը Միւնիխի համաձայնութենէն եւ Հոր· Ֆրանքոյի յաղթանակէն վերջը :*

Երկրին զինուորական վարիչները պիտի չխօսին , այլ իրենց փոխարէն պիտի արտայայտուին Պ· Տալատիէ՝ իբրեւ ազգային պաշտպանութեան նախարար, Քամփինքի (ծովային) եւ Կիլա Շամպռ (օդանաւային) :կառավարութիւնը կը կարծէ թէ ժամանակը եկած է այսպիսի քննութիւն մը կատարելու, քանի որ բացորոշ է թէ խորհրդարանը ուժ պիտի չտայ ո եւ է դահլիճի որ հողային զիջումներ կը կատարէ Իտալիոյ :

Այս զաղտնի նիստերուն պիտի նախագահէ Պ· Քայէօ , նախկին վարչապետը: Միեւնոյն ատեն ծերակոյտը պիտի քննէ արտաքին քաղաքականութիւնը: Այս առթիւ պիտի խօսի նաեւ Պ· Ալէքսանտր Մելրան, միակ նախկին նախագահը, որ ողջ մնացած է:

**** Իտալական թերթերը կը չարունակեն խայթել Ֆրանսան, Սպանիոյ նոր դէպքերուն առթիւ: Թերթ մը, «Ռէսթօ ատ Քարլինօ», կը գրէ այս առթիւ.— «Եթէ Եթովպիոյ պատերազմը իտալական յաղթանակ մըն էր 52 ազգերու վրայ, Սպանիոյ պատերազմը ֆաշական Իտալիոյ մէկ յաղթանակն է Ֆրանսայի վրայ: Կորսուած պատերազմները սուղի կը նստին մանաւանդ անոր համարոր հին հաշիւներ կան կարգադրելիք, ինչպէս անոնք որ կը կոչենք Թունուզ, Քորսիքա, Նիս, Սաւոյա, Ճիպութի, Սուէզի ջրանցք եւն.»: Որոշուեցաւ գրքի վերածել Ֆրանսայի դէմ ուղղուած բուռն յօդուածաշարք մը, «Մենք եւ Ֆրանսա»:*

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ Է ԵՒ ՔԱՆԻ ՄԸ ՕՐԷՆ ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

HAYASTAN

նոր սերունդին փրանսերէն ամսագիրը: Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

(ՎԵՊ ՆԱԽԱՏԱՊԻ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ Ժ

ՂԱՁԱՐՎՈՍ ԸՆԴՀԱՏՎԵԼ

Ցերեկույթը տակավին չէր վերջացած, երբ Ղազարոս Ղազարեան ներս մտաւ իր սենեակը եւ ետեւէն ներս մտաւ Ղազարոսի ծառան՝ Ստեփանը, որ ձեռքին բռնած էր մեծ ճամպրուկ մը։

Ղազարոս ճամպրուկը դրաւ գետին եւ ծառային ըսաւ.

— Ստեփան, ես քեզի ամսական քսան ոսկի կը վճարեմ, որպէսզի ինծի հաւատարիմ ծառայես։ Ես քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։ Ես քեզ կը վստահիմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը վստահիս։ Ես քեզ կը յարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը յարգես։ Ես քեզ կը հաւատամ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հաւատաս։ Ես քեզ կը հարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հարգես։ Ես քեզ կը պատուեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը պատուես։ Ես քեզ կը գնահատեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը գնահատես։ Ես քեզ կը մեծարեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը մեծարես։ Ես քեզ կը ներեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը ներես։ Ես քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։

Ստեփան ուրախացած ժպտեցաւ։

— Ես ալ քեզ կը սիրեմ, պարոն Ղազարոս, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։ Ես քեզ կը վստահիմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը վստահիս։ Ես քեզ կը յարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը յարգես։ Ես քեզ կը հաւատամ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հաւատաս։ Ես քեզ կը հարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հարգես։ Ես քեզ կը պատուեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը պատուես։ Ես քեզ կը գնահատեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը գնահատես։ Ես քեզ կը մեծարեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը մեծարես։ Ես քեզ կը ներեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը ներես։ Ես քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։

Ղազարոս ժպտեցաւ։

— Ես ալ քեզ կը սիրեմ, Ստեփան, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։ Ես քեզ կը վստահիմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը վստահիս։ Ես քեզ կը յարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը յարգես։ Ես քեզ կը հաւատամ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հաւատաս։ Ես քեզ կը հարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հարգես։ Ես քեզ կը պատուեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը պատուես։ Ես քեզ կը գնահատեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը գնահատես։ Ես քեզ կը մեծարեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը մեծարես։ Ես քեզ կը ներեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը ներես։ Ես քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։

Ստեփան ուրախացած ժպտեցաւ։

— Ես ալ քեզ կը սիրեմ, պարոն Ղազարոս, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։ Ես քեզ կը վստահիմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը վստահիս։ Ես քեզ կը յարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը յարգես։ Ես քեզ կը հաւատամ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հաւատաս։ Ես քեզ կը հարգեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը հարգես։ Ես քեզ կը պատուեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը պատուես։ Ես քեզ կը գնահատեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը գնահատես։ Ես քեզ կը մեծարեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը մեծարես։ Ես քեզ կը ներեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը ներես։ Ես քեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուն ալ ինծի կը սիրես։

Ղազարոս ժպտեցաւ։

— Ես ալ քեզ կը սիրեմ, Ստեփան

ԵՎ ՎԱՂ ՄԱՐԴԻԿ ՄԱՀՈՒ ՀԱՄԱՐ ՉԵՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎԱԾ

ՀՈՒՇԵՐԻ ՀԱՎԱՔՈՒՄԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Հոկտեմբերյան մեծ հեղափոխության հաղթական տարիները հայ սովետական գրականության մեջ ստեղծեցին հարուստ ավանդներ, որոնք ամրապնդեցին նրա ազգային ինքնատիպությունը, ընդլայնեցին նրա գաղափարական ու գեղարվեստական հորիզոնները, բարձրացրին նրա գեղարվեստական վարպետությունը։ Այդ ավանդների հետ սերտորեն կապված է նաև հայ գրողների հուշերի ժանրը։ Հուշերի ժանրը հայ գրականության մեջ ունի հարուստ ավանդներ։ Հայ գրականության մեծագույն ներկայացուցիչները՝ Խորենացին, Ղազար Փարպեցին, Ալիշանը, Մուրացանը, Թումանյանը, Իսահակյանը, Տերյանը, Չարենցը, Սևակը, Զորյանը, Շիրազը, Աբեղյանը, Ալազանը, Ահարոնյանը, Ակնունին, Ալտունյանը, Ասատուրը, Ալեքսանյանը, Ալիքյանը, Ալիշանը, Ալիքյանը, Ալիշանը, Ալիքյանը, Ալիշ

զինուորներու ջոկատ մը (230 հոգի) մերժած ըլլալով զինաթափ ըլլալ, Ֆրանսական վաչտ մը ղրկուեցաւ, արդիլելու համար անոր մուտքը:

Մէկ օրէն մինչը կ'ածի զինուորներու եւ փախստականներու խուժումը: Մեկայն երկուշաբթի օր սահմանն անցած էին 50-80,000 զինուորներ եւ փախստականներ:

Հանրապետական կառավարութեան անդամները Ֆրանսա ապաստանած ըլլալով, Ֆրանսական կառավարութիւնը վերջացած կը նկատէ Բաթալոնիոյ պատերազմը: Ուստի, այլեւս դասալիք չի նկատուեր բանակին զինուորները, զանոնք եւս ղրկելու համար:

Կը կարծուի թէ պարտուած բանակին ելքը դէպի Ֆրանսա պիտի տեւէ աւելի քան նուազն երկու օր: Այսօր-վաղը Ֆրանսա մտած պիտի ըլլայ բանակին վերջապահ գունդը, թնդանօթներով եւ հրասայլերով:

Կոխունները կը չարունակուին կարգ մը կէտերու վրայ, բայց այլեւս անօգուտ է որ եւ է դիմադրութիւն: Լեռներուն եւ գաշտերուն մէջ, ընդարձակ տարածութիւններու վրայ խարոյկներ կը վառեն, փախստականները տաքցնելու համար: Հին զինուորներէն շատերը այնքան յոգնած են որ ճամբուն վրայ կը փռուին, քնանալու եւ քիչ մը հանգստանալու համար,-- առաջին անվրդով քունը ամիսներէ ի վեր:

ԴԺՈՒԱՑԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

Աւելի ահաւոր վիճակ մը կը ներկայացնեն բուն փախստականները,-- կիներ, մանուկներ, ծերունիներ: Կերոնայի փախստականները Ֆիկուէրաս ապաստանած էին, երբ քաղաքը ռմբակոծուեցաւ: Աւելի քան 300,000 հոգի խռնուած էին փողոցներուն մէջ եւ ճամբաներուն վրայ, խափանելով երթեւեկը: Երկու հարիւր ռումբեր պայթեցան այս բազմութեան մէջ, ահռելասքանչ եւ մահ տարածելով: Քաղաքին միակ պատսպարանը, որ վնասուած էր վերջին ռմբակոծութեան ատեն, մինչեւ դուռը լեցուած էր կիներով եւ մանուկներով: Լացուկոծը, աղաչանքը եւ հայհոյութիւնները իրար խառնուած՝ դժոխային տեսարան մը կը պարզէին: Երիկ մարզոց լեզուն բռնուած էր: Ամբողջ օրը աւելի քան 300 մեռելներ համբուեցան, իսկ վիրաւորներուն թիւը կարելի չէր հաշուել: Մէկ ռմբակոծութենէն միւսը կարաւանը ճամբան կը չարունակէր յամրաքայլ, լեզուպատառ կանչերու եւ անէծքներու մէջ: Ռումբերը քանդած էին ճամբուն մէկ մասը: Ամէն մէկը կը ճգնէր անցնիլ բլուրէն, առանց վայրկեան մը կորսնցնելու: Դէպքերը այնքան զահավէժ ընթացք առած էին որ, կարելի չէր բաւեկարգութիւն հաստատել: Կիրակի առաւօտ 60,000 հոգի խռնուած էին սահմանամերձ փոքր քաղաքի մը մէջ, եւեւէն ալ հարիւրաւոր կառքեր կուգային, թնդանօթներու եւ օդանաւերու կրակին տակ: Փախստականները դեռ պէտք կը հասկնան տասը օրէ ի վեր, երբ հանրապետական բանակին զինուորներն ալ խառնուեցան հոսանքին, աւելի ահաւորացնելով արհաւիրքը:

Գերմանիա կը վերակազմէ իր օդատորմիղը

— oo —

Գերման օդային ուժերու կազմակերպիչին՝ մարշալ Կէօրինկի խնդրանքով Հիթլէր հրատարակեց հրամանագիր մը, որով վերակազմութեան կ'ենթարկուի գերման օդատորմիղը, զայն աւելի եւս աճեցնելու եւ ներկայ պահանջներուն համապատասխան վիճակի մը մէջ դնելու համար:

Այս վերակազմութեան նպատակն է ոչ միայն աւելցնել օդային ուժերը, օդաչու եւ սաւառնակ, այլ եւ այնպէս դասաւորել որ համապատասխանէ Եւրոպայի նոր կացութեան եւ 1938ին եկած նոր քարտէսին: Միւնիխէն ասդին կացութիւնը չատ փոխուած է: Նախապէս գերման օդային ռազմական ուժը այնպէս էր յարմարցուած, որ համապատասխանէր Եւրոպայի Հարաւ –արեւելեան մասի ռազմագիտական հաշիւներուն: Այժմ Աւստրիան կցուած է, Զուսլէթիան գրաւուած եւ Չեխոսլովաքիան մաս գերման ազդեցութեան տակ, հետեւաբար այդ հողամասերու ռազմագիտական պահանջներն ալ փոխուած են:

Միւս կողմէ՝ Անգլիա եւ Ֆրանսա տենդագին կը զօրացնեն իրենց օդատորմիղները, թէ իրենք արագացնելով իրենց արտադրութիւնը եւ թէ Մ. Նահանգներէն օդանաւ ներածելով: Ուստի Գերմանիա պարտաւորուած է նկատի առնել այս պարագան եւ արեւմտեան ճակատի վրայ պէտք եղած չափով զօրացնել իր օդային պաշտպանութիւնը, մանաւանդ որ կը վախցուի նոր տագնապներէ, երբ Մուսոլինի հրապարակ դնէ Իտալիոյ պահանջները Ֆրանսային: Հիթլէր պարտաւորուած է այս պահանջներուն զօրավիզ հանդիսանալ, ի հարկին զէնքի ուժով:

Այսուհետեւ օդանաւային գունդերը, որոնք կը կոչուէին «օդային խմբակ»ներ, պիտի անուանուին «օդատորմիղներ»: Այս օդատորմիղներու կեդրոնատեղիները պիտի ըլլան արեւելքի մէջ Պերլին, Հիւսիսի մէջ՝ Պրունսվիք, արեւմտեան կողմ՝ Միւնիխ: Եթէ հարկը պահանջէ, Միւնիխի կեդրոնէն է որ օդանաւային ոյժ պիտի դրկուի Իտալիոյ աջակցութեան:

Նորէն կը փոխցնենք, կատ որ անկ է

— oo —

« Պաշտօնթերթը (4 փետրուար) կը հրատարակէ հրովարտակ մը, որ կը ճշդէ թէ ի՛նչ պայմաններու տակ պիտի տրուին օտար առեւտրականներու ինքնութեան մասնաւոր թուղթերը:

Այսուհետեւ ամէն օտար առեւտրական պարտաւոր է ունենալ ինքնութեան մասնաւոր թուղթ մը, որ պիտի տրուի իր բնակած վայրին նահանգապետին կողմէ եւ որու վրայ արձանագրուած պիտի ըլլան արհեստը կամ արհեստները, ընտրուած իր կողմէ, նահանգը կամ նահանգները, ուր պիտի կրնայ գործել:

Սխալ յայտարարութեան, անանկութեան, ոճիրի կամ քրէական յանցանքի համար դատապարտութեան պարագաներու մէջ, եթէ պիտի առնուի այդ թուղթը եւ ազգէ դատ ենթական կրնայ վերադարձուիլ երկրէն:

Նոյն պատժական միջոցները ձեռք պիտի առնուին անանուն հրատարակութեանց վարչութեանց մասին ալ:

— oo —

ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Գերմանիա տագնապէն ասդին Գերմանիա եւ Իտալիա մեծ քանակ մը ոսկի կը մղուէին: Օգոստոսէն մինչեւ դեկտեմբեր միայն Գերմանիա ներածած է 25 միլիոն գրիւ ոսկի: Այժմ Գերմանիոյ ոսկիին պահեստը կը հասնի 189 միլիոն գրիւի, 69 միլիոն գրիւ աւելի քան անցեալ տարուան պահեստը: Կը կարծուի թէ այս մեծ թուերուն պատճառը այն է, որ իտալական եւ գերմանական կառավարութիւնները նոր տագնապներ կը նախատեսեն, նման անցեալ սեպտեմբերի:

ՄԱՐԱՋԱՆՑ ՓԼԹԷՆ յայտարարեց, թէ նոր պատերազմի մը պարագային զինուորական փոխադրութիւնները մէկ ռազմաճակատէն դէպի միւսը դլխաւորաբար պիտի կատարուին օդանաւերով: «Երբ այդ օրը գայ, օդանաւերը պատասխանը պիտի տան անոնց, որոնք այժմ կ'ըսեն, թէ օդանաւը միայն ռմբակոծելու եւ գնդացիրի կրակ տեղացնելու կը ծառայէ, եւ թէ կարելի չէ թշնամի հողամաս գրաւել անով»:

ՍՊԱՆԻՈՑ հանրապետական նախարարներուն Ֆրանսա ապաստանիլը նոր հոգ մը կը կազմէ, քաղաքական տեսակէտով: Մի-ջազգային օրէնքը չարտօներ որ այդ նախարարները օտար հողի վրայ գործեն իբրեւ կառավարութիւն: Խնդիրը կը քննուի: Վարչապետ Նէկրին Բաթալոնիա վերադարձաւ:-- Օրական տասը միլիոն Ֆրանք կը ծախսուի փախստականներուն համար:

ՄՈՍԿՈՒԱՑի մէջ բանուոր մը, Մորոսէվ, մահուան դատապարտեցաւ բանուորական նոր օրէնքին դէմ մեղանչած ըլլալուն համար: Ան իր մեծաւորին վրայ յարձակած եւ վիրաւորած էր:

Խսի - լէ - Մուլինոյի կապոյտ հաչի «Խրիմեան» դպրոցի սրահի ընդարձակման եւ բարեզարդման համար ե - ղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները:

Ցանկ թիւ 4

Պ. Պ. Մ. Պետրոսեան, Մ. Մաչա - տուբեան, Ն. Մինասեան, Մ. Կարա - պետեան, Ա. Ճամճեան 50 ական ֆր.: Պ. Կ. Բարատեան 25, Պ. Պ. Վ. Կազմարեան, Ռ. Գուլումճեան, Կ. Շուպարեան Ց. Շիրվանեան 20ական: Պ. Պ. Անդր. Պօյաճեան, Ա. Սահակեան, Ոմն, Արթինեան, Բ. Գարագաշեան, Ա. Դանիէլեան, Ս. Գօչեան, Կ. Հայրապետեան, Լ. Պոլոյեան, 10ական: Մնոր նուէրներ՝ 35 ֆրանք: Գումար՝ 480: Նոյեմբեր 9ի դումարը՝ 4700: Ընդհանուր գումար՝ 5180 ֆր.:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՍԱՆՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 *Փետրուար, կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին*

Théâtre Renée Maubelի *մէջ*

Թիւ **4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche** *կամ* **Abbe**

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՌՕՇԵԱՆԻ ***ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԹԹԵՐ***

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖՖԱՑԼԵԱՆԻ:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15 և 20 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ նպարատուն ՀՐԱՉԵԱՆ, 6, Rue Lamartine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕԲԼԸ, ՇԻՐԱԿ նպարատուները, Rue Trévise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի ու «ԱՊԱԳԱՑ»ի խմբագրատուները:

ՏԻԿԻՆ ՍԷՏԷՖԵԱՆ ՎԱՐԴԻՔԵՐԻ ԴԵՐԻՆ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ.

Փառատ

ՊԱՆԵՒՕ - ՔՈՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Կորիւն» ակումբին մէջ:

[redacted]

Փառատ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) «Ակնունկ» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 10 Փետրուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

«ՐԱՖՖԻ» ԼՍԵՐԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 8 Փետր., Զորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Cadet սրճարանին վերնայարկը, Մէթրօ Cadet: Կը խօսի՝ Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ: Նիւթ՝ Ի՞նչ է Դաշնակցութիւնը:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՒԹ

Ընկեր Մ. ՎՐԱՑԵԱՆի մեկնման առթիւ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. (ՐԱՖՖԻ) խումբին կողմէ

11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին 8 Ռիւ Պոսիւէ, մէթրօ Փուասոնիէռ:

Մատնակցութեան համար 6 ֆրանք (խմիչք եւ անուշեղէն միասին):

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան:

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 10 Փետրուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 5 Ռիւ տը լ'Էքլիփս, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ԱՐՏԱՇԷՍ ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ: Նիւթ՝ «Երաժշտութեան արուեստը»: Ջուարթով պիտի ներկայացնէ նիւթը: Սրահի տաքութիւնը ապահովուած է:

ՅԱՒԱՏԱՆՔԻ ԽՕՍՔ

ՏԱՐՕՆ ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայր. Միութեան Ֆրանսայի չրջկեդր. վարչութիւնը իր բոլոր մասնաճիւղերուն կողմէ ցաւակցութիւն կը յայտնէ Միութեան Մարսէյլի վարչութեան եռանդուն անդամներէն՝ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆի դառնապետ մահուան առթիւ, իր տիկնոջ, իր եղբօր՝ Անդրանիկ Հայրապետեանի, իրենց զաւակներուն եւ պարագաներուն:

Այրի Տիկին Սարտարեան, Տէր եւ Տիկին Էօժէն Մաքէր, Օր. Սիւզան Սարտարեան, Տէր եւ Տիկին Համբարձում Մարմարեան եւ Ֆրանսական բանակի Հայ նախկին կամաւոր ռազմիկներու միութիւնը սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի հօր, եղբօր, աներոջ, մօրեղբօր, բարեկամին, եւ իրենց նախկին նախագահ եւ զէնքի ընկերոջ՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԱՐԱՑԵԱՆի

դառնաղէտ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ փետրուար 4ին, 54 տարեկան հասակին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 8 փետրուար, չորեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 1·45ին, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 ռիւ փաճ կուժոն, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Փանթէն - Փարիզիէնի գերեզմանատունը:

ՄԱՆՕԹ.-- Կը խնդրուի Հայ Նախկին կամաւորներէ դնել իրենց պատուանշանները:

Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

Թիւններէն նոր տագնապներ կը նախատեսեն, նման անցեալ սեպտեմբերի:

ՄԱՐԱՋԱՆՑ ՓԼԹԷՆ յայտարարեց, թէ նոր պատերազմի մը պարագային զինուորական փոխադրութիւնները մէկ ռազմաճակատէն դէպի միւսը դլխաւորաբար պիտի կատարուին օդանաւերով: «Երբ այդ օրը գայ, օդանաւերը պատասխանը պիտի տան անոնց, որոնք այժմ կ'ըսեն, թէ օդանաւը միայն ռմբակոծելու եւ գնդացիրի կրակ տեղացնելու կը ծառայէ, եւ թէ կարելի չէ թշնամի հողամաս գրաւել անով»:

ՍՊԱՆԻՈՑ հանրապետական նախարարներուն Ֆրանսա ապաստանիլը նոր հոգ մը կը կազմէ, քաղաքական տեսակէտով: Մի-ջազգային օրէնքը չարտօներ որ այդ նախարարները օտար հողի վրայ գործեն իբրեւ կառավարութիւն: Խնդիրը կը քննուի: Վարչապետ Նէկրին Բաթալոնիա վերադարձաւ:-- Օրական տասը միլիոն Ֆրանք կը ծախսուի փախստականներուն համար:

ՄՈՍԿՈՒԱՑի մէջ բանուոր մը, Մորոսէվ, մահուան դատապարտեցաւ բանուորական նոր օրէնքին դէմ մեղանչած ըլլալուն համար: Ան իր մեծաւորին վրայ յարձակած եւ վիրաւորած էր:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵՒՕ-ՔՈՇԱՆԻ «ԱՐԾԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

19 Փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 173 Route d'Orléans

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵՍՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ, ԿՂԶ.

12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3-7

173 Ave. Aristide Briand, Cachan (Seine)

ԿԸ ԽՕՍԻ **Պ. ԼԵՒՈՆ ՀՈՐՄԻՍԵՑԵԱՆ**

ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

Կը հրաւիրուին անխտիր Տարօնի բոլոր հայրենակիցները հայկական աւանդութիւնները սիրող հայրենակիցները:

Մատոյց մէթեան համար 5 ֆրանք:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՈՒԹԻՒՆ.— Denfertէն պտնել Sceauxի գիծը եւ իջնել arrêt Bagneux:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալիքորվիլի Սանուց Միութիւնը, հովանաւորութեամբ Մանաճիւղի վարչութեան, տեղիս Թաղապետարանի սրահին մէջ՝ 148 Rue P. Vaillant Couturier, 12 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 3ին կը ներկայացնէ՝

Յ. Թումանեանի **ԱՆՈՒՇ** *օփերէթը*

Բեմադրութիւնը՝ Ս. Միութեան, վարիչ՝ Պ. Սահակ Ճուճանեանէան: Երաժշտական բաժինը կը վարէ՝ Պ. Քէչէճեան:

Մուտք՝ 7, 5, 3, փոքրերու՝ 2 ֆրանք:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

2 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի Համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12—90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խըզդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:

Հեղինակ՝ « **Le Nouveau Statut des Etrangers** »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵՒՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, *Գուշտ Մօնթալօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ Եւրոպական համեղ կերակուրներ:

Հարսնիքի, ճշանտուքի եւ հացկերոյթներու համար անթերի սպասարկութիւն: ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ:

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ ԵՒԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ JEUDI 9 Février 1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3960

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՒՆԱՅ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Կը թուի թէ բաներ մը դարձած են կամ կը դառնան Թուրքիոյ մէջ, Ջօր. Իսմէթի նախագահութեան կոչուելէն ի վեր (1938 Նոյեմբեր 11)։

Այս տպաւորութիւնը կը դործեն ոչ միայն Թուրք մամուլին հրատարակութիւնները, այլեւ նոր վարչապետին՝ Տոքթ. Րէֆիք Սայտամի կարգ մը յայտարարութիւնները, որոնց ամփոփումը հաղորդեր էինք առջի օր։

Թուրքերէն թերթ մը, «Սօն Փոստա», աւելի խօսուն ձեւով մը ներկայացուցած էր այդ յայտարարութիւնները (27 Յունուար)։

Ահաւասիկ յայտարարութեանց հիմնական մասերը, համաձայն նոյն թերթին.

— « Նախ նկատի առնենք այն հրատարակութիւնները որոնք եղան վերջին մահմանագրութեան (սահմանակներու գործը) եւ իմ-փէխի խնդրին շուրջ։ Այդ հրատարակութիւնները տեսնողները կրնան կարծել թէ մէջտեղը կայ խորտակման եւ բայբայման (*պոզկունճութլուք վէ սէօքիւնթիւ*) պատկերը պարզող վիճակ մը։ Այս տեսակ բան մը չկայ եւ ասիկա չենք ընդունիր։ Նման խորտակում մը եւ բայբայում մը խնդրոյ առարկայ չէ։ Եթէ կայ այդ տեսակ բան մը, միասին բննենք։ Ասիկա առաջին կէտը։

... Երկրորդ կէտը սա է։ Որ եւ է փոփոխութիւն չենք ընդունիր ներկայ վարչաձեւի բոլոր մասերուն մէջ։ Ականջէ ականջ զգուշացնել կը պտտին.— կէսօրէն յետոյ հին այբուբենը պիտի ուսանդուի վարժարաններու մէջ, կրօնքի դասը պիտի վերահաստատուի, եւն.։ Ամենափոքր շեղում մը չկայ վարչաձեւի սկզբունքներուն մէջ։ Նոյն ճամբան պիտի շարունակենք։

... Գանք հիմա ուրիշ խնդրի մը։ Վերջերս կատարուեցան հրատարակութիւններ, որոնք կրնան տեղի տալ վարչաձեւին հանմար ժխտական բարոգութեանց։ Ամէնէն վերջին օրինակը կայ, որ ի վերջոյ կը վերաբերի աշխարհականութեան եւ կրօնքի խնդրին։ Այս ժխտական ազդեցութիւնները արթնցնող հրատարակութեանց համար մեր գործածած ուժը եթէ յատկացնենք դրական հարցերու, աւելի շատ ճամբայ կը կտրենք մեր յառաջդիմութեան մէջ»։

... Որ եւ է փոփոխութիւն խնդրոյ առարկայ չէ աշխարհականութեան (*լայիսիզմ*), ընկերային ազատութեանց, կնոջական իրաւունքներու եւ տաներու հարցին մէջ։ Ասոնց մասին շրջող զրոյցները սուտ են »։

Վարչապետը հրէական հարցն ալ չօշափելէ վերջ, հետեւեալ խօսքերը սահեցուցած է.

... ԵԹԷ ՀԱՐԿ ԸԼԼԱՑ ՏՈՒԱԳՐԵԼ ԵԱՀՈՒՏԻՆ, ՀԱՑԸ ԵՒ ՅՈՅՆԸ, օրինագիծ մը կը յանձնուի խորհրդարանին և խորհրդարանը որոշում կուտայ։ Ասոր ալ հարկ չկայ։ Եթէ ընենք, գիտակցաբար կ'ընենք, եւ ասիկա կ'ընէ պետական իշխանութիւնը »։

Ի՞նչ կը նշանակեն այս ակնարկները։ Աւելի ճիշդ՝ ուրկէ՞ կը բխին այդ «սուտերը», որոնք իրարու ետեւէ չարուելով եւ հերքուելով, ոչ թէ մշուշը կը փարատեն, այլ աւելի կը թանձրացնեն։

« Առանց կրակի ծուխ չըլլար», կ'ըսէ մեր իմաստուն ժողովուրդը։

Արդ, ինչո՞ւ այդ «սուտերը» չըլլան չէին ըներ երէկ, եւ իրարու ետեւէ բուսան, նոր նախագահին ընտրութենէն անմիջապէս վերջը։

Կը յիշուի թէ Իսմէթ Ինէօնիւ անցեալ դեկտեմբերին քննական պտոյտ մը կատարեց դէպի Գասթէմունի, եւ այս առթիւ բերնէն թռցուց նշանակալից խօսք մը,— « Հոգիս չատ նեղուած էր»։

Արդարեւ, արաբերէն «էղան» կարդացուած էր դիւղի մը մէջ, եւ նախագահը կանգնելով յետաչրջական չարժումէ մը , հարկ դատած էր անձամբ երթալ եւ քննել։ Այդ առթիւ իրեն բացատրեցին թէ եղածը հետեւանքն էր «իմամին չփոթութեան», եւ թէ «հասարակութիւնը երբեք չէ մասնակցած»։

Այնուհետեւ ուրիշ դէպքեր ալ պատահեցան, մէկը միւսէն ուշադրաւ,— խմբական փոփոխութիւն կուսակիններու եւ վարչական բարձր պաշտօնատարներու, երեսփոխանական անուանումը՝ մեկուսացման դատապարտուած երեւելիներու (զօր. Քեազիմ Գարապեքիր, Հիւսէյին Ճահիտ եւն.), արձակում կարգ մը նախարարներու եւ յետոյ փոփոխութիւն դահլիճի, սկսելով վարչապետէն ։

Միեւնոյն առեն թերթերը աւելի համարձակ խօսիլ սկսան լեզուական հարցի մասին, եւ երկու երեսփոխաններ համարձակեցան հեգնել «պայ»ն ու «պայան»ը (պարոն եւ տիկին կամ օրիորդ), որոնք հաստատուած էին Ադաթիւրքի օրով ։

Ծաղրելով կարգ մը նորաբանութիւններ,— պաշ պագան, իշ պագան, տիշ պագան եւն. (վարչապետ, ներքին նախարար, արտաքին նախարար), ամէնէն մոլեռանդներն ալ սկսան փնտռել հին բառեր եւ ասութիւններ, որոնց դարերէ ի վեր վարժուած է ժողովուրդը։

Ուրեմն, բան մը փոխուած է մթնոլորտին, եթէ ոչ կացութեան մէջ։ Եւ կը փոխուի ամէն օր, զարմանալի արագութեամբ։

Այսքանը ինքնին կը բացատրէ վարչապետին ակնարկած «բսիւ-ըսաւ»ներն ալ,— տաներու փոփոխութիւն, կիներու կարգուսարքի կամ աշխարհականութեան վերափոխում եւն.։

Իսկ « եահուտիներու, Յոյներու եւ Հայերու տարագրութեան» պարագան ակնարկ մըն է որ յայտնապէս կը մատնէ նոր նախագահին դիտումները՝ ոչ - թուրք փոքրամասնութեանց հանդէպ ։

Ամէն պարագայի մէջ, «բաներ մը կը դառնան», ինչպէս պիտի ըսէր ժողովուրդը, որուն հոտառութիւնը յաճախ աւելի սուր է քան շատ մը դիւանագէտներու բանիմացութիւնը ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ՊԱՇՏՊԱՆԷ ՍՊԱՆԻՈՅ ՀՈՂԱՅԻՆ ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

— ∞ —

ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆ ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՁԱՌԵՐ

— ∞ —

Երեքշաբթի օր կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Ներակոյտին մէջ, արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Առաջին հարցապնդումն ուղղեց համայնավար ներկայացուցիչը, Պ. Մարսէլ Հաչէն, պարզելով ֆաչական պետութեանց յարձակողական դործունէութիւնը,— Ճափոն՝ Չինաստանի դէմ, Իտալիա՝ Եթովպիոյ դէմ, Աւստրիոյ կլումը եւ Չեխոսլովաքիոյ մէկ մասին դրաւումը, գերմանեւիտալական միրապետութիւնը Սպանիոյ ազգայնականներուն վրայ եւն.։ «Իսկ Ռուսաստա՞նը», հարցուցին շատ մը ծերակուտականներ։ Մարսէլ Հաչէն չարունակելով, բացատրեց թէ Գերմանիա գաղթավայրեր կը պահանջէ, ինչպէս եւ Ուկրայնան, քաջալերուած՝ Միւնիխի յաջողութենէն։ Իտալիան ալ «անպատակաս» պահանջներ դրած է Ֆրանսական հողերու մասին։ « Միջազգային ֆաչականութեան այս քաղաքականութիւնը ուղղուած է Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ դէմ։ Ֆաչականութեան միրապետութիւնը Սպանիոյ վրայ՝ նախապայմանն է Միջերկրականի միրապետութեան, երկար ատենէ իվեր մշակուած՝ Մուսոլինիի կողմէ։ Մայորքա եւ Սպանիա հիմնական դիրքեր են, մեկնակէտներ՝ Միջերկրականի նուաճման համար »։

Ուրիշ ճառախօսներէ վերջ, որոնց դլխաւորն էր նախկին վարչապետ մը, Փոլ Պոնքուր, խօսք առաւ արտաքին նախարարը, Պ. Ժոռժ Պոնէ, պարզելու համար կառավարութեան քաղաքականութիւնը։

Նախարարը ուժգնօրէն չեշտեց թէ Ֆրանսա պիտի չհրաժարի իր մեծ պետութեան դիրքէն եւ թոյլ պիտի չտայ որ ակարանայ իր ազդեցութիւնը աշխարհի մէջ։ «Ֆրանսա միշտ յօժարութիւն յայտնած է համաձայնելու Գերմանիոյ հետ։ Ան նոր ապացոյց մը տուաւ այդ խաղաղասիրական կամքի մասին, Միւնիխի խորհրդակցութեան առեն։ Չկայ Ֆրանսացի մը որ իր ամբողջ սրտով եւ բանականութեամբ չբաղձայ բարւոք համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Այս կը հաստատէ նաեւ Ֆրանքեւիերման յայտարարութիւնը զոր առորագրեցինք անցեալ դեկտեմբերին։ Գալով Իտալիոյ, մենք որ եւ է ջանք չզլացանք, փարատելու համար որ եւ է թիւրիմացութիւն Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։ Ապացոյց՝ բանակցութեանց վերսկսումը անցեալ ապրիլին, կառավարութեան կազմութենէն քանի մը օր վերջը, դեսպանի մը առաքումը՝ Միւնիխի համաձայնութենէն վերջը։ Բայց բարեկամութեան այդ կապերը կը պարտադրէին Ֆրանսայի՝ բացորոշապէս արտայայտուիլ, իտալական երեսի. ժողովի եւ մամուլի կարգ մը արտայայտութեանց հետեւանքով։ Կառավարութիւնը չվերացաւ այդ պարտականութեան մէջ։ Դեկտեմբեր 19ին ես յայտարարութիւն մը ուղղեցի յանուն կառավարութեան,— «Ֆրանսա երբեք պիտի չընդունի մէկ թիզ հող ձգել Իտալիոյ։ Որ եւ է փորձ այդ ուղղութեամբ՝ ուրիշ բանի չի կրնար յանդիլ եթէ ոչ զինեալ ընդհարումի ։

« Սպանիոյ հանդէպ ալ մեր լաւագոյնը փորձած ենք, վստահելից յարաբերութիւններ մշակելու համար, ինչպէս կը պարտադրէ Փոլ Պոնքուր, խօսք առաւ արտաքին նախարարը, Պ. Ժոռժ Պոնէ, պարզելու համար կառավարութեան քաղաքականութիւնը։

Նախարարը ուժգնօրէն չեշտեց թէ Ֆրանսա պիտի չհրաժարի իր մեծ պետութեան դիրքէն եւ թոյլ պիտի չտայ որ ակարանայ իր ազդեցութիւնը աշխարհի մէջ։ «Ֆրանսա միշտ յօժարութիւն յայտնած է համաձայնելու Գերմանիոյ հետ։ Ան նոր ապացոյց մը տուաւ այդ խաղաղասիրական կամքի մասին, Միւնիխի խորհրդակցութեան առեն։ Չկայ Ֆրանսացի մը որ իր ամբողջ սրտով եւ բանականութեամբ չբաղձայ բարւոք համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Այս կը հաստատէ նաեւ Ֆրանքեւիերման յայտարարութիւնը զոր առորագրեցինք անցեալ դեկտեմբերին։ Գալով Իտալիոյ, մենք որ եւ է ջանք չզլացանք, փարատելու համար որ եւ է թիւրիմացութիւն Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։ Ապացոյց՝ բանակցութեանց վերսկսումը անցեալ ապրիլին, կառավարութեան կազմութենէն քանի մը օր վերջը, դեսպանի մը առաքումը՝ Միւնիխի համաձայնութենէն վերջը։ Բայց բարեկամութեան այդ կապերը կը պարտադրէին Ֆրանսայի՝ բացորոշապէս արտայայտուիլ, իտալական երեսի. ժողովի եւ մամուլի կարգ մը արտայայտութեանց հետեւանքով։ Կառավարութիւնը չվերացաւ այդ պարտականութեան մէջ։ Դեկտեմբեր 19ին ես յայտարարութիւն մը ուղղեցի յանուն կառավարութեան,— «Ֆրանսա երբեք պիտի չընդունի մէկ թիզ հող ձգել Իտալիոյ։ Որ եւ է փորձ այդ ուղղութեամբ՝ ուրիշ բանի չի կրնար յանդիլ եթէ ոչ զինեալ ընդհարումի ։

« Սպանիոյ հանդէպ ալ մեր լաւագոյնը փորձած ենք, վստահելից յարաբերութիւններ մշակելու համար, ինչպէս կը պարտադրէ Փոլ Պոնքուր, խօսք առաւ արտաքին նախարարը, Պ. Ժոռժ Պոնէ, պարզելու համար կառավարութեան քաղաքականութիւնը։

Նախարարը ուժգնօրէն չեշտեց թէ Ֆրանսա պիտի չհրաժարի իր մեծ պետութեան դիրքէն եւ թոյլ պիտի չտայ որ ակարանայ իր ազդեցութիւնը աշխարհի մէջ։ «Ֆրանսա միշտ յօժարութիւն յայտնած է համաձայնելու Գերմանիոյ հետ։ Ան նոր ապացոյց մը տուաւ այդ խաղաղասիրական կամքի մասին, Միւնիխի խորհրդակցութեան առեն։ Չկայ Ֆրանսացի մը որ իր ամբողջ սրտով եւ բանականութեամբ չբաղձայ բարւոք համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Այս կը հաստատէ նաեւ Ֆրանքեւիերման յայտարարութիւնը զոր առորագրեցինք անցեալ դեկտեմբերին։ Գալով Իտալիոյ, մենք որ եւ է ջանք չզլացանք, փարատելու համար որ եւ է թիւրիմացութիւն Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։ Ապացոյց՝ բանակցութեանց վերսկսումը անցեալ ապրիլին, կառավարութեան կազմութենէն քանի մը օր վերջը, դեսպանի մը առաքումը՝ Միւնիխի համաձայնութենէն վերջը։ Բայց բարեկամութեան այդ կապերը կը պարտադրէին Ֆրանսայի՝ բացորոշապէս արտայայտուիլ, իտալական երեսի. ժողովի եւ մամուլի կարգ մը արտայայտութեանց հետեւանքով։ Կառավարութիւնը չվերացաւ այդ պարտականութեան մէջ։ Դեկտեմբեր 19ին ես յայտարարութիւն մը ուղղեցի յանուն կառավարութեան,— «Ֆրանսա երբեք պիտի չընդունի մէկ թիզ հող ձգել Իտալիոյ։ Որ եւ է փորձ այդ ուղղութեամբ՝ ուրիշ բանի չի կրնար յանդիլ եթէ ոչ զինեալ ընդհարումի ։*

« Սպանիոյ հանդէպ ալ մեր լաւագոյնը փորձած ենք, վստահելից յարաբերութիւններ մշակելու համար, ինչպէս կը պարտադրէ Փոլ Պոնքուր, խօսք առաւ արտաքին նախարարը, Պ. Ժոռժ Պոնէ, պարզելու համար կառավարութեան քաղաքականութիւնը։

Նախարարը ուժգնօրէն չեշտեց թէ Ֆրանսա պիտի չհրաժարի իր մեծ պետութեան դիրքէն եւ թոյլ պիտի չտայ որ ակարանայ իր ազդեցութիւնը աշխարհի մէջ։ «Ֆրանսա միշտ յօժարութիւն յայտնած է համաձայնելու Գերմանիոյ հետ։ Ան նոր ապացոյց մը տուաւ այդ խաղաղասիրական կամքի մասին, Միւնիխի խորհրդակցութեան առեն։ Չկայ Ֆրանսացի մը որ իր ամբողջ սրտով եւ բանականութեամբ չբաղձայ բարւոք համաձայնութիւն մը Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ։ Այս կը հաստատէ նաեւ Ֆրանքեւիերման յայտարարութիւնը զոր առորագրեցինք անցեալ դեկտեմբերին։ Գալով Իտալիոյ, մենք որ եւ է ջանք չզլացանք, փարատելու համար որ եւ է թիւրիմացութիւն Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ։ Ապացոյց՝ բանակցութեանց վերսկսումը անցեալ ապրիլին, կառավարութեան կազմութենէն քանի մը օր վերջը, դեսպանի մը առաքումը՝ Միւնիխի համաձայնութենէն վերջը։ Բայց բարեկամութեան այդ կապերը կը պարտադրէին Ֆրանսայի՝ բացորոշապէս արտայայտուիլ, իտալական երեսի. ժողովի եւ մամուլի կարգ մը արտայայտութեանց հետեւանքով։ Կառավարութիւնը չվերացաւ այդ պարտականութեան մէջ։ Դեկտեմբեր 19ին ես յայտարարութիւն մը ուղղեցի յանուն կառավարութեան,— «Ֆրանսա երբեք պիտի չընդունի մէկ թիզ հող ձգել Իտալիոյ։ Որ եւ է փորձ այդ ուղղութեամբ՝ ուրիշ բանի չի կրնար յանդիլ եթէ ոչ զինեալ ընդհարումի ։*

Այստեղ նախարարը յիշեց Պ. Զէյմպրլէնի բացորոշ յայտարարութիւնը՝ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի զինուորական գործակցութեան մասին, գոհունակութիւն յայտնեց, նաեւ, Մ. Նահանգներուն մէջ տիրող տրամադրութեանց մասին, զգուշացնելով չափազանց խանդավառութենէ։ Ցետոյ կրկնեց իր նախորդ յայտարարութիւնները Ֆրանսայի յանձնառութեանց մասին՝ Արեւելեան Եւրոպայի եւ Մ. Մի-ութեան հետ եւ եզրակացուց ։

— «Խնդիրը պատերազմի մասին ըլլայ թէ խաղաղութեան , իր հայրենիի ժառանգութիւնը պահպանելու թէ իր մարդկային բարձր առաքելութիւնը կատարելու մասին, էական պայման մը կայ,— անհրաժեշտ է որ Ֆրանսա զօրաւոր ըլլայ։ Այս դժուարին ժամանակներուն մէջ, ուր այնքան սպառնալիքներ կը ծանրանան մեր վրայ, ուր նաեւ այնքան լաւագոյն հնարաւորութիւններ կ'երեւան, կառավարութիւնը իրաւունք ունի պահանջելու որ բոլոր ազգային ուժերը համախմբուին իր շուրջը»։

Նախարարէն վերջը խօսք առնելով, նախկին նախագահ Մելան յայտնեց թէ դաշնակիցներու յաղթանակէն քանի տարի վերջը կացութիւնը նպաստաւոր է դարձած պարտեաներուն համար։ Վարչապետ Պ. Տալատիէ եւս վերջին պահուն հասնելով , յիշեցուց թէ «աշխարհը դարձած է հսկայական զինագործարան մը, ուր սպառազինութեանց արտադրութիւնը ջախջախիչ կերպով կը գերազանցէ մարդկային կեանքին համար անհրաժեշտ բարիքներու արտադրութիւնը»։ Եւ վախ յայտնեց թէ «այս մահացու հակամարտութիւնը» կրնայ ամէնէն վայրագ եւ ամէնէն անօգուտ ընդհարումներուն յանգիլ, եթէ կարելի չըլլայ հասկացողութիւն հաստատել ազգերու միջեւ։ Այս առթիւ անգամ մը եւս չեշտեց թէ կառավարութիւնը պիտի պաշտպանէ կայսրութեան հողային ամբողջութիւնը եւ հաղորդակցութեանց ապահովութիւնը։

Ներակոյտը գոհունակութեամբ ողջունելով այս յայտարարութիւնները, վստահութիւն յայտնեց, 16ի դէմ 306 ձայնով։

— ∞ —

ԱԼՋԱՍԻ ինքնավարութեան կուսակցութեան դլխաւոր վարիչը, Տոքթ. Ֆարլ Ռօս, նորէն ձերբակալուեցաւ, խորհրդաւոր պարագաներու մէջ։ Մանրամասնութիւնները դաղտնի կը պահուին։ Ամբաստանեալը Նանսիի զինուորական բանտը փոխադրուեցաւ եւ պիտի դատուի զինուորական ատեանի մը առջեւ ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՒԿԻԹԻ ՄԱՍԻՆ

— • —

Կանուխ է խօսիլ հաւկիթի մասին, Ջատիկը հեռու է տակաւին։ Բայց ըլլայ տակ ինկաւ պզտիկ յօդուած մը, որ կը խօսէր հաւկիթի մասին, եւ կարդացի՛։ Այսպէս է հրապարակագրութիւնը, ստիպուած ես կարդալ ամէն բան, յիմար յօդուածներ, բաղձալի էերքուածներ, զուացող սուտ լուրեր, «անհնարինքաց» հանդէսներու նկարագրութիւններ, նոյնիսկ նպարավաճառի ծանուցումներ։

Եւ... հաւկիթաբանական ուսումնասիրութիւններ, ինչպէս այս ։

Մեր յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ ամէնէն փոքր հաւկիթը,— թռչնազգինեւրու մէջ,— կը պատկանի մեղուաբոյնին (**colibri**)։ Ներողութի՛ւն, մեր գիւղին ճգնիկը ամէնի պզտիկ կ'ածէր, ինչ արդեօ այնքան պզտիկ որ չէինչ կրնար վանդակի մէջ պահել։ Կ'ոստոստէր կը պտըտէր մոլեխինդներուն մէջ, կը կորսուէր խաշերուն (խրամատածէւ փոս) վրայ արտեւանուիլի պէս կախուած թուփերուն ետեւ։ Բայց մեր ճգնիկը ճգնիկ է, (գաւառաբարբառով՝ ճգնիկ կը կոչուին նաեւ պզտիկ աղջիկները եւ պզտիկ կնիկները), իր ածած հաւկիթն ալ իրեն պէս պզտիկ, արդ՝ ի՞նչ ըսել եւ ի՞նչպէս չզարմանալ որ անթեւուկը (**aptéryx**) , այլ անուամբ՝ ֆիվի - ֆիվի, որ ոչ պոչ ունի եւ ոչ թեւ, հաւկիթ կ'ածէ... իրմէ մեծ։ Ինազէտներն ալ խելէ չեն կրնար հասկցնել ասոր։ Թռչուններ ալ կան, օրինակ բուն, որոնք հաւկիթ մը կ'ածեն կըս - կլոր, մինչդեռ ջրահաւերուն (**guillemot**) հաւկիթը բոլորովին տանձի ձեւ ունի ։

Սխանչելի՛ գոյներ ունին հաւկիթները,— մեր յօդուածագիրը կը սխալի՝ կարծելով թէ հողի կամ ծառի խոռոչներու մէջ ածող թռչուններուն հաւկիթները ներմակ կ'ըլլան ձիւնի պէս։ Երկան - շըլլի կը կոչենք մենք թռչուն մը, որուն վիզը երկար էր եւ կ'ածէր ծառի խոռոչներու մէջ։ Դարանակալ կը սպասէինք եւ խոռոչին մէջ ոդջ կը բռնէինք երկան - շըլլին, որ ոչ կու լար, ոչ ալ կը թեւահարէր փախչելու ջղրձ ընելով, այլ գլուխը կը դարձնէր վիզին շուրջ, եւ աւա՛ղ ողորմուկ կը դարձաներ, որ տաք միսի պէս մեր ձեռքիմէջ դողդողացող գունդմըմարմինով մեր գութը կը շարժէր, ու կ'արձակէինք, քայց կը գրպանէինք հաւկիթները, որովհետեւ մտածած չունի ... ազգապահպանումի մասին, ճիշտ ինչպէս Հայերս որ նոյնպէս կը հատնինք։

Դաշտերու երգեցիկ թռչունները կ'ածեն սովորաբար հինգ հատ։ Ծովարագը (**macreuse**) միայն մէկ հատ։

Գիտէ՞ք, սակայն, թէ թռչուն մրն ալ կայ, որ կ'ածէ ամէն օր եւ ի՛նչ հաւկիթներ։ ... կարմիր մամուլը։

Սպանիական դէպքերուն առթիւ՝ կը հետեւիմ բոլշեւիկեան թերթերուն, — անհնին հաւկիթներ կ'ածեն , որ կը զարմանաս գոյնին, մեծութեան եւ բիւրեղ վրայ։ Ֆրանսացիները **canard** կ'անուանեն թերթերը, այն իմաստով որ *մարթավալ* կը շինեն, բայց կարծեմ բոլշեւիկեան թերթերուն մասին է խօսքը, քանի որ կարմիր հրապարակագրութիւնը մրցանիշ կոտրեց ... հաւկիթ (*մարթավալ*) ածելու մէջ ։

ԱՐԱՋ

ՇԱՀՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Եհանապետ Գլըճեան, Մարոք	50
Ս. Վաչեանց	25
Լ. Գեւոնեան	20
Գումար	95
1938 Մեպտ. 10ի դումարը	971
Ընդհ. դումար	1066

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՑՈՒՇԱՐՁԱՆԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ա. Վաչեանց	25
1938 յուլիս 27ի դումարը	6726
Ընդհ. դումար	6751

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ա ՄԱՍԻՆ)

— ՁԲ —

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Պետրոս հանդարտութեամբ, իր ծոռ - տան դէմքին վրայ կարդացած տագնապը չտեսնելու տուած ձեւացումով մը, ուղղուեցաւ դէպի իր սենեակը, հետեւելով Մեծ Տիրամօր, որ ինքզինքը կը նետէր ծանր բազկաթոռի մը վրայ։

— Ես ալ կ՚երթամ, որ հանգչիմ։ Ան - դամ մը որ սկսանք խօսիլ, մենք կը մոռնանք ժամերը։ Տեսա՞ր, ինչպէս կը մթնէ։ Ես ալ կ՚երթամ, որ հանգչիմ։

Պետրոս կեցուցած էր իր ծոռնուհին, որ կը պատրաստուէր դուրս ելլել։

— Դո՛ւ ալ հանգչէ։ Ես ալ կ՚երթամ, որ հանգչիմ։ Ինչո՞ւ ես այդքան գունատ։ Տեսա՞ր ինչ մը։

— Ոչինչ։ Ես ալ կ՚երթամ, որ հանգչիմ։

Ան ելաւ սենեակէն։ Պետրոս ետեւէն գոցեց դուռը։ Ապա դարձաւ դէպի Մեծ Տիրամայրը։

— Ես կ՚ուզեմ, որ դուն ինծի ճշմարիտը ըսես։ Ի՞նչ կայ։ Ի՞նչ պատահեցաւ։ Ինչո՞ւ Մարիամ այդքան վրդովեալ էր։ Ինչո՞ւ դուն ալ այդքան վրդովեալ ես։ Ինչո՞ւ ես ալ այդքան վրդովեալ եմ։ Ինչո՞ւ ամէնքս ալ այդքան վրդովեալ ենք։ Ինչո՞ւ ամէն ինչ կը խանգարի։ Ինչո՞ւ ամէն ինչ կը փլի։ Ինչո՞ւ ամէն ինչ կը կորսուի։ Ինչո՞ւ ամէն ինչ կը մեռնի։ Ինչո՞ւ ամէն ինչ կը մեռնի։

Ան ինկաւ աթոռի մը վրայ, ձեռքերը ծոցը դրաւ, գլուխը կախեց, ապա յանկարծ ցատկեցաւ ոտքի։

— Մարիամ կ՚ուզէ, որ ես ամուսնանամ։ Ես ալ կ՚ուզեմ

ՆԱՀԱՆՋՎԱԾ ԿԱՏԱՐԸ

Դիմելու են ի վերջո ամենաանսպասելին

Ֆրանսիական մամուլը ուշադրությամբ հետևում է Ռուսաստանի ներքաղաքական կյանքի զարգացմանը։ Ռուսական ներքին հարցերի մասին հրապարակվող հոդվածներում ամենից հաճախ հանդիպում ենք հետևյալ միտքը. ռուսական ներկայիս ռեժիմը ի վիճակի չէ երկար ժամանակ պահպանվել։ Ռեժիմի ներքին հակասությունները անհաղթահարելի են։ Ռեժիմը ինքնաբերաբար պետք է փլուզվի։

Ֆրանսիական մամուլի այդ կարծիքը հիմնված է ռուսական ներկայիս ռեժիմի ներքին հակասությունների վրա։ Ռուսական ներկայիս ռեժիմը ներկայացնում է ինքնակալության և բուրժուազիայի դաշինքը

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԳԱՂԹԸ ԴԷՊԻ ՖՐԱՆՍԱ

Պատերազմը պիտի շարունակուի՞

Անընդհատ կը շարունակուի սպանիական արտաքաղաքը դէպի Ֆրանսա: Հազարաւոր բազմութեանց հետ, Ֆրանսա կը փոխադրուին նաեւ պատերազմական նկութեր եւ զեղարուեստական հարստութիւնները: Առջի օր սահմանագլուխէն անցան 11 կառք ձոյլ ոսկի եւ արծաթ, խոշոր թնդանօթներ, քակուած օդանաւեր, 200 վակոն ռազմամթերք, բազմաթիւ գնդացիրներ եւն.: Ֆրանսա եւ–կած են նաեւ 700 կամաւորներ միջազգային վաշտերէն, հրամանատարութեամբ բոլշեւիկ երեսփոխան Մարթիի:

Միեւնոյն ատեն կը շարունակուի ազգայնական զօրքին յառաջխազացութիւնը: Ազգայնականները գրաւեցին երկու քաղաքներ սահմանագլուխին վրայ: Հանրապետական զօրքը ամբողջովին պարպեց Ֆիկուէրասը: Կարգ մը հանրապետական մարտանաւեր Թուլոն ապաստանած են:

Վերջին լուրերու համաձայն, հանրապետական կառավարութիւնը որոշած է շարունակել պատերազմը, իբրեւ կեդրոն ունենալով Մատրիտը եւ Վալենսիան: Արտաքին նախարարը, Ալվարէզ տէլ Վայօ, որ Սպանիա վերադարձած էր վարչապետին հետ, հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ առջի օր.

— «Մեր կառավարութիւնը վճռած է մինչեւ ծայրը շարունակել պայքարը: Կեդրոնական չրջանին մէջ մենք ունինք այնպիսի միջոցներ որոնց չնորհիւ կրնանք պայքարը երկարել ամիսներով: Հակառակ կացութեան ծանրութեան, մենք վստահ ենք վերջնական արդիւնքի մասին, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդ մը մեզի կը հետեւի»:

Վարչապետը եւ երեսփ. ժողովին նախագահն ալ նոյնիսկ այսպիսի յայտարարութիւններ ըրած են: Հակառակ այս յայտարարութեանց, մասնաւորապէս Լոնտոնի եւ Փարիզի մէջ ձեռնարկներ կը կատարուին, հաչտութիւն գոյացնելու համար: Երկու կառավարութիւնները տրամադիր են ճանչնալու զօր. Ֆրանքոյի պատերազմիկի հանգամանքը: Նախկին նախարար Պ. Լէոն Պլում, որ Զօր. Ֆրանքոյի մօտ ղրկուած էր, Փարիզ վերադարձաւ լաւագոյն տրամադրութեամբ:

**** Ֆրանսա հասած հանրապետական զինուորները ապահովաբար կը տեղաւորուին Արժէլէս սիւր Մէռի մէջ, ուր երկրորդ բանակատեղի մը կազմակերպուած է: Արդէն իսկ տեղաւորուած են աւելի քան 20,000 զինուորներ: Առ նուազն 270,000 կը հաշուեն գալիք Սպանիացիներուն թիւը, փախստական թէ զինուոր, իսկ ամէն մէկուն համար օրական ծախք կը նախատեսուի առ նուազն տասը ֆրանք: Փայտէ խրճիթներ կը շինուին, փախստականները տեղաւորելու համար: Ամէն կողմ հանգանակութիւններ կը կատարուին եւ արտասահմանէն ալ օգնութիւն կը հասնի, բայց թըւ–ուառութիւնը աննկարագրելի է: Քանի մը հազար զինուորներ Զօր. Ֆրանքոյի մօտ երթալու տրամադրութիւն յայտնած ըլլալով, Սպանիա փոխադրուեցան:*

**** Կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Հիթլէր կը ջանայ չափաւորել Մուսոլինիի պահանջները, առանց սակայն վհատեցնելու: Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան օրկանը կը բացատրէ թէ անցեալ դեկտեմբերի Ֆրանքեւգերմանական յայտարարութենէն վերջը, Ֆրանսա պատճառ չունի վախնալու իր կենսական չահերու մասին: Փարիզի մէջ կը կասկածին թէ Զօր. Ֆրանքօ պիտի գրաւէ Մինորքա կղզին, ինչ որ մտահոգութիւն կը պատճառէ Փարիզի մէջ:*

**** Իտալիոյ արտաքին նախարարը, Կոմս Չիանօ, ունկնդրութեան ընդունելով անգլիական դեսպանը, նորէն հաւաստեց թէ Իտալացիները պիտի հեռանան Սպանիայէն, երբ վերջնայ պատերազմը: Դեսպանը այս դիմումը կատարած էր իբրեւ հետեւանք իտալական թերթերու հրատարակութեանց, որ կ'ըսէին թէ Իտալացիները պիտի հեռանան, քաղաքական չաղթանակն ալ ապահովելէ վերջը:*

Այս առթիւ, Մուսոլինիի թերթը կը պահանջէ որ Զօր. Ֆրանքոյի վերադարձին Սպանիայէն Ֆրանսա փոխադրուած ոսկիները: Ցեսոյ կը դանգատի թէ 200,000 կարմիր զինուորներ կ'ընդունուին Ֆրանսայի մէջ, ինչ որ սպառնալիք մը կը կազմէ Զօր. Ֆրանքոյի համար:

552,000,000 տոլար վարկ, 5500 օդանաւ

Մ. Նահանգներու ծերակոյտին զինուորական յանձնաժողովը փետրուար 7ին վաւերացուց նախագահին պահանջած ստիպողական վարկը՝ 550,000,000 տոլար, որուն մեծ մասը պիտի յատկացուի օդանաւային սպառազինութեանց: Կառավարութիւնը որոշած է 2320էն 5500ի բարձրացնել ռազմական օդանաւերու թիւը: Միեւնոյն ատեն պիտի պատրաստուին քանի հազար օդանաւորդներ:

Մ. Նահանգներու կառավարութեան այս ծրագիրը մեծ ուշադրութիւն գրաւած է Եւրոպայի մէջ, ուր միշտ պատրուակներ կը փնտռեն, զինարշաւը չարունակելու համար:

Ծովային եւ օդանաւային ուժերուն հետ, Ամերիկա պիտի աւելցնէ նաեւ ցամաքային բանակը, 165,000էն բարձրացնելով 205 հազարի: Օժանդակ ուժերու թիւն ալ պիտի բարձրանայ 400,000ի, խաղաղութեան ատեն:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՆՈՑ. 30ի ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԻՆ առթիւ, երեսփ. ժողովը 264ի դէմ 334 ձայնով մերժեց ընդհ. ներման առաջարկը, եւ քուէարկեց ուրիշ բանաձեւ մը, որուն համաձայն կառավարութիւնը ներում պիտի չնորհէ իր յարմար դատած եղանակով: Այս ծրագրին դէմ բուռն ճառ մը խօսեցաւ Պ. Լէոն Պլում, մեծ աղմուկ յարուցանելով: Ուրիշներ ալ առարկեցին, բայց Պ. Տալատիէ վստահութեան ինդիր յարոյց երկու անգամ, եւ քուէարկել տուաւ իր նախընտրած բանաձեւը:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ հրէական եւ արաբական պատուիրակութեանց խորհրդաժողովը բացուեցաւ Լոնտոնի մէջ: Արաբները մերժեցին միասին նստիլ նոյն կլոր սեղանին չուրջը: Պ. Զէյմսըլէն հարկադրուեցաւ երկու անգամ բացման ճառ խօսիլ, տարբեր սրահներու մէջ: Երբ հրեայ պատուիրակութեան անդամները վարչապետին կը ներկայացուէին պաշտօնապէս, տեսնուեցաւ որ Արաբները բացակայ են: Կառավարութիւնը ամէն միջոց կը փորձէ, միեւնոյն սեղանին չուրջը հաւաքելու համար երկու պատուիրակութիւնները: Պ. Զէյմսըլէն իր ճառերուն մէջ բացատրեց թէ իր գործը պիտի ըլլայ համաձայնութիւն մը գոյացնել, հաւասարութեան հիման վրայ:

ԱՆԳԼԻՈՑ երեսփ. ժողովին մէջ բաղձանք յայտնուեցաւ որ Պ. Զէյմսըլէն նախագահ Բոզվէլթի այցելէ, ինչպէս այցելեց Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի: Վարչապետը հաւանութիւն յայտնեց, բայց դիտել տուաւ թէ այնքան զբաղած է որ չի կրնար ամերիկեան ճամբորդութիւն մը եւս կատարել: Իրազեկները կը հաւատան թէ վարչապետը հակառակ չէ Ամերիկա երթալու, եթէ Վաստահ ըլլայ որ Գերմանիա եւ Իտալիա պիտի չօգտուին իր բացակայութենէն, նոր տագնապ մը սարքելու համար: Եթէ նախագահ Բոզվէլթ ինք հրաւիրէ:

ԻՐԼԱՆՏԱՑի յեղափոխականներու դատավարութիւնը սկսաւ Լոնտոնի մէջ: Այս առթիւ ընդհ. դատախազը կարդաց գաղտնի տեղեկագիր մը, որուն համաձայն պիտի խափանուէր սպառազինութեանց չինութիւնը, պայթուցիկներով եւ հրդեհներով:

ԷՆԿԻՐԻի ֆրանսական նոր դեսպանը, Պ. Մասիլի, փառաւոր ընդունելութիւն մը սարքեց յունուար 28ին: Այս առթիւ ցուցադրուեցաւ Տալատիէի այցելութեան չարժանկարը՝ դէպի Քոր–սիքա եւ Հիւսիսային Ափրիկէ:

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ

ՀԱՑ ԼԵԳԻՈՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ Լիւնի եւ Շրջաններու Մասնաճիւղի Ընդհանուր ժողովը 12 փետ., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Տէսին, Պ. կարօ Օհանեանի սրճարանին ներքնայարկը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայութիւն: Ներկայ տրբօմպաթաիդործողութեանց համար գինուորական վկայականները միասին բերել:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պուլվար Օսմոյի Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղը չնորհակալութիւն կը յայտնէ իր թաղեցիներուն որոնք 650 Ֆրանք հանգանակեցին Նոր Տարիի առթիւ չքաւոր ընտանիքներու համար:

ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ ՍՕՍԻ ԴԵՐԻՆ ՄԷՋ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 Փետրուար, կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին

Théâtre Renée Maubelի *մէջ*

Թիւ **4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche** *կամ* **Abbesses**

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՈՕՇԵԱՆԻ *ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԹԹԵՐ*

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖԱԷԼԵԱՆԻ:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15 եւ 20 Ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ նպարատուն ՀՐԱԶԵԱՆ, 6, Rue Lamartine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՐԼԸ, ՇԻՐԱԿ նպարատուները, Rue Trèvise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԼ, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի ու «ԱՊԱԳԱՑ»ի խմբագրատուները:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ – ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Կորինն» ակումբին մէջ:

Գալաւ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) «Ակնունի» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 10 Փետրուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30 -ին: Կարեւոր օրակարգ:

Հրապարակային քանախօսութիւն

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԿՈՒՍԻՆՎԻԼԻ «ՌԱԶՄԻԿ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Մէզոն Գուդարքի սրահին մէջ, 65 Պուլվար Ֆօնթնէ

կը խօսի ընկեր ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ Խորհրդ. իշխանութիւնը եւ Հայաստան

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿՆ ՀՍՀՇՔՈՑԹ

ԸՆԿԵՐ *Մ. ՎՐԱՑԵԱՆ*Ի ՄԵԿՆՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻՒ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. (ՐԱՖֆԻ) խումբին կողմէ

11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին 8 Ռիւ Պոսիւէ, մէքթօ Փուասոնիէռ:

Մասնակցութեան համար 6 Ֆրանք (խմիչք եւ անուշեղէն միասին):

Հայ Մշակութային Միութիւն, ՄԱՐՍԷՅԼ

Գրական դասախօսութիւն

Նուիրուած Հայ Գրական դէմքերու ուսումնասիրութեան:

Յաւակնկայ դասախօսութիւնը տեղի պիտի ունենայ 10 Փետրուար. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 5 Ռիւ տը Լ'Էքլիփս, Մարսէյլ: Կը խօսի Պ. ԱՐՏԱՇԷՍ ՀԻՒԲՐԱՇԵԱՆ: Նիւթ՝ «Երաժշտական արուեստը»: Ջուարթակով պիտի ներկայացնէ Նիւթը: Սրահի տաքութիւնը ապահովուած է:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Բարեգործականի սրահին մէջ, 202 Rue Boileau

Հայկական պար՝ փոքրիկներու կողմէ եւ զանազան անակնկալներ: Ուրախ եւ հաճելի մթնոլորտ: Ձոխ պուֆէ գիւբամատչելի գիներով:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի Սանուց Միութիւնը, հովանաւորութեամբ Մասնաճիւղի վարչութեան, տեղիս Թաղապետարանի սրահին մէջ՝ 148 Rue P. Vaillant Couturier, 12 Փետրուար, Կ'ուրակի, ժամը 3ին կը ներկայացնէ՝

Յ. Թումանեանի **ԱՆՈՒՇ** *օփերէթը*

Բեմադիր՝ Ս. Միութեան, վարիչ՝ Պ. Սահակ Յովհաննէսեան: Երաժշտական բաժինը կը վարէ՝ Պ. Քէչէճեան:

Տուաք՝ 7, 5, 3, փոքրերու՝ 2 Ֆրանք:

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը:

ԿՐ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈՒՆԱՐԻՏԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻՒ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ *ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ* ԿՈՂՄԷ

12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄՈՒ 3-7

173 Ave. Aristide Briand, Cachan (Seine)

ԿԸ ԽՕՍԻՆ *Պ. ԼԵՒՈՆ ՊՈՒՐՄՈՒՏԵԱՆ*

ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

Կը հրաւիրուին անխտիր Տարօնի բոլոր հայրենակիցները եւ հայկական աւանդութիւնները սիրող հայրենակիցները:

Մասնակցութեան համար 5 Ֆրանք:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Denfert'էն առնել Sceaux գիծը եւ իջնել arrêt Bagneux:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՅԱՄՈՒԻԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

19 Փետրուար, կիրակի ժամը ճիշդ 15ին «Պէշիքթաշլեան» թատերասրահին մէջ, 26 Rue Troyon, Sèvres. Métro: Pont de Sèvres:

Կը ներկայացուի «ԱՆԻՄՆԱԼԸ» (վերածում Շիլլերի «Աւազակներուն») եւ երգիծական զաւեշտներ՝ Flageolet եւ **La scuola del Solfeggio:**

Տոմսերու գինն է՝ 10 եւ 7 Ֆրանք

“ ՇԻՐԱԿ ”

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Ազգագրական, Անմրցելի, Անհաւասարելի Առաջնակարգ գօրացուցիչ ախորժ– բեր, պատրաստուած գուտ չամիչի Ձով: Շայ աւանդական սեղանին զարդ:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առիթէն:

Դիմել American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ՅԱՅԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Պ. Սահակեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Այրի Տիկին Եղիսաբեթի եւ հայրենակից Անդրանիկ Հայրապետեանին իրենց պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն եւ եղբօր՝ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ եւ կ'ողբան երիտասարդ հայրենակիցին մահը:

Մարսէյլ

×

Տէր եւ Տիկին Մ. Սարգիսեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Այրի Տիկին Եղիսաբեթի եւ հայրենակից Անդրանիկ Հայրապետեանին իրենց պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն եւ եղբօր՝ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Մարսէյլ

×

Տէր եւ Տիկին Մ. Դարբինեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Այրի Տիկին Եղիսաբեթի եւ հայրենակից Անդրանիկ Հայրապետեանի եւ իրենց պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն եւ եղբօր՝ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Մարսէյլ

×

Սէն-Լուի (Պուլվար Օսման) հոգեբարձութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Այրի Տիկին Եղիսաբեթի եւ Պ. Ա. Հայրապետեանի եւ իրենց պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն եւ եղբօր՝ ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱ–ՊԵՏԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Գետենի դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

×

Տէր եւ Տիկին Գ. Ամերիկեան իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Այրի Տիկին Եղիսաբեթի եւ հայրենակից Անդրանիկ Հայրապետեանի եւ իրենց պարագաներուն, իրենց ամուսնոյն եւ եղբօր՝ հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆԻ դառնակսկիծ մահուան առթիւ:

Մարսէյլ

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Աւետիս Զաքիկեան կամ Եսայեան, կը փնտռէ իր ազգականները Մանուէլ, Բինօ եւ Վահան Գալֆայեան եղբայրները (Եօզկաթի Մէկիկ գիւղացի), որոնք 1928ին եղած Հարաւային Ամերիկայի Պուէնոս-Այրէս քաղաքը: Կը խնդրուի հայ պիտացողներէն իմացնել Աւետիս Զաքիկեանի 15 Rue Wilson, Décines (Isère) France: Կը խնդրուի «Արմէնիա» թերթէն արտատպել:

ԾԱՆՕՒԹ

Փոքրիկ հոդամաս մը, 8,30 մէկ հակատ եւ 18 մեթր խորութիւն, Հարթ, ամէն յարմարութիւններով Պայմաններու համար դիմել՝ Արգանեան, 10 allée de L'Isle, Clamart (Seine) Hôpital Perreyի ճիշդ դիմացը:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
10
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
10 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3961

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՒ ԽՕՍՔ

ՍԵՒՐՈՒՆԴԻ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԸ

— ∞ —

Զուիցերիոյ մեր աշխատակիցը դառնօրէն կը գանգատի որ ֆրանսերէն ամսագիր պիտի հրատարակուի Փարիզի մէջ, նախաձեռնութեամբ նորահաս երիտասարդներու :

-- « Յաւելին այն չէ որ խումբ մը փրանսախօս երիտասարդներ ձախող գաղափարը ունեցած ըլլան «Հայաստան»ը հրատարակելու: Տխրեցնողը, յուսահատեցնողը այն է որ այդ ձեռնարկը բացակերաւիճի խօսքեր կը գտնէ ձեր յուսերուն 24ի խմբագրականով:

... Ուրեմն 15 տարի Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ քափառելէ վերջ, այս լուծումը միայն հայկական մի՞տքը կրցաւ գտնել,-- այնճան վտանգաւոր: Ուրեմն հայ «ստեղծագործ» միտքը պարպուած, ամլացա՞ծ է: Թէ ոչ կը փորձէք «ճմանաբուժութիւն մը», ինչպէս կ'ըսեն բժիշկները՝ անհատներու վրայ: Կարելի՞ է խանասորի արշաւանքը փրանսերէնով պատմել ու խանդավառել երիտասարդութիւնը: Եւ կամ փորձեցէ՛ք փրանսերէն պատմել Առիւծ Գեւոյի պատմութիւնը (*Զարթօնք*), պիտի տեսնէք որ տափակութիւն մը յառաջ պիտի գայ: Թերեւս Մովսէս Խորենացին կարելի ըլայ սորվիլ փրանսերէնով, բայց Սիամանթօն, Վարուժանը, Ահարոնեանը կարելի չէ փրանսերէնով կարդալ եւ մանաւանդ զգալ: Ուրիշ լեզու մը խօսիլը ուրիշ ոգի մը առնել է, ինչպէս ըսած է Կարոլոս Ե.»:

Եւ դեռ ուրիշ դիտողութիւններ, որոնք միեւնոյն վրդովումը կը յայտնեն .

--«Այն երիտասարդները որոնք ժամանակ գտեր են դժուարին գիտութիւններ եւ օտար լեզուներ ուսանելու, եթէ կամք ունենային աւելցնելու հայերէն ալ կը սորվէին, ինչպէս շատ մը հայաբնակ օտարներ սորվեր են: Անոնք չեն սորված, որովհետեւ իրենց ըսեր են.--- «Ինչի՞ կը ծառայէ հայերէնը»: Այդպիսիները ուծացածներ են, որոնց ոչ փրանսերէն «Հայաստան»ը, ոչ դուբ, ոչ ալ ես կրնանք բան մը ընել»:

Հառաչ մը եւս, իբրեւ լրացուցիչ .

-- « Մեր գլխաւոր պակասը *կազմակերպութեան* չգոյութիւնն է: Տեսէք, Դաշնակցութեան մէջ ուր կայ կազմակերպութիւն, եւ քիտասարդութիւնը ի՞նչպէս է: Դաշնակցութեան ժողովները փրանսերէո՞ն կ'ընէք, տեղագրութիւնները փրանսերէո՞ն կը բռնէք: Ինչո՞ւ համար կարելի չըլլար այդպիսի կազմակերպութիւն մը ընդարձակել, յանուն ազգապահպանման »:

Մեր աշխատակիցը ուրիշ խորհրդածութիւններ ալ կ'ընէ, միեւնոյն տեսլն առաջարկ մը ներկայացնելով: Այդ մասը կը վերապահենք յառաջիկային, աւելի հանգամանօրէն քննելու համար :

Ընթերցողները պիտի յիշեն,-- *Փրանսերէն «Հայաստան»ի հրատարակութիւնը ծանուցած տեսն, յայտներ էինք թէ «անխառն գոհունակութիւն մը չէ որ կը պատճառէ այս ձեռնարկը»:*

Եւ, պարզելով անողոք իրականութիւն մը, դիտել կուտայինք թէ՝ «երբ ցանկալին ժայռերու կը զարնուի, հարկադրուած ենք փորձել կարելին: «Բոլոր կարելի միջոցները»:

Մեր աշխատակիցը իր արդար դառնութեան թափին մէջ, կ'անտեսէ այդ իրականութեան կարգ մը երեսները :

Առաջին,--- *Ոչ նորութիւն է, ոչ ալ հրաշագործ միջոց մը՝ օտարալեզու հրատարակութիւնը՝ յանուն սերունդի փրկութեան: Պարզապէս կարելի միջոցներէն մէկն է, լրացնելու համար պահանջ մը որ գոյութիւն ունի հակառակ մեր կամքին:*

Երկրորդ.--- *Այն երիտասարդները որ ձեռնարկած են այդ գործին, հայերէն գիտեն: կը գրեն ալ: Բայց, ոչ իսկ հարիւրին տասը կը կազմեն անոնք, բաղդատելով իրենց սերունդի համրանքին հետ: Արդ, ի՞նչպէս պիտի կրնաս հարիւրին 10-20 եւս փրկել միւս բազմութենէն, որ 8 - 10 տարեկանին հոս դպրոց գացած , մոռցեր է ոչ միայն հայերէնը, այլեւ թերեւս իր ծագումն անգամ: («Ինչո՞ւ»ն եւ «ինչպէս»ը տարբեր խնդիր է: Մենք *իրականութիւնն է որ կը քննենք*):*

Երրորդ.--- *Նոյնիսկ անոնք որ հայերէնն գիտեն կամ կը սորվին, ասպարէզ կը փնտռեն գործելու, իրենց ստացած գիտելիքները արժեցնելու: Եթէ անոնք անդամ են կուսակցութեան մը, օրի՛նակ՝ Դաշնակցութեան, շատ ալ դժուարութիւն չեն քաշեր: Աստիճանաբար կը վարժուին: Իսկ միւսնե՞րը:*

Բոլորովին տարբեր հնոցի մը մէջ թրծուած բայց տակաւին ուծացած չըլլալով, այս վերջինները տրամադիր են գործելու, «իւրովսանն ծառայելու»: Բայց... Մէկ հարուածով անտեսե՞նք, թէ փորձենք լաստ մը երկարել, որպէսզի կարենան փրկուիլ: Ամէն պարագայի մէջ, պահել իրենց հոգեկան կապը՝ այս ժողովուրդին հետ:

Չորրորդ.--- *Օտարալեզու հրատարակութիւնը քարոզչական ձեռնարկ մըն է նաեւ օտարներու համար:*

Այս տողերը դաստիարակուած ըլլալով Փրանսայի ճեմարաններուն եւ համալսարաններուն մէջ, ունին բաղմազգի տարեկից ներ, որոնց կրնան ծանօթացնել մեր ժողովուրդը՝ իր արժէքներով, ինչպէս եւ Հայկական Դատը:

Անշուշտ պէտք է հսկել որ Փրանսերէն հրատարակութիւնը նպատակ մը չդառնայ այս երիտասարդներուն համար, այլ պարզապէս միջոց մը: Կարելի է թելադրել նաեւ որ հայերէնի բաժին մըն ալ ունենայ «Հայաստան»ը: (Արդէն ունի հայերէնի դասընթացք մը, մայրենի լեզուն սորվեցնելու համար նորահասներուն):

Շարունակենք մեր խորհրդածութիւնները , ներկայացնելով մեր աշխատակցին միւս դիտողութիւնները :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՓՈԽԱՑՆԷ ԶԻՆԱՐՇԱԻԸ ԻԲՐԵՒ ՊԱՏՍՊԱԽԱՆ ԼՈՆՏՈՆԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

— ∞ —

« Ինֆորմացիոնէ Տիփլոմաթիք», Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնաթերթը, զեկոյց մը հրատարակեց, իբրեւ անուղղակի պատասխան Անգլիոյ վարչապետին վերջին ազդարարութեանց՝ անգլօ-իթրանսական զինակցութեան մասին: Այս օր - կանը յոռետես տրամադրութիւն մը կը մատնէ այս անգամ, դիտել տալով թէ պ. Չէյմպըրլէնի յայտարարութիւնը անակնկալ մը չէր Իտալիոյ համար եւ մեղադրելով Փրանսացիներու խանդավառութիւնը: Կ'ըսէ թէ Իտալիա չատոնց դիտէր որ իրական զինակցութիւն մը հաստատուած է Անգլիոյ եւ Փրանսայի միջեւ: Ցետոյ կը չարունակէ .

-- « Այս ճշմարիտ զինակցութեան հանգամանքը բնականաբար պաշտպանողական է: Բայցաւելորդ է պատրանքներ ունենալ այդ բառին նշանակութեան մասին: Ան այժմ կարելի է մէկդի դնել այն տեսակէտը թէ այս իրական զինակցութիւնը կը ձգտի կանխարգելել կամ նախայարձակ պատերազմ մը սարքել միահեծան պետութեանց դէմ. այլապէս անիմաստ պիտի դառնային ապրիլ 16ի անգլօ-իտալական եւ դեկտեմբեր 6ի Փրանքօ-Պրմանական համաձայնութիւնները: Բայց եւ այնպէս, անխոհեմութիւն պիտի ըլլար երաշխաւորել ապագան: Հռոմի պատասխանատու շրջանակներուն կարծիքն այն է թէ, չարունակելով հանդերձ խաղաղասիրական քաղաքականութիւն մը վարել, Իտալիա միայն մէկ եզրակացութիւն կրնայ հանել այս պարագային,-- փութացնել եւ կատարելագործել ազգին զինուորական պատրաստութիւնը: Այդ ճիգը պիտի կատարուի »:

Իտալիոյ մէջ կը կարծեն թէ ոչ միայն իրական, այլեւ ստորագրուած զինակցութիւն մը գոյութիւն ունի Անգլիոյ եւ Փրանսայի միջեւ :

**** Անգլիոյ երեսփ. ժողովին առջի օրուան նիստին մէջ նորէն հարցումներ ուղղուեցան կառավարութեան, իմանալու համար թէ իտալական զինուորները իսկապէս պիտի քաշուի՞ն Սպանիայէն, երբ պատերազմը վերջանայ: Այս առթիւ ուշադրութեան յանձնուեցան իտալական մամուլին վերջին հրատարակութիւնները, որոնց համաձայն Իտալացիները պիտի չքաշուին, մինչեւ որ քաղաքական յաղթանակն ալ ապահովուի :*

Պ. Չէյմպըրլէն փոխանակ ուղղակի պատասխանելու դրուած հարցին, յայտարարեց .

-- « Մամուլին հրատարակութիւնները անպատճառ երկրին կարծիքը չէ որ կը ներկայացնեն »:

Հարցապնդող երեսփոխանը, ընկերվարական ,գոհ չմնալով կրկնեց .-- « Կառավարութիւնը կը կարծէ՞ թէ իտալական կառավարութիւնը յանձն առած է քաշել իր զօրքը, երբ Թշնամութիւնները վերջանան»:-- «Այո», պատասխանեց վարչապետը, չոր ու ցամաք :

Հակառակ այս յայտարարութեան, իրազեկները կը կարծեն թէ պ. Չէյմպըրլէն մեծապէս ազդուած է իտալական մամուլին հրատարակութիւններէն, իսկ Անգլիոյ ընդդիմադիրները միշտ յոռետես են :

Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Զօր. Ֆրանքօ պիտի վերահաստատէ Պուրպոնեան միապետութիւնը, երբ դրաւէ Մատրիտը:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՓՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ԶԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

— ∞ —

Բ նակցութիւններ Զօր Ֆրանքոյի հետ

— ∞ —

Անգլիական ծովապետութիւնը չորեքշաբթի օր Մինորքա կղզին ղրկեց մեծ յածանաւ մը, որուն մէջ կը գտնուէր Զօր. Ֆրանքոյի մէկ պատուիրակը: Այս ձեռնարկին նպատակն էր համոզել Մինորքայի հանրապետական պահակազօրքը որ Զօր. Ֆրանքոյի յանձնէ կղզին, խաղաղ բանակցութիւններով: Այս կղզին, որ ռազմավարական կեդրոն մը կը կազմէ Միջերկրականի մէջ, պատերազմին սկիզբէն ի վեր կը գտնուի հանրապետական կառավարութեան ձեռքը: Անգլիա եւ Փրանսա կը վախնան որ Իտալացիները կրնան Մինորքան ալ գրաւել, իրենց ձեռքն ըլլալով դրացի կղզին՝ Մայորքա: Ուրեմն Անգլիա ամէն միջոց կը փորձէ, որպէսզի Մինորքան յանձնուի Սպանիոյ ազգայնականներուն, առանց դիմադրութեան: Ասոր համար ալ անգլիական մարտանաւ մը տրամադրած է, քանի որ Զօր. Ֆրանքոյի մարտանաւերը կրնան ռմբակոծուիլ ճամբան :

**** Նախկին նախարար պ. Լէոն Պլըւա, որ Զօր. Ֆրանքոյի մօտ ղրկուած էր մանաւոր պաշտօնով, առջի օր իր զեկուցումը ներկայացուց արտաքին նախարարին եւ վարչապետին: Իր տպաւորութիւնն այն է թէ Զօր. Ֆրանքօ կը սպասէ որ Փրանսա իրաւապէս ճանչնայ իր կառավարութիւնը եւ դեսպան մը նշանակէ, ուրիշ որ եւ է բանակցութենէ առաջ: Կը կարծուի թէ Փրանսա պիտի փութացնէ իր որոշումը, նկատի առնելով միջազգային կացութիւնը եւ Սպանիոյ փախստականներուն եւ զօրքին խուժումը: Զօր. Եորտանա, Զօր. Ֆրանքոյի արտաքին նախարարը, ամէն հաւաստիք տուած է թէ իտալացի զինուոր պիտի չմնայ Սպանիոյ մէջ, պատերազմէն վերջը եւ թէ Իտալացիներ պիտի չմասնակցին ազգայնական յառաջխաղացութեան դէպի Փրանսական սահմանագլուխը: Արդարեւ, երէկ իտալացի զինուորները հանուեցան բա -*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼՈՑՍ ՄԸ «ԼՈՒՍԱԲԵՐ»ԷՆ

—•—

Հայրենակցականները ինչ - բերան կ'ըսեն, ամէն անգամ որ կը յիշեցնենք իրենց հիմնական մեղքը,— մանր - մունր ճիւղաւորում՝ տասնորդական նուազրակներու պէս :

Չէր քաւեր որ հայրերը քաժնուեր էին խղճաբեներու, գիւղերու եւ թաղերու, որդիներն ալ սկսան «երիտասարդաց»ներ հիմնել ծննդավայրի անուններով :

« Ցառաջ »ի բերանը մազ բուսաւ, թելադրելով, յանձնարարելով, աղաչելով որ գոնէ նահանգներու, շրջաններու վրայ քաժնուին,— 1· Վեց նահանգներ.— 2· Կիլիկիա.— 3· Սեւ ծով :

— Պարապ տեղը կը յոգնիս, կ'ըսէր փորձառու հայրենակից մը: « Ցուր ջանք եւ անօգուտ վաստակ »:

— Եւ սակայն, ո՞ւր կ'երթար մեր վիճակը, եթէ վհատէիմք առաջին յաջախութեան առջեւ: Գրելով - գրելով, խօսելով - խօսելով, կա՛մ Հայրենակցականները խելքի կուգան եւ կամ մեր խելքն ալ կը դառնայ... վերջապէս :

Բանավէճը պիտի շարունակուէր մինչեւ իրիկուն, երբ թղթաբերը աւետիս մը բերաւ հեռաւոր Ամերիկայէն: Թերթ մը, աւետաբեր անունն ալ վրան,— «*Լուսաբեր*»:

Իրրեւ պաշտօնական օրկան «Սեբաստացիներու հայրենակցական միութեան կեդրոնական վարչութեան », « *Լուսաբեր* » իր Բ· տարուան Ա· թիւին մէջ (**1939** յունուար) հրատարակած է խմբագրական մը, հետեւեալ խորագրին տակ.— «*Ուժերու կեդրոնացում եւ արդիւնաւոր օգտագործում* »:

Ի՞նչ կ'ըսէ,— ճիշդ այն ինչ որ կը էարոզէ «*Ցառաջ*», տարիներէ ի վեր, — « *Համաշխարհային պատերազմէն առաջ հասկնալի էր անջատանջատ Հայրենակցականներու գոյութիւնը: Գաղաքն իր առանձին պահանջներն ունէր, ամէն գիւղ իր առանձին պահանջները: Անոնց որոշ չափով գոհացում տալու համար քաղաքը՝ իրեն համար, գիւղերն՝ իրենց համար ունէին իրենց առանձին կազմակերպութիւնները, կրթական, բարեգործական եւայլն: Նոյն պահանջները եւ գանոնք գոհացնելու համար վարմակերպուած անջատ - անջատ Հայրենակցականները, Վերաչինացները, Կրթասիրացները հատանաբար այսօր ալ արդարացնէին իրենց գոյութեան իրաւունքը, եթէ նախապատերազմեան Հայութեան զէթ մէկ փոքր տոկոսը մնացած լինէր Սեբաստիոյ, ինչպէս նաեւ Հայաստանի այլ մասերուն մէջ :*

« *Դժբախտաբար Հայաստան դառարկուեցաւ իր հայ բնակչութենէն: Սեբաստիան, լինելով Հայաստանի կարեւոր մէկ մասը, չազատեցաւ անոր ճակատագրէն: Եւ այսօր Սեբաստիոյ հանգանիկ բնակչութեան մէկ փոքր վերապրող տոկոսը ցրուած է Սուրիոյ, Ցունաստանի, Եւրոպայի ու Ամերիկայի մէջ: Օտար հողերու վրայ ներքեւ անունք ինքնաբերաբար դարձած են միայն Սեբաստացիներ: Քաղաքացիական եւ զիւղացիական տարբերութիւնները վերցած են: Բոլորն ալ իրենք զիրենք հաւասարապէս Սեբաստացի կը զգան եւ ոչ ոք կրնայ ժխտել անոնց այդ իրաւունքը: Եւ այդ զգացումով անոնք իրաւամբ աչքակոչութիւն կ'ակնկալեն իրենց Սեբաստացի եղբայրներէն, քաղաքացի լինին անոնք թէ գիւղացի : Եւ ո՞ր քաղաքացի Սեբաստացին կրնայ չը - լսել օգնութեան աղաղակը գիւղացի Սեբաստացին եւ ո՞ր գիւղացի Սեբաստացին է որ անտարբեր պիտի մընայ քաղաքացի Սեբաստացիի մը կարօտութեան առջեւ »:*

Ճի՞շդ է որ հայրենակիցները աւելի լաւ կը հասկնան իրար :

Ուրեմն, ծափահարեցէ՛ք «Լուսաբեր»ը :

Այդ չի բաւեր : Օրինակեցէ՛ք եւ տարածեցէ՛ք իր խմբագրականը :

ՎԱՀԷ

ԳԱՂՏՆԻ ՉԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

— ∞ —

Մերակոյտին զինուորական, ծովային եւ օդանաւային յանձնաժողովները չորեքշաբթի օր սկսան լսել համապատասխան նախարարներուն գաղտնի զեկուցումները, ազգ· պաշտպանութեան մասին:

Ատենական գործողութիւններէն վերջը, պ· Տալատիէ մանրամասն զեկուցում մը կարդաց: (Առաջին նիստը յատկացուած էր ցամաքային բանակին): Այս առթիւ չեշտուեցաւ թէ անհրաժեշտ է արագացնել սպառազինութեանց արտադրութիւնը: Ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է թէ Փրանսական բանակը լիվճակի է որ եւ է պատահականութեան հանդէպ:

Երէկ, հինգշաբթի, լսուեցաւ ծովային նախարարին զեկուցումը: Ամէնէն փափուկ խնդիրը կը կազմէ օդանաւային պաշտպանութիւնը, որու մասին պիտի խօսուի այսօր, ուրբաթ: Անցեալ սեպտեմբերի զօրաշարժին առթիւ երեւան հանուած էին չարք մը թերութիւններ եւ անկէ ի վեր մեծ բարեփոխումներ կատարուած են :

Ի՞նչ կ'ըսէ իտալական մամուլը

«Մէսաճէրոյ»ի Լոնտոնի թղթակիցը կը գրէ, թէ Լոնտոնի զինակաւոր չրջանակները կը ժխտեն, թէ պ· Չէյմպըրլէն աւելի առաջ գացած ըլլայ Սեպտ·էն ասդին: Ան կը հաւատայ, թէ Մուսոլինի պիտի յարգէ իր խոստումը՝ Սպանիան պարպելու մասին:

« Ճիօրնալէ տ'Իթալիա»ի մէջ պ· կայտա կը գրէ· «Իտալիոյ մէջ ոչ ոք կը կասկածի, թէ պատերազմի մը պարագային Անգլիա պիտի ըլլայ Փրանսայի կողքին, բայց պէտք է սպասել տեսնելու , թէ անգլիական կառավարութիւնը համամի՞տ է Փրանսական յամառութեան եւ անհաշտ քաղաքականութեան Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ պահանջներուն հանդէպ»:

« Թէվէրէ» կ'ըսէ.--- « պ· Չէյմպըրլէնի յայտարարութիւնները մշուշապատ են· Անգլիա պիտի աջակցի Փրանսայի այն պարագային միայն, երբ երկու երկիրներն ալ իյնան պատերազմի մէջ»:

— ∞ —

ՍՈՒՐԻՈՅ նոր մարզպանին գործունէութիւնը քննադատելով, « *Իմանիթէ* » կը գանգատի թէ անոր նպատակն է անդամահատել Սուրիան, զանազան պետութեանց եւ փոքրամասնութեանց բաժնելով զայն: Սուրիական դրօշը վերցուած է ձէպէլը Տրիւզի մէջ, ուր վերջերս փառաւոր ընդունելութիւն մը գտաւ մարզպանը :

ԳԼՈՐԳ ՍԱՐՅԱՆԻ ՎԱՎԱՇՏՐԱՀԱՆԿ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ Ա ԿԱՄ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՍՈՒՀԱՆԱՑԱԾ

«Հիմա դու պիտի ասես ինձ, թե ինչո՞ւ ես այդ բոլորը պատմում քեզ համար անծանոթ մարդուն, ոչ մի Սուսան Ղազարեան, ոչ մի Գրիգորեան, ոչ մի Գրիգորի Ղարիպեան եւ ոչ մի Նազլու Ղազարեան, ոչ մի Գեղամ Ղազարեան, ոչ մի Ղազարոս Ղազարեան, ոչ մի Ղազարոս Ղազարեան, ոչ մի Ղազարոս

Հանդարտ ու խաղաղ կեանքի մասին

Ինչպէս ամէն տարի, այնպէս ալ այս տարի Ամանորի առթիւ Հայաստանի մէջ ամէն կողմ տօնական տրամադրութիւն կը տիրէ։ Ամէն տեղ ուրախ ու զուարթ դէմքեր կը հանդիպին։ Ամէն տեղ կը զգացուի, որ ժողովուրդը կը ցանկանայ հանդարտ ու խաղաղ կեանքով ապրիլ։ Ամէն տեղ կը զգացուի, որ ժողովուրդը կը ցանկանայ հանդարտ ու խաղաղ կեանքով ապրիլ։ Ամէն տեղ կը զգացուի, որ ժողովուրդը կը ցանկանայ հանդարտ ու խաղաղ կեանքով ապրիլ։

Ամանորի առթիւ ամէն տեղ կը խօսուի նաեւ նոր տարուան ծրագրերու մասին

նակէն, երբ ազգայնական զօրքը Ֆիկուէբրաս կը մտնէր, մօտենա - լով սահմանագլուխին :

Պ. Լէոն Պէրաս խօսած է նաեւ Սպանիոյ վախճատականներու եւ զինուորներու ինչպէս եւ անոնց զէնքերու վերադարձի մասին: Ֆրանսա կ'ուզէ վերադարձնել կիները, մանուկները եւ ծերունի - ները, երբ ճամբան բացուի: Գալով զինուորներուն, զօր. Ֆրանքօ տրամադիր է ընդհ.ներում չնորհելու, բացի անոնցմէ որ քրէական յանցանքներ գործած են: Ասոնք պիտի դատուին զինուորական եւ սովորական դատարաններու առջեւ:

Համաձայնութիւն գոյացած է նաեւ որ Ֆրանսա փոխադրուած բոլոր զէնքերը դառնան Ֆրանսայի սեփականութիւնը, իբրեւ մաս - նավճար վախճատականներու պատսպարման համար եղած մեծա - գումար ծախքերու: Մնացեալը պիտի վճարուի Սպանիոյ դրամա - տան ոսկի պահեստէն, որ 40 միլիոն տոլար կը գնահատուի եւ որ նոյնպէս Ֆրանսա փոխադրուած է:

Վարչապետին հետ մէկուկէս ժամ խօսելէ վերջ, Պ. Լէոն Պէ - բաս յայտարարեց թէ իր համոզումն այն է որ Սպանիոյ մէջ բարե - կարգութիւնը պիտի վերահաստատուի «չատ չուտով»:

ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ԶՕՐՔԸ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

— ∞ —

Կառավարութիւնը Ֆրանսա ապաստանեցաւ

Սպանիոյ հանրապետական կառավարութեան մնացեալ ան - դամներն ալ Ֆրանսա ապաստանեցան առջի օր, երբ ազգայնական զօրքը գրաւեց Ֆիկուէբրասը: Առաջին անգամ սահմանն անցաւ վարչապետը, Նէգրէին, որ քանի մը օր առաջ ալ եկած էր: Սահմա - նապահ զինուորները բարեւի կեցան, համաձայն միջազգային օ - րէնքի: Վարչապետին կ'ընկերանային սպարապետը, էմտական եւ պատերազմական նախարարները եւն.: Վարչապետը մերժեց որ եւ է յայտարարութիւն ընել :

Հանրապետական զօրքը Ֆիկուէբրասը պարպելէ առաջ պայթե - ցուց քաղաքին մէջնարերդը եւ երկու կամուրջները, դժուարա - ցնելու համար ազգայնականներուն յառաջխաղացութիւնը: Պայ - թումի ձայները կը լսուէին Ֆրանսական սահմանէն: Ամբողջ օրը հարիւրաւոր կառքեր անցան սահմանագլուխը, զինուորներով եւ ռազմամթերքով, եւեւէն ալ՝ հազարաւոր փախստականներ:

Կ'ըսուի թէ վարչապետ Նէգրէին Վալենսիա պիտի երթայ, դի - մադրութիւնը չարունակելու համար: Իրեն համամիտ են 4 - 5 նա - խարարներ եւ Պարսելոնայի արհեստակցական միութեանց կարգ մը վարիչները: Հանրապետութեան նախագահը Փարիզ եկաւ : Ֆրանսայի ներքին նախարարը պատասխանելով հարցումի մը, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը չի կրնար թոյլատրել որ սպանիական կառավարութիւն մը հաստատուի Ֆրանսական հողին վրայ, չարունակելու համար իր քաղաքական գործունէութիւնը կամ վարելու զինուորական գործողութիւնները: «Մէկ ոցներ ձեռք առած ենք, յարգել տալու համար այս տարբական սկզբունքները»:

Ի՞նչ կը խորհին Գերմանիոյ մէջ

— ∞ —

Գերման մամուլը, խօսելով վարչապետ Զէյմպրլէնի յայտա - րարութեան մասին, որ կը չեշտէ թէ պատերազմի մը պարագա - յին Անգլիա եւ Ֆրանսա միասին պիտի ըլլան, կ'ըսէ թէ «Զէյմպր - լէնի յայտարարութեան մէջ նորութիւն չկայ, բայց ցաւալի քա - ջալերանք մըն է Ֆրանսայի՝ քաղաքական ներկայ կացութեան մէջ»:

Թերթ մը դիտել կուտայ թէ այդ յայտարարութիւնը պիտի ծառայէ մթագնելու հորիզոնը եւ զօրացնելու Ֆրանսայի դիրքը Իտալիոյ դէմ: «Նոյնիսկ այս ալ նորութիւն պէտք չէ համարիլ: Սեպտեմբերի ժողովներէն իվեր աչքառու դիտցաւ, որ Անգլիա եւ Ֆրանսա միասին պիտի ընթանան պատերազմի մը պարագային: Բայց քաղաքական տագնապի մը կամ մանուկնդ լուրջ դէպքի մը պարագային՝ իրական ուժն է որ հաշուի կ'առնուի: Այս ուժին ար - ժէքը Գերմանիոյ մէջ կրնան չափել, երբ ըսենք թէ աւելի քան եր - կու միլիոն անգործներ կան Անգլիոյ մէջ այժմ: Ամբողջապար պե - տութեանց ապարէզ կարգալը անիմաստ է այլեւս »:

Կիսապաշտօնական օրկան մը կը գրէ թէ ոչ ոք կը սպառնայ Ֆրանսայի «կենսական չահերուն»: Դեկտեմբեր 6ի յայտարարու - թեամբ գերմանեւ-Ֆրանսական յարաբերութիւնները բարւոքած են. իսկ Իտալիոյ պահանջածը որոշ գօտիներու մէջ հաշուեյար - գար մըն է, որ կ'ընդդիմէ Իտալիոյ կենսական չահերը: Ասիկա կարելի է գլուխ հանել առանց Ֆրանսայի կենսական չահերուն դպչելու :

Մարոկոյի օրկանը դիտել կուտայ թէ Անգլիոյ վարչապետին յայտարարութիւնները աւելի չատ ոգեմաչունչ են քան խազադատիրական :

ՋԱՆՂԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ մէջ ահաբեկչական գործողութիւնները կը չա - րունակուին: Կ'ըսուի թէ զէնք, ուժանակ եւ պայթուցիկ հատատ - րակէս պիտի գործածուին, որպէսզի արաբ պատուիրակութեան դիրքը ամրանայ Լոնտոնի մէջ: Ճամբաներու վրայ հատատուած - ցաւ զինուորական խիստ հսկողութիւն: Վերջին դէպքերու ընթաց - քին սպաննուեցան չորս հոգի :

Մէքքի այցելած են այս տարի 80,000 մահմէտական ուխտա - տորներ, որոնց մէջ եգիպտոսի գահաժառանգ իշխանը, Մուհամ - մէտ Ալի: 1912էն ի վեր առաջին անգամն է, որ եգիպտացի իշխան մը կ'այցելէ մահմէտական սրբատեղին :

ՆՈՐ ԴԻՊԵՐ պատահեցան Ա. Միութեան եւ Մանչուրիոյ սահմանին վրայ: Սպանեալներ եւ վիրաւորներ կան երկու կող - մէն ալ :

ԻՐԱՆՏԱՑԻ կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ, խափանելու համար ահաբեկչական արարքները, որոնք ուղ - ղուած են Անգլիոյ դէմ եւ կը կատարուին յանուն «Իրանտայի հանրապետական բանակին»:

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ պատուիրակութեանց ժողովին մէջ, Լոնտոն, Հրեաներու ներկայացուցիչը խօսեցաւ երկու ժամ, պարզելով ի - րենց տեսակէտը: Երէկ ալ արաբական պատուիրակութիւնը լսուե - ցաւ: Երկու կողմերը տակաւին կը մերժեն միեւնոյն սեղանին չուրջը նստիլ... ճիշդ մեղի պէս:

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ առեւտրական պայմանագրու - թիւն մը կնքեցին, որուն չնորհիւ Հռոմ պիտի կրնայ մեծ քանա - կութեամբ քարիւղ, մանկանէզ, փայտ, հանքածուխ եւ արմտիք ստանալ: Մինչեւ հիմա Իտալիոյ առեւտուրին գումարը կը հաս - նէր 400 միլիոն լիրի: Նոր պայմանագրութեամբ այս գումարը պի - տի բարձրանայ մինչեւ մէկ միլիառի: Մինչեւ հիմա Իտալիա իր քարիւղը կը ճարէր Մ. Նահանգներէն :

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ հասած լուրերու համաձայն, պիտի փոխուին Ուաշինկթընի, Փարիզի եւ Հռոմի դեսպանները:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կրընոպլի Հ. Ց. Դ. «Մկրտիչ Եօթ - նեղբայրեան» ենթակոմիտէն իր խո - րին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերը Արամ Սպէնչեանի եւ Տէր եւ Տիկին Վահան Սպէնչեանի եւ պարագանե - րուն իրենց մօր մահուան առթիւ:

Հ. Ց. Դ. Լանսէյլի «Մուրատ» խումբը խորին ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկեր Արամ Սպէնչեանի եւ պարագա - ներու իր մօր մահուան առթիւ:

×

Խորին ցաւով եւ կսկիծով կ'ազ - րանք մեր կնքահօր՝ ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑ - ՐԱՊԵՏԵԱՆի զառնաղետ մահը եւ մեր սրտագին վշտակցութիւնը կը յայտ - նենք մեր կնքամօր՝ ԵՂԻՍԱԲԵԹԻՆ եւ կնքքահայր Անդրանիկին եւ իրենց պարագաներուն:

Տէր եւ Տիկին Գաբեգին Բրուտեան
Տէսիի

ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ ՄՕՍԻ ԳԵՐԻՆ ՄԷՋ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԳԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՄԲԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 Փետրուար, կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին

Théâtre Renée Maubelի մէջ

Թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche կամ Abbe...

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՈՑԵԱՆԻ **ՄՕՍ ՆՒ ՎԷՐԳԻԹԷՆ**

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖԱԷԼԵԱՆի:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15 և 20 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ նպարատուն ՀՐԱԶԵԱՆ, 6, Rue Lamartine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԸ, ՇԻՐԱԿ նպարատուները, Rue Trévise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի ու «ԱԳԱԳԱՑ»ի խմբագրատուները:

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ՊԱՆԵԼՕ - ՔԱՇԱՆԻ «Արծիւ» ենթակոմիտէն Ընդհ. Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Կորիւն» ակումբին մէջ:

Գիւղից

ՍԷՆ ԼՈՒԻ (Մարսէյլ) «Ակունք» ենթակոմիտէի Ընդհ. Ժողովը 10 Փետրուար, Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի Ընդհ. Ժողովը՝ 11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30 -ին: Կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ-ԺԷՌՄԻ «Հայաստան» ենթակոմիտէի Ընդհ. Ժողովը 12 Փետրուար, կիրակի երեկոյ ժամը ճիշդ 8ին: Կը հրաւիրուին Սարդանի, Նոթր-Տամի, Լէ ղ'Օլիվի եւ Սէն-Ժէռմէի ընկերները, սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի Ընկ. ՀԱՑԿ ՍԻՐԵՆԿԻԻԼԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Մարօ» խումբի ժողովը 12 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «շարիհիկեան» սրահին մէջ:

Վիէննի ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 12 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «խաժակ» ակումբին մէջ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

HAÏASTAN

նոր սերունդին ամսագիրը, 16 մեծադիր էջերով, ճոխ եւ շահեկան բովանդակութեամբ, ամբողջովին խմբագրուած երիտասարդ ուժերու կողմէ: Ամսագիրը կը պարունակէ նաեւ բարտէսներ:

Տարեկան բաժնեգին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ 25 ֆրանք, Արտասահման 1 տոլար, մեռոէ հատը 2·50 ֆրանք:

Փնտռել բոլոր այն կրպակներուն մէջ, ուր ՅԱՌԱՋ կը ծախուի:

Ամբողջական հասցէ.— Monsieur Armik Djamalian, 5, Villa Virginie, Paris (14e)

Վարչական հասցէ.— Monsieur H. Keusséyan, 51, Rue du Caire, Paris (2e)

Հրապարակային քաւութիւն

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԿՈՒՍԷՆՎԻԼԻ «ՌԱԶՄԻԿ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Մէզոն Գուզառքի սրահին մէջ, 65 Պուլվառ Ֆօնընէ

Կը խօսի ընկեր ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Թէմ՝ Խորհրդ. իշխանութիւնը եւ Հայաստան

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՒԹ

ԸՆԿԵՐ Մ. ՎՐՏԱՆԵՍԵԱՆԻ ՄԵԿՆՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. (ՐԱՖՖԻ» խումբին կողմէ

11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին 8 Ռիւ Պասիէ, մէքրօ Փուասոնիէրէ:

Մասնակցութեան համար 6 ֆրանք (խմիչք եւ անուշեղէն միասին):

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՃՈՑՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ

Բարեգործական սրահին մէջ, 202 Rue Boileau

Հայկական պար՝ փաքրիկներու կողմէ եւ զանազան անակնկալներ:

Ուրախ եւ հաճելի մթնոլորտ: Ճոխ պուֆէ դիւրամատչելի գիներով:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳԻՐ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԷՆ - ԼՈՒԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ազգ. վարժարանին մէջ:

Կը խօսի Տոքթ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ առողջապահութեան մասին:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Թամամ Արզումանեան, Այրի Տիկին Մարգրիտ Արզումանեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Պաղտասար Արզու - մանեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Յովսէփ Գալուստեան եւ զա - ւակունք, Տէր եւ Տիկին Սարգիս Եղիազարեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Յովակիմ Էօքսիւզեան եւ զաւակունք (Վաքանս), Տէր եւ Տիկին Եղիա Շահրազեան եւ զաւակունք (Վաքանս) չնորհակալութիւն կը յայտնեն Հ. Ց. Դ. Խիթ Զաւարեան կոմիտէին եւ իր բոլոր խումբերուն, ազգականներու, բարեկամներու եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ՍԱՐԳԻՍ ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆի զառնաղետ մահուան առթիւ:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻՒ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵՒՐ. ՎԱՐԺՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3-7

173 Ave. Aristide Briand, Cachan (Seine)

ԿԸ ԽՕՍԻ Պ. ԼԻՒՈՆ ՀՈՐՄԻՍԵՑՆ

ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

Կը հրաւիրուին անխտիր Տարօնի բոլոր հայրենակիցները հայկական ասանդութիւնները սիրող հայրենակիցները:

Մասնակից վճարեան համար 5 ֆրանք:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Denfertէն առնել Sceaux գիծը եւ իջնել arrêt Bagneux:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԼՔԱՍՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԲՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia. Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ՏՈՔԹ. ՔԻԹԻՒՐԷԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, մկզասեռային եւ քնդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէքրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

LE VIEUX CHALET

Արտօնուած ապաքինարան, Bourg - la - Reineի կեդրոնը, 7 — 9 Boulevard Carnot, քաղաքապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէքրոյի եւ օթօպուսի կայարաններուն մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, մեծ պարտէզ: Խնամուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք:

Կ'ընդունի՝ ծերեր, տկարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն:

Օրական 30 ֆրանք: Տնօրինուհի Mme. BERNARD - WAHÉ, Tél. Bourg - la - Reine 734:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հարաւային Ֆրանսահայոց Թեմական Երեսփ. Ժողովը կը գումարուի 12 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2ին, Առաջնորդարանին մէջ, 57 Rue Tapis-Vert, Մարսէյլ:

Թիւրիմացութեան մը արդիւնքով, երեսփոխաններու ղրկուած հրաւիրագրերուն մէջ, Ժողովի վայր նշանակուած է Փրատոյի Մայր եկեղեցիին սրահը: Կը խնդրուի երեսփոխաններէն նկատի ունենալ այս պարագան, եւ ներկայ ըլլալ 57 Rue Tapis-Vert Առաջնորդարան, որոշեալ ժամուն:

(կնիք)

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻ ԶՆԵՐՈՒՆ

Եթէ կ'ուզէք գործածել նկարի հա - մար, տաքէն չի դեղնող, փայլուն եւ լրիվ քառի 9—14, դիմեցէք H. NATANIAN'ի, 35 Rue Four de la Terre, Avignon, (Vaucleuse): Կը ղրկենք նմոյշ: Մեծաքանակ գնողներուն 15 ֆրանք contre remboursementով:

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մուշէ Վերի Թա - գաէի Անուշին տղան՝ Օվասափէ Ա - ղը, որ 1921ին Պոլիս կը գտնուէր: Զինքը ճանչցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել ՀՈՒՐՓՄԻՄԻ ՊԵՏՐՈՍ - ԵԱՆի (Ծննեալ Պաղէեան), 85 bis, Av. Jean Jaurès, Décines (Isère), France: Կը խնդրուի արագասհմանի թերթե - րէն արագագրել:

— Նարինկիլ Աւագեան, եօգնա - Մկրտիչէ գիւղացի, կը փնտռէ իր քա - յրը՝ Միհրան Աւագեան, որ 1926ին եղած է Քորֆու (Յունաստան): Ա - ռաքանէն յետոյ տեղեկութիւն չէ ստացուած իրմէ: Կը խնդրուի հասցէն ստացողէն ներէն իմացնել՝ Նարինկիլ Աւագեանին, 15 Rue Wilson, Décines (Isère), France: Կը խնդրուի գնոր Օրթէն արագագրել:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՐԱՉԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
11
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
11 Février
1939

Ժե ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3962

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԲ ՅԱՆԿԱԼԻՆ ՔԱՐԻ ԿԸ ՁՕՐՆՈՒԻ

— ∞ —

Տակաւին ուրիշ առարկութիւններ ալ կը ներկայացնէ Ձուէյկոյ մեր աշխատակիցը, Ֆրանսերէնէն «Հայաստան»ի հրատարակութեան դէմ, եւ կը հարցնէ.

— « Ձկա՞ն միջոցներ նոր սերունդին փրկութեան համար: Միջոցներ կան, մեր մէջ պակսածը ուժականութիւնն է, մանաւանդ *կազմակերպութիւնը* :

Ի՞նչ լուրջ, մեթոտիկ, կշռուած ու չափուած ծրագրով աշխատանք է տարուած այս տեսակէտին: Ի՞նչ կազմակերպութիւն կրցած ենք յառաջ բերել, զանգուածային բուռն բարոզութիւն մըղուած է Հայոց մէջ, լեզուն ու յատկութիւնները պահելու : Ո՞վ է, խնդրեմ ըսէք անուններով, որ գործնականապէս կը զբաղի այս հարցով եւ հայկական փրոփականտը կը մղէ Հայուն մէջ: Միթէ պատահական ձեռնարկներ, հատուկոտոր աշխատանքները միջո՞ց կը նկատէք »:

Ու վերջապէս առաջարկ մը.

— « Պէտք է հաստատել «Հայոց մէջ հայկական փրոփական-*ման*» կոմիտէ մը որ իր աշխատանքը տանի նոր մեթոտներով, *փիլոսոփայի* մը նման: Բնական է ասոր համար դրամ պէտք է, ո՛հ, ոչ շատ, 60 հազարնոց գաղութի մը մէկ վեցերորդը, 10,000 հոգի երբ տան ամսական 3 ֆրանք (օրական երկու սու) պիտի ըլլ ամսական 30,000 ֆրանք, որուն նոյնիսկ 10,000ը պիտի օգտէ Հայը Հայ պահելու Ֆրանսայի մէջ»:

Ամփոփած եղանք մեր երիտասարդ եւ սրտցաւ աշխատակցին *րողքը, իր գլխաւոր գիծերով:*

Իր համոզումն այն է թէ Ֆրանսերէն «Հայաստան»ի հրատարակութիւնը կորսուելու դատապարտուած երիտասարդութեան «հետէն պիտի տանի նաեւ այն երիտասարդները որոնք կաղն ի կաղը, ազգասիրաբար դեռ կը կարդային հայերէն թերթ ու գիրք »:

Երէկ պարզեր էինք մէկ մասը այն պարագաներուն, որ կը հարկադրեն փորձել նա՛եւ այս միջոցը — Ֆրանսերէն թերթ — համբանք մը եւս փրկելու համար նոր սերունդէն: Տեսակ մը անհրաժեշտ չարիք, որմէ չեն կրցած խուսափիլ նաեւ Ամերիկայի մէջ :

Զենք ուզեր տաղտկալի դառնալ, ուրիշ պարագաներ ալ ներկայացնելով :

Կը բաւէ ըսել թէ՝ այն հարցարանին առթիւ որ հրատարակուեցաւ քանի մը տարի առաջ, այս թերթին մէջ, պատասխանողներէն չատերը անհրաժեշտ կը գտնէին Ֆրանսերէն բաժին մը, դո՛նէ «Ցառաջ»ի մէջ:

Այժմ քննենք իր դրած հարցերը,— կազմակերպութիւն մը, որ հայկական քարոզութիւն կատարէ նոր սերունդին մէջ:

Մենք ալ կը խոստովանինք թէ լուրջ եւ մեթոտիկ աշխատանք չէ կատարուած, այս ուղղութեամբ: Ինչ որ եղած է 15 տարուան ընթացքին, աւելի շատ կը պարտինք զանազան միութեանց նախանձախնդրութեան, եւ մասնաւորապէս Դաշնակցութեան եւ անոր հովանաւորած կազմակերպութեանց ճիգերուն:

Գո՞հ ենք արդիւնքէն: Ոչ: Բայց, որ եւ է վճիռ արձակելէ առաջ, հարկ է պարագաներն ալ նկատի առնել: Հարկ է աչքի առնել թերել այն ամուլ վէճերն ու պայքարները, որ արիւն կը պղտորէին — եւ կը պղտորեն դեռ — նոյնիսկ ծաղկոցի մը բացման առթիւ:

Ոչ «ուժականութիւնը», ոչ ալ նորութեանց խայծը կրնան զօրել, երբ գլուխդ քարին կը զարնուի, ցանկալին կատարելու համար: Մանաւանդ այս միջավայրին մէջ:

Տակաւին ուրիշ ողբերգութիւն մը,— նոյնիսկ այն արեւելեան գաղութներուն մէջ ուր նոր սերունդը հայերէն կը սորվէր մինչեւ 15 — 18 տարեկանը, այսօր հաստատած են լուրջ արգելքներ, սկսելով մանկապարտէզներէն ...

Մեր աշխատակիցը կ'առաջարկէ կազմակերպութիւն մը ստեղծել հայկական քարոզութեան համար, նիւթական աղբիւրներ ալ ցուցնելով :

Այս թերթը տարիներով քարոզ կարդացած է, տեսակ մը «Ալիանս Արմէնիէն» ստեղծելու համար, մանաւանդ նկատի ունենալով նոր սերունդին փրկութիւնը: Եւ սակայն...

Այո, մեծ բան չէ օրական երկու սուն: «Համազգայինը» ամսական անդամավճար սահմանած է միայն մէկ ֆրանք, յանուն մշակոյթի· բայց իր անդամները ոչ թէ հազարներով, այլ հարիւրներով իսկ չեն համբուիր այս գաղութին մէջ: Մարդիկ 3-5 ֆրանքը ջուրի պէս կը նետեն, որ եւ է խաղասեղանի կամ դիւնեսեղանի առջեւ , բայց կը խնայեն թերթի մը 50 սանթիմը, գրքի մը 5 – 10 ֆրանքը, կամ 1-2 ֆրանքի անդամավճար մը:

Ունի՞նք «ուժական» միջոց մը, ոչ թէ 10,000, այլ քանի մը հազար անդամներ եւ անդամավճարներ կապելու համար «հայկական քարոզութեանց կոմիտէ»ի մը :

Հարկ է կենդանի միջավայրի մը մէջ ապրիլ, իյնալ - ելլել զանգուածին հետ, պատասխանելու համար այս հարցումին :

Մենք յաճախ կը չփոթենք մեր բաղձանքները՝ անողոք իրականութեան հետ: Կը մոռնանք որ ցիրուցան, անկերպարան, տեսակ մը անիշխանական վիճակի մատնուած ենք, իսկ մեր գործելու միջոցները միայն բարոյական են: Կը քարոզես, կը խրատես, կը համոզես, բայց չես կրնար պարտադրել: Կը պարտադրես միայն քու շրջանակիդ մէջ:

Բացատրել այս պարագաները՝ չի նշանակեր համակերպիլ, ընկրկիլ կամ նահանջել: Ընդհակառակն, դժուարութիւնները, խոչընդոտները մեզի համար կը կազմեն խթան՝ միշտ որոճալու եւ աքնելու: Երբ ցանկալին կը ձախողի, կարելին փորձելու:

Վերջին խօսք մը եւս:

— « *Մեր նպատակն է բարձրացնել այս «նոր սերունդ»ը, ոչ միայն անոր մեծութեան պաշտամունքին, այլ եւ մանաւանդ հասցնել զայն բարձրութեանը այն բացառիկ կացութեան ուր կը գտնուի ներկայիս եւ զայն պատրաստել գալիք մեծութեան մշակուելէն: Մենք գիտակցութիւնն ունինք մեր պատասխանատուութեանց* »:

Բերնէ բերան լսելով, գիշերը ժամը 10ին «վարչապետ»ին շուրջը հաւաքուած էին «Րափփի»ի տղաքը:

— Ես 30 հատ կը սպառեմ :

— Ես ալ հատ:

— Ահա ձեզի երկու քաժանորդ :

— Երեք հատ ալ ես գտած եմ :

— Քանիըհինգ հատ դրկեցէք մեր գիւղը, ես խօսած եմ :

—Այսքան պիտի խանդավառուէի՞ք, եթէ «Հայաստան»ը հայերէն ըլլար:

— Մի՛ մեղադրէք· մենք մոլորած ենք չենք: Հարկը կը ստիպէ ամէն միջոց փորձել, դարձի բերելու մեր այն տարեկիցները որ հայերէն չեն գիտեր: Մնացեալը դիւրին է :

— Ջտարուիք, ձեր սրտված հայրենցն ալ մոռնալով:

— Ոչ· ոչ· ո՛ր օրուան համար են մեր սրտված դասերը :

ՎԱՀԷ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(Անգլիա)

Մասիս Մալխանճեան	100
Փետր· 8 դումարը	470
Ընդհ· դումար	570

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

HAYASTAN

— • —

Երէկ լոյս տեսաւ փրանսերէն «Հայաստան»ի առաջին թիւը:

Ընտիր թուղթ, մաքուր տպագրութիւն: Միայն անունին տառերը քիչ մը խորթ երեւցան, աւելի ճիշդ՝ չափազանց գեղարուեստական, ձիւնապատ Արարատի մը վրայ :

Եւ ամէնէս մէկ թափեցաւիր նորընծայ «վարչապետ»ին վրայ:

— Հրանտ, ուրկէ՞ գտաք այս *ֆանթէզի* տառերը· թերթերու անուններուն տառերը պարզ կ'ըլլան, ամուր բաթեձեւ :

— Ի՞նչ էք իրար անցեր: Թագաւորին աղջիկն անգամ *խուսուր* մը կ'ունենայ··· Մէջը նայեցէք :

Ակնարկ մը նետելով բովանդակութեան վրայ, առաջին առթիւ ուշադրութիւնս գրաւեց ինֆլուէնտան , եթէ ոչ նոր շիշտ մը, խմբագրականին մէջ·

— « *Ամէն բանէ առաջ, մեր ամսագրին նպատակը պիտի չըլլայ ողբալ մեր ազգին եւ երիտասարդութեան դլխուն եկած դժբախտութիւններն ու վիշտերը: « Հայաստան » պիտի չըլլայ հանդէսը «մարտիրոս ժողովուրդի» ժառանգորդներուն: Մեր Հայու արժանապատուութիւնը թոյլ չի տար ողբ ու կոծ արձակել այն անարդար ճակատագրին համար որ մեր ծնունդէն իսկ բաժին ինկաւ մեր սերունդին* »:

Եւ ուրիշ կայծ մը՝ աշխատակցի մը յօդուածէն, նոր սերունդի գիտակցութեան մասին·

— « *Մեր նպատակն է բարձրացնել այս «նոր սերունդ»ը, ոչ միայն անոր մեծութեան պաշտամունքին, այլ եւ մանաւանդ հասցնել զայն բարձրութեանը այն բացառիկ կացութեան ուր կը գտնուի ներկայիս եւ զայն պատրաստել գալիք մեծութեան մշակուելէն: Մենք գիտակցութիւնն ունինք մեր պատասխանատուութեանց* »:

Բերնէ բերան լսելով, գիշերը ժամը 10ին «վարչապետ»ին շուրջը հաւաքուած էին «Րափփի»ի տղաքը:

— Ես 30 հատ կը սպառեմ :

— Ես ալ հատ:

— Ահա ձեզի երկու քաժանորդ :

— Երեք հատ ալ ես գտած եմ :

— Քանիըհինգ հատ դրկեցէք մեր գիւղը, ես խօսած եմ :

—Այսքան պիտի խանդավառուէի՞ք, եթէ «Հայաստան»ը հայերէն ըլլար:

— Մի՛ մեղադրէք· մենք մոլորած ենք չենք: Հարկը կը ստիպէ ամէն միջոց փորձել, դարձի բերելու մեր այն տարեկիցները որ հայերէն չեն գիտեր: Մնացեալը դիւրին է :

— Ջտարուիք, ձեր սրտված հայրենցն ալ մոռնալով:

— Ոչ· ոչ· ո՛ր օրուան համար են մեր սրտված դասերը :

ՎԱՀԷ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱ՞Յ

— ∞ —

ՄԻՆՈՐՔԱ ԿՂԶԻՆ ՁՕՐ. ՖՐԱՆՔՈՅԻ ՅԱՆՁՆՈՒԵՑԱԻ

— ∞ —

Անգլիոյ խորհրդաւոր ձեռնարկները հաշտութիւն գոյացնելու համար

— ∞ —

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, անգլիական յածանաւ մը Մինորքա տարաւ Ձօր· Ֆրանքոյի լիազօր պատուիրակը, որպէսզի բանակցի հանրապետական պահակազօրքին հետ, կղզին յանձնելու համար առանց արիւնահեղութեան :

Այս ձեռնարկը յաջողութեամբ պսակուեցաւ: Հինգշաբթի գիշեր երկու կողմի պատուիրակները ժողովի նստան անգլիացի հրամանատարին բարեխօսութեամբ եւ համաձայնութիւն գոյացաւ կղզին յանձնելու: Անգլիական մարտանաւը Մարսէյլ փոխադրեց 450 հանրապետական զինուորներ, որոնց մէջ կը գտնուէին Մինորքայի կառավարութեան ներկայացուցիչներն ալ :

Երբ անգլիական մարտանաւը ճամբայ կ'ելլէր դէպի Մարսէյլ, ըմբոստութիւն մը ծագեցաւ պահակազօրքին սպաներուն եւ զինուորներուն մէջեւ, որոնց քաղաքական վարիչները լքած էին դիրենք: Այս ըմբոստները արագօրէն զսպուեցան Մայորքայէն փոխադրուած զինուորներու միջոցաւ: Այս առթիւ Լոնտոնի թերթերը կը հերքեն այն լուրը թէ ճնշումի դործադրուած է պահակազօրքին վրայ :

Անգլիական կառավարութիւնը անհրաժեշտ համարած էր այս ձեռնարկը, որովհետեւ Մինորքա ռազմագիտական կարեւոր դիրք մը կը կազմէ Միջերկրականի մէջ: Երկուքուկէս տարիէ ի վեր անգլիական եւ ֆրանսական կառավարութիւնները ամէն միջոց կը փորձեն, Իտալացիները հեռու պահելու համար Մինորքայէն, որ Պալէարեան կղզեխումբին երկրորդ մեծագոյն կղզին է եւ իր դիրքով լուրջ սպառնալիք մը կը կազմէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի հաղորդակցութեանց դէմ: Պարբերնայի անկումէն վերջը զրոյց կը շրջէր թէ Մայորքայի իտալական զինուորները կը պատրաստուին գրաւել նաեւ Մինորքան :

Անգլիական կառավարութիւնը այժմ աւելի կարեւոր գործի մը ձեռնարկած է, Մատրիտն ալ պարպել տալու եւ հաշտութիւն գոյացնելու համար: Ամէն պարագայի մէջ, պիտի փորձուի զինադադար մը կնքել: Ձօր· Միախա, Մատրիտի սպարապետը, յայտարարած է թէ 500,000 զինուոր ունի իր հրամանին տակ եւ կռիւը պիտի չարունակէ մինչեւ ծայրը: Հակառակ այս յայտարարութեան, անգլիական կառավարութիւնը կարելին կը փորձէ, կարճ կապելու համար պատերազմը: Հանրապետական կառավարութիւնը կը յուսայ վեց շաբաթէն մինչեւ երկու ամիս եւս չահիլ, բայց Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ այլեւս աւելորդ է չարունակել նոր արիւնահեղութիւններ:

Արժանահաւատ աղբիւրներու համաձայն, մանրամասն հրահանգներ տրուած են Մատրիտի անգլիական դեսպանին, որպէս զի բանակցութիւններ վարէ Փէրփինեանի մէջ, հանրապետական կառավարութեան ներկայացուցիչներուն հետ: Միւս կողմէ Պուրկոսի անգլիական ներկայացուցիչը հրաման ստացած է գիշեր ցերեկ Ձօր· Ֆրանքոյի տրամադրութեան տակ գտնուիլ:

Վարչապետ Նէկրին վերջերս ճառ մը խօսելով խորհրդարանին մէջ, կը յայտարարէր թէ զինադադար կրնայ ընդունիլ երեք պայմաններով,— ա) Պարպել օտար կամաւորները: բ) Ապահովութիւն տալ հանրաքուէ մը կատարելու յառաջիկային: գ) Ընդհ· ներում չնորհել բոլոր հանրապետականներուն: Ձօր· Ֆրանքօ մերժեց այս բոլոր պայմանները, բայց Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ զօրավարը տրամադիր էմիջին ճամբայ մը բռնելու, եթէ ուղղակի առաջարկ ներկայացուի անգլիական կառավարութեան կողմէ : Կ'ըսուի թէ Ձօր· Ֆրանքօ խոստացած է Անգլիացիներուն ոչ մէկ օտար զինուոր ղրկել Մատրիտի վրայ, եւ թէ հաշտութենէն ան-միջապէս վերջը բոլոր օտար կամաւորները պիտի ճամբուին: Նոյն աղբիւրին համաձայն, զօրավարը խոստացած է նաեւ ներողամտութեամբ վարուիլ բոլոր հանրապետական ռազմիկներուն հանդէպ, բացի բանակներու քաղաքական վարիչներէն եւ քրէական յանցաւորներէն :

Լոնտոնի մէջ կը յուսան հանրապետական կառավարութեան անձնատուութիւնը ապահովել մինչեւ երեքշաբթի, յետոյ դեսպան մը ղրկել Ձօր· Ֆրանքոյի մօտ, որպէսզի Գերմանիա եւ Իտալիա չկարենան միջամտել :

Այս առթիւ կարգ մը թերթեր կը գրեն թէ Անգլիոյ ձեռնարկները մեծ վրդովում պատճառած են Հռոմի եւ Պերլինի մէջ: Նոյն թերթերը կ'ըսեն նաեւ թէ Անգլիա դրամական աջակցութիւն խոստացած է Ձօր· Ֆրանքոյի: Վերջին լուրերու համաձայն, Իտալիա զինքի տակ առած է 1898ի, 1899ի եւ 1900ի դասերը, ինչպէս եւ պահեստի սպաներն ու մասնագէտները, ի նախատեսութիւն նոր դէպքերու: Պերլինի մէջ ալ իրար անցած են, եւ կ'ըսուի թէ փետրուար 5ին 7 նոր սուզանաւեր ղրկուած են Միջերկրական: Մի-եւնոյն ատեն զինուորական մէջոցներ ալ ձեռք առնուած են:

**** Անգլիական կառավարութիւնը հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ սկզբունքով որոշեց ճանչնալ Ձօր· Ֆրանքոյի կառավարութիւնը: Մանրամասնութիւնները պիտի ճշդուին այսօր: Ֆրանսական կառավարութիւնն ալ Անգլիոյ հետ համաձայն է այս հարցին մէջ:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· Էջ)

125,000 ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

— ∞ —

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ արդէն իսկ 125,000 փախստականներ ընդունուած են Ֆրանսայի մէջ: Ասոնց 40,000ը զինուորներ են եւ կ'ըսուի թէ 10,000ը փափաք յայտնած են ազգայնական բանակին միանալու: Տակաւին 40-50,000 զինուորներ ալ կը սպասուին, որով ընդհ· դումարը պիտի բարձրանայ 175,000ի: Բայց տակաւին դժուար ըլլալով ճշդրիտ հաշիւ մը ներկայացնել, այս դումարը նուազագոյնը կը համարուի :

Զրոյցի մը համաձայն, ազգայնական զօրքը յաջողած է պահարել 35,000 հանրապետական զինուորներ, որոնք յատկացուած էին պաշտպանելու բանակին նահանջը: Միեւնոյն ատեն ձեռք անցած են մեծաքանակ զէնք եւ ռազմամթերք:

**** Առողջապահական նախարարը նորէն սահմանամերձ շրջանները գնաց, քննական պատյտ մը կատարելու համար:*

**** Փարիզի ոստիկանութիւնը վտարեց կարգ մը սպանիացի զինուորներ որոնք սահմանը զաղտնապէս անցնելով, յաջողեր էին մայրաքաղաքի արուարձանները հասնիլ: Ինչ հրահանգներ տրուած են, որպէս զի փախստականները չմտնեն Փարիզի շրջանը:*

Ազգային պաշտպանութեան ֆինութիւնը

— ∞ —

Մերակոյտին երեք մասնաւոր յանձնաժողովները (զինուորական, ծովային եւ օդանաւային) երէկ վերջացուցին իրենց գաղտնի քննութիւնը՝ ազգային պաշտպանութեան մասին եւ տեղեկագիր մը պատրաստելով պիտի ներկայացնեն հանրապետութեան նախագահին: Ընդհանուր տպաւորութիւնը նպաստաւոր է:

Զեկուցումներու ընթացքին, թելադրուեցաւ որ Ձօր· Կամլէն քաշուի ընդհ· սպայակոյտի նախագահութենէն եւ իր ամբողջ ուշադրութիւնը նուիրէ ազգ· պաշտպանութեան սպայակոյտին, ինչ որ աւելի բարձր պաշտօն մըն է: Իրեն պիտի յաջորդէ, իբրեւ նախագահ ընդհ· սպայակոյտին, իր պաշտպանեալը, Ձօր· Ժոուժ, որ վերաւորուեցաւ 1934ին, Մարսէյլի մէջ, Ալեքսանտր Թագաւորին եւ Պ· Պարթուի սպանութեան ատեն:

Հինգշաբթի իրիկուան նիստին մէջ, լսուեցաւ օդանաւային նախարարին ընդարձակ զեկուցումը եւ հաստատուեցաւ որ մեծ բարեփոխումներ կատարուած են վերջին ամիսներու ընթացքին: Այս առթիւ յանձնարարուեցաւ նոր գործարաններ բանալ, ինչպէս եւ կիներ բանեցնել՝ կարգ մը օդանաւային գործարաններու մէջ: Միեւնոյն պատճառով պիտի չարունակուի ռազմական օդանաւերու գնումը Մ· Նահանգներուն մէջ :

Պապին վախճանումը

— ∞ —

Պիոս Թ· Պապը, որ հիւանդ էր երկար ատենէ ի վեր, առջի օր յանկարծ տկարանալով, վախճանեցաւ երէկ առաւ ժամը 5ին : Ծնած էր 1857ին: Պապ ընտրուեցաւ 1922 յունուար 22ին: Վերջին ժամանակներս խորապէս ազդուած էր քաղաքական դէպքերէն եւ հակակրօնական հալածանքներէն: Իր օրով էր որ վերահաստատուեցան յարաբերութիւնները Իտալիոյ հետ եւ Վատիկան դարձաւ անկախ պետութիւն (1929 փետրուար 11) :

ԳԼՈՒԽ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՑ ՄԱՍՈՎ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՈՒՆԻՆՔ

Երկար ատ մտածելուց հետո Գևորգը որոշեց դիմել ծանոթ ոստիկանապետ Ալեքսանդրին, որի հետ ինքը ծանոթացել էր Ալեքսանդրապոլում, երբ ինքն այնտեղ էր ուսանում։ Գևորգը գիտեր, որ Ալեքսանդրը ոչ միայն ազնիվ մարդ է, այլև ազատամիտ հայացքների տեր։ Նա ոչ միայն չի սիրում ցարական կարգերը, այլև ատում է նրանց։ Ալեքսանդրը ամուսնացած էր մի շատ գեղեցիկ կնոջ հետ, որին Գևորգը ևս ճանաչում էր։ Ալեքսանդրը ունեցել էր մի որդի, որ ծնվել էր Գևորգի Ալեքսանդրապոլից մեկնելուց հետո։

Գևորգը գնաց Ալեքսանդրի տուն։ Ալեքսանդրը տանը չէր։ Գևորգը տեսավ նրա կնոջը, որ նրան ներս հրավիրեց։ Գևորգը ներս մտավ, բայց ոչ մի խոսք չասաց։ Նա նստեց աթոռի վրա և սկսեց լաց լինել։

— Ի՞նչ է պատահել, Գևորգ, ինչո՞ւ ես լաց լինում, — հարցրեց Ալեքսանդրի կինը։

— Ես ոչ մի բան չեմ կարող ասել, մինչև որ Ալեքսանդրը չգա, — պատասխանեց Գևորգը։

Ալեքսանդրի կինը ոչ մի բան չհասկացավ, բայց նա գիտեր, որ Գևորգը ոչ մի անգամ լաց չի լինում, եթե ինչ-որ մեծ դժբախտություն չպատահի։ Նա սկսեց հանգստացնել Գևորգին, ասելով, որ Ալեքսանդրը շուտով կգա։

Ալեքսանդրը տուն եկավ ժամը 3-ին։ Նա տեսավ Գևորգին և ուրախացավ։ Նա ուզում էր նրան համբուրել, բայց Գևորգը ոտքի կանգնեց և ասաց.

— Ես եկել եմ ձեզ մոտ, որովհետև ինձ ոչ ոք չի կարող օգնել, բացի ձեզանից։ Ես ստիպված եմ եղել սպանել մի մարդու, որ ինձ ուզում էր սպանել։ Ես ինքս ոստիկանություն չեմ գնա, որովհետև գիտեմ, որ ինձ կբանտարկեն։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ օգնեք։

Ալեքսանդրը ասաց, որ նա ամեն ինչ կանի, որ Գևորգին օգնի։ Նա ասաց, որ Գևորգը պետք է գնա Ղարաքիլիսա, որտեղ նա կունենա իր ծանոթ մարդկանց։ Ալեքսանդրը ասաց, որ նա կգրի Ղարաքիլիսայի ոստիկանապետին, որ նա Գևորգին ոչ մի վնաս չտա։

Գևորգը ասաց, որ նա ուզում է գնալ Ղարաքիլիսա, բայց ոչ ոստիկանական կառքով։ Նա ասաց, որ ինքը կգնա ձիով։ Ալեքսանդրը ասաց, որ նա կտա Գևորգին իր ձին։

— Ես ուզում եմ գնալ այսօր գիշեր, — ասաց Գևորգը։

— Դուք ինչո՞ւ եք այդքան շտապում, — հարցրեց Ալեքսանդրը։

— Ես չեմ կարող ասել, — պատասխանեց Գևորգը։

Ալեքսանդրը ասաց, որ նա կտա Գևորգին իր ձին, բայց նա պետք է գնա Ղարաքիլիսա ոչ թե գիշերով, այլ ցերեկով։

— Ես ուզում եմ գնալ գիշերով, — ասաց Գևորգը։

— Ես ձեզ չեմ կարող ասել, թե ինչո՞ւ եմ ես այդքան շտապում

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

«Գրական թերթ»

ՏԱՐԱՑ

Նիկոլ Լեռնակ. Ա. Ս. Պուշկինի «Ջրհեղեղ» պոեմը։ Ա. Ս. Պուշկին. «Ջրհեղեղ» պոեմ

Ազգայնական դրօշը փրանսական սահմանին վրայ

— ∞ —

Սպանիոյ ազգայնական բանակին յառաջապահները Ֆրանսական սահմանագլուխը հասան հինգշաբթի կէս օրէն վերջը եւ իրենց դրօշը պարզեցին Լը Փէրթիւսի դիմաց: Զօրքին ժամանումէն 2 ժամ առաջ հանրապետական վարչապետը եւ արտաքին նախարարը մեկնեցան այն տունէն որ կը գտնուի բլուրին սպանիական կողին վրայ: Գրաւելով Լը Փէրթիւսի կամուրջը, ազգայնականները տիրացած են ամբողջ Քաթալոնիոյ, որուն արշաւանքը սկսած էր դեկտեմբեր 23ին:

Հանրապետական բանակին վերջապահները տակաւին ճամբան էին, երբ երեւցան ազգայնական դրօշները, յառաջապահներու արքայական գլխանոցներով: Հանրապետական բանակը ամբողջովին անցած էր, իր եռեւէն պայթեցնելով կամուրջները: Բայց ազգայնականներուն անակնկալ երեւումը զարմանք պատճառեց փախստականներուն եւ ընդհանուր խուճապ մը ծագեցաւ:

Ազգայնական զօրքին յառաջխաղացութիւնը տեսակ մը զօրահանդէս էր: Ոչ կռիւ տեղի ունեցաւ, ոչ ալ դիմադրութիւն: Երբ ազգայնականները միջազգային կամուրջը հասան պինուորական եղանակները հնչեցնելով, անմիջապէս իրենց դրօշը պարզեցին հեռագրական ձողին վրայ, Ֆրանսական դրօշին դիմաց: Իտալական զինուորները հեռու պահուած էին սահմանագլուխէն: Դրօշը պարզելէ վերջը, հրամանատարը ճառ մը խօսեցաւ, իր խօսքն ուղղելով զօրքին.

— « Չկայ աւելի գեղեցիկ օր մը քան այս օրը, երբ մեր փառապանծ դրօշը կը պարզենք Եւրոպայի առջեւ: Մենք յաղթեցինք շնորհիւ մեր կատարեալ կարգապահութեան: Կեցցէ՛ Սպանիա, կեցցէ՛ Ֆրանքօ»:

Այս առթիւ համակրական ցոյցեր եղան նաեւ Ֆրանսայի հանդէպ:

*** Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Զօր. Ֆրանքօ պիտի վերա – հաստատէ Պուրպոնեան միապետութիւնը, գահ բարձրացնելով ոչ թէ Ալֆոնսօ Թագաւորը, այլ անոր երկրորդ որդին, Տոն Խուան, որ աւելի ընդունելի է Անգլիոյ համար, մայրը անգլիացի ըլլալով, իսկ ինքն ալ բրիտանական նաւատորմին մէջ կրթուած:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂԱՎ

Անգլիոյ քաղաքային պաշտպանութեան նախարար Սըր Անթէրսըն յայտարարեց խորհրդարանին մէջ, թէ ցարդ 100,000 կամաւորներ դիմած են կառավարութեան եւ արձանագրուած տեղական պաշտպանութեան կազմերուն մէջ: Անգլիոյ մէջ այն բնակիչները, որոնք չաբաթական 5 սթերլինէն պակաս եկամուտ ունին, կառավարութենէն ձրի պիտի ստանան երկայթեայ պատսպարաններ՝ օդային ռմբակոծման դէմ:

Իտալիա առեւտրական պատուիրակութիւն մը ղրկեց Պուքրէշ, մեծաքանակ ցորեն գնելու համար: Իտալական «սէլիլողի» արտադրութիւնը այնքան աւելցած է որ, թուղթի արտակարգ սպառումը անհրաժեշտ է, որպէս զործարանները կարենան այսուհետեւ բանիլ:

Պելժիոյ Դաշնիձը Հրաժարեցաւ, իբրեւ հետեւանք Տոքթ. Մարթէնսի դէմ եղած առարկութեանց: Ինչպէս կը յիշուի, կառավարութիւնը բժշկական ակադեմիային անդամ նշանակած էր այս գիտնականը, բայց ընդդիմադիրները ուժգնօրէն բողոքեցին եւ նախկին ռազմիկներն ալ ծեծեցին վարչապետը, առարկելով թէ Տոքթ. Մարթէնս մահուան դատապարտուած էր, իբրեւ լրտես:

Պաղեստինի արաբական պատուիրակութեան նախագահը խօսելով Լոնտոնի խորհրդաժողովին մէջ, պահանջեց որ Անգլիա մէկդի դնէ Պալեսթինը հրէական ազգ. տան մը վերածելու ծրագիրը: Այս ճառը տեւեց քանի վայրկեան, մինչդեռ հրէական պատուիրակութեան նախագահը խօսած էր երկու ժամ: Արաբ ներկայացուցիչը պահանջեց նաեւ դադրեցնել Հրեաներու ներգաղթը, հողերու վաճառումը եւ բրիտանական հոգատարութիւնը, կատարեալ անկախութիւն պահանջելով Արաբներուն համար:

Ալ Զամի ինքնավարութեան հոսանքին վարիչը՝ Տոքթ. Քարլ Ռօս, ձերբակալուած էր վերջերս: Առջի օր ձերբակալուեցաւ նաեւ նախկին հանրապետական պահակ մը, Շմիթ, որ ամբաստանեալին բարեկամը եղած է: Զուիցերիոյ ոստիկանութիւնն ալ հետաքննդումներ կը կատարէ գերման գործակալներու դէմ:

Զորս նոր ռումբեր պայթեցան Լոնտոնի մէջ, միշտ խորհրդաւոր պարագաներու տակ: Սպառնագիրներ ղրկուած են ոստիկանութեան, որ տակաւին չէ կրցած երեւան հանել գլխաւոր դաւադիրները:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ՄԱՐՄԱՐԵԱՆ եւ ՉՈԼԱԳԵԱՆ ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ 12 փետրուար, Կիրակի առաւօտ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգիստ ողբացեալ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱՐՄԱՐԵԱՆի յիշատակին: Կը հրաւիրուին բարեկամները, ազգականները եւ հանդուցեալին յիշատակը յարգողները:

×

Վաղը՝ Կիրակի Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի հանգուցեալ ՍՄԲԱՏ ՇԱՀԻՆԵԱՆի մահուան քառասունքին առթիւ:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց* եւ *Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ:

25 Փետրուար Շաբաթ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս

Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland, Métro Etoile

Տարազի մրցումներ, ընտիր օրէնսքր, ճոխ պիւֆէ:

Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք Tenue de Soirée

ԾԱՆՕՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան Վարչութիւնը կը ծանուցանէ իր անդամ-անդամուհիներուն եւ համակիրներուն, որ Միութեան դասախօսութիւններուն եւ ձեռնարկներուն վերաբերող հրաւիրագիրներ եւ չրջաբերականներ իրենց պիտի ղրկուին ներկայ թուականէն սկսեալ:

Կազմակերպուած հաւաքոյթները պիտի յայտարարուին Միութեան ղաշտօնաթերթի «Նոր Սերունդ»ի (որ լոյս կը տեսնէ այս չաբաթ), եւ տակաւական մամուլի միջոցով:

Փարիզ 8 Փետրուար, 1939 ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Հ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի Մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Փափազեան եղբայրներու եւ ընկերուհի Տիկին Մ. Բիւբեռեանի իրենց սիրելի մօր եւ մեր ժրաջան ընկերուհի՝ Տիկին ԲԵԲՐՈՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆի մահուան առթիւ, եւ փոխան ծաղկեպսակի, դրամ մը կը տրամադրէ չքաւոր ընտանիքի մը:

×

Տարօն - Տուրուբերանի Նահանգային Հայրենակցական Միութեան Մարսէյլի Մասնաճիւղի հայրենակիցները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն Այրի Տիկին Ե. Հայրապետեանի եւ եղբօրը՝ Ա. Հայրապետեանի եւ պարագաներուն հայրենակից ԲԱՐՍԵՂ ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ:

ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ ՍՕՍԻ ԴԵՐԻՆ ՄԷՋ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԴԵՐԱՍԱՆ ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ ԿՈՂՄԷ

ՍԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԳՈՒԲԷԹԵԱՆԻ ԵՒ ԾԱՆՕԹ ՈՒԺԵՐՈՒ

12 Փետրուար, Կիրակի ցերեկ ժամը ճիշդ 3ին

Théâtre Renée Maubelի մէջ

Թիւ 4 à 10 Rue de L'Orient, Paris (18) Metro Blanche *կամ* Abbesses

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ Պ. ՊՈՕՇԵԱՆ **ՍՕՍ ԵՒ ՎԷՐԴԻԹԵՐ**

(երաժշտական տուամ 4 արար)

Ընտիր նուագախումբ ղեկավարութեամբ Պ. ՌԱՖԱԷԼԵԱՆի:

Այժմէն փութացէք ապահովել ձեր տոմսակները: Մուտք՝ 8, 10, 15 եւ 20 Ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին՝ նպարատուն ՀՐԱՉԵԱՆ, 6, Rue Lamartine, Paris, ԱՐԱՐԱՏ, ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԷ, ՇԻՐԱԿ նպարատուները, Rue Trévise: Գրատուն ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ, եւ «ՅԱՌԱՋ»ի ու «ԱՊԱԳԱԾ»ի խմբագրատուները:

Alimentation TIQ-TON

Գ. ՃԻՏԷՃԵԱՆ

20, Rue Tiquetonne, Paris, *Մէթրօ* **Halles**էն *կամ* **Etienne-Marcel**էն **2** *վայրկեան*

Téléphone: Central 76—95

Ստացած ենք մեծաքանակ ապրանքներ՝ ճերմակ պաճիր, քաշէր, ձիթապտուղ խմորեղէններ, եւայլն, Հակառակ կեանքի սղութեան որոշած ենք ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11էն ՄԿՍԵՒ դեղչով կ'ինէրով ծախել՝ առաջնակարգ ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ քիլօն 15 ֆրանք, ՔԱՇԵՐ քիլօն 22 ֆր., ԽՄՈՐԵՂԷՆՆԵՐ քիլօն 6 25, ԲՐԻՋ քիլօն 2,90 ֆլ: Սուպլես կարգ ՍՐՍԵՒՏ իւղ լիտրը 5.50 ֆր., եւ բոլոր ապրանքները մինոյն համեմատութեամբ զեղչուած:

Խանութը բաց է, բացի երկուշաբթիէն, առաւօտեան ժամը 5.30—1 եւ 3—8 **Livraison à domicile**

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

ՄԱՐՍԷՅԼի «Քրիստափոր» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 11 փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30-ին: կարեւոր օրակարգ:

ՍԷՆ-ԺԷՌՄԱՆի «Հայաստան» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 12 փետրուար, Կիրակի երեկոյ ժամը ճիշդ 8ին: Կը հրաւիրուին Սարգանի, Նոթր-Տամի, Լէ ղ'Օլիվի եւ Սէն-ԺԷռմէի ընկերները, սովորական հաւաքատեղին:

Կը խօսի Ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ:

ՄԱՐՍԷՅԼի «Մարօ» խումբի ժողովը 12 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Ֆարիճիկեան» սրահին մէջ:

ՎԻԼՆի ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 12 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, «Թաժակ» ակումբին մէջ:

ՍԷՆ-ԷԼԻԻԷնի «Անտօք» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը 12 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, «Դրեան» գրադարանը կարդալ ու ներկայացնալ անդամատեղով:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

HAÏASTAN

նոր սերունդին ամսագիրը, 16 մեծադիր էջերով, ճոխ եւ շահեկան բովանդակութեամբ, ամբողջովին խմբագրուած երիտասարդ ուժերու կողմէ: Ամսագիրը կը պարունակէ նաեւ բարտէսներ:

Տարեկան բաժնեգին՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ՝ 25 ֆրանք, Արտասահման 1 տոլար, ձեռքէ հատը 2·50 ֆրանք:

Փնտռել բոլոր այն կրպակներուն մէջ, ուր ՅԱՌԱՋ կը ծախուի:

Ամբագրական հասցէ.— **Monsieur Armik Djamalian, 5, Villa Virginie, Paris (14e)**

Վարչական հասցէ.— **Monsieur H. Keusséyan, 51, Rue du Caire, Paris (2e)**

Հրապարակային քանախօսութիւն

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԿՈՒՄՍԷՆՎԻԼԻ «ՌԱԶՄԻԿ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Մէզոն Գուդառքի սրահին մէջ, 65 Պուլվար Ֆօնընէ

Կը խօսի ընկեր ԻՇԽԱՆԵԱՆ: Թէմ՝ Խորհուրդ. իշխանութիւնը եւ Հայաստան

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ՀՇԻԱՔՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԿԵՐ Մ. ՎՐԹԱՆԵԱՆի ՄԵԿՆՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. (ՐԱՖՖԻ» խումբին կողմէ

11 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին 8 Ռիւ Պոսիէ, *մէթրօ Փուասոնիէռ:*

Մասնակցութեան համար 6 ֆրանք (խմիչք եւ անուշեղէն միասին):

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ՍԷՆ - ԼԱՒԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 *Փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8,30ին ազգ. վարժարանին մէջ:*

Կը խօսի՝ Տոքթ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ առողջապահութեան մասին:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆ. Շ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ, ՇԱՎԻԼԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 *Փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոցի սրահին մէջ*

երգ., արտասանութիւն, հաճելի ժամանց:

Մուտք՝ մեծերու 3 ֆրանք, փոքրերու 1 ֆրանք:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԼԻՈՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

11 *Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ*

Բարեգործականի սրահին մէջ, 202 Rue Boileau

Հայկական պար՝ փոքրիկներու կողմէ եւ զանազան անակնկալներ:

Ուրախ եւ հաճելի միջոցառում: Ճոխ պիւֆէ գիւրամատչելի գիներով:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3-7

173 Ave. Aristide Briand, Cachan (Seine)

ԿԸ ԽՕՍԻՆ Պ. ԼԵՒՈՆ ՀՈՐՄԻՍԵՑՆ

ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

Կը հրաւիրուին անխտիր Տարօնի բոլոր հայրենակիցները հայկական աւանդութիւնները սիրող հայրենակիցները:

Մասնակց էքեան համար 5 ֆրանք:

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ — Denfertէն առնել Sceauxի գիծը եւ իջնել arrêt Bagneux:

ԳՐԱԽՕՒԱԾ ՕՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏ. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ պահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 18 Մարտ, 1939, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 11էն մինչեւ լոյս: Կը խնդրուի հայ կազմակերպութիւններէն չխանգարել:

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՌ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74—51, 47—22

Ծառայ գրասենեակներու փոփոխութիւնն, ձեր գործերը կը տրուին ամէն երկրի համար: Կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ՊԱՏՄԱԾՔԵՐ,

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12—90

Վաճառականական, հաղաքային եւ միջազգային խըզդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան ճոր օրէնքներու:

Հետեւիլ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Դիմի՝ 5 ֆր. փոստի ծախքով 6 ֆր.: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի աչքաթող Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախոր- քեր, պատրաստուած զուտ չամիչի Վով: Հայ աւանդական սեղանին զար

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ձերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առիթէն:

Դիմել **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 87-77

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
12
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
DIMANCHE
12 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3963

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՐԻՇ ՀՈԳԻԵՐ ԵՒ ՍՏՈՒԵՐՆԵՐ

— ∞ —

Եզրակացնենք։— Մենք ոչ մասնաւորապէս խանդավառուած ենք ֆրանսերէն ամսագրի մը հրատարակութեամբ, ոչ ալ պաշտպան փաստաբանի դեր կատարել կ'ուզենք։

Մեզի համար, նոր սերունդի փրկութեան հոգը միշտ ալ կը պահէ իր հրատապ հանգամանքը, եւ գիտենք որ ֆրանսերէն «Հայաստան»ը պարզապէս առուակ մըն է, օտարացման, եթէ ոչ այլասերման անձայրածիր ծովուն դիմաց։

Ուրեմն, հարցը կը մնայ տեղանի վրայ, եւ բոլորս մէկ պարտաւոր ենք մտածել աւելի ազդու եւ գործնական միջոցներ, կարելի եղածին չափ շատ համբաւ փրկելու համար։

Այո, ոչ հրաշագործ միջոցներ կան այս ճամբուն վրայ, ոչ ալ արմատական, ընդհանրական դիւտեր։

Որքան ալ որոճանք եւ մեր գլուխները քարին զարնենք, միայն կարելի է որ պիտի փորձենք, երբ ոչ հայրենիք մը ունինք, դուռները լայնօրէն բացած, ոչ ալ դռնէ «գաղթավայր» մը, այնտեղ համախմբուելու եւ մեր ուզած կարգուսարքը պարտադրելու համար։

Մատնանշելով այս պարագաները, նորէն կը յիշեցնենք, — այս պատճառաբանութիւնը ոչ նահանջ կը նշանակէ, ոչ ալ յոգնութիւն կամ յուսահատութիւն։

Երբ կ'ուզես գործել, պէտք է լայնօրէն եւ խորապէս ուսումնասիրած ըլլաս բուն իրականութիւնը եւ միջավայրը։ Ինչ որ կարելի է ընել Ռումանիոյ կամ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, նոյնութեամբ չի յաջողիր Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի մէջ։ Այո՛, պէտք է հին մեթոտները վերաքննել եւ նորութիւններ յղանալ։ բայց, այնպիսի նորութիւններ որ գործադրելի ըլլան։ Այլապէս, կը դառնան մարզանք, նոր ճեղքեր բանալով։

Երկմ պարզեր էինք «Համազգայինի» պարագան։ Կարելի էր ուրիշ օրինակներ ալ յիշել, ապացուցանելու համար թէ ամէն ղեկավարի ծրագիր կամ բաղձանք անպատճառ յաջողութիւն չի նշանակեր։

Եթէ ամէն սրտի մօտիկ բան ժողովրդականութիւն պիտի չտար, ինչո՞ւ Ազգիլ Տաճընմէկն անգամ հարիւրեակներով կը ծնուի, փոխանակ ոտքի հանելու ամբողջ քաղաքներ ու դիւղեր։ Ինչո՞ւ կան գաղութներ որ տասը տարին մէկ անգամ ալ չեն յիշեր Հայաստանի Սարսափներուն յիշատակը, իսկ ուրիշ տեղեր կը յիշեն հարեւանցի, իբրեւ տեսակ մը տարհամարհակ աշխատանք...

Թերեւս հարցնողները ըլլան,— ինչո՞ւ այդքան սեւ կը տեսնէք իրականութիւնը, երբ այնքան ձեռնարկներ կը յաջողին, հակառակ բոլոր խոչընդոտներուն։

Գլխաւորաբար անոր համար որ, Արտասահմանի սանձարձակ ազատութիւնը եւ նոր միջավայրին բարքերը լայն եւ խոր ճեղք մը բացին նաեւ երիտասարդութեան մէջ։

Հարեւանցի ակնարկ մը կը բաւէ, համոզուելու համար այս ճշմարտութեան։

Ինչ որ նոր սերունդ կը կոչենք, բաժնուած է բազմաթիւ մանր ճակատներու։ «Շերտաւորումներ», եթէ կ'ուզէք։

Անչուշտ կարելի չէ միեւնոյն կաղապարին մէջ ճուլել բոլոր երիտասարդները, ինչպէս կ'ընեն Մ. Միւթեան, Իտալիոյ կամ Գերմանիոյ մէջ։ Ժողովրդավար երկիրներու մէջ, ուր կը գտնուի մեր թափառական բազմութեանց մեծագոյն մասը, հաստատուած կարգուսարքը կ'ենթադրէ ազատութիւն խորհելու եւ գործելու, համաձայն իւրաքանչիւրի զարգացման եւ խառնուածքին։

Մեր երիտասարդները չէին որ պիտի զրկուէին այս բնական իրաւունքէն։ Անոնք ալ օգտուեցան լիովին։

Բայց, ի՞նչ կը տեսնենք այսօր,— 15 - 17 տարի վերջը։

Շատերը հասուն կամ նորահաս երիտասարդներէն այնքան լայն բացին իրենց աչքերն ու թեւերը, որ կորսնցուցին իրենց ուղղութիւնը եւ հաւատարակչռութիւնը։ Եւ իրեւ հետեւանք, յաճախ աւելի դժուար է միեւնոյն դրօշին տակ համախմբել նոր սերունդը, գոնէ հիմնական հարցերու մասին։

Միւս կողմէ, չատ ալ մեծ բազմութիւն մը չեն կազմեր այն երիտասարդները որ կապուած են այս կամ այն հանրօգուտ միութեան։ Ամէնէն բախտաւորներն ալ տասնեակներով կը համրեն իրենց անդամները, մանր — մունր գլուխներու, «փարախ»ներու բաժնուած։ Ցնորքի պէս բան մը դարձած է հարիւրաւորներ հաւաքել նոյնիսկ ազատ եւ ամբողջական հայրենիքի գաղափարին շուրջը, եթէ չհաշուենք Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը։

Օրինակ, փորձեցէք նոյն հաւաքական ծրագրին շուրջը համախմբել նոր սերունդը, իր իսկ փրկութեան համար։ Պիտի տեսնէք որ ձայնաւոր, բաղաձայն, խմբակ, ակ, ձախ իրար պիտի խառնուին, բաբելոնի վերածելով որ եւ է բանաձեւ կամ ժողով։

Հայրերուն մե՞ղքն է որ կը քաւեն այս տղաքը։ Բայց ի՞նչ երիտասարդութիւն կ'ըլլար այդ, եթէ պիտի չկարենար թօթափել իր ժառանգած ժանգերը։

Անչուշտ այդ դժբախտութեան հիմնական մէկ պատճառն ալ այն է որ նոր սերունդին մէկ մասը մայրենի լեզուն իսկ մոռցած է, իր ծագումին եւ պատմութեան հետ։

Արդ, ո՞րն է այն հրաշագործ միջոցը, որ պիտի կրնար միեւնոյն դաւանանքին շուրջը համախմբել գոնէ քանի մը հազար երիտասարդներ։

Սփռուած ենք նախ այս պահանջը լրացնել, որպէսզի կարենաս ապահովել հայկականը, թերթ, դիրք եւ քարոզութիւն։ Ո — րովհետեւ, բուն իսկ երիտասարդութեան մէջ չատեր կան որ տարբերութիւնները կամ անհրաժեշտ չեն նկատեր հայերէնը, ազգապահպանումը։ Մէկ խօսքով՝ սերունդի փրկութիւնը։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԿԱԹՈԼԻԿ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՍՈՒԳԸ

— ∞ —

ՆՈՐ ՊԱՊԸ ՊԻՏԻ ԸՆՏՐՈՒԻ ՄԱՐՏԻՆ

— ∞ —

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Պիոս ԺԱ. Պապը վախճանեցաւ հինգշաբթի առաւօտ ժամը 5ին, տաժանելի հոգեվարքէ մը վերջը։ Իր վերջին խօսքերն եղան.— «Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն, ո՛վ Քիստոս», հազիւ լսելի։ Աւանդական սովորութեան համաձայն, կարտինալ Փաչէլլի, Վատիկանի արտաքին գործավարը, երեք անգամ զարկաւ Պապին ճակատին, արծաթէ մուրճով մը, կանչելով իր անունով,— Աքիլլէս։ Եւ հաստատելով թէ մեռած է Պապը։

Մահէն անմիջապէս վերջը, Պապին մարմինը զմռսուելով ցուցադրուեցաւ Սիքստինեան մատուռին մէջ, փառաւոր մահարեմի մը վրայ։ Իր փորոտիքն ալ սափորի մը մէջ դրուելով տեղաւորուեցաւ Վատիկանի մայր տաճարին գետնայարկը։

Արդէն իսկ ձեռնարկուած է նախապատրաստական աշխատանքներու, նոր Պապին ընտրութեան համար։ Փակարանը (fonfiլավ) պիտի գումարուի Մարտ 1ին։ Բառին կազմութիւնը, — «քում քլաւ», տառապէս կը նշանակէ կղպանքի տակ պահել կարտինալներու ժողովին անդամները։ Արդարեւ, անոնք տառապէս փակուած պիտի մնան Վատիկանի մէջ, գաղտնի ժողովի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին, իրենց հետեւորդներուն հետ։ Արտաքին աշխարհին հետ իրենց հաղորդակցութիւնը պիտի կատարուի մէկ երկու աշտարակներու կամ վերելակներու միջոցաւ, պարզապէս կերակուր եւ բացուած նամակներ առնելու համար։ Այսպէս փակուած պիտի մնան աւելի քան 300 հոգի։ Հարիւր բանուորներ աշխատանքի լծուած են, տեղաւորման համար։ Կարտինալներու ընտրական ժողովին բոլոր անդամները, 63 հոգի, պարտաւոր են ներկայ ըլլալ այս գաղտնի ժողովին, բացի անոնցմէ որ անկար են կամ շատ ծանր հիւանդ։ Կարտինալները պիտի չարունակեն քուէարկել օրական չորս անգամ, մինչեւ որ 2)3ի մեծամասնութիւն գոյանայ։ Որ եւ է թեկնածուութիւն չի դրուիր։ Քուէթուղթերը կը վառուն, ամէն անգամ որ քուէարկութիւնը արդիւնք չտայ։ Այն առեն բարակ ծուխ մը կը բարձրանայ Ս. Պետրոսի տաճարին վերեւ, ինչ որ կը նշանակէ թէ Պապը չէ ընտրուած տակաւին։ Երբ անհրաժեշտ մեծամասնութիւնը գոյանայ եւ ընտրեալը հաւանութիւն յայտնէ, քուէթուղթերուն հետ չարդ ալ կը խառնեն, եւ այն առեն թանձր ծուխ մը կը բարձրանայ ծխնելոյզէն, ինչոր կը նշանակէ թէ Ս. Պետրոսի 265րդ յաջորդը ընտրուած է օրինապէս։

Կարտինալներու ընտրողական ժողովը (Սաքրէ - Քոլէժ) ըստ օրինի կը բաղկանայ 70 անդամներէ։ Այժմ եօթը կարտինալութիւններ թափուր են, որով կը մնան 63 հոգի։ Աւոնց 35ը իտալացի են, 27ը օտար։ Այս վերջիններուն մէջ կան վեց Ֆրանսացիներ, չորս Գերմանացիներ, երեք Հիւս. Ամերիկացիներ, երեք Սպանիացիներ, մէկ Զեխ, մէկ Լեհ, մէկ Պելժ, մէկ Հունգարացի, մէկ Արեւելքցի, մէկ Անգլիացի, մէկ Պրազիլիացի, մէկ Արժանթինցի, մէկ Փորթուկալցի, մէկ Իրլանտացի եւ մէկ Քանատացի։

Հաւանական ընտրելիները կը համարուին կարտինալ Փաչէլլի, որուն հանդէպ մասնաւոր համակրանք ունէր հանգուցեալ Պապը։ Այս կարտինալը ճարտար դիւանագէտի համբաւ կը վայելէ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ։ Երկրորդ թեկնածու մը կը համարուի Միլանի արքեպիսկոպոսը, կարտինալ Շուսթէրը, որ իտալական կառավարութեան համակրութիւնը կը վայելէ, իբրեւ բարեկամ Ֆաշականութեան եւ հիթլէրականութեան, ինչ որ ընդդիմութիւն պիտի յարուցանէ օտար կարտինալներու կողմէ, թէեւ այս կարտինալը վերջերս դիրք բռնեց այդ երկու հոսանքներուն դէմ, Միլանի մէջ խօսած քարոզով մը։ Կը խօսուի նաեւ հետեւեալ թեկնածուներու մասին.— կարտինալ Տէլլա Քոսթա, արքեպիսկոպոս Ֆիորէնցայի, որ խստակրօն եւ սրբակեաց կղերականի մը համբաւը կը վայելէ, բոլորովին հեռու՝ քաղաքական գործերէ.— կարտինալ Թէդէչինի, Սպանիոյ նախորդ նուիրակը, որ դիւանագէտ մըն է, ձախակողմեան հակումներով։

Վատիկանի մէջ կարեւորութիւն չեն տար այս թեկնածութեանց, որովհետեւ անցեալին մէջ ընտրուած են այնպիսի կարտինալներ որոնց անունը երբեք չէր արտասանուած։ Հռոմէական առած մը կ'ըսէ.— «Ո՛վ որ փակարան կը մտնէ իբրեւ Պապ, դուրս կ'ելլէ իբրեւ կարտինալ»։

**** Պապին մահէն անմիջապէս վերջը, ամբողջ օրը ղօղանջեցին Ս. Պետրոսի եւ ամբողջ աշխարհի կաթոլիկ եկեղեցիներու զանգակները։ Միեւնոյն առեն սուգի դրօշներ պարզուեցան Մ. Նահանգներուն մէջ, ուր 21,500,000 կաթոլիկներ կան, ընդհանուր ազահանդէս պիտի կատարուի այսօր, կիրակի։ Փարիզի մէջ օրուան դոյժը հաղորդեց Նոթր Տամի մայր եկեղեցին, եւ բոլոր կաթոլիկ եկեղեցիները 81 անգամ ղօղանջեցին, խորհրդանշելով հանգուցեալին տարիքը — 81։ Աշխարհի բոլոր վեհապետներէն եւ կառավարութիւններէն ցաւակցական հեռագիրներ հասան։ Հիթլէր ալ կէս գիշեր պարզել տուաւ։*

Պապին մարմինը ցուցադրուած պիտի մնայ երեք օր, մահարեմի վրայ, ծածկուած՝ ոսկեհուռ կարմիր թաւիշով։ Յետոյ պիտի դրուի կաղնիէ դագաղի մը մէջ, որ բաց պիտի մնայ երեք օր եւս, եւ վերջապէս պիտի ամփոփուի Ս. Պետրոսի դամբարանին մէջ, կիրակի օր մը, իննօրեայ յուղարկաւորութենէ մը վերջ։

ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՒ

Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ յանկարծամահ եղած է երուսաղէմի պատրիարքը, Թորգոմ արք. Գուշակեան։ Հանգուցեալը նախապէս եգիպտոսի առաջնորդն էր եւ երկար տարի վարած է ուրիշ պաշտօններ։ Վախճանը անցած էր։

ՀՐԷԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ ՔՈ՞ՒՐԸ Կ'ԻՅՆԱՑ

— ∞ —

Անգլիոյ գաղթային նախարարին ազդարարութիւնը

Անգլիոյ գաղթային նախարարը ծանրակշիռ յայտարարութիւն մը ըրաւ ուրբաթ օր, լսելէ վերջ արաբական եւ հրէական պատուիրակութեանց զեկուցումները։ Նախարարը փափկօրէն եւ վճռակտիր հակկշռեց հրէական պատուիրակութեան թէ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար Հրէական Տուն մը պարտադրել Պաղեստինի մէջ, բրիտանական սուինով։ Այս յայտարարութիւնն ըրաւ ի պատասխան հրէական պատուիրակութեան նախագահին, Տոքթ. Վայզմանի, որ կը հարցնէր թէ Մեծն Բրիտանիա կը ճանչնա՞յ Հրեաներու ազգ. Տունի բարոյական իրաւունքը, համաձայն հոդատարութեան դաշնագրին։

Նախարարը ամբողջովին մէջտեղ չհանեց կառավարութեան ծրագիրը. բայց իրազեկներ կը հաւաստեն թէ Մեծն Բրիտանիա մեծապէս ազդուած է վերջին խռովութիւններէն եւ անոնց մէջ կը տեսնէ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ մատը։ Հետեւաբար, չուզեր վտանգել կայսրութեան շահերը՝ Մօտաւոր եւ Միջին Արեւելքի մէջ, որոնք մեծ արժէք ունին ռազմավարական տեսակէտով։ Անգլիացիները աւելի քան երբեք կ'ըմբռնեն որ խաղաղութիւնը չի կրնար վերահաստատուիլ Պաղեստինի մէջ, ուրիշ խօսքով՝ ամբողջ արեւելեան Միջերկրականի, Սուէզի եւ Կարմիր ծովու շրջանակներուն մէջ, եթէ շարունակուին հրէական ներգաղթը եւ արաբական հողերու գնումը։ Արաբները բացորոշապէս հասկցուցած են թէ պիտի չդադրեցնեն ահաբեկչական պայքարը, մինչեւ որ արմատապէս չփոխուի ներկայ վիճակը, այսինքն չեղեալ չհամարուի Պալֆուրի յայտարարութիւնը։ Անգլիա կը յուսայ վերջնապէս ձեռք բերել արեւմտեան Միջերկրականի ապահովութիւնը, մեծագումար վարկեր բանալով զօր. Ֆրանքոյի, եւ յետոյ նոյն ապահովութիւնն ստանալ արեւելեան Միջերկրականի մէջ, գոհացնելով Պաղեստինի, Եգիպտոսի, Իրաքի, Եմէնի, Անդրյորդանանի եւ Արաբիոյ միլիոնաւոր Արաբները, առանց յիշելու Իրանը եւ Սուրիան։

Կ'ըսուի թէ Անգլիա կը խորհի Պաղեստինն ալ միացնել արաբական դաշնակցութեան մը, իր կողմէ հովանաւորուած թագաւոր մը նշանակելով։ Այս ծրագրին համաձայն, Պաղեստինի Հրեաներուն ներգաղթը պիտի սահմանափակուի, բայց անոնց իրաւունքները պիտի պաշտպանուին եւ դիւրութիւն պիտի տրուի որ ուրիշ արաբական երկիրներու մէջ ալ հաստատուին։

ՁԱՓՈՆՑԻՆԵՐԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԿՂԶԻ ՄԸ ԳՐԱՒԵՑԻՆ

Մեծ յուզում Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ

Ճափոնական զօրքը բուռն փոթորիկի մը տակ եւ կայծակի արագութեամբ գրաւեց չատ կարեւոր կղզի մը, Հայնան, որ Չինաստանի հարաւային պահականոցն է եւ կ'իշխէ Ֆրանսական Հնդկաչինի ծովեզերքին վրայ։

Այս գրաւումը մեծ յուզում պատճառեց Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի մէջ, հետեւեալ պատճառներով.—

1· Հայնան կ'իշխէ Թոնքինի ծոցին վրայ, որ կը գտնուի Ֆրանսական Հնդկաչինի դիմացը, ինչպէս եւ հարաւային Չինաստանի ծովուն շրջակաները՝ դէպի Չինաստան եւ Ճափոնական Ֆորմոզա կղզին։

2· Եթէ Ճափոն նաւային հզօր կայան մը հաստատէ Հայնանի մէջ, կը փճանայ Հոնկ Քոնկի բրիտանական կայանը, ինչպէս եւ հարաւային Չինաստանի Ֆրանսական կայանը, Քուանկչու։

3· Հայնան միայն 700 մղոն հեռու է Փիլիպպեան կղզիներէն, ինչ որ կրնայ ազդել ամերիկեան շահերուն վրայ։

4· Հայնանի տիրացումը անհրաժեշտ է, Ճափոնի տիրապետութիւնը հաստատելու համար արեւելեան Ասիոյ վրայ։

5· Հայնան բազմամարդ չէ, բայց ունի բնական հարստութիւններ, եւ հերկելի հողեր, եւ կլիման տաք ըլլալով, կրնայ ընդունիլ միլիոնաւոր Ճափոնցիներ։ Մասնագէտի մը կարծիքով, կարելի է 15,000,000 գաղթական տեղաւորել Հայնանի մէջ, որ այժմ ունի միայն 3,000,000 բնակիչ եւ Չինաստանի կը պատկանի 2000 տարիէ ի վեր։

Չինացիները յանկարծակիի եկան, երբ Ճափոնական զօրքը ցամաք ելաւ։ Ամբողջ կղզին կը քնանար եւ Ճափոնցիները ներս մտան պաշտպանութեամբ չարք մը մարտանաւերու, որոնք նախապէս պատրաստուած էին։ Բերդ մը կրակ բացուեցաւ, բայց Ճափոնցիները չուտով լռութեան դատապարտեցին զայն։ Ճափոնական կառավարութիւնը անմիջապէս զեկոյցներ հաղորդեց առ որ անկ է, համոզելու համար թէ այս գրաւումը յարձակողական նպատակներ չունի, այլ պարզապէս հետեւանք է պինուորական պահանջներու։ Կը հաստատուի թէ գրաւման մասին նախապէս լուր տրուած է Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ, բայց ոչ Ֆրանսայի կամ Անգլիոյ։

Մատրհս պիտի դիմադրէ

Հանրապետական Սպանիոյ վարչապետը եւ արտաքին նախարարը, որոնք Ֆրանսա ապաստանած էին, Վալենսիա հանդիպելէ վերջ գացին Մատրիտ, ուր հաստատուած է կառավարութեան նոր կեդրոնը։ Այս առթիւ ճառ մը խօսելով, վարչապետը յայտարարեց.

— « Քաթալոնիոյ բանակին գործունէութիւնը վերջացաւ եւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՎՂՎՈՏՈՂՋՅՈՍ ԵՎՈՂԵ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԱՂ ԺԱՄԱՆԱԿԻՑ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՄԱՎԱՑՈՒՑԻՉ

Ես, իմ սիրելի, ամա-Նեդդե, ա-մեն բանից առաջ պետք է ասեմ, որ ինձ համար անհասկանալի է մնում, թե ինչպես կարող է մարդ ինքն իրեն ոչնչացնել, ինչպես կարող է ինքնասպանության ձեռք մեկնել։ Ես ինքս ինձ համար այդ հարցը լուծել եմ միայն մասամբ, և ինչ-որ չափով ինձ համար պարզ է, թե ինչ է պետք անել, որպեսզի մարդ ինքն իրեն չսպանի։ Ես գիտեմ, որ ինքնասպանության պատճառը միշտ էլ լինում է ինչ-որ մի ահավոր տառապանք, որ ոչ մի ուրիշ մարդ չի կարող հասկանալ

Ո՞Վ ՋՈՒՐԱՎՈՐ

ՄԱՐԿՈՒՍ ՕՐԵԼԻՈՍ-ԻՑ 26-ԻՆ ԿԻՍԱԾ ԱՆԿԱԽԱԼԸ ՀՆ ՊՈՒՐԿԻՆ ՋՈՒՐԱՎՈՐ Է։ ՊԱՏՄՈՒՄ Է ՀՐԱՇԱԼԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԱՆՑԿԱՑԱԾ ՄԵԾ ՈՂՋԵՐԳՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ։

Ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել Մարկուս Օրելիոսին, բայց ինձ համար նա միշտ եղել է ու կմնա ամենամեծ մարդկանցից մեկը։ Ես նրան ճանաչում եմ ոչ միայն նրա գրքերից, այլև նրա մասին գրված բազմաթիվ հոդվածներից։ Ես նրան ճանաչում եմ նաև նրա արձանից, որը կանգնեցված է Հռոմում, Կապիտոլիումի հրապարակում։ Ես նրան ճանաչում եմ նաև նրա մասին գրված պատմական վեպերից, որոնցից ամենալավը Ջոն Հեյի գիրքն է։ Ես նրան ճանաչում եմ նաև նրա մասին գրված ուրիշ գրքերից, որոնցից ամենաանհաջողը Ֆրոնտոյի նամակներն են։

կառավարութիւնը փոխադրուելով ազատ մնացած Սպանիա, Մատրիտը նշանակեց պաշտօնական կեդրոն։ Հակառակ բոլոր դժուարութեանց, կառավարութիւնը որոշած է մինչեւ վերջին վայրկեանը պաշտպանել ազգային ազատութեան սկզբունքները »։

Ցեղոյ միութեան եւ համերաշխութեան կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին։

*** Ազգայնական հրամանատարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Քաթալոնիոյ պատերազմը վերջացած է, բանակը գրաւած ըլլալով Ֆրանսական սահմանագլուխը, Փուիկչէրտայէն մինչեւ Փորդու։ Այս առթիւ ազգայնական մամուլը կը փառաբանէ սպանիացի եւ Ֆրանսացի սպաներու սիրալիր հանդիպումը։

*** Ըմբոստութիւններ ծագեցան երկու Ֆրանսական բանակատեղիներու մէջ, ուր սպանիացի գինուորներ տեղաւորուած են։ Այս վերջիններէն կ'ուզէին բողոքի միթինկ մը սարքել, ուրիշներ ալ կայանէն դուրս ելլելով կը պտտէին։ Ֆրանսական զօրքը միջամտելով պաշարեց ըմբոստները եւ վերահաստատեց բարեկարգութիւնը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Ց. Փափազեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Մկրտիչ Փափազեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Փափազեան եւ զաւակը, Տէրեւ Տիկին Ա. Պիպէռեան եւ զաւակուհի, Ասլանեան ընտանիքները չնորհակալութիւն կը յայտնեն ազգականներու, բարեկամներու, Զէյնկիւլէի Հայր. Միութեան, Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղին եւ ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի մօր, քրոջ, զոքանչին՝

ԱՑՐԻ ՏԻԿԻՆ ԲԵԲՐՈՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ

(ծնեալ Ասլանեան) դառնաղէտ մահուան առթիւ։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻՒ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ

ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3-7

173 Ave. Aristide Briand, Cachan (Seine)

ԿԸ ԽՕՍԻՆ **Պ. ԼԵՒՈՆ ՀՈՐՄԻՍԴԱՆ**

ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐ

Կը հրաւիրուին անխտիր Տարօնի բոլոր հայրենակիցները եւ հայկական ուսանողութիւնները սիրոյ հայրենակիցները։

Մասնակցութիւնն հաւար 5 Ֆրանք։

ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ — Denfertէն առնել Sceaux գիծը եւ իջնել arrêt Bagneux։

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Նահանգային Միութեան պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 5 Մարտ, կիրակի օր։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

Միութեանս հասցէն՝ Զ. Միհրախեան, 14 Rue de Paradis, Paris (10)։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Կ. Խաչի Ալֆորվիլի Սանուց Միութիւնը, հովանաւորութեամբ Մասնաճիւղի վարչութեան, տեղիս Թաղապետարանի սրահին մէջ՝ 148 Rue P. Vaillant Couturier, 12 *Փետրուար, Կ'ուրակի, ժամը 3ին կը ներկայացնէ՝*

Յ. Թումանեանի **ԱՆՈՒՇ** օփերէթը

Բեմադիր՝ Ս. Միութեան, վարիչ՝ Պ. Սահակ Ծովհաննէսեան։ Երաժշտական բաժինը կը վարէ՝ Պ. Քէչէճեան։

Տուրք՝ 7, 5, 3, փոքրերու՝ 2 Ֆրանք։

Դերասան Յ. Ղազարեանի ներկայացումները

Սէն Շամոնի մէջ.— 12 *Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Սէն Շամոն, Մալաթ. Կրթ. Միութեան սրահին մէջ։*

ԱՇՈՒՂ - ՂԱՐԻԲ

Փոն տը Շերիւիի մէջ.— 19 *Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Յոյներու սրահին մէջ։*

ԱԿԱՄԱՑ – ԲԺԻՇԿ ԵՒ ԱԴԱՄ ԵՒ ԵՒԱ

Սէնթ Էթէնի մէջ.— 25 *Փետրուար շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30-ին Ռէփիւպլիքի սրահին մէջ։*

Սէն Շամոնի մէջ.— 26 *Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Մալաթ. Կրթ. Միութեան սրահին մէջ։*

ՄԱՐՈՒՂ ՃՐԱԳՆԵՐ

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի անօթնութիւնը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ

ՏԱՆՕՔ *ԹԱՒԻԹ ՍԻԳԱՐԻ*

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու։

Հասցէ՝ 8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette

ԾԱԽՈՒԷ

Ծախու է խանութ մը (նպարեղէնի, պտուղի եւ բանջարեղէնի) ՔԱՆԻ մէջ, բանուկ պողոտայի վրայ։ Վարձք՝ տարեկան 2700, միջին վաճառում օրական 1200 Ֆրանք։

Գրել՝ VAHANIAN, 8, Place Vauban, Cannes (A. M.)։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՀՐԱՅՐ ՍԱՍՈՒՆԻ

3, Rue Latran, մէթրօ **Maubert**

Արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ։

Հարսնիքի, ճաշնտուքի եւ հացկերոյթներու համար ամբողջ սպասարկութիւն։ ԶԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ։

Ամէն օր ընտիր շաշլիկ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ ամսագրի 15ամեակին առթիւ մասնաւոր կարգադրութիւն մը եղած էր անցեալ տարուան համար, «Ցառաջ»ի հետ (դեղչեալ բաժնեգին)։ Այդ պայմանաժամը լրացած ըլլալով, կը յանձնարարենք բաժանորդներուն դիմել ուղղակի «Հայրենիք»ի վարչութեան։

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Մասնաժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց վերաբանալ 8 Ռիւ Պոսիւէի Բարեգործականի Տան շաբաթական հայերէնի դասընթացքը, այն յոյսով թէ շուտով պիտի ապահովուի այդ դասընթացքին պահպանումին համար անհրաժեշտ նպաստուած նուազագոյն 20 աշակերտներու ներկայութիւնը։

Դասաւանդութիւնները յանձնուած են փորձառու եւ ճեռնհաս ուսուցչուհիի մը խնամքին, եւ տեղի կ'ունենան ամէն Հինգշաբթի օր, առտուան ժամը 8.30էն մինչեւ 11.30։ Սաներէն կը դանձուի անճ գլուխ 5 Ֆրանքի ամսավճար, իբրեւ ծախսաբաժին։

Փարիզաբնակ հայ ծնողներէն կը խնդրուի այս դասընթացքին ղրկել անպայման Ֆրանսական նախակրթարանները յաճախող իրենց երկսեռ զաւակները։

ԿԸ ՓՆՏՈՒՒՈՒԻ

— ՍԱՀԱԿ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ Իզմիրի Ագսէր քաղաքէն, կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Մաշտոց Մաշտուրեան, հօր անուն՝ Աբրահամ, մօր անուն՝ Անուշ, քրոջ անուն՝ Փերուզիկ։ 1922ին քէմալական չարժումին իրար կորսնցուցած են։ Կը խնդրուի հասցէն գիտցողներէն իմացնել իր եղբօրը՝ Sahak Hatchadourian, 9 Docteur Colmette, St. Martin de Hérès, Grenoble (Isère) France։

ՅՈՒՇԱՏԵՏԸ

ՀԱՑ ԳԻՐՔԻ ՏՕՆԸ այսօր, կիրակի, Բարեգործականի տան մէջ, 8, Rue Bossuet, *ժամը 3էն կէս գիշեր։ Կազմակերպուած՝ Հայ Գրողներու Ընկերակցութեան կողմէ, նախագահութեամբ՝ Պ. Ա. Զօպանեանի։ Գրական-գեղարուեստական ճոխ բաժինով։ Մուտք 5 Ֆրանք։*

Alimentation TIQ-TON

Գ. ՃԻՏՋՃԵԱՆ

20, Rue Tiquetonne, Paris, *Մէթրօ* **Halles**ին կամ **Etienne-Marcel**ին **2** *վայրկեան*

Téléphone: Central 76—95

Ստացած ենք մեծաքանակ ապրանքներ՝ ճերմակ պանիր, քաշէր, ձիթապտուղ, խմորեղէններ, եւայլն։ Հակառակ կեանքի սղութեան որոշած ենք ՓԵՏՐՈՒԱՐ ամիսն ՍԿՍԵԱԼ գեղչեալ գիներով ծախել՝ առաջնակարգ ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ քիլօն 15 Ֆրանք, ՔԱՇԵՐ քիլօն 22 Ֆր., ԽՄՈՐԵՂԷՆՆԵՐ քիլօն 6 25, ԲՐԻՋ քիլօն 2.90 Ֆր.։ Առաջնակարգ ԱՐՄԱՏ իւղ՝ լիտրը 5.50 Ֆր., եւ բոլոր ապրանքները մի՛ եւնոյն համեմատութեամբ զեղչուած։

Խանութը բաց է, բացի երկուշաբթիէն, առաւօտեան ժամը 5.30—1 եւ 3—8։ **Livraison à domicile**

Հրապարակային քանախօսութիւն

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԿՈՒՍԻՆՎԻԼԻ «ՌԱԶՄԻԿ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 *Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին*

Մէզոն Գուշագաքի սրահին մէջ, 65 Պուլվար Ֆօնքնէ

Կը խօսի ընկեր ԻՇԽԱՆԵԱՆ։ *Նիւթ՝ Խորհրդ. Իշխանութիւնը եւ Հայաստան*

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆ. Ձ. Կ. ԽԱՉԻ ՕՐՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ, ՇԱՎԻԼԻ Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

12 *Փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, դպրոցի սրահին մէջ*

Երգ., արտասանութիւն, հաճելի ժամանց։

Մուտք՝ մեծերու 3 ֆրանք, փոքրերու 1 ֆրանք։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՅԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

19 *Փետրուար, կիրակի ժամը ճիշդ* 15*ին «Պէշիքթաշլեան» թատերասրահին մէջ,* 26 Rue Troyon, Sèvres. Métro: Pont de Sèvres։

Կը ներկայացուի «ԱՆԻՇԵԱԼԸ» (վերածում Շիլլէրի «Ազատականներուն») եւ երգիծական զուարճանը՝ Flageolet *եւ* La scuola del Solfeggio։

Տոմսերու գինն է՝ 10 եւ 7 Ֆրանք

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը։

ԿԸ ՀԱՑԹԱՑԹԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԻՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ։

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է։ Անզուգական, անմրցելի, ջերմացուցիչ։ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ բեր, պատրաստուած գուտ չամիչէ։ Ձով։ Հայ աւանդական սեղանին զարդ

ՃԱԿՈԲ ՉԱՓՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Ո ՏԸ ՔՈԼՈՆԸ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ

Կը ծախուին՝ Թուրա Քառիէ, Պոնմառշէ, Բրէնթան, Կալըրի Լափայէթ *վաճառատուներէն եւ* **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ *լիտրը՝* 40, ¼ *լիտրը՝* 25 *եւ* 1/8 *լիտրը՝* 15 *Ֆր.։*

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
14 Février
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3964

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

— ∞ —

Ուշագրաւ դէմք մըն էր Թորգոմ արք. Գուշակեան, երուսա-
ղէմի պատրիարքը, շատ մը տեսակէտներով։ Նախ իբրեւ կղերա-
կան, յետոյ իբրեւ հաւատաւոր մշակ մը դպրութեանց։

Հանգուցեալը մէկն էր Օրմանեան արք.ի առաջին տասը ձեռ-
նասուններէն, որոնք հրապարակ նետուեցան 1895 - 96ի ջարդերէն
անմիջապէս վերջը, հիմնական դաստիարակութիւն մը տանալէ
վերջ։

Որքան գիտենք, ինք աւելի շատ Դուրեան արք.ի ներշնչում-
ներով տոգորուած էր եւ երկար տարի մնաց վանքին մէջ, պրպտե-
լու եւ սերտելու համար, առաջնորդական պաշտօն ստանձնելէ ա-
ռաջ։ Աւելի հասուն տարիքին մէջ ալ, միշտ կ'ոգեկոչէր Դուր-
եանը, թէեւ չունէր անոր ոչ նուրբ խառնուածքը, ոչ ալ իմաստա-
սիրական խորութիւնը։

Երիտասարդութեան շրջանին, աւելի ազատամիտ կ'երեւար
քան աւելի վերջը, մանաւանդ Եգիպտոսի առաջնորդութեան եւ
երուսաղէմի պատրիարքութեան շրջանին, երբ արդէն դարձած
էր «իշխան եկեղեցւոյ»։

Այս եղրակացութեան յանգելու համար, կը բաւէ բաղդատել
իր «Մրմեան Հայրիկը» եւ, օրինակ, «Սիոն»ի խմբագրականները
եւ ուրիշ արտայայտութիւններ։ Տեսակ մը դարձ՝ դէպ ի պահպա-
նողականութիւն, եթէ ոչ դէպ ի կղերապետութիւն։

Արդեօք ասո՞ր համար է որ իր ձեռնադրած վարդապետներն
ալ, գոնէ անոնք որ ծանօթ են մեզի, կը փայլին տեսակ մը կրօնա-
մոլութեամբ, ամէն լոյս եւ ամէն վաստակ վերագրելով Աստուծոյ
եւ եկեղեցւոյ։

Կղերապետական այս գիծը բացորոշ կ'երեւար նաեւ Աստուա-
ծաշունչի 1500ամեակի ոճնակատարութեան առթիւ, իր յայտնած
դաղափարներով, բանակէճերով եւ հրատարակած «Ցուշար-
ձան»ով։

Երկ ստացանք «Սիոն»ի վերջին թիւը (1939 փետրուար), ուր
իր խմբագրականը -- թերեւս վերջինը -- նոյն ոգին կը մատնէ,
«Ազգապահպանման խնդրին առթիւ»։

Հատուած մը, պատահարար.

--- « Այս սկզբունքը իբրեւ կեդրոնական կէտ անգամ մը ընդու-
նելէ, այսինքն իբրեւ կրօնական կամ եկեղեցական հասարակու-
թիւն միայն ապրիլ կարենալնիս հասկնալէ վերջ, դժուար չըլլար
նշդել գործին կազմակերպական մանրամասնութիւնները, ի նկա-
տի ունենալով ազգային ոգիին պահպանութեան եւ բարգաւանման
պահանջը եւ տեղական պետական օրէնքներուն ըստ կարելւոյն
պատշաճելու հարկը»։

Կրնայինք աւելի պերճախօս օրինակներ յիշել, բայց մեր նպա-
տակը չէ բանավէճ յարուցանել դագաղի մը առջեւ, այլ երեւան
հանել դիծ մը որ կը տիրապետէր Թորգոմ արք.ի գործունէու-
թեան վերջին շրջանին վրայ։

Այստեղ մեր նիւթէն դուրս կը մնայ հանգուցեալին առաջնոր-
դական եւ վարչական գործունէութեան քննութիւնը։ Կը բաւէ ըսել
որ, եթէ այնքան բուռն վէճեր ծագեցան Եգիպտոսի առաջնորդու-
թեան շրջանին, մէկ պատճառն ալ դարձեալ Թորգոմ արք.ի կղե-
րամտութիւնն էր։ Եւ կամ փառասիրութիւնը։ Ամէն պարագայի
մէջ, արդար պիտի չըլլար բոլոր մեղքերը բեռնաւորել իր ընդ-
դիմադիրներուն վրայ։

Բարեբախտաբար, երկար չտեւեցին այդ վէճերը, եւ անցեալ
տարի, երբ առաջնորդը Եգիպտոս կ'այցելէր այս անգամ իրբեւ
պատրիարք, իր չուրջն ստեղծուեցաւ համերաշխութեան մթնո-
լորտ մը։ Այն աստիճան որ, « Սիոն »ի նոյն խմբագրականին մէջ
հանգուցեալ պատրիարքը հեռեւեալ յորդորը կը կարդայ,--- « Ե-
գիպտահայութիւնը կրնայ այս մասին օրինակ հանդիսանալ ամ-
բողջ Սփիւռքին»։

Վերջին տարիներու ընթացքին Թորգոմ արք. տեսակ մը փո-
խանորդն էր Ամենայն Հայոց կաթողիկոսութեան։ Էջմիածին իր
միջոցաւ կը հաղորդէր զանազան հրահանգներ, եւ Երուսաղէմի
պատրիարքը անոնց գործադրութեան կը հսկէր տառապէս։ Եւ,
« Սիոն »ի մէջ ալ, յաճախ կը ջանար պարտկել կամ չքմեղացնել
ըմբոստացուցիչ իրողութիւններ, փոխանակ արտայայտելու կամ
լսելի դարձնելու ազատ արտասահմանի մտածումները։

Միջանկեալ ըսենք որ Թորգոմ արք. առանձին չէ այս մեղքին
մէջ։ Տարբե՞ր դիրք բռնած է և կը բռնէ արտասահմանի բարձրա-
տիճան կղերը, նոյն կացութեան հանդէպ։ Նուիրապետութի՞ւն, ա-
յո՛. բայց երբ դիտենք որ էջմիածինը բոլորովին ուրի՛շ բան է
այսօր...

Ողբացեալ պատրիարքը եղաւ նաեւ հաւատաւոր մշակ մը դպ-
րութեանց, իր պրպտումներով, ուսումնասիրութիւններով, ինք-
նագիր եւ թարգմանածոյ արտադրութիւններով, որոնց մէջ առա-
ջին տեղը կը բռնէ «Մրմեան Հայրիկ»ը։ Բանաստեղծութիւններ
ալ կը փորձէր եւ մանաւանդ կը թարգմանէր. բայց ատոնք չատ
բան չեն աւելցներ իր դրական բերքին վրայ։

Իրբեւ պատրիարք, եւ մանաւանդ յաջորդելով Դուրեան
արք.ի, ինք ալ ուզեց դառնալ մղիչ ուժ մը՝ հայկական մշակոյթի
զարգացման։ Իր առաջին գործն եղաւ «Դուրեան Մատենադարա-
ն»ին հրատարակութիւնը, եւ կը կարծենք թէ աւելին պիտի կրնար
ընել, եթէ վանքը ծանրաբեռնուած չըլլար խոշոր պարտքով մը,
իսկ ինքն ալ ուղէր աւելի լայն մտածել,--- գոնէ այնքան որքան
Աբմաշի մէջ։

Պատրիարքին հետ, մտքի մարդ մը, վաստակաւոր մըն է որ կը
թաղուի երուսաղէմի մէջ, այնպիսի առեն մը երբ այնքան սակա-
ւաթիւ են «ընտրեալները»։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ

Պոլսէն կը հեռագրեն փետրուար 12 թուականով.-- *Թուրքիոյ հանրային կարծիքը բուռն զղագրգռուածութիւն կը ցուցնէ, իտալա-կան կարդ մը քարտէսներու հրատարակութեան առթիւ, ուր կը տեսնուի թէ Իտալիա աչք ունի նաեւ Թրքական հողերու վրայ։ Ամբողջ մամուլը իր զայրոյթը կը յայտնէ այս նոր պահանջներուն առթիւ եւ կ'աղդարարէ որ Իտալիա չհամարձակի վնասել Թուր-քիոյ հողային ամբողջութեան։*

ԹՈՒՆՈՒԶ, ՔՈՐՍԻՔԱ, ՃԻՊՈՒԹԻ, ՆԻՍ...

— ∞ —

Իտալացիներ կը ապառնան ի հարկին զէնքով գրաւել

— ∞ —

«Ռէլացիոնի էնթէրնացիոնալի», Հռոմի կիսապաշտօնական շաբաթաթերթը, իր վերջին թիւին մէջ նորէն կը յուզէ Սպանիոյ, Ճիպուտիի, Թունուզի, Քորսիքայի եւ Նիսի խնդիրները եւ կը յայտարարէ.

-- «Եթէ կ'ուզեն ապահովել Եւրոպայի խաղաղութիւնը, պէտք է քաջութիւնն ունենան ընդունելու եւ իրականացնելու երի-տասարդ ժողովուրդներու կենսական շահերը, իրբեւ բնական իղ-ձեր։ Գերմանիա եւ Իտալիա դրած են պահանջներ որոնք հիմն են արդարութեան։ Այս կէտին մէջ ոչ շահախնդրական տեսութիւն – ները, ոչ ժողովրդապետական ապառնալիքները, նոյնիսկ Բոլվէր-թի տեսակէտն, որ եւ է արժէք չունին։ Սպանիան կ'ապացուցանէ այս ճշմարտութիւնը։ Սպանիոյ մէջ Իտալիան փրկեց Եւրոպան։ Իտալիա Սպանիա պիտի մնայ մինչեւ Ֆրանքոյի կատարեալ ամ-բողջումը։ Իտալիա կրնայ Սպանիա մնալ ցորչափ Ֆրանսա չէ ներգած իր ուղղութիւնը։ Եթէ Ֆրանսայի կենսական շահերը կը տրամադրեն որ եւ է օտար միջամտութիւն չթոյլատրել Սպանիոյ մէջ, Իտալիոյ շահերն ալ նոյնը կը պահանջեն։ Ահա թէ ինչու լաւ է որ Իտալիա Սպանիա մնայ, հսկելու համար Ֆրանսական քաղա-քականութեան վրայ։ Ֆրանսան ապահովութեան տարր մը չէ Եւ-րոպայի մէջ։ Ֆրանսան պէտք է բռնադատել որ ըմբռնէ դէպքերու իրականութիւնը։ Իր ներկայ դիրքը ծայր աստիճան վնասակար է եւ վտանգաւոր։ Իր յամառ մերժումը Իտալիոյ բնական տենչերուն առջեւ՝ ճակատագրական պիտի ըլլայ իրենց Եւրոպայի համար։ Եթէ այս իտալական տենչերը չիրականանան բանակցութիւններով, դլուխ պիտի հանուին զինու զօրութեամբ։ Ֆրանսական կառավար-ութիւնը պէտք է նկատի առնէ այս պարագան»։

Իտալական շաբաթաթերթը յետոյ կը բացատրէ թէ Ֆրանսա-յի հետ բացուած հաշիւները պիտի կարգադրուին ճիշդ այնպէս ինչպէս Եթովպիոյ հետ։ «Իտալացի ժողովուրդը կարգադրեց քա-ոասուն տարի առաջ բացուած հաշիւները»։ Թերթը ապա նորէն կը պարզէ իտալական տենչերը։

-- « Իտալիա Ֆրանսայէն կը պահանջէ ինչ որ իրեն կը պատ-կանի պատմականօրէն, ոչ աւելի ոչ պակաս։ Ան ունի ափրիկեան պահանջներ, ինչպէս Թունուզը, Սուէզը, Ճիպուտին որ Միջերկ-րականեան չէ, այլ ամէնէն յարմար ելքը իր կայսրութեան եւ զոր չի կրնար ուրիշին ձեռքին մէջ ձգել ինչպէս իր տունին բանալին։ Կայ նաեւ Քորսիքայի խնդիրը որ պէտք է կարգադրուի, որովհե-տեւ ան կը կազմէ հիմնական մէկ երեսը Իտալիոյ ապահովութեան ցանցին։ Այս է խորունկ համոզումը իտալացի ժողովուրդին որ դի-տէ թէ Քորսիքան իրեն կը պատկանի եւ թէ ուշ կանուխ պէտք է վերադառնայ հայրենիքին ծոցը։ Քորսիքայի ճակատագիրը այ – սուհետեւ կնքուած է իտալացի ժողովուրդին յարաճուն զօրու-թեամբ։ Այս իտալացի ժողովուրդը չի կրնար թոյլատրել որ մեւ-նոյն ցեղին, մեւնոյն լեզուին, մեւնոյն պատմութեան պատկա-նող մարդիկ օտարին ծառայեն»։

Եւ վերջապէս իտալական թերթը կը պահանջէ Նիսը։

-- « Նիսը իտալական է ինչպէս Փիէմոնթէն եւ այս երկու հո-ղային միաւորներու կապերը խզուեցան հանրաքուէով մը որուն վրայ ամէնէն առաջ Ֆրանսացիները իրենք պէտք է անդրադառ-նան։ Այս բարդ հարցերը զրոս իտալացի ժողովուրդը կ'ըմբռնէ Ֆրանսայի հետ եղած յարաբերութեանց մէջ, եթէ նոյնիսկ Ֆաշա-կան կառավարութիւնը չէ արտայայտուած, կրնան յետաձգուիլ։ Բայց անոնց կեանքը սերտօրէն կապուած է բուն իսկ իտալացի ժողովուրդին կեանքին հետ, հետեւաբար անոնք պէտք է լուծուին իտալացի ժողովուրդին բացորոշ կամքովը, այլապէս Ֆրանսան կ'անցնի իտալացի ժողովուրդին ամէնէն վատ թշնամիներուն շար-քին մէջ։ Իտալացի ժողովուրդը իր թշնամիները պիտի ոչնչացնէ զինու զօրութեամբ։ Այս տեղ հարցը պարզապէս կը վերաբերի ի-րատես հասկացողութեան, հակառակ պարագային զինու զօրու-թեամբ լուծումը կը դառնայ տրամաբանական։ Ֆրանսա կրնայ յոյս դնել իր ուզած բոլոր աջակցութեանց վրայ, բարոյական թէ նիւթական, մարդկային թէ զինական։ Ֆրանսայի դէմ մղուած պատերազմի մը մէջ իտալացի ժողովուրդը պիտի քալէ խիտ շար-քերով, իրբեւ մէկ մարդ։ Ֆրանսան կ'երեւակայէ՞ թէ ինչ կը նշա-նակէ իր դիմացը ունենալ իտալացի եւ գերման ժողովուրդները, հոծ եւ սպառազէն»։

— ∞ —

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ ՁՕՐԲԸ անարգել կը շարունակէ Հայնանի գրա-ւումը։ Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւնները բացա-րութիւն պահանջեցին այս անակնկալ գրաւման առթիւ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿՈՑՍԻՆ ԱՂԲԻՒՐԸ

(Հէքեաթ)

— ∞ —

Մոզէլի հովիտին մէջ լեռները, սպի-տակ շղարշներ ձգած իրենց գլխուն, սրբուհիներու նման, կը խլեն գետին եգերքներն ի վար։ Ու բարացած, լեռ-նացած այս սրբուհիներուն գլխուն վը-րայ, վերը, դէ՞հ Հապէնտի կատա-րին, մեծաստան մը կոյսերու, ուր սրբուհիները, անբծութեան շղարշը ձգած իրենց գլխուն, վերջալոյսէ վեր-ջալոյս կը յածին Սաղմոսի մը կշռոյ-թով։

Այնտեղ է հոյր Սաբիճան,— մա-տաղատա՛րիկ սարփինայ,— ողկոյզի մը պէս պլլտուն դէմքով, մարմնով՝ շող ու շաղ։ Լեռներէն վար մինչեւ հեռաւոր հովիտները, բոլորը գիտէին թէ աննման գեղուհի մը կ'ապրի լերան կատարը, ձիւներու թագաւորութեան մէջ։ Բայց ոչ ոք կը համարձակէր բարձրանալ լեռն ի վեր, այն վախով թէ Աստուած կը հսկէ մեծաստանին սահմաններուն վրայ,— ո՛վ գիտէ, թերեւս Աստուած իսկ սիրահար այս գեղուհիին։

Եւ սակայն, երբ բարբարոս Հոները եկան, բարձրացան լեռն ի վեր, մին-չեւ մեծաստան։ փախա՛ր սրբուհի, վախաս Գորշ - Ոչխար լերան վրայ։ Հոները ալ հետեւէն։ Երբ բարբարոս - ները հասան իրեն, Սաբիճա յոգնած - սյառ նստեր էր աղբիւրի մը եգերբը։

Բարբարոս մը վերցուց կացինը։

Սաբինա կախեր էր գլուխը ջուրին աւազանին վրայ, ինչպէս բաժակ մը նուագուփարի։ Դողա՞ց թէ ոչ՝ երբ կա-ցինը բարձրացաւ, չեմ գիտեր։ Բայց, ո՛վ հրաշք, անտեսանելի ձեռք մը զարկաւ բարբարոսին ուսին, ցնցեց եւ լացինը ձգեց աւազանին մէջ։

Տարինե՛ր վերջ, տակաւին կացինը կը ծփար ջուրին վրայ։ Հրաշք մը մի-այն կրնար ծանր երկաթը պահել ջու-րին վրայ, կ'ըսէ հէքեաթը։

Այնուհետեւ աւանդութիւն դարձաւ աղջիկներուն՝ ամէն տարի բարձրանալ լեռան կատարը, հաւաքուիլ աղբիւրին շուրջ եւ կատարել խորհրդաւոր արա-րողութիւններ։ Այդ արարողութիւննե-րէն վերջ, ամէն աղջիկ գնդասեղ մը կը նետէր ջուրին մէջ,— եթէ գնդասե-ղը ծփար, նշան էր թէ աղջիկը պիտի ամուսնանար նոյն տարուան մէջ։ Ե-թէ սուզէր ջուրին մէջ, աղջիկը տունը պիտի մնար։

✕

Կը թելադրեմ հայ ազգին մեծերը որկել կոչսին աղբիւրը,— թող գնդա-սեղ նետեն ջուրին մէջ։ Եթէ գնդասե-ղը ծփայ ջուրին վրայ, նշան է թէ այս տարի տեղի պիտի ունենայ արտասահ-մանի Հայոց Համագումարը, պիտի ընտրուի կեդր. վարչութիւն մը՝ վա-րելու համար այս անգլուխ ու դըժ-բախտ ժողովուրդին գործերը, այն-պիսի պահու մը՝ երբ նոր արարչա-գործութիւն մը կը կատարուի աշխար-հի մէջ։

Իսկ եթէ գնդասեղը սուզի, նշան է թէ պիտի ընկղմի մեր արեւն ալ վերջ-նապէս։

ԱՐԱԶ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՄԱՀԸ

— ∞ —

Կիրակի օրուան թերթին մէկ փոքր մասը տպուած էր, երբ ցա-ւով իմացանք երուսաղէմի պատրիարք Թորգոմ արք. Գուշակեանի մահը։

Մահը տեղի ունեցած է ուրբաթ օր, ուղեղային արիւնախըտ-նոմի հետեւանքով։ Օծումը կատարուած է կիրակի օր, Ս. Յա-կոբեանց վանքին մէջ։ Կիրակի օր հոգեհանդիստ կատարուեցաւ Փարիզի եկեղեցին։ Յաջորդ կիրակի ալ հանդիսաւոր արարողու-թիւն մը պիտի կատարուի, եւ այս առթիւ դամբանական մը պիտի խօսի Տիրան վարդապետ։

Վախճանեալ պատրիարքը ծնած էր 1874ին, Պարտիզակ (Նի-կոմիդիա)։ Վարդապետ ձեռնադրուած է 1896ին, Արմաշի մէջ, ե-պիսկոպոս՝ 1910ին։ Երուսաղէմի պատրիարք ընտրուեցաւ 1931 Յունիս 16ին։ Նախապէս երկար տարի վարած է Սերաստիոյ եւ Եգիպտոսի առաջնորդութիւնները։ Եղած է նաեւ փոխ-վանահայր Արմաշի վանքին։

Թորգոմ արք. ունի նաեւ գրական եւ մատենագրական աշխա-տութիւններ, ուսումնասիրութիւններ եւ թարգմանութիւններ (մասնաւորապէս բանաստեղծութիւններ Սիւլլի Փրիւտոմէ, Վին-եիէ եւն)։ 1925ին Փարիզի մէջ հրատարակեց ընդարձակ ուսում-նասիրութիւն մը Մրմեան Հայրիկի մասին։ 1932ին՝ եղիշէ արք. Դուրեանի կենսագրութիւնը, Երուսաղէմի մէջ։ Հրատարակած է նաեւ Սերաստիոյ Ս. Նշան վանքի ձեռագիրներու ցուցակը եւ «Նարեկ»ի աշխարհաբար թարգմանութիւնը։ Պատրիարքութենէն ի վեր կը վարէր երուսաղէմի պաշտօնաթերթին՝ «Սիոն» ամսա-գրի խմբագրութիւնը։ Ունի թարգմանութիւն մը եւս, Թոնէկրիվի «Հոդերանութիւնը»։

Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին պատրիարքական թեկնա-ծուն էր ազգ. ժողովի ազատական խմբակցութեան։ Երբ Հայաս-տանի հանրապետութիւնը հռչակուեցաւ, այնքան խանդավառ-ուած էր որ օրհներգ մը ձօնեց հայկական դրօշին եւ իր թանկագին մատանին նուիրեց անկախութեան փոխարութեան։ Իր կարգա-դրութեամբ երկար տարի Գահիրէի եկեղեցիի խորանին մէջ կը մնար հայկական եռագոյնը։ Իր ամէնէն տպաւնպաւոր շրջանն եղաւ Եգիպտոսի առաջնորդութիւնը, երբ ներքին պատակտումները ծայրայեղութեան հասան։

Ուրիշ մանրամասնութիւններ յառաջիկայ։

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԱՊԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վատիկանի մէջ փութով յառաջ կը տարուին պատրաստու-թիւնները, նոր պապին ընտրութեան համար։ Փակարանը պիտի բացուի փետրուար 26ին, բայց հաւանական է որ յետաձգուի քա-նի մը օր, որպէս զի կարենան հասնիլ Հարաւ. Ամերիկայի կարտի-նալները։

Կիրակի օր աւելի քան 500,000 այցելուներ մտան Ս. Պետրոսի մայր եկեղեցին, իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու համար հանգուցեալ պապին։ Երթեւեկը խափանուած էր Վատիկանի շըր-ջակաները, կէս մղոն հեռաւորութեան վրայ։ Մարդկային գլուխ-

(Ետքերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԼԽԱՎՈՐ ԹՇՆԱՄԻՆ ՎՂՎՈՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՑԵՐՈՐԴ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ

— Ա՛յ, Պողոս, չէր մեզ ասում, որ ինչ-որ նոր բան ես հորինել։ Թող մեզ էլ ասի, որ մենք էլ իմանանք։

— Ես ինչ հորինեմ, որ ինձ ասի։ Ես ինչ գիտեմ, որ ասեմ։ Ես ինչ գիտեմ, որ ասեմ, ասել ե

Ռ. ՋԱՆՈՒՐՅԱՆ

(Ի. Ի. ՄԵՐՁԱՓՆԱ)

Ռ. Ի. Ջանուրյանի մահվան առթիվ

Ռ. Ի. Ջանուրյանի մահվան լուրը ցավով ընդունեցին ոչ միայն նրա ընկերներն ու ծանոթները, այլև ամբողջ խորհրդային հասարակությունը։ Ռ. Ի. Ջանուրյանը մեծ ներդրում է կատարել մեր հանրապետության տնտեսական զարգացման գործում։ Նա ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Հայաստանի տնտեսական կյանքի բոլոր կարևոր հարցերի լուծման գործում։ Ռ. Ի. Ջանուրյանը մեծ ուշադրություն է դարձրել նաև մեր հանրապետության մշակույթի զարգացման հարցերին։ Նա եղել է Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության անդամ, Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի պատվավոր անդամ։

Ռ. Ի. Ջանուրյանի հիշատակը միշտ կապրի մեր ժողովրդի սրտում։

Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անունից՝ նախագահ Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անունից՝ քարտուղար Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների Սովետի անունից՝ նախագահ Ա. ՊԱՊՅԱՆ

Հայկական ՍՍՀ Նախարարների Սովետի անունից՝ գործերի կառավարիչ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Սովետի նախագահության անունից՝ քարտուղար Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍ

ներու ծով մը կը բարձրանար Ս. Պետրոսի հրապարակին վրայ : Իննօրեայ յուղարկաւորութիւններն սկսած են արդէն եւ պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ թաղումը պիտի կատարուի երեքշաբթի իրիկուն :

Իտալական թերթերը խօսելով թեկնածուներու մասին, այժմէն դուրս կը ձգեն չատ մը կարծիքներ : Ոչ-իտալացի պապի մը ընտրութիւնը բոլորովին անհաւանական է, քանի որ 35 իտալացի կարծիքներ կը գտնուին 27 օտարներու դիմաց : (Աչխարհի կաթոլիկներուն թիւն է 350 միլիոն) : Աւանդութիւնն ալ միշտ նախընտրելի կը ցուցնէ իտալացի Պապ մը : Վերջին օտար պապը եղած է Հոլանտացի մը, Ադրիանոս Դ., որ իշխեց 1522 - 1523 : Կղերականն չրջանակներու մէջ կը նախընտրեն հարազատ եկեղեցական մը, առանց դիւանագիտական թիկունքի : Այս տեսակէտով թեկնածուներու չարքէն դուրս կը մնան Վատիկանի արտաքին գործերու վարիչը՝ կարտինալ Փաչէլլի եւ առ հասարակ բոլոր պապական նուիրակները : Կը փնտռուի նաեւ բաղդատաբար երիտասարդ թեկնածու մը, որպէսզի կարենայ երկար իշխել եւ տանիլ պապութեան ծանր բեռը : Այս տեսակէտէն եւ իտալական մամուլին կարծիքով հաւանական թեկնածու կը համարուին կարտինալ Տալլա Քոսթա, Ֆիորէնցայի արքեպիսկոպոսը, որ լաւ քարոզիչ է եւ 66 տարեկան, ինչպէս եւ կարտինալ Մասխմօ Մասխմի, քալ իրաւագէտ եւ խստակրօն կղերական :

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ ՊԻՏԻ ՉԱՆՉՆԱՆ ՖՐԱՆՔՈՑԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

— ∞ —

Հաւանաբար որոշումը ծանուցուի այսօր

— ∞ —

Անգլիական եւ Ֆրանսական կառավարութիւնները միասին խորհրդակցելով, պատրաստուած են ճանչնալու Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը եւ համախորհուրդ գործելու Սպանիոյ մէջ : Ֆրանսայի նախաբարական խորհուրդը պիտի դումարուի այսօր, եւ հաւանաբար ճանչումը հաղորդուի ժողովէն վերջը : Այս նիստին պիտի նախագահէ հանրապետութեան նախագահը, որ համաձայն է ճանչման եւ դիւանագիտական յարաբերութեանց հաստատման : Զօր. Ֆրանքօ հաւաստած է Ֆրանսական պատուիրակին՝ Լէոն Պէրաւի թէ անվթար պիտի պահէ Սպանիոյ հողային ամբողջութիւնը եւ քաղաքական անկախութիւնը եւ պիտի ճամբէ օտար կամաւորները՝ պատերազմէն վերջը : Իրազեկներ կը հաւատան թէ կրթական, ծովային եւ գաղթային նախարարները հակառակ են ճանչման, ուստի այսօրուան նիստը վճռական պիտի ըլլայ :

Անգլիական դահլիճն ալ պիտի դումարուի այսօր, միեւնոյն հարցին առթիւ : Պ. Զէյմպըլէն վճռական յայտարարութիւններ պիտի ընէ երեսփ. ժողովին մէջ, պարզելով կառավարութեան տեսակէտները : Աչխատաւորականները հակառակ են թէ փաստական եւ թէ իրաւական ճանչման :

**** Սպանիոյ հանրապետական կառավարութիւնը պատրաստութիւններ կը տեսնէ գերազոյն դիմադրութեան համար, Մատրիտի մէջ : Ազգայնական օդանաւեր եւ թնդանօթներ առջի օր ուժգնօրէն ռմբակոծեցին Մատրիտը : 16 հոգի մեռան եւ 23 հոգի վիրաւորուեցան : Լոնտոնի մէջ կը կարծեն թէ Մատրիտ պիտի չկրնայ երկար դիմանալ, քանի որ հանրապետական բանակը տակար է զինուորական տեսակէտով, իսկ ժողովուրդը՝ վհատած :*

18 նահիլներ եւ երեք թղթակիցներ ձերբակալուեցան Փարիզի մէջ

— ∞ —

Ապահովութեան տեսչութիւնը ձերբակալեց գերմանական երեք թերթերու թղթակիցները եւ տասնըութը հիթլէրականներ, չատ խորհրաւոր պայմաններու տակ :

Գործողութիւնը իմացուեցաւ երբ Փարիզի գերմանական դեսպանը դիմեց արտաքին նախարարին, լուսաբանութիւններ խնդրելու համար : Նախարարը պատասխանեց թէ բան չի գիտեր · բայց խոստացաւ խնդիրը քննել : (Պաչտօնական զեկոյց մը կը հերքէ այս լուրը, զոր կը քաղենք տեղական թերթէ մը) :

Գերման երեք թղթակիցներն են Հէր Ֆոն Քրուք, աչխատակից «Տէօյչէ Ալկէմայնէ Ցայթունկ»ի, եւ նախադահը գերման թերթերու ընկերակցութեան, Հէռ Հակ, ազատ գրող մը որ կ'աչխատակցի «Ֆրանքֆուրթէր Ցայթունկ»ի, եւ Հէր Պառոն, թղթակից «Պէօրսէն Ցայթունկ»ի : Ձերբակալուած է նաեւ իր կինը : Ոստիկանութիւնը կը մերժէ որ եւ է բացատրութիւն տալ, բայց կը կարծուի թէ խնդիրը կապ ունի Ալզասի ինքնավարութեան հետ : Կանխաւորներէն Պ. Կրուք ազատ արձակուեցաւ, իր գրասենեակը խուզարկուելէ վերջը : Պ. Հակ նոյնպէս արձակուեցաւ, բայց առժամապէս, իսկ Պառոն եւ տիկինը բանտը կը մնան, բազմաթիւ վտանգաւոր թուղթեր գտնուած ըլլալով իրենց տան մէջ : Միւս Գերմանացիները հրաման ստացան 48 ժամէն հեռանալու Ֆրանսայէն :

Գերմանական դեսպանը դիմած է նաեւ Պ. Տալատիէի, քանի որ խնդիրը կապ ունի զինուորական իշխանութեան հետ :

Նոր դաւադրութիւն մը Պուէրտոյի մէջ

— ∞ —

Պուէրթոյէն կը հեռագրեն փետրուար 11 թուականով ·—

Այսօր, գիշերանց ձերբակալուեցան 25 դաւադիրներ, հաստատած ըլլալով թէ մահափորձ մը սարքած էին փոխ-վարչապետ եւ ներքին նախարար Քալինէսթրալի դէմ : Բոլորն ալ անդամ են երկաթեայ Պահակներու կազմակերպութեան :

Ոստիկանութեան տեղեկութեան համաձայն, նախարարին դէմ մահափորձ պիտի կատարուէր Ճունուար 6ին, բայց յետաձգուեցաւ, նկատի առնելով ոստիկանական հսկողութեան խստացումը :

Դաւադիրները կը յուսային նախարարը սպաննել փետրուար 20ին, նոր սահմանադրութեան տարեդարձին առթիւ : Խուզարկութեանց ատեն երեւան հանուեցան բազմաթիւ ատրճանակներ եւ ձեռնասումբեր, հազար փամփուչտ, եւ հինգ քիլօ փոթաս եւն. : Ոստիկանութիւնը նախ պաչարեց դաւադիրներուն թաքստոցը եւ պահանջեց որ անձնատուր ըլլան : Իրրեւ պատասխան՝ ատրճանակ պարպուեցաւ եւ ոստիկանութիւնն ալ, իր կարգին, կրակեց : Ի վերջոյ բոլորը մէկ ձերբակալուեցան, իսկ ոստիկան մը մեռաւ :

Հետաքննդումները խստօրէն կը չարունակուին, երեւան հանելու համար կազմակերպութեան բոլոր ցանցերը : Ամենախիստ միջոցներ ձեռք առնուած են փետրուար 20ի ազգ. տունին առթիւ, որովհետեւ կառավարութիւնը գիտէ որ Ֆաչական եւ ահաբեկչական կազմակերպութիւնը հազարաւոր անդամներ ունի՝ հակառակ լուծման բոլոր փորձերուն :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ 19 ՓԵՏՐ.,
ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8 30ԻՆ, ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆՔԻ
ՄԵԾ ՍՐՍՀԻՆ ՄԷՋ, *Rue Danton*, ՄԷՔՐՕ ՕՏԷՈՆ
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿ. **ԴԵՐՄԱՊԻՄ ԲԱԼԱՑԵԱՆ**
ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**
ԵՒ ԳՆԴ. **Տ. ԲԱԶԴԱՍԱՐԵԱՆ**

ԹԷՑԱՍԵՂԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՍԲԻ ԿՈՂՄԷ
Ի ՊԱՏԻՒ **Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆԻ**, ԻՐ ՄԵԿՆՈՒԻՄԻՆ ԱՌԹԻՒ
15 *Փետրուար*, Զորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին
8 *Ռիւ Պոսիէ, Փարիզ*
Հրաժեչտի խօսք **Պ. ՎՐԱՑԵԱՆԻ** կողմէ։

ԸՆԿԵՐ. ԱՀՄԱԿՐ. ԽՆԶՈՑԻ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻՒ
ԻՍԻԻ Հ. Յ. Դ. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ
19 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին
«Յորմեան» սրահին մէջ, 2 *Ռիւ տը լա Տէֆանս, Խարերգ., արտասանութիւն, եւայլն։*
Մուտք՝ 7 ֆրանք, 3 տարեկանէ վեր փոքրիկներուն 3 ֆր.։

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց եւ Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ :
25 Փետրուար Շաբաթ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս
Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
38 Ave. Friedland, Métro Etoile
Տարազի մրցումներ, ընտիր օրէկաթր, ճոխ պիւֆէ :
Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք **Tenue de Soirée**

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ
Կազմակերպուած Փարիզի Հայ Երիտասարդաց Միութեան կողմէ, բանաստեղծ Ցովհ. Թումանեանի, մահուան տասնըհինգամեակին առթիւ, 16 փետրուար հինգշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Միութեան կեդրոնը՝ 8 բիւ Պոսիէ, Փարիզ։
Կը խօսին՝ Պ. Արշակ Զօպանեան, նիւթ ունենալով՝ «Ցովհ. Թումանեան, իր գրական գործը»։ Տօքթ. Հրաչ Զարդարեան, «Ցովհ. Թումանեան, կեանքը եւ մարդը»։
Արտասանութիւն եւ երգ, իր հեղինակութիւններէն։

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութեան Վարչութիւնը կը ծանուցանէ իր անդամ-անդամուհիներուն եւ համակիրներուն, որ Միութեան դասախօսութիւններուն եւ ձեռնարկներուն վերաբերող հրաւիրագիրներ եւ չրջաբերականներ իրենց պիտի չղրկուին ներկայ թուականէն սկսեալ :
Կազմակերպուած հաւաքոյթները պիտի յայտարարուին Միութեան ցուչատոնաթերթ «Նոր Սերունդ»ի (որ լոյս կը տեսնէ այս չաբաթ), եւ տեղական մամուլի միջոցով։

ԾԱԽՈՒԷ
Ծախու է խանութ մը (նպարեղէնի, պտուղի եւ բանջարեղէնի) ՔԱՆԻ մէջ, բանուկ պողոտայի վրայ : Վարձք՝ տարեկան 2700, մէջին վաճառում օրական 1200 ֆրանք։
Գրել՝ VAHANIAN, 8, Place Vauban, Cannes (A. M.) :

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ ղեկավարութեամբ
Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Douai** (Place Clichy)
Դաչնակի, ջութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբական դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ :
Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀԻ, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine, իսկ Շաբաթ օրերը ժամը 2—4 Studio Wacker:

ԱՈՒՇԱՏԱՏԵՂ
ՄԱՐՍԻԼԻԷՆ Պ. Պ. կարապետ եւ Քերովբէ Ձրճրեան եղբայրներ 100 ֆրանք կը նուիրեն Ֆ. Կապոյտ Խաչի Կեդր. վարչութեան, փոխան ծաղկեպսակի, Տիկին ՎԵՐԺԻՆ ՍՊԻՆՁԵԱՆԻ մահուան առթիւ :
*Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ Անկէնի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 15 փետրուար չորեքշաբթի դիչեր, ժամը 8.30ին, Café des Sports*ի *մէջ, խիստ կարեւոր օրակարգ : Անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեչտ է : Անդամատուրերը միասին մերել : Մասնաւոր հրաւէր չղրկուի ղրկուի :*

ԾԱԽՈՒԷ
Ծախու է խանութ մը (նպարեղէնի, պտուղի եւ բանջարեղէնի) ՔԱՆԻ մէջ, բանուկ պողոտայի վրայ : Վարձք՝ տարեկան 2700, մէջին վաճառում օրական 1200 ֆրանք։
Գրել՝ VAHANIAN, 8, Place Vauban, Cannes (A. M.) :

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՓՆՏՌՈՒԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութեան Վարչութիւնը կը ծանուցանէ իր անդամ-անդամուհիներուն եւ համակիրներուն, որ Միութեան դասախօսութիւններուն եւ ձեռնարկներուն վերաբերող հրաւիրագիրներ եւ չրջաբերականներ իրենց պիտի չղրկուին ներկայ թուականէն սկսեալ :
Կազմակերպուած հաւաքոյթները պիտի յայտարարուին Միութեան ցուչատոնաթերթ «Նոր Սերունդ»ի (որ լոյս կը տեսնէ այս չաբաթ), եւ տեղական մամուլի միջոցով։

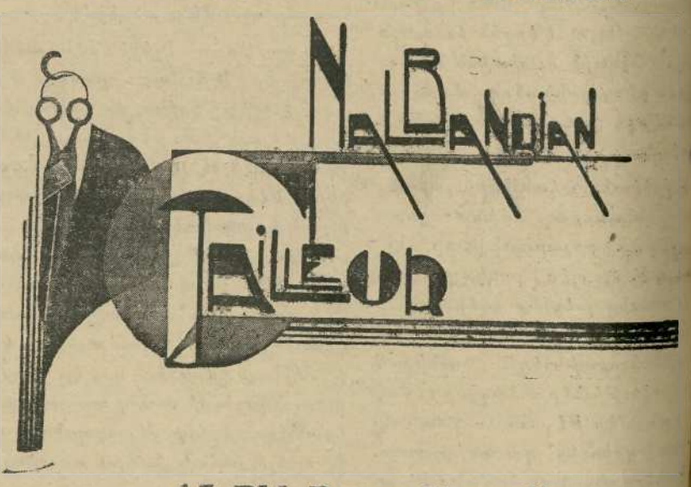
ՉԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ
ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ներքին եւ Միջերկրականի տորմիղները այս չաբթու ճամբայ կ'ելլեն դէպի Սպանիոյ եւ Մալթայի չուրերը, երկամսեայ պտոյտ մը կատարելու համար : Այս «պտոյտ»ը պիտի զուգադիպի սպանիական հարցին ամէնէն տագնապալի չրջանին :
ՊԵՐԼԻՆԷՆ կը հեռագրեն թէ գերմանական կառավարութիւնը տրամադիր է որոչ զիջումներ կատարելու Հրեաներուն համար, վերահաստատելով անոնց կարգ մը իրաւունքները՝ առեւտուրի եւ ընկերային կեանքի մասին : Միեւնոյն ատեն դիւրութիւններ պիտի ընծայուին արտագաղթի համար :
ՓԷՇԹԱՑԻ մէջ երկու հոգի մահուան դատապարտուեցան, «դրացի երկրի» մը օգտին լրտեսութիւն կատարած ըլլալու յանգանքով :
ՌՈՏՈՄԹՈՑԻ մէջ (Թուրքիա) քարածուխի հանք մը փլած ըլլալով 13 հոգի մեռան եւ 20 հոգի վիրաւորուեցան :
ՍՈՒՐԻՈՑ մարզպանը Պէյրութ վերադարձաւ, քննական պտոյտ մը կատարելէ վերջ : Այս առթիւ հրապարակաւ չնորհակալութիւն յայտնեց «բոլոր դաւանութեանց եւ ցեղերուն որոնք եկեր էին իրենց զգացումները յայտնելու Ֆրանսայի հանդէպ» :

ՄԱՒՈՐ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
Մէկ Blake *եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ* (Machine à graver) *նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր գինով։ Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի։*
35 Les Grands Pins. St. Loup, Marseille.

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՑՐԸ
Ճաչատաւի Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէքրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

ՄԱՑՐԵ՛Ր
փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ
Մաքրել տուէք ամէն գիչեր պատկելէ առաջ իրենց ակռաները DOLINE ALCALINE ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ. Արամ Ճիճեանի formuleին վրայ) :
Doline Alcalineի
կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը (caries) մասնաւորաբար կրազրկութեան (décalcification) ենթականերու մօտ :
ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ
Դեղարանները Doline alcaline ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթութիւնները :
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ
Կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg :

LE VIEUX CHALET
Արուեստաւոր ապաքինարան, Bourg - la - Reine*ի կեդրոնը*, **7 — 9 Boulevard Carnot,** *բաղաքապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէքրոյի եւ օթօպիւսի կայարաններուն մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, մեծ պարտէզ : Նսեմուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք :*
Կ'ընդունի՝ ծերեր, տկարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն :
Օրական 30 ֆրանք : Տնօրինուհի Mme. BERNARD - WAHÉ,
Tél. Bourg - la - Reine 734:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro Bonne Nouvelle: Tél: Gut. 93.-70

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(*Մէքրօ* Cadet, *Սգուաո Մօնթօքոնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՐԱՖՖԻ
Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէն նուիրեալը, զոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժչտութիւն, դեկավարութեամբ
ՄԻՆՕՔ ԹԱՒԻԹԱՍ ՍԱՔԳԱՐԻ
եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու։
Հասցէ՝ 8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԵԱՑ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԵՒՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ
ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Քրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ձերմակեղէններ, կօչիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով : Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առիթէն :
Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber
Tél. Opéra 67-77

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
15 Février
1939

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3965

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

ՔԱՐՏԷՍ ՄԸ ԵՒ ԹՐՔԱԿԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

— ∞ —

Հեռագիրները կը հաղորդեն թէ Թրքական մամուլը իրար անցած է, քարտէսի մը հրատարակութեան առթիւ։

Այդ քարտէսին համաձայն, Իտալիան հողեր կը պահանջէ եւ ոչ միայն Ֆրանսայէն, այլեւ Թուրքիայէն։

Մենք տեսած չենք այդ քարտէսը։ Բայց կը յիշենք հատ մը, որ հրատարակուած էր տեղական թերթի մը մէջ, իբրեւ ծաղրանք։ Փարիզեան թերթը ներկայացնելով հին հռոմէական կայսրութեան քարտէսը, արեւմուտքէն մինչեւ արեւելք, պարզապէս կը հեղնէր Ֆաշական Իտալիոյ ախորժակները։

Թերեւս Թուրքերը ուրիշ քարտէս մը եւս տեսած են, իտալական թերթերու մէջ։ Եւ կամ չունդալից հրատարակութիւն մը, որ առմանուած ըլլայ ախորժակ սրելու։ Չէ՞ որ պարբերաբար կը յիշուի նաեւ 1915ի դաշնագիրը, Թուրքիոյ բաժանման մասին։

Ամէն պարագայի մէջ, Թուրք մամուլին վրդովումն իսկ ախտանշան մը կը կազմէ, ներկայ կացութեան մէջ։ Եւ կը թուի թէ իսկապէս ծայրայեղութեան հասած է հակիտալական պայքարը, քանի որ հեռագիրը կը հաղորդէ նաեւ ուրիշ լուր մը,— Ինկիւրիի իտալական դեսպանին բողոքը։

Երբ հասուն համարուած հրապարակագիր մը, նոյն ինքն Հիւսէյին Ճահիտ «տաղտկալի մժեղներ» կը կոչէ Իտալացիները, կարելի է երեւակայել թէ ինչե՛ր գրած են միւս ամբոխավարները, «Ճիհատիւյէթ»էն մինչեւ «Սօն Փոստա»։

Մեր կարծիքով, պարզապէս խուժանավարութեան փորձ մըն է որ կը կատարէ Թուրք մամուլը։

Առաջին անգամ չէ որ քարտէսներ կը հրատարակուին, Թուրքիոյ բաժանման մասին։ Եթէ Թուրքերը իսկապէս քաղաքական հեռատեսութիւն ունենային, իրենք չատոնց կատարած կ'ըլլային այդ բաժանումը։ Ոչ թէ գաղթավայրեր տրամադրելով օրուան աշխարհակալներուն, այլ բուն իրատատէրներուն վերադարձնելով անոնց սեփական հողերը։ Եւ այս՝ ոչ թէ իբրեւ չնորհ, այլ իբրեւ արդարութեան տարրական պարտք մը։

Ո՞վ կ'ուզեն խաբել, վերջապէս, 17 միլիոն ժողովուրդ եւ տարեկան երեք միլիոն(?) յաւելում երեւակայելով անծայրածիր տարածութեան մը վրայ,— 750,000 քառ. քիլոմեթր։ (Ա. Միութիւնը հազիւ երեք միլիոն յաւելում կը հաշուէ, 170 միլիոն բնակչութեան վրայ)։

Անոնք, Թուրքերը, օսմանեան կոչուին թէ իթթիհատական կամ քէմալական, չունեցան այդ հեռատեսութիւնը դեռ այն օրերն երբ իրենց աշխարհակալութեան թաթը կը հասնէր մինչեւ Վիէննայի դուռները։ Եւ իրարու եռեւէ կորնչուցին ամբողջ երկիրներ, Պալքաններէն մինչեւ Եգիպտոս, Լիբանան, Սուրիա, Իրաք եւ Արաբիա, իրենց եռեւը ձգելով միայն աւերակներ եւ ջախջախուած զանկերու չեղջակոյտեր։

Ամենավերջին օրինակը տեսանք Մեծ Պատերազմին մէջ, ուր քաղաքական իմաստութեան տեղ նորէն եաթաղանը փայլեցաւ։ Եւ ի՞նչ,— Մեծերէն անոնք որ պատրաստ էին եւ զօրաւոր, լուսլի սացան իրենց աւարը, իսկ միւսները մնացին յուսախաբ, սպասելով յարմար ժամուն։

Եթէ ճիշդ է որ պատմութիւնը միշտ կը վերսկսի, աւարներու հետապնդումը միշտ ալ պիտի չարունակուի, այսօր այս, վաղը ուրիշ մեծ պետութեան մը կողմէ։ Եւ բնականաբար պիտի կորնչնչէ ան որ չատ ունի, իւրացուցած ըլլալով ուրիշին ժառանգութիւնը։

Կարգը Իտալիոյ կամ հարեւան Պուլկարիո՞յ եկած է։ Չենք գիտեր։ Ցունեւորին ախորժակը միշտ սուր կ'ըլլայ։ Աւելի սուր՝ երբ ունի չարաճուն ժողովուրդ եւ բանուկ ճարտարագործութիւն, կարօտ՝ չահաստանի։

Ինդիրը այն է որ, ներկայ պայմաններուն մէջ, ոչ Իտալիա, ոչ ալ Պուլկարիա մտքէ կ'անցընեն չարձակիլ Թուրքիոյ վրայ։

Այդ երկիրը այսօր ալ կը վայելէ զօրաւոր խնամակալութիւններ, որոնց դէմ դժուար է ճակատիլ, առանց նպաստաւոր պարագաներու,— պատերազմ, յեղափոխութիւն եւայլն։

Այսպէս, Թուրքիոյ բարեկամ եւ պինակից են Ա. Միութիւնը, Մեծն Բրիտանիա եւ Ցունաստան։ Ֆրանսան ալ դէշ բան չի կամենար Թուրքիոյ, ինչպէս հաստատեց Ալեքսանդրէթի չրջանին ողջ բերդութիւնը։ Իսկ Պալքանեան դաշինքը առ այժմ կը պահէ իր ուժը, գոնէ իբրեւ բարոյական ազդակ։

*Արդ, Իտալիան, որ դեռ նոր վերջացուց Եթովպիոյ պատերազմը եւ այժմ իր ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած է արեւմտեան Միջերկրականի եւ ափրիկեան ափերուն վրայ, ի՞նչպէս կրնար անտեսել այս պարագաները, ասպարէզ նետուելու համար, ինքնաթռիչ մը

ՎՂՎՀՏՅՈՒՆՋՄՈՒՆ ԳԼՈՒԽԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ Ա. ԿԱՐՊԻՍԻ)

— ∞ —

ԳԱՒԱՌ ՄԱՒՐՈՒՆ

— Ո՛չ, ձայն տուր, ծայր տուր ձեր սրտին, ես ձեզի ասեմ ինչ որ ուզէք, միայն ինձ մի՛ նեղէք, մի՛ տանջէք, ես ձեզի ամէն բան կ՚ընեմ, միայն թէ ինծի ձեր ձեռքը չտաք, ես ձեզի ամէն բան կ՚ընեմ, ինչ որ ուզէք, միայն ինծի մի՛ դպչի

Ա. ԱՍԼԱՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻՆ

Ա. Ասլանի պատասխանը հայ մամուլին, որ ամենայն ուշադրութեամբ հետեւեցաւ Ազգերու Լիգայի նիստերուն, ուրախութեամբ ընդունեց Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարներուն յայտարարութիւնները։ Ասլան ալ, ինչպէս Պոլիս գտնուող բոլոր օտար դեսպանները, կը կարծէ, որ Ազգերու Լիգան պիտի կարենայ ապահովել խաղաղութիւնը։

Ասլան կը կարծէ, որ Ազգերու Լիգան պիտի կարենայ ապահովել խաղաղութիւնը։

*** Հանրապետական կառավարութեան սպարապետը պաշտօնական ըրաւ 86 բարձրաստիճան սպաներ, անոնց տեղ նշանակելով մասնաւորապէս համայնավարներ: Անիշխանականները հեռացուած են:

մանները, որոնց մէկն է ընդհ. ներումը:

Պաշտօնական ճանաչման չնորհիւ, Զօր. Ֆրանքօ պիտի կրնայ եա առնել Ֆրանսայի մէջ պահուած սպանիական ոսկին եւ զեղարուեստական գանձերը: Ցեսոյ, վարկ չահիլ եւ նոյնիսկ փոխառութիւն մը կնքել անգլիական հրապարակին վրայ, Սպանիոյ վերակազմութեան համար:

*** Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը ժողով գումարեց երէկ, քննելու համար ճանաչման խնդիրը: Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ՝ հակառակ Անգլիոյ ճնշումին, Ֆրանսա չուզեր ստանձնել ճանաչման նախաձեռնութիւնը: Իբրեւ միջին ճամբայ, նորէն Սպանիա պիտի ղրկուի Ծերակուտական Լէոն Պէրառ, այս անգամ պաշտօնապէս, բանակցելու համար Զօր. Ֆրանքոյի հետ: Իր գլխաւոր պաշտօնը պիտի ըլլայ ապահովութիւն ստանալ թէ իտալացի կամաւորները արագօրէն պիտի պարպուին, երբ վերջնայ պատերազմը: Անոնց ներկայութիւնը վտանգաւոր կը համարուի Ֆրանսայի ապահովութեան համար, մանաւանդ այն պատճառով որ իտալ. մամուլը կը չարունակէ պահանջել Թունուզը, Ջորսիքան եւ Նիսը: Եթէ Պ. Լէոն Պերառ յաջողի գոհացուցիչ եզրակացութիւններ ստանալ, հաւանական է որ դեսպան նշանակուի: Կը խօսուի նաեւ Զօր. Քատրուի մասին, որ մեծ համակրութիւն կը վայելէ ազգայնական Սպանիոյ մէջ:

Մինչ այս մինչ այն, կռիւները վերսկսած են արդէն: Զօր. Ֆրանքոյի զօրքը մաքրեց Քաթալոնիոյ մէկ անկիւնը, ուր կը կռուէին 10,000 անիշխանականներ: Ասոնք ալ Ֆրանսա ընդունուեցան: Այժմ յարձակումը փոխադրուած է դէպի հարաւ, Վալէնցիայի չրջանին մէջ: Ազգայնական նաւատորմն ալ կը մասնակցի գործողութեանց:

*** Մինչեւ հիմա Ֆրանսա ընդունուած են 350--370,000 Սպանիացիներ, որոնց 150,000ը զինուոր: Կեդրոնացման բանակատեղիներուն մէջ ըմբոստութիւն ծագած ըլլալով, զօրավար մը ղրկուեցաւ, քննութիւն կատարելու համար: Ընկերվարական եւ համայնավար թերթերը կը գանգատին թէ փախստականները խոտութեանց կ'ենթարկուին, անօթի կը ձգուին, բռնի Սպանիա կը վերադարձուին եւն.:

Իտալիոյ պահանջներ Ֆրանսայէն

— oo —

Պերլինի քաղաքական չրջանակներու մէջ կը խօսուի, թէ իտալացի քաղաքագէտ մը Պերլին պիտի այցելէ այս ամսու վերջերը: Տակաւին ճշդուած չէ թէ այդ անձը կոմս Զիանօ՞ն պիտի ըլլայ թէ ուրիշ մը:

Այս այցելութեան նպատակն է գերման կառավարութեան յանձնել պատճէնը Իտալիոյ պահանջներուն՝ Ֆրանսայէն:

Պերլինի մէջ կը յուսան, թէ իտալեւֆրանսական վէճին մէջ Մեծն Բրիտանիա չէզոք դիրք պիտի բռնէ: Անոնք որ չեն հաւատար, կ'ըսեն թէ Իտալիա այնպիսի չափաւոր պահանջներ պիտի ներկայացնէ, որ չմղէ Անգլիան՝ կանգնելու Ֆրանսայի կողքին: Կ'ըսուի նաեւ թէ իտալական պահանջներու ծրագրին մէջ Թունուզի պէյին վիճակուած է կարեւոր դեր մը:

Ճափոնի պատասխանը Հայնանի մասին

— oo —

Ճափոնի արտաքին նախարարը պատասխանելով Ֆրանսական դեսպանին ծանուցագրին, յայտարարեց թէ հողային դիտումներ չունին Հայնանի մասին եւ թէ կղզին գրաւած են պարզապէս իրրեւ հետեւանք զինուորական պահանջներու: Ճափոնական մամուլը այս առթիւ կը գրէ թէ այդպիսի հաւաստիքներ տրուած չեն եւ թէ Հայնան կը կազմէ «մեր ազգային պաշտպանութեան դուռը, Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան տնտեսութիւններուն դիմաց»:

Փարիզի եւ Լոնտոնի մէջ ալ չեն հաւատար Ճափոնի անկեղծութեան. եւ արդէն իսկ զրոյցներ կը չրջին թէ Ճափոն նաւակայանի պիտի վերածէ Հայնանը, մասնաւորապէս սուզանաւերու համար:

»»» · «««

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

Իրանի առեւտրական պատուիրակութիւնը, որ Մոսկուա գացած էր բանակցութիւններ վարելու համար, ունկնդրութեան ընդունուեցաւ Պ. Միկոյեանի կողմէ:

Թիրանացի մէջ (Ալպանիա) 15 հոգի 2 ամիսէն տասը տարի բանտարկութեանց դատապարտուեցան, իբրեւ բոլշեւիկներ:

Պուխրէշէն Աւստրալիա մեկնեցան 150 հրեայ երիտասարդ ճարտարագէտներ, երկրաչափներ ու ճամբաներու չինութեանց մասնագէտներ:

Տանցիկի մէջ լեհական կառավարութիւնը ձերբակալեց քսան գերման նահիներ, որոնք քարոզութեամբ կը զբաղէին: Վարչական գերման դեսպանը այս մասին տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարար գնդ. Պէքի հետ:

Աթինեի եւ արուարձաններուն մէջ 200,000 նոր ծառեր պիտի տնկուին այս տարի: Այս գործը գլուխ պիտի հանուի հանրային հանգանակութեամբ եւ կամաւորներու ձրի աշխատանքով:

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ մահուան դատապարտուեցան ութ հոգի, Սէմիփալատինսքի մէջ, իբրեւ լրտես: Իսկոյն ալ գնդակահարուեցան անմիջապէս:

Հակաբոլշեւիկ ոհմտը յարձակողական եւ պաշտպանողական զինակցութեան մը վերածելու համար ծրագիր մը մշակուած է Ճափոնի մէջ: Այս առաջադրութեամբ միջազգային համաժողով մը պիտի գումարուի յառաջիկայ սեպտեմբերին:

Մունսոլինի կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի, կ'ըսեն, կիրակի օր, Թորինոյի մէջ: Իտալիոյ արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ անգլիական եւ Ճափոնական դեսպաններուն հետ:

Պելժիոյ նոր գահլիճը չէ կազմուած տակաւին: Պ. Ժասփար, որ ստանձնած էր կազմել զայն, հրաժարեցաւ վերջին պահուն, մեծ դժուարութեանց հանդիպած ըլլալով:

Կեղծ անցագիրներուն գրասենեակ մը երեւան հանուեցաւ Փարիզի մէջ: Գլխաւոր ամբաստանեալն է Ալպէռ Իւռի, որ իբրեւ պետական գրասենեակ մը ունէր եւ գործէր մեղսակցութեամբ գերմանացի, լեհ եւ ռուս գործակալներու: Երբեմն ալ օտար աղջիկներ կ'ամուսնացնէին հարազատ Ֆրանսացիներու հետ, հապատակ դարձնելու համար: Սակագինն էր 5000 ֆրանք: Ամուսնական արարողութենէն անմիջապէս վերջը «այր եւ կին» կը բաժնուէին: Առաջին ձերբակալութիւնը կատարուեցաւ Նիսի մէջ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ, 19 ՓԵՏՐ. ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 8 *Rue Danton*, ՄԵԹՐՕ ՕՏԷՈՆ

կը նախագահէ՝ Ընկ. **ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՅԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆՑ** ԵՒ ԳՆԴ. **Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ**

Ծախսերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

Հ. Յ. Դ.

Գաւառ

Անիէր - ՊՈՒԱՔՈՒՆՊի «Արամ» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 17 Փետր., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Վալանսի կոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները՝ 16 Փետր., Հինգշաբթի երեկոյեան ժամը ճիշդ 8ին, «Սիամանթօ» Ա. - կոմբը: Անդամատեղերը միասին բերել:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՈՒԹ ՅԱՄի պատանիներու ժողովը՝ եղի պիտի ունենայ *15* փետր., Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին, կը խօսի *Ընկ ՍՏ. ՄԻՀՏՈՆԵԱՆ*:

ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ պատ խումբերու ժողովը՝ *15* փետր., Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին սովորական տեղը: կը խօսի՝ *Ընկ. Գր. ՓԻԼԻԿԵԱՆ*:

ՄԱՐՍԷՅԼ ՔԱՂԱՔԻ ը լոր պատանիներու ժողովը՝ *15* փետր., Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: կը խօսի *Ընկ. ԱԶԴԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ*:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Գ. վրբ. բեռիէ) պատանիներու ժողովը՝ *19* փետր. կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 4ին. Ընկ. Մարկոսեանի բնակարանին մէջ՝ կը խօսի՝ *Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ*:

ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ պատանիներու ժողովը՝ *15* փետր., Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, սովորական տեղը: կը խօսի՝ *Ընկ. Ն. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ*:

ԹԷՕԱՍԵՂԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՍԲԻ ԿՈՂՄԷ

Ի ՊԱՏԻՒ **Պ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆԻ**, ԻՐ ՄԵԿՆՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻԻ

15 Փետրուար, Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին

8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ

Հրաժեշտի խօսք Պ. ՎՐԱՑԵԱՆԻ կողմէ:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ Ֆ. Հ. ԿԱՄՈՑՏ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆԻ Մ.-ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 3ին,

Անկէն, **Cascade du Lac***ի սրահին մէջ, լճին եզերքը*

Տեղի պիտի ունենայ՝ սիրուն պատկեր մը, զուարճալի ծիր, երգեր եւ այլասանութիւններ: Մեծերու համար միւտք 3 ֆր.:

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Կազմակերպուած Փարիզի Հայ երիտասարդաց Միութեան կողմէ, բանաստեղծ Ցովհ. Թումանեանի, մահուան տասնըհինգամեակին առթիւ, 16 փետրուար հինգշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Միութեան կեդրոնը՝ 8 րիւ Պոսիւէ, Փարիզ:

Կը խօսին՝ Պ. Արշակ Զօպանեան, նիւթ ունենալով՝ «Ցովհ. Թումանեան, իր գրական գործը»: Տօքթ. Հրաչ Զարդարեան, «Ցովհ. Թումանեան, կեանքը եւ մարդը»:

Արտասանութիւն եւ երգ, իր հեղինակութիւներէն:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆՃՈՅՔ ԲՈՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ՍՈՒՐԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՅՑ. ՄԻՈՒԹ. ԿՈՂՄԷ

19 Փետր., Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն 12 «Շահրիկեան» սրահը,

5 Rue de l'Eclipse

Կը նախագահէ՝ Պ. ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԱՅԱԳՈՐԾԵԱՆ

Կը խօսի՝ Պ. ԳԱՐՈՒԻԻՆ ՇԱՀՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին.— Նուագ Թառով՝ ՋՕՐՊԱՃԵԱՆ եղբայրներու կողմէ: Արտասանութիւն՝ Օրիորդներ Ռօզա Եղիշէեան եւ Իվօ Աճէմեան: Մէջընդմէջ պիտի նուագէ «Ալպատ»ի բարձրախօսը նոր հրապարակեւած տիպերով՝ հայկական ընտիր եղանակներ:

Հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, գեղջկական ղուարճալի չուրչպար: Պիտի ցուցադրուին խիստ հետաքրքրաշարժ ֆիլմեր: Դաշնակի վրայ պիտի նուագէ Օր. Լուիզ Հացագործեան:

Մուտք 4 ֆրանք

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տէր եւ Տիկին Վահան Սպէնճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Արամ Սպէնճեան եւ զաւակունք իրենց չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ազգականներու, բարեկամներու եւ Լանճէյի Հ. Ց. Դ. ենթակոմիտէներուն եւ Ֆ. Կ. Խաչի Մասնաճիւղերուն, եւ ամէն անոնց որոնք ձամբ, զրաւոր կամ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելի մօր եւ մեծ մօր՝

Տիկին ՎԵՐԺԻՆ ՍՊԷՆՃԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահուան առթիւ:

ԵՐԿՈՒ ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ իբրու զարնուեցան Իսպրի մօտ: Զորս հոգի մեռան, երկու հոգի վիրաւորուեցան:

115 ՆՈՐ ՕԴԱՆԱՒԻԵՐ ապսպրուեցան Ամերիկա, փութացնելու համար Ֆրանսայի սպառազինութիւնները: Կ'ըսուի թէ մինչեւ հազարի պիտի հասնի ամբողջ ապսպրանքը:

ՋՕՐ. ՎԻԿԱՆ, որ եգիպտոս զացած էր, պէյրութ իջաւ օդանաւով: Երեք օր հիւր պիտի մնայ մարզպանին, այցելելով նաեւ Մարոնիներու պատրիարքին:

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԱԺՈՂՈՎԸ պիտի գումարուի փետր. 20ին, Պուքրէշի մէջ: Օրակարգի գլխաւոր խնդիրներն են դաշինքին վերանորոգումը, միջազգային կացութեան քննութիւնը՝ Միւնիխի համաձայնութենէն վերջը, Պուլկարիոյ հողային պահանջները եւն.:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱՒՈՐՈՑ - ԱՑԱՄՆԱՒՈՐՈՑ

54 Rue Dunkerque (ՄԵԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտօներ ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia - Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ՏՈՔԹ. ՓԻՒԹԻՒՓԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաս Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 3էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ՅԱԿՈԲ ՉԱՓՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Ո ՏԸ ՔՈԼՈՆԸԸ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹ ԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆԻՇՈՎ

Կը ծախուին՝ Թռուա Քառ թիէ, Պոնմարշէ, Բրէնթան, Կալերի Լափայէթ վաճառատուներն ըր եւ **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ լիտրը՝ 40, ¼ լիտրը՝ 25 եւ 1/8 լիտրը՝ 15 ֆր.:

Alimentation «TR..VISE»

Իր անմահական «Moka» սուրճով

Café "HAREM„

Ամենաընտիր ապրանքներ, փաստօրէն չնմրցելի գիներով:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Ճերմակ պաներ 16 ֆրանք, քաշէր 22—24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք:

ՅԱՒ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ՉԵՂՉ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

ՀԱՑՐԵՆԻՔ ամսագրի 15ամեակին ուրախ մասնաւոր կարգադրութիւն մը եղած էր անցեալ տարուան համար, «Ցառաջ»ի հետ (գեղչեալ բաժնեգին): Այդ պայմանաժամը լրացած ըլլալով, կը յանձնարարենք բաժանորդներուն դիմել ուղղակի «Հայրենիք»ի վարչութեան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— *ՍԱՀԱԿ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ Իզմիրի Ագպէր քաղաքէն, կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Խաչատուր Խաչատուրեան, հօր անուն՝ Աբրահամ, մօր անուն՝ Անուխ, քրոջ անուն՝ Փերուզիկ: 1922ին քէմալական չարժումին իբրեւ կորսնցուցած են: Կը խնդրուի հասցէն գիտցողներէն իմացնել իր եղբօրը՝* Sahak Hatchadourian, 9 Docteur Colmette, St. Martin de Hérès, Grenoble (Isère) France:

— *Քէսապի գերմանական որբանոցէն դուրս ձգուած Ճեպէնցի Ներսէս Հալաճեան, հօր անուն՝ Գրիգոր, մօր անուն՝ Մառի, կը փնտռէ իր հօրեղբայրը՝ կարուճ Հալաճեան որ վեց տարի առաջ Ֆրանսայէն նամակով դիմած էր որբանոցի տնօրէնութեան զինքը փոխադրելու իր մօտ: Տնօրէնութիւնը չէ թոյլատրած իր մեկնումը, իր տարիքը փոքր ըլլալով: Իր հօր եղբօր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Պ. Միհրան Թուրիկեանի, Hôtel Lux, Rue Alenby, Beyrouth (Gr. Liban):*

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Խաչիկեան իրենց կսկիծով ցաւակցութիւն կը յայտնեն Այրի Տիկին Ե. Հայրապետեանին, Անդրանիկ եւ Մխաք (Ամերիկա) Հայրապետեաններու եւ իրենց ազգականներուն հայրենակից՝ ԲԱՐ. ՍԵՂ. ՀԱՑՐԱՊԵՏԵԱՆի մահուան առթիւ:

Մարսէյլ

ՀԱՐԱԶԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ — ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ ԵՌԱՄՍԵԱՑ

Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ JEUDI 16 Février 1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3966

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ԱՉԻԱՆՇԱՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Նորէն չարաշուք հով մը կը փչէ Պոլսոյ վրայ, ոչ - թուրք փոքրամասնութեանց գլխուն, դատելով բուն իսկ թուրք մամուլին հրատարակութիւններէն :

Տարագրութեան զրոյցներու մասին չենք խօսիր, չունենալով որեւէ տեղեկութիւն, բաց ի նոր վարչապետին ծանօթ յայտարարութենէն, այնքան չարաշուք՝ իր չոր ու ցամաք ոճով.

-« Եթէ հարկ ըլլայ տարագրել եահուտին, Հայը եւ Ցոյնը, օրինագիծ մը կը յանձնուի խորհրդարանին եւ խորհրդարանը որոշում կուտայ : Ատոր ալ հարկ չկայ : Եթէ ընենք, գիտակցաբար կ'ընենք, եւ ատիկա կ'ընէ պետական իշխանութիւնը»:

Այո՛, «ատոր ալ հարկ չկայ», քանի որ թրքական կառավարութիւնը չատոնց մշակած է օրէնք մը -- ոչ թէ օրինագիծ -- ի հարկին տեղահանութիւններ կատարելու համար, ինչպէս եղաւ 1915ին, եւ, նոյն ինքն քէմալական իշխանութեան օրով, քրտական ապստամբութեան շրջանին :

Արդ, եթէ Պոլսոյ տարագրութեան խնդիրը զրոյց է առ այժմ, աւելի վաւերական փաստեր չեն պակսիր, ապացուցանելու համար թէ նորէն սեւ հեռանկարի մը առջեւ կը գտնուին ոչ - թուրք փոքրամասնութիւնները,-- միշտ աչքի փուշ, հակառակ իրենց ուժասպառ վիճակին :

Վաղը պիտի կարդաք երկու գրութիւններ, արտատպուած՝ « ձիւմհուրիյէթ »էն, եւ ծանօթ դրագէտ - հրապարակագրի մը ստորագրութեամբ :

Քէյամի Սէֆա կը կոչուի այդ հրապարակագիրը, որ վերջերս ուշագրաւ յօդուածաշարք մը հրատարակեց, թուրք ազգային չարժման մասին :

Յօդուածագիրը ուրիշ առթիւ ալ յիշեցուցած է թէ «Եահուտին, Հայը եւ Ցոյնը» պարտաւոր են թուրքերէն խօսիլ ամէն տեղ, որպէսզի արդարացնեն իրենց «թուրք հայրենակից»ի կոչումը :

Բայց այս անգամ ուղղակի ծրագիր մըն է որ մէջտեղ կը դնէ Քէյամի Սէֆա, երկու յօդուածներով : Ան պարզապէս կը պահանջէ մէկդի դնել մայրենի լեզուն, եւ ոչ միայն թուրքերէն խօսիլ, այլ եւ թուրքերէն գրել :

Հատուած մը՝ իր առաջին գրութենէն (31 յունուար) .

-« Ազգային միութիւնը կը հալեցնէ նաեւ ազգի կազմին խառնուած փոքրամասնութեանց ցեղային ու լեզուական տարբերութիւնները : Թուրք է այն յոյն եւ հայ հայրենակիցը, որ բարի եւ սովորութեան տեսակէտով տարբերութիւն չունի ինձմէ եւ ինծի չափ թուրքերէն կը խօսի : Բայց ամբողջ խնդիրը կը վերաբերի այն ընդդիմութեան, զոր կը ցուցնեն այդ տարբերութիւնները : Երկրին մէջ մեծ յուզում առաջ բերած են փոքրամասնութիւնները, որոնք չեն ուզեր թուրքերէն խօսիլ, թուրքերէն կարդալ, ինչպէս նաեւ հարազատ Թուրքեր աշխատցնել իրենց առեւտրական հաստատութեանց մէջ : Որովհետեւ կը գտնուինք առջեւը ընդդիմութեան մը, որ առաջ կուգայ հիմնական ու ազգային պայմաններու բռնաբռունէն : Տարիներ եւ այս ընթացքով դարեր պէտք են, մշակութային ճամբով այդ ընդդիմութիւնը խորտակելու համար : Պէտք ունինք *ռատիքալ* (արմատական) *սիսթէմի* (դրութեան) մը :

Դեռ աւելի բացորոշ յայտարարութիւն մը.

-« Եթէ ներկայ աշխարհը գտնուէր խաղաղ ու բարգաւաճ զարգացման շրջանի մը մէջ, մեր ազգային միութեան պաշտպանութիւնը կրնար մնալ ազգային մշակոյթի շարժումի մը սահմանին մէջ : Թուրքերէն տառի, թուրքերէն գիրքի ու թերթի նման զէնքերու դանդաղ ազդեցութիւնը կը բաւէր մեզի : Բայց ներկայ աշխարհը ալեկոծուած է եւ մեր ապրած պատմական դժուար շրջանը անհրաժեշտ կը դարձնէ *անմիջապէս հաշուեյարդարի ենթարկել մեր ազգային միութեան անհաշտ ցանկութիւնները* »:

Յաջորդ գրութեան մէջ (10 փետրուար), թուրք հրապարակագիրը աւելի ընդլայնելով իր տեսակէտը, կը հարցնէ թէ ի՛նչպէս կ'ըլլայ որ Հայ Ուիլլըմ Սարոյեան մը կը վայելի ամերիկեան դրականութեան մէջ, Մայքըը Արլէն՝ անգլիական դրականութեան մէջ, Անոի Թրուայա՝ Ֆրանսական դրականութեան մէջ, բայց նոյն ժողովուրդէն գրագէտներ չեն երեւար Թրքական դրականութեան մէջ :

-«Մէկ ազգի եւ մէկ ազգային միութեան պատկանելու համար, չի բաւեր միայն առեւտուրով յարաբերութիւնները : Այս « հեռուէն բարեւ հայրենակցութեան» կատարելութեան հասնելու համար, թուրքերէն, նոյնիսկ լաւ թուրքերէն խօսիլն ալ ոչ թէ վերջաւորութիւն, այլ սկզբնաւորութիւն մըն է»:

Բացորոշ է եզրակացութիւնը : Որչափ ատեն որ ոչ - թուրք փոքրամասնութիւնները կը չարունակեն իրենց մայրենի լեզուով խօսիլ ու գրել, չեն կրնար վստահելի համարուիլ : «Ընդհակառակն, այդ ընթացքով անոնք «հաւատարիմ մնացած պիտի ըլլան ազգային ընդդիմութեանց, որոնք կը վերաւորեն մեր ազգային միութիւնը»:

Եւ որովհետեւ ժամանակները ալեկոծ են, թուրք հրապարակագիրը չուզեր սպասել ասիմիլասիոնական թրքացման, այլ կը պահանջէ արմատական *միջոցներ*, մէկ անգամէն հաշուեյարդարի ենթարկելու, լուծելու համար բոլոր տարբերութիւնները :

Այս արտայայտութեանց առջեւ, չափազանցութի՞ւն է եզրակացնել թէ անուղղակի կապ մը կը գտնուի տարագրութեան զրոյցներուն եւ այս առաջարկին միջեւ :

Ուրիշ պատրուակ մը կը կազմէ, անշուշտ, քաղաքական կացութիւնը :

Բայց ճղճիմ պատրուակ մըն է այդ, իսկ բուն հարցը՝ կատարեալ բրբացում : Շոգեկենդ : Օր առաջ : Բոլոր միջոցներով :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՋՕՐ. ՓՐԱՆՔՈՅԻ ՉԱՆԱՉՈՒՄԸ ՅԵՏԱՁԳՈՒԵՑԱԻ

— ∞ —

Նախ քաւակցութիւններ պիտի կատարուին

— ∞ —

Նախարարական խորհուրդը բացառիկ ժողով մը գումարելով երեքշաբթի օր, որոշեց Պուրկոս ղրկել ծերակուտական Լէոն Պէրտուը, այս անգամ պաշտօնապէս, որպէսզի բանակցութիւններ կատարէ, գեներալը հարթելու համար : Տեղական թերթերը այս որոշումը կը նկատեն փաստական ճանաչում, իրրեւ նախաքայլը իրաւական ճանաչման, որ տեղի պիտի ունենայ Անգլիոյ հետ համաձայնութենէ ետք : Երկու երկիրներն ալ կ'ուզեն դեսպաններ ղրկել, կարելի եղածին չափ չուտ, որպէսզի կարենան հակազդել Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ գործունէութեան : Բայց երկուքն ալ կ'ուզեն կարգ մը երաշխաւորութիւններ ստանալ նախապէս, Ջոր. Ֆրանքոյի ապագայ քաղաքականութեան մասին : Այդ երաշխաւորութեանց մասին որոշ գաղափար կուտայ «Թան»ը, իր վերջին խմբագրականով : Կիսապաշտօնական օրկանին կարծիքով, Անգլիա եւ Ֆրանսա կ'ուզեն ապահով ըլլալ թէ իրապէս անկախ եւ գերիշխան պետութիւն մըն է որ պիտի ճանչնան, ազատ՝ որ եւ է օտար խնամակալութենէ եւ ոչ միրական իր ճակատագրին : Ցետոյ, կ'ուզեն ապահովութիւն ստանալ թէ օտար զինուորները պիտի չձգուին Սպանիոյ մէջ, քաղաքացիական պատերազմէն վերջը, եւ թէ նոյն իսկ ներկայ պարագաներուն մէջ օտար զինուորները պէտք է գտնուին միայն սպանիական իշխանութեանց եւ սպանիացի սպաներու հրամանին տակ, առանց իրենց իրաւունքները բաժնելու օտարներու հետ :

Անմիջական ճանաչման գլխաւոր կուսակիցն է արտաքին նախարարը, Պ. Ժոռժ Պոնէ : Սպանիոյ Հանրապետութեան նախագահը, Պ. Ազեանա, Փարիզ կը մնայ տակաւին եւ ճանաչման կուսակիցները կը կարծեն թէ ան համաձայն չէ վարչապետ Նէկրինի եւ արտաքին նախարարին, որոնք վճռած են պատերազմը շարունակել մինչեւ ծայրը : Նախագահը հերքեց իր հրաժարման լուրը : Իսկ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնն ալ հերքեց այն զրոյցը թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա վերջնագիր մը ուղղած են Պ. Նէկրինի, պահանջելով դադրեցնել պատերազմը : Բայց եւ այնպէս, իրազեկներ կը հաւատան թէ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը դժգոհ է Նէկրինի բռնած դիրքէն :

Փարիզի ձախակողմեան թերթերը եւ մասնաւորապէս «Իւմանիթէ», որոնք բուռն պայքար կը մղեն Պ. Ժոռժ Պոնէի դէմ, կը դրեն թէ չատ յուզումնալից էր երեքշաբթի օրուան ժողովը : Համայնավար օրկանը կը դրէ, «Ամբաստանեալ Պոնէ, ոտքի՛» խորագրին տակ .

-« Պոնէի մափիային նպատակն էր այսօրուընէ իսկ թշնամութիւններն սկսիլ սպանիական հանրապետութեան դէմ : Հարուածը վրիպեցաւ : Պուրկոսի իշխանութիւնը չճանչցուեցաւ ոչ փաստօրէն, ոչ ալ իրաւապէս : Այս որոշումը, որ գայթակղութիւն մը պիտի կազմէր, յետաձգուեցաւ յաւուրէ ի յաւր : Պոնէ պարտուեցաւ : Արձանագրենք իրողութիւնը : Արձանագրենք դոհունակութեամբ, որովհետեւ Պոնէի իւրացանչիւր ձախողանքը յաղթութիւն մըն է Ֆրանսայի համար»:

Թերթը այս առթիւ կը պատմէ թէ արտաքին նախարարը իր վստահելի մարդիկը ղրկած է Պերլին եւ Հռոմ, տակարկութիւններ կատարելու համար դեսպաններու դիմաց վրայ, թէ յանձն առած է Իտալիոյ ձգել Ճիպրութիի երկաթուղիի բաժնեթուղթերուն մէկ մասը եւն. : Եւ կը պահանջէ քննիչ յանձնաժողով մը կազմել :

Իտալացիներ ա՛յլ ունին Թուրքիոյ վրայ

— ∞ —

Ինչպէս հաղորդած էինք, թուրք մամուլը կատղած է Իտալիոյ դէմ, իմացած ըլլալով թէ Իտալիա աչք ունի Թրքական հողերու վրայ, համաձայն իտալական քարտէսի մը :

Թուրքերէն «Թան» անգլիական պարբերականէ մը արտատպելով այդ քարտէսը, կը դրէ (10 փետրուար) .

-« Մուսոլինիին մեծ երազն է վերահաստատել Հռոմի հին կայսրութիւնը : Իր աշխատութեան սենեակին մէջ պատին վրայ կախուած է Հռոմի կայսրութեան մէկ քարտէսը : Ակէ զատ, Հռոմի մեծ հրապարակին վրայ, չինուած է վաղուան Հռոմի մեծ կայսրութեան քարտէսը :

Այս քարտէսը ցոյց կուտայ թէ՝ Ֆաշական Իտալիան՝ Հռոմի մեծ կայսրութիւնը հիմնելու համար ո՛ր տեղերը պիտի գրաւէ եւ ո՛ր տեղերը իր ազդեցութեան գօտիին մէջ պիտի առնէ :

Լոնտոնի «Նիւզ Քրիվիու» պարբերաթերթը հրատարակած է Մուսոլինիի մեծ երեւակայութիւնը ճշդող Հռոմի մեծ կայսրութեան քարտէսին մէկ օրինակը (19 յունուար) : Մեր արտատպած քարտէսին տակ գրուած են սա տողերը .

-« Ծայրայեղ Ֆաշականները կը պահանջեն որ՝ Իտալիա պնդէ իր իրաւունքներուն վրայ զորս ունի սպանիական Մարոքի, Պալէարեան կղզիներու, Բորսիքայի, Թունուզի, Անատոլուի եւ եգէականի կարգ մը հողամասերուն մասին : Ակէ զատ, կը պահանջեն որ Սոմալիի մէջ որուն մենաշնորհները, Տրիպոլոյ եւ Հայպէշիստանի միջեւ նրբանցք մը բացուի, ու Սպանիա, Եգիպտոս, Սուրիա, Սուէզ, Եուկոսլավիա, Ճունաստան եւ Սպանիոյ Րիօ տէ Օրօ անուն գաղթավայրը Իտալիոյ ազդեցութեան շրջանակին մէջ մտնեն» :

Այս քարտէսին համաձայն, Թուրքիա Հռոմի մեծ կայսրութեան մասերէն կը համարուի : Իտալիոյ կողմէ չինուած եւ Ֆաշա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

« ՄԵՆՔ ՀԱՅԵՐՍ ··· »

— ∞ —

Մանիկ Պէրպէրեան հետեւեալ մանրավէպը կը պատմէ «Աբեւ»ի մէջ (4 փետրուար).

— « Իրիկուն մը, հայ տան մը մէջ, ուր մէկ քանի հայ մտաւորական եւ ղրաղէտ կայինք, յանկարծ ներկայ տիկիններէն մէկը, մեր բոլորիս վրայէն ակնարկը արագ աւլելով, եւ երազուն դառնալով, ըսաւ .

— « Եղբայրս հիմա Փարիզ է, եւ չէք դիտեր ի՞նչ մեծ բախտ մը ունեցած է» :

— Ի՞նչ, ի՞նչ ···

— « Երեւակայեցէ՛ք, Մայքըլ Արլէնը տեսած է : Այո, եւ խօսած է հետը» :

--- Ի՞նչ կ'ըսէք· ատ ի՞նչ հրաշալի բան : Ախ, ըսէք, ինչպէ՞ս է եղեր, ի՞նչպէս ···

— « Հարկաւ, ի՞նչ կ'ուզէք : Սքանչելի է եղեր : Հայերէն բնաւ չի խօսիր : Միայն անգլիերէն, ճիշդ Անգլիացիի պէս : Գիրքեր կը գրէ, վէպեր : Բայց սքանչելի : Շատ հարուստ է : Քանի որ Անգլիացիները կը հաւնին, ով գիտէ ինչ մեծ գրագէտ մը պէտք է ըլլայ : Մենք Հայերս դժբախտաբար չունինք մեր մէջ առանկները » :

— Այո, դժբախտաբար բնաւ չունինք :

--- « Բայց ի՞նչ կ'ըլլայ եթէ Հայ ըլլալը ըսէ» :

— Այո, ի՞նչ կ'ըլլայ, Թող ըսէ, ամօ՞թ է :

— « Հա, մտոգայ, միայն մէկ մեծ դժբախտութիւն կայ իր վրայ» :

--- Ի՞նչ, ի՞նչ ···

— « Դէմքով ճիշդ Հայու կը նմանի եղեր ···» :

Ինչո՞ւ այս պատմութիւնը, այնքան հարազատօրէն հայկական :

Անոր համար որ մեր ոտքը գետնէն կլ կտրի, երբ «հայազգի» մը կը փայլի միջազգային գրականութեան երկնակամարին վրայ :

Մայքըլ Արլէնը ունէինք արդէն : Ահաւասիկ Անոի Թրուայան, որ դեռ իր հայութիւնը չխոստովանած, գնաց պսակուեցաւ փարիզի ռուսական եկեղեցին :

Եւ դեռ ուրիշներ, գրագէտ կամ արուեստագէտ, որ եթէ բարեհաճին խոստովանիլ իրենց հայկական ծագումը, լոյս կ'իջնէ մեր վրայ :

Եթէ Թրուայա հայերէն գրած ըլլար, շատ աւելի տպաւնդաւոր գործեր ···

— « Ապահովաբար անիկա ալ պիտի դամուէր, գրած ըլլալու մեղքովը ծանրաբեռն հայ գրագէտի խաչին, չծախուած գիրքերը ոտքերուն տակ·· եւ քանի մը քննադատ, ժամբանական քանի մը տարտամ խօսքերով պիտի փակէին անոր ալ կեանքը» :

— « ··· Մեր հրաշալի հայերէնով գրուած չատ գեղեցիկ բան մը գրուած չէ հիմակուան Հայուն համար : Անոր ուղիղ ան կը խորշի, ինքն իր մէջ կը քաշուի եւ հայերէն կարդալն անգամ կը մոռնայ : Բայց աչքը յառած է ղացումով, յաճախ միջոկ գրագէտներու վրայ, որոնք ուրիշ լեզուներով գրե - լով «գրամ կը չահին» :

Մեր խմաստուն ժողովուրդը պիտի ըսէր .

— Իրա համար ճնում ա, ուրիշի համար երազ տեսնում » :

ՎԱՀԷ

ՉԱՐԱԾՈՒՔ ԼՈՒՐ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

— ∞ —

Պոլսոյ «Նոր Լուր» թերթին մէջ կը կարդանք (10 փետրուար) .

-- Երեւանէն կը հաղորդուէր երէկ իրիկուան ռատիոյով թէ ի մօտոյ իրենց պատիժը պիտի կրեն Թօլայեան, Զապէլ Եսայեան եւ Փրօֆ. Աշտարեան, որոնք արդէն տարհանուած էին :

**** Իտալական թերթ մը, «Քորիէրա Տէլլա Սէրա », զարհուրելի տեղեկութիւններ կը հաղորդէ Ի. Մ. Միութեան մասին, Ռիկայի թղթակցին՝ Վլատիմիր Թոմսքինի ստորագրութեամբ եւ փետր. 11 թուականով : Այդ լուրերուն համաձայն, «հալածանքներու եւ գնդակահարութեանց ահաւոր չարժում մը սկսած է ամբողջ Ի. Միութեան մէջ : Վորոշիլովի հրամանով ձերբակալուած են կարմիր բանակի քաղաքական վարիչները, 11,000 հոգի, ինչպէս եւ Քրէմլինի պահակազօրքը, գնդակահարուած են եօթը գործավարներ (նախարար) եւն. :*

Ուրիշ մանրամասնութիւններ ալ հաղորդելէ վերջ, իտալացի թղթակիցը կը խօսի նաեւ Հայաստանի մասին, հետեւեալ տեղեկութիւնը հաղորդելով .

-- « Հայաստանի հանրապետութեան մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուած է, ժողովրդական ապստամբութիւն մը ծագած ըլլալով երեւանի մէջ : Շարժումը կը տարածուի ժամէ ժամ, թէեւ Զեկան արդէն իսկ հրացանի բռնած է 400 (չորս հարիւր) ապրստամբներ» :

Այս ծանրակշիռ լուրերը չտեսանք ուրիշ եւրոպական թերթերու մէջ : Միւս կողմէ, չունենալով անմիջական միջոց՝ սառուելու, կ'արձանագրենք իբրեւ տեղեկութիւն, կատարեալ վերապահութեամբ :

ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՄԱՀԸ ԵՒ «ԹԱՅՄՋ»

— ∞ —

Լոնտոնի «Թայմզ»ը հաղորդելով Երուսաղէմի պատրիարքին մահը, կը հրատարակէ նաեւ անոր կենսագրութիւնը եւ այս առթիւ կը գրէ .

-- « Երուսաղէմի Հայոց պատրիարքը մէկն է այդ քաղաքին մէջ հաստատուած երեք պատրիարքներէն, միւս երկուքն ըլլալով օրթոտոքս եւ լատին : Երուսաղէմի մէջ հայ պատրիարք մը կը գտնուի առ նուազն 900 տարիէ ի վեր եւ թերեւս աւելի : Իր իրաւասութիւնը կը տարածուի Պաղեստինի Գրիգորեան Հայերուն վրայ, բայց վերջին տարիներս, իրրեւ հետեւանք Հայաստանի հանրապետութեան բոլշեւիկացման (հոն կը գտնուի Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը) եւ Պոլսոյ արժէքին տատմանափակման, (հոն եւս Հայոց պատրիարք մը կը գտնուի), Երուսաղէմի պատրիարքութիւնը ձգտած է գառնալ հայկական եկեղեցւոյ ամէնէն կարեւոր դիրքերէն մէկը, քանի որ կը կազմէ մէկը այն սակաւաթիւ հայ հաստատութիւններէն որոնք կրնան չարունակել եւ զարգացնել իրենց հոգեւոր եւ կրթական գործը, երկրին իշխանութեանց կատարեալ քաջալերութեամբ » :

Անգլ. Թերթը կը յիշէ նաեւ թէ 1921ին առաջին անգամ էր որ Մեծն Բրիտանիոյ վեհապետը պաշտօնապէս կը վաւերացնէր արեւելեան եկեղեցիի մը պատրիարքին ընտրութիւնը (եղիշէ արք. Դուրեան) :

ԵՐԵՔ ՕՐ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

ՏՈՔԹ. ՌՈՐՊԱԽԻ ՀԵՏ

— ∞ —

Իրիկուան, Վիէննայի Հայ Երիտասարդական Մշակութային Միութեան հաւաքատեղիին մէջ ընդունելութիւն եւ գինեհեղան սարքուած էր ի պատիւ գերման հիւրին:

Պ. Զատէեանի ողջոյնի խօսքէն եւ ճառէն ետք որով Տոքթ. Ռորպախ կը յայտարարուէր պատուակալ անդամ Միութեան, գերման հիւրը պատասխանեց պատշաճ բանախօսութեամբ մը: Տոքթ. Ռորպախ մեծ յուզումով եւ ուրախութիւնով ընդունեց նկարիչ Նեւրուկեանի գեղեցիկ մէկ գործը, զոր Երիտասարդական Միութեան վարչութիւնը գնած էր եւ նուիրեց յարգելի հիւրին իբրեւ յիշատակ իր Վիէննա այցին:

Պերլինի Երիտասարդական Միութեան եւ Ուսանողական Միութեան կողմէ եւս Վիէննայի հանդիսութիւններուն մասնակցելուս համար ողջոյնի խօսքին մէջ գեղեցիկ խօսքեր ըսած էր պ. Զատէեան, որուն ճառով մը պատասխանեցի: Նախ գերմաներէն քանի մը խօսքերէ վերջ, ըստ մեր Պերլինի տըղոց փափաքին, խօսեցայ հայերէն, յայտնելով գերման ներկաներուն եւ անոնց ետեւէն թէ շատ լսած եմ որ գերմանացիները սիրով կը լսեն հայերէն եւ հետաքրքրութիւն ունին թէ հայերէն ալ ճառ կը խօսուի՞...

Ուրախալի է արձանագրել որ Վիէննայի հայ երիտասարդութեան մէջ հայ լեզուն խօսակցական լեզու է դեռ եւ շատեր խոստովանելով հանդերձ մայրենի լեզուով գրել-կարդալու իրենց ակարութիւնը հպարտութեամբ կ'ըսէին թէ եղիչէ քահանայէն կամ Մխիթարեան հայրերէն դաս առած են եւ քիչ ժամանակի մէջ բաւական յառաջացած են: Կը հաւատամ որ ազգայնական ղեկացումներու ընդհանուր զօրացումին հետ հայերէնի ուսուցման խնամքը պիտի տանին ասկէ վերջ Մշակութային Միութենէն ներս ալ: Կարող ուժ մըն է իրենց մէջ պ. Գրամմանեանը, ինչպէս Մխիթարեան վանքէն երիտասարդ վարդապետներ, որոնք անյապաղ գործի պէտք է մըղուին, իսկ հայ համայնքի եւ հայ մշակոյթի պաշտպանութեան: Մեր եղբայրներուն կ'ըսենք, ուրիշ զարգացումներ չո՞ւ կ'ուզեն այդ կարգի արդասաւոր ուժեր ունենալ, մանաւանդ երիտասարդ ուժեր, բայց չուներ. կը փնտռեն եւ չեն կրնար զըտնել: Փոքր զոհողութեամբ մը կրնան մեր Վիէննահայերը լաւագոյն կերպով մշակել հայ լեզուի ուսուցումը: Ինչ խօսք որ վանքին հետ գործակցելով կրնան նոյնիսկ հայկական մշակոյթի եւ հրատարակչական լուսաստիւռ կեդրոնի վերածել Վիէննան:

×

Կիրակի, եկեղեցական արարողութիւն կայ հայ մատուռին մէջ: Տոքթ. Ռորպախ կ'ուզէ ներկայ ըլլալ եւ ինքն իսկ կը յայտարարէ թէ Ֆրունձեանը ւիսի մասնակցի երգեցողութեան: Ո՛չոշում: Հիւրը կը մեկնի կէս գիշերին... բայց մենք մինչեւ առաւտեան ժամը երկուքը կը մնանք երիտասարդական շրջանակի մէջ. չենք կշտանար հայկական շրջանակէ: Ի պատիւ հիւրին երգուեցան նաեւ երգեր: Նշանակելի էին մասնաւորաբար պ. Զատէեանի երգչախումբին զուտ հայկական երգերը: պ. Զատէեան ոչ միայն վարպետ է Միութեան, այլ եւ ինքն ալ երգիչ մը ըլլալով եւ ունենալով երաժշտական պատրաստութիւն, վարիչն է երգչախումբին: Հիացումով կը տեսնէ մարդ գերման երիտասարդներ սիրով անդամակցած երգչախումբին, ուր հայ մեծասքանչին բառերով կոմիտասեան երգեր կ'երգուին: Միւս կողմէ, ի խորոց սրտի, որքա՜ն աւելի սիրուն ուրախանայինք եթէ աւելի մեծ թիւով հայ երիտասարդ - երիտասարդուհիներ օգտուէին, հաւաքուելով Միութեան եւ երգչախումբին շուրջ:

Գաղութին եկեղեցական վարչութեան նախագահին՝ պ. Տիգրան Փափազեանի երիտասարդութեան հետ ղօրձակցութիւնը տեսնելով, կրնանք յուսալ թէ մօտ ատենէն, հաւանէն դիւտղներն ալ պիտի գործակցին ու լըրջօրէն մասնակցին աղգային կեանքին՝ նոյնինքն իրենց ընտանիքին եւ բաւականերուն բարօրութեան համար: Հիմա որ իրենց Հայ ըլլալը կը խոստովանին նոյնիսկ բոլորովին օտարացած կամ տեղացի դարձած Վիէննացիներ, վասնզի հայածին ըլլալը իրենց համար դարձեալ պատիւ մըն է այսօր: Շուրթութիւն չի կրնար ըլլալ այլեւս: Հայ երիտասարդութիւնը ճակատագիր կը խօսի Մեծն Գերմանիոյ մէջ այնպէս ինչպէս վայել է հայ ազնիւ ցեղի ներկայացուցիչին: Իսկապէ՞ս, արիական ցեղի իմչ արութիւն է այս որ յանկարծ նոր ուժեր հրապարակ կը բերէ եւ հայ ցեղին վայել դիրք կ'ապահովէ, որմէ անշուշտ կ'օգտուին նա՛եւ ամքաձները...:

... Բայց կը խորհինք թէ այդ սքանչածներն ու վախկոտները այլեւս այնքա՜ն է ասպարէզը ձգեն երիտասարդութեան եւ հետեւին անոր առոյգ եւ հաստատ քայլերուն, այսպէս միայն ւ-իսի կրնանք նոր վարիչ դասակարգ մը ունենալ:

×

Կիրակի, ըստ խոստման կ'երթամ Հայոց եկեղեցի: Աւելի ճիշդ կը տանին զիս հոն. վասնզի Վիէննան ալ այդպիսի քաղաք չէ, այլ գոց գիրք մըն է ինծի համար: Պանդոկէն բաւական հեռու է եկեղեցին: Ճամբան կը տեսնեմ գեղեցիկ շինութիւնները եւ հանրային պարտէզներ, Պուրկթէաթրը եւ մէյ քանի կ'երթայ Էլէոնորա Տիւզէի մը կամ Ասլանի մը պէս հայածին արժանաւորներու, որոնք իրենց ուժը ի սպաս դրած են նաեւ գերման արուեստին: Եւ կը խորհիմ նոյն օրն իսկ մեր ընելիք այցելութեան՝ Փրոֆ. Սթրյկովսկիին, այն մեծ վարպետին, որ հայկական ճարտարապետութեան կը վերադրէ հայրութիւնը եւրոպական շինարուեստին:

... Եկեղեցի Հայո՞ց: Կը սխալի՞մ: Բայց դիս հոս բերողը Զատէեան Եդուարդն է, ա՛ն որ «Տէրայր»ին ալ աչակերտ եղած է... Վերելակ. վեցերորդ յարկ. հայերէն գիրեր: Կիսաբարձր մը խորը: Լուսաւորչի կանթեղը... Վիէննայի Հայոց եկեղեցին բաւական մեծ սրահ մըն է: Արեւելեան կողմը խորան մը հաստատուած է որ քանի մը սանդուխ բարձր է եւ գաւիթով մը բաժնուած սրահէն: Տուվը քահանային փոքրիկ բնակարանն է: «Ամոր ալ փառք տանք» որ 1913էն ի վեր կանգուն կը մնայ» կը լսուի:

Եկեղեցական արարողութիւն կ'ըլլանք: Իսկ մեր սրտի ամէնէն խորունկ ղգացումով կը հարցնենք մենք մեզի եւ մեր ցեղին.

— Մինչեւ ե՞րբ այսպէս գաղթականութիւն...:

Կէսօրին կ'այցելենք Միխիթարեան վանքը: Կը հիւրասիրուինք վանքի քաղցրահամ խմիչքով եւ հայկական սուրճով: Աբբահայր Հապղեան անձամբ կը պատուէ մեզ եւ կը ծանօթանայ հիւրանոցին մէջ կախուած հին թագաւորներու, իշխաններու եւ իշխանուհիներու եւ անոնց գանգին շրջանէն սուէրներուն, որոնց չնչին կարելի եղած է 1810էն իվեր կանգուն պահել:

Շրջապատած միաբան հայրերէ կ'առնենք հրաժեշտ, ուր կատարեալ հաւաքածոներ ունինք հայերէն պարբերականներու եւ գանձեր հայ մշակոյթի: Տեսանք եկեղեցին եւ սպասները, հնութիւններ եւ թանկարժէք ձեռագրութիւններ: Տոքթ. Ռորբախ շատ գոհ մնաց եւ փափաք յայտնեց այցելել նաեւ Ս. Ղազարու վանքը, երբ գարնան Վենետիկէն դէպի Տրիպոլիս ճամբորդէ:

Ճաշը ըրինք Քահլընբերկ լերան վրայ, որ մէկ ծայրն է Ալպերուն եւ ուրկէ պայծառ օդին կը տեսնուի ամբողջ Վիէննան: Ասկէ էր որ լեհ ազատարար իշխանը Վիէննան փրկելու հասաւ օսմանեան գրոհէն եւ իր հետ կային 10,000 Հայեր:

Կիրակի իրիկուան Uraniaի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայ Եր. Մշակութային Միութեան կողմէ կազմակերպուած եւ գերման կուսակցական մըշակութային պաշտօնատան կողմէ ընդունուած բանախօսութիւնը Տօքթ. Գաուլ Ռորբախի:

Պէտք է առ ի գիտութիւն լրացնել որ Վիէննայի հայ երիտասարդներէն շատեր նախկին կառավարութեան առաջնորդներն իսկ իրր ազգայնականներ ծանօթ էին, որով հիմա կը վայելեն առանձին հաստատութիւններու մէջ: Արդէն այնքա՜ն եղած բացատրութիւնը տրուած էր թէ ցոյցի մը հանդամանքը չունի այս բանախօսութիւնը:

Պ. Զատիկեան դեղեցիկ ճառի մը ընթերցումով ծանօթացուց Տօքթ. Ռորբախը ներկայ հոծ բազմութեան եւ հրաւիրեց խօսելու:

Տօքթ. Ռորբախ խօսեցաւ իր լաւագոյն ճառերէն մէկը, ճիշդ այն սահմաններուն մէջ, որ թղթակիցներուն տուած տեսակցութեան առեն գծած էր: Նաեւ նիւթապաշտ եւ իրապաշտ ձգտումներով մարդուն համար պէտք էր ըմբռնելի ըլլար թէ որքան օգտակար կրնայ ըլլալ Հայուն բարեկամութիւնը Գերմանացիին: Արդէն Հայերն են որ ամէնէն շատ գերմաներէն գիտեն արեւելքցի ժողովուրդներուն մէջ. եւ հինէն ի վեր մշակութապէս կապուած են գերման մտքին: Այսպէս մօտեցաւ բանախօսը այն մեծ կապակցութեան, որ պատմականօրէն ունեցած են Հայերը Գերմաններուն հետ. Լսկ 19րդ դարէն ասդին հայ մտաւորականութիւնը սերտ յարաբերութեան մէջ եղած է գերման մտքին հետ: Ըստ իրեն, Գերմանիա սպասողական դիրքի մը մէջ է արեւելեան Եւրոպայի հանդէպ, միայն, այն պարագային որ այդ ժողովուրդները ազատ պետութիւններ կազմեն, ինչպէս քիչ առեն միայն եղաւ ընդհ. պատերազմէն վերջ, Գերմանիա չհաղորդուած պէտք է ըլլայ գործելու անոնց հետ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻԻՆ

Փետրուար 9 թուակիր «Ցառաջ»ի մէջ, ներքին էջերը իրօք պճնազարդուած էին երկու թարգմանութիւններով, երկու կատարեալ քերականութեամբ եւ շարադրութեամբ համբաւաւոր լեզուներէ — գերմաներէն եւ յունարէն:— Այդ երկու թարգմանութիւններուն մէջ ալ կը շողար մեր հին գրականին փայլը, նոր գրականին արդէն իսկ չափահասութեամբ զօրացած փայլը եւ — եթէ կ'ուզէք — սքանչելի ընորհը: Այո, սքանչելի, եթէ գիտակցօրէն մօտենայ թարգմանիչը իր ընտրդին, այն գիտակցութեամբ՝ որ չի վրիպիր, եթէ տեղեակ է իր մայրենիքին: Այդ երկու թարգմանութիւնները էին Վիէննայէն Արփիարի Թղթակցութիւնը, որ կը համառօտէր գերման փրոֆէսօրներու ճառերը ի նպաստ հայկականութեան եւ Աթէնքի քանի մը թերթերուն գնահատականը՝ հելլէն բանաստեղծ Ալեւիսի ժամանակից հայ քերթողներուս թարգմանութեան առթիւ:

Հրճուանքս անկարելի եղաւ ծածկել եւ փափաքեցայ ահա հաղորդել զայն, դէնչ մեր դասարանին հետեւողներուն, քանի որ յաճախ ակնարկած եմ այն պէտքին, թէ արդի մեր դրականը լաւագոյն օտար հատուածներու բառական եւ, կամ, բովանդակիչ թարգմանութեան չնորհիւ կրնայ աւելի զարգանալ իրեն յատուկ ներքին ուժին եւ հնարաւորութիւններուն հետեւանքով: Հայկական Մշակոյթին էական պայմաններէն մին եղած է թարգմանութիւնը: Հա՞րկ կայ արդեօք կրկին յիշեցնել հոս, թէ մեր նախքրիստոնէական լեզուն եւ յետքրիստոնէութեան առաջին երեք — չորս դարերուն մշակոյթը — նախաշաւիղը միշտ լեզուն ըլլալով— զարգացաւ, ամեցաւ, բարգաւաճեցաւ թարգմանութեան միջոցով: Եւ ասով փոխանակութեան հիման վրայ եւ ինչպէս կովկասի նաեւ մերձաւոր աւելքի մէջ Հայերը օգտակար կրնան ըլլալ: Թէ Հայերը արիացեղ են՝ հարցումն իսկ անիմաստ պիտի ըլլար, վասնզի... եւ պատմական աղդու վկաներ եկան հաստատելու ամէնէն ոգեւոներ իսկ: Ազգայնական են մանաւանդ Հայերը, որովհետեւ եթէ լեռնոտ աշխարհ, լեզուին եւ կրօնին վճռական էջերային ի՛նչպէս պիտի դիմանային դարաւոր աղէտներուն...: Բայց ծածկենք այս տխուր մասը: Խնամխօսը համառօտակի տեղեկացնելով 1914էն իվեր գոյութիւն ունեցող Հայ-Գերման միութեան մասին, գրկեց նաեւ Վիէննայի Հայ Երիտասարդութեան որ առիթը տուաւ գերման եւ հայ գործակցութեան այս չողչողուն սրահներուն մէջ, գերմաներէն ճառով մը յիշեցի 1907ին հայկական ժողովը (Հ. Ց. Դ. ընդհ. ժողով) նոյն այս քաղաքին մէջ, յանուն հայ ժողովուրդի ազատագրութեան համար:

Երկուշաբթի օրը անցաւ ընկերականն եւ խորհրդակցական ջրանակի մէջ, առաջարկներ եւ ծրագիրներ ազատագրական գործունէութեան:

Պ. ՓՐՈՒՆՁԵԱՆ

ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կ'ընդունինք Թարգմանութեան պէտքին: Մեր հին գրականին վրայ տեսնուած այդ ջնորհը փայլեցաւ նաեւ արդի գրականին վրայ: Հայրենի հանճարին եւ բնիկ տաղանդին ճոխութիւնը էական հիմը նկատելով հանդերձ մեր մշակոյթին, թարգմանութիւնը արուեստ մը դարձաւ անհրաժեշտ, որուն համար գրաւական են մեր դարերու մէջ մեր գրական պատմութեան մեզի պահած հրաշակերտները, կամ գլուխ-գործոցները:

Ինչ մեծ հաճոյք էր կարդալ, երբ հին կարդալ վերադրուն ակնարկուած կարճ թարգմանութիւնները «Ցառաջ»ի մէջ: Տեսէք, տեսնելիք հայերէնը ինչպէս զուգափայլ կ'ընթանայ բնագիրներուն հետ: Հարկ չկայ բնագիր փնտռելու: Հայերէն թարգմանութեան ընթերցողը կը բաւէ զգալու համար մեծութիւնն ու բաւականութիւնը, մրցումն ու տոկալու անվեհերութիւնը, ճոխ ճեմ ու մեծաքայլ: Ու այս առթիւ ակնարկեցէք Ս. Գիրքին, Հոմերոսին, Վիրգիլիոսին եւ Ոսկերերանին եւ այլ տասնեակներով հրաշակերտներու թարգմանութիւնները, չըսելու համար բոլոր այն փոխառութիւնները՝ զոր ամէնքս օգտագործած ենք բոլոր նոր լեզուներուն ընտիր գրուածներէն: Իրաւ է թէ հիմա դիւրութիւններ կը պակսին, բայց կարելի է որ ըսկայական փոքրիկ փաղանգ մը մեր նոր սերունդին խանդավառներէն, այս աղբիւրն ալ անսպառ պահելու համար:

ԵՍԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ ԵՒ ԼՐԱԳՐՈՂ

Վերջերս շահեկան գրութիւն մը կարդացի այս նիւթին շուրջը եւ կ'ուզեմ ծանօթացնել «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն:

Եթէ կայ ասպարէզ մը որ միաժամանակ վարկաբեկուած եւ փնտռուած է, այն ալ լրագրութիւնն է: Հասարակութիւնը որ թերթին մէջ կը գտնէ աշխարհի բոլոր տեղեկութիւնները՝ հաւաքուած, մեկնաբանուած կամ խտացուած, տպուած քանի մը ժամուան ընթացքին, ցերեկ ըլլայ թէ գիշեր,— տեսակ մը հեղնանքով կը նայի անոր աշխատակիցներուն: Բայց հասարակութենէն անցէք անհատին, ու, պիտի տեսնէք թէ կան մեծ թիւով մարդիկ որ յատկութիւնը կամ փառասիրութիւնն ունին իրենց լրագրող ներկայանալու եւ հաճոյք կը զգան պարծենալու իրենք այդպիսին:

Լրագրողի ասպարէզին այս հմայքը, որ հակասութիւն մը կը կազմէ սովորական քննադատութեանց հետ, յաճախ կուգայ այն մտայնութենէն զոր մարդիկ ունին թերթի մէջ յօդուածագրողներու մասին:

Կ'ըսեն թէ լրագրողը ամէն տեղ կը մտնէ կ'ելլէ, ամէն բանի տեղեակ է, թէ իր յօդուածները հանդիսատուրաւէս ստորագրուած՝ կը կարդացուին ամէն տեղ: Անիկա գրչի մէկ հարուածով կը փոխէ հանրային կարծիքը: Ու այսպիսի պարզամիտ խօսքեր, որոնք լուսաբանութեան կը կարօտին:

Լրագրողը ամէն տեղ չի մտներ, բայց պէտք է երթայ բոլոր այն վայրերը ուր իր ներկայութիւնը կարեւոր է: Անիկա չի կրնար խօսիլ ամէն բանի մասին, բայց պէտք է ընդունակ ըլլայ բազմաթիւ նիւթեր չօշափելու: Չի կրնար բոլորին կողմէն կարդալ, սակայն իր մեծագոյն դերն է տառապին անգամ յայտնի եղաւ Հայ լեզուին անսպառ փարթամութիւնն ու հոյզը՝ որով կարողացաւ դիմաւորել ամէնէն հին, պերճ ու բազմահնար լեզուներուն ամէն տեսակ խրթնադանութիւնները անգամ, որոնց յաճախ անցուց իր պոպատեայ պայծառութեամբ վերարկուն: Այս իրողութեան անհերքելի ապացոյցը — թող լրագրողը ամէն հետաքրքիր հանդամանք — տուաւ Ս. Գիրքին թարգմանութիւնը եւ դարուն: Հելլէներէնի եւ լատիներէնի, եւ յետոյ, պարսկերէնի ու արաբերէնի ճոխութիւնն ու հնարաւորութիւնները անծանօթ էին —. երեւութապէս — հայերէնի նախնական շրջանին: Փութանք յայտնել, թէ այս անծանօթ մնալուն գլխաւոր պատճառը հայկական կեանքին քաղաքական պայմաններուն սեղմուած վիճակն էր: Մեր լեզուին բովքը գանձեր կը պարունակէր, բայց զանոնք եւ լիւան հանելու, անոնցմով փայլուն մետաղներ շինելու բաւական միջոցներ չունէր դեռ հայկականութիւնը: Գոնա զայն ե. դարուն, ստեղծեց այդ միջավայրը: Զինքը յուզող բնական շարժացումին կրակը ապահովաբար պիտի պոռթկար, պիտի բորբոքէր — ինչ որ պատահեցաւ ե. դարուն: Քաղաքական պայմանները դարձեալ թոյլատու չէին, բայց կրակը որուն ակնարկեցինք, այն կրակը, որմէ զուրկ էին Հայուն ժամանակակից հին ցեղերէն շատերը եւ անհետացած եղան այդ պատճառով իսկ:

Գոնէ ամէնուս համար հիմա պայծառ ճշմարտութիւն մըն է, թէ ո եւ է մշակոյթ, հոս հայկականը այսօր, ունքակատելի կերպովկապուած է իրարատայայտութեան արմատին — լեզուին, որուն ճկունութիւնը, պէսպիսութիւնը, հարստութիւնը անխուսափելի պայմաններն են նոյն այն մշակոյթին ոչ միայն զարգացումին, այլ գոյութեան իսկ:

Ահա այս սկզբունքին ընդլայնումը կը տանի կ'առաջնորդէ թարգմանութեան պէտքին: Մեր հին գրականին վրայ տեսնուած այդ ջնորհը փայլեցաւ նաեւ արդի գրականին վրայ: Հայրենի հանճարին եւ բնիկ տաղանդին ճոխութիւնը էական հիմը նկատելով հանդերձ մեր մշակոյթին, թարգմանութիւնը արուեստ մը դարձաւ անհրաժեշտ, որուն համար գրաւական են մեր դարերու մէջ մեր գրական պատմութեան մեզի պահած հրաշակերտները, կամ գլուխ-գործոցները:

Ինչ մեծ հաճոյք էր կարդալ, երբ հին կարդալ վերադրուն ակնարկուած կարճ թարգմանութիւնները «Ցառաջ»ի մէջ: Տեսէք, տեսնելիք հայերէնը ինչպէս զուգափայլ կ'ընթանայ բնագիրներուն հետ: Հարկ չկայ բնագիր փնտռելու: Հայերէն թարգմանութեան ընթերցողը կը բաւէ զգալու համար մեծութիւնն ու բաւականութիւնը, մրցումն ու տոկալու անվեհերութիւնը, ճոխ ճեմ ու մեծաքայլ: Ու այս առթիւ ակնարկեցէք Ս. Գիրքին, Հոմերոսին, Վիրգիլիոսին եւ Ոսկերերանին եւ այլ տասնեակներով հրաշակերտներու թարգմանութիւնները, չըսելու համար բոլոր այն փոխառութիւնները՝ զոր ամէնքս օգտագործած ենք բոլոր նոր լեզուներուն ընտիր գրուածներէն: Իրաւ է թէ հիմա դիւրութիւններ կը պակսին, բայց կարելի է որ ըսկայական փոքրիկ փաղանգ մը մեր նոր սերունդին խանդավառներէն, այս աղբիւրն ալ անսպառ պահելու համար:

ԵՍԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ ԵՒ ԼՐԱԳՐՈՂ

Վերջերս շահեկան գրութիւն մը կարդացի այս նիւթին շուրջը եւ կ'ուզեմ ծանօթացնել «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն:

Եթէ կայ ասպարէզ մը որ միաժամանակ վարկաբեկուած եւ փնտռուած է, այն ալ լրագրութիւնն է: Հասարակութիւնը որ թերթին մէջ կը գտնէ աշխարհի բոլոր տեղեկութիւնները՝ հաւաքուած, մեկնաբանուած կամ խտացուած, տպուած քանի մը ժամուան ընթացքին, ցերեկ ըլլայ թէ գիշեր,— տեսակ մը հեղնանքով կը նայի անոր աշխատակիցներուն: Բայց հասարակութենէն անցէք անհատին, ու, պիտի տեսնէք թէ կան մեծ թիւով մարդիկ որ յատկութիւնը կամ փառասիրութիւնն ունին իրենց լրագրող ներկայանալու եւ հաճոյք կը զգան պարծենալու իրենք այդպիսին:

Լրագրողի ասպարէզին այս հմայքը, որ հակասութիւն մը կը կազմէ սովորական քննադատութեանց հետ, յաճախ կուգայ այն մտայնութենէն զոր մարդիկ ունին թերթի մէջ յօդուածագրողներու մասին:

Կ'ըսեն թէ լրագրողը ամէն տեղ կը մտնէ կ'ելլէ, ամէն բանի տեղեակ է, թէ իր յօդուածները հանդիսատուրաւէս ստորագրուած՝ կը կարդացուին ամէն տեղ: Անիկա գրչի մէկ հարուածով կը փոխէ հանրային կարծիքը: Ու այսպիսի պարզամիտ խօսքեր, որոնք լուսաբանութեան կը կարօտին:

Լրագրողը ամէն տեղ չի մտներ, բայց պէտք է երթայ բոլոր այն վայրերը ուր իր ներկայութիւնը կարեւոր է: Անիկա չի կրնար խօսիլ ամէն բանի մասին, բայց պէտք է ընդունակ ըլլայ բազմաթիւ նիւթեր չօշափելու: Չի կրնար բոլորին կողմէն կարդալ, սակայն իր մեծագոյն դերն է

ԳԵՈՐԳ ՄԱՐԶՊԵՏՈՒՆԻ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

— ∞ —

Գրեց՝ ՄՈՒՐԱՑԱՆ

— Բայց վերջը Սեւորդիների դուն զը, որին զօրավարում էր Աշոտը, դաւանանում է իւր զօրապետին եւ խոյս տալիս կռուի ճակատից: Այդպիսով Հայոց բանակը թուլանում եւ յաղթուում է, իսկ Մուշեղը, որ առիւծի պէս էր կռուում, դերի է ընկնում թըշնամու ձեռքը:

«Մարզպետունի իշխանն ասում էր թէ՝ այդ դէպքը մինչեւ անդամ չսահեցրեց Աշոտին զաւանան Սեւորդիներից եւ նա նրանց հետ միասին վերադարձաւ Ուտիք, չնայելով որ եղբայրը դերի էր տարուել Դուին:

— Ուրեմն այդպէս վազո՞ւց է ըսկսուել իմ դժբախտութիւնը...

— Հապա ես որ ասում էի, թէ անցեալի մէջ են ծածկուած քո ցաւերի արմատնե՞րը:

— Բայց յետո՞յ, յետոյ ինչպէ՞ս եղաւ, որ Աշոտը թողեց Սեւորդեաց Օրիորդին եւ ինձ, դժբաղդիս հետ ամուսնացաւ:

— Պետական չահերը, սիրելիս, պետական չահերը այդպէս էին պահանջում... Աշոտը միայնակ էր զօրաւոր թշնամիների առաջ: Իսկ Սահակ Սեւադան իւր Գարգմանացի զօրքերով կարող էր արքայական բանակին ստուարացնել...

— Եւ ուրեմն Սեւադայի աղջիկը շոհ պէտք է լինէր այդ պետական չահերի՞ն...

— Աստուծոյ անօրինութիւնն էր այդ:

— Ի՞նչ Աստուծոյ անօրինութիւն, մայր Սեղա, իսկապէս դու ես իմ դժբաղդութեանս պատճառը:

— Ե՞ս, ի՞նչ ասացիր, Թագուհի, Սեղա՞ն իւր Սահականոյշի դժբաղդութեան պատճա՞ռը... Օ՛, մի՛ ասիր... այդ մի անէծք է... յուզուած բացականչեց Սեղան:

— Այո՛, մայր Սեղա, դու ես պատճառը, բայց մի՛ վշտանար: Եթէ դու Մարզպետունի իշխանից լսածդ խնդոյն եւեթ յայտնէիր հօրս, նա կը ըզդուշանար եւ Աշոտ Թագաւորի պետական հաշիւներին չէր զոհել իւր աղջիկը:

Սեղան լուռ եւ խորհրդաւոր նայեց Թագուհուն եւ ոչինչ չպատասխանեց:

— Այնպէս չէ՞, Սեղա:

Դայեակը լուռ էր:

— Ինչո՞ւ չես պատասխանում, հարցրեց Թագուհին.

— Երանի՛ կը լինէր, Թագուհի, թէ այդ լինէր իմ յանցանքը:

— Հապա ուրիշ ի՞նչ ես արել:

— Դժբախտաբար ես խոստմնադանց եղայ. Մարզպետունի իշխանին տուած խօսքս չպահեցի, եւ նրա հաղորդած գաղանիքը յայտնեցի հօրդ, հէնց այն օրը, որ Մարզպետունի իշխանը հեռացել էր մեր ամրոցից: Ի՛նչ անեմ. խնդիրը քո ապագայ բաղդին էր վերաբերում, չկարողացայ լուռ մնալ:

— Եւ ի՞նչ ասաց հայրս:

— Միծաղեց. մանաւանդ երբ ես երկիւղ յայտնեցի թէ՝ Սահականոյշը ապագայում կը դժբաղդանայ, եթէ այդ միութիւնը կայանայ:

— Ի՞նչու համար ծիծաղեց:

— Ասաց թէ՝ «բոլոր երիտասարդները մինչեւ ամուսնութիւնը ունենում են հազար ու մի այդ տեսակ կապեր, որոնք ոչնչանում են օրինաւոր ամուսնութեան սուրբ պսակի զօրութեամբ. թէ Արքայորդու այդ սէրն անցողական տպաւորութեան արդիւնք է, եւ ան շուշտ յառաջացել է նրանից, որ Սեւորդեաց Օրիորդը՝ տխրութեան օրերում, սգաւոր հանդերձների մէջ, ներկայանալով Արքայորդուն՝ չարժել է նրա գութը. իսկ սէրը չատ անգամ ծնւում է, ասաց, այնտեղ, ուր ապրում է կարեկցութիւնը: Եւ թէ վերջապէս Արքայորդին կը զբաղուի չուտով իւր պետական գործերով եւ կը մոռանայ այդ Օրիորդին: Իսկ մինչեւ այն՝ ես կը պատրաստեմ ճանապարհը այնպէս, ինչպէս հաճելի է ինձ:

— Եւ յետոյ ի՞նչ արաւ նա:

— Անմիջապէս դնաց Ուտիք Սեւորդեաց դաւառը, եւ համոզեց Գէորգ Նահապետի կնոջը՝ ամուսնացնել իւր դուստրը մի քաջ իշխանի հետ, որպէսզի նա խնամէ իւր կալուածները, որովհետեւ Գէորգ Նահապետի միակ ժառանգը այդ աղջիկն էր:

— Ցետո՞յ:

— Սեւորդեաց իշխանուհին ընդունեց այդ խորհուրդը չնորհակալութեամբ: Միեւնոյն ժամանակ նա խնդրեց մեր իշխանին, որ նա ինքը տնօրինէ այդ գործը: Իսկ Սեւադայ իշխանը ժամանակ չկորցրեց. նա համոզեց Տաշրաց Սեպուհ Ցլիկ-Ամրամին եւ ամուսնացրեց նրան այդ իշխանազնուհու հետ:

— Իսկ այդ աղջիկը, ինքը, ի՞նչ արաբած է ուրեմն, որ Արքայորդու նըման դիւցազնի սէրը փոխում էր Ցլիկ-Ամրամի հետ...: Իմ թագաւոր ամուսինը նուաստանում է իմ աչքում, Սեդա, երբ մտածում եմ թէ նա այդ կընոյնն է սիրում...:

— Այդպէս չպէտք է դատել, Թագուհի: Առաջին, ամէն իշխանադն օրիորդ ազատ չէ մեծանում, ինչպէս մեծացել է Գարգմանայ Օրիորդը, ուրին մինչեւ անդամ արուած էր փեսայ ընտրելու իրաւունքը. երկրորդ՝ Ամրամ Սեպուհը մի հասարակ մարդ չէ. թէ քաջութեամբ, թէ զեղեցկութեամբ եւ թէ հարստութեամբ նա յետ չի մըն-

նալ մեր արդի ամենանշանաւոր իշխաններից. երրորդ՝ թէ Սեւորդեաց Օրիորդը մինչեւ անդամ խելագարուած սիրում լինէր Արքայորդուն, այսուամենայնիւ, դժուար չէր նրա սէրը սառեցնել, քանի որ մէջտեղ Սեւադայ իշխանը կար՝ իւր ճարտար ու համոզիչ լեզուով...

— Նրա սէրը չէին կարող սառեցնել Աշոտին մի անդամ սիրողը՝ չէր կարող այլեւս դադարել սիրելուց. երեւի այդ աղջկանը յուսահատեցրել են անհնարին համարելով նրա ամուսնութիւնը Արքայորդու հետ:

— Երեւի:

— Այդ հաստատ է. եւ ապացոյցն այն է, որ նոյն սէրը չարունակուում է տակաւին, չնայելով որ ամուսնացան՝ թէ՛ Աշոտը եւ թէ՛ Նահապետի աղջիկը:

— Ինձ էլ այդպէս է թուում:

— Եւ այդպէս ուրեմն Սահակ - Սեւադան ինքը իւր ձեռքով սեպհական սունը քանդեց. «զղուրն, զոր փորեաց եւ պղեաց՝ ի նոյն անկի ի խորխորատ, զոր եւ զործեաց»... ահա որ համար է ասել մարդարէն:

(Շար.)

ՀՅՈՒՍՆԵՐ

ԲՐԻՒՆՔ ՊԱՏՏԱՀԱԿ ՀՈՍՔԵՐՈՒՆ

— Մեռե՞լ է Մուրատ Ալի-Ղուլեանը, որ ինքնաթիռով ի 48 ժամում կը փոխադրուի Լոնտոն, ուր պիտի վիրահատուի իր ականջներուն համար։

Ոչ, ողջ է։ Ինչո՞ւ համար պիտի մեռնի։ Ան ինքնաթիռով կը փոխադրուի Լոնտոն, որպէսզի հոն ականջի բժիշկներուն հետ խորհրդակց

կաններու միջեւ Հռոմի մեծ կայսրութեան համար փրոփականտի իրը նիւթ պատրաստուած այս քարտէսին մէջ, Թուրքիոյ մէկ մասը սեւով ներկուած է, իրրեւ Իտալիոյ մէկ մասը: Նոյնպէս այս քարտէսին մէջ Միջերկրականը կը կոչուի «Մեր ծովը»:

Այս քարտէսը ազդարարութիւն մըն է որ ցոյց կուտայ մեզի այն վտանգները զոր պիտի յարուցանէ Սպանիոյ ազէատ՝ Միջերկրականեան ազգերուն համար»:

Թուրք թերթը յետոյ խմբագրականի մը մէջ պարզելով Իտալիոյ ցանկութիւնները, կ'ազդարարէ.

-- «Մուսոլինիի իտէալն է հին հռոմէական կայսրութիւն հիմնել: Ինչպէս որ Հիթլէր «Իմ Պայքար» գրքին մէջ գծած է Գերմանիոյ սահմանը, եւ իշխանութեան գլուխ անցնելէ վերջ հետամուտ եղած է զայն իրագործելու, Մուսոլինին ալ հռոմէական կայսրութիւնը կենդանացնելու զաղափարը հռչակելէն ի վեր կ'աշխատի իրագործել զայն: Այդ իտէային անմիջականօրէն իրագործելի մասը միջերկրականի, զոր «մեր ծովը» կը կոչեն Իտալացիները: Եւ այդ նպատակին հասնելու համար, Իտալիա կարգ մը խնդիրներ մէջտեղ կը նետէ,--- Թունուզ, Քորսիքա, Պալէարեան կղզիները եւ Նիս:

Պէտք է ուշադրութեամբ քննել ամէն տեղ գրուած բարտէսը, որ կը ճշդէ Մուսոլինիի ցնորքը հռոմէական մեծ կայսրութեան մասին, տեսնելու համար որ Սպանիոյ ետին երեւան եկած խռովարարութիւնը միջեւ Անատոլուի եգերքը պիտի տարածուի, ու Ֆրանճոյի յաղթութեան առաջ բերելիք վտանգը աւելի պիտի մօտենայ: Միջերկրականի մէջ ամէնէն աւելի երկիւղ պատճառող բանն է այդ ծաւալապաշտ նպատակներուն անսահման ընդարձակութիւնը: Արդարեւ, վերոյիշեալ բարտէսը այդ ցնորքին արտայայտութիւնն է: Պէտք է արթուն գտնուիլ, նկատի ունենալով աշխարհի ընթացքը եւ ցնորամիտներու բռնած ճամբան: Ամէն Թուրք խարիի ընթացքը եւ ցնորամիտներու բռնած ճամբան: Ամէն Թուրք իրաւունք եւ պարտականութիւն ունի գիտնալու թէ Սպանիոյ մէջ Զօր. Ֆրանճօն յաղթական հանդիսացնող Իտալիա ի՛նչ նպատակներ կը հետապնդէ: Այս բացայայտ եւ դառն իրականութեան հանդէպ՝ մեզի ցաւ կը պատճառէ սա բանը որ մեր մէջ կը գտնուին մարդիկ, որոնք կը ծափահարեն Սպանիոյ մէջ Իտալիոյ տարած յաղթութիւնը:

Մանուկները ի հարկին պիտի հետապնդին Փարիզեն

— oo —

Ոստիկանութեան վերատեսչութիւնը հարցարաններ ուղղած է Սէնի նահանգին զպրոցականներուն համար, անմիջական պատասխան պահանջելով ծնողքներէն: Այդ հարցարաններով ոստիկանութիւնը կ'ուզէ իմանալ թէ որքան մանուկներ ազգական ունին գաւառի մէջ, հոն զրկուելու համար, պատերազմի պարագային, կամ եթէ ծնողները բացակայ ըլլան, որո՞ւ հետ պէտք է խօսիլ զաւակներու մասին: Պատասխանները պէտք է անմիջապէս հաղորդել Սէնի նահանգապետութեան տեղեկութեանց բաժնին:

Փոխարի՞ն Սանճաքի մէջ

Արաբական գործակալութիւնը կը հաղորդէ.--

Իրաւասու աղբիւրէ կ'իմանանք թէ Սանճաքի կառավարութիւնը նորէն պաշտօնի պիտի կոչէ Ֆրանսացի խորհրդականները եւ մասնագէտները, որոնք ասկէ առաջ դուրս հանուեցան կամ չէզոքացուեցան: Կարգ մը կրթական մասնագէտներ արդէն իսկ վերակոչուած են գործի: Թէեւ դժուար է ճշդել այս անսպասելի ձեռնարկին պատճառները, բայց կը կարծուի թէ հետեւանքն է նոր համաձայնութեան մը զոր կնքած է մարզպանութեան Սանճաքի պատուիրակ գնդապետ Քոլէ, Անգարայի իր վերջին այցելութեան առեն:

Խռովութիւններ պատահած են Սուրիոյ մէջ

— oo —

Արտաքին գործերու նախարարութիւնը հետեւեալ գեկոյցը հրատարակեց երէկ.--

Կարգ մը զրոյցներու համաձայն, որ հրատարակուած են զանազան երկիրներու մամուլին մէջ, վերջերս անկարգութիւններ պատահած են Սուրիոյ մէջ: Պէյրութէն եւ Դամասկոսէն մեզի հասած տեղեկութեանց համաձայն, այս լուրերը չեն համապատասխաններ իրականութեան: Ծայրայեղ տարրեր կարգ մը ցոյցեր սարքած են Դամասկոսի մէջ, բայց ժողովուրդին ստուար մեծամասնութիւնը չէ մասնակցած: Այս շարժումները որ եւ է արձագանգ չեն գտած: Տրիպոլսոյ եւ Հոմսի մէջ չուկաները փակուած են մէկ օր: Այս միջադէպերը որ եւ է տեղ չեն խանգարած հանրային բարեկարգութիւնը: Մնաց որ, հանրապետութեան մարզպանը, Պ. Կապրիէլ Փեւօ, ամենայերամ ընդունելութեան արժանացած է ամբողջ երկրին մէջ:

Պապին թաղումը եւ նորին ընտրութիւնը

— oo —

Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Պիոս ԺԱ. պապը թաղուեցաւ Ս. Պետրոսի դամբարանին մէջ, երեքշաբթի իրիկուն: Արարողութիւնը նախորդներէն կը տարբերէր իր հանդիսաւորութեամբ եւ ճոխութիւնով հաղորդուեցաւ ամբողջ աշխարհի մէջ:

Պապին մարմինը տեղաւորուած էր երեակ դագաղի մը մէջ, արտաքինը՝ յղկուած կնճռի, երկրորդը՝ կապար, բուն ներքին մասը՝ նոճի, երիզուած կարմիր մետաքսով: Դէմքին եւ ձեռքերուն վրայ դրուած էին ճերմակ մետաքսէ շղարշներ: Պապին կարճ կենսագրականը, մագաղաթի մը վրայ գրուած, կարգացուելէ վերջ արոյրէ խողովակի մը մէջ տեղաւորուելով դրուեցաւ դագաղին մէջ, հանդուցեալին օրով կոխուած ոսկի, արծաթ, պղինձ դրամներու եւ չքանշաններու հետ: Դագաղին կափարիչը փակուած էր ոսկի պտուտակներով: Դագաղին ծանրութիւնն էր կէս թոն:

Վերջին լուրերու համաձայն, նոր պապին ընտրութիւնը եւ անունը պիտի ծանուցուին ճայնասփիւռով, որպէսզի բոլոր երկիրներուն մէջ իմացուի միեւնոյն ժամուն: Աւանդական ծուխն ալ պիտի բարձրանայ Վատիկանի կառարէն:

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐՈՒ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՄԵԾ ԶՐԱՀԱՒՈՐԸ, 35,000 թոն, ծով իջեցուցին Համպուրկի մէջ, երեքշաբթի օր: Արարողութեան ներկայ էին 50,000 հանդիսականներ: Հիթլէր այս առթիւ ճառ մը խօսելով, զրահաւորը կոչեց «Պիսմարք» եւ երկաթեայ վարչապետը փառաբանեց իրրեւ հիմնադիրը գերմանական նոր պետութեան:

ՏՈՒԽՈՊՈՐՆԵՐՈՒ ՀԱՑՐԱՊԵՏԸ, Վերեգին, մեռաւ Քանատայի մէջ: 1892ին էր որ այս ազանդին անդամներէն 15,000 հոգի Ռուսաստանէն Քանատա գաղթեցին: Միչա կ'ընդհարէին տեղական իշխանութեանց հետ, որովհետեւ ոչ մէկ յայն տուրք չէին վճարեր, այլեւ բոլիկ կը պտտէին: Հարկ եղաւ բանտարկել «հայրապետ»ը եւ 725 հետեւորդներ, որպէսզի համակերպին օրէնքին: Հանդուցեալին որդին Եւրոպա կը գտնուի եւ հետաքրքրուած է որ վերադառնայ, հօրը աճիւնը գրաւելու համար:

ՊԵԼՃԻՈՑ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Փէրլոյի, կաթոլիկ ծերակուտական մը, որ պիտի ջանայ ազգային միութիւն յառաջ բերել:

Ա.ԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԶԻ 1939ի Բ. չարքին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի երեքշաբթի, 21 փետրուար:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ, 19 ՓԵՏՐ. ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆՔԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 8 *Rue Danton*, ՄԵԾԱՐՕ ՕՏԷՈՆ

կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼԱՅԵԱՆ

ԵՒ ԳՆԴ. Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ

Մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

Ընտանեկան խնջոյք Բարեկենդանի առթիւ

կազմակերպուած Մարսիլիոյ վասպուրականի հայց. միութ. կողմէ

19 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 5էն 12 «Շահրիկեան» սրահը,

5 Rue de l'Eclipse

կը նախագահէ՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԱՅԳՈՐԾԵԱՆ

կը խօսի՝ Պ. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ՇԱՀՅԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին.— Նուագ Թառով՝ ՋՕՐՊԱՃԵԱՆ եղբայրներու կողմէ: *Արտասանութիւն՝* Օրիորդներ Ռօզա Եղիշէեան եւ Իվօ Աճէմեան: *Մէջընդմէջ պիտի նուագէ «Ալգպտ»ի բարձրախօսը նոր հրապարակէ եղած տիզդերով՝ հայկական ընտիր եղանակներ:*

Հայկական, Կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, գեղջկական զուարճալի չուբլպար: Պիտի ցուցադրուին խիստ հետաքրքրաշարժ ֆիլմեր: Դաշնակի վրայ պիտի նուագէ Օր. Լուիզ Հացագործեան:

Մուտք 4 ֆրանք

ՇԻՇԱՏԱԿԻ ՅԵՐԵԿՈՅԹ

Պօրտոյի «Սունդուկեան» թատերախումբի առաջին հաւաքոյթը, նուիրուած Սունդուկեանի յիշատակին:

Տեղի կ'ունենայ 19 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Պ. Դ. Շաղլամեանի ճաշարանը:

Մասնակցութեան համար 1 ֆրանք:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ՅԱՄՈՒԼԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

19 *փետրուար, կիրակի ժամը ճիշդ* 15ին «Պէշիֆքաշլեան» թատերասրահին *մէջ*, 26 Rue Troyon, Sèvres. Métro: Pont de Sèvres:

Կը ներկայացուի «ԱՆԻՄԵԱԼԸ» (վերածում Շիլլէրի «Աւազակներուն») եւ երգիծական պատկերներ՝ Flageolet *եւ* La scuola del Solfeggio:

Տոմսերու գինն է՝ 10 *եւ* 7 *ֆրանք*

ԾԱԽՈՒՄ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿ՝ ՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մէկ Blake *եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (*Machine à graver*), նոր վիճակի մէջ. Նպաստաւոր գինով: Դիմել՝* Պ. ՅՈՎ-ԱՆՆԷՍԵԱՆի,

35 Les Grands Pins St-Loup, Marseille,

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(*Մէթրօ* Cadet, *Գուտա Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 *եւ* 5էն 7 *եւ ժամադրութեամբ*

“ ՇԻՐԱԿ ”

Աբեւելքի սիրակ իսկական օղին է:

անգուգական, անմրցելի, անխարդախ

աստղնակարգ զօրացուցիչ ախորժ

բեր, պատրաստուած գուտ չամիչի

Ծոց Հայ աւանդական սեղանին զարդ

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12--90

Վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խըզդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր. փոստի ծախովով 6 ֆր.: (Ռոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը:

ԿԸ ՀԱՁԹԱՁԹԷ ՓՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ՀԱՑՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, ամբողջելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առիթէն:

Դիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

ԳՐԱԽՕՍԱՑ ՕՐ

Նախաձեռնութեամբ Ղարաբաղ-Զանգեզուր Հայրենակց. Միութեան, 16 Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Միութեան սրահին մէջ, 28 Rue St. Victor, կը ներկայացուի Լ. Շանթի «ՕՁԻՆ ՊԱՁԱՐ»ը

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը եւ չխաչաձեւել:

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ Շօֆէօրներու միութեան ընդհ. ժողովը 16 փետր. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Միութիւն լիթէի սրահին մէջ, (24, Rue St. Victor):

ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏ. Միութեան Մարսէյլի անդամական Ընդհ. ժողովը 26 փետր., կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, «Քաֆէ Նուա»յի ներսի սրահին մէջ (1 Bld. Dugomier): Ներկայանալ անդամատեսրով: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկոյց:

Ֆ. Կ. Հաչի Փարիզի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 18 փետր., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 Ռիւ Պոսիէ:

Ֆ. Կ. ՀԱՉԻ Խսիի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ 18 փետր., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐի Տիկնանց Ընկերութիւան վիճակախաղէն չհած են հետեւեալ թիւերը՝

13, 35, 43, 45, 54, 74, 112, 114, 156, 162, 163, 164, 191, 194, 198, 204, 208, 221, 222, 229, 243, 249, 257, 275, 283, 285, 291, 308, 311, 334, 340, 341, 348, 356, 371, 392, 407, 447, 481, 488, 496, 517, 536, 557, 560, 575, 594, 596, 638, 644, 648, 657, 671, 695, 701, 703, 704, 715, 720, 728, 742, 753, 763, 765, 776, 777, 779, 790, 805, 813, 819, 824, 826, 828, 832, 840, 843, 865, 869, 882, 886, 911, 918, 951, 957, 960, 966, 968, 981, 983, 987, 990, 994, 995, 997, 998, 999, 1000, 1007, 1027, 1054, 1066, 1069, 1082, 1096, 1099, 1111, 1109, 1118, 1123, 1124, 1131, 1132, 1135, 1156, 1157, 1160, 1166, 1171, 1184, 1192, 1222, 1223, 1233, 1238, 1244, 1259, 1274, 1278, 1282, 1292, 1296, 1300, 1332, 1334, 1349, 1352, 1356, 1379, 1381, 1393, 1411, 1427, 1437, 1449, 1468, 1471, 1476, 1477, 1503, 1515, 1517, 1518, 1544, 1560, 1587, 1630, 1632, 1635, 1648, 1650, 1651, 1656, 1674, 1677, 1682, 1702, 1706, 1712, 1716, 1724, 1744, 1749, 1756, 1760, 1770, 1778, 1779, 1806, 1809, 1810, 1813, 1835, 1858, 1863, 1880, 1894, 1897, 1919, 1923, 1927, 1936, 1946, 1947, 1958, 1963, 1975, 1988, 1993, 1762:

ՄԱՆՕԹ.— Շահողներէն կը խնդրուի մինչեւ մարտի վերջը ներկայացնել Դպրոցասէրի վարչութեան, ընտանալու համար իրենց վիճակուած պարգեւները: Այդ պայմանաժամը լրանալէ վերջ կատարուած դիմումները ընթացք չի տրուիր:

ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ Շօֆէօրներու միութեան ընդհ. ժողովը 16 փետր. հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Միութիւն լիթէի սրահին մէջ, (24, Rue St. Victor):

ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏ. Միութեան Մարսէյլի անդամական Ընդհ. ժողովը 26 փետր., կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, «Քաֆէ Նուա»յի ներսի սրահին մէջ (1 Bld. Dugomier): Ներկայանալ անդամատեսրով: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկոյց:

Ֆ. Կ. Հաչի Փարիզի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 18 փետր., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 Ռիւ Պոսիէ:

Ֆ. Կ. ՀԱՉԻ Խսիի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ 18 փետր., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ·—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՆՈՒԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ Գաղուբներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
17
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
17 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3967

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋԻՆ ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱ՞Մ ԾԱԽՈՒԱԾ Է

— ∞ —

Քանի մը օր առաջ Լոնտոնի թերթերը կը հաղորդէին ուշադրաւ լուր մը.- Գաղթական նախարարը լսելով հրէական պատուիրակութեան զեկուցումը, վախկոտէն բայց վճռապէս հաստատած է թէ Մեծն Բրիտանիա չի կրնար Հրէական Տուն մը պարտադրել Պաղեստինի մէջ, բրիտանական սուինով :

Տեղեկութիւնը կ'աւելցնէր թէ Անգլիա հարկադրուած է փոխել իր քաղաքականութիւնը, ուրիշ խօսքով՝ մկկդի դնել Պալֆուրի հռչակաւոր յայտարարութիւնը, իրրեւ հետեւանք նոր եւ աւելի ծանրակշիռ կացութեան մը, -- ապահովութիւն Մօտաւոր եւ Միջին Արեւելքի մէջ:

Միշտ միեւնոյն աղբիւրին համաձայն, Մեծն Բրիտանիա կը խորհի Պաղեստինն ալ միացնել արաբական դաշնակցութեան մը, իր կողմէ հովանաւորուած թագաւոր մը նշանակելով :

Դժուար է ըսել թէ այս տեղեկութեանց ո՛րքանը վաւերական է, ո՛րքանը պարզ ենթադրութիւն :

Ամէն պարագայի մէջ, լուրը խորունկ վրդովում պատճառեց հրէական շրջանակներու մէջ, եւ բանակցութիւնները անելի մը յանգած են արդէն:

Մանաւանդ որ, արաբական պատուիրակութիւնը վճռապէս կը մերժէ Հրէական Տան ծրագիրը, կը պահանջէ դադրեցնել ներգաղթը եւ արաբական հողերու վաճառումը, եւ ճանչնալ իրենց կատարեալ անկախութիւնը :

Միւս կողմէ, Լոնտոնի թերթերը կը հաւաստեն թէ վարչապետը խոստացած է հրատարակութեան տալ 1915ին Եգիպտոսի բրիտանական մարզպանին՝ Սըր Հէնրի Մաք Մահոնի եւ Էմիր Հիւսէյնի միջեւ փոխանակուած նամակները, պարզելու համար Մեծն Բրիտանիոյ յանձնառութեանց էութիւնը :

Այս հրատարակութեամբ, կը յուսան լայնօրէն լուսաբանել ամէն բան եւ թեթեւցնել Անգլիոյ բեռը:

Ինչպէս կ'երեւայ, բրիտանական կառավարութիւնը 24 տարիէ ի վեր գաղտնի պահած է այս թղթակցութիւնները:

Քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, 1915 յունիսին բրիտանական կառավարութիւնը խոստացած է անկախութիւն շնորհել բուն Արաբիոյ, ի վարձ ապստամբութեան: Նոյն տարուան հոկտեմբերին Մաք Մահոն նորէն կը զծէ նախատեսուած երկրամասին սահմանները, մէջն առնելով Մօտաւոր Արեւելքի մեծ մասը, բայց կը թուի թէ դուրս ձգած կ'ըլլայ Պաղեստինը :

Արդ, Արաբները միշտ կը պնդեն թէ Պաղեստինն ալ կը գրաւուի նշանակուած սահմաններուն մէջ: Նախկին մարզպանը այս պնդումը հերքեց 1937 յուլիսին. իսկ բրիտանական կառավարութիւնը միշտ կը մերժէր հրատարակութեան տալ թղթակցութիւնները, առարկելով թէ «օդտակար չէ հանրային շահերու տեսակէտէն »:

Ուրեմն, եթէ ճիշդ է Արաբներուն պնդումը, այն ատեն ինքնին ջուրը կ'իյնայ Պալֆուրի յայտարարութիւնը (1917), որուն համաձայն Անգլիա Հրէական Տուն մը կը խոստանար Պաղեստինի մէջ, ստանձնելով այդ երկրին հոգատարութիւնը :

Այս առթիւ, անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ «Անգլիա երկու անգամ ծախած է միեւնոյն ձին», ինչպէս դիտել կուտար սրամիտ քրոնիկագիր մը :

Մինչ Արաբները կը փորձեն ամբողջ գաղտնիքը մէջտեղ հանել, արժեցնելու համար իրենց պահանջները, Հրեաներն ալ սկսեր են ակռայ ցուցնել:

Վերջին լուրերու համաձայն, Լոնտոնի հրէական պատուիրակութիւնը ազդարարած է թէ իրենք ալ ահարեկչական գործունէութեան պիտի ձեռնարկեն, եթէ Մեծն Բրիտանիա տեղի տայ արաբական սպառնալիքին առջեւ, մկկդի դնելով Հրէական Տան ծրագիրը: Ականատես Սիոնական մը ազդարարած է .

-- « Եթէ ուրիշ Միւնիխ մը փորձուի մեր գլխուն, թող բրիտանական կառավարութիւնը գիտնայ թէ Հրեաները զայն պիտի չընդունին երկրպագութեամբ, ինչպէս ըրին Չեխերը»:

Ուրիշ հրեայ պատուիրակ մը յայտարարած է.

-- « Եթէ բրիտանական կառավարութիւնը կը վարձատրէ միայն անոնք որ կը սպառնան, թերեւս մենք ալ հարկադրուինք սպառնալ: Ամէն պարագայի մէջ, այն արտակարգ ինքնապահպանութիւնը զոր ցոյց տուին Պաղեստինի Հրեաները վերջին երկու տարիներու ընթացքին, պիտի չշարունակուի, եթէ բրիտանական կառավարութիւնը տեղի տայ Արաբներուն եւ պատժէ Հրեաները»:

Քանի մը տեղեկութիւններ եւս, լրացնելու համար պատկերը:

Լաւատեղեակ աղբիւրներու համաձայն, բրիտանական կառավարութիւնը իսկապէս մկկդի դնելով նախատեսուած Հրէական Տան ծրագիրը, հետեւեալ կարգադրութիւնները պիտի ընէ, եթէ ձախողի Լոնտոնի խորհրդաժողովը.---

Պաղեստինը բաժնել երկու շրջաններու, արաբական եւ հրէական, ներգաղթի եւ հողերու վաճառման համար որոշ չափ մը սահմանելով հրէական շրջանին մէջ: Հասկնալի է թէ Հրեաները պիտի չկրնան գաղթել արաբական շրջանը կամ հող գնել: Իսկ բուն հրէական շրջանի ներգաղթի համեմատութիւնն ալ կախում պիտի ունենայ Անգլիոյ ռազմագիտական եւ տնտեսական շահերէն :

Ցետոյ, երկիրը պիտի ունենայ օրէնսդրական ժողով մը , ուր Արաբները մեծամասնութիւն պիտի կազմեն :

Աւելորդ է ըսել թէ Հրեաները կը մերժեն այս ծրագիրը, որ լայնօրէն կը գոհացնէ Արաբները :

Հետեւաբ՞նքը,-- նորէն բրիտանական սուինն է որ պիտի դործէ, ոչ թէ հանդիսաւոր յանձնառութիւն մը գործադրելու, այլ ապահովելու համար աչխարհակալութեան շահերը:

Առաջին անգամ չէ որ երկու անգամ կը ծախուի միեւնոյն ձին, յանուն այդ շահերուն :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻԱ 580,000,000 ՈՍԿԻ ԿԸ ԾԱԽՍԷ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՅԱՒԵԼՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

— ∞ —

Ամերիկա պիտի շինէ 3032 նոր օդանաւ

— ∞ —

Մէկ օրէն միւսը ահռելի համեմատութիւններ կը ստանայ զինարշաւը, մասնաւորապէս մեծ պետութեանց մէջ :

Անգլիական կառավարութիւնը փետրուար 15ին հրատարակեց Սպիտակ Տետրակ մը, որուն համաձայն յառաջիկայ ֆինանսական տարեշրջանի ընթացքին պիտի ծախսուի 580,000,000 ոսկի, զոր մաքսային, ծովային եւ օդանաւային սպառազինութեանց յաւելման համար,-- 175,000,000 ոսկի աւելի ներկայ տարեշրջանէն որ կը վերջանայ մարտ 31ին:

Այս գումարով պիտի շինուին 60 նոր մարտանաւեր -- երկուքը մեծ զրահաւոր -- 1939ի ընթացքին: 42,000,000 ոսկի պիտի յատկացուի հակօդային պաշտպանութեան համար, 9,000,000 ոսկի՝ հանրօգուտ սպասարկութեանց (ջուր, առողջապահական միջոցներ եւն.) : Հինգ միլիոն ոսկիի ուրիշ գումար մը պիտի յատկացուի պաշար եւ քարիւղ ամբարելու: Իսկ մեծագոյն գումարը պիտի յատկացուի նաւատորմին, ցամաքային եւ օդային ուժերու յաւելման,-- մօտաւորապէս 523,000,000 ոսկի: Առաջին անգամ է որ այսքան մեծ գումար մը կը ծախսուի խաղաղութեան ատեն:

Ծրագրուած երկու նոր զրահաւորներու շինութեամբ, Անգլիա պիտի ունենայ ինը վիթխարի զրահաւորներ, որոնք երբ լրանան, առաջին կարգի մարտանաւերու թիւը պիտի բարձրանայ 24ի: Գաղափար մը տալու համար Անգլիոյ ծովային սպառազինութեանց արընթաց յաւելման վրայ, կը բաւէ ըսել թէ 1935 յունուար 1ին նոր շինուած մարտանաւերու տարողութիւնը կը հասնէր 139,300 թոնի: Տարուէ տարի շինութիւնները աճելով, 1937ին տարողութիւնը բարձրացած էր 375,000 թոնի, 1938ին 547,000ի, իսկ 1939ին կը հաշուէն 659,500 թոն: Նաւային պաշտօնէութիւնը, որ 89,214 սպաներէ եւ նաւաղներէ կը բաղկանար 1932ին, այժմ կը մօտենայ 119,000ի :

Նոյն սրընթաց յաւելումը նաեւ օդատորմիղին մէջ, որուն սահմանուած է 200,000,000 ոսկի, յառաջիկայ տարեշրջանին: Մարտ 31ին առաջին գծի՝ մայր երկրի պաշտպանութեան յատկացուած օդանաւերու թիւը պիտի բարձրանայ 1750ի: Կառավարութիւնը այժմ կը ջանայ այս թիւը բարձրացնել 2370ի, 500 հատ ալ յատկացնելով անդրծովեան պաշտպանութեան, իսկ քանի մը հարիւր եւս՝ իբրեւ օժանդակ նաւատորմին:

Նախապէս կառավարութիւնը որոշած էր 1,500,000,000 ոսկի ծախսել հինգ տարուան ընթացքին, ազգ. պաշտպանութեան համար: Այժմ անհրաժեշտ կը դտնէ աւելին ծախսել, փութացնելու համար սպառազինութիւնները: Դրամին մեծ մասը պիտի ճարուի փոխառութեամբ: 1937ին քուէարկուած օրէնքով մը կառավարութիւնը իրաւունք ստացած էր 400,000,000 ոսկիի փոխառութիւն մը կնքելու : Այս գումարին կէսը ծախսուած է արդէն: Կառավարութիւնը խորհրդարանէն պիտի խնդրէ 800,000,000 ոսկիի բարձրացնել փոխառութեան գումարը (144 միլիառ Ֆրանք) :

**** Մ. Նահանգներու երեսփ. ժողովը փետրուար 15ին վաւերացուց 376,000,000 տոլարի յաւելուածական վարկ մը , զոր պահանջած էր նախագահը, ազգ. պաշտպանութեան զօրացման համար: Վարկը քուէարկուեցաւ 15ի դէմ 367 ձայնով: Այս գումարին շնորհիւ, ամրութիւններ պիտի շինուին, բանակին թիւը165,000էն պիտի բարձրանայ 205,000ի, որոնց 20,000ը միայն օդանաւային պաշտպանութեան համար: Իսկ ամէնէն կարեւորը՝ անմիջապէս պիտի ձեռնարկուի 3032 նոր օդանաւերու շինութեան:*

**** Ամերիկա ղրկուած Ֆրանսական պատուիրակութիւնը վերջացուցած ըլլալով իր պաշտօնը, Ուաշինկթընի Ֆրանսական դեսպանատունը պաշտօնապէս հաղորդեց թէ Ֆրանսա 500 օդանաւ ապսպրած է Մ. Նահանգներուն մէջ, բայ ի անցեալ դեկտեմբերին յանձնարարուած 135 օդանաւերէն: Ուրեմն համադումար 635 ռազմական օդանաւ: Արժէքը կանխիկ վճարուած է, համադումար 2,000,000,000 Ֆրանք (մօտաւորապէս 50 միլիոն տոլար):*

ՖՐԱՆՔՈՅԻ ՁԱՆԱՉՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Նախագահ Ազեւանա կ'ընդդիմանայ պատերազմին շարունակութեան

— ∞ —

Անգլիոյ նախարարական խորհուրդը առջի օր քննեց Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչման խնդիրը, բայց որ եւ է զեկոյց չհրատարակեց: Իրազեկներ կը հաւաստեն թէ համաձայնութիւն գոյացած է սկզբունքով ճանչնալու ազգայնական կառավարութիւնը: Կառավարութիւնը կը սպասէ յարմար վայրկեանին, հռչակելու համար ճանաչումը, համախորհուրդ Ֆրանսայի հետ:

Պատասխանելով երեսփ. ժողովին մէջ եղած հարցումի մը, Պ. Չէմպըրլէն մերժեց որ եւ է յայտարարութիւն ընել ճանաչման մասին: Միայն աւելցուց թէ կառավարութիւնը ջերմապէս կը բաղձայ վերջացած տեսնել սպանիական սպանդը: Այս առթիւ նորէն յիշեց Հիթլէրի եւ Մուսոլինիի խոստումները՝ օտար կամաւորներու յետս կոչման մասին:

**** Ծերակուտական Պ. Լէոն Պէրաո այսօր Սպանիա կ'ուղեւորի*

(Մնացեալը շարունակութիւնը կարդալ Դ. Է.)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍՐԲԱԶԱՆ ԸՆԴՎԶՈՒՄ

— • —

Կը յիշեմ կարդացած ըլլալ Լեւ Թոլսթոյի պատմուածքներուն մէջ :—

Սուրբ մը կ'ապրէր անապատին մէջ, սուրբ մը որ իր օրը կ'անցընէր աղօթելով, ինչ մը կանանչեղէն ծամելով եւ վրայէն ալ փարչ մը ջուր խմելով: Սրբութեան բոլոր պատուիրանները այսպէս իրագործելէ վերջ, կը խորհի Երկայնանալ անապատի մեծաւորին, որու սրբութեան համբաւը հրաշքներ գործել կուտար :

— Հա՛յր, կ'ըսէ սուրբը իր մեծաւորին, յարգելի սրբութեան բոլոր ւլատուիրանքները, այժմ ի՞նչ կրնամ ընել՝ արժանի դառնալու համար երկնաւորին :

Սուրբերուն սուրբը կը հարցնէ ·

--- Օրդ ի՞նչպէս կ'անցընես:

— Աղօթքով :

Մեծաւորը, առանց յայտնելու իր դժգոհութիւնը, փարչ մը ջուր կուտայ անապատականին ձեռքը,— փարչը լեցուն է մինչեւ շրթները, փոքր շարժում մը եւ ջուրը կը թափի :

— Ա՛ռ այս փարչը, ամբողջ օրը դարձի՛ր հիւղակիս շուրջը, բայց նայէ՛ որ կաթիլ մը անգամ չթափես :

Իրիկունը կը վերադառնայ անապատականը,— կաթիլ մը ջուր անգամ չէ թափած:

— Ի՞նչպէս անցուցիր օրդ:

— Հա՛յր, փարչը ձեռքիս՝ ամբողջ օրը դարձայ հիւղակիդ շուրջը, բայց այնքան ուշադրութիւնս լարած էի ջուրին վրայ, որ չկրցայ աղօթել :

×

Թոլսթոյական չեմ: Բայց Թոլսթոյի այս դասով կ'ուզէի հասկցնել մեր աղօթասէրներուն թէ սրբութիւնը կը կայանայ աշխատանքին մէջ միայն : Կ'աղօթեն անոնք միայն, որոնց հոգին լեցուած է բղջախոհութեամբ, վաւաշոտութեամբ եւ պագշոտութեամբ,--- անոնք իրենք զիրենք կը խաբեն կրօնական զգացումները: Վասնզի կրօնքը— չեմ ուզեր կրկնել նիւթապաշտներու տարազը — *գլօսանք* մըն է փիլիսոփայական առումով, գլօսանք մը հոգեկան: Երբ հոգին լեցուած չէ ստեղծագործական հրաշալի աշխատանքով, առողջութիւնը կը պահանջէ որ պարապութիւնը լեցուի անվնաս, դիւրամարս եւ հանելի նիւթով մը : Գլօսանքով: Եւ կրօնքը գլօսանք մըն է, (ասիկա գրուած չէ ձեր մօրուսաւոր փրոֆէսէօրներուն գիրքին մէջ): Բայց թոյլատրելի չէ որ այդ գլօսանքը մոռցնէ կեանքի նպատակը :

Արդ, հայ ժողովուրդին մէջ ընդվզումով կը տեսնեմ յաճախ որ մոռցուած է կեանքի նպատակը, մոռցուած է մանաւանդ հայ պատմութեան նշանակութիւնը եւ ընթացքը :

Ու մինչ *բուհ*երը մարդ կ'որսան ու յետոյ կը բանդեն անոնց մէջ ազգային տիեզմիզմը, կը բայբայեն մարդկային արուրիւնը, անդին յեղափոխականները գլուխ կը ցցեն՝ ջլատելով մեր ազգային պատմութիւնը փոխադրել եկեղեցիին մէջ, եկեղեցիին Հովանիին տակ : Որդ մը կը բանի մեր ժամանակակից պատմութեան մէջ ,— ընթացիկ վէճերը արգելք եղած են չատերուն , որ ճանչնան այդ որդին կատարած աւերը :

« Ֆրանսահայ Հոգեւոր Միացեալ Եղբայրութեան » կողմէ խօսող մեր բարեկամին նամակը առիթ համարեցաւ, դեռ պիտի արծարծեմ պայքարը, զոր պէտք է վարել, արձակ - համարձակ, կրօնքի բոլոր *պախաչ*ներուն դէմ, յանուն ազգային սրբազան ընդվզումի մը :

ԱՐԱՋ

Բողշեւիկեան բացառիկ խորհրդաժողով մը

— ∞ —

Ամերիկեան թերթ մը Մոսկուայէն կը հաղորդէ թէ յառաջիկայ մարտին Քրեմլինի մէջ պիտի գումարուի համամիութեան խորհրդաժողովը, ուր պիտի վերահաստատուի խաղաղութիւնը կուսակցութեան ծոցին մէջ: Ժողովին բացումը պիտի կատարուի մարտ 10ին, եւ այս առթիւ պիտի փակուի մաքրագործումներու շրջանը, որ կը տեւէր երկու տարիէ ի վեր:

Ամերիկեան թերթին կարծիքով, ուրիշ նշաններ ալ կան, թէ «խաղաղեցման» քաղաքականութիւն կը վարեն այժմ Ռուսիոյ մէջ: Լաւբչնաա Բերիայի Զեկայի պետ նշանակուելէն ի վեր ձեր բակալութիւններու թիւը զգալապէս նուազած է :

Ռուսիոյ մէջ բոլոր թերթերը յանկարծ դադրեցուցին «ժողովրդի թշնամիներ» եւ «վնասարարներ» գտնելու աղաղակը: Ասոր փոխարէն այժմ կը յարձակին անոնց վրայ, որոնք «հասար» ձգեցին եւ չատ մը անմեղ ու անվնաս համայնավարներ արատաւորեցին: Այժմ «մաքրագործում»ի մաքրագործման շրջանն է :

Համայնավար կուսակցութեան անդամներուն արդէն տեղեկացուցած են, թէ ինչ պիտի տայ իրենց այս «խաղաղեցումը »: Սթալինի մօտիկ գործակից Անդրէ Ժդանով հրատարակեց առաջարկներ, որոնցմով կ'ուզէ փոփոխել համայնավար կուսակցութեան կանոնագիրը: Վերջ գտած են «զանգուածային» մաքրագործումները եւ կուսակցութենէն դուրս վտարումները: Այսուհետեւ կուսակցութեան վերահսկիչ մարմինը, որ, ամենաղօր էր, պիտի ենթարկուի կեդրոնական կոմիտէներու որոշման:

Առնցմէ աւելի կարեւոր են հետեւեալ երկու փոփոխութիւնները.-- Առաջին՝ այսուհետեւ կուսակցութեան մէջ պիտի թոյլատուի ընդունիլ բոլոր անոնք որ կը բաղձան արձանագրուիլ, առանց նկատի առնելու թէ ծագումով ինչ են: Մինչեւ հիմա անոնք որ բանուոր կամ բանուորի զաւակ չէին, դժուարութիւն կը կրէին համայնավար դառնալու: Երկրորդ՝ տարին անգամ մը ղեկավար համայնավարները խորհրդաժողով պիտի գումարեն ու ճշդեն երկրին քաղաքականութիւնը :

Եթէ այս առաջարկները քանի մը տարի առաջ ըլլային, հեղինակները կրնային պատժուիլ իրրեւ Լենինի աւանդութիւնները սրբապղծող: Բայց այժմ կացութիւնը փոխուած է : Սթալին կը հաւատայ թէ այս փոփոխութիւնները պիտի մացնէր ինքը Լենին, եթէ ողջ ըլլար: Սթալին ըսած է.-- «Ձեղափոխութիւնը յաղթած է. դասակարգերը ջնջուած են. ընկերվարութիւնը իրականացած է: Ուստի համայնավար կուսակցութիւնն ալ պէտք է փոխուի »:

ՄԵԿ ՆՇԱՆԱԽՕՍՔ ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԱՄԱՐ

— ∞ —

Վերջին տարիներու փորձառութիւնը լ՞ինչ սորվեցուց մեզի: Սորվեցուց որ, մի՛ջազգային կարգուսարքը յօդուտ իւրենց ձեւափոխելու ձեռնարկներուն յաջողութիւնը յարաբերական եղաւ ոչ թէ ձեռնարկուներուն սեփական ուժերուն զօրացման հետ, այլ ուրիշներուն տկարացումով կամ անդամալուծումով:

Եթովպական պատերազմը տեղի ունեցաւ, որովհետեւ Իտալացիները վըստահ էին թէ Անգլիա հինցած նաւարմ մը ունէր եւ Ֆրանսա պիտի չուզէր չարժիլ: Հռենոսեան չրջանին վերազրաւումը, յետոյ Սպանիոյ մէջ միահեծան պետութեանց յայտնի, հըբաւարակաւ միջամտութիւնը տեղի ունենցաւ, որովհետեւ Ֆրանսա ընկերային ու զրամական տագնապ մը կ՝անցընէր, մինչ Անգլիա տակաւին վերազինման ձեւերուն ընտրութեան մէջ կը վարանէր:

Զինեւճափոնական պատերազմը ծագեցաւ, որովհետեւ Սորհրդային Միութիւնը «մաքրազործումներով» էր զբաղած, Անգլիա անչարժութեան էր մատնուած արեւմուտքի եւ Պազեստինի մէջ, եւ Ռոզվէլթի փորձին ներքին հետեւանքները արդելք եղան ամերիկեան քաղաքականութեան՝ որ եւ է յանդուգն փորձ կատարելու արտաքին ասպարէզի մէջ:

Անշլուսը տեղի ունեցաւ, որովհետեւ Ֆրանսա նորէն ինկած էր ընկերային, զրամական եւ նախարարական անհատատութեան մէջ, Իտալիա իր իւղով կը տապկուէր ու չէր կրնար չհրկել իր խաղէն, իսկ Անգլիա Ֆոն Ռիպէնթրոփը կը ոտնկր:

Սանճաքի, Զուտէթեան երկիրներու կարգադրուած զրաւումներն ալ այս կարգէն են, ու ասոր նման պատճառներով ներկայացած առիթներու արդիւնք:

Հայոց պատմութեան ընթացքին ալ, ամէն տեսն, ներքին քայքայումները եւ անկազմակերպ վիճակը չէ՞ որ առիթ են տուած օտար աշխարհակալութեանց, ինչպէս աւելի վերջը, ազգային միաձեւ, միաճոյղ կամքի պակասը տեղի պիտի տար ամէնէն ահաւոր հարուածին, դիւրացնելով գործը ճիւաղներուն:

Բայց ի՞նչ արժէք կ՝ունենան այս փորձառութիւնները, եթէ չենք կրնար դաս առնել անոնցմէ, եթէ չենք կրնար օգտագործել զանոնք ի նպաստ մեր ապահովութեան:

Մեզի ամէնէն առաջ անհրաժեշտ է մէկ բան,— դիտակցութիւն մեր հաւաքական միութեան,— ազգային գիտակցութիւն: Ցեղով զալ իրարու քով ոչ թէ սակարկելու եւ ձեռք բանալու համար, այլ սի՛րտ բանալու, ոչ թէ դուր ափսոսանքներ արձակելու, այլ ուղեղի որոշելու, ծրագիր որդեգրելու, հաւաքական ճիզի համար, որ -ոյժգի հնարաւոր ըլլայ ճամբայ ապահովել տարաշխարհիկ ջուրերու վրայ տատանեալ անդեմ ու հողմավար մեր նաւուն:

Պիտի սթափի՞նք վերջապէս. թէ ոչ այս անդամ ալ պիտի ապաւինք մեծասաներորդ ժամուն:

Ռազմատենչ, տարամերժ ազգայնականութեան մը քամին սկսած է փչել արեւմտեան կողմն այս աշխարհի, ոտնակոխ ընելով ամէն մարդկային իրաւունք: Կը յարգուին միմիայն քաչաքացիին իրաւունքները: Հետեւանքը զգալի կ՝ըլլայ նաեւ Հայուն վրայ որ չի կրնար անտարբեր մնալ: Մենք Հայերս չենք կրնար արժանապատուութեամբ չլեցուիլ եւ մեր մասին սբեներացուած հանրային կարծիքին տակ մնալ անվրդով: Պատրանքներ ալու հետամտութիւն մը չէ մերը, այլ ճանչցուելու, զանազանուելու բուռն փափաք մը: Այո, Հայը իր վերապահումն ունի: Այդ վերապահումին խորքը ծանօթ է բոլորին: Այդն անդամ որ, իրաւացի կամ անիրաւ, վախն ունենանք զէշ դատուելու, մեր արժանապատուութիւնը կը խօսի անհատապէս: Բայց հակամարդկային տագնապի րոպէներուն պէտք է խօսի ազգայնապէս:

Արեւելքցի ենք ու դիւրազգած: Բնութեամբ հարուստ, տապալուրուղ, ծայրայեղ զգացումներէ տարուող: Զունինք թերեւս սառ վերլուծում եւ ճիշդ չափ: Ցետոյ մեծ հետաքրքիր մը չկայ մեր ազգին ծայրագոյն տարրերուն միջեւ: Ամէնէն հարուստն անդամ չատ հարուստ չէ այստեղ. եւ մուրացկաններ չունինք: Ցեղը քիչ զանազանութիւն ունի, մանաւանդ մեծ ազէտէն առքին: Ամէն ինչ խոր միահայութեան կը ձգտի. կէտ մը որ հետզհետէ աւելի կը չեշտուի պարագաներու եւ դէպքերու ստացած դոյնով, եւ անհրաժեշտ պահանջ կը դառնայ: Ատոր համար, որ եւ է արտայայտութիւն անհատական ըլլալէ աւելի ամէնուն եղող լար մը կը թրթռացնէ:

Գիտակցինք ասոր:

Ցետոյ, այս մշակութային վերիվայրումին մէջ որ մարդկութ պատմութիւնն է, պէտք է յենակէտներ պահել: Մեզ հիւրընկալողներուն հետ մեր գործակցութիւնը պէտք է հետապնդուի փոխադարձ վստահութեան ոգիով: Իւրաքանչիւրը պարտաւոր է օժանդակելու այս համաձայնութեան: Այդ համաձայնութիւնը կարելի կ՝ըլլայ այնատեն միայն, երբ որ եւ է կասկածի, որ եւ է թիւրիմացութեան տեղի չի տրուիր:

Քանի որ քովէ քով պիտի կռուինք, անհրաժեշտ է իրար հասկնալ եւ իրար չարդել:

Մեր զանազան միութեանց անդամները երբ ներկայ կ՝ըլլան օտար չարանուն կազմակերպութեանց հանդէսներուն, պէտք չէ որ այդ տեղափոխութիւնը նկատեն պարզ առիթ մը նոր բաներ, նոր մարդիկ տեսնելու: Բանական չէ ատիկա: Պէտք է անոնք վստահ ըլլան թէ կուտան օտարին ուելի բարձր գաղափար մը մեր ղեղարուեստական ըմբռնումներուն, մեր ճաշակին, մեր համոզումներուն եւ մեր զգացումներուն մասին: Ասիկա անհամեմատօրէն աւելի պիտի ծառայէր մեր դատին:

Կարելի է, առանց վիրաւորելու ազգային հպարտանքը մեր հարեւաններուն, աշխատակցութեան դեռիններ ստեղծել, հասարակաց չահեր որոնել, վերջապէս փափաք արթնցնել անոնց մօտ մեր մասնակցութեան եւս դիմելու ամէն անդամ որ առիթը ներկայանայ:

Այս նպատակին առաջադրութեամբ կարելի է ֆրանքեւհայ, ռումանեւհայ, յոյնեւհայ ընկերակցութիւններ կազմել: Հող չէ, տիրող երկրին դոյները ծող ծածանին մեր գլխուն վերեւ: Բայց մեր մշակոյթի գաշտերուն բերքն ալ, խնամով յարգարուած, երբեմնցնենք մեր հարեւաններուն իրենց արուեստի հարստութեանց հետ փոխն ի փոխ: Այս կը պահանջէ մեր ազգային արժանապատուութիւնը:

Հող չունինք՝ արձան եւ կոթող կանգնելու համար, բոյն չունինք՝ հայ անունով մկրտելու. տէր տիրական չունինք. զէթ մեր ազգային հարստութիւններն արժեցնենք, արժեցնելով նաեւ մեզ անոնցմով: Օտարին վրայ լաւ տպաւորութիւն չենք թողուրամէն անդամ: Պէտք է վերջ տանք մեր անհարկութեանց: Երբ օտարը կը հրաւիրենք, մեր զանազան արտայայտութիւններուն մէջ պէտք է աւելի հրապուրիչ յարգարանք մը դնել: Ֆրանսային մանաւանդ, երբ ինքզինքը հանդիստ զգայ, աւելի հեշտօրէն մեր տրամադրութեան տակ մնալու հակամէտ է, ու աւելի դիւրայօժար՝ խնդրուած որ եւ է ծառայութեան կատարման: Մեր հարեւանները մեր կարծածէն չատ աւելի լայն տրամադրութիւններ ունին զօրս չենք դիտեր յօդուտ մեր դատին օգտագործել: Ֆրանսային կ՝ուզէ եւ ուզած է միշտ հաճելի ըլլալ, քան թէ փայլիլ: Զարդացած փարիզցին իր նմաններուն հետ ապրելու սահմանուած ամենայաջող եւ ամենակատարեալ քաղաքակիրթ մարդն է:

Թող չառարկուի թէ չեն հետաքրքրուիր մեզմով: Ֆրանսացին միշտ հետաքրքիր է, նորութեան, ինքնատպութեան ծարաւի: Միայն թէ, հետեւողականութիւն կը փնտռէ ձեւի:

Պէտք չէ անտեսել այս կէտը:

Չեմ դիտեր, նկատեցի՞ք թէ, երկու տարիէ ի վեր Ֆրանսաբնակ Սպանացիներ այստեղ սարքեցին բազմաթիւ հանդէսներ ու ներկայացումներ, որոնց ընթացքին ոչ միայն իրենց ստմային հարստութիւնները, մշակութային զանձերը ցուցադրեցին, այլ եւ, մէջ ընդ մէջ, Ֆրանսացի թէ սպանիացի բանախօսներով, լուսաբանեցին ներկաները, չեշտելով ընկերային, կրօն - պատմական նոյնութիւններ կամ նմանութիւններ ու-նէն տեղացիներուն հետ: Այդ բոլորը անշուշտ մթնոլորտ ստեղծելու, զանազին պատրաստելու դիտումով: Կարելի չէ ըսել թէ այդ ջանքերը ապարդիւն անցան:

Բայց թողունք այդ հարցը որ մեզ չատ հետաքրքրող կրնայ տանիլ:

Անոնք որ կը հաւատան թէ յաւիտենականութեան ճառագայթը թափանցած է այս ցեղին մէջ, անոնք՝ որոնց սրտերը ընդունակ են բարախոսելու իսկական հետ համաչարկ, վերջապէս անոնք որ՝ ունին ազգային միութեան ու ապահովութեան ըմբռնումը, պէտք է գիտնան թէ այդ ըմբռնումը կը պարտադրէ մէկ կարգախօս բոլորին համար, եթէ երբեք կ՝ուզեն զայն յարգել:

Եթէ չփորձենք այս ճիզը,—որ հանդիսատեսական միութենէ աւելի բան մըն է, ու պէտք է որ թարգմանուի, ամէն առաւօտ, հոգիի քաղուածքով, վերաչինութեան կամքով, կրնանք խեղել մեր դատը:

ԱՐԱՄ ԱԶՆԱՒՈՒՐ

ՆՈՐ ԵՒ ՉԱՐԱՃՈՒՔ ԱԶԴԱՆՇԱՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

— ∞ —

« ՊԷՏՔ Է ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԵԼ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ »

»»» · «««

ԽՄԲ.— Թուրք ծանօթ հրապարակագիր մը, Փէյամի Սէֆա, գլուխն սկսած է նոր շարժումի մը, վերջնապէս փոխիրացնելու համար ոչ-թուրք փոքրամասնութիւնները: Ահաւասիկ իր առաջին գրութիւնը, այնքան չափաւոր (Ճիւմհուրիյէթ, 31 Յուլիս - Ուլար).

— «Ազգային միութիւնը կը հալեցնէ նաեւ ազգի կազմին խառնուած փոքրամասնութեանց ցեղային ու լեզուական տարբերութիւնները: Թուրք է այն յոյն եւ հայ հայրենակիցը, որ բարքի ու սովորութեան տեսակէտով տարբերութիւն չունի ինձմէ եւ ինծի չափ թուրքերէն կը խօսի: Բայց ամ - բողջ խնդիրը կը վերաբերի այն ընդ - գիմութեան, զոր կը ցուցնեն այդ տարբերութիւնները: Երկրին մէջ մեծ չափով առաջ բերած են փոքրամասնութիւնները, որոնք չեն ուզեր թուրքերէն խօսիլ, թուրքերէն կարդալ, ինչպէս նաեւ հարազատ թուրքեր աշխատցնել իրենց առեւտրական հաստատութեանց մէջ: Որովհետեւ կը դտնուինք առիթը ընդդիմութեան մը, որ առաջ կուգայ հիմնական ու ազգային պայմաններու բռնաբարումէն: Տարիներ, եւ այս ընթացքով դարեր պէտք են, մշակութային ճամբով այդ ընդդիմութիւնը խորտակելու համար: Պէտք ունինք ռատիքալ (արմատական) սիսթէմի (դրութեան) մը:

Եթէ չգտնուէինք ռէվիզիոնի (վերանայութեան) չրջանի մը մէջ, որ այդերը կը հրաւիրէ որոշ ըլլալ իրենց տեսակէտներուն մէջ, կրնայինք իր ընթացքին թողուլ եւ ամուշի կապել այս դատը: Բայց կը մտնենք այնպիսի պատմական չրջանի մը մէջ, ուր ըստիպուած ենք մեր ամէն սկզբունքին համար հաշիւ տալ մեզի եւ աշխարհի: Ցայտարարենք թէ ազգայնականութիւնը, որ Թրքական յեղափոխութեան երկու հիմերէն մէկն է, չի կըրնար հանդուրժել սակարկութեան:

Եթէ Օսմանեան կայսրութիւնը տըկարացաւ եւ ամէնէն վերջը բաժան բաժան եղաւ, արտաքին ազգակներէն աւելի՝ ներսը իր հանդիպած ընդդիմութիւնն էր պատճառը: Այս դիմադրութիւնները երբ երեւան չգան որոշակի, կը զարգանան մշակութային եւ տնտեսական սմսեղուկ չարժումով մը: Հոս գաղտնի թրըստ մը, հոն՝ բացայայտ հակաթրքութիւն մը: Ահա նոր չանները այն ընդդիմութեան որ կը սպառնայ ազգային միութեան:

Եթէ ներկայ աշխարհը դտնուէր խաղաղ ու բարգաւաճ զարգացման չրջանի մը մէջ, մեր ազգային միութեան պաշտպանութիւնը կրնար մնալ սզգային մշակոյթի շարժումի մը սահմանին մէջ: Թուրքերէն տառի, թուրքերէն գրքի ու թերթի նման զէներու դանդաղ ազդեցութիւնը կը բաւէր մեզի: Բայց ներկայ աշխարհը ալեկոծուած է եւ մեր ապրած պատմական չրջանը անհրաժեշտ կը դարձնէ ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԵԼ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՆՀԱՇՏ ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ:

Քաղաքական միութեան անհաչտ կազմակերպութիւնները՝ կուսակցութիւններն են: Ազգային միութեան անհաչտ ընդդիմութիւններն ալ՝ ազգային օրկանը կրծող բոլոր ճրիակեր չանկութիւնները, սկսեալ հակազգային գաղափարներէն մինչեւ թրքական միութեան օտար մշակութային եւ տնտեսական չարժումները:

Երբ ասոնք հաչուեյարդարի են - թարկուին, այն ատեն փոքրամասնութեանց ցեղային եւ կրօնական տարբերութիւնները չեն կրնար խանգարել ազգային միութիւնը: Միաժամանակ, հակազգային գաղափարները չեն կըրնար առօրեայ հրատարակութեանց մէջ մարդ խաբելու ելլել: Այս է միակ Համբան՝ ազգային միութիւնը արմատապէս առողջացնելու »:

Ահա երկրորդ յօդուածը, դարձեալ « ճիւմհուրիյէթ»ի մէջ (8 փետր.):

— « Թուրք դրականութեան մէջ Հրեայ բանաստեղծ մը, հայ քննադատ մը կամ յոյն վիպագիր մը չկայ: Բայց ամերիկեան դրականութեան մէջ հայ Ուիլեըմ Սարոյեան մը կայ որ իր պատմուածքներով անուանի է եւ անցեալներս դրականութեան մեծ պարգեւ մը չհատած է: Անգլիական դրականութեան մէջ Մայքըլ Արլէն մը կայ որ, (իր բուն անունը Տիգրան Գույումճեան է) «կանաչ Գլխարկ»ի նման, կարծեմ քանի մը լեզուներու թարգմանուած մէկիկ աւելի վէպեր ունի: Վերջերս ալ չիմացա՞նք որ Ֆրանսական դրականութեան մէջ վերչին Կոնքուռի մրցանակը չահող Անրի Բրուայան ալ Հայ է: Եւրոպական դրականութեան եւ արուեստի պատմութեան մէջ հրեայ դրողներ եւ արուեստագէտներ ալ խիստ չատ են:

Չենք անդիտանար թէ հայերը թուրք ժողովրդական բանահիւսութեան (ֆոլքլոր), մանաւանդրաբար մեր թատրոնին եւ երաժչտութեան մեծ ծառայութիւններ մատուցած են: Բայց անոնց թուրքերէն արուեստներուն հետ չահագործութիւնը չրջանի մը համար սահմանափակուած է: Գիտնանք նաեւ թէ, իրենց առոգանութիւնը չկարենալ կատարելագործելուն համար է որ ստիպուեցան հեռանալ բեմէն:

« Ազգային եւ քաղաքական միութիւն » խորագրով մէկ յօդուածին մէջ, գրած էի թէ թուրք միութիւնը կարելի չէ լրացնել միմիայն իրաւական եւ քաղաքական յատկութիւններով: Ազգ. Միութիւնը, ոչ թէ մէկ քանի, այլ բոլոր ընկերային հաստատութիւններու մասնակցութեամբ է որ կրնայ իրականանալ: Ատոնց կարդին եւ ատոնց գլուխը կուգայ լեզուի եւ դեղեցկագիտական ճաչակի կապը:

Ամէն բանէ առաջ լեզու եւ դրականութիւն: Դեռ կը դտնուինք այն չրջանին մէջ, ուր կը բաղձանք փոքրամասնութեանց ոչ թէ դեղեցիկ թուրքերէն գրելը, այլ զէշ թուրքերէն չըխօսիլը: Կ՝ուզենք որ, զէշ իսկ ըլլայ, անոնք թուրքերէն խօսին հանրային չրջաններու մէջ, եւ այսքանը իսկ չենք կրնար լսելի ընել իրենց:

Մինչ մէկ ազգի մը եւ մէկ ազգ. միութեան մը պատկանելու համար, պաչտօնական պայմաններու եւ օրէնքներու առանցքին չուրջ ապրելով, չի թաւեր միայն առեւտուրով յարաբերութիւնը: Այս «հեռուէն բարեւ հայբենակցութեան» կատարելութեան հասնելուն համար, թուրքերէն, նոյնիսկ լաւ թուրքերէն խօսիլն ալ չէ վերջաւորութիւն, այլ սկզբնաւորութիւն մըն է:

Թուրքիոյ փոքրամասնութիւնները, մինչեւ որ արագութեամբ չանցնին փողոցի լեզուէն սկսեալ բոլոր լեզուի հանգրուանները, հաւատարիմ մնացած ամբողջ ազգի մը ունենալու համար, որոնք կը վիրաւորեն մեր ազգ. միութիւնը: Որքան մեզմէ, անոնցմէ ալ կը սպասենք հայրենակցի դօրաւոր թափեր, խորտակելու համար այս ընդդիմութիւնը »:

*** Այս վերջին գրութեան առթիւ Հրեայ մը յիշեցուցած ըլլալով իսպանիոլերէնով Ալպրամ Նաումը եւ Աւրրամ կալանթին, թուրք հրապարակագիրը կը պատասխանէ.

— « Քանի՞ հոգի կայ Հրեաներէն որ կը հասկնան անոնց լեզուն: իմ լսել ուզածս այն է որ՝ որքան առնի որ ազգ. հաւաքական մշակոյթի չարժում մը չըլլայ փոքրամասնութեանց մէջ, մեզ չի գոհացներ անոնց մէկ ազգ. գոյութեան մէջ ունեցած իրաւական եւ քաղաքական կացութիւնը, ասոր համար անհրաժեշտ է որ մէկ տեղէն վերցուին չուկային մէջ եղած ձին պէս, գրականութեան մէջ փոքրամասնութիւնները մեզմէ բաժնող լեզուի կատարելագործութեան տարբերութիւնը »:

Osար աշխատաւորներուն մասին

« Սը Սուար »ի մէջ, Աշխատանքի Ընդհ. Դաշնակցութեան փոխ - քարտուղարը, Անտրէ Պոթրօ, կը քննէ Ֆրանսայի օտար աշխատաւորներուն հարցը, հարց մը որ «կը մնայ միչտ այժմէական»:

— Ո՞րքան օտարական կայ Ֆրանսայի մէջ: Ե՞րբ, ի՞նչպէս եւ ինչո՞ւ եկած են: Ի՞նչ պարտաւորութիւններ ենթակայ են: Իրենց ներկայութիւնը ի՞նչ հետեւանքներ կրնայ ունենալ Ֆրանսացի աշխատաւորներու կեանքի պայմաններուն, աշխատանքի չուկային կացութեան եւ, ընդհանուր կերպով, տնտեսական դէպքերու վրայ: Ամէն բան ըսած ըլլալու համար, օտար աշխատաւորներու ներկայութիւնը ցանկալի՞ է թէ ցանկալի չէ:

Ահաւասիկ հարցումներ, որ կը դրուին հանրային կարծիքին առջեւ եւ որոնց յաճախ ի վիճակի չէ պատասխանելու առարկայօրէն, մանաւանդ որ, ժամանակ առ ժամանակ, բարեմիտ մարդիկ Ֆրանսա բերուած օտարականներու վրայ կը նետեն մեր ներքին դժուարութեանց պատասխանատուութիւնը:

Օտար աշխատաւորներու հարցը կարեւոր է եւ թէ բարի: Ու կը մնայ միչտ այժմէական: Ճիշդն ըսելով, այս հարցը մտնելու ուշադրութեան արժանի դարձաւ պատերազմէն վերջ, երբ Ֆրանսա պարտաւորուեցաւ օտար աշխատաւորներ բերել, որովհետեւ պէտք ունէր՝ վերաչինելու համար աւերակները եւ փոխարինելու համար բազուկները, որ պակսեցան պատերազմին հետեւանքով: Աշխատաւորներու գաղթի լայն չարժում մը սկսաւ դէպի Ֆրանսա, մանաւանդ բար կեդր. Եւրոպայէն:

Ցարաբերութիւնը: Այս «հեռուէն բարեւ հայբենակցութեան» կատարելութեան հասնելուն համար, թուրքերէն, նոյնիսկ լաւ թուրքերէն խօսիլն ալ չէ վերջաւորութիւն, այլ սկզբնաւորութիւն մըն է:

Թուրքիոյ փոքրամասնութիւնները, մինչեւ որ արագութեամբ չանցնին փողոցի լեզուէն սկսեալ բոլոր լեզուի հանգրուանները, հաւատարիմ մնացած ամբողջ ազգի մը ունենալու համար, որոնք կը վիրաւորեն մեր ազգ. միութիւնը: Որքան մեզմէ, անոնցմէ ալ կը սպասենք հայրենակցի դօրաւոր թափեր, խորտակելու համար այս ընդդիմութիւնը »:

*** Այս վերջին գրութեան առթիւ Հրեայ մը յիշեցուցած ըլլալով իսպանիոլերէնով Ալպրամ Նաումը եւ Աւրրամ կալանթին, թուրք հրապարակագիրը կը պատասխանէ.

— « Քանի՞ հոգի կայ Հրեաներէն որ կը հասկնան անոնց լեզուն: իմ լսել ուզածս այն է որ՝ որքան առնի որ ազգ. հաւաքական մշակոյթի չարժում մը չըլլայ փոքրամասնութեանց մէջ, մեզ չի գոհացներ անոնց մէկ ազգ. գոյութեան մէջ ունեցած իրաւական եւ քաղաքական կացութիւնը, ասոր համար անհրաժեշտ է որ մէկ տեղէն վերցուին չուկային մէջ եղած ձին պէս, գրականութեան մէջ փոքրամասնութիւնները մեզմէ բաժնող լեզուի կատարելագործութեան տարբերութիւնը »:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (18)

ԳԷՈՐԳ ՄԱՐՋՊԵՏՈՒՆԻ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ)

— ∞ —

Գրեց՝ ՄՈՒՐԱՑԱՆ

— Այո՛, դժբաղդաբար այդպէս է - ղաւ վախճանը... բայց ո՞վ կը կարծէր...

— Ա՛խ, Սեդա, դոնէ մի կերպով հասկացնէիր ինձ այդ գաղտնիքը:

— Թագուհի... հապա իմ տուած խոստո՞մը... կարո՞ղ էի մինչեւ դերժել նրան:

— Ա՛յ կին, չէ՞ որ հօրս յայտնելով՝ դրժել ես արդէն:

— Հօ՞րդ... Այդ ուրիշ է, Թագուհի, նա տղամարդ էր. նա հեռատեսութիւն ունէր:

— Եւ ա՞յս է հեռատեսութիւնը. Ինքդ հօ տեսնում ես վախճանը:

— Մենք կանայք չատ մտացիր ենք. ներկայի փոքրիկ դառնութիւնները հեշտութեամբ մոռացնել են տալիս մեզ անցեալի բիւրաւոր քաղցրութիւնները... Սեւադայ իշխանը մեծ փառք պատրաստեց իւր դստեր համար, այդ փառքը վայելեց իմ Թագուհին:

— Այո, եւ, սակայն, ներկան մոռացնել տուաւ անցեալը:

— Ինձ թւում է թէ առաւել արդարացի կը լինէր, եթէ ներկայի փոքրիկ վիշտերը աչխատէինք մեղմացնել անցեալի քաղցր յիչատակներով:

— Որո՞նք են դրանք, Սեդա, ես չեմ յիչում. ես քաղցրութիւն չեմ տեսել իմ ամուսնական կեանքում:

Սեդան խորհրդաւոր եղանակով ժպտաց:

— Դու ծիծաղո՞ւմ ես, մայր Սեդա. հապա յիչի՛ր, Թուի՛ր այդ քաղցրութիւնները. գուցէ ես անոնք մտաբերելով իմ այժմեան ցաւերը մոռանամ:

— Օ՛, չատ երկար կը տեւէ այդ, Թագուհիս, դու պէտք է հանդստանաս:

— Ոչ, ասա, պատմի՛ր. իմ հանգստութիւնը քո զրոյցների մէջ եմ գըտնում. այս գիչերը քունը չի մօտենալ աչքերիս. պատմի՛ր, ես լսում եմ:

Այս ասելով Թագուհին նորէն պատկեց՝ հոլանի թեւը բարձերին եւ ձեռքը ծնօտին յենլով: Սեդան վեր կացաւ եւ ծածկեց նրան մի նրբագործ շղարշով:

— Եւ այդպէս, ուրեմն, մոռացել ես դու բոլորը, իմ սիրելի Թագուհի. այժմ կը յիչեցնեմ...

— Հապա՛:

— Մտաբերո՞ւմ ես այն օրը, երբ դու եւ մեծ իշխանուհին վերադարձաք Աչէնից:

— Ցիչում եմ. երկու օր էր ինչ Մարղպետունի իշխանը հեռացել էր մեր ամրոցից:

— Եւ ես պատմեցի քեզ բոլորը, ինչ որ ձեզանից յետոյ անցել էր Գարդմանում:

— Այո. եւ ես չատ վշտացայ որ Արքայորդուն չէի տեսել:

— Եւ ի՞նչպէս նրա մասին արած իմ նկարագրութիւնները ոգեւորում էին քեզ:

— Ցիչում եմ:

— Չէնց այդ օրը սուրհանդակ հասաւ Բագրեւանդից, որ յայտնում էր թէ՝ Ցուսուփը Աչոտի դալը լսելով՝ խոյս է տալիս դէպի Ատրպատական. իսկ Արքայորդին հանելով Բագրեւանդ՝ զօրեղ կռիւ է ունեցել Ցուսուփի Թողած զօրքերի հետ, որոնց ի ըստ ջարդել ու ցրել է. իսկ նրանց դէհաւոր իշխաններին բռնելով՝ տիկէ է հանել ու ամրոցի աչտարակներից կախել: Այս առաջին վրէժն էր որ քաջ որդին լուծեց իւր հօր սպանիչներից: Այս լուրը սարսափ էր ղեղ Հադարացիների վրայ:

— Ցիչում եմ. եւ ի՞նչպէս մեզ ամենից ոգեւորում էր այդ: Ես ինքս մեծագին նուէրներ տուի սուրհանդակին այդ անդրանիկ բարելուրի համար:

— Այնուհետեւ հեղհեղուկ դալիս էին լուրեր թէ Արքայորդին մտաւ Շիրակ, անցաւ Գուգարք, թէ ամէն տեղ գօրաւոր կռիւ է մղում Հադարացիների դէմ, ջարդում, ոչնչացնում է նրանց, բերդերն ու քաղաքներն առնում, դերիներն ու բանտարկեալներն ազատում, աւերակ ամրոցները վերաշորոգում, ամէն տեղ պահապան զօրքեր կարգում եւ արշաւանքը առաջ է տանում:

— Ցիչում եմ... Ասում էին որ Ցուսուփը, լսելով Արքայորդու քաջագործութիւնները, սարսափել էր, վախենալով թէ դուցէ նա իւր սուրը դարձնէ դէպի Ատրպատական, ուր որջնում էր ինքը:

— Այդպէս ասում էին, բայց Արքայորդին դեռ սեպհական երկիրը պէտք է մաքրէր Հադարացի հրէչնեերից: Այդ էր պատճառը, որ Գուգարքը նուաճելուց եւ Վասակ ու Աչոտ Գնդունի իշխաններին յանձնելուց յետ՝ նա անցաւ Վրաստանի սահմանը, Տփխուն ազատելու: Այդտեղ էլ Հաջարացիք մեծ ոյժ ունէին: Վրացի ազգերը հեծում էին նրանց բարբարոսական լծի տակ: Մեր դիւցազնը ինչպէս կատաղի մի փոթորիկ հասաւ Տփխու: Նրա հուժկու բանակի առաջ, որ ըստ ուարացել էր հետզհետէ, Հադարացոց չօրութիւնը չկարողացաւ դիմանալ:

«Հայերը չարդեցին նրանց, ցրեցին, Արաբացի իշխանները դերելով՝ չղթայի գարկեցին, իսկ Տփխոը ազատելով՝ վերադարձաւ Ուտիք:

«Այստեղ էլ, ինչպէս գիտես, Ուխտիսիք էին ազատարել: Սակայն նրանց նուաճելու համար մեծ աչխատանք գործ չդրաւ Արքայորդին: Միայն մի քանի սրիկայական գնդեր ցրելուց յետոյ ամէնքը խաղաղեցան, մանաւանդ որ վիճխարի Մովսէսը վերակացութիւն կարգուեցաւ նրանց վրայ:

«Փառաւոր էր Արքայորդու յաղթութիւնը Աղուանից խորաճորում, ուր ընդհանուր բանակից վերցրած վեց հարիւր զինուորներով միայն ընդարձակ ջնջից այնտեղ թագնուած Հադարացիների վերջին զօրախումբը: Ասում էին որ նրանցից չէր ազատուել մինչեւ անդամ մի զօրական, որ զդյուանէր Ցուսուփին իրանց կրած պարտութեան համար:

— Այդ բոլորը ես բերան զիտեմ, Սեդա, դու ինչո՞ւ համար ես կրկնում, հարցրեց Թագուհին:

— Ցոյց տալու համար այն բնական ճանապարհը, որով առաջնորդել Գարդմանայ Օրիորդի դժբաղդութիւնը, պատասխանեց Սեդան խորհրդաւոր եղանակով:

(Շար.)

ԵՒ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ՉԻ ՄՈՌԱՑԱԾ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՍԻՐՈ ԶՈՀԱՑԱԾ ՀԱՅԵՐ

Ամէն անգամ որ մեր հայրենասիրական զգացումները կը գրգռուին, ամէն անգամ որ մեր հայրենասիրական զգացումները կը գրգռուին, ամէն անգամ որ մեր հայրենասիրական զգացումները կը գրգռուին, մեր մտքին մէջ կը ծագի հարցումը՝ ինչո՞ւ համար կը սիրենք մեր հայրենիքը, ինչո՞ւ համար կը սիրենք մեր հայրենիքը, ինչո՞ւ համար կը սիրենք մեր հայրենիքը,

ՓԱՐԻԶԻ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ԵՒ ՇՐՋ.ՀԱՑՐ.ՄԻ. ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԱՊՐԻԼ 23ԻՆ

իբրեւ արտակարգ դեսպան, բանակցելու համար Զօր. Ֆրանքոյի եւ անոր գլխաւոր գործակիցներուն հետ: Պ. Պէրառ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ եւ չատ լաւատես կ'երեւայ: Իր գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ՝ կարգ մը երաշխաւորութիւններ ստանալ, որպէսզի Ֆրանսա կարենայ հռչակել պաշտօնական ճանաչումը:

*** « Նիւ Եորք Հէրըլտ », « Տէյլի Մէյլ» եւ ուրիշ թերթեր կը գրեն թէ հանրապետական Սպանիոյ նախագահը, Ազեանա, որ Փարիզ կը գտնուի, մերժած է Մատրիտ վերադառնալ, աւելորդ գտնելով պատերազմին չարունակութիւնը: Արտաքին նախարարը, Տէյլ Վայօ առջի օր Փարիզ եկաւ օդանաւով, եւ ամբողջ օրը զբաղեցաւ նախագահը համոզելու, բայց կ'ըսուի թէ ձախողած է եւ Վալենսիա պիտի վերադառնայ:

Արտաքին նախարարէն զատ, նախագահին հետ կարեւոր տեսակցութիւններ ունեցան Լոնտոնի դեսպանը եւ երկու զօրավարներ: Վարչապետն ալ ստիպողական հեռագիրներ ուղղած է նախագահին, որպէսզի վերադառնայ: Զեռնարկները կը կատարուին որպէսզի նախագահը գոնէ չհրաժարի, որովհետեւ այդ պարագային ստիպուած է իր հրաժարագիրը յանձնել խորհրդարանի նախագահին, որ նոյնպէս Փարիզ կը գտնուի: Եթէ երկու նախագահները համաձայնին, Մատրիտի կառավարութիւնը կը կորնցնէ իր հեղինակութիւնը:

« Մաթէն » կ'իմանայ թէ 48 ժամէ ի վեր բազմաթիւ պաշտօնագիրներ կրակի տրուած են Փարիզի սպանիական դեսպանատան մէջ: Իսկ « Թան » նկարագրելով դեսպանատան մէջ տիրող իրարանցումը, կը գրէ թէ չէնքին երեք դուռները խիստ հսկողութեան տակ առնուած են ոստիկաններու կողմէ: Պաշտօնեաները գլուխ քերելու ժամանակ չունին, բարապաններէն ստիպուած են ճամբել այցելուները, մասնաւորապէս լրագրողները: Հազիւ կարելի է օգնական քարտուղար մը տեսնել, տան անդամ փորձելէ վերջը: Իսկ բացարձակապէս անկարելի է մօտենալ նախագահ Ազեանայի, որ դեսպանատան հիւրն է Փարիզ գալէն ի վեր:

Գերման զօրաշարժ Մարս 6ին ?

— ∞ —

« Թայմզ »ի Ուաշինկթընի թղթակիցը ձայնասփիւռ ճառի մը մէջ ըսաւ, թէ լինք որոշ տեղեկութիւն ստացած է որ Գերմանիա Մարտ 6ին ընդհ. զօրաշարժ պիտի կատարէ, « վախցնելու » համար Անգլիան ու Ֆրանսան, որպէսզի տեղի տան գերմանեւիտական գաղթային պահանջներուն առջեւ:

Իտալիա 60,000 զինուոր համախմբած է Լիբիոյ մէջ

— ∞ —

Իտալիոյ արտաքին նախարար կոմս Ճիանօ, անգլիական դեսպանին հետ խօսակցութեան մը ընթացքին, խոստովանեցաւ թէ Իտալիա 60,000 զինուոր համախմբած է Լիբիոյ մէջ եւ կրնայ ի հարկին այս քանակը աւելցնել, նկատի առնելով Ֆրանսայի պատրաստութիւնները Թունուզի մէջ:

Կոմս Ճիանօ ըսաւ նաեւ անգլիական դեսպանին, թէ Իտալիա չի կրնար դադրեցնել մամուլի պայքարը Ֆրանսայի դէմ:

Սպանիոյ գերարուեստական հարստութիւնները պահ կը դնեն Ժընեւ, Ազգաժողովի չէնիին մէջ

— ∞ —

Փետրուար 13ին Ֆրանսայի վրայով Ժընեւ ղրկուեցան հանրապետական Սպանիոյ փախստականներու բերած գեղարուեստական հարստութիւնները, որպէսզի ի պահ դրուին Ազգաժողովի չէնքին մէջ, անորոշ ժամանակի համար:

Այս առարկաները կը պատկանէին նախապէս Մատրիտի Փրատօ գեղարուեստական թանգարանին եւ թագաւորական պալատին: Երբ հանրապետականները նահանջեցին Մատրիտէն, իրենց հետ բերին զանոնք Պարսելոնա, անկէ ալ՝ Ֆրանսա, եւ այժմ՝ Ժընեւ:

Այս առարկաները գետեղուած էին 20 վագոններու մէջ եւ միջազգային օդերեւութային սահմանադրութիւնը՝ Ֆրանսական զինուորական խիստ հսկողութիւն ի գործ կը դրուէր:

Ասոնց մէջ են Փրատոյի թանգարանի 500 լաւագոյն նկարները, որոնք յայտնի նկարիչներ Վէլասքէզի, Կոյայի, Էլ Կրէգոյի, Միւրիլլոյի եւ Մանթէկնայի գործերն են: Կան նաեւ մօտ 800 թանկագին գորգեր, որոնք 16րդ դարու հնութիւններ են, ֆլամանական: Ասոնցմէ զատ՝ 1100 կտոր ուրիշ գեղարուեստական առարկաներ, ինչպէս արձաններ, ոսկեղէն անօթներ, գոհարեղէն եւն.:

*** Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը լուծեց բոլոր քաղաքական կուսակցութիւնները, ազգայնական Սպանիոյ մէջ:

*** « Թայմզ »ի թղթակիցը քննութիւն մը կատարած ըլլալով Պարսելոնայի մէջ, կը գրէ թէ 2000 քահանաներ ջարդուած են, ութ եպիսկոպոսներէ երկուքը սպաննուած, Լերիտայի կղերին 80 առ հարիւրը ջարդուած, իսկ Պարսելոնայի բոլոր եկեղեցիները աւերի տրուած եւ հրկիզուած են, բացի մայր եկեղեցիէն եւ մերձակայ եկեղեցիներէն: Պարսելոնայի եպիսկոպոսին հետքը կորսուած է 1936 դեկտեմբերէն ի վեր::

ՋՈՒԻՑԵՐԻՈՑ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՋՈՒԻՑԵՐԻՈՑ կառավարութիւնը որոշեց ճանչնալ զօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը:

ՉԵԽՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ մէջ հրեայ պետական պաշտօնեաները բռնի բերանացի հաղորդուեցաւ, որ պաշտօնէ քաշուին: Կամաւոր հրաժարողները կենսաթոշակ պիտի ստանան: Չեխոսլովաք պինուորական պատուիրակութիւն մը Պերլին գնաց, գերման կառավարութեան ծանօթանալու համար ռազմական գոյքեր:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ վարչապետը, Իմրէտի, որ վերջերս կ'ամբաստանուէր իբրեւ հրէածին, բայց վճռապէս հերքած էր, ստիպուեցաւ հրաժարիլ, վերջին պահուն ստուգած ըլլալով թէ մօր կողմէ իր մեծ հայրերէն մէկը իսկապէս Հրեայ էր: Այս յայտարարութիւնը մեծ տպաւորութիւն գործեց մանաւանդ այնոր համար որ Պ. Իմրէտի դեռ նոր քաւէարկել տուած էր հակահրէական օրէնք մը, չատ մը տեսակէտներով աւելի խիստ քան գերմանականը: Նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ Պ. Թէլէքիի:

ՍՊԱՆԻԱՑԻ ՓՐԱՆՍԱ ԱՊԱՍՏԱՆԱԾ ԵՆ 340,000 հոգի, համաձայն պաշտօնական տեղեկագրի մը: Ասոնց մէջ կան 68,035 մանուկներ, 63,543 կիներ, 9030 ծերունիներ եւն.: Բանակատեղի-

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՋԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ, 19 ՓԵՏՐ. ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՍՈՍԻԷՔԷ ՆԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 8 *Rue Danton*, ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՈՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ԳԵՐՑԱՍԻՄ ԲԱԼՃԱՑԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ** ԵՒ ԳՆԴ. **Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ**

Ծախսերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

Հ. Յ. Դ.

Փառիզ

ԱՆԻԷՒ - ՊՈՒԱՔՈՒՆՊի «Արամ» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 17 փետր., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 9ին, սովորական հաւաքատեղին:

Գաղատ

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆԻ (Դաւթ. Բեւրիէ) պատանիներու ժողովը՝ 19 փետր. կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 4ին ընդհ. Մարկոսեանի բնակարանին մէջ: Կը խօսի՝ Ընդհ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ,

ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆԻ «Ընկեր Կարօ» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 18 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Լա Վիլա, Ընկ. Աթանաս Ուլուչեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրով: Ներկայ պիտի ըլլայ Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԿՐԵՆՈՊԼի «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 18 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հպրոցի սրահը:

ԼԻՈՆի «Մուսա Լեռ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 19 փետր., կիրակի, ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին՝ 13 Quai Victor Augagneur:

ՄՈՆՓԵԼԻԵԻ «Իշխան» խումբի ընկերակոմակերական հաւաքոյթը՝ 19 փետր., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին: Կը խօսի՝ Ընկ. Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզահայ «ՔՆԱՐ» երկսեռ երգչախումբի

26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Aéro-Club de Franceի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6 Rue Galilée, Metro: Boissière

ԱՐԺԱՆԹԻՆԵԱՆ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Տեղի պիտի ունենայ «ԹԱՆԿՕ»ի մրցում Ա. եւ Բ. հանդիսացողները կը չահին 125 ֆրանքնոց էնտէֆրիզապը նուիրուած ՍԱՓՐԻԶ ՇԱՀԱԶԱՆի կողմէ:

ՁՈՒ ՊԻԻՖԷ ՄՈՒՏՔ 12 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերու համար դիմել՝ Միութեան նախագահ Գ. Փափազեանի, 40 բիս ռ'Ապուքիր: Հանրածանօթ նպարավաճառատուն՝ Հրաչեան, 6 բիս Լամարթինի: Սապօնճեան՝ բիս Թրէվիզ: Շօֆըր Մարիժօ (Քարաեան)ի 14 բիս Պէլվիլ փարիզ (19): Տէօ (Տէօվլէթեան)ի 23, բիս Ժուլ Ռուվ, Փարիզ (19): Ժաքլին (Տէրվիչեան)ի 46 բիս Փիքալ: Ինչպէս նաեւ երգչախումբի բոլոր անդամներու մօտ եւ պարահանդէսին օրը կիչէն:

Ժամադրուեցէք ԱԷՐՕ ՔԼԻՒԻՊ փետրուար 26ին:

ՑԻՇԱՏԱԿԻ ՅԵՐԵԿՈՑ

Պորտոյի «Սունդուկեան» թատերախումբի առաջին հաւաքոյթը, նուիրուած Սունդուկեանի յիշատակին:

Տեղի կ'ունենայ 19 փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Պ. Դ. Շաղլամեանի ճաշարանը:

Ծախսերու մասնակցութեան համար 1 ֆրանք:

Ընկեր ԱՀՄԱԿՐ. ԽՆՋՈՑՔ ՓԵՏՐ. 18 ԱՌԹԻԻ

ԻՍԻԻ Հ. Յ. Դ. «ԶԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

19 Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Խրիմեան» սրահին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս, Իսի։ երգ., արտասանութիւն, եւայլն։

Մուտք՝ 7 ֆրանք, 3 տարեկանէ վեր փոքրիկներուն 3 ֆր.։

ԽՆՋՈՑՔ-ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻԻՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. վալաճսի «Քրիստափոր» կոմիտէի կողմէ 18 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 8ին, Հ. Ց. Դ. «Սիամանթօ» ակումբը: Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, նուագ եւ պար: Կը մասնակցի «Զոմ»ի «Արաքս» երգչախումբը: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

Հայ Կամ. եւ Մարտիկներու Անիէր-Պուա Քոլոնպի վարչութեան կողմէ 18 Փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 149 bis, Ave. d'Argenteuil, ընկերվարականներու սրահին մէջ:

Կը խօսի Գնդ. Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ «Վարդանանց պատերազմ»ի մասին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ. Ց. Դ. Ալֆորվիլի «Ս. Մինասեան» ենթակոմիտէի կողմէ

18 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին տեղւոյն «հայ Ակումբ»ին մէջ

Կը ներկայացուի «ԱՒԱՐԱՑՐԻ ԱՐԾԻՒԼ»

ամանակցութեամբ տեղական ուժերու: Գիներ՝ 5 ֆրանք եւ 4 ֆրանք:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՑՔ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

Սէնթ-Ասնի «Թաթուլ» խումբի կողմէ

18 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին տեղւոյն դպրոցին մէջ:

Կը խօսի Ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ.

Կը հրաւիրուին մեր շրջանի ընկերները:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐՀԱՆԴԷՍ

Եազմակերպուած Հայ Երիտասարդաց Ակումբի կողմէ

4 Մարտ, Շաբաթ երեկոյ ժամը 5էն կէս գիշեր

Օթէլ Նափոլէոն Պոնափարթի դահլիճներուն մէջ,

38 Ave. FRIEDLAND, Paris, Մէթրօ Etoile:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

.ՀԱՅՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀի ղեկավարութեամբ

Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Douai** (Place Clichy)

Դաշնակի, ջութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբական դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ:

Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱՀի, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine, իսկ Շաբաթ օրերը ժամը 2—4 Studio Wacker:

ՅՈՒՇԱՏԻՏՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏ. Միութեան Մարսէյլի անդամական Ընդհ. ժողովը 26 փետր., կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, «Քաֆէ Նուա»յի ներսի սրահին մէջ (1 Bld. Dugomier): Ներկայանալ անդամատետրով: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ զեկոյց:

Ֆ. Կ. Ասչի Փարիզի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը, 18 փետր., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 Ռիւ Պօսիւէ:

Ֆ. Կ. ԽԱԶի Իսիի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ 18 փետր., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ Ընդհ. ժողովը՝ 17 փետր., Ուրբաթ իրիկուն, ժամը ճիշդ 9ին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ: Օրակարգ՝ զեկոյց - հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն:

— *ՍԱՀԱԿ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ իր մեծ ազգէր քաղաքէն, կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Խաչատուր Խաչատուրեան՝ հօր անուն՝ Աբրահամ, մօր անուն՝ Անուխ, քրոջ անուն՝ փերուզիկ, 1922ին քէմալական չարժումին իրարանցուցած են: Կը խնդրուի հայրենակիցներէն իմացնել իր եղբօրը Sahak Hatchadourian, 9 Docteur Colmet St. Martin de Hérès, Grenoble (Isère) France:*

ՑԵՏԱՋՈՒՄ է

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ ՀԱՑ ՐԵՆԱԿՑ · ՄԻՒՒԹԵԱՆ տարեկան իրենց ՅՕյքը, որ տեղի պիտի ունենար 19 Փետրուարին, «Շահրիկեան» սրահին մէջ, կարեւոր պատճառով մը յետաձգուած է 12 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ մինչեւ գիշերուան 12: Նկատի ունենալ այդ թուականը: Մանրամասնութիւնները յառաջիկային:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՐԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գազուքներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
18
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
18 Février
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3968

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒ ԹԷ ԱՐՇԱԿԱՒԱՆ

— ∞ —

Քանի որ ուղղակի եւ անմիջական միջոցներ կը պակսին՝ լուր ստանալու համար մեր հայրենիքէն, հարկադրուած ենք վերջին վար կարդալ «Ա. Հայաստան»ը եւ ուրիշ կարմիր թերթեր, ինչ որ յաճախ կը ծառայէ հանելուկները լուծելու։

Փակագիծ,-- «Հայաստանագէտը» թերթ մը առջի օր կը գրէր հետեւեալ խորագրին տակ,-- « Ո՞ր գրողները ողջ են»։

-- «Հայաստանի Գրողներու ընկերակցութեան կազմակերպիչը, Սիրաս Ոսկանեան, «Ա. Հայաստան»ի մէջ (9 յունուար) հրատարակած է յօդուած մը, որմէ կը հասկնանք թէ ներկայիս ողջ առողջ են հետեւեալ գրողները։

Դեմիջեան, Արազի, Զօրեան, Ա. Վարդանեան, Սարեան, Ղաբագուլեան, Գեղամ Սարեան, Սարմէն, Ա. Գրիգորեան, Օր. Բորեան »։

Ուրեմն կը հետեւի թէ մնացեալները բոլորը գնդակահարուած, մեռա՞ծ են։ Եւ բազմութիւն մը պիտի կազմէին անոնք, եթէ ուզինք չարել անունները։ Գոնէ մխիթարուի՞նք ենթադրելով թէ մէկ մասը «պահած է» (բառատրկուած)...

Արդ, աչքէ անցընելով «Ա. Հայաստան»ի վերջին թիւերէն մէկը, 2 փետրուար, հանդիպեցանք ուսումնասիրութեան մը,-- « փոխ առնուած բառեր»։

Յօդուածագիրը, որն Գ. Սահեփանեան, սարէն - ձորէն փաստեր հաւաքելով, կ'ուզէ ապացուցանել թէ հայերէնը արդէն իսկ դարձած է պետական լեզու։ Անշուշտ չնորհիւ Սթալինի անսահման հոգածութեան եւ «ռուս մեծ ժողովուրդի» աջակցութեան։

-- « Լեզուի «անաղարտութեան» fուրմերն ամէն կերպ աշխատում էին արգելակել լեզուական փոխառութիւնները, կասեցնել այդ յորդահոս գետը։ Ցաղթեց կեանքը, ժողովուրդը»։

Արդարեւ, այնքան ազատ սուրաց այդ «յորդահոս գետը», որ այսօր հարկադրուած ենք բառարան չինել եւ մանաւոր խմբագիր մը յատկացնել, թարգմանելու համար խորհրդային հրատարակութիւնները, երկտող լուրէն մինչեւ ամէնէն սովորական յօդուածը, մինչեւ անգամ գրական կտորը։

Եւ կը խոստովանինք որ չատ մը բառեր ալ անմատչելի կը մնան նոյնիսկ ռուսագէտներու, մանաւանդ երբ կը վերաբերին օբչնքներու ։

-- « կեանքը մեր լեզուից դուրս վանեց բազմաթիւ հին բառեր, որոնք արտայայտում էին բուրժուական կամ կրօնական հասկացողութիւններ (պատարագ, նուիրակ, մատաղ, խորան, սկիհ եւն.)։ Իսկ դրա փոխարէն հազարաւոր նոր բառեր եւ տերմինիներ, որոնք յատուկ են մեր նոր կեանքին, մուտք գործեցին մեր կեանքի մէջ (սեսիա, կոմսոմոլ, տրակտոր, կոմբայն, դեպուտատ, բրիգադա, կուրորտ եւայլն)։

Փա՛ռք, հազար փառք եւ օրհնութիւն երեւանի սերբացուներուն եւ իրենց հանճարեա՛լ առաջնորդին՝ Սթալինի, որոնք բարեհաճեցան լուսաւորել մեզ։ Անոնք ոչ միայն թանգարան նետել տուին «պատարագ»ի եւ «խորան»ի պէս բառեր, այլեւ սորվեցուցին թէ «սեսիա»ն «նստաշրջան»ը չէ, ոչ ալ «դեպուտատ»ը՝ մեր գիտցած երեսփոխանը կամ պատգամաւորը։

Դժբախտաբար «Ա. Հայաստան»ի աշխատակիցը կաթճ կտրած է այս գոհարներուն չարքը։ Մենք ամէն օր ափերով կը ժողվենք զանոնք, եւ եթէ հարկ ըլլար բառագիտութեան ցուցահանդէս մը սարքել, ապահովաբար առաջին մրցանակը պիտի չհեռչէր Երեւանի հայատառ բոլշեւիկաբանութիւնը ։

Զար զուգադիպութեամբ մը, յօդուածագիրը կ'երթայ կուգայ եւ գլուխը կը գարնէ Լէնինեան քարի մը։

Լէնին բացատրած է, ժամանակին, թէ անհրաժեշտ չէ օտար լեզուէ առնել այնպիսի բառեր որոնց համանիշը կայ մայրենի լեզուին մէջ։

-- « Ինչո՞ւ ասել դեֆեկտներ», երբ կարելի է ասել թերութիւններ, կամ պակասութիւններ, կամ բացեր»։

Հիմա եկուր բացատրէ Ա. Հ.ի թուաթակին եւ իր ընկերներուն՝ թէ իրենց ըրածը եւ քարոզածը ճիշդ հակառակն է Լէնինի տեսութեան. թէ իրենք հայերէնը կ'այլանդակեն, կը թիսեն, կը խարդախեն այնպիսի բառերով, որոնց համանիշը ունինք հազարաւոր տարիներէ ի վեր։ Եւ չաճախ երկու երեք հատ՝ իւրաքանչիւրին համար ։

Անթարգմանելի բառեր, լեզուն ճոխացնելու տահմանուած փոխառութիւննե՞ր են երբ կը գրէք սէսիա, դեպուտատ, ռըներ - կատ, փայատիրական, մոբիլիզացիա, տրադիցիա, միսսիա, ագատ, փայատիրական, մոբիլիզացիա, տրադիցիա, միսսիա, ագրեսոր, պրոգրեսիվ, էպոխա, էպոճ, սոցիոլոգիա, դիւբեաճ եւ դեռ հազարաւոր խժռարանութիւններ, կապկօրէն օրինակելով ռուսերէնէ կամ թաթարերէնէ ։

Այո, լեզուները միշտ կարօտ են փոխառութեանց։ Եւ մեր լեզուն ալ ունի բազմաթիւ փոխառութիւններ պարակերէնէ եւ ուրիշ լեզուներէ։ Բայց -- սկզբունքը ճշդած է նոյն ինքն Լէնինն, ձեր վարպետը ,-- փոխ պիտի առնես միայն այն ատեն, երբ չունիս համապատասխան բառը։ Իսկ ասոր համար անհրաժեշտ է նախ լաւ հասկնալ, ոչ թէ թուաթակաբար հետեւիլ նախորդներուն, կամ բառարան նայիլ աչակերտի մը պէս ։

Պետական լեզո՞ւ,-- Արշակաւա՛ն։

Իսկ ամէնէն կսկծալին,-- նոյն ճամբուն կը հետեւին նաեւ Արտասահմանի մէջ՝ բազմաթիւ թուաթակներ, որոնք պարզ հայերէնն մը չսորված՝ թերթ կը խմբագրեն, քաղաքական խմբաւորութիւն ծախելու համար ...

Եւ այդ խեղճերը ընդհանրապէս երիտասարդներ են, քանի մը պիօշիւր կարդացած, հինգ - տասը ճառ լսած, յետոյն - հարիւր թխածոյ բառ գոց սորված ։

Այս կապկութի՞ւնն ալ մաս կը կազմէ հաւատարմութեան դասին՞քին ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԾԱՐՈՒՆԱԿԵ՞Լ ԹԷ ՎԵՐՋԱՑՆԵԼ

— ∞ —

Խորհրդաւոր բանակցութիւններ Փարիզի մէջ

— ∞ —

Այս միջոցին խորհրդաւոր բանակցութիւնները տեղի կ'ունենան Փարիզի մէջ, երկու տարբեր ուղղութիւններով։

Ալվարէզ Տէլ Վայօ, հանրապետական Սպանիոյ արտաքին նախարարը, որ Փարիզ եկած էր օդանաւով, առջի օր ալ Լոնտոն համոզել հանրապետութեան նախագահը, որպէսզի մարիտ վերադառնայ եւ անձամբ վարէ պատերազմին չարունակութիւնը։ Նախագահը նորէն մերժեց, պնդելով թէ պատերազմին չարունակութիւնը անխմաստ է այլեւս, քանի որ հանրապետականները պատհութիւն չունին յաջողութեամբ վերջացնելու զայն։ Իրազեկները կը հաւատան թէ նախագահը կը ջանայ միջին ճամբայ մը գտնել, հաշտութիւն գոյացնելու համար զօր. Ֆրանքոյի հետ։ Իր դէմ ունեցած պայմաններն են,-- ա) Պարպել օտար կամաւորները։ բ) Ընդհ. ներում չնորհել հանրապետական զօրքին։ գ) կազմել կառավարութիւն մը որ վայելէ ամբողջ Սպանիոյ ժողովուրդին հաւանութիւնը ։

Նոյն ազբիւրին համաձայն, Ֆրանսա եւ Անգլիա դիմամբ կը ձգձգեն Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը, յուսալով թէ կարելի պիտի ըլլայ հաշտութիւն գոյացնել երկու կողմերուն միջեւ ։

Սպանիոյ արտաքին նախարարին եւ հանրապետութեան նախագահին խորհրդակցութեանց մասնակցեցան խորհրդարանին նախագահը, Փարիզի եւ Լոնտոնի դեսպանները եւ երեք զօրավարներ ։

Կը հերքուի այն լուրը թէ նախագահ Ազանիա Փարիզէն յայտարարութիւն մը պիտի ուղղէ հանրապետական Սպանիոյ, յանձնարարելով անձնատուր ըլլալ Զօր. Ֆրանքոյի, յանուն ազգային միութեան։ Նախագահը չի կրնար այդպիսի յայտարարութիւն հանել, ցորչափ Ֆրանսա կը գտնուի։ Բայց հաւանական կը համարուի որ երբ Ֆրանսա եւ Անգլիա իրաւապէս ճանչնան Ֆրանքոն, նախագահը հրաժարի իր պաշտօնէն ։ Կ'ըսուի թէ պատերազմին չարունակութեան հակառակ է նաեւ Զօր. Ռոխօ, հանրապետական բանակին նախկին սպարապետը, որ նոյնպէս Փարիզ կը գտնուի եւ մերժած է վերադառնալ։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ պատերազմը պիտի դադրի, եթէ զօր. Ֆրանքօ ապահովութիւններ ընծայէ օտար կամաւորներու հեռացման եւ ընդհ. ներման մասին։

Փարիզի բանակցութեանց մէջ կարեւոր դեր մը կը կատարէ բրիտանական դեսպանը, իբրեւ միջնորդ հանրապետական Սպանիոյ եւ Զօր. Ֆրանքոյի ներկայացուցիչներուն միջեւ ։

**** Պ. Լէոն Պլում, Ֆրանսայի արտակարգ դեսպանը, Պուրկոս մեկնեցաւ երէկ իրիկուն, երկրորդ երկար տեսակցութիւն մը ունենալով վարչապետին եւ արտաքին նախարարին հետ։ Իր դէմ խոստացած պաշտօնը պիտի ըլլայ ապահովութիւններ առնել իտալացի զինուորներու հեռացման մասին։ Պիտի չանայ նաեւ համոզել որ Սպանիա չմասնակցի հակաբոլշեւիկեան ուխտին (Գերմանիա, Իտալիա, Ճափոն)։*

Իտալացիները պիտի չմաշուին, միւնչեւ ո՛ր...

— ∞ —

Հռոմի « Ինֆորմացիոնէ Տիփլոմաթիքա » թերթը , որ արտաքին նախարարութեան օրկանն է, իր վերջին խմբագրականով կ'ազդարարէ թէ իտալացի կամաւորները պիտի չհեռանան Սպանիայէն, մինչեւ որ Զօր. Ֆրանքօ որոշէ թէ իրենց գործը վերջացած է ։

Այս յայտարարութիւնը քաղաքավարի պատասխան մը կը համարուի Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի, որոնք միշտ կը պահանջեն որ իտալական զօրքը եւ ռազմամթերքը պարպուին ։

Իտալական օրկանը կը գրէ այս առթիւ.

-- « 1936 յուլիս 27ին էր որ Իտալիա պատասխանեց Ֆրանքոյի առաջին կոչին (մեր առաջին կորուստները պատահեցան այդ օրը), երբ Ֆրանսացիները եւ Ռուսերը օգնական ուժ ղրկած էին հանրապետականներուն։ Կարծել թէ ցամաքի եւ օդի զինուորական ընկերակցութիւնը պիտի լուծուի առանց հետք մը ձգելու, կը նշանակէ չճանչնալ սպանիական ազգութեանութիւնը եւ Սպանիոյ ու Իտալիոյ չահերու մերձութիւնը։ Ինչ կը վերաբերի իտալացի լեգէոնա - կաններուն--քանի մը տասնեակ հազար անվհեր ռազմիկներ որոնք երկար տասնէ իվեր ճչմարիտ մղձաւանջ մը դարձած են ժողովրդապետական երկիրներու համար-- անոնք իրենց հայրենիքը պիտի վերադառնան երբ Ֆրանքօ ծանուցանէ թէ իրենց գործը վերջացած է։ Ոչ տակէ առաջ։ Ֆրանքոյի ճանաչման հարցին առթիւ յարուցուած խժռալուր աղմուկը անտարբեր կը ձգէ Հռոմի պատասխանատու չրջանակները։ Ֆաչականները սորված են իրենց բարեկամներուն հետ քալել մինչեւ վերջը, ինչ որ ալ պատահի »։

— ∞ —

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ մէջ բարեկամութեան խմբակցութիւն մը կազմուած է, մերժելու համար Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան իրաւական ճանաչումը։ Մինչեւ հիմա աւելի քան 300 անդամներ միացած են չարժումին ։

ՖԱՇԱԿԱՆ ՄԵԾ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր առջի օրուան նիստին մէջ վաւերացուց «զպրոցական տահմանադրութիւնը», որուն համաձայն սերտ գործակցութիւն պիտի հաստատուի զպրոցին եւ կուսակցութեան պատանեկան կազմակերպութեանց միջեւ։ Կարճ խօսքով, զպրոցին հիմը պիտի կազմէ Ֆաչականութիւնը։ Կուսակցութիւնը եւ զպրոցը միասին պիտի գործեն կրթական թէ մարտական նպատակներու համար ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞ՒՐ ՂՐԿԵՄ ՏՂԱՍ ...

—•—

Անցեալ տարի Սեպտեմբերին ճամբան հանդիպողը կը հարցնէր։

— Պատերազմ պիտի ըլլա՞յ, ո՞ւր պիտի երթաք ։

— Ես ինծի համար չեմ մտածեր, բայց չօճուխները...

— Ամէնէն առաջ անոնց մասին պիտի մտածեն, եթէ փորձաւիճ մը պատահի ։

Բարերախտաբար կարելի եղաւ կանխել փորձաւիճը , եւ ամէն մարդ իր տեղը մնաց, բաց ի անոնցմէ որ... բեռ կապած եւ այլուր գաղթած էին։

Հիմա նորէն տագնապի մատնուած են ծնողները ։

Ինչպէս հաղորդած էր *Յառաջ*, ուսուիկանութեան վերատեսչութիւնը հարցարաններ ղրկած է դպրոցական վարչութեանց, որոշ պատասխաններ ստանալու համար ծնողներէն ։

Տարբեր կաներ են հարցումները։ — ազգական ունի՞ք փարիզեն դուրս, գաւառի մէջ։ Որո՞ւ պէտք է դիմել, եթէ ծնողը բացակայ ըլլայ։ Կ'ըսդունի՞ք որ դպրոցին վարչութիւնը ձեր յարմար դատած վայրը ղրկէ ձեր զաւակները։ Կ'ուզէ՞ք որ արձակուրդի կայաններ ղրկուին ձեր տղաքը եւն։։

Բացատրութեան չեն կարօտիր այս բոլորը։

Կառավարութիւնը երկար ատենէ ի վեր բայց մանաւանդ վերջերս ամէն միջոց կը խորհի, զօրացնելու համար «կրաւորական պաշտպանութիւնը »։ Ուրիշ խօսքով՝ ոչ - պատերազմիկներու ապահովութիւնը։

Այս ճակատին վրայ, բնականաբար ամէնէն մեծ հոգը պիտի ըլլար մանուկներու պաշտպանութիւնը։ Ինչպէս ամէն տեղ ։

Անգլիոյ մէջ դեռ անցեալ տարի կարգադրութիւններ եղած էին, աւելի քան երկու միլիոն մանուկներ տեղահանելու համար գաւառի մէջ, պատերազմի կամ օդանաւային որ եւ է յարձակման պարագային։

Մինչեւ անգամ կազարգել դիմակներ շինուած են մանուկներու համար ։

Միեւնոյն մտահոգութիւնն է որ այսօր հարցարաններ ղրկել կուտայ Ֆրանսայի մէջ, սկսելով Սէնի նահանգէն ։

Կառավարութիւնը կ'ուզէ գիտնալ թէ ո՛րքան մանուկներ կան տեղափոխելի, ո՛րքանը ազգականներ ունին գաւառի մէջ։ Եւ կամ որո՛ւ պիտի դիմեն, եթէ ծնողը զինուոր գացած կամ որ եւ է պատճառով բացակայ եղած ըլլայ ։

Այս տեղեկութիւնները անհրաժեշտ են, անոր համեմատ կազմակերպելու համար պաշտպանութիւնը ։

Ուրեմն, իրար անցնելու բան չկայ։ Անմիջապէս պատասխանեցէք հարցումներուն, եւ թող «չօճուխ»ները հանգիստ ճնանան ։

Որպէսզի ձեր բունն ալ չխանգարուի, միշտ յիշեցէք թէ կառավարութիւնները հաստատուած են *նախատեսելու* եւ *վարելու* համար ։

Բան չէք շահիր օրն ի բուն հարցնելով,— պատերազմ կ'ըլլա՞յ, պիտի ըլլա՞յ, ե՞րբ։

Դուք ձեր պարտականութիւնը կատարեցէք, մնացեալն ալ կառավարութեան գործն է։ Եւ չանցէք դիւրացնել այդ գործը, առանց չարաշուք երազներ հիւսելու ։

ՎԱՀԷ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

(Անթիլիաս)

Գայրաժեան եղբ.	40
փետր. 15ի դումարը	600
Ընդհ. դումար	640

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՎԼՎԼՈՒԿԸ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՔԱՐՏԷՍԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

— ∞ —

Պոլսոյ վերջին թղթաբերէն կ'իմանանք թէ Էնկիւրիւի մէջ մեծ դժգոհութիւն պատճառած է Պոլսոյ կարգ մը թերթերու վլվլուկը Իտալական քարտէսի մը առթիւ, որուն բովանդակութիւնը յայտներ էինք արդէն։ «Ճիւմհուրիյէթ» եւ ուրիշ թերթեր կը մեղադրեն այս իրարանցումը ։

Գաղափար մը տալու համար կարգ մը թերթերու խուժանավարութեան մասին, տարեւ կ'ամփոփենք քանի մը նմոյշներ.--

Հիւսէյին Ճահիտ կը գրէ «Եէնի Սապահ»ի մէջ (10 փետր.)։

-- « Իտալացիներուն պիտի չբարկանանք, պիտի չհայհոյենք թուրք հողերուն աչք տնկելնուն համար։ Որո՞ւ մտքէն կ'անցնի դիւերները գալով մեր քունը փախցնող, մեզ նեղացնող մժեղներուն բարկանալ։ Աստոց դէմ մեր պատուհաններուն բարակ չղարչ կ'անցընենք, մեր սենեակներուն մէջ դեղ կը սրսկենք, այսքան։ Մի՞թէ կը բարկանա՞նք մեր հօտերէն ոչխար յափշտակել ուզող գայլերուն ։ Զենք բարկանար, այլ մեր զէնքը ձեռք կ'առնենք եւ կը հարուածենք յարձակող գայլը ։

Դժբախտաբար, ներկայ միջազգային քաղաքականութեան մարդն ալ այսպիսի անօթի վհմականերու պոռչտուքներովն ու յարձակումներովը լեցուած է։ Աստոց մէջ մժեղի բզզիւնը յիշեցնող նեղացուցիչ ձայներ ալ կը գտնուին, գայլի վհմականերու նման արշաւող բանակներ ալ կը տեսնուին։

« Իտալիա հիմա դէպի Թուրքիա եւ Արեւելք դարձուցեր է իր «զպպատայի»ութիւնը։ Կը խնդրենք որ այս խաղին մէջ մեզ նկատի չունենան։ Որովհետեւ կարելի չէ որ վերնենք լրջօրէն ընդունենք։ Որովհետեւ մեր իտալացի բարեկամները մեզ չատ լաւ, չատ մօտէն կը ճանչնան։ Իրենց հետ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ եւ Պէնկազիի եզերքները քիչ մը չփման մէջ գտնուելու պատիւը ունեցած էինք ։

Աչխարհ գիտէ թէ, 5 - 10 թուրք սպաներ, անկարգապահ, անդէն, առանց զրամի, փոքր ուժով մը կրցան ամիսներով ծովեզերքը զամուած պահել 70 - 80 հազար զօրքէ բաղկացած իտալական բանակը։ Ֆաչականները եթէ ուզեն, այս պատմութիւնը կրնան կարդալ այն տաեն Իտալիոյ վարչապետ Ճիօլիթթիի յիշատակներէն ։

Ամէն պարագայի մէջ, հաւանական չենք գտներ որ մեր բարեկամ Իտալացիներուն յիշողութիւնը Թուրքերը մոռնալու աստիճան տկար կրնայ ըլլալ ։

Մենք գիտենք թէ այսօրուան Իտալիան երէկուան Իտալիան չէ, բայց տասը միլիոնոց իտալական բանակի մը խօսքերուն վրայ պիտի խնդան այն խեղճ Իտալացիները իսկ որոնք այլեւս

(Ուրիշ շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՎԱՀԱՆ ՏՐԱՓԵԶՏՈՒՀԻ

(պատմվածք)

ԳՐԱԾ՝ ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ

— ∞ —

9.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՁԱԿԱԳԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

— Հասկանում, տասը թվականն էր։ Ես հենց այդ ժամանակ էի ավարտել միջնակարգ դպրոցը։ Ինչպես հիմա էլ հիշում եմ, ամառվա մի տաք օր էր։ Ես ու ընկերներս ուրախ-ուրախ գնում էինք լողանալու։ Ճանապարհին հանդիպեցինք մեր հարևան Ալեքսանդր պապին։ Նա ձիով էր։ Ձին կանգնեցրեց մեր մոտ, ինձ կանչեց իր մոտ և ասաց.

— Վահան, ես քեզ մի լավ լուր ունեմ։ Գնա տուն, ասա մորդ, որ ես ասացի, որ քեզ ուղարկի Երևան, ինստիտուտ ընդունվելու։ Ես էլ կգամ, կբերեմ քեզ։

Ես ուրախությունից չգիտեի ինչ անեի։ Ընկերներիս հետ ուզում էի գնալ լողանալու, բայց Ալեքսանդր պապի խոսքերը ինձ այնքան էին ոգևորել, որ ամեն ինչ մոռացա։ Ես ձիուն հեծա և սլացա դեպի տուն։ Ինձ թվում էր, թե ձին էլ գիտի, որ ես ուրախ լուր եմ տանում, որովհետև ինքն էլ էր վազում, ինչպես կարող էր։

Տանը մայրս ինձ հանդիպեց դռան մոտ։ Ես ձիուց թռա և ասացի.

— Մայրիկ, Ալեքսանդր պապն ասաց, որ ինձ Երևան են ուղարկելու, ինստիտուտ ընդունվելու։

Մայրս ոչինչ չասաց։ Նա ինձ նայեց, հետո գլուխը շուռ տվեց և սկսեց լաց լինել։

— Ինչո՞ւ ես լաց լինում, մայրիկ, ասացի ես։ Ես ինչ-որ վատ բան ասացի՞։

— Ո՛չ, ինչպե՞ս կարող ես այդպիսի բան ասել, պատասխանեց մայրս։ Ես ուրախ եմ, որ դու ինստիտուտ ես ընդունվելու, բայց... ինչո՞ւ Ալեքսանդր պապը չասաց, որ ես էլ քեզ հետ գնամ։ Ես ինչպե՞ս կապրեմ առանց քեզ։

— Մայրիկ, ես ինչպե՞ս իմանայի, որ դու էլ ես ուզում գնալ։ Ես կարծում էի, որ դու ուրախ կլինես, որ ես գնում եմ ինստիտուտ ընդունվելու։

— Ես ուրախ եմ, որդիս, ես ուրախ եմ, որ դու գնում ես ինստիտուտ ընդունվելու, բայց ես չեմ կարող քեզ հետ գնալ։ Ես ինչպե՞ս կթողնեմ հորդ, որ մենակ մնա։ Ես ինչպե՞ս կապրեմ առանց քեզ։

Մայրս ինձ գրկեց և սկսեց ավելի բարձր լաց լինել։

— Մայրիկ, ես ինչպե՞ս իմանայի, որ դու էլ ես ուզում գնալ։ Ես կարծում էի, որ դու ուրախ կլինես, որ ես գնում եմ ինստիտուտ ընդունվելու։

— Ես ուրախ եմ, որդիս, ես ուրախ եմ, որ դու գնում ես ինստիտուտ ընդունվելու, բայց ես չեմ կարող քեզ հետ գնալ։ Ես ինչպե՞ս կթողնեմ հորդ, որ մենակ մնա։ Ես ինչպե՞ս կապրեմ առանց քեզ։

Մայրս ինձ գրկեց և սկսեց ավելի բարձր լաց լինել։

— Ինչո՞ւ ես լաց լինում, մայրիկ, ասացի ես։ Ես ինչ-որ վատ բան ասացի՞։

— Ո՛չ, ինչպե՞ս կարող ես այդպիսի բան ասել, պատասխանեց մայրս։ Ես ուրախ եմ, որդիս, ես ուրախ եմ, որ դու գնում ես ինստիտուտ ընդունվելու, բայց... ինչո՞ւ Ալեքսանդր պապը չասաց, որ ես էլ քեզ հետ գնամ։ Ես ինչպե՞ս կապրեմ առանց քեզ։

Մայրս ինձ գրկեց և սկսեց ավելի բարձր լաց լինել։

— Ինչո՞ւ ես լաց լինում, մայրիկ, ասացի ես։ Ես ինչ-որ վատ բան ասացի՞։

— Ո՛չ, ինչպե՞ս կարող ես այդպիսի բան ասել, պատասխանեց մայրս։ Ես ուրախ եմ, որդիս, ես ուրախ եմ, որ դու գնում ես ինստիտուտ ընդունվելու, բայց ես չեմ կարող քեզ հետ գնալ։ Ես ինչպե՞ս կթողնեմ հորդ, որ մենակ մնա

ՅԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՎԱՃԱՌՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ստորագրուած անձերս՝ Ա. Ա. Ա.

ՖՐ. Կ. ԽԱԶԻ ՓԱՐԻԶԻ Մ.ԻՃԻՒՂԸ ԿԸ ՏՕՆԷ ԻՐ ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԸ ԵՒ Կ. ԽԱԶԻ ՕՐԸ

2 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ԺԱՄԸ 3-12 AÉROCLUBի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

մոռցած են խնդալը: Արդեօք Իտալացիները գիտե՞ն թէ այսօր - ուան Թուրքերն ալ Ափրիկեան Տրիպոլսոյ պատերազմի առենուան Թուրքերը չեն: Եթէ չեն գիտեր, վնաս չունի, իրենց մարմիններով մեր եղերքները պատուած առեն կը սորվին»:

**** Նոյն թերթը կը գրէ ուրիշ յօդուածի մը մէջ.*

-- « Վերջին անկախութեան պատերազմը, ամբողջ աշխարհի փաստեց թէ, Թուրքիան այդպէս դիւրութեամբ կլլելուելիք պա - տառ մը չէ եւ արիւն կը փսխեցնէ անոր որ պիտի ուզէ զինքը կլլել:

Ամբողջ Թուրքիա իր կատարեալ խմաստով անձեռնմխելի պողպատեայ ամբոց մըն է: Ասիկա, բարեկամ թէ թշնամի բոլորը գիտեն »:

Պաղեստինի Արաբներն ալ յուսահատ

— oo —

Անգլիոյ գաղթային նախարարը առջի օր պաղ ջուր լեցուց Ա- րաբներուն լաւատեսութեան վրայ, մերժելով արաբական անկախ պետութեան մը վերածել Պաղեստինը: Ժողովի հրաւիրելով արաբ ներկայացուցիչները, նախարարը բացատրեց թէ այդ ծրագիրը « անամէջ երազ մըն է»: Այս առթիւ ըսաւ թէ կարելի չէ անտեսել Պաղեստինի հրէական հոծ բնակչութիւնը, թէ միջազգային կա - ցութիւնը առ հասարակ եւ Միջերկրականի կացութիւնը մանաւա- նդակս թոյլ չեն տար Արաբները ազատ ձգել չրջանի մը մէջ որ հա- ւանաբար ռազմադաշտ մը պիտի դառնայ, նոր պատերազմի մը պարագային:

Արաբ ներկայացուցիչները առարկեցին թէ արաբական պե - տութիւն մը Պաղեստինի մէջ՝ չի կրնար խանգարել հրէական փոք- րամասնութեան ապահովութիւնը: Թէեւ վիճաբանութիւնը վերջ- նական ելքի մը չյանգեցաւ եւ պիտի չարունակուի այսօր, չա - րաթ, բայց Արաբները հասկցած են թէ Անգլիա իրենցմէ ալ պի - ջումներ կը պահանջէ, ինչպէս Հրեաներէն:

Հրեայ պատուիրակները խնդրեցին Անգլիոյ վարչապետէն եւ գաղթային նախարարէն որ իրենց ազդեցութիւնը ի գործ դնեն, որպէսզի Արաբները հաւանին նստիլ միեւնոյն սեղանին առջեւ: Արաբները մինչեւ հիմա կը մերժեն Հրեաներուն հետ նստիլ կլոր սեղանին չուրջը:

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՄԱՐՍԷՅԼԷՆ մեզի կը գրեն թէ երեսփ. ժողովը փետրուար 12ին գումարուելով, ի մէջ այլոց 1ի դէմ 27 ձայնով ընդունած է առաջիկայ փոխանորդ Զգօն վրդ. Տ. Յակոբեանի հրաժարականը: Վարդապետը ոչ ժողովին ներկայ եղած է, ոչ ալ իր 13 ամսուան պաշտօնավարութեան զեկուցումը տուած: Մանրամասնութիւննե- րը յայտնուելով:

ՀԻՒԼԷՐ որոշեց ընդարձակել Քիլի ջրանցքը, որպէսզի ամէ - նամեծ նաւերը կարենան անցնիլ երկու կողմերէն միաժամանակ: Հիւսիսային ծովը Պալթիկ ծովին միացնող այս ջրանցքին լայնու- թիւնը պիտի կրկնապատկուի, իսկ խորութիւնը նոյնպէս պիտի կրկնապատկուի: Քիլի ջրանցքը բացուեցաւ 1887 - 1895ին, իսկ 1907 - 1914 լայնացուցին զայն: Ջրանցքին երկայնութիւնն է 61 մղոն: Նոր ծրագրով բաղմահազար մարդիկ գործի պիտի դրուին քանի մը տարի չարունակ:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը թելադրած է անգլիական կառավարութեան, որ երկու երկիրներու ինուորական սպայա - կոյտերը պարբերաբար ու կանոնաւորաբար իրարու հետ ժողով գումարեն, փոխադարձ պաշտպանութեան խնդիրները նախապէս ճշդելու համար:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻՆ կը հաղորդեն, թէ չուտով Մ. Նահանգները պիտի մեկնի խորհրդային նաւային պատուիրակութիւն մը: Կը կարծուի թէ այս այցելութեան նպատակն է Ամերիկայէն գնել նաւային չինութեանց մեքենաներ:

ՆՈՐ ՊԱՊԻՆ ընտրութեան պատրաստութիւնները կը չարու - նակուին: Փակարանը հաւանաբար գումարուի մարտ 1ին: Վատի- կանի չէնքին մէջ փոփոխութիւններ կը կատարուին նոր հատած կարմինալներու տեղ բանալու համար: Փակարանի պատրաստու - թեան ծախքերը պիտի հասնին մօտ 100,000 տոլարի:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՑ նոր գահլիճը կազմեց կոմս Թէլէքի, անփոփոխ պահելով արտաքին քաղաքականութիւնը: Հակահրէական օրէնք- ներն ալ պիտի գործադրուին: Կը կարծուի թէ նոր գահլիճը որոշ անկախութիւն պիտի վայելէ Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հանդէպ:

Այրի Տիկին Արաքսի Ճիտիչեան եւ զաւակները, Օգսէն Ճիտի- չեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Գառնիկ Ճիտիչեան եւ զաւակը, Ա - նուշաւան Ճիտիչեան (Հայաստան), Ղազարեան եւ զաւակը (Թիֆ- լիս), Մարտիրոս Ճիտիչեան եւ զաւակուհի (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ· Տէր եւ Տիկին Միհրան Ճիտիչեան, Այրի Տիկին Աղ- մաղայ ու զաւակունք, Վահրամ եւ Տօքթ· Երուանդ (Պէյրութ), Տէր եւ Տիկին Գաբրիէլ Ճիտիչեան եւ զաւա - կունք (Սուսան), Այրի Տիկին Ֆէրնարեան (Փարիզ), Այրի Տիկ· Զարուհի Գույումճիպաշեան եւ զաւակունք (Ռուսիա), Տէր եւ Տիկին Տօքթ· Խոսրով Փանոսեան եւ զաւակունք (Ռուսիա), Տէր եւ տիկին Նազարէթ Պուռնութեան եւ զաւակունք (Ռուսիա), Տօքթ Հայկ Գալճեան, Տէր եւ Տիկին Վարպետեան, Տէր եւ Տիկին Պարոնվարդեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկ· Մելիքեան (Վերսայլ), Քէչեան (Փարիզ), Վասպուրականի Հայրենակ· Միութիւնը (Փա- րիզ), խոր վշտով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր, հօրեղբօր, մօրեղբօր, փեսային, ազգականին եւ հայրենակիցին՝

ՄԿՐՏԻՉ ՃԻՏԷՉԵԱՆԻ

դառնադէպ մահը, որ տեղի ունեցաւ փետրուար 14ին, կարճատեւ հիւանդութենէ յետոյ:

Թաղումը տեղի պիտի ունենայ 18 փետրուար, չաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Քլամառի գերեզմանատան մէջ:

Հաղորդակցութեան միջոց·-- Փոռթ որ Վերսայլէն առնել 89 թիւ օթօպիւս եւ իջնել Քլամառ, րիւ որ Սէն Քլուի կայարանը:

ԾԱՆ·-- Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ, 19 ՓԵՏՐ. ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՀԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 8 *Rue Danton*, ՄԷԹՐՕ ՕՏԷՈՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ԳԵՐԱՍԻՄ ԲԱԼՃՅԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ՝ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ** ԵՒ ԳՆԴ. **Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ**

ԽՕՍՔ ՊԻՏԻ ԱՌՆԵՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Ծախսերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

Հ. Յ. Դ.

Գալաներ

ՍԷՆԹ - ԱՆՆԻ (Մարս յի) «Թատրու» խումբի փետր. 18ի դասական ներկայացումը յետաձգուած է փետր. 25ին:

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի (Գաժբ. Բերիէ) պատմական երեք ժամ ուրախ կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 4ին, ընկ. Մարկոսեանի բնակարանին մէջ: կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ,

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆի «Ընկեր կարօ» ենթակոմիտէի Ընդհ. ժողովը՝ 18 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Լա Վիստ, Ընկ. Աթանաս Ուլուչեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատոմարով: Ներկայ պիտի ըլլայ Կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԿՐԸՆՈՊԼԻ «Մկրտիչ Եօթնեղբայրեան» ենթակոմիտէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 18 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին, Հզորոցի սրահը:

ԼԻՈՆի «Մուսա Լեռ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 19 փետր., կիրակի, ժամը 2ին, սովորական հաւաքատեղին՝ 13 Quai Victor Augagneur:

ՄՈՆՓԷԼԻԷԻ «Իշխան» խումբի ընկերատհամակրական հաւաքոյթը՝ 19 փետր., կիրակի կէսօրէ ետք ժամը 3ին: Կը խօսի՝ Ընկ. Ե. ՊԱՊԻԿԵԱՆ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԽՆՋՈՅՔ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻԻ

Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

18 *փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8ին «Ժամակ» ակումբին մէջ:*

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐ. ԽՆՋՈՅՔ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻԻ

ԻՍԻԻ Հ. Յ. Դ. «ՋԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

19 *Փետրուար կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին «Ժրմեան» սրահին մէջ, 2 Rue de la Station, Issy*

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ԱՐԱՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Երգ., արտասանութիւն, եւայլն:

Մուտք՝ 7 ֆրանք, 3 տարեկանէ վեր փոքրիկներուն 3 ֆր.:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՎԻՆԵԱՆԻ ՄԷՋ

19 Փետրուար, Կիրակի, կէսօրէ վերջ, ժամը 4ին, Փիժոնէի սրահին ժամը 4ին, Փիժոնէի սրահին մէջ:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին կը խօսի՝ Ընկ. ՅԱԿՈԲ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

ԽՆԶՈՅՔ-ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻԻՆ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Հ· Յ· Դ· վալանսի «Քրիստափոր» կոմիտէի կողմէ 18 *Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8իդ 30ին, Հ· Յ· Դ· «Սիամանթօ» ակումբը: Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, նուագ եւ պար: Կը մասնակցի «Զոմ»ի «Արաքս» երգչախումբը: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:*

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հայ կամ· եւ Մարտիկներու Անիէր-Պուա Քոլոնպի վարչութեան կողմէ 18 *Փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 149 bis, Ave. d'Argenteuil, ընկերվարականներու սրահին մէջ:*

Կը խօսի Գնդ· Տ· ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ «Վարդանանց պատերազմ»ի մասին:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Հ· Ց· Դ· ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս· ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

18 *Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8·30ին տեղւոյն «հայ Ակումբ»ին մէջ*

Կը ներկայացուի «ԱԻԱՐԱՑՐԻ ԱՐՇԻԼԸ»

ժամանակցութեամբ տեղական ուժերու: Գիներ՝ 5 ֆրանք եւ 4 ֆրանք:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պուլկարիոյ առաջնորդ եւ Ամասիոյ եւ Մարզուանի Հայրենակցական Միութեան պատուոյ նախագահ Գերե· Տէր ԵՐՈՒԱՆԴ ԱՐՔ· ՓԷՐՏԱՀՃԵԱՆի վախճանման քառասունքին, ինչպէս նաեւ Ամասիայի եւ Մարզուանի բոլոր նահատակներու յիշատակին:

Նախաձեռնութեամբ ԱՄԱՍԻՈՑ ԵՒ ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ ՀԱՑՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ

19 *Փետր., Կիրակի, Փրատոյի Մայր - Եկեղեցիին մէջ:*

Կը նախագահէ եւ կը քարոզէ՝ Տ· ԶԳՕՆ ՎՐԴ· ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Մարտկոցի հայ հասարակութիւնը ինչպէս եւ վախճանեալ Սրբազանի յիշատակը յարգող Ամասիացի եւ Մարզուանցի հայրենակիցներ կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ:

ՑԻՇԱՏԱԿԻ ՅԵՐԵԿՈՑ

Պորտոյի «Սունդուկեան» թատերախումբի առաջին հաւաքոյթը, նը- ւիրուած Սունդուկեանի յիշատակին:

Տեղի կ'ունենայ 19 Փետր., Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Պ· Դ· Շաղլամեանի ճաշարանը:

Մասնակցութեան համար 1 ֆրանք:

ԾԱԽՈՒ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մէկ Blake եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (Machine à graver), նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր գինով: Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի, 35 Les Grands Pins, St-Loup, Marseille.

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme — PARIS (13)

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՀ, **48 rue de la République, Marseille**

Tél. Colbert 74 51, 47—22

Ցտար գրասենեակ փոփոխութիւն: Ձեզ եղած կը տրուի ամէն երկրի հասցէ: Ար գիտէք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՒ ՊԱՏՄՈՒԵՐ,

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12--90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խըն· դիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատու· թեան նոր օրէնքներու :

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 փր· փոստի ծախքով 6 փր·: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ) :Ընդունելութիւն ժամը 5–7 և ժամադրութեամբ

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ՆՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, *Պուլսար Մօնթմօլօնի* եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

“ ՇԻՐԱԿ ,,

Արեւելքի միակ իսկական օղին է

անզուգական, ան մրցելի, ազխարտ

Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախոր-

բեր, պատրաստուած գուտ չամիչի

Ի ոգի: Հայ աւանդական սեղանին զար

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէն Նուիրիլը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդ- ներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 -- 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ

ՄԱՆՈՒԿ ԹԱՒԻՍ ԱՐԳԱՐԻ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:

Հասցէ՝ 8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՀԱՑ ԿԱՄ· ԵՒ ՄԱՐՏ· Մխիթեան Մարսէյլի անդամական Ընդհ· ժողո - վը 19 Փետր·, կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, «Քաֆէ Նուա»յի ներսի սրահին մէջ (1 Bld. Dugomier): Ներկայանալ անդամատոմարով: Խիստ կարեւոր օ - րակարգ եւ ղեկոյց:

ՓԱՐԻԶԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ- ՆԻ Հայր· Միութիւնը ընդհ· անդա- մական ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզ- եան շրջանի վասպուրականցի հայ- րենակի ներր 19 փետր·, կիրակի կէ- սօրէ վերջ ժամը 3ին, Բարեգործա- կանի տան մէջ, 8 Ռիւ Գոսլէ, Փարիզ·

Ֆ· Կ· Խաչի Փարիզի Մասնաճիւղի Ընդհ· ժողովը, 18 Փետր·, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, 8 Ռիւ Պո - սիւէ:

Ֆ· Կ· ԽԱՉԻ Իսիի Մասնաճիւղի Ընդհ· ժողովը՝ 18 Փետր·, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, իր դպրոցին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— ՍԱՀԱԿ ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ Իր Ագսէր քաղաքէն, կը փնտռէ իր հայրը՝ Խաչատուր Խաչատուրի հօր անուն՝ Աբրահամ, մօր անուն՝ Անուխ, քրոջ անուն՝ Գեղուհի 1922ին ֆէմալական չարժումին հետ կորսնցուցած են: Կը խնդրուի զինուորական պետութիւնները եւ զինուորական պետութիւնները իմացնել իր հայրը՝ Sahak Hatchadourian, 9 Docteur Colombet St. Martin de Hérès, Grenoble (Isère) France:

ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՒ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Փարիզի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ երեսփոխանի մի պատրիարք Թորգոմ Արք· Գուշակեանի մահուան եօթնեակին առիթով այս Կիրակի օր հոգեհանդիսական աւուր արարողութիւն պիտի կատարուի պատարագի ընթացքին:

Պիտի պատարագէ ՏԻՐԱՆ ՆԵՐՍՈՑԵԱՆ:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆր· Կ· Խաչի Կրընոպլի Մասնաճիւղը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Սպէնճեանի, բարեկամներուն, ազգականներուն եւ բարեկամներուն, իրենց սիրելի մօր՝ նաղէտ մահուան առթիւ:

ՅԵՏԱԶՈՒԱԾ Է

Պանեէօ - Քաչանի «Արծիւ» են Մակոմիտէի Փետր· 18ի առթիւ կազ - մակերպած հանդէսը, յետաձգուած է 25 Փետր·, Շաբաթ երեկոյեան:

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

Մէկ Blake եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (Machine à graver), նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր գինով: Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆի, 35 Les Grands Pins, St-Loup, Marseille.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
19
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
DIMANCHE
19 Février
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3969 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐԲ ԴԱՆԱԿԸ ՈՍԿՈՐԻՆ ԿԸ ՀԱՍՆԻ

— ∞ —

... Բոլորն ալ սրտանց կը չնորհաւորէին չարժուածը, երբ յանկարծ էր անոր ընթացքը: Եւ բոլորն ալ հպարտութեան բաժին մը կը վերապահէին իրենց: Ոչ մեղադրանք, ոչ ալ հեգնութիւն: Ընդհակառակն, խանդավառութեան կանչեր՝ մինչեւ իսկ Պոլսոյ մամուլին մէջ :

Եկան ձախորդ օրերը: Շարժումը խորտակուեցաւ գերազանց ուժերու ճնշումին տակ, եւ, քանի մը տարի վերջը, փոխուեցաւ եղանակը: Փետրուար 18ը դարձաւ դաւադրութիւն, արկածախնդրութիւն, խելագարութիւն,-- կոչեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք : Տարիներուն հետ, բաներուն դունատուելմէն ալ խուսցաւ: Այն տեղն որ, ամէնէն խանդավառները ալ այլեւս չէին ուզեր ոչ լսել, ոչ ալ տէր ըլլալ իրենց երկուան պարծանքին: Կարծես անքաւելի մեղք մը գործուած էր, եւ մէկը միւսին հետ մրցումի ելաւ, այդ մեղքը երրորդի մը վրայ նետելու, ձեռքերը լուալու եւ անկիւն մը քաշուելու համար :

Այսպէս եղած է, առ հասարակ, մեր ժամանակակից պատմութեան ընթացքը: Ոչ միայն մեր մէջ, այլեւ աւելի բախտաւոր ժողովուրդներու մէջ:

Կանգո՞ւն ես, յաղթեցէ՞ք,-- բոլորը քեզի հետ են, եւ «կեցցէ»-ներով կը թնդացնեն օդը: Ինկա՞ր, պարտուեցա՞ր,-- «ես չէի, ան էր» ...

Ի՜նչքան պերճախօս օրինակներ կարելի էր չարել, սկսելով օսմ. սահմանադրութեան չրջանէն: Կամ, աւելի առաջ, 1895 - 96ի բարենորոգումներու աւետարեր օրերէն: «Ես ալ հոն էի, ես ալ ծառայեցի իմ կարողութեանս չափ: Կեցցէ՛...»:

Անչուշտ հոգեբանական է այս երեւոյթը: Բոլորը ներկայ են, երբ ուժ կը տեսնեն, փառք եւ յաղթանակ, ծաղիկ եւ արեւ : Եւ յանկարծ բոլորը կը դառնան բացակայ , կը քաշուին իրենց պատուհաններուն տակ, վարագոյրներն անգամ գոցելով, երբ կ'իջնէ համատարած խաւարը, եւ կարգը կուգայ մեղքեր բաժնելու, պատասխանատուներ փնտռելու:

Եւ, ամէնէն առաջ կը մանրանան, կը գռեհկանան անոնք որ անուն չունած են իրրեւ մտաւորական կամ ուսումնական :

Լեզուն ոսկոր չունի, դրիչն ալ մեքենաբար կը սահի թուղթին վրայ, ըսելու համար բոլորովին ուրիշ բաներ, -- ճիշդ հակառակը այն բաներուն որ կ'ըսուէին երէկ: Պատմութիւնը կը չրջուի գլխովայր, հերոսականը կը դառնայ հրէշային, ազատագրական պայքարը թշնամութիւն, անխուսափելին՝ դաւադրութիւն:

Մինչեւ անգամ բոլշեւիկը պատմական փաստերով կ'ապացուցանէ թէ ուրիշ ելք չկար, 1921 փետրուար 18ին, երբ դանակը ոսկորին էր հասած, թէ հոգեբանօրէն եւ թէ զօրծնապէս :

Վկայ՝ Բ. Բորեան, որուն երկհատոր ուսումնասիրութիւնը մինչեւ այսօր ալ կը կազմէ ամէնէն չախչախիչ վաւերագիրը՝ Մոսկուայի վարած հակահայ քաղաքականութեան: Եթէ փետր. 18ի ընդդիմադիրները միայն այդ երկու գիրքերը կարդային, կը կարծենք թէ բազմաթիւ բանաւէճեր ինքնին պիտի դադրէին: Այն առեն բոլորս մէկ աչքով պիտի տեսնէինք ահաւոր ողբերգութիւնը, որուն հետեւանքները այսօր տեսանելի են ամէնուն համար:

Մենք պէտք չունինք նորէն մանրամասնելու այն ահռելագործը որ կը տիրէր Հայաստանի մէջ, բոլշեւիկեան իշխանութեան հաստատումէն անմիջապէս վերջը: Պէտք չունինք յիշելու բանաւոր եւ գրաւոր վկայութիւններ, որոնք մինչեւ այսօր ալ կը պահեն իրենց ուժը :

Բոլորովին ուրիշ տեսակէտ մըն է որ կը զբաղեցնէ մեզ, այս տարեդարձին առթիւ:

Ինչո՞ւ մարդիկ այսքան ոխակալութեամբ լեցուած պիտի ըլլային համաժողովրդական չարժումի մը հանդէպ, որ ամէն բանէ առաջ մարդկային էր եւ յեղափոխական,-- ըմբոստութիւն բռնութեան, աւարառութեան, եղբայրասպանութեան եւ ստրկացման դէմ :

Ինչո՞ւ պիտի ճգնէին նսեմացնել ամբողջ ժողովուրդի մը պոռթկումը քաղաքական խարէութեան, տնտեսական կեղեքման, հանդիսաւոր յանձնառութիւններու խզման դէմ :

Եւ ինչո՞ւ, մանաւանդ, յարդանքով պիտի չխոնարհէին անոնց առջեւ որ ուզեցին գոնէ տարրական ազատութիւն մը ապահովել սահմանափակ ղէնքերով, բահ ու բրիչով եւ ակռաներով :

Մանաւանդ որ, եթէ անոնք ի վերջոյ յաղթուեցան, այդ պարտութիւնը հետեւանք էր ոչ թէ եկուորներու քաջութեան, այլ արտաքին ուժի մը միջամտութեան,-- ռուսական եւ միջազգային բանակի մը աջակցութեան :

« Կեցցէ՛»ն ե՞րբ կ'ըսեն, երբ եղբայրդ, ընկերդ կը մարանչի ու կ'իյնայ յանուն ազատութեան ։ օտար բռնութեան դէմ, թէ երբ այդ օտարը իր կրունկներուն տակ, իր թնդանօթներուն ուժով կը զգեստնէ ընկերդ եւ եղբայրդ, իր ուզած կարգուսարքը պարտադրելու համար ամբողջ ժողովուրդի մը :

Եւ դեռ ուրիշ պարագայ մը.-- իրականութիւն է որ մանաւանդ կովկասի ժողովուրդը երբեք այնքան ուժգնօրէն չէր զգացած ազատութեան, սեփական հայրենիքի կարօտը, որքան այդ օրերուն.-- Փետրուար 18ին, երբ ամբողջ Երեւանը փողոց թափած էր, ուրախութեան արցունքներով :

Կարճ տեւեց, այո, այդ ուրախութիւնը: Բայց դէպքին իմաստը այնքան խոր էր, որ մինչեւ այսօր ալ մարդիկ հպարտութեամբ կը յիշեն զայն :

Պարտութիւն մը չէ՞ր վարդանանցն ալ, որ կ'ոգեկոչուի մինչեւ այսօր, այնքան խանդավառութեամբ :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱՀԱՓՈՐՁ ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԴԷՄ?

»»» · «««

ԱՆԶՆԱՊԱՀ ՋԻՆՈՒՈՐ ՄԸ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻ

— ∞ —

Իտալիոյ ժողովրդական Մշակոյթի նախարարութիւնը պաշտօնապէս հերքեց այն լուրը թէ երեքշաբթի օր մահափորձ մը կատարուած է Մուսոլինիի դէմ, հաստատելով հանդերձ թէ խելագար մը քանի մը գնդակ պարպած է Վիա Նոմէնթանայի մէջ, ուր կը բնակի Առաջնորդը: Հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ. --

« Փետրուար 14ին, կէսօրէն վերջը ժամը 2ին տեսնողները Վիա Նոմէնթանայի մէջ քաղաքային զգեստ հագած ֆաչական պահակ մը տեսան յայտնապէս անհատասարակչիռ մարդ մը որ ջղագրգռութեան նշաններ կը ցուցնէր: Պահակը մօտեցաւ մարդուն, զայն հանդարտեցնելու համար: Մարդը յանկարծ ատրճանակը քաշելով կրակեց եւ փորէն վիրաւորեց պահակը: Յարձակողը անմիջապէս ձերբակալուեցաւ: Անունն է Պրունօ Սիմոնի, 38 տարեկան, որ անցեալ տարի արձակուած էր յիմարանոցէ մը»:

Այս պաշտօնական զեկոյցէն առաջ, զանազան զրոյցներ կը չրջէին Հռոմի մէջ: Պատմութեան մը համաձայն, մարդ մը կը թափառէր Մուսոլինիի բնակարանին՝ Վիլլա Թորլոնիայի առջեւ, երբ դեռ Առաջնորդը Վենետիկի պալատը չէր զարձած: Երբ պահակը մօտեցաւ, մարդը ատրճանակ մը հանեց վերարկուին գրպանէն եւ կրակեց: Կ'ըսուի թէ Մուսոլինի լսեց ատրճանակին ձայնը եւ դուրս ելլելով, տեսաւ որ իր պահակները զինաթափ կ'ընեն զայն: Ուրիշ պատմութեան մը համաձայն, մարդը զլխարկ չէր դրած եւ ատրճանակը պարպեց ճիշդ այն պահուն երբ ոստիկանը իր թուղթերը կը հարցնէր: Պահակը գետին փռուեցաւ, երկու գընդակները մխուած ըլլալով փորին: Հարցաքննութեան առեն հաստատուեցաւ թէ նոր արձակուած է յիմարանոցէ մը որ կը գտնուի Հռոմի մօտերը: Երկու անգամ դրուած էր նոյն յիմարանոցը:

Բազմաթիւ կասկածելի մարդիկ ձերբակալուեցան այս դէպքին հետեւանքով :

**** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ 1922էն ի վեր զանազան մահափորձեր կատարուած են Մուսոլինիի դէմ: 1924 օգոստոսին երկու գնդակ արձակուեցաւ Հռոմի մէջ, երբ Առաջնորդը կառքով կ'անցնէր փողոցէն: 1925 նոյեմբեր 11ին նախկին երեսփոխան Զաննիպոնի ձերբակալուեցաւ ճիշդ այն պահուն երբ հրացանով նշան կ'առնէր պատշգամի մը ուր ճառ պիտի խօսէր Մուսոլինի: 1926 ապրիլ 7ին Անգլուհի մը ատրճանակ պարպեց Առաջնորդին դէմ: 1926 Սեպտեմբեր 2ին անիշխանական Ճինօ Լուչեթթի ռումբ մը նետեց որ պայթեցաւ Մուսոլինիի կառքին եաեւէն, քանի մը մեթր հեռու: 1926 Հոկտեմբեր 31ին Մուսոլինիի հազուստը ծակեցաւ գնդակ մը զոր արձակած էր 15 տարեկան տղայ մը: Ամբոխը բզքտեց տղան: 1929 Հոկտեմբեր 10ին սպայ մը գնդակ արձակեց իր պարապ կառքին վրայ: 1931 փետրուար 6ին երեւան հանուեցաւ անիշխանական դաւադրութիւն մը՝ ռումբով: Ամբաստանեալը մահուան դատապարտուեցաւ: 1932ին նամակատան մէջ դտնուեցան երկու ռումբեր որոնք ուղղուած էին Մուսոլինիի: 1933 մարտ 19ին Վենետիկի մէկ ձերբակալուեցաւ կին մը, Ճիաքոմօ Ճոճճիօ, որ ատրճանակ մը առած էր առաջնորդին դէմ կրակելու համար: Կ'ըսուի թէ երկու չաբաթ առաջ ալ ռումբ մը պայթած էր եւ այս առթիւ ձերբակալուեցաւ Սէրվանթի անուն մարդ մը :*

ՍՊԱՆԻՈՅ ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԶԻ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՐ

— ∞ —

Հաշտարար ձեռնարկները կը շարունակուին

— ∞ —

Հանրապետական Սպանիոյ արտաքին նախարարը, Ալվարէզ Տէլ Վայօ, որ երեք օրէ ի վեր կ'աշխատէր համոզել Հանրապետութեան նախագահը, Մատրիտ վերադառնալու համար, վերջնապէս ձախողած ըլլալով, Փարիզէն մեկնեցաւ առջի օր: Մեկնելէ առաջ պ. Տէլ Վայօ այցելեց Ֆրանսայի արտաքին նախարարին: Կ'ըսուի թէ այս առթիւ խնդրած է որ Ֆրանսա յետաձգէ Զօր. Ֆրանքոյի ճանաչումը: Նախարարը, որ օդանաւով եկած էր, վերադարձաւ կառախումբով, Թուլուզէն: Բոլոր տեղեկութիւնները կը հաստատեն թէ հանրապետութեան նախագահը բոլորովին հակառակ է պատերազմին չարունակութեան. եւ որովհետեւ Փարիզի աջակողմեան թերթերը կը քննադատեն իր ներկայութիւնը, որոշած է հեռանալ դեսպանատունէն եւ բնակիլ Ֆրանսական Ալպեաններու մէջ :

Կը կարծուի թէ Ֆրանսա պաշտօնապէս պիտի յայտարարէ ազդային կառավարութեան ճանաչումը, յաւելեալ չարթու, երբ Ձերակուտական Լէոն Պլրում երաչխիք ստանայ թէ Զօր. Ֆրանքօ պիտի պահէ իր քաղաքական եւ զինուորական անկախութիւնը: Ֆրանսայի արտակարգ դեսպանը պիտի խնդրէ նաեւ որ վրէժխնդրական միջոցներ ձեռք չառնուին փախստականներու դէմ: Իսկ Զօր. Ֆրանքոյի համար կ'ըսեն թէ եւս պիտի պահանջէ Ֆրանսա փոխադրուած գոհարեղէնները, ոսկիներն ու արծաթները եւ զեղարուեստական դանձերը, ինչպէս եւ 1,800,000,000 ֆրանքի ոսկին որ ի պահ դրուած է Պանք տը Ֆրանսի մէջ:

Դիւանագիտական չրջանակներու մէջ կը հաւաստեն թէ հանրապետական Սպանիոյ վարչապետը պատրաստ է հաչտութիւն կնքելու, եթէ ապահովութիւն ստանայ թէ վրէժխնդրական միջոցներ ձեռք պիտի չառնուին հանրապետականներուն դէմ: Պուր-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓԵՏՐ. 18 ԵՒ ՍԱՍՈՒՆՑԻ ԴԱՒԻԹ

—•—

Բառեր կան, որ ամբողջ պատմութիւն մը կը խտացնեն իրենց երկու կամ երեք վանկերուն մէջ: Այսպէս Հայ, նախնական իմաստով (*տիրող*) որ կը տրուի իրեն ընդհանրապէս , կը խտացնէ պատմութիւնը ժողովուրդի մը, որ միշտ Արարատի ստորոտն է հասեր իր սուրին զօրութեամբ: Աթէնք, դարձեալ նախնական իմաստով (*արեւմտեան*) որ կը տրուի իրեն ընդհանրապէս , կը խտացնէ պատմութիւնը ժողովուրդի մը որ լուսաշող հոգի ունի եւ զարմանահրաշ բաղաքակրթութիւն :

Գիտէք, անշուշտ, որ լեզուներու գիրերն իսկ գաղափարներ կը խորհրդանշեն,— այսպէս, *այբ* կնւտայ Նոյին պատկերը, *բեռ*՝ *տուն*ին պատկերը, եւայլն:

Ժողովուրդներու պատմութեան մէջ մեծ դէպքերը եւս այսպէս կը վերածուին խորհրդանշանի,— վասնզի մարդկային միտքը կը սիրէ համադնել, (միտքը առաջին թանգարանն է): Վերլուծեցէք *Զատիկ* կամ *Տէրնական* բառերը եւ դուք կ'ունենաք ամբողջ պատմութիւն մը:

Վաղը համադրական իմաստ մը պիտի ստանայ նաեւ Փետրուար 18ի պատմութիւնը :

Ի՞նչ կը նշանակէ այս թուականը:

Գիտե՞ն արդեօք երեւանի բոլշեւիկները, թէ ի՛նչ որ այսօր իրենք կ'աշխատին պանծացնել Աբովեանի եւ Թումանեանի մէջ, կուգայ մեր··· ե կեղեցիէն, — հայ կղերականներու բաղաքականութիւնը ազգային ազատագրութեան ամէն յոյս կը կապէր «խաչապաշտ»ներուն: Մեր ժթ. դարի կարելի է ըմբռնցնել մեռելական աչքի մը, որ պաղեր է նայելով «խաչապաշտ» Ռուսիոյ կողմը: Վասնզի ոչ միայն մեր մտաւորականները, այլ եւ ժողովուրդը առնականութիւն կը տեսնցուցին՝ օրհնելով «Ռուսին ոտքը » : Հանրապետութեան ստեղծումէն վերջ, Հայաստան մտնող արտասահմանի կարգ մը մտաւորականները կը յիշեն, անշուշտ, այն անմոռանալի զարմանքը, զոր իրենց կը պատճառէր, Սանահինի ձորին մէջ, հայ գիւղացին՝ երբ կը նախընտրէր Նիկոլա Բ. ցարը եւ ոչ թէ Հայոց հանրապետութիւնը:

Այս իրողութիւններէն վերջ, Փետրուար 18ի պատմութիւնը ոչ վրիպած սպասամբութիւն է, ոչ ալ դատապարտելի արկածախնդրութիւն: Այլ՝ պատմական ու հոգեբանական հասութիւն մը: Հայ ժողովուրդը եւ հայ մտաւորականութիւնը կ'ապատագրուէին, *հոգեպէս*, այն ստրկամտութենէն, զոր ներարկեր էր Ռուսիա , նախ իրրեւ խաչապաշտ, յետոյ իրրեւ համամարդկային գաղափարներու ռահվիրայ: Պարտուեցաւ հայ ժողովուրդը, Ռուսը նորէն մտաւ Հայաստան, բայց ո՛չ ստրկամտութիւնը : Այդ ստրկամտութիւնը ,— «օրհնեցէ՛ք Ռուսի ոտքը»,— ապաստանեցաւ արտասահման, բանկալներու մէջ, կարմիր մէր ուրար կապած Լէնինի սարկաւագներուն բերնին մէջ: Հայաստան հոգեպէս ազատագրուած է այնտեղ,— ալ չի՛ սիրեր Ռուսը : Ինչպէս մենք , նոյնպէս ազատագրուած, չենք սիրեր Եւրոպան :

×

Այս ճիշդ իմաստը տալէ վերջ պատմական ծանօթ բուականին, այժմ փորձենք հանգիստութիւն մը: Փետրուար 18ին, Սասունցի Դաւի՛թն էր որ դարու բուաւ հայ ժողովուրդին ծոցէն: Այս անգամ Մսրայ Մելիքը կուգար ոչ թէ հարաւէն, այլ հիւսիսէն: կարծես կապար թափած ըլլար հոգիներու վրայ,— կորսուած էր ազատութեան յետին շողը :

Կարո՞ղ է սակայն պատահել, որ՝
Որքան էլ լինի ապագան մութ՝
Մինայ անժառանգ ու անսերունդ
Երկիր մի ամբողջ ու ժողովուրդ :

Կարո՞ղ է լինե՞լ, որ երկրում լուրթ,
Որքան էլ խաւարն իշնէ տխուր,
Զթացել յանկարծ հրաշքով հուր
Գալիքի համար փրկութեան դուռ :

Այս հարցումը կը կատարէ բոլշեւիկ նոյիշէ Զարենց, երբ կը պատմէ Սասունցի «ծուռերուն» դիւցազներգութիւնը :

Արդարեւ, Հայոց ժողովուրդը իր ծոցէն հանեց նոր օրերու «ծուռ» մը, զայն կանգնեցնելու համար հիւսիսի Մսրայ Մելիքին դէմ:

Առաջին օրէն իսկ, Չէնով Օհան(անուանեցէ՛ք՝ այժմեան հայ բոլշեւիկները) հպատակութեան հրաւիրեց Հայոց աշխարհը: Ընդհակառակն, «ծուռ» Դաւիթ, որ բարտի մը դրած իր ուսին՝ հովուութիւն կ'ընէր դաշտերուն մէջ, ըմբոստացաւ եւ պոռաց· «Չեմ անցնի Մսրամելիքի բրի տակով»: Եւ երբ օտար զինուորները լայն լայն չափելով կը տանէին Հայաստանի հարստութիւնները, «ծուռ» Դաւիթ առաւ չափը անոնց ձեռէն եւ չափեց իր գիտցած ձեւով.— Օ՛դ լեցնելով Մսրայ Մելիքի հարկահաւաքներուն կառաներուն ու պարկերուն մէջ: Զայրացաւ Մսրայ Մելիք եւ եկաւ զօրքով, գէն ու զրահով՝ պատժելու «ծուռը»: Դաւիթ ոչ զէնք ունէր ոչ զրահ: Հատ բարտի մը միայն, զարնելու համար բշնամիին գլխուն :

Եւ պարտուեցաւ Մսրայ Մելիքը : Սակայն չազատեցաւ Հայաստան: Փետրուար 18ին եւս պարտուեցաւ բըշնամին, բայց չազատեցաւ Հայաստան: Այսուհանդերձ հրաշալի դիւցազներգութիւն մը կայ ու կը մնայ, ուր մեզի եւ գալոց սերունդին կ'ուսուցնէ թէ ազատութիւնը կրօնի մրն է Հայաստանի լեռներուն մէջ: Եթէ բոլշեւիկները այժմ գիտեն ու կ'ընդունին թէ Մսրայ Մելիքին դէմ ճակատող «ծուռ»ը Դաւիթ կը կոչուէր, բաջաց տուներէն, ուզեն չուզեն վաղը պիտի յայտարարեն թէ կարմիր Մելիքին դէմ ճակատող ալ «ծուռ» մըն էր, նոյն բաջաց տուներէն, Դաշնակցութեաց սերունդէն :

Ագնիւ է այն մարդը միայն, որ կը խոստովանի բաջին բաջութիւնը :

Շ· ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԹՐՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

— ∞ —

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն·-- Ըստ Դամասկոսէն հասած լուրերու՝ կ'ածի ձգտումը հովանաւոր պետութեան (Ֆրանսայի) եւ սուրիական կառավարութեան միջեւ :

Խառնակութիւնները եւ ցոյցերը կը չարունակուին, մանաւանդ Հոմսի չրջանին մէջ, ուր ընդհանուր գործադուլէն եաք բախում մը տեղի ունեցաւ ցուցարարներու եւ ոստիկանութեան միջեւ ու բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան: Այս ցուցարարները կը պահանջէին որ վաւերացուի 1936ի Ֆրանքեւսուրիական դաշնագիրը, որով Ֆրանսա կը ճանչնար Սուրիոյ անկախութիւնը:

Այս չաբաթ Դամասկոսի մէջ պիտի դումարուի Ազգային ժողովի մէկ բացառիկ նիստը:

Կացութիւնը այնքան բարդ է որ, Սուրիացիները որոշած են պատուիրակութիւն մը ղրկել Էնկիւրի, խնդրելու Թուրքիոյ իրաւարարութիւնը :

— ∞ —

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐի վարչութիւնը ցաւով կը ծանուցանէ դառնաղէտ մահը իր հիմնադիրներէն Օր. Թագուհի Պալթազարեանի, որ յանկարծամահ եղաւ իր բնակարանին մէջ, ուրբաթ կէս գիշերէն վերջ: Հանգուցեալը երկար տարի ծառայած է Դպրոցասէրի վարժարանին մէջ:

ՊԵՏՐՈՎ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՎԱՎԱՇԳԱՅՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ Ա ԿՅ Պ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՄԱՍՆԱՎՈՐ

— Մի՛, ինչպես որ ես ասում Մարտիրոսի մասին, նույնպես էլ Նիկողայոսի մասին ես ասում։ Ես ինչպե՞ս կարող եմ ներել, որ նա ինձ ծաղր անի, ինչպե՞ս կարող եմ ներել, որ նա ինձ ստահակ կոչի։ Ես ինչպե՞ս կարող եմ ներել, որ նա ինձ ստիպի ստորանալ։

— Հարկավ ոչ մի մարդ չի կարող ներել, որ իրեն ստահակ կոչեն, բայց ես ասում եմ, որ Նիկողայոսը ստահակ չէ։ Նա ուղղակի ուրիշ տեսակի մարդ է։ Նա ուրիշ տեսակի մարդ է, որ ոչ ոքի չի ատում, ոչ ոքի չի նախանձում, ոչ ոքի չի ստորացնում, ոչ ոքի չի ստիպում ստորանալ։ Նա ուրիշ տեսակի մարդ է, որ ամեն մարդ սիրում է, ամեն մարդ հարգում է, ամեն մարդ ուզում է իր մոտ ունենալ։ Նա ուրիշ տեսակի մարդ է, որ ամեն մարդ ուզում է նրան ծաղրել, ամեն մարդ ուզում է նրան ստահակ կոչել, բայց ոչ ոք չի համարձակվում։ Նա ուրիշ տեսակի մարդ է, որ ամեն մարդ ուզում է նրան ստորացնել, բայց ոչ ոք չի կարողանում։ Նա ուրիշ տեսակի մարդ է, որ ամեն մարդ ուզում է նրան ստիպել ստորանալ, բայց ոչ ոք չի կարողանում։ Նա ուրիշ տեսակի մարդ է, որ ամեն մարդ ուզում է նրան ստահակ դարձնել, բայց ոչ ոք չի կարողան

«ԼԱՄԱՆ»(*)

Իմ մեծիկ Լեռնուս։

Կուգամ, կուգամ, կուգամ։

Ծաղիկը պիտի չդնեմ պարտէզս, ոչ ալ ծառերուն վրայ պիտի փորագրեմ իմ անունս, որպէսզի ուրիշներ չկարենան զայն ջնջել։

Ինչ կ՚ուզեմ ես ուրիշներուն պէս, մէկ տունը ունենալ, մէկ կտոր հող, ուր ես ալ կրնամ ինծի համար ծաղիկներ աճեցնել, ծառեր տնկել, ուր ես ալ կրնամ ինծի համար պտուղներ ունենալ։ Ես ալ կրնամ ինծի համար ունենալ իմ սեփական կեանքս, ուր

կոսի բրիտանական ներկայացուցիչը կը չարունակէ իր ձեռնարկները, մինչեւ ճամբայ մը գտնելու համար: Ներկայացուցիչը այս օրերս նորէն պիտի տեսնէ Ջօր. Ֆրանքօն եւ պիտի յայտնէ թէ Անգլիա պատրաստ է սկզբունքով ճանչնալու ազգայնական կառավարութիւնը, պայմանաւ որ ներողամտութեամբ վարուի հանրապետականներուն հետ եւ Սպանիան պահէ Սպանիացիներուն:

*** Հանրապետական Սպանիոյ ապարատեսը կարթագինէ երթալով, աչքէ անցուց նաւակայանը եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց զինուորական իշխանութեանց հետ: Կառավարութիւնը որոշեց հեռանալ Մատրիտէն եւ հաստատուիլ Վալենսիայի մէջ:

ՋԱՆԱՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը վերջնական ազդարարութիւն մը ուղղեց խորհրդարանին կառավարութեան, գոհացում պահանջելով Սախալինի ձկնորսութեան իրաւունքներու մասին. հակառակ պարագային պիտի դիմէ «ազատ ձկնորսութեան»: Անցեալ տարուան օգոստոսէն ի վեր ամենածանր տագնապն է այս, 2 երկիրներուն մէջեւ: Ազդարարութիւնը հեռագրուեցաւ Մոսկուայի ճափոնական դեսպանին, որպէսզի անմիջապէս յանձնէ Պ. Լիթվինովի: Ճափոնական թերթերը կը գրեն թէ կառավարութիւնը վճռած է «արիւնով պաշտպանել հիւսիսային չրջանի ձկնորսութեան իրաւունքները որոնք չահուած են արիւնով»: Ազդարարութեան լուրը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ կայսեր:

73 ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՊԱՆԵՐ մէկ ամիսէն երկու տարի բանտարկութեան եւ 18 միլիոն ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցան Ֆրանսայի մէջ, տահմանամերձ քաղաքի մը դատարանին կողմէ, 700 միլիոն ֆրանքի գոհարեղէն, ձոյլ ոսկի եւ արծաթ փախցուցած ըլլալով (քանի մը հարիւր քիլօ): Փաստաբանը պնդեց թէ ամբաստանեալները այս գոհարեղէնները բերած էին իրենց պետերուն հրամանով, բայց դատարանը չլսեց: «Իւմանիթէ» ուժգնօրէն կը բողոքէ այս վճիռին դէմ, յայտարարելով թէ «հանրապետական փառապանծ բանակին հերոսները բանտ կը նետուին Ֆրանսայի մէջ»:

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԲԱՆԱԿԱՏԵՂԻ ՄԸ հաստատուեցաւ Լոզէրի չըրջանին մէջ, Մանոի մօտ, համախմբելու համար Սպանիացին եկած խառնվարար տարրերը: Ասոնք պիտի օգտագործուին հանրօգուտ չինութեանց համար: Խիստ պատիժներ պիտի կրեն անոնք որ կը խանգարեն բարեկարգութիւնը:

Այս կայանին մէջ պիտի փոխադրուին ուրիշ անբաղձալի օտարականներ ալ, ամէն ազգէ, երբ հաստատուի թէ չեն կրնար ուրիշ տեղ երթալ քաղաքական պատիժներով (Ռուսեր, Գերմաններ, Հրեաներ, Լեհեր, եւն.):

ՊՐԻՒՍԷԼԻ մէջ, Ջօր. Ֆրանքոյի կուսակիցները յարձակելով հանրապետական Սպանիոյ դեսպանատան վրայ, բանտարկեցին դռնապանը եւ իր կինը, յետոյ քարտուղարին բանի ստորագրել տուին թուղթ մը, որուն համաձայն Ֆրանքոյի ներկայացուցիչին պիտի յանձնուի չէնքը: Յարձակողները դրաւած ըլլալով չէնքը, ոստիկանները սանդուղ մը բարձրացուցին եւ ներս մտան:

ՆՈՐ ՊԱՊԻՆ ընտրութեան համար փակարանին մէջ պիտի հաւաքուին մօտ 400 հոգի: Աւելի քան 250 սենեակներ կը պատրաստուին բոլոր յարմարութիւններով:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ բանուորներու պակասը աննախընթաց համեմատութիւններ ստացած ըլլալով, կառավարութիւնը որոշեց.— ա) Լիազօրութիւն տալ աշխատանքի նախարարութեան, բանուորներու արձանագրութեան եւ արձակման համար: բ) Պարտադրել բոլոր Գերմանացիները որ ձգեն իրենց գործը, երբ կանչուին պետական աշխատանքներու համար: Կ'ըսուի թէ աշխատող Գերմանացիները 6,600,000 հոգի աւելցած են, բաղդատելով 1929ի հետ: Բանուորներու պակասութեան պատճառներէն մէկն է պարտաւորիչ զինուորութիւնը, որ կը գրաւէ ամէն տարի աւելի քան մէկ միլիոն հոգի, ինչպէս եւ պարտաւորիչ աշխատանքը, որուն ենթակայ են հարիւր հազարաւորներ: Ուրիշ պատճառ մըն է տենդագին զինարշաւը, որուն հետեւանքով զինագործարանները կը բանին օրական 24 ժամ:

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ արտաքին գործերու յանձնախումբին առջեւ Պ. Մխթէլէր յայտարարեց, թէ Ֆրանսայի չահերը Սպանիոյ մէջ կը գնահատուին 56 միլիոն սթերլին:

ԱՆԳԼԻՈՅ քաղաքային պաշտպանութեան նախարար Սըր Ճօն Անսէրսըն յայտարարեց խորհրդարանին մէջ, թէ պատերազմի ժամանակ կրաւորական պաշտպանութեան հակօդային բաժանմունքին մէջ պիտի ծառայեն 400-500,000 այրեր եւ 175,000 կիներ: Այրերը պիտի ստանան չաբաթական 3, իսկ կիները 2 սթերլին աշխատավարձ:

ԹՐՈՑՔԻի տգուն մահը բնական համարուեցաւ ընդհ. դատախազութեան կողմէ, որուն դիմուած էր այն ամբաստանութեամբ թէ քաղաքական հակառակորդներ թունաւորած են զայն:

Տէր եւ Տիկին երուանդ Աթոռեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Թոռեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մ. Թոքայէլեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Վահէ Փամպուքճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Թէրզեան եւ զաւակունք սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի որդւոյն, եղբօր եւ որդւոյն՝

ՕՐ. ՍԻՐՎԱՐԴ ԱԹՈՌԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ 17 տարեկան երիտասարդ հասակին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 21 փետրուար երեքշաբթի առաւօտ ժամը 9ին իրենց բնակարանին մէջ, 13 բիս տը լա Տըմի Լիւն, Մօնթրէոյ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Մօնթրէոյի գերեզմանատունը:

ՇԱՆՕԹ.— Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէնութիւնը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ

ՇԱՆՕԹ ԹՈՒՐԻՍՏ ՍՐԳԱՐԻ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:

Հասցէ՝ 8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՓԱՐԻԶԻ Հ. Յ. Դ. «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷԻՆ, 19 ՓԵՏՐ. ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

ՍՈՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՄԵԾ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, 8 *Rue Danton*, ՄԷԹՐՕ ՕՏԵՈՆ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ԳԵՐԱՇՄԻՄ ԲԱԼԱՅԵԱՆ**

ԿԸ ԽՕՍԻՆ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ** ԵՒ ԳՆԴ. **Տ. ԲԱՂԴԱՍԱՐԵԱՆ**

ԽՕՍՔ ՊԻՏԻ ԱՌՆԵՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻՉՆԵՐԸ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Ծախսերու մասնակցութեան համար 3 ֆրանք:

ՀԱՑ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՀԱՄԱՁԳԱՅԻՆ»Ի, ՓՐ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՑ ԹԱՏՐՈՆԻՆ, ՄԱՐՏ 19ԻՆ

ՄԻԻԹԻԱԼԻԹԷԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐ. ԽՆԶՈՅՔ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻԻ

ԻՍԻ Հ. Յ. Դ. «ՉԱՒԱՐԵԱՆ» ԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

19 Փետրուար. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

«Խրիմեան» սրահին մէջ, 2 Ռիւ տը լա Տէֆանս, Իսի.

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ԱՐԱՄ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

Երգ. արտասանութիւն, եւայլն:

Մուտք՝ 7 ֆրանք, 3 տարեկանէ վեր փոքրիկներուն 3 ֆր.:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՂԱՐԱԲԱՂ-ՉԱՆԳԵԶՈՒՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՍԻՈՒԹԵԱՆ

ԱԿԱՆԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ **ԼԵՒՈՆ ՇԻՆԹԻ**

ՄՆՆԴԵԱՆ 70 ԱՄԵԱԿՆ ԱՌԹԻԻ

16 *Ապրիլ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին*

Mutualitéի մեծ սրահին մէջ, 24 Rue St. Victor, Paris (5)

Կը ներկայացուի իր գլուխ գործոցը՝

«ՕՁԻՆ ՊԱՅԼ»

Պատմական տրամ կիլիկիոյ Արգ. դարու շրջանէն:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒՑ ՈՒԱՒԻՄԸ — ՓԱՐԻԶ

Յաւաքնդայ գաս պիսսուարի նը 21 Փետրուար, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ:

Կը խօսի՝ Պ. Ա. ՉՈՒԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «Նահապետ Քուչակ»:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐ Հ ՆԴԷՍ

կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց* եւ *Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ:

25 Փետրուար Շաբաթ, ժամը 10էն միինչեւ լոյս

Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland, Métro Etoile

Տարազի մրցումներ, ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ:

Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք **Tenue de Soirée**

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՅԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԴԱՐԱՆԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

19 Փետրուար, Կիրակի ժամը ճիշդ 15ին «Պէշիքթաշլեան» թատրասրահին մէջ, 26 Rue Troyon, Sèvres. Métro: Pont de Sèvres:

Կը ներկայացուի «ԱՆԻՄԵԱԼԸ» (վերածում Շիլլէրի «Աւազակներուն») եւ երգիծական զուգարներ՝ Flageolet *եւ* **La scuola del Solfeggio**:

Տոմսերու գինն է՝ 10 եւ 7 ֆրանք

ԳՐԱԽՈՒԱԾ ՕՐ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԵՏ. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ պահանդէսը տեղի պիտի ունենայ 18 Մարտ, 1939, Շաբաթ երեկոյ, ժամը 11էն մինչեւ լոյս: Կը խնդրուի հայ կազմակերպութիւններէն չխաչաձեւել:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸ

Ճ'ոդարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

«HAIASTAN»Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1. *Ֆրանսերէն «Հայաստան» ամսագրի առաջին թիւէն սկսեալ քանակութեամբ ղրկուած է բոլոր ծանօթ գործակալներուն: եւ մեծ մասով սպառած:*

Կը խնդրուի օր առաջ իմացնել ի-րենց սպառման ճշդիւտ չափը, անոր համեմատ ղրկելու համար յաջորդ թիւը:

2. *Բաժնեգինը ԲԱՑԱՌԱԿԱՊԵՍ ԿԱՆԽԻԿ է:*

3. *Կը խնդրուի հասցէները գրել ՇԱՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՆՍԽԱԼ:*

Օր. ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

(*Տուրքախ*)

եւ

ՀՐԱՆՑ ՍՐՈՒԱՆՁՏԵԱՆՑ

Նշանուած

Փարիզ, 15 Փետրուար, 1939

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme — PARIS (13)

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՑԱԾ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԾ

44 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻՒ ՆՈՒԹ)

Tél. Trudaine 42—69

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:

Աւտօտները ժամադրութեամբ:

ՀԱՑՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(*Մէթրօ* Cadet, *Սգուտա Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չէնքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը:

ԿԸ ՀԱՑԹԱԾԷ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

"ՇԻՐԱԿ"

Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, ախորժաբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի գինով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

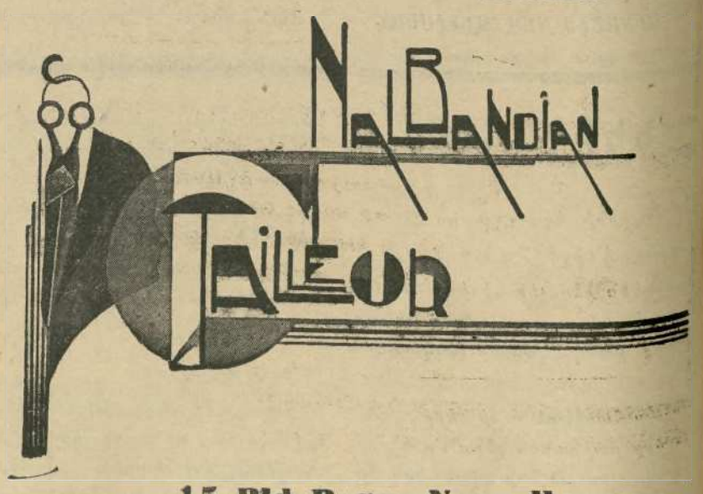
LE VIEUX CHALET

Աւտոնուած ապաքինարան, Bourg - la - Reine*ի կեդրոնը*, **7 — 9 Boulevard Carnot,** *հաղամապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէթրոյի եւ օթօպիւսի կայարաններուն մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, մեծ պարտէզ: Խնամուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք:*

Կ'ընդունի՝ ծերեր, ախարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն:

Օրական 30 *ֆրանք: Տնօրինուհի* Mme. BERNARD - WAHÉ, Tél. Bourg - la - Reine 734:

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle: Tél. Gut. 30-79:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԷՆԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԷՆԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութալ օգտուիլ առիթէն:

Դիմել **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**

Tél. Opéra 67-77

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Dameme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ՐՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40 ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
21 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3970

Խմբագիր՝ ԵԱՒՈՐԴ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԿԱՎԿԱԶ»Ի ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՐԵԿԻՆԴԱՆԸ

Աչքի լո՛յս ձեզ,— կիրակի օր, 19 փետրուար, հրապարակ է - լած էր հռչակաւոր «Կավկազ»ի հայերէն տպագրութիւնը, «Կով - կաս» (1939 փետրուար) :

Ամսագիրը կը կոչուի «Հանդէս Ազգային Անկախ Մտքի» :

Արդարեւ, այնքան «անկախ» է որ , առաջին թիւէն իսկ թու - քակարը , անճարակ արտասանութեամբ մը կը կրկնէ ռուսերէն եւ ֆրանսերէն «Կավկազ»ի խմբագրա՛ն հաւատամքը,— նոյնու - հետեամբ ընդունինք այսօրուան Կովկասի «հողային դոյալիճակը», կազմելու համար Կովկասեան համագործակցային պետութիւնը :

Այս առաջադրութեամբ, ձեռք ձեռքի պիտի դործեն «Հայ ազ - գայիականներ»ն ալ,— սա խեղճուկրակ «Ազգ»ի թերսաչ տղաքը , որոնց թիւը հինգ, առ առաւելն տասը մատով կը վերջանայ :

Հարեւանցի ակնարկ մը ամսագրին բովանդակութեան վրայ, լուսաբանելու համար հանրային կարծիքը :

Խմբագրականը պարզեցինք արդէն: Ցաջորդ էջին վրայ կը վայլի Հայոց Բամմատ, որ սրտանց ողջունելով «Հայերի մուտ - քը», եւ «ակնածօրէն խոնարհելով» հայ ժողովուրդի «անթիւ զո - հերի առաջ», կը պարզէ նոր հաւատամքը, առանց վերապահու - թեան,— « Հրաժարիլ որ եւ է հողային պահանջ դնել Թիւրքիոյ եւ իրանի առաջ եւ այդու սահմանափակել հայկական առեղծուածը կովկասի անծուկ շրջանակներում »:

Հայոց Բամմատ չանգիտանար թէ «հարցադրման նման է - պանակը», այսինքն այս բառաձեւը «ցաւոտ հակաղդեցութիւն» պիտի դործէ հարիւր հազարաւոր տարագիր Հայերու, մանաւանդ անոնց վրայ «ովքեր իրենց հայրենիքն են համարում Թիւրքիայ արեւելեան նահանգները »:

— « Սակայն մենք անկարող էինք բազմատանջ հայ ժողովուր - դին կերակրել անիրականանալի ցնորքներով, ըստ որոնց հայ բա - զաբական մտքի սովորական, Միացեալ Հայաստանի կառոյցը կա - րող է համակրանք ու նեցուկ գտնել Հայաստանի Կովկասեան հա - րեւանների մօտ»:

Տակաւին աւելի բացորոշ յայտարարութիւն մը.

— « ... Ցանուն իրենց ազատութեան ու անկախութեան ԽՍՀՄ-ի դէմ կռուի ելած Կովկասի ժողովուրդների գերագոյն շա - հերը պահանջում են ամենաբարեկամական յարաբերութիւններ պահպանել մեր հարաւային դրացիների հետ»: (Հասկցիր՝ Թուր - քիա):

Իսկ այս տեսակէտը կը նշանակէ մէկ բան,— « Ներկայում Թիւրքիոյ եւ ԽՍՀՄ-ի միջեւ եղած հողային դոյալիճակի պար - տադրութեան ընդունումը »:

Ու վերջապէս աւետիս մը.

— «Այժմ, երբ մեր շարքերում հայ մեզ նման մտածողների հանդէս գալով մենք հնարաւորութիւն ունինք շփուելու հայ ըն - դդարձակ ուկնդիրների հետ՝ իրենց իսկ մայրենի լեզուով, մենք ա - ւելի դիւրութեամբ կարող կը լինենք գտնել կովկասեան հոգեւոր ու քաղաքական այն միութիւնը, որի մասին երազում են կովկա - սեան բոլոր ժողովուրդների լաւագոյն մտքերը »:

Լրացնենք օտար աշխատակիցներու չարքը, անցնելու հա - մար բուն «հայ ազգայնականներին »:

Թրքամէտ քաղաքականութեան ասպետներէն Տ. Էլէկխոտի , որուն տեսութիւնները յաճախ թարգմանուած են այս թերթին մէջ, իր կարգին կը բացատրէ թէ անհրաժեշտ է ընդունիլ կով - կասեան դոյալիճակը եւ հաստատել «բարի դրացիական, եթէ կա - րելի է բարեկամական յարաբերութիւններ Թիւրքիոյ եւ Իրանի հետ »:

— « Մենք ազնիւ չենք համարում Հայերին դրանից աւելի բան խոստանալ, *որովհետեւ մենք կովկասի սահմաններից դուրս դալ չենք կարող* »:

... « Ազգ»ի խումբը կովկասեան շէնքի չորրորդ սիւնն է: Ա - հա Հայերի մուտքը, ահա «Կովկաս»ի հրատարակութեան իսկա - կան խմաստը »:

« Ողջո՛յն» մը ստորագրած է Վ. Ախմէթէլի, «նախագահ Պերլինի Կովկասցի դաղթականների օֆիսի»:

Ողջոյնի նամակ մըն ալ ստորագրած է իշխան Շ. Ամիրեջիբի, «ամենամեծ յաջողութիւն» համարելով կովկասի հայերէն տպա - գրութիւնը որուն «նախաձեռնութիւնն յանձն է առել գաղափարա - կան մարդկանց մի փոքրիկ խմբակ, բայց Հայերի երիտասարդ սերնդից, որ յանդգնում է վիճելի համարել ազգային հին քաղա - քականութիւնը»:

Եւ վերջապէս, «Կավկազ»ի հայերէն հրատարակութիւնը «ու - րախալի երեւոյթ» կը համարի Ալ. Կանտէմիր, որ զայն կը շնոր - հաւորէ «հրճուանքի եւ խորին բաւարարութեան զգացմունքով »:

Հայ յօդուածագիրները կ'երեւան ծածկագիր, թէեւ անծանօթ չեն մեզի :

Անոնց գլխաւորը, ապահովարար «պետ»ը, ինչպէս կը սիրէին կոչել «Ազգ»ը հրատարակած առեն, «անհաշտ թշնամի» համարե - լով խորհրդային Ռուսաստանը, կը յայտարարէ առանց այլ եւ այլի.

— « Միւս կողմից մեզ անհրաժեշտ է մեր հարեւան պետու - թեանց՝ Թիւրքիոյ եւ Իրանի, դէպի մեր անկախութիւնը տածած բարեացակամ վերաբերմունքը. ուստի մենք պէտք է հրաժարինք դէպի այդ երկիրներն ունեցած որ եւ է հողային պահանջից»: (*Մի - ջանկեալ,— ո՞վ ըսաւ թէ մենք որ եւ է առեն հողային պահանջներ ունեցած ենք բարեկամ Իրանին*):

Ամփոփած եղանք «Կավկազ»ի հայկական բարեկենդանը, դէմ - խաւոր դիծերով:

Այժմ անցնինք վերլուծման :

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻԹԼԵՐ, ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ԵՒ ՖՐԱՆՔՕ ՊԻՏԻ ՏԵՍԱԿՑԻՆ ՄԻԼԱՆՈՅԻ ՄԷՋ...

— ∞ —

« Փոփօլօ տ'Իթալիա» թերթը, որ Մուսոլինիի օրկանն է Միլանի մէջ եւ «Քորիէրա Տէլլա Սէրա» կը գրուի Հիթլէրէ եւ Զօր. Ֆրանքօ մօտերս պիտի տեսակցին Միլանի մէջ, Մուսոլինիի հետ, երեք երկիրներուն քաղաքականու - թիւնը ներդաշնակելու եւ ազգայնական Սպանիան ալ Հռոմ – Պերլին առանց - քին կապելու համար: Պաշտօնական շրջանակներու մէջ լուրերուն կը տրուի այս լուրի մասին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԶՕՐ. ՖՐԱՆՔՈՅԻ ՀԵՏ

— ∞ —

Հաշտութեան յոյսերը կ'աւելնան

— ∞ —

Վերակուսական Լէոն Պլըում, որ երկրորդ անդամ Սպանիա դնաց մաս - նաւոր պաշտօնով, փետրուար 19ին նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Զօր. Ֆրանքոյի արտաքին նախարարին հետ, Պուրկոսի մէջ: Ֆրանսայի ներկայա - ցուցիչը միշտ լաւատես է եւ կը յուսայ ճամբան հարթել, ոչ միայն իրաւա - կան ճանաչման, այլեւ հաշտութեան համար: Տեսակցութիւններէն անմիջա - պէս վերջը Ֆրանքոյի փոխանորդը Պարսելոնա դնաց, զեկուցում տալու հա - մար զօրավարին եւ կառավարութեան անդամներուն: Միւս կողմէ Պ. Լէոն Պլըում կը շարունակէ իր բանակցութիւնները ուրիշ պաշտօնատարներու հետ: Միեւնոյն առեն կը զործէ անգլիական ներկայացուցիչը, որ սահմա - նագլուխը անցաւ առջի օր, զեկուցում տալու համար դեսպանին: Ֆրանսացի ծերակուտականը Հինաէյ կը սպասուի այսօր, երեքշաբթի, հետաձգումով խորհրդակցելու համար արտաքին նախարարին հետ :

Հակառակ պաշտօնական լաւատեսութեան, կը կարծուի թէ Զօր. Ֆրան - քօ տրամադիր չէ զրաւոր երաշխիքներ տալու Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութեանց, Սպանիոյ քաղաքական եւ հողային անկախութեան, ինչ - պէս եւ ընդհ. ներման մասին: Բանակցութիւնները շարունակուելուն կիրակի օրն ի բուն: Ազատագրութեանց անմիջական նիւթն էր Սպանիայի վախտա - կաններու արագ վերադարձը: Այս առթիւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչը նորէն ուզեց ապահովութիւն ստանալ թէ Զօր. Ֆրանքօ պիտի պահէ իր քաղաքական անկախութիւնը, պատերազմին վերջը եւ թէ բոլոր օտար կամաւորները պի - տի ճամբուին: Ֆրանսա եւ Անգլիա կ'ուզեն նաեւ ապահով ըլլալ թէ Գերմա - նիա եւ Իտալիա հողային կամ զինուորական առանձնաշնորհներ պիտի չվայե - լեն Պալէարեան կղզիներու, Մարոքի կամ սպանիական դաղթավայրերու մէջ: Իրազեկները կը հաւատան թէ զօր. Ֆրանքօ իր դէմ հին հետ քննելով հան - րապետական կառավարութեան խնդիրը, միաձայնութեամբ որոշեց անփո - փոխ պահել բացարձակ անձնատուութեան պայմանը:

Միւս կողմէ, հանրապետականներն ալ տենդագին խորհրդակցութիւններ կը կատարեն, դիմադրութիւնը չարունակելու կամ ելք մը գտնելու համար, քանի որ հանրապետութեան նախագահը կը մերժէ վերադառնալ: Վարչա - պետը առջի օր երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ սպարապետին հետ: Ազ - գայնականները ուժգնօրէն ամբակոծեցին Ալիքանթէ նաւահանգիստը, ծանր վնասներ պատճառելով: Ռմբակոծեցին նաեւ Վալենսիան եւ Մատրիտը: Պար - սելոնայի մէջ անընդհատ կը զործեն երկու զինուորական առեաններ, դատե - լով այն ամբաստանեալները որոնք ռմբիներ զործած են հանրապետական իշ - խանութեան օրով : Շատ մը մահավճիռներ արձակուած են արդէն:

**** Եգիպտական եւ լեհական կառավարութիւնները որոշեցին իրաւապէս ճանչնալ Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը: Պալքանեան պետութիւններն ալ պիտի ճանչնան, իրենց խորհրդաժողովէն վերջը, որ բացուելու երկիւ, Պուքրէշի մէջ :*

**** Տեղական թերթերը կը գրեն թէ նախագահ Ազանիա վերջնագիր մը ուղղած է վարչապետ Նէկրինի, պահանջելով դադրեցնել պատերազմը եւ հաշտութիւն կնքել: Այս վերջնագիրը գրկուած է արտաքին նախարարին մի - ջոցաւ, որ Փարիզ եկած էր անցեալ շաբթու, նախագահը համոզելու եւ Մատրիտ վերադարձնելու համար: Եթէ վարչապետը հաւանութիւն յայտնէ, նախագահը անմիջապէս պիտի դիմէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ բարեխօսութեան, որպէսզի Զօր. Ֆրանքօ վրէժխնդրական միջոցներ չզործադրէ, յանուն մար - դասիրութեան եւ Սպանիոյ միութեան: Եթէ վարչապետը մերժէ այս առա - ջարկը, հաւանական է որ նախագահը յայտարարութիւն մը հրատարակէ :*

Փարիզի մէջ անհամբեր կը սպասեն Պ. Լէոն Պլըումի տեղեկագրին, հաշ - տարար ելք մը դտնելու համար: Եթէ տեղեկագիրը նպաստաւոր ըլլայ, Ֆրան - սա եւ Անգլիա միաժամանակ պիտի յայտարարեն Ֆրանքոյի կառավարու - թեան ճանաչումը :

Իտալիա, Գերմանիա եւ Ճափոն պիտի զինակցի՞ն

— ∞ —

Ճափոնի ռազմատենչ եւ աչխարհակալ տարրերը բուռն պայքար մը կը մղեն այս միջոցին, խորհրդարանին եւ մամուլին մէջ, իրական զինակցու - թեան մը վերածելու համար Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ հետ կնքուած հակաբոլ - շեւիկ ուխտը: Այս առթիւ իրազեկները կը հաւատան թէ զինակցութեան ծրա - զիրը երկար տեւնէ ի վեր կը քննուի Հռոմի եւ Պերլինի մէջ, բայց Ճափոնի չափաւոր տարրերը կը վարանին տորագրել զայն, եւ եթէ ի վերջոյ հաւանին տորագրել, Ճափոն կարդ մը պայմաններ պիտի դնէ :

Թոքիոյի ծայրայեղ ազգայնական օրկանը չատագովելով զինակցութիւ - նը, անհրաժեշտ կը դտնէ զայն, «ի նախատեսութիւն ընդհ. պատերազմի մը որ մօտալուտ է Եւրոպայի մէջ»: Եւ կը չեշտէ — « Ճափոն պէտք է իր մաս - նակցութիւնը առաջարկէ, պայմանաւ որ Իտալիա պատերազմի ձեռնարկէ Եւ - րոպայի մէջ եւ Գերմանիա օգնութեան հասնի Իտալիոյ: Այդ պարագային, Ճափոն ալ Ասիոյ մէջ պիտի կռուի: Մենք մեր հզօր նաւատորմիղով կրնանք կեցնել Մ. Նահանգները, իսկ մեր հզօր բանակով կրնանք անշարժութեան

(Մուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՏԷՐ ԹՈՒՐԻԿՆԵՐԸ

— ∞ —

« Ցառաջ » խմբագրականով մը կը պատմէր թէ ի՛նչ հանճարեղ ծրագիր - ներ կ'որոճան երեւանի մէջ, զարգա - ցելու համար հայերէնը, «որ արդէն դարձեր է պետական լեզու »:

Ցօդուածագիր մը, Գ. Ստեփանեան, պարզապէս կ'առաջարկէր նոյնու - հետեամբ զործածել օտար բառեր, ա - ռանց նկատի առնելու լեզուին իմի - նուրոյն հարստութիւնները: (*Մ. Հա - յաստան*, 2 փետր. 1939):

Ցօդուածագիրը դեռ աւելի արմա - տական — անշուշտ եւ յեղափոխական

— խելք մը կը տարվեցնէ .

— « *Մեր հնչիւնական տառադար - ձութիւնը համաբեր լիովին արտա - յայտում է ռուսական տառադարձու - թիւնը, կարիք չկայ տառադարձու - թեան խնդրում եւս արհեստական դժուարութիւններ ստեղծել : Եթէ ռուսերէնը դրում եւ հնչում է պոէ - մա, բրիգադա, ոլիմպիադա եւայլն, ա՛խոր է մեր լեզուում էլ դրել այդ ձե - ւով եւ ոչ պոեմ, բրիդագ, ոլիմպիադ եւայլն, եթէ բոլոր լեզուներում, ինչպէս եւ ռուսերէնում պահպանում են կրկնակ բաղաձայնները, պէտք է պահուին նաեւ մեր լեզուում: Օտար լեզուներում եւ ռուսերէնում դրում է կոմմունիստ, կոլեկտիվ, սեսսիա, միսսիա, ագրէսսոր, ինչո՞ւ մեր լեզուում դրել կոմունիստ, կոլեկտիվ, սեսիա, միսիա, ագրէսոր: Արդեօ՞ք այն պատճառով որ մեր լեզուն իր « իւրայատկութիւններով » ի վիճակի չէ կրկնակ բաղաձայն հնչել, բայց չէ՞ որ ունինք տարր, մրրիկ, անդոր - րութիւն, կեցցէ , Ովսաննա եւայլ բառերը, որոնք հնչուում են կրկնակ բաղաձայնով · կրկնակ բաղաձայնով հնչուում են նաեւ սեսսիա, միսսիա , ագրէսսոր , պրոգրեսսիվ եւ նման բառերը : Աւելին : Տպա - գրուում են բազմաթիւ դրքեր, որոնց մէջ կրկնակ բաղաձայնը պահուում է* »:

Պրծա՛ւ: Բոլշեւիկները եւ մանա - ւանդ երեւանցիները կատարեալ հա - մայնագէտներ ըլլալով, ֆրանսերէն ալ գիտեն, անգլիերէն ալ, լատիներ - էն, պարսկերէն եւ չինարէն ալ : Գի - տեն թէ ամէն մէկը ի՛նչպէս կը հնչէ բառերը,— *միսսիա, ագրէսսոր...*

Միայն մէկ բան չեն գիտեր,— հա - յերէն :

Բայց ատոր ալ ճարը գտած են մեր կարմիր տէր Թոդիկները :

Վաղը կը պատմեմ :

Վ.Ա.Հէ

ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ (Անգլիա)

Այրի Տիկին Ե. Ձիլէրճեան ի յի - շատակ իր ամուսնոյն՝ Ցովհ. Ձիլէր - ճեանի եւ վաղամեռիկ աղջկան՝ Նա - պէնի 500
Փետր. 18ի գումարը 640
Ընդհ. գումար՝ 1140

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՊԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

— ∞ —

422 պոռ փոխանակ 399ի

— ∞ —

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն փետրուար 18 թուականով.—

Այժմէն տենդագին պայքար կը մղուի Համուիայի (Ազգ. Մեծ Ժողով) ընտրութեան առթիւ որ պիտի կատարուի յաւելիկայ Մարտ 26ին: Երեսփո - խանութեան մեծ մասը պիտի ընտրուի Ցալքի թեկնածուներէն: Նոր ժողովը պիտի բաղկանայ 422 երեսփոխաններէ, փոխանակ 399ի: Այս յաւելման պատ - ճառը այն է որ վերջին ընտրութիւնը հիմնուած էր 1929ի մարդահամարին վրայ, իսկ նորը պիտի կատարուի համաձայն 1935ի մարդահամարին որ բնակչութեան մեծ յաւելում կը ցուցնէ: Կին երեսփոխաններուն թիւը 16էն պիտի բարձրանայ 20ի: Ոչ – իսլամ քաղաքացիներն ալ ներկայացուցիչներ պիտի ունենան,— երկու Ցոյն, մէկ Հայ, մէկ Հրեայ :

Թուրք խուլերու եւ համրերու ընկերակցութիւնը, որ 20,000 անդամ ունի, թեկնածու ներկայացուցած է իր նախագահը, անկախ աթոռի մը համար:

Սուրիոյ դանիքը հրաժարեցաւ

— ∞ —

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ ձէմիլ Մարտամ պէյի դահլիճին անդամ - ները փետրուար 18ին ժողով գումարելով նախագահին բնակարանին մէջ, ի - րենց հրաժարականը ներկայացուցին, երկար խորհրդակցութենէ մը վերջ: Այս առթիւ իրենց հրաժարագրին մէջ կ'ըսեն թէ քաղաքական կացութեան ըն - թացքը թոյլ չի տար չարունակել իրենց պաշտօնը եւ կը մաղթեն որ հանրա - պետութեան նախագահը յաջողի փրկել ազգը եւ իրականացնել անոր բաղ - ձանքները, «Ամենակարողին օգնութեամբ »:

Հանրապետութեան նախագահը անմիջապէս ձեռնարկեց խորհրդակցու - թեանց, նոր դահլիճին կազմութեան համար: Ազգայնական խմբակցութիւնը ժողովի հրաւիրեց իր պատգամ խորհուրդը, որուն պիտի մասնակցին Սու - րիոյ բոլոր չրջաններու երեսփոխանները: Շուկաները փակուեցան:

**** Տեղական թերթ մը կը գրէ թէ դահլիճին հրաժարման պատճառներէն մէկն է հրատարակութիւնը չորք մը բանաձեւերու որոնք անցեալ դեկտեմ - բեր 31ին քուէարկուեցան երեսփ. ժողովին մէջ, բայց մերժուեցան Ֆրանս. պատուիրակին կողմէ: Երկրորդ պատճառն է կառավարութեան մէկ ձեռնար - կը, որ կը ձգտէր դադրեցնել Նոյեմբեր 18ին մարզպանին կողմէ հրամանա - դրուած միջոցներու զործադրութիւնը, ապահովելու համար կրօնական հա - մայնքներու խղճի ազատութիւնը եւ իրաւական վիճակը :*

Փակարանը ի՛նչպէս պիտի ըլլար պապր

»»» · «««

Պապին ընտրութեան համար բոլոր պատրաստութիւնները տեսնուած են: Վատիկանի մէկ մասը վերածուած է կնքուած յարկաբաժինի մը, որ պիտի յատկացուի փակարանին: Կարտինալները պիտի փակուին այդ յարկաբաժ - նին մէջ, բանտարկեալներու նման, մինչեւ իրենց պաշտօնին աւարտումը : Դուրսի հետ որեւէ յարաբերութիւն պիտի չունենան :

Երբ փակարանին 210 անդամները հաւաքուին, յարկաբաժնին դուռները պիտի զոցուին եւ նոյնիսկ հեռաձայնին զադար պիտի տրուի: Փակարանը հաւանաբար սկսի զումարուիլ փետրուար 28ին: Կարտինալի զումարման ա - տեն նոյնիսկ պատուհանները պիտի փակուին եւ կնքուին: Այս զգուշութիւն - ները ձեռք առնուած են, որպէսզի քուէարկութեան զաղտնիքը որեւէ կերպով երեւան չելլէ: Քուէարկողները պիտի ըլլան 62 կարտինալները: Միւս «բան - տարկեալները» անոնց քարտուղարները, ծառայողները եւ բժիշկներն են: Ս. Դամասկոսի պալատին տանիքին վրայ զետեղուած է խոշոր զանգակ մը, որ պիտի հրաւիրէ կարտինալները առաւօտեան եւ կէսօրուան քուէարկութեանց:

ՎՂՎՈՏՈՂՋՈՍ ԵՎ ԱՐԻՒՆ

(պատմվածք)

ԳԻՆՑ՝ ՊՈՒՐՀԱՆԻՆ

— Հէ՛, ես ձեզ ասի՛, ես ձեզ ասի՛... Օրհնո՛ւած ժամերս ձեզի՛ համար անցուցի՛... Ես ձեզ ասի՛, ես ձեզ ասի՛... Ես ձեզ ասի՛, ես ձեզ ասի՛... Ես ձեզ ասի՛, ես ձեզ աս

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ Ա.

(Լուսագրուած Հայաստանի Ազգային Արխիւներէն)

Ռուսիոյ Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան յաղթանակէն ետք, Հայաստանի մէջ ստեղծուած Ազգային Հանրապետութեան կառավարութիւնը, որ կազմուած էր Դաշնակցական, Մենշեւիկեան եւ Ռամկավար-Ազատական կուսակցութիւններու ներկայացուցիչներէ, ամէն միջոցներ ձեռնարկեց՝ Հայաստանի մէջ հաստատելու համար բուրժուական կարգեր եւ ոչնչացնելու համար Սովետական իշխանութեան ամէն հետք։

Ռուսական Սովետական Հանրապետութեան Ժողովրդական Կոմիսարներու Խորհուրդի նախագահ Վ. Ի. Լենինի կողմէ 1918 թուականի Յունուարին հրատարակուած «Հռչակագիր Ռուսահայ Ժողովրդին» կոչին ի պատասխան, Հայաստանի Ազգային Հանրապետութեան կառավարութիւնը, Ռուսիոյ Ժողովրդական Կոմիսարներու Խորհուրդի նախագահին ուղղեց հետեւեալ հեռագիրը։

«Ռուսահայ ժողովուրդը, որ ամէն կողմէ շրջապատուած է թշնամիներով, ոչ մէկ ակնարկ ունի ձեր կոչին մասին։ Ռուսահայ ժողովուրդը ոչ մէկ կապ ունի ձեր հետ։ Ռուսահայ ժողովուրդը

դատապարտել Ֆ. Մուրթիւնները: Ձափոն Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ հետ ոչ միայն պիտի լուծէ Ծայր. Արեւելքի խնդիրները, բանալով հարաւային Մոռվերը իրենց անպատմելի հարստութիւններով, այլեւ պիտի լուծէ բոլոր համաշխարհային հարցերը »:

Ֆրանսական յեղափոխութեան 150ամեակը

— oo —

Նախարարական խորհուրդը ժողով գումարելով, յանձնարարեց կրթական նախարարին՝ այժմէն ձեռք առնել անհրաժեշտ միջոցները, արժանապէս տօնելու համար Ֆրանսական յեղափոխութեան 150ամեակը, որ կը լրանայ այս տարի: Արդէն իսկ յանձնաժողով մը կազմուած է նախագահութեամբ կրթական նախարարին, նախապատրաստական աշխատանքներու համար: Պիտի կազմակերպուին երաժշտական եւ թատերական ներկայացումներ, ցուցահանդէսներ, պաշտօնական արարողութիւններ եւն.: Ծրագրուած են հինգ մեծ հանդիսութիւններ,— Մայիս 5ին՝ Վերսայլի մէջ, յունիս 23ին՝ Փարիզի մէջ, ուր պիտի ոգեկոչուին 1789ի ամրան մեծ թուականները եւ ձայնասփիւռով պիտի կարդացուի Մարդու եւ Քաղաքացիի իրաւունքներու յայտարարութիւնը, յուլիս 14ին՝ Շայոյի պալատին եւ Շան – Տը – Մարսի չրջանին մէջ, Սեպտ. 20ին (զինուորական արարողութիւն Վալմիի ռազմադաշտին վրայ) եւ Սեպտեմբեր 21ին (մեծարանք հանրապետութեան, ժողովրդային լայն մասնակցութեամբ եւ թափոր Նասիոնի հրապարակին վրայ): Այս հինգ ազգային հանդէսներէն զատ, Փարիզ քաղաքն ալ յուլիս 12ին պիտի տօնէ ռադոյնը եւ «Մարսէյեզ»ը, հանդէս մը կազմակերպելով թէ ցորեկը եւ թէ գիշերը:

Տօնակատարութիւնները պիտի սկսին մարտին, եւ հանդէսներ պիտի կազմակերպուին ամբողջ Ֆրանսայի տարածութեան վրայ, յատկին գիւղին մէջ: Այս առթիւ զանազան հրատարակութիւններ պիտի ըլլան, առաջինը՝ զուտ պատմական, «Ութսունըինը»:

Այս տօնակատարութեանց համար ծախք կը նախատեսուի առնուազն 15 միլիոն ֆրանք:

Անգլիոյ ապառազինութիւնները եւ գերման վտանգը

— oo —

Ինչպէս գրած էինք, անգլիական կառավարութիւնը որոշած է ազգային պաշտպանութեան փոխառութեան գումարը բարձրացնել 800 միլիոն սթերլինի:

Այս առթիւ գերման մամուլը դժգոհութիւն կը յայտնէ եւ կը յայտարարէ, թէ սոյն որոշումը համապատասխան չէ Լոնտոնի խաղաղասիրական քաղաքականութեան:

Թէեւ Գերմանիա չի կրնար առարկել, որ Մեծն Բրիտանիա սպառազինուի, բայց այս ռազմաւորման գլխաւոր չարժառիթը քաղաքական քարոզութիւն է, կ'ըսեն թերթերը:

Թերթ մը կը գրէ, թէ ինչքան Մեծն Բրիտանիա ուժեղ ըլլայ, այնքան տրամադիր կը դառնայ լսելու «արդարութեան» պահանջները, մանաւորաբար գաղթային հարցին մէջ: Իսկ եթէ հզօր Անգլիա մը մերժէ լսել այդ պահանջները, այն առեն կը նշանակէ թէ բրիտանական քաղաքականութիւնը հիմնուած է ոչ թէ իրաւունքի, այլ ուժի վրայ: Այսպիսի քաղաքականութիւն մը, ինչպէս հաստատուած է անցեալին մէջ, ոչ թէ կը լուծէ ո եւ է հարց, այլ կը բարդացնէ ու կը յետաձգէ լուծումը:

« Լոքալ Անձայկէր » կ'ըսէ, թէ Լոնտոնի նպատակն է ճնշում գործ դնել ուրիշ ազգերու վրայ իր ելմտական ահռելի ուժով եւ պահպանել իր տիրապետութիւնը: Բայց ատոր ժամանակը անցած է, ժողովրդապետութիւնները այլեւս չեն կրնար պահպանել Վերսայլի պայմանները, ինչ որ իրենց ձգտումն է:

»»» · «««

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՓԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՊԱՆԻՈՑ ՓԱՅՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ խնդիրը լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ Ֆրանսական կառավարութեան: Նոր բանակատեղիներ հաստատուած են: Թէեթերը երկու միլիոն ֆրանքէն աւելի կը հաշուեն մինչեւ հիմա պատահած վնասները, սահմանամերձ չրջաններուն մէջ: Այս առթիւ անկարգութեան դէպքեր ալ կը յիշեն: Առաջարկուած է բոլոր նահանգներուն վրայ հաւասարապէս բաժնել փախստականներու պատսպարման եւ պարենաւորման ծախքերը: Ցեղոյ որոշուած է փախստականներուն բերած ոչխարները եւ արջառները բաժնել այն բնակիչներուն որ վնասներ կրած են: Այդ անասունները երեք դասակարգի բաժնուած են: Առաջին չարքի կենդանիները պիտի տրուին բանակին, երկրորդ չարքի անասունները՝ այն կալուածատէրերուն որ վնասներ կրած են, իսկ ոտար եւ հիւանդ անասունները— երրորդ չարք — պիտի մորթուին: Վերջին օրերս մեծապէս բարւոքած է կեդրոնացման կայաններու վիճակը եւ այժմ սուրճ ալ կը հրամցուի: Զախակոմման հոսանքները կը պահանջեն մասնաւոր բանակատեղի մը հաստատել 25,000 վիրաւոր եւ հիւանդ Սպանիացիներու համար, նկատելով որ մահերու թիւը կ'աւելնայ ամէն օր: Ժանտատենդի 66 դէպքեր պատահած են վերջին օրերս:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահին արտաքին քաղաքականութեան դէմ բողոքները կը ոստկանան: Կ'ըսուի թէ պատերազմական նախարարը պիտի հրաժարի, կարգ մը հրամանատարներու հետ, առարկելով թէ ոչ միայն մեծաքանակ օդանաւեր ծախսած են Ֆրանսայի, այլեւ կարգ մը գաղտնիքներ յայտնուած են:

ԿԱԶԱՐԴԵԼ ԴԻՄԱԿՆԵՐ պիտի բաժնուին Փարիզի արուարձաններու բնակիչներուն, արտադրութիւնը մեծապէս աւելցած ըլլալով անցեալ սեպտեմբերէն ի վեր: Քաղաքապետական պաշտօնաթերթը այս առթիւ կը բացատրէ թէ «խնդիրը կապ չունի արտաքին դէպքերու հետ»:

ԴՈՍՏ ՑԱՆԶՈՒՆԵՑԱՒ Ալէքսանդր Իւլէո, Ֆրանսայի «ղեկղի (շիմորէ) թագաւորը», որ 33,000,000 ֆրանքի զեղծում մը գործած է: Պիտի դատուին նաեւ ութ մեղսակիցներ: Ամբաստանապիրը կը բաղկանայ 788 մեքենագիր էջերէ: Պիտի լսուին 60 վկաներ:

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ արտաքին նախարարը Լոնտոն հրաւիրուեցաւ, ինչ որ տհաճութիւն կը պատճառէ Պերլինի մէջ:

Ֆ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին առեւտուրի գործավարը, Ա. Միկոյեան, առեւտրական համաձայնութիւն մը կնքեց լեհական դեսպանին հետ:

ԱՆԳԼԻՈՑ նախարարներէն երկուքը Գերմանիա պիտի երթան յառաջիկայ մարտին, առեւտրական բանակցութիւններ կատարելու համար:

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ճափոնասէր երեւելիներէն Զանկլօ, որ արտաքին նախարար նշանակուած էր Նանքինի կառավարութեան, սպանուեցաւ Շանկայի մէջ: Այս առթիւ վիրաւորուեցան նաեւ երկու Ճափոնցիներ:

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻն կը հեռագրեն թէ Չեկան ձերբակալեց հեռաւոր Արջային չրջանի Բուտոլֆ կղզիին անթելի վարիչը, Վոսնէսէնսքին, որ կ'ամբաստանուի թէ դիմամբ ընթացք չէ տուած արջային սաւառնորդ Լեվանովսքիի անթել հեռագիրներուն: Լեվանովսքի այն նշանաւոր սաւառնորդն էր, որ կորսուեցաւ Արջային ամայութեանց մէջ:

ՀՌՈՄԷն ՎՏԱՐՈՒԵՑԱՒ «Լը Ժուռ», «Լը Ժուրնալ» եւ «Տէպա» թերթերու երկարամեայ թղթակիցը, Ա. Կիյոմ:

ՊԵԼԺԻՈՑ նոր վարչապետը, Փիէրլօ, չկրցաւ կազմել նոր դահլիճը: Թագաւորը անձամբ միջամտեց, բայց կարելի չեղաւ եղք մը գտնել:

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն կը հեռագրեն թէ ընդհանուր խաղարկութիւններ կատարուեցան 73 արաբական գեղերու մէջ: Այս առթիւ բազմաթիւ կասկածելիներ ձերբակալուեցան եւ մեծաքանակ զէնք եւ ռազմանիւթ բռնուեցաւ: Շաբթուան ընթացքին ընդհարումներ պատահեցան Արաբներու եւ Հրեաներու միջեւ: Զոհերու թիւը՝ 50:

Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութիւնը, Զայեան, Պարթիզպանեան եւ Սթէֆըն ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն յանկարծական մահը, իրենց հիմնադրին, քրոջ, մօրաքրոջ՝

ՕՐ ԹԱԳՈՒհԻ ՊԱԼԹՋԶՍՐԵԱՆ/ի

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 21 փետրուար, երեքշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին հայոց եկեղեցին, 15, Rue Jean Goujon եւ մարմինը պիտի ամփոփուի Thiais/ի գերեզմանատունը:

Մանաւոր մահազդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն եւ մանաւորապէս Դպրոցասէրի սանուհիներէն ներկայ գտնուիլ եւ յարգանքի վերջին պարտքը մատուցանել հանգուցեալին, որ հիմնադիրն է Դպրոցասէր Տիկնանց վաթսունամեայ հաստատութեան եւ ո – րուն նուիրուած է մինչեւ իր մահուան օրը:

Տէր եւ Տիկին Երուանդ Ասորեան, Տէր եւ Տիկին Մհերան Ասորեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մխքայէլեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Վահէ Փամպուքճեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Թէրզեան եւ զաւակունք սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի աղջկան եւ ազգականին՝

ՕՐ. ՍԻՐՎԱՐԴ ԱՍՈՐԵԱՆ/ի

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ 17 տարեկան երիտասարդ հասակին:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 21 փետրուար երեքշաբթի առաւօտ ժամը 9ին իրենց բնակարանին մէջ, 13 բիս տը լա Տըմի Լիւն, Մոնթրէոյ, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Մօնթրէոյի գերեզմանատունը:

ՇԱՆՕԹ:— Մասնաւոր մահագդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻ եւ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 21 փետրուար, երեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ

կը խօսի՝ Պ. Ա. ՉՕՊԱՆԵԱՆ: Նիւթ՝ «Նահապետ Քուչակ»:

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 23 փետրուար, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիւէ, Փարիզ կը խօսի՝ Տիկին ՊԷՈՓՐԻՍ ԵՐԷՑԵԱՆ (Տէր Սահակեան): Նիւթ՝ «Խօսքը կնոջ»:

ԴԻՄԱԿՍԻՈՐ ՊԱՐ Հ/ՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար Փարիզի Հայուհեաց եւ Հայ Երիտասարդաց միութիւններուն կողմէ:

25 Փետրուար Շաբաթ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս

Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԱՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland, Métro Etoile

Տարազի մրցումներ, ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ:

Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք **Tenue de Soirée**

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱհի ղեկավարութեամբ

Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Douai** (Place Clichy)

Դաշնակի, լութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբական դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ:

Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—12, Գ. Մ. ԱԼԷՄՇԱհի, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine, իսկ Շաբաթ օրերը ժամը 2—4 Studio Wacker:

ԿՐ ՓՆՏՈՒՈՒհԻ

— ՍԱՀԱԿ ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ Իմմիրի Ագպէր քաղաքէն, կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Խաչատուր Խաչատուրեան, հօր անուն՝ Աբրահամ, մօր անուն՝ Անուխ, քրոջ անուն՝ Փերուզիկ: 1922ին քէմալական չարժումին իրար կորսնցուցած են: Կը խնդրուի հասցէն ղիտացողներէն իմացնել իր եղբօրը՝ Sahak Hatchadourian, 9 Docteur Colmette, St. Martin de Hérès, Grenoble (Isère) France:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կապոյտ Խաչի Ալֆորվիլի Մասնաճիւղի Վարչութիւնը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Ն. Շ. Նօտարեանցներուն որ իրենց ազգականուհի Տիկին Բ. Փափազեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպակի, յիսուն (50) ֆրանք նուիրեցին մասնաճիւղիս:

ՆՈՒԻՐՆԵՐ Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ ԿԱՑԱՆԻՆ

Երջանիկ սկիզբէն (1938 յունիս 1էն) մինչեւ այսօր չնորհակալութեամբ ընդունած ենք հետեւեալ նուիրատուութիւնները, որոնք օրը օրին յայտարարուած են արդէն Յառաջի միջոցով.—

Տիկին Մ. Պաքըրճեան (Մանչէսթր) 500 ֆրանք, Տիկին Էվրէնեան 25, Տէր եւ Տիկին Տ. Բեզդատեան 100, Տիկ. Մ. Տամլամեան 100, Պ. Կոստճեան 50, Պ. Սահակեան 50, Տօքթ. Իմմիրլեան 500, Պ. Պայրամեան 50, Տիկին Ա. Ռոժէ 50, Պ. Քէչէմիրեան 50, Մ. Մեպուրեան 30, Տէր եւ Տիկին Սայլանճեան 50, Պ. Մինասեան 50, Օր. Գ. Ա. 15, Պ. Մ. Ս. (Շավիլ) 50, Փոքրիկն Հ. Քէչիչեան 20, Տիկ. Ա. Շահմամեան 50, Պ. Ե. Տէր Անդրէասեան 100, Պ. Ա. Զաքըրեան 200 եւ Պ. Հ. Սամուէլ 100 ֆրանք: Գումար 2190 ֆրանք:

Շրջ. վարչութիւն

Alimentation «TRÉVISE»

Իր անմահական «**Moka**» սուրճովը

Café "HAREM„

Ամենաընտիր ապրանքներ, փաստօրէն չմրցելի գիներով

ՄԵԾԱԳԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱԳԱՆԱԿ

Ճերմակ պաներ 16 ֆրանքէ, քաշէր 22—24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանքէ:

ՏՈՒՆ ՀՈՐԻՒՐԻՒՍՏՈՒՈՒՆ ՉՆԱՉ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

ՏՈՓԹ. ՓԻԻԹԻԻՓԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաթուժութիւն:

Կ'ընդունի Երեքշաբթի, Հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ:

ՄԱՅՐԵ՛Ր

փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ

Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ. Արամ Ձիւնճեանի **formule**ին վրայ):

Doline Alcalineի

կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը **(caries)** մասնաւորաբար կրազրկութեան **(décalcification)** ենթականերու մօտ:

ՊԱՀԱՆՋԵԾԷՔ

Դեղարաններէն **Doline alcaline** ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթուներու կազմութիւնը:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ

Կեդրոնատեղի O. C. P. եւ Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE, 49, Rue Reaumur եւ 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg:

ՀԱՅՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ՆՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

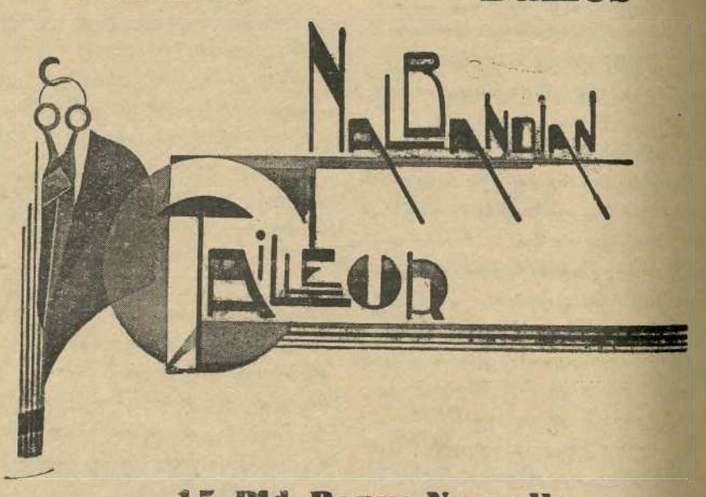
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սպուառ Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle: Tél. Gut. 30-79:

ՅԱԿՈԲ ՁԱԿՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Ո ՏԸ ՔՈԼՈՆԸԸ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆՇՈՎ

Կը ծախուին՝ Թռուա Քառքիէ, Պոնմարշէ, Բրէնթաան, կալըրի Լաֆայէթ վաճառատուններէն եւ **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ լիտրը՝ 40, ¼ լիտրը՝ 25 եւ 1/8 լիտրը՝ 15 ֆր.:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԹԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէնութիւնը, գոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ

ՏԱՆՕԹ **ԹՈՒՌԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՐԻ**

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:

Հասցէ՝ 8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette

"ՇԻՐԱԿ"

Աթենքի սիրակ իսկական օղին է: Անզուգական, Անմրցելի, Աճախարդիչ Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակբեր, պատրաստուած զուտ չամիչի ողիով: Հայ աւանդական սեղանին զարդ:

Le Gerant : H. STEPHAN

Imprimerie A-DER (AGOPIAN) 17. Rue Damesme — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՌԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
22 Février
1939

ԺԸ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3971

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՎԿԱՍԸ ԿՈՎԿԱՍՑԻՆԵՐՈՒՆ...

Երէկ ամփոփեր էինք Հայերէն «Կովկաս»ի բովանդակութեան դիմաւոր կէտերը, Հայկական թէ օտար ստորագրութեամբ:

Հայ յօդուածագիրը հրճուանքով կ'արձանագրէ իրենց հովանաւորներուն «դիմումներն ու ողջոյնները», որոնք անշուշտ միայն դիրով եւ թուղթով չեն պայմանաւորուած:

Ուրիշ յօդուածագիր մը, (սկզբնատառ), կը քննադատէ հայկական երկու հին կուսակցութիւնները,— ռամկավարները՝ որոնք «անորակելի լկտիութեամբ եւ առանց քաշուելու խարէութիւն են տարածում» Մ. Հայաստանի կացութեան մասին. եւ Դաշնակցութիւնը, որ «առաջին հերթին հրապարակ է նետում միացեալ (կամ վերջին հնարագիտութիւնը՝ ամբողջական) Հայաստանի նշանախօսքը»:

Ինչպէս տեսաք, հայ թէ օտար, «Կավկազ»ի չուրջը համախմբուած խայտաբղէտ գրիչներն ու գործիչները կառչած են նոր դաւանանքի մը.— Կովկասը Կովկասցիներուն: Եւ այն սահմանումներով որ կան այսօր: Ոչ մէկ հողային պահանջ Թուրքիայէն: Ոչ իսկ 1914ի սահմանները:

Այս դրօշին տակ համախմբուելով, անոնք պիտի ունենան միայն մէկ ճակատ,— ռուսականը: Եւ, ոչ միայն պիտի խօսին, այլեւ պիտի գործեն այդ ուղղութեամբ:

Հայերէն «Կովկաս»ի առաջին խմբագրականը կ'ազդարարէ.

— « Իրապաշտ լինելով, իմանալով որ գաղափարի արժէքը դրա իրականացման մէջ է (ընդհանուր կովկասեան ճակատ), մենք հասկացանք որ այս գաղափարների քարոզչութիւնը բաւական չէ, որ պէտք է մասնակցել ընդհանուր *կովկասեան* գործին»:

Նշանակալից պարագայ մը եւս, այս առթիւ:

Օտար յօդուածագիրներէն Տ. Էլէքխոտի կը բացատրէ թէ «կավկազ»ի հինգ տարուան գոյութեան ընթացքին, ամէն անգամ որ արտայայտուած են հայկական հարցի մասին, իրենց «ելակէտը» եղած է «միշտ միեւնոյն գաղափարը,— Հայերը Կովկասցիներ են»:

— « Էջմիածինը ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ ամբողջ Կովկասի մշակոյթի ու պատմութիւնն է, նրա մշակութապատմական նշանակութիւնը հաւասարապէս մեծ է թէ բրիստոնէական եւ թէ իսլամական Կովկասի համար: Առանց այդ մշակութային թանգարանի — Կովկասը հոգեպէս լրիւ չէր լինի »:

Հայերը «Կովկասցիներ» կը համարէ նաեւ Թուրք - Թաթար գործիչը, Ալ. Կանտէմիր, Ֆրանսերէն «Կավկազ»ի մէջ հրատարակուած գրութեամբ մը, որ դեռ չարունակելի է :

Անհրաժեշտ էր յիշել այս պարագաները, ապացուցանելու համար Կովկասեան նոր ծրագրին իսկութիւնը :

Կովկասցի հռչակելով Հայերը, «Կավկազ»ի խմբակը ոչ միայն կը ձգտի աչքերը հեռացնել Թուրքիայէն, այլեւ հաստատել թէ սխալ գործած են հայ յեղափոխականները, իրենց ազատագրական պայքարը կեդրոնացնելով Թուրքիոյ դէմ :

Այս հարցի մասին կը խօսինք առանձին, երբ վերջնայ Կանտէմիրի յօդուածաշարքը: Այժմ զգաղիք հայերէն «Կովկաս»ով:

Արդարամտութիւնը կը պահանջէ չնորհաւորել ոչ - հայ Կովկասցիները, իրենց մէկ բացայայտ խոստովանութեան առթիւ:

Բոլորն ալ իրենց յօդուածներուն մէջ կ'ազդարարեն հրապարակաւ,— «Մենք Կովկասի սահմաններից դուրս գալ չենք կարող»:

Այս յայտարարութիւնը կրկնելով, Տ. Էլէքխոտի կ'աւելցնէ.

— « Մենք բացարձակապէս պարզ եւ ազնիւ դիրք ենք բռնել հայկական հարցին մէջ, այն է—չփորձել ամէն գնով Հայերին մեզ մօտ հաշել— ինչպէս անում են ուրիշները, եւ չխոստանալ Հայերին ոչինչ, որի համար չենք կարողանալու պայքարել »:

Ուրեմն, Կովկաս եւ միայն Կովկաս: Այն ալ՝ ներկայ սահմաններով:

— « ... Մեր Կովկասեան տունը բաղկացած է չորս սենեակից: Այդ չորս սենեակները հաղորդակից են իրար եւ եթէ մենք չենք ուզում որ մեր շէնքը խորտակուի եւ մեզ իր աւերակների տակ թողնի, մենք պէտք է ամէն ինչ անենք որ բոլոր չորս սենեակներն էլ հաւասարապէս լինին լուսաւոր ու ընդարձակ, որպէսզի մեր բոլոր հայրենակիցները էլ նրանցում գտնեն հաւասար ջերմութիւն ու յարմարութիւն»: (Հայտար Բամմատ):

Ահա այսքան պարզ —եթէ կ'ուզէք պարզամիտ—ձեւով դրուած է հարցը: Եւ մեր հինգ - տասը «ազգայնականներ»ն ալ խառնուելու են, «սահմանափակելով հայկական առեղծուածը Կովկասի անճուկ շրջանակներում »:

Թրքական ծրագիրն ալ ա՛յս է եղած սկիզբէն ի վեր: Հայաստա՞ն կ'ուզէք,—ահա ձեզի երեւանը, «Զանգը քիլիսէ»ն ալ մէկտեղ (էջմիածին):

Մենք երբեք չենք զարմանար որ Հայտար Բամատները, էլէքխոտինները եւ միւսները նոյն ծրագրին կառչած են, իրրեւ դերադասի իմաստութիւն: Անոնք ուզեն ալ, չեն կրնար ուրիշ բան ընել կամ ըսել, համոզումով կամ արտաքին ներշնչումով :

Մեր զարմանքը եւ մանաւանդ զայրոյթը ամէնէն աւելի կը ծանրանայ այն ափ մը հայ թեթեւամիտներուն վրայ, որոնք դժբախտաբար տարիքն առած, կարծրացած պոլիտիկոններ ալ չեն, այլ երիտասարդներ ...

Մինչ ամբողջ ժողովուրդ մը տարիներէ ի վեր գլուխը քարին կը զարնէ, իր քաղաքական հոսանքներով, Հայկական Դատին լուծման համար, այս տղաքը արդէն գտեր են ելքը,— Կովկա՞ս: Ուրիշ ոչ մէկ բան: Ոչ իսկ Թիզ մը հող Թուրքիայէն:

Հարցնէիք թէ որո՛ւ անունով կը խօսին եւ գոնէ իրենց հայրերն ու մայրերն ունի՞ն իրենց կոնակը, ճակատ ճեղքելու համար զանազան ցնդաբանութիւններով :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՔՕ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

— ∞ —

Նախագահ Ազաւիա պիտի հրաժարի՞

Մերակուտական Լէոն Պէբռա, որ առջի օր Ֆրանսական հողը վերադարձած էր, հեռաձայնով զեկուցում հաղորդելու համար արտաքին նախարարին, չէ յայտնած բացորոշ յանձնառութիւններ ստանալ զօր. Ֆրանքոյէն, ազգայնական Սպանիոյ ապագայ քաղաքականութեան մասին: Մօսակցութիւնները պիտի վերսկսին այսօր, չորեքշաբթի, Պուրկոսի մէջ: Այս պատճառով հինգշաբթի օրուան յետաձգուեցաւ նախարարական խորհուրդը, որ պիտի դումարուէր երէկ, որոշելու համար ճանաչման խնդիրը: Արտաքին նախարարը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանին հետ, որ փարիզ եկած էր, անգլիական կառավարութեան տեսակէտը պարզելու համար: Անգլիոյ մէջ նպաստակայարմար չեն դաներ ճանաչման յապաղումը:

Մինչ այս մինչ այն, Զօր. Ֆրանքօ կը խորհի վերակազմել իր դահլիճը, վարչապետութիւնը յանձնելով իր աներձադին՝ Սէրրանօ Սունէրի, որ ջերմ կուսակից է Հռոմ – Պերլին առանցքին: Ինք պիտի մնայ զերագոյն վարիչը պետութեան :

**** Իրազեկ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ Պ. Լէոն Պէբռա անսպասելի դժուարութեանց հանդիպած է Պուրկոսի մէջ, դիւանագիտական յարաբերութիւններ հաստատելու համար: Ազգայնական Սպանիոյ արտաքին նախարարը վճռապէս մերժած է հաւաստիքներ տալ թէ Ֆրանքոյի կառավարութիւնը պիտի չմիանայ Հռոմ – Պերլին առանցքին, ստորագրելով հակաբոլշեւիկեան դաշինքը: Կրկնելով հանդերձ թէ ազգայնական կառավարութիւնը պիտի պահպանէ Սպանիոյ անկախութիւնը, նախարարը մերժած է որ եւ է պայման ընդունիլ: Զօր. Ֆրանքօ չուզեր ստանձնել որ եւ է յանձնառութիւն որ պիտի սահմանափակէր Սպանիոյ գործելու ազատութիւնը՝ արտաքին քաղաքական նուիրեան մէջ:*

Այս յայտարարութեան վրայ, Պ. Լէոն Պէբռա ինքնաչարժ նստելով Սէնֆան – որ Լիւզ անցաւ եւ հեռաձայնով խօսեցաւ արտաքին նախարարին հետ:

**** Փարիզի ամերիկեան դեսպանը առջի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին նախարարին հետ: Կ'ըսուի թէ Մ. Նահանգները համաձայն չեն որ Անգլիա եւ Ֆրանսա կանխահասօրէն յայտարարեն Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը:*

**** Հանրապետական Սպանիոյ նախկին վարչապետներէն եղէ Ժիրալ Փարիզի սպանիական դեսպանատունը այցելելով, նախագահ Ազանիայի յանձնից վարչապետ Նէկրէնի մէկ նամակը, որով կրկին կը խնդրուի Մատրիտ վերադառնալ: Նախագահը միշտ կը մերժէ, առարկելով թէ իր վերադարձը պիտի համարուի հաւանութիւն պատերազմին չարունակութեան :*

Նախագահը առջի օր դեսպանատուն հրաւիրած էր չորս նախկին վարչապետներ, խորհրդակցելու համար: Այս առթիւ անոնց հաղորդեց իր զրած նամակը, որով կը հրաւիրէր վարչապետ Նէկրէնը դադրեցնել պատերազմը : Ինք ալ յանձն կ'առնէ հրաժարիլ, եթէ Զօր. Ֆրանքօ հաւանի վրէժխնդրական միջոցներ չգործադրել հանրապետականներուն հանդէպ :

Իրազեկ շրջանակներու մէջ կը կարծեն թէ նախագահը պիտի հրաժարի այս չաբթի :

**** Սպանիոյ միապետական կազմակերպութիւնները առանձին նամակներ ուղղելով Զօր. Ֆրանքոյի եւ վարչապետ Նէկրէնի, կը թելադրեն հաշտութիւն կնքել, աւելորդ արիւնահեղութենէ խուսափելու համար: Այս առթիւ կ'առաջարկեն հաշտութեան ժողով մը գումարել Լոնտոնի մէջ:*

Մեծն Բրիտանիոյ զիւաւորը

Երկուշաբթի օր կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ, սպառազինութեանց մասին, որոնց համար 580,000,000 ոսկի պիտի ծախսուի յառաջիկայ ելմտական տարեշրջանին : Ելմտական նախարարը, Սըր Ճօն Սայմըն, բացատրեց թէ «կայսերական անհրաժեշտութիւնները» կ'արդարացնեն այս վիթխարի ծախքը խաղաղութեան առեն: Ներհրդայած նախարարը իր ճառին մէջ երբեք չյայտնեց թէ որու դէմ պիտի գործածուին այդ սպառազինութիւնները: Ազատական երեսփոխան մը Գեր – մանիան մատնանշեց, իրրեւ սպառնալիք բրիտանական խաղաղութեան եւ դաղթավայրերուն: «Անիմաստ է ուրանալ թէ այս դրամը կը ծախսուի դերմանական վտանգին պատճառով»: Ճեռոյ պահանջեց որ կառավարութիւնը հաւաստիքներ տայ Ֆրանսայի թէ բրիտանական ուժեր պիտի ղրկուին պատերազմի պարագային, ինչպէս եղաւ 1914ին:

Ելմտական նախարարը խոստովանեցաւ թէ «ահագին, ահարկու» դումար մը կը կազմէ պահանջուած վարկը, բայց չեշտեց թէ նոյնքան ահարկու պատասխանատուութեան մը առջեւ կը գտնուի կառավարութիւնը: «Ոգրալի է, իմ կարծիքով՝ ահռելի բան է որ աշխարհի հարստութենէն այսքան խոշոր դումար մը կը յատկացուի այսպիսի նպատակներու, մինչդեռ կարելի էր զայն սահմանել խաղաղ յառաջդիմութեան: Անշուշտ սպառազինութեանց ընդհանուր սահմանափակում մը արագօրէն պիտի փոխէ ամբողջ կացութիւնը: Բայց մենք սխալուած ենք առեն մը եւս կրել այս ծանր բեռը: Գոնէ յիշենք որ ուրիշ երկիրներ ալ կը կրեն այդ բեռները եւ վստահ ըլլանք թէ մեր երկիրը իր նիւթական ուժով եւ ուրիշ աղբիւրներով պիտի կրնայ տոկալ ծանրութեան»:

Նախարարը հաստատեց թէ սպառազինութեանց հնդամեայ ծրագրին ընդհանուր ծախքը, որ կը նախատեսէր 1500 միլիոն ոսկի (270 միլիառ ֆրանք), անբաւական պիտի գայ եւ ուրիշ գումարներ ալ պիտի ծախսուին: Նոր տուրք պիտի չհաստատուի եկամուտին վրայ :

— ∞ —

ԻՐԱՆԻ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱՑԻ դիւանագիտական յարաբերութիւնները, որոնք ընդհատուած էին վերջերս, վերահաստատուեցան, մեծ դոհունակութիւն պատճառելով երկու կողմերուն :

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ նախարարարութիւնը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն յառաջիկայ աշնան դէնքի տակ պիտի առնուին այն երիտասարդները որ ծնած են 13 ամսուան ընթացքին, փոխանակ մէկ տարուան :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ընդհ. մարդահամարը պիտի կատարուի մայիս 17ին, Աւստրիան եւ Զուտէթիան ալ միասին առնելով :

(Յօդուածին շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՄԻՇՏ ԴԷՊԻ «ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆԸ »

—•—

« Խ. Հայաստան»ի յօդուածագիրը վերջացնելով իր լեզուաբանական տեսութիւնը,— օտար բառեր փոխ առնել առանց շատ բարակը փնտռելու, գաւնիճ արտասանել եւ գրել ճիշդ ռուսերէնի պէս — կ'եզրակացնէ.

— « Պէտք է վերացնել արդելքները եւ հնարաւորութիւն տալ լեզուների յետագայ մօտեցման, սերտ կապին: Միայն այդ դէպքում ԽՍՀՄ-ի միլիոնաւոր մասսաները հնարաւորութիւն կ'ունենան ստեղծել այն ապագայ համաշխարհային լեզուն, որի մասին ընկեր Ստալինը ասել է...

Ի՞նչ է ըսեր ընկեր Ստալինը.

— « Ինչ վերաբերում է ազգային կուլտուրաների ու ազգային լեզուների աւելի հեռաւոր պերսպեկտիվին, ապա ես միշտ եղել եմ եւ շարունակում են մնալ լէնինեան այն հայեացքին որ սոցիալիզմի համաշխարհային մաշտաբով յաղթելու ժամանակահրջանում, երբ սոցիալիզմը կ'ամրանայ ու կենցաղի մէջ կը մտնի, ազգային լեզուներն անխուսափելիօրէն պէտք է ձուլուին մի ընդհանուր լեզուի մէջ, որը, ի հարկէ, չի լինի ոչ վելիկոռուսական, ոչ գերմանական, այլ մի ինչ որ նոր բան» :

Եւ բանի որ «ընկեր Ստալինը ասել է՝ , երեւանի վառեակներո՞ւն է մընացեր ձայն հանել,— բացատրել թէ հայերէնը դարերէ ի վեր ունի առաւել հարիւրին 99ը այն օտար բառերուն որ ափերով կը գործածուին խորհրդահայ հրատարակութեանց մէջ, պարզապէս տգիտութեան հետեւանքով :

Մանաւանդ որ, այդպիսի բացատրութիւն մը պիտի համարուէր հակայեղափոխական արարք , «լեզուների յետագայ մօտեցման դէմ»:

Ռուսը «դեպուտա՞տ» կամ «ռենկա՞տ» կ'ըսէ, այլանդակելով եւրոպական լեզուները, դո՛ւն ալ այնպէս գրէ եւ արտասանէ: Ի՞նչ համարձակութեամբ կը խանգարես ձուլման ընթացքը, «երեսփոխան», «ուրացող » եւն. գործածելով :

Քանի որ Ռուսը չունի, դուն ալ մի ունենար ոչ զօրաչարժ , ոչ բաժնետոմսական, ոչ չահաբաժին, ոչ դասալիք, ոչ ալ խանութ, այլ գրէ.— մոբիլիզացիա, փայատիրական, դիվիդենտ, դեղերդիր, տիւտեան եւն. :

Դեռ աւելի կարճը.— ինչո՞ւ գործածել Մեսրոպեան տառերը, երբ ուղիղ լատիներէնը եւ մանաւանդ ռուսերէնը,— ի ծնէ յեղափոխական :

Երբ կը ջնջեն պատարագ, նուիրակ, մատաղ, խորան, սկիհ եւն. բառերը, «որոնք արտայայտում էին բուրժուական կամ կրօնական հասկացողութիւններ», ի՞նչպէս կարելի է հանդուրժել հայկական տառերուն, որոնք հնարուած են երկու կրօնաւորներու կողմէ :

Կեցցէ՛ «համաշխարհային»ը, յեղափոխութիւն ըլլայ թէ լեզու :

Վ.Ա.Հէ

Ի՞ՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ ԿԸ ԴԱՌՆԱՑ ՍՈՒՐԻՈՑ ՄԷՋ

— ∞ —

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ տակաւին չէ կազմուած Սուրիոյ նոր գահլիճը: Ինչպէս հաղորդած էինք երէկ, Ֆրանսական շրջանակներու մէջ ձէմիլ Մերտամի գահլիճին հրաժարումը կը վերագրեն երկու գլխաւոր պատճառներու: Առաջինը այն է որ սուրիական կառավարութիւնը կ'ուզէր գործադրել 1938 դեկտեմբեր 31ի բանաձեւը եւ զայն հրատարակել առաջ էր յունուարի ձեւով: Այս յուշագիրը, որ մարզպանին պիտի յանձնուէր, կը հաստատէր Սուրիոյ անկախութիւնը, կը պարզէր Ֆրանքեւսուրիական յարաբերութեանց պատմութիւնը եւ կը պարունակէր հետեւեալ որոշումները.— Անյապաղ ձեռք առնել մաքսային վարչութիւնը, արտաքին յարաբերութիւններ հաստատել եւ ներկայացուցիչներ ղրկել արտասահման, ջնջել Ֆրանսացի խորհրդականներու պայմանագրութիւնը, եթէ անոնց թիւը կ'անցնի 1936ի դաշնագրով նախատեսած համեմատութիւնը եւ ազգային բանակ մը ստեղծել: Յուշագիրը կը քննադատէր հոգատար իշխանութեան վարած քաղաքականութիւնը ձէպէլը Տրիւզի, ձէզիրէի եւ Ալէվիներու երկրին մէջ եւ կը յայտարարէր թէ այսու հետեւ մարզպանութեան հրամանները վաւերական պիտի համարուին միայն այն ատեն երբ կը վաւերացուին Սուրիոյ խորհրդարանին կողմէ :

Մարզպանին հրամանով, Դամասկոսի պատուիրակը, Հօթէօք հաղորդեց վարչապետին թէ չի կրնար ընդունիլ այդ պաշտօնագիրը, որուն բնագիրը մատուին հաղորդուած էր իրեն յանձնուելէ առաջ եւ որ խմբագրուած էր անթոյլատրելի ոճով:

Նոյն աղբիւրին համաձայն, տագնապին երկարող պատճառը այն է որ Սուրիոյ նախարարները դիրք բռնած էին կրօնական փոքրամասնութեանց կանոնագրին գործադրութեան առթիւ: Այդ խնդիրը կարգադրուած էր նոյեմբեր 18ին, մարզպանին մէկ շրջաբերականով, համաձայն խղճի ազատութեան սկզբունքին, բայց սուրիական կառավարութիւնը հրամայած էր դադրեցնել անոր գործադրութիւնը :

**** Դահլիճին հրաժարումէն անմիջապէս վերջը ցոյցեր պատահեցան Դամասկոսի, Հալէպի եւ Համայի մէջ, առանց սակայն ծանրակչիռ հանգամանք ստանալու: Նախ ընդհարումներ պատահեցան Տոքթ. Շահպէնտէրի եւ հրաժարեալ վարչապետին կուսակիցներուն միջեւ: Ոտիկանութիւնը հարկադրուեցաւ միջամտել, ազատելու համար ինքնաչարժ մը որուն մէջ նստած էր ձէմիլ Մէրտամ պէյ, շրջապատուած՝ ցուցարարներով:*

« Իմանիթէ » կը գրէ թէ իտալական եւ գերմանական գործակալներ կը չահագործեն կացութիւնը եւ թէ գաղտնի ձայնասփիւռ մը հակաֆրանսական քարոզչութիւններ կատարած է :

**** Լաթաքիոյ կառավարիչը, Իհսան Ճապրի, որ անդամ է ազգ. խմբակցութեան եւ թունդ հակառակորդ՝ Ալէվիներու ինքնավարութեան կուսակիցներուն, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն: Մարզպանը հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն իր պատուիրակին կը յանձնէ սուրիական իշխանութեանց իրաւասութիւնը՝ Ալէվիներու երկրին բարեկարգութեան եւ ապահովութեան մասին:*

Պաղխանեան Համաձայնութեան ժողովը

»»» • «««

Երկուշաբթի օր Պուքրէշի մէջ բացուեցաւ Պալքանեան Համաձայնութեան հինգերորդ համաժողովը, որ պիտի տեւէ երեք օր: Համաժողովին կը մասնակցին Ռումանիոյ արտաքին նախարար Քաթիէնքու, Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարար Տոքթ. Մարքովիչ եւ Թուրքիոյ արտաքին նախարար Սարաճօղլու :

Դէպի Պուքրէշ գալու ատեն Պ. Սարաճօղլու Սոֆիայի մէջ տեսակցեցաւ վարչապետ Քէօսէիվանովի հետ:

Կը կարծուի, թէ այս խորհրդաժողովին մէջ քննութեան պիտի առնուին Պուլկարիոյ հողային պահանջները: Կ'ըսուի նաեւ թէ հինգ տարուան համար պիտի վերանորոգուի պալքանեան Համաձայնութիւնը, որ կնքուեցաւ 1934ին:

ՎՐԺՈՏՑՎԱՇՅՈՏ ԵՎԻՀԵ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՀԵՂԱՓԽԻԿԻ)

— ∞ —

ԳԼՈՒԽ ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐՈՐԴ

«Ամերիկացին չէր ու ոչ էլ ռուս։ Ինչպես ասում էին նրա մասին, նա ծնվել էր Ամերիկայում, ռուսերեն սովորել էր հոր շնորհիվ, որ ռուս էր, իսկ ինքը ամերիկացի էր ամբողջ էությամբ։ Նրա մասին ասում էին, որ նա ունի մեծ գումարներ, որ նա ամերիկյան մի ընկերության ներկայացուցիչն է Ռուսաստանում, որ նա ունի մեծ հարաբերություններ ռուս ազնվականության շրջանում, որ նա ամուսնացած է ռուս կնոջ հետ, որ նա ունի մի գեղեցիկ տուն Պետերբուրգում, որ նա ունի մի գեղեցիկ ամառանոց Ֆինլանդիայում, որ նա ունի մի գեղեցիկ կալվածք Կրիմ

ԻՆՉՊԵՍ ՓՈՇԻՑ ՄՇԱԿՎԱԾ ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Բնիւէ փաշա

Թեմֆրեէ Թրջանճի կը զրար

Ամէն տարի, Նոյեմբեր ամսուն ընդ առաջ, իմ հոգիս կը տանջուի անոնց համար, որոնք ինծի համար սիրելի էին, եւ որոնք այլեւս չկան։ Ամէն տարի, Նոյեմբեր ամսուն, ես կը զգամ, որ ինծի համար սիրելի էին այն բոլոր մարդիկը, որոնք ինծի հետ ապրեցան

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

20 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿԻ առաջին վարկ մը սահմանուեցաւ կառավարութեան կողմէ, Սպանիոյ վախտականներուն օգնութեան համար:

ՀՌՈՄի անգլիական դեսպանը տեսակցութիւն մը ունենալով Իտալիոյ արտաքին նախարարին հետ, բողոքեց իտալական մամուլին հակաֆրանսական հրատարակութեանց դէմ, որոնք ծանր տագնապութիւն կը ձգեն: Դեսպանը խօսեցաւ նաեւ Լիբիոյ իտալական զօրքին յաւելման մասին, բացատրութիւններ խնդրելով:

ԼԻԲԻԱ (Ափրիկէ) հասաւ Իտալիոյ բանակին, նաւատորմին եւ օդա-տորմիղին հրամանատարը: Այս ժամանակը նշանակալից կը համարուի անոր համար որ Լիբիոյ իտալական զօրքը վերջերս աւելցած եւ 70,000ի հասած է, հակառակ անգլեւիտալական համաձայնութեան: Իտալացիները կ'առարկեն թէ այս յաւելման պատճառ եղած է Ֆրանսա, 100,000ոց զինուոր կեդրոնացնելով սահմանին միւս կողմը:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԻՆ ՎՐԱՁ, Մեց, Թիօնվիլ եւ Մաժինոյի դիծն ալ մէջն ըլլալով, կրաւորական պաշտպանութեան ռազմափորձեր պիտի կատարուին այսօր, չորեքշաբթի: Այս առթիւ բոլոր լոյսերը պիտի մարեն: «Թշնամին» պիտի յարձակի Մաժինոյի գծին եւ բերդաքաղաքներուն վրայ, փորձելու համար Ֆրանսայի օդանաւային պաշտպանութեան միջոցները: Զօրավարժութիւնը կամ էն ներկայ եղաւ նմանօրինակ փորձերու, Լիոնի մէջ:

ՔՍԱՆ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒ մէջ նամակատուները պիտի փակուին կիրակի օրերը, նկատելով որ շատ գործ չկայ: Այս արուարձաններուն մէջ կը գտնուին Ալֆորվիլ, Արքէօյլ, Ժանթիյեի, Ժուանվիլ եւն.:

ԱՆՏԻՈՔէն կը հաղորդեն, թէ Հաթայի (Սանճաք) Ազգային Ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց, ամբողջովին ընդունիլ Թրքական օրէնսդրութիւնը այս ինքնավար պետութեան մէջ:

ՓԱՐԻԶի սինէմաներու տաղնապը վերջացաւ: Նախարարական խորհուրդը որոշեց, որ կառավարական եւ քաղաքապետական տուրքը կրճատուի 20 — 25 առ հարիւր:

ԻՏԱԼԻՈՑ ՄԷՋ կառավարական հրովարտակ մը հրատարակուեցաւ, որով այսուհետեւ զբօսավայրերը այլեւս օտար անուններ չեն կրնար գործածել, ինչպէս՝ fաֆէ – fոնսէր, տանսինկ, միւզիf հոլ, foթբէյլ փարթի եւն.:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ պատահեցաւ Սոֆիայի եւ Կոնստանդինոպոլսի մէջ, ուրբաթ օր, սաստիկ երկայ որոտումներով: Ժողովուրդը սարսափահար փախաւ տուներէն: Մանրամասնութիւններ կը պակսին:

ԱՆԳԼԻԱՑի ՆԱԽԱՐԱՐ մը Մոսկուա պիտի երթայ, Պերլինի բանակցութիւններէն վերջը, առեւտրական խօսակցութեանց համար: Այս առթիւ նախարարը քննական պատյտ մը պիտի կատարէ:

ՇԱՆՕԹ ՀՐԻՇԸ, Վայոման, որ ամբաստանուած է իբրեւ սպանիչը վեց անձերու, պիտի դատուի մարտ 10ին: Երբ այս լուրը հաղորդեցին, Վայոման գործադուլ հռչակեց, դադրեցնելով հովահարներու չինութիւնը: Եւ ազատակեց.— « Որքան չուտ, այնքան լաւ »:

Ն. ԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ցուռնուար 16 —24

ՆԻՄ, Պան.— 150:
ԹՈՒԼՈՆ, Կրէ.— 75
ՍԷՆ ՌԱՄՊԱՌ, Թէռ.— 40
ՖՈՒՐՊՎՈՒԱ, Օ. Պ.— 40
ՎԻԹՐԻ, Շաթիյեոն Սթ.— 225
ՎԻԼԷՕՐՊԱՆ, Թօփ.— 75
ԼԱ ՊՕՔԻԱ, Ս. Ա.— 75
ՔՐԻՒԱՍ, Գ. Ա.— 75
ԿՐՈՆՈՊԼԸ, Պ. Ե.— 150
ՔԱՆ, Գ. Գ.— 75
ՊՈՒՐԿ ՍԷՆԹ ԱՆՏՈԼ, Ս. Ս.— 80
ՄԻՒՐՔ, Անդ.— 150
ՆԻՄ, Իլո. Ա.— 40
ՆԻՄ, Վ. Գ.— 70
ՄՈՌԱՆ սիւր ՕՐԺ, Ա. Գ.— 150
ԻՒԺԻՆ, Օ. Լ.— 190
ՎԻՆ, Ս. Ա.— 150
ՆԻՄ, Մ. Ս.— 40
ՅՈՒԺԵՌ, Ս. Տ.— 75
Լ.Ը ՓԻՒ, Ս. Գ.— 50
ԼԱՆՍԷՑ, Վ. Ա.— 40
ՆԻՄ, Մ. Գուլ.— 150
ԼԻՈՆ, Մ. Մ.— 150
ՓԱՎԻՑԵՈՆ սու ՊՈՒԱ, Ս.Տ.Մ.—150
ՍԵՎՌԱՆ, Վ. Ք.— 40
ՄՈՆՖԼՈՒԱՆ, Քէչ.— 75
ԿՐԸՆՈՊԼԸ, Կիւմ.— 75
ՓԱՐԻԶ (15), Տիկ. Բ.— 150
ՊՈԼԷՆ, Թ. Մ.— 60
ՄԱՐՍԷՑԼ, Ն. Պ.— 75
ԱՆԻԼՒ, Տիկ. Եկ.— 216
ՄԱՐՍԷՑԼ, Շ. Հ.— 75
ՆԻՄ, Ց. Ս.— 250
ՎԻԼԷՕՐՊԱՆ, Հ. Պ.— 75
ՄՈՆԺԵՌՈՆ, Ման.— 40
ՓԱՐԻԶ (18), Ա. քհնյ.— 75

ՔՈՒՇԱՏՈՒՏՐ

ՄԱՐՄԷՅԻ ՀԱՅ ԵՒՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Ն հրապարակային դասախօսութիւներ՝ 24 Փետր. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8½ին, Բարկօ ծակատն սրահին մէջ, 22 Rue Petit St. Jean: Կը խօսի՝ Պ. ՓԴՅԼԱԿ ՕՆՆԻՒԱՐ. Նիւթ՝ «Գերմանի գրաւանութեան համայնապատկերը»: Մուտքը ազատ է:

ՑԵՏԱԶՈՒՈՒԱԾ է Ֆ. Կ. Նաչէ Ռոմէնվիլի Մանա-ճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Ասոբանի եւ պարա-պանեցուն իրենց սիրելի աղջկան՝ Օր. ՍԻՐՎԱՐԴի դառնագէտ մահուան առթիւ:

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. Նաչէ Ռոմէնվիլի Մանա-ճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Ասոբանի եւ պարա-պանեցուն իրենց սիրելի աղջկան՝ Օր. ՍԻՐՎԱՐԴի դառնագէտ մահուան առթիւ:

«HAIASTAN»ի ԴՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1. Ֆրանսերէն «Հայաստան» ամսագրի առաջին թիւէն որոշ քանակութեամբ ղրկուած է բոլոր ծանօթ գործակալներուն: Եւ մեծ մասով սպառած:

Կը խնդրուի օր առաջ իմացնել է-րեւոյ սպառման ճշդրիտ չափը, անոր համեմատ ղրկելու համար յաջորդ թիւը:

2. Բաժնեգինը ԲԱՑԱՌԱԿԱՊԷՍ ԿԱՆԽԻԿ է:

3. Կը խնդրուի հասցէները զրել ՇԱՏ ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՆՄԱԿԱՐ:

Le Gerant : H STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17 Rue Damrémont — PARIS (13)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
Ա. Պատուական Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
ՄԷթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ:

Հ. Յ. Դ.

ԳՈՒՆԱԺՈՂՈՎ

ԼԻՈՆի «Վաճառականի» շէնքի կողմի էն ըն դ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները 24 փետր. ուրբաթ իլկոյ ժամը 8.30ին «Զարգարեան» գրասրանը, 181 Route Lafayette դիւկայնտ անպատ ատետրով:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎՆԱՀՈՐՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

25 Փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ:
5 Rue de l'Eclipce:

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Կ. ԳՈՒԼՈՒՄԵԱՆ
Կը բանախօսէ՝ Ընկ. Պ. ՀԻՄՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Կը մասնակցին՝ Ընկ. Լեւոն Պէ-ւոնդեան (նուագ), Օր. Գասպարեան, Ընկերուհիներ Կ. Թիւթելեան, Ս. Բրուտեան եւ Տ. Թադոյեան (արտասան.): Մուտքը ազատ է

ԱՊՐԻԼ ՏԱՆՆԸՄԷԿԻ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Չ. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ

ՓԱՐԻԶի ՄԷՋ.— 30 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ԵՐԵԿՈՅ. ՍԱԼ ԿԱՎՈ
ԼԻՈՆի ՄԷՋ.— 15 ԱՊՐԻԼ, ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ՓԵՐԻԶի ՀԱՑ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ցառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 23 փետրուար, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին. Մուտքեան կեդրոնը 8 Rue Gosnet, փարիզ կը խօսի՝ Տիկին ՊԷՈՊՐԻՍ ԵՐԻՑԵԱՆ (Տէր Ստեփանեան) Նիւթ՝ «Յօսքը կնոջ»:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԻ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց* եւ *Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ:
25 Փետրուար Շաբաթ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս
Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
38 Ave. Friedland, Métro Etoile
Տարազի մրցումներ, ընտիր օրէնսգիր, ճոխ պիւֆէ:
Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք **Tenue de Soirée**

ՀԱՆԴԻՍ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍ

Կազմակերպուած Հայ Լեգէոնական միութեան Լիոնի եւ շրջականերու Մասնաճիւղին կողմէ:

26 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին Սօսիէթէ Լիոնէզի սրահին մէջ, Տէսին:

Կը նախագահէ եւ կը խօսի

ԸՆԿ. **Տ. ԹԻՔԻԷԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մասնակցութեամբ՝ **FANFARE «INDEPEDANT»ի ET LA CLIQUE S. L. T.**

Դաշնակի ընկերակցութեամբ կ'երգեն՝ օրիորդներ Ծովինար Տէր Պետրոսեան եւ Վ. Սահակեան, արտասանութիւններ:

Ընկեր Տ. ԹԷՓԷԵԱՆ լուսարձակով պիտի ներկայացնէ ՄՈՒՍԱ ԼԵՌԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՆԵՐԸՆ:

Պիտի ներկայացուի զաւեշտ մը

Երեկոյեան ժամը 8.30ին ընտանեկան պարահանդէս Orchestre BOTCHAROFF
Լիոնցիներու համար վերադարձը ժամը 12.30ին, օթոպիւս O. T. L.

ՊԱԼԼԱՀԱՆԴԻՍ

Փարիզահայ «ՔՆԱՐ» երկսեռ երգչախումբի

26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԷՆ ԿԷՍ ԳՇԵՐ
Aéro-Club de Franceի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
6 Rue Galilée, Metro: Boissière
ԱՐԺԱՆԹԻՆԵԱՆ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Տեղի պիտի ունենայ «ԹԱՆԿՕ»ի մրցում Ա. եւ Բ. հանդիսաց-ողները կը չահին 125 ֆրանքնոց էնտէֆրիզապլը նուիրուած ՍԱՓՐԻԶ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆի կողմէ:

ՄՈՒՏՔ 12 ՖՐԱՆՔ
ՃՈԽ ՊԻԻՖԷ

Տոմսերու համար դիմել՝ Միութեան նախագահ Գ. Փափազեանի, 40 բիս ու Ապուքիր: Հանրածանօթ նպարավաճառատուն՝ Հրաչեան, 6 բիս Լամարթին: Սապօնճեան՝ բիս Թրէվիզ: Շօսիւր Մարիժօ (Քարաեան) ի 14 բիս Պէլվիլ փարիզ (19): Տէօ (Տէօվլէթեան) ի 23, բիս ժուլ Ռուվ, փարիզ (19): Ժաքլին (Տէրվիշեան) ի 46 բիս Փիքալ: Ինչպէս նաեւ երգչախումբի բոլոր անդամներու մօտ եւ պարահանդէսին օրը կիշէն:

Ժամադրուեցէք ԱԷՐՕ ՊԼԻԻՊ փետրուար 26ին:

"ՎԻՄ"

Լոյս տեսաւ «ՎԷՄ»ի ԻԴ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Ա. ԿԵՍԱՐ՝ «Հայկական խնդիրը 19րդ դարուն»: Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ՝ «Միջազգային դաշնագիրները Հայաստանի մասին»: ԳՆԴ. Տ. ԲԱՂՏԱՍԱՐԵԱՆ՝ «Վանի երկրորդ կռիւները եւ վերջին իշխանութիւնը»: ՏՈՔԹ. Վ. ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ՝ «Ճուչատեարէս»: Ռ. ԲՒՐԲԻՐԵԱՆ՝ «Պատրանքներէ չորջանիկ»: Ցովհ. Թումանեանը պատերազմի հանդէպ»: Ա. Ա.՝ «Լեման Հաուպտ»: Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ «Մի համամաձայնութեան առթիւ»: ԿԵԱՆՔ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒՅԹ՝ «Հ. Ց. Դ. Տունը»: ԳԻՐՔ ԵՒ ՄԱՄՈՒԼ: ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ: Շ. Նարդունի, Ս. Վր.: ՑԱԻԵԼՈՒԱՅ՝ Գ. Մխիթարեան»: Պրազիլահայ գաղութը:

Բաժանորդներէն կը խնդրուի փութացնել բաժնեգինի առաքումը:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— Այսուհետեւ «ՎԷՄ»ին վերաբերող նամակները եւ դրամը ուղարկել հետեւեալ հասցէի՝

S. Ter Tovmassian, 79 bis Rue des Chesnaux, Montmorency, (S. et O):

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ.— Ֆրանսա եւ Սուրբա տարեկան 60 ֆրանք. Ամերիկա, Բրիտ. կայսրութիւն եւ եգիպտոս 4 տոլար, մնացեալ երկիրները՝ 3 տոլար:

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՒՐՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ «ՆՈՐ ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ»ի Ա. ԹԻՒԸ

Ա. ԳԻՒԼԱՆԴԱՆԵԱՆի

«Ազգային շարժումների դրդապատճառները 19րդ դարում»

Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 5 ֆր., ուրիշ երկիրներ 7 ֆրանք:

Ստանալու համար դիմել՝ Տիկ. Հ. Գիւլխանդանեանի, 30 Rue Lucien Perquel, Montmorency (S. et O.), M. Barsamianի, 46 Rue Richer, Paris, կը ծախուի նաեւ «Ցառաջ»ի խմբագրատունը:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՑԱԿ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԱԿ
14 Rue Dunkerque (ՄԷթՐՕ ԿԱՅԱՆ ՏԻՒ ՆՈՒԱ)
Tél. Trudaine 42—69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Ճառատարները ժամադրութեամբ:

ՏՈՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ
230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64
Autobus 8—28—AE—CB—123

ՄԱՅՐԵ՛Ր
փրկեցէք ձեր տղոց ակռաները փտութենէ
Մաքրել տուէք ամէն գիշեր պառկելէ առաջ իրենց ակռաները **DOLINE ALCALINE** ակռայի փոշիով (պատրաստուած Տօքթ· Արամ Ձիւնեանի **formule**ին վրայ):
Doline Alcalineի
կանոնաւոր գործածութիւնը կ'արգիլի ակռաներու փտութիւնը **(caries)** մասնաւորաբար կրազրկութեան **(décalcification)** ենթականերու մօտ:
ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ
Դեղարաններէն **Doline alcaline** ակռայի փոշին, մանաւանդ ձեր տղոց համար, ան է որ կ'արգիլէ լինտերու ցաւը զգայնութիւնը եւ բերնի բթութիւնը:
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ · ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ
Կեդրոնատեղի O. C. P. *եւ* Ph. BAILLY, 15, Rue de Rome, Ph. CANONNE 49, Rue Reaumur *եւ* 88, Bld. Sebastopol, Ph. du NORD, 132, Rue Lafayette, Ph. de la PORTE d'ORLEANS, 4 Place de la Porte d'Orléans, Pharmacie de l'EST, 12, Rue de Strasbourg:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Կ'ԱՒՋՈՒԻ *Ֆրանսահպատակ հայ կալուհի մը սրճեսասան մէջ աշխատելու համար: Դիմել՝* **Paris-Moderne**
51 Rue du Caire, Paris:

ԾԱԽՈՒ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿՆԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
Մէկ Blake *եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (***Machine à graver***) նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր գինով: Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի*
35 Les Grands Pins-St-Loup, Marseille:

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ
Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի հաշտասարանին
22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12--90
վաճառականական, քաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատութեան նոր օրէնքներու:
Հեղինակ՝ « **Le Nouveau Statut des Etrangers** »
Գինն՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու անհրաժեշտ): Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

LE VIEUX CHALET
Արուոնուած ապաքինարան, Bourg - la - Reine*ի կեդրոնը,* **7 — 9 Boulevard Carnot,** *քաղաքապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէթրոյի օթօպիւսի կայարանին մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, պարտէզ: Խնամուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք:*
Կ'ընդունի՝ ծերեր, տկարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն:
Օրական 30 ֆրանք: Տնօրինուհի Mme. BERNARD - WAHÉ,
Tél. Bourg - la - Reine 734:

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԵՒԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԵՒԻ ԿԱՊՈՑՆԵՐ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, դանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն, անմրցելի գիներով: Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փութացէք օգտուիլ առիթէն:
Դիմել **American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber**
Tél. Opéra 67-77

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԻԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ԵՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՀԻՆԴՇԱԲԹԻ
23
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
JEUDI
23 Février
1939

Ամ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3972

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Եթէ ուրիշ որ եւ է ապացոյց չունենայինք Հայտար Բամմատի խմբակին ծանծաղամտութեան մասին, միայն հայերէն «կով - կաս»ի հրատարակութիւնը բաւական էր, ամէնէն լաւատեսն ալ դարձի բերելու համար :

Դեռ աւելին,— «Կավկազ»ցիներու ոտքը գետնէն կտրած է, իրենց կղզուն ցանցին մէջ առած ըլլալով չորս - հինգ տգէտ կամ բախտախնդիր հայ երիտասարդներ: Եւ խանդավառութեամբ կ'աւետեն այս պարագան, իբրեւ «Հայերի մուտքը »:

Արդ, անողոք իրականութիւնը այն է որ, այդ խեղճերը ոչ իսկ իրենք զիրենք կը ներկայացնեն: Եւ եթէ ներկայացնելիք բան մը ունին, այն ալ իրենց ամսական ընկալադիրներն են, որոնց մանրամասնութիւնները անգամ չեն կրցած գաղտնի պահել...

Ուրեմն Հայտար Բամմատ եւ ընկ· կը հաւատան թէ չնորհիւ այս ողորմելիներուն, որոնք իրենց մայրենի լեզուն անգամ կա - կազկով կը խօսին, հնարաւորութիւն ունին «չփուելու հայ ըն - դարձակ? ունկնդիրների հետ, իրենց մայրենի լեզուով»:

« Երանի՛ հոգիով աղքատներուն», պիտի ըսէին բարեպաշտ մարդիկ: Ոչ միայն այս պարագային, այլ եւ քրքրելով «Կավկաս»ի ամբողջ հանգանակը :

Քանի մը խօսք ալ այդ մասին, իբրեւ եզրակացութիւն:

« Կավկազ » բոլոր լեզուներով — ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն, իտալերէն, անգլիերէն եւ հայերէն — ի լուր աշ - խարհի կը հռչակէ թէ իրենք հրաժարած են «որ եւ է հողային պահանջ դնել Թուրքիոյ առաջ »:

Բարի՛· բայց յետին միամիտն ալ պիտի հարցնէր.— Թուրքիան ալ իր կարգին հրաժարա՞ծ է որ եւ է հողային պահանջ կովկասի հանրապետութեանց հանդէպ :

Աւելի դունաւորելով հարցումը,— «Կավկազ»եան Վրացին վստա՞հ է թէ երբ Ի· Միութիւնը խորտակուի — այս մասին կատկած չունի հայ յօդուածագիրը — Թուրքիա պիտի չգրաւէ Պաթումը, ինչպէս փորձեց քանի մը անգամ :

Նոյն ինքն Հայտար Բամմատ կը հաւատա՞յ թէ այդ պարագային Բագուն պիտի մնայ անմատչելի ՝ Թուրքիոյ համար:

Վերջապէս, ի՞նչ չօչափելի երաշխիքներ ունին «Կավկազցի»ները, երբ այնքան բարձրաձայն կը ճառեն Թուրքիոյ բարեկամութեան մասին, բոլորովին մոռացութեան տալով անցեալը եւ յօրդոր կարգալով միայն ու միայն Հայերուն:

Մենք չենք որ պիտի ժխտենք թէ Ի· Միութիւնն ալ իր կարգին չարիք մըն է Կովկասի համար, զրաւած եւ բարբարոսական լուծի մը ենթարկած ըլլալով ոչ - ռուս երկիրներ եւ ժողովուրդներ: Եւ Հայտար Բամմատները լաւ կ'ընեն որ չատ չխօսին այս մասին, գոնէ յիշելով իրենց սխալը դերը՝ Ադրբէջանի բոլշեւիկացման մէջ :

Արդ, Կովկասցիները եթէ իրական ազատութիւն կ'ուզեն եւ ոչ թէ նոր դերութիւն, պարտաւոր են խորապէս ուսումնասիրել եւ սերտել պատմութեան երկու գլուխները ալ: Գրքին բոլոր էջերը, եւ ոչ թէ միայն մէկ երեսը :

Երբ նոր ուղեգիծ կ'առաջարկեն, անոնք պարտաւոր են պատասխանել բազմաթիւ նեղացուցիչ հարցումներու, որոնք ահա քանի տարիէ ի վեր կը կրկնուին, հրապարակաւ եւ առանց վերապահութեան :

Այլապէս, իրենց ամբողջ գործունէութիւնը կը դառնայ «պարապ վախտի խաղալիք», ինչպէս որ է, իրականին մէջ,

Դառնալով բուն Հայկական Հարցին, «Կավկազ»ները ի զուր կը փորձեն փոշի ցանել մեր աչքերուն, վերէն վար խեղաթիւրելով ամբողջ պատմութիւնը :

Եթէ հայ ժողովուրդը կենսական չափեր ունի Կովկասի մէջ, ուր կը գտնուի իր հայրենի ժառանգութեան մէկ մասը, աւելի քան մէկ միլիոն ժողովուրդով, այդ չի նշանակեր թէ հայկական խնդիրն ալ միայն եւ միայն կովկասեան հարց է :

Անիրագործելի ցնո՞րք, ինչ որ Հայկական Դատ կը կոչուի,— Մխացեալ Հայաստան, իբրեւ հաւաւգում արդարութեան:

Այո, բոլոր ժողովուրդներն ալ ունեցեր են տագնապի չրջաններ, երբ ցնորք համարուած է այս կամ այն ծրագիրը :

Ցնորք մը չէ՞ր Թուրքիոյ վերակազմութիւնը, դղրդացին վէրաւումէ մը վերջը, երբ մարդիկ օտար հոգատարութիւն կը մուրային :

Ցնորք մը չէ՞ր Ադրբէջանը, այնքան արհեստականօրէն ստեղծուած, յանուն բրիտանական աշխարհակալութեան :

Ցնորք մը չէ՞ր Գերմանիոյ վերականգնումը վիթխարի Թուէջով մը, որուն ապաւինած են այսօր «Կավկազ»ցիները, կովկասեան համազգնակցային պետութիւն ստեղծելու համար:

Եւ դեռ ո՛րքան կենդանի օրինակներ :

Հայտար Բամմատ ինքն է որ կը գրէ ·

— « Մենք ամէնքս, ե՛ւ Հայերը, ե՛ւ Լեռնականները, ե՛ւ Վրացիները ե՛ւ Ադրբէջանցիք, պէտք է հասկանանք որ պետական տահկանագծումները, որպիսի ճոխ ճառամաբանութիւններով ընթացակցուին (?) դրանք, միշտ եղել են եւ կը լինեն ոյժերի իրական փոխյարաբերութեանց արդիւնք ...»:

Արդ, ո՞ր մարդարէն կրնար պնդել, թէ «ոյժերի իրական փոխյարաբերութիւնները» միշտ ալ պիտի մնան այսպէս մռայլ, երեւութապէս անյոյս :

Պատմութիւնը ունի իր բնական ընթացքը, որուն դէմ անզօր են ամէնէն հզօր կայսրութիւններն ալ, կը բաւէ որ ժողովուրդները չդաւաճանեն իրենց ճակատագրին :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՅՈՒԶՈՒՄՆԱԼԻՑ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

»»» · «««

Իտալական ագդարարութիւն մը Թուրքիոյ

— ∞ —

Ընկիւրիէն կը հեռագրեն Լոնտոնի թերթերուն·—

Դամասկոսէն հասած լուրերու համաձայն, կացութիւնը աւելի ծանրացած է Սուրիոյ մէջ, իբրեւ հետեւանք դաշնիին հրաժարման: Կ'ըսուի թէ հետզհետէ կը սաստկանան հակաֆրանսական ցոյցերը եւ կը վախցուի որ ծանրը հետեւանքներ ունենան: Սուր անհամաձայնութիւն կը տիրէ նախորդ վարչապետին կուսակցութեան եւ ծայրայեղ հոսանքին միջեւ որուն վարիչն է Տոքթ· Շահսէնօղլ: Այս ծայրայեղները մեծ մասով հաւաքուած են Սուրիոյ երիտասարդներէն: Արդէն իսկ ծանր ընդհարումներ պատահած են, ինչպէս եւ անկարգ գործադուլներ՝ Դամասկոսի, Հալէպի, Համայի մէջ եւ այլուր: Բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար միջամտած է ոչ միայն ոստիկանութիւնը, այլեւ զօրքը: Ձէմիլ Մարտամ պէյի ազգայնական խմբակցութիւնը չարունակ ժողովներ կը գումարէ :

**** Ֆրանսական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ երկու օր իրարու վրայ ժողով գումարելէ վերջ, ազգայնական խմբակցութիւնը որոշեց որ իր անդամները ի հարկին ընդունին նոր դաշնիին կազմութիւնը: Այս պայմաններուն մէջ, հաւանական է որ նոր դաշնիը կազմուի գործեալ Ձէմիլ Մարտամ պէյի նախագահութեամբ: Սակայն եթէ այս վերջինը մերժէ, կը կարծուի թէ հանրապետութեան նախագահը պիտի հրաւիրէ Համայի երեսփոխանը, Մաղհար փաշա: Ազգայնական խմբակցութեան հաշտարար տրամադրութիւնը բաւական մեղմացուցած է կացութիւնը: Առեւտրականները յօժարութիւն յայտնեցին բանալու իրենց խանութները վաղն իսկ (22 փետրուար): Միեւնոյն ատեն անոնք հանրագրութիւն մը յանձնեցին հանրապետութեան նախագահին, խնդրելով որ համաձայնի Ֆրանսայի հետ, փութացնելու համար զաշնագրին վաւերացումը: Ձէմիլ Մարտամ պէյ ալ իր կողմէ հանգարտութեան կոչ մը ուղղեց ժողովուրդին, որպէսզի պատասխանատու վարիչները կարենան լուծել տագնապը :*

**** Իտալական մամուլը խոր ուշադրութեամբ կը հետեւի Սուրիոյ դէպքերուն: Այս առթիւ դիտել կուտայ թէ Թուրքիա գործօն դեր կը կատարէ ասոնց մէջ: «Իլ Քորրիէրա Փատանօ», մարաջլատ Պալպոյի օրկանը, կը գրէ թէ Իտալիա չհաղորդուած է Սուրիայով եւ Պաղեստինով, իբրեւ կայսերական եւ իսլամական պետութիւն, ինչպէս եւ անոր համար որ կը համակրի արաբական տենչերուն: «Իտալիա չի կրնար անտարբեր մնալ Մօտաւոր Արեւելքի հաւասարակշռութեան կարեւոր փոփոխութեանց հանդէպ»:*

Քաղաքական չրջանակներու մէջ այս դիտողութիւնը ազդարարութիւն մը կը նկատուի Թուրքիոյ, որուն ազդեցութիւնը Արաբներուն վրայ՝ կրնայ լրջօրէն խանգարել իտալական քարոզութիւնը: Հռոմի մէջ ուշադրութենէ չէ վրիպած որ Թրքական մամուլը չատ խիստ արտայայտութիւններ ունեցաւ Ֆաչական տենչերու մասին՝ արեւելեան կողմն աչխարհի :

**** Լոնտոնի թերթերը կը գրեն թէ արաբական գաղտնի անթել մը հրահանգներ հաղորդած է Սուրիոյ ապստամբութեան վարիչներուն, որպէսզի դէնք բաժնեն իրենց հետեւորդներուն՝ Դամասկոսի, Հալէպի, Լաթաքիայի եւ Համայի մէջ, միաժամանակ ապստամբութիւն հռչակելու համար: Ֆրանսացիները կը կարծեն թէ գաղտնի անթելի կայանը կը գտնուի Լիբիոյ մէջ (Իտալական Ափրիկէ): Այս կայանը սկսաւ գործել քանի մը օր առաջ, ծանուցանելով «Մեծազոյն Սուրիոյ յեղափոխական կոմիտէ»ին կազմութիւնը: Քիչ յետոյ Պաղեստինի ապստամբութիւնը, անթելին աղբարը կ'աւետէր թէ Սուրիացիները պիտի յաղթեն Ֆրանսայի :*

Ֆրանսայի հոգերը Աւեւելքի մէջ

— ∞ —

Ծանօթ հրապարակագիր Փէրլինմոս կը գրէ «Լ'Օրար»ի մէջ·

— « Թուրքիա Սանճաքէն վտարեց բոլոր այն Ֆրանսացիները, որոնք կը մնային տակաւին այնտեղ: Ու Սանճաքը վերածեց Թրքական վիլայէթի, միւս վիլայէթներուն նման, հակառակ անոր որ Թուրքերը փոքրամասնութիւն մը կը կազմեն այնտեղ: Անչուշտ օր մը պիտի տրուին դէպքերու այն մանրամասնութիւնները, որոնք խնամքով ծածկուեցան ժողովուրդէն: Ու թերեւս այդ ժամանակ միայն հասկնանք թէ ի՛նչ կորսնցուցինք 1938 սեպտեմբեր 29ին : Անգլիացիները տեղի տուին երբ հարկ դարձաւ տեղի տալ: Առանց վերապահութեան, անկախութիւն չնորհեցին Իրաքի եւ Եգիպտոսի, 1932ին եւ 1935ին: Փոնսօ, Պէյրութի մարզպանը, օր մը կ'ըսէր լորտ Լոյտի, որ Բրիտանիոյ մարզպանն էր Եգիպտոսի մէջ.— « եթէ օրին մէկը Պաղտատի եւ Գահիրէի կառավարութիւններուն առջեւ բանաք Ազգերու Դաշնակցութեան դուռները, մենք աւելի առաջ պիտի վազենք՝ կանխելու համար ձեզ, քաղաքական այդ ճամբուն մէջ: Սուրիացիներուն մեծամասնութիւնը պիտի չհանդուրժէ մնալ մեր հովանաւորութեան տակ այն պահուն՝ երբ, ըստ իրենց, իրենք զիրենք կառավարելու անընդունակ ուրիշ ժողովուրդներ կ'ազատագրուին բրիտանական խնամակալութենէն»: Ճիշդ կ'ըսէր, եւ այս՝ տակաւին տասը տարի առաջ: Սակայն 1939ին իր կարծիքին հիմքը աւելի եւս զարգացաւ : Զենք կրնար մեր կռնակն առնել, Մերձ· Արեւելքի մէջ, ամէնէն տագտկալի բեռը, երբ ամէն վայրկեան վախ կայ թէ պիտի տեսնուինք զօրաշարժի ենթարկել մեր բոլոր ուժերը թէ Հռենոսի վրայ, թէ արեւմտեան Միջերկրականի մէջ եւ թէ Հիւս· Ափրիկէի խորերը :

— ∞ —

Նիւ ԵՈՐՔի մէջ գերամանածին Ամերիկացիներու Միութիւնը մեծ ժողով մը գումարեց մասնակցութեամբ 15.000 նայիներու: Հակահրէլլական ընկերվարականներու եւ համայնավարներու դրդումով, 200.000 Թուսլիկներ ցրուած էին խանգարելու սոյն հաւաքոյթը: Մօտ 2000 ոստիկաններ հսկեցին բարեկարգութեան վրայ, եւ կարգ մը ընդհարումներ պատահեցան: Հակառակորդներու բազմութիւնը կը հաշուեն 100.000 հոգի :

ՆՈՐ ՊԱՊԻՆ ընտրութեան համար վակարանը պաշտօնապէս պիտի բացուի Մարտ 1ին: Բոլոր իրաւասու կարտինալները, 62 հոգի, պիտի կրնան ներկայ ըլլալ :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԵՒՈՑԹ ՄԸ «ՍՈՍԿԱՎԻԹԱՐ»

—•—

Եթէ հրաշք մը պատահէր եւ մեր կարգ մը մեռելները կարենային յանկարծ վերջը, ապահովաբար անճնասական պիտի ըլլային, 24 ժամը չանցած :

Ի՞նչպէս· աշխարհի վիճա՞կը տեսնելով :

Ոչ· պարզապէս··· հայերէն թերթ կարդալով: Անշուշտ իրենց մասին գրուածները:

Ահա, օրինակ, Թորգոմ արք·ի մահին եղած հրատարակութիւնները:

Պարզապէս «մեռաւ ֆ - կորաւ ֆ »:

« Տիտա՞ն մը », կ'ողբայ Պոլսոյ Նոր Լուրը·

— « Հայ եկեղեցին ունեցաւ աղեւաւոր կորուստ մը: Տ· Թորգոմ Ս· պատմութեան կ'անցնի: Անթիլիասի Աթոռէն ու Թառանգաւորաց վարժարանին երկու փառահեղ սիւներուն խորտակումէն վերջ, Երուսաղէմի Աթոռը ահաւոր ճարճատում մը կ'ունենայ, եւ բոլորս կը զգանք միաբանութեան յուզումը, սարսափը, այս սխրանին արմատախիլ ըլլալուն» (13 փետրուար) :

— « Գերմարդկային ոգի», կ'աղաղակէ ուրիշ մը, նոյն էջերէն :

« Ծովածաւալ » հմտութիւն բառ մըն ալ հանդիպեցաւ աչքիս :

Բայց այս բոլորը ի՛նչ կ'արժեն սա ռատաւուորին fով, որ տպուած է Պէյրութի «Զարթօնք»ին մէջ (15 փետրուար).

Թնդաց երբոր գառնակոռոչ մահու չանթը Սուրբ Սաղմէն,
Սասանեցուց զաչխարհ հանուր , դղրդեցուց զոգոյս հիմէն,
Թախծահարեալ մըրկեցաւ, աչ - խարեցաւ գետը Նեղոս.
Փոթորկեցաւ վերստաւ ի վայր զԱ- նի սերող մեծ Եգիպտոս :

Տասը վայրկեան դադար, երկրորդ տունը կարդալէ առաջ·

Որոտումէն սոսկալիթիթխար , յուզող պաչարհ ամէն կողմէն,
Սարսափեցան Հայ Սփիւռքի հորի - զոններ , քաղաք ու չէն·
Հայ Տաճարներ , երկնակարկառ , սուրբ կառարներ , գմբէթ ու խաչ

Զոյն ողբացին համանուագ տրիս - բերդութեամբ լալահառաչ :

Եւ ահա չորրորդն ու հինգերորդը (ամբողջը կը բաղկանայ վեց տունե - րէ, որոնց առաջին տողերուն առաջին գիրերով կազմուած է ողբացեալ պատրիարքին անունը, Թորգոմ)·

Գահերն ու Թագ, խաչ, գաւազան եւ սուրբ մասեան Աւետարան,
Քեզ ողբացին ո՛վ վեհ Թորգոմ, ո՛վ Պատրիարք ոսկեբերան,
Ողբան ըզՔեզ՝ գրիչ, քընար, լեզու եւ բեմ Հայ Դպրութեան ,

Կրօնի չափ համաթախիծ՝ ըզՔեզ կ'ողբայ Մամուլ Հայկեան :

Ով հուր հոգի, դու երկնառաք հր - բեչտակ մ'էիր երկինքի տակ·
Հաղորդելու հայ սրտերուն Անմահ Բանին սիրոյ կրտակ·
Դուն ալ չունչդրղ Թողած կրտակ, աւա՛ղ ինչո՞ւ այսքան արագ
Զրկեցիր մեզ չնորհներէդ վեր սր - լա·ցար , ո՛վ հըրեչտակ:

— Բայց մի՛ մոռնար որ Խ· Միու - թեան մէջ հարիւրապատիկ աւելին կը գրեն Սթալինի համար, այն ալ հա - րիւր լեզուներով :

— Դուք ալ մի մոռնաք որ Սթալինը լալշեւիկ է, իսկ մենք՝ հայ բրիս - տոնեայ :

— Հապա Մ· Քէմալի փառաբա - նութի՞ւնը :

— Դուն ըսէ, Հայկազեան բառա - բանը պիտի բաւէ՞ր, պանծացնելու համար, եթէ հատ մըն ալ մենք ունե - ցայինք: Եւ յետոյ, չէ՞ որ մենք յի - սուն տարի առաջ անցած ենք, ամէն բանի մէջ· ո՞ւր մնացին չափն ու ճաշակը ··· ՎԱՀԷ

ԹՈՐԳՈՄ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՆԵՐԸ

— ∞ —

« Ազդակ »ի թղթակիցը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Թորգոմ պատրիարքի մահուան պարագաներու մասին, փետրուար 11 թուակա - նով·—

Թորգոմ սրբազան անհանգստութեան կամ ակարութեան որ եւ է նշան ցոյց չէ տուած երէկ ցերեկ: Մինչեւ ժամը 16 զբաղած է սովորական աչխատանքներով: Ժամը 16ին կ նախաշահէ Տնօրէն ժողովի հերթական նիստին: Նիստը բացուելէ 5 — 10 վայրկեան վերջ, երբ խօսակցութիւնները կը սկսին եւ օրակարգի հարցերու ցանկը կը ներկայացուի իրեն, անհանգստութեան նշանները ցոյց կուտայ եւ քանի մը րոպէի մէջ գլուխը նախ դէպի ետ, յետոյ դէպի առաջ կը ծռէ, ու սեղանին վրայ կ'ինկայ կը մնայ: Անմիջապէս ժողովականները զինքը կը փոխադրեն քովի բազկաթոռին վրայ եւ հեռաձայնով կը կանչեն վանքին բժիչկը՝ Տօքթ· Ն· Եաղլեանը: Բժիչկը կը հասնի եւ յետ քննութեան կը հաստատէ թէ Սրբազանը ուղեղային երակի պայթում ունեցած է: Կը թելադրէ բժիչկական խորհրդակցութիւն մը ունենալ: Հեռաձայնով խ - կոյն կը կանչուի Ֆրանսական հիւանդանոցին բժիչկապետ Տօքթ· Պաուր, որ հաստատէ նոյն բանը եւ կը չեշտէ թէ հիւանդին վիճակը չատ ծանր է: Երկու բժիչկները յարմար կը դատեն քանի մը այլ բժիչկներու հետ եւս խորհրդակցել: Կը կանչուին անգլիացի Տօքթ· Թամսըն, կառավարական հիւանդանոցի բժիչկներէն Տօքթ· Հաճար եւ Փրոֆ· Քլէպէկ: Բոլորն ալ կը հաստատեն նոյն բանը, մինչ հիւանդը կը սկսի դէպի զէշ ընթանալ :

Առաջին տագնապին վրայ, Սրբազանին աջ թեւը կ'անդամալուծուի, իսկ ձախին չարժումը կը չարունակուի երեք քառորդ ժամու չափ: Ցաւին, առանց բառ մը կարենալ արտասանելու, ձախ ձեռքով եւ ափով գլուխը ցոյց կուտայ: Աջ ձեռքին անդամալուծումով՝ կը դադրի նաեւ խօսելէ : Տեսողութիւնը պահ մը կը չարունակուի : Հետզհետէ , երբ միաժամանակ կը փախ, լսողութիւնը, տեսողութիւնը եւ յետոյ շնչառութիւնը կանգ կ'առնեն եւ հիւանդը կը մտնուի հոգեվարքի :

Վերջին վայրկեանները եղած են տանջալից: Ժամը ճիշդ 19.17ին (ուրբաթ երեկոյեան), բժիչկները հաստատած են մահը՝ «իր վաթսունը հինգ տարիներու լրումին եւ պատրիարքական պաշտօնավարութեան ութերորդ տարին»:

Անմիջապէս որ հանգուցեալը իր վերջին չունչը փչեց եւ մահը հաստատուեցաւ, Ս· Ճակորայ տաճարին զանգը սկսաւ զօղանջել ընդհատ ընդհատ: Միւս կողմէ, Միաբանութիւնը մասնաւոր մահազդներով ժողովուրդին դուժեց մահը:

Տեղական թերթերն ալ ցաւակցական տողերով ծանուցին Պատրիարքին մահը, միաժամանակ կենսագրական տեղեկութիւններ տալով եւ գնահատելով անոր գործունէութիւնը :

**** Թորգոմ Պատրիարքի յուղարկաւորութիւնը տեղի ունեցաւ կիրակի, փետրուար 13ին : Թաղման հանդէսին ներկայ էին Պաղեստինի կառավարութեան, զինուորական իշխանութիւններու, զանազան եկեղեցիներու ներկայացուցիչները եւ համայնքներու մեծամեծները :*

Եկեղեցական արարողութիւնը եւ կրօնական պաչտամունքը կատարուե -

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ԳԼՈՒԽ ՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎՐԻԺԱԿ

(պատմվածք)

— ∞ —

Գրեց ՊԱՐՈՒՅՐ ՍԵՎԱԿ

— Եր իրա՛վ, ասում էին ինձ ընկերներս, իրոք, ես էլ չեմ հավատում, որ ինձ պես մի ծերուկ կարող է այդքան դուր գալ աղջիկներին։

— Ա՛խ, դու էլ ես ծերուկ։ Ես քեզ ասում եմ «դու», որովհետև ինձ համար դու միշտ էլ պատանի ես մնալու։

— Ես, իհարկե, ոչ մի առարկություն չունեմ։

— Ա՛խ, դու էլ ես ծերուկ։ Ես քեզ ասում եմ «դու», որովհետև ինձ համար դու միշտ էլ պատանի ես մնալու։

— Ես

ԵՎ ՉԱՏ ԱՆԳԱՄ ՄԱՐԴԻԿ ՎԱՃԱՌԵՑԻՆ ԻՐԵՆՑ ՀԱՐԿԱՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

ԻՆՉՊԷՍ ՀԱՐՍՏԱՑԱՎ ԻՐ ՀԱՐՍԸ ՀԱՐՈՒՍՏ ՄԱՐԻԱՆ

Մեծօջախ լուսցուցիչ իսոյ, ինչ-որ ուրախ բան կայ քո աչքերում, որ ես չեմ տեսնում։ Ինչպե՞ս կարող ես դու ինձ նայել այդպես, երբ ես ամբողջ գիշեր չեմ քնել, երբ ես ամբողջ գիշեր մտածել եմ միայն այն մասին, թե ինչպես ես քեզ կհանդիպեմ, ինչպես ես քեզ կնայեմ, ինչպես ես քեզ կխոսեցնեմ, ինչպես ես քեզ կհարցնեմ, թե ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում տեսնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում խոսեցնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում հարցնել։ Ես ամբողջ գիշեր չեմ քնել, ես ամբողջ գիշեր մտածել եմ միայն այդ մասին, ես ամբողջ գիշեր մտածել եմ միայն այն մասին, թե ինչպես ես քեզ կհանդիպեմ, ինչպես ես քեզ կնայեմ, ինչպես ես քեզ կխոսեցնեմ, ինչպես ես քեզ կհարցնեմ, թե ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում տեսնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում խոսեցնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում հարցնել։

— Ջաւաշ, ախաւա՛ր, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում տեսնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում խոսեցնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում հարցնել։

— Ջաւաշ, ախաւա՛ր, ես ինչպե՞ս կարող էի քեզ տեսնել, ես ինչպե՞ս կարող էի քեզ խոսեցնել, ես ինչպե՞ս կարող էի քեզ հարցնել, երբ ես ամբողջ գիշեր չեմ քնել, երբ ես ամբողջ գիշեր մտածել եմ միայն այն մասին, թե ինչպես ես քեզ կհանդիպեմ, ինչպես ես քեզ կնայեմ, ինչպես ես քեզ կխոսեցնեմ, ինչպես ես քեզ կհարցնեմ, թե ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում տեսնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում խոսեցնել, ինչո՞ւ ես դու ինձ չէիր ուզում հարցնել։

— Ջաւաշ, ախաւա՛ր, ես ինչպե՞ս կարող էի ինձ տեսնել, ես ինչպե՞ս կարող էի ինձ խոսեցնել, ես ինչպե՞ս կարող էի ինձ

ցան խուռն բազմութեան մը ներկայութեան, միաբանութեան բոլոր անդամներու մասնակցութեամբ՝ իրենց դլուխն ըլլալով Մեսրոպ եպիսկ. Նշանեանը: Ժառանգաւորաց դպրոցի երգչախումբը յուզեց յուղարկաւորները: Պատրիարքարանի դաղաղը Ս. Յակոբի տաճարէն դուրս տանելէն առաջ օրհնուքը ընծայեցին արքեպիսկոպոսը՝ Ազգային Վասիլիոն յունարէն լեզուով պաշտամունք կատարեց:

Մարմինը անցաւ Սիոնի դուռնէն դէպի Սուրբ Փրկչի վանքը, ուր դեռևս պատրիարքներու յատուկ դերեզմանին մէջ:

Ֆրանկոյի կառավարութեան ճանաչումը օրերու խնդիր կը համարուի

— ∞ —

Ծերակուտական Լէոն Պէրաո, Ֆրանսայի արտակարգ դեսպանը, Պուրկոս վերադարձաւ, նոր հրահանգներ ստացած ըլլալով իր կառավարութենէն:

Տեղական թերթերը կը դրեն թէ Ֆրանքոյի կառավարութեան իրաւական ճանաչումը որոշուած է արդէն եւ պաշտօնապէս պիտի յայտարարուի քանի մը օրէն, իսկ ամէնէն ուշը՝ մինչեւ յառաջիկայ չաբթուան սկիզբը: Պաշտօնական չրջանակներու մէջ դոհացուցիչ կը նկատեն կացութիւնը: Իսկ իրաւեկները դիտել կուտան թէ ֆրանսական կառավարութիւնը դոհացում չէ ստացած երեք հիմնական կէտերու մասին,— առաջին՝ Զօր. Ֆրանքօ կը մերժէ հաչտութեան բանակցութիւններ կատարել, պնդելով բացարձակ անձնատուութեան վրայ. երկրորդ՝ կը մերժէ ընդհ. ներում շնորհել եւ տեսակ մը ներդամտութիւն յայտնելով հանդերձ, կը յայտարարէ թէ «ոճրագործները» իրենց արժանի պատիժը պիտի կրեն. երրորդ՝ պնդելով հանդերձ թէ ազգայնական Սպանիան պիտի պահէ իր անկախութիւնը, կը մերժէ խօսք տալ թէ պիտի չմիանայ հակաբոլշեւիկեան ուխտին կամ Հռոմ – Պերլին առանցքին:

Հակառակ այս ժխտական դիրքին, Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշած է ճանչնալ Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, իր քաղաքականութիւնը պատճառելով Անգլիոյ, որ վճռած է դիւանադիտական յարաբերութիւններ հաստատել ազգայնական Սպանիոյ հետ:

Պ. Լէոն Պէրաո եւ Զօր. Ֆրանքոյի արտաքին նախարարին նոր եւ թեւեւս վճռական տեսակցութիւնը տեղի պիտի ունենայ այսօր: Հինդշաբթի Պուրկոսի մէջ: Ֆրանսայի ներկայացուցիչը Փարիզ պիտի վերադառնայ ուրբաթ օր, եւ վարչապետը չաբաթ կամ երկուշաբթի ժողովի պիտի հրաւիրէ նախարարական խորհուրդը, դեսպան մը նշանակելու համար: Այն ատեն Ֆրանսական եւ անգլ. կառավարութիւնները պաշտօնապէս եւ միաժամանակ պիտի ծանուցանեն ճանաչումը: Դահլիճին անդամներէն ելմտականը, ծովայինը, պաղթայինը եւ ներքինը հակառակ են ճանաչման, բայց մեծամասնութիւնը կ'ուզէ աճապարել:

*** Ծերակուտական Պէրաո պատասխանելով «Մաթէն»ի թղթակցին հարցումներուն, յայտարարեց թէ «կառավարութիւն մը պէտք է ճանչցուի, երբ կրցած է բարեկարգութիւն հաստատել երկրի մը մէջ: Մեր միտքէն չանցնիր պայմաններ պարտադրել Զօր. Ֆրանքոյի, իրաւական ճանաչման համար: Ողջմտութեան դէմ է որ այս բանակցութիւնները չյանգին սիրալիր յարաբերութեանց: Փարիզի եւ Պուրկոսի միջեւ կան ծանրակչիռ եւ ստիպողական խնդիրներ, իրրեւ հետեւանք աչխարհագրական դիրքի: Մի մոռնաք որ Ֆրանսան կղզի մը չէ, ինչպէս Անգլիան:

*** Տեղական թերթերը կը դրեն թէ այլեւս անխուսափելի է նախագահ Ազանիայի հրաժարումը: Նախագահը վերջին կոչ մը պիտի ուղղէ վարչապետ Նէկրինի, որպէսզի հրաժարի, յետոյ յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակէ:

*** Զօր. Ֆրանքօ հանդիսաւոր զօրահանդէս մը սարքեց Պարսելոնայի մէջ, 90.000 զինուորներով: Ներկայ էին աւելի քան 500.000 քաղաքացիներ: Իտալական թերթերը կը դրեն թէ զօրավարը ունկնդրութեան ընդունելով օտար թղթակիցները, դիտել տուած է թէ անոնք որ մարդասիրութիւն կը ծախեն այսօր, պարզապէս կեղծաւորներ են, որովհետեւ «անտարբեր մնացին 500.000 անպաշտպան անմեղներու սպանութեան հանդէպ, եւ այդ զոհերէն 62.000ը 15էն վար տղաքներ էին»:

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովը վաւերացուց վերազինման վիթխարի ծրագիրը

— ∞ —

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը երեքշաբթի օր 127ի դէմ 310 ձայնով կրկին վաւերացուց կառավարութեան վերազինման հնգամեայ ծրագիրը, որուն համաձայն արտօնութիւն կը տրուի 800.000.000 ոսկիի փոխառութիւն մը կնքելու: Երբ հնգամեայ ծրագիրը աւարտի 1942ին, ընդհ. գումարը հաւանաբար պիտի անցնի 2 միլիառ ոսկին: Վարչապետը ինքն ալ բացատրեց թէ յառաջիկայ տարի կրնայ հարկադրուիլ յաւելում պահանջելու 800.000.000 ոսկի փոխառութեան վրայ: Այս եզմտական չրջանին սպառազինութեանց համար պիտի ծախսուի 580 միլիոն ոսկի:

Վարչապետը պաշտպանելով կառավարութեան քաղաքականութիւնը, յայտարարեց.

— «Ներկայ պարագաներուն մէջ անօգուտ է դիմել Ազգերու Դաշնակցութեան: Մենք ստիպուած ենք ուրիշ միջոցներու ապաւինիլ, խաղաղութիւնը պահպանելու եւ մեր երկրին ապահովութիւնը պաշտպանելու համար: Իմ կարծիքով, ոճրագործութիւն պիտի ըլլար թոյլ տալ որ կացութիւնը այսպէս չարունակուի, առանց վճռական փորձ մը կատարելու եւ անոր վերջ տալու: Վախը կասկածամտութիւն կը յարուցանէ, անվստահութիւն եւ ամէն տեսակ ախտաւոր երեւակայութիւններ: Ահա թէ ինչպիսի կացութեան մը մէջ կը դտնուինք: Բայց ես վստահ չեմ թէ զինաթափութեան համաչխարհային խորհրդաժողով մը կը յաջողի այս միջոցին: Եթէ հաւատայի թէ այդպիսի ժողով մը արդիւնաւոր կ'ըլլայ, պիտի չվարանէի փորձել»:

— Փորձեցէք անգամ մը, պատասխանը ընդդիմադիրները:

— Զախողած ժողով մը աւելի դէշ պիտի ըլլայ քան եթէ բնաւ չդումարուի: Ես չեմ հաւատար թէ բաւական վստահութիւն հաստատուած է, խորհրդաժողովի գործնական առաջարկ մը ներկայացնելու համար: Այո, անոնք որ Միւնիխի ժողովին գացին, կ'ուրախանան զայն յաջողցնելու առաջադրութեամբ, եւ եթէ ես հաւատայի թէ զինաթափութեան խորհրդաժողով մըն ալ նոյն ելքին պիտի յանգի, առաջինը պիտի ըլլայի զայն չյաջողցնելու համար»:

Աչխատաւորականները գոհ չմնացին եւ պարսաւանքի քուէ առաջարկեցին, բայց մերժուեցաւ:

Ազգ. տնտեսութեան պարգեւներ

— ∞ —

Ազգ. պարգեւատրոյ 1939ի Բ. չարքին տնտեսական տեսլի ունեցաւ երեքշաբթի դիշեր: Հինգ միլիոնի մեծ պարգեւը չհանեցաւ 781.360 թիւը:

Հետեւեալ չորս թիւերէն իւրաքանչիւրը չհանեցաւ մէկ միլիոն ֆրանք. 678.569, 698.825, 025.317, 1.463.437:

Հետեւեալ վեց թիւերէն իւրաքանչիւրը չհանեցաւ 500.000 ֆրանք – 1.048.460, 231.072, 1.392.361, 053.495, 1.301.059, 1.242.332:

33.686 վերջացող թիւերը չհանեցան 100.000 ֆրանք:

42.285 եւ 28.782 վերջացող թիւերը չհանեցան 80.000 ֆրանք:

51.693 եւ 89.909 վերջացող թիւերը չհանեցան 50.000 ֆրանք:

7640, 4358, 3775, 6692 վերջացող թիւերը չհանեցան 20.000 ֆրանք:

Հ. Յ. Դ.

Գաղաթ

Լիոնի «վարագոյրեան» երգ. կոմիտէն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները 24 փետր., ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Ջ լդ արեան» գրատունը 181 փուռ Լաֆայէթ՝ ներկայանալ անդամատետրով:

Սիրնի Անթունեան «Մարզպետ» խումբի ընդհ. ժողովը՝ 25 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին, ընկեր Մարկոս Մարկոսեանի բնակարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւոր ներկայութիւն:

Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎԸՆԵՐԸ

Մարսէյլ քաղաքի «Բաֆֆի» խումբի ժողովը 23 փետրուար, հինդշաբթի կէսօրէ վերջ, ժամը հինդ 2ին, Շահրիկեան սրահին մէջ: Կը խօսի ընկեր Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ:

Սիրն ԺԻՐՈՄԻ Պատանիներու ժողովը 24 փետրուար, Ուրբաթ երեկոյ, սովորական հաւաքատեղին: Կը խօսի ընկեր Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՊԱՆԵԷՕ–ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆԻ «ԱՐՇԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

25 փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 30ին

178 Ave. Artstide Briand, Մէթրօ Պանեէօ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ՄՇՈՏ ԽՍՏՀԱԿԵՑՆ**

Գեղարուեստական բաժին:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

25 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ:

5 Rue de l'Eclipce:

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Կ. ԳՈՒԼՈՒՄԵԱՆ

Կը բանախօսէ՝ Ընկ. Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Կը մասնակցին՝ Ընկ. Լեւոն Ղեւոնդեան (նուագ), Օր. Գասպարեան, Ընկերուհիներ Կ. Թիւրէլեան, Ս. Բրուտեան եւ Տ. Թադոյեան (արտասան.): Մուտքը ազատ է

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18» ԵՒ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՒԻԼԻ Հ. Յ. Դ. «ԱՐՂՈՒԻԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Բաղաբապետարանի ետր սրահին մէջ, **Rue des Ejoles**, Շավիլ

26 փետր., Կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

Գեղարուեստական բաժինին իր մասնակցութիւնը կը բերէ տեղւոյն «Բաֆֆի» երգչախումբը երգերով եւ հայկական պարերով: Բանախօսու – թիւն եւ ներկայացում: Ժամը 9էն յետոյ պարահանդէս: Դիւրամատչելի պիւֆէ:

Մուտք՝ կիներու 4, այրերու 5 ֆր.:

Փոն տը Սեվռէն առնել **1** թիւ օթոպիւսը եւ իջնել **Puits sans Vin**, Շավիլ:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽՆԴՈՅՔ ՓԵՏՐ. 18Ի ԱՌԹԻԻ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԷՆ ԺԷՌՄԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) Հ. Յ. Դ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

26 փետրուար, Կիրակի ժամը 8ին «Պար Մանուկ»ի սրահին մէջ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Անիէռի Քաղաքապետարանի չքեղ սրահին մէջ:

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը եւ չխաչաձեւել:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԿԱՌՈՒՑՔ – ՓԱՐԻԶ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը 24 Փետրուար, Ուրբաթ երեկոյեան ժամը 9ին, 8 Ռիւ Պոսիէ, Փարիզ կը դասախօսէ՝ Հայր Ս. Վ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ. Նիւթ՝ «Արտաշէս Ա.»:

ՓԱՐԻԶ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենայ 23 Փետրուար, Հինգշաբթի իրիկուն ժամը ճիշդ 21ին, Միութեան կեդրոնը 8 Ռիւ Պոսիէ, Փարիզ: Կը խօսի՝ Տիկին ԳԷՈՐԻՍ ԵՒԷՑԵԱՆ (Տէր Ստեփանեան): Նիւթ՝ «Յաղթը կնոջ»:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց եւ Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ:

25 Փետրուար Շաբաթ, ժամը 10էն մինչեւ լոյս

Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland, Métro Etoile

Տարազի մրցումներ, ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ:

Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք **Tenue de Soirée**

473 վերջացող թիւերը չհանեցան 10.000 ֆրանք:
495 վերջացող թիւերը չհանեցան 5000 ֆրանք:
50 վերջացող թիւերը չհանեցան 1000 ֆրանք:
44 վերջացող թիւերը չհանեցան 220 ֆրանք:
99 վերջացող թիւերը չհանեցան 220 ֆրանք:
4 վերջացող թիւերը չհանեցան 110 ֆրանք:

»»» · «««

ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՊԼՈՎ

Պելժիոյ նոր դահլիճը կազմեց Պ. Փիէրլօ, մասնակցութեամբ կաթոլիկներու եւ ընկերվարականներու, տաժանելի բանակցութիւններէ վերջ:

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ օդանաւեր երեք անգամ ռմբակոծեցին Հոնկ Քոնկ քաղաքը, քանդելով անգլիական զօրանոցը: 98 հոգի սպաննուեցան, 120 հոգի մեռան: Անգլիական դեսպանը ուժգին բողոքագիր մը ուղղեց ճափոնական կառավարութեան:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ զինուորները հանդիսաւորապէս երդում պիտի կատարեն այսօր, 23 փետրուար, համաձայն նոր բանաձեւին:

ՀԱՆԴԷՍ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հայ Լեգէոնական միութեան Լիոնի եւ շրջ. ջաւներու Մասնաճիւղին կողմէ:

26 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին Սոսիէթէ Լիոնէզի սրահին մէջ, Տէսին:

Կը նախագահէ եւ կը խօսի

ԸՆԿ. **Տ. ԹԷՔԷԼԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մասնակցութեամբ՝ **FANFARE «INDEPEDANT»**ի **ET LA CLIQUE S. L. T.**

Դաշնակի ընկերակցութեամբ կ'երգեն՝ օրիորդներ Ծոպիկեան, Տէր Պետրոսեան եւ Վ. Սահակեան, արտասանութիւններ:

Ընկեր Տ. Թէէէեան լուսարձակով պիտի ներկայացնէ ՄՈՒՍՈ ԼԵՒԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՆԵՐԷՆ:

Պիտի ներկայացուի զաւեշտ մը

Երեկոյեան ժամը 8.30ին ընտանեկան տարահանդէս Orchestre BOTCHAROFF

Լիոնցիներու համար վերադարձը ժամը 12.30ին, օթոպիւս O. T. L.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզահայ «ՔՆԱՐ» երեսփ. երգչախումբի

6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Aéro-Club de Franceի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6 Rue Galilée, Metro: Boissière

ԱՐԺԱՆԹԻՆԵԱՆ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԽՈՒՄԲ

Տեղի պիտի ունենայ «ԹԱՆԿՕ»ի մրցում Ա. եւ Բ. հանդիսացողները կը չահին 125 ֆրանքնոց էնտէքրիզապլը նուիրուած ՍԱՓՐԻԶ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆԻ կողմէ:

ՁՈՒԽ ՊԻԻՖԷ ՄՈՒՏՔ 12 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերու համար դիմել՝ Միութեան նախագահ Գ. Փափեանի, 40 բիս տ'Ապուքիր: Հանրածանօթ նպարավաճառատան Հրաչեան, 6 բիս Լամարթին: Սապօնճեան՝ բիս Թրէվիզ: Շօֆէր Մարիժօ (Քարաեան)ի 14 բիս Պէլվիլ փարիզ (19): Տէօ (Տէօվլէեան)ի 23, բիս Ժուլ Ռուվ, Փարիզ (19): Ժաքլին (Տէրվիչեան)ի 46 բիս Փիքալ: Ինչպէս նաեւ երգչախումբի բոլոր անդամները մօտ եւ պարահանդէսին օրը կիլչէն:

Ժամադրուեցէք ԱՐՕ ՌԻԻԻՊ փետրուար 26ին:

ՀԱՍՑԷԻ ՓՐՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵՒՐԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուտա Մօնթօլօնի եւ բիս Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Maison DARON

Entreprise Générale de Bâtiments

PLOMBERIE - COUVERTURE

Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout

TATOULIAN ARAKEL

Կը ստանձնէ նաեւ չինքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը:

ԿԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐԷ ՓՈԽԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ:

Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԷ

14 տարեկան հայ աղջիկ մը (տաքթիլօ – ֆաքթիւռիէռ) որ ունի նաեւ գրամեքենայ: Դիմել՝ Kebelianի, 47 Rue des Paquerettes, Alfortville, Seine

“ ՇԻՐԱԿ ”

Աւելորդ է ըսել որ Շիրակը ամենէն հին եւ իսկական օղին է: Անզուգական, անմրցելի, անմրցարկելի: Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախորժակ բեր, պատրաստուած զուտ չամիչի Թոյլ: Հայ աւանդական սեղանի զարդ:

Alimentation «TREVISE»

Իր անմահական «Moka» սուրճով

Café “HAREM„

Ամենաընտիր ապրանքներ, փաստօրէն չմրցելի գիներով:

ՄԱՆՐԱԿՈՒՆԱԿ ԵՒ ՓՈՒՐՔԱԿՈՒՆԱԿ

Ճերմակ պաներ 16 ֆրանք, քաչէր 22–24, օճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք:

5 ԱՌ ՀԱՐՒԻՒՐ ԲԱԺԱՆՈՒԿ ՁԵՂՉ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

ՅՕԻՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ հրապարակային դասախօսութիւնը՝ 24 փետր. Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Բարեգործականի սրահին մէջ, 22 Rue Petit St. Jean՝ կը խօսի՝ Պ. ՓԱՅԼԱԿ ՍԱՆԱՍԱՐ, նիւթ՝ «Գերման գրականութեան համայնապատկերը». Մուտքը ազատ է:

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊԻ կապոյտ խաչի մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը 23 փետր., Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 5.30ին, Ընկերվարականներու սրահին մէջ, 149 bis, Ave. Argenteuil, Նիէռ:

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Լիլաքի Մասնաճիւղ Ընդհ. ժողովը՝ 24 փետր., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, դպրոցի սրահին մէջ, 15 Rue des Bruyères: Կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն եւ անդամուհիներէն ներկայ ըլլալ:

Le Gérant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՑ	ՆՈՒԱՄՍԵԱՑ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՈՒՐԲԱԹ
24
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
24 Février
1939

Թ. ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3973

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԱԽ ՉԻՆՈՒԻՆՔ, ՅԵՏՈՅ...

Ա՛յս է խմաստը Մեծն Բրիտանիոյ վարչապետին բոլոր ճառերուն, երեսփ. ժողովին մէջ թէ դուրսը :

— Նախ զինուինք, յետոյ կը մտածենք զինաթափութեան մասին :

Ուրիշ խօսքով՝ զինուինք, խելքի կանչելու համար այն պետութիւնները որ սպառնալիք դիրք բռնած են : Եթէ անոնք յարձակին, մենք ալ պատրաստ եղած կ'ըլլանք : Իսկ եթէ «խելօք» կեցան, նկատի առնելով մեր ահարկու սպառազինութիւնները, այն ատեն ճար մը կը խորհինք, զինաթափութեան համար, «ընդհանուր համաձայնութեամբ »:

Պ. Չէմպըրլէն առջի օր ալ հասկցուց այս պարագան, հրապարակային ճառի մը մէջ : Այս առթիւ յիշեց Շէյքսփիրի մէկ խօսքը, քաղուած «Յովհաննէս Արքայ» թատերախաղէն : (Քրոնիկագիր մը դիտել կուտայ թէ Տիկին Չէմպըրլէնն է որ կը ճարէ այս գրական ակնարկները, երբ իր ամուսինը կը սոխրպուի կարեւոր ճառ մը խօսիլ : Միւնիխի գացած ատեն ալ, վարչապետը հետեւեալ պատմական խօսքը արտասանած էր, ուղղուած՝ Հենրիկոս Դ. Թագաւորին,— «Այս եղիճէն,— վառնդ, կը քաղենք սա ծաղիկը,— ա - պահովութիւն») :

Ուրեմն, Մեծն Բրիտանիա պիտի չարունակէ օր առաջ լրացնել զինարշաւ մը, որ իր նմանը չունի ոչ իր, ոչ ալ աշխարհի պատմութեան մէջ :

Տակաւին առջի օր էր որ երեսփ. ժողովը կրկնապատկեց փոխառութեան գումարը, 400 միլիոն ոսկիէն բարձրացնելով 800 միլիոնի : Եւ այս թիւն ալ վերջնական չէ : Համաձայն հնգամեայ ծրագրին, Անգլիա պիտի ծախսէ աւելի քան երկու միլիառ ոսկի, իսկ միայն ներկայ տարեշրջանին — 1939 ապրիլէն 1940 ապրիլ — 580 միլիոն : Կարելի չէ գաղափար կազմել այս զումարներուն վրայ, նոյն իսկ ֆրանքի վերածելով զանոնք ...

Ինչո՞ւ այս խելագար սպառազինութիւնները :

Պարզապէս անոր համար որ ոչ միայն անանկացած է Ազգերու Դաշնակցութիւնը, հաւաքական ապահովութեան երազին հետ, այլեւ քաղաքական մթնոլորտը թունաւորուած է փոխադարձ անվստահութեամբ եւ կասկածամտութեամբ :

Իր վարչապետութեան առաջին օրէն իսկ, պ. Չէմպըրլէն այս ահազանգն է որ կը հնչեցնէ, հակառակ ընդդիմադիրներու ծանր մեղադրանքներուն, որոնք սաստկացած են մանաւանդ Միւնիխի համաձայնութենէն իվեր : Եւ, միշտ հնչեցնելով ահազանգը, վարչապետը կը ճգնի չքմեղացնել Անգլիան :

Այսպէս, իր կարծիքով, պատասխանատուն Մեծն Բրիտանիան չէ, եթէ ձախողեցաւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը : Դարձեալ, Անգլիան մեղք չունի, եթէ ամբողջ աշխարհ անճնաւոր եղած է աննախընթաց վերազինումի մը, ահռելի գումարներ մսխելով :

— « Ներկայ պարագաներուն մէջ անօգուտ է դիմել Ազգերու Դաշնակցութեան, հաւաքական ապահովութիւն ստանալու համար, այլ մենք ստիպուած ենք ուրիշ միջոցներու ապաւինիլ, խաղաղութիւնը պահպանելու եւ մեր երկրին պաշտպանութիւնը ապահովելու համար » :

Երբ Մեծն Բրիտանիան է որ այս ազդանշանը կ'ուղղէ եւ պարբերաբար կը յիշեցնէ, այլեւս ո՞վ պիտի համարձակէր կէս ճամբան մնալ զինարշաւի ճակատին վրայ :

Երկու ռազմատենչ դիկտատուրաները, Իտալիա եւ Գերմանիա, արդէն կոտրած են մրցանիշը, զինուորեալ ազգի վերածելով իրենց ժողովուրդները եւ ամէն բանէ առաջ ռազմական արտադրութեանց յատկացնելով ճարտարագործական հաստատութիւնները :

Անոնք ալ երդում - պատառ կ'ըլլան խաղաղութեան համար, ինչպէս միւսները : Բայց խաղաղութիւն՝ յարաճուն սպառազինութեամբ : Ակռայ կճրտեւլով հարեւանին, որպէսզի տեղի տայ կամ տեղէն չշարժի :

Ադին, Ֆրանսայի մէջ, վերազինման պահանջը դարձած է ամէնէն հրատապ հարցը : Այն աստիճան որ, տեղական թերթերը պարբերաբար կ'արձարծեն օտարականներու զինուորագրութեան խնդիրը, աւելի լայն սահմանի մը վրայ :

Արմատական թերթ մը, «Լա Ռէփիւպլիք», երկու չաբաթուան ընթացքին երկրորդ անգամ կը յուզէ այս խնդիրը, իր անոբէնին ստորագրութեամբ .

— « Ամէն պարագայի մէջ, ես կրնամ եզրակացնել թէ 20 - 45 տարեկան օտարականներու թիւը ապահովաբար կ'անցնէր մէկ միլիոնը, 1936ին· այսինքն, գեղչելով կարգ մը մասնագէտներ որոնց զօրակոչը նպատակայարմար չէ, կրնայինք այս զանգուածէն լայնօրէն առնել գրեթէ մէկ բառորդը Ֆրանսացի զինուորցուներուն : Ենթադրենք թէ 1914ին ունեցած ըլլայինք այսօրուան չափ օտարականներ,— 3 - 3ուկէս միլիոն· ենթադրենք թէ կրցած ըլլայինք այդ օտարականներէն զինուորագրել բոլոր զինուորցուները, — այն ատեն առ նուազն 7 - 800,000 հոգի աւելցուցած պիտի ըլլայինք մեր 3,500,000 զինուորներուն վրայ : Եւ հետեւաբար 17 - 18 զօրաբաժիններ մեր մայր երկրի 71 զօրաբաժիններուն վրայ : Երեւակայեցէք այժմ 17 - 18 նոր զօրաբաժիններ ժոփոի ձեռքին տակ եւ եզրակացութիւնը դուք հանեցէք » :

Եզրակացութիւն մըն ալ մենք հանած ըլլալու համար, ըսենք որ այս համաչխարհային զինարշաւը ոչինչ ունի բարենշան : Երբ զրպանդ զէնք ունիս, բնազդօրէն յարձակելու կը մղուիս : Այսպէս է որ միշտ սպառնալիքէ լեզու մը կը գործածեն դիկտատուրաները, նոյնիսկ «առողջապահական» համարելով պատերազմը ...

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ՆՈՐԷՆ ՅՈՒՍԱԽՈՍՔ

— ∞ —

Պաշտպանական խորհրդաժողովին եզրը

— ∞ —

Փետրուար 22ին վերջացաւ Պալքանեան խորհրդաժողովը , որ զբաղուած էր Պուքրէշի մէջ : Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ խորհրդաժողովը քննելով միջազգային կացութիւնը, հաստատեց թէ Միւթեան անդամները կատարելապէս համաձայն են հետապնդուած քաղաքականութեան մասին : Ժողովը դոհունակութեամբ արձանագրեց Սեւանիկի համաձայնութիւնը (1938 յուլիս 31), եւ վաւերացուց 1938 ապրիլի ռումանա - կան համաձայնութիւնը, որ կնքուեցաւ Պոլսոյ մէջ : Յառաջիկայ տարեկան խորհրդաժողովը պիտի գումարուի Պելկրատի մէջ, 1940 փետրուարին :

**** Խորհրդաժողովը սկզբունքով որոշեց ճանչնալ Զօր· Ֆրանքոյի կառավարութիւնը : Իւրաքանչիւր պետութիւն ազատ է իր յարմար դատած պահուն յայտարարելու ճանաչումը :*

**** Ինչպէս կ'երեւայ, չորս պետութիւնները, Ռումանիա, Յունաստան , Եուկոսլավիա եւ Թուրքիա նորէն մերժած են զոհացում տալ Պուլկարիոյ հողային պահանջներուն : «Թան»ի թղթակիցը Պերլինէն կը գրէ այս առթիւ.— Գերմանական մամուլին կարծիքով, այդ պահանջները, որոնք ուժգնօրէն արծարծուեցան վերջերս, փորձաքար մը կը կազմեն Պալքանեան Համաձայնութեան համար որուն դերը հետզհետէ պիտի նսեմանայ, եթէ զոհացում չտայ Պուլկարիոյ : «Պալքանեան խաղաղութիւնը կախում ունի այդ հարցէն : Հա - մաձայնութիւն մը որ կազմուած է այդ խաղաղութիւնը ամրապնդելու, այլեւս գոյութեան իրաւունք չունենար, եթէ չկարենայ լուծել այս հարցը » :*

Թղթակիցը կը կարծէ թէ գերման մամուլին այս քննադատական դիրքը քաղաքական հրաւէր մըն է Պուլկարիոյ, որպէսզի միանայ Հռոմ - Պերլին առանցքին : «Արդարեւ, Պերլինի մէջ կը կարծեն թէ աւելի սերտ խմբակցութիւններ հաստատուած են, օրինակ, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ եւ Եուկոսլավիոյ մէջեւ : Արդեօք վերջին երկուքը թոյլ պիտի չտա՞ն որ Հռոմ - Պերլին առանցքը երկարաձգուի մինչեւ Սեւ ծով, մեկուսացնելով Ռումանիան եւ Յունաստանը : Առ այժմ Պերլինի մէջ կը զոհանան դիտել տալով թէ Պուլկարիոյ հողային պահանջները ուղղուած են աւելի Տօպրուճայի քան Եգէականի ծովեզերքին վրայ եւ թէ Ռումանիա երբեք տրամադիր չէ զոհացնելու զանոնք : »

**** Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Պալքանեան խորհրդաժողովին ելքը խոր - բունկ յուսախաբութիւն պատճառեց Պուլկարիոյ մէջ, մանաւանդ որ թերթերը խոշոր դլխագիրներով աւետած էին թէ օրակարգի դլխաւոր հարցերէն մէկը պիտի ըլլայ Պուլկարիան : Պուլկարական թերթ մը դիտել կուտայ թէ «պէտք չէ որ եւ է բան սպասել փոքր պետութիւններէն եւ թէ միայն Գերմանիան կրնայ ապահովել սահմանագլուխներու վերաքննութիւնը» : Ուրիշ թերթ մըն ալ կը գրէ թէ Պուլկարիոյ պահանջները նուազագոյն չափին իջած էին եւ նախընտրելի էր զոհացնել զանոնք, նկատի առնելով չարք մը կարեւոր դէպքեր :*

**** Երկար աեւնէ ի վեր Պուքրէշ կը մնայ Գերմանիոյ անտեսական մասնագէտներէն մէկը, որ քաջածանօթ է գերմանեւռումանական առեւտրական յարաբերութեանց : Պաշտօնապէս, այս ներկայացուցիչը Պուքրէշ գացած է առեւտրական փոխանակութիւնները աւելցնելու պաշտօնով : Անցեալ նոյեմբերին էր որ ստորագրուեցաւ վերջին առեւտրական համաձայնութիւնը : Այն ատեն Գերմանիա կարդ մը առաւելութիւններ պահանջեց, բայց ժխտական պատասխան ստացաւ : Այդ միջոցին Ֆրանսա եւ Անգլիա եւս բանակցութիւններ կը կատարէին : Անկէ ի վեր Ռումանիա անհաճոյ կացութեան մը առջեւ կը գտնուի : Անցեալ տարուան արմտիքի առատ հունձքը մասամբ միայն սպառեցաւ միջազգային հրապարակին վրայ եւ այժմ Ռումանիա տրամադիր է կարգ մը զիջումներ կատարելու Գերմանիոյ, եթէ ան հաւանի սպառել մնացեալ արմտիքը : Այս կացութիւնը նկատի առնելով, Գերմանիա նորէն մէկեղեց դրած է իր հին ծրագիրները եւ կը պահանջէ .— 1. Աւելցնել առեւտրական փոխանակութիւնները, 45էն 55 առ հարիւրի բարձրացնելով ներտարեան փոխանակութիւնները, 2.— Նորէն իջեցնել լէյի սակը : 3.— Ընդունիլ Գերմանիոյ գործակցութիւնը քարիւղի ճարտարագործութեան մէջ, ինչ որ կարեւոր քանակութեամբ ռումանական քարիւղ պիտի ապահովէ Գերմանիոյ :*

Մինչ այս մինչ այն, Պուքրէշ հասած է նաեւ անգլիացի ծովակալ մը, որուն առաջին գործն եղաւ այցելել քարիւղի ջարարանները : Ծովակալը յետոյ պիտի գնայ Կոնսթանցա, աչքէ անցընելու համար նաւահայանի չինութիւնները :

Ֆրանսոյի ճանապարհի խնդիրը

— ∞ —

Ֆրանսայի արտակարգ ներկայացուցիչը, ծերակուտական Լէոն Պէրաո, երէկ վերսկսաւ բանակցութիւնները Զօր· Ֆրանքոյի արտաքին նախարարին հետ : Սպանիոյ ազգայնական շրջանակներէն կը հաղորդեն թէ Զօր· Ֆրանքօ հաւանած է դեսպաններ փոխանակել Ֆրանսայի հետ, պայմանաւ որ այս վերջինը իրապէս ճանչնայ իր կառավարութիւնը, առանց վերապահութեան : Միւնխէնի աղբիւրին համաձայն, Զօր· Ֆրանքօ պատրաստ է ճանչնալու Ֆրանսայի հետ կնքուած դաշնագիրները, մասնաւորապէս Ալժէզիրասի դաշնագիրը, որ կը տրամադրէ Ֆրանսացիներու եւ Սպանիացիներու դործակցութիւնը Մարոքի շրջանին մէջ :

Ֆրանսայի ներկայացուցիչը նոր հրահանգներ եւ լիազօրութիւն ստացած ըլլալով, ընդհանուր կարծիքն այն էր թէ երէկուան բանակցութիւնները կարճ պիտի տեւեն : Պ. Լէոն Պէրաո հաւանաբար փարիզ վերադառնայ այս դիշեր, իր զեկուցումը ներկայացնելու համար կառավարութեան : Այդ պարագային, Ֆրանսա եւ Անգլիա պաշտօնական ճանաչումը պիտի յայտարարեն շաբաթ կամ երկուշաբթի, միաժամանակ : Այս առթիւ 24 ժամ միջոց պիտի տրուի Նախագահ Ազանիային, որպէսզի կարգադրութիւններ ընէ իր հրաժարման մասին, առանց իրապէս հրաժարելու, որպէսզի հանրապետական կառավարութիւնը չկարենայ նոր նախագահ մը ընտրել :

**** Պարսկաստանի զօրահանդէսին առթիւ սիրալիր հեռագիրներ փոխա -*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆԱԽ ՀԱՑ ԱՍՏՈՒԱԾ

— • —

Վերջին տոմս մըն ալ «Ֆրանսահայ Հոգեւոր Միացեալ Եղբայրութեան » պետին նամակին առթիւ.—

Գիտեմ թէ անոնք, որ Աստուածաշունչ կը ֆաղեն առտուընէ մինչեւ իրիկուն, կը զուարճանան իմծի դրկելով կրօնական թերթեր ու պարբերականներ, թէեւ կ'աշխատին հաւատացնել թէ կ'ազօթեն որ վերջ գտնէ սոդոմականութիւնս : Բայց անոնց այդ խաղը առիթ մըն է, որ ես մատնանշեմշամ, պարբերաբար, վտանգ մը, — հայ մամուլը, սկիզբէն իսկ, կը նմանի այն կեղնդանիին, որ հին կուգայ իմին իր վրայ՝ ջանալով խածնել... իր պոչը, ու չի տեսներ աղուէսը որ հասնոց կը մտնէ նեցգօրէն :

Այս վերջին տոմսով, չեմ ուզեր կրկնել մեր Աղջիկ-Միութիւններուն թէ Աստուածաշունչի, մասնաւորաբար Հին Կտակարանին մէջ եհովա կամ Եոհիմ հոմանիշ չէ մեր Աստուած բառին , հետեւաբար Աստուածաշունչը չի կրնար մեզի ծառայել իբրեւ աստուածապաշտութեան բարոգութիւն :

Չեմ ուզեր կրկնել թէ ծիծաղելի է ֆրիստոնէութեան դաս առնել Ամերիկացիներէն, ոչ թէ որովհետեւ Ամերիկացիները, իրենց կրօնական փիլիսոփայութեան ծանօթութիւններով , շա՛տ ետ կը մնան մեր եզնիկներէն, Ներսէս Շնորհալիներէն, Օձնեցի Ի - մաստասէրներէն, այլ անոր համար որ փրոթէսթօրի տիտղոս ստացած այդ եանիթիները յաճախ երկրորդա - կան կրթութիւն ալ չունին : (Վերջերս փրոթեսթերէն գիտական պարբերական մը կը գանգատէր, որ Ամերիկացիները շատ ածացուցին փրոթէսթօրի տիտղոսը եւ համալսարաններ հը - մայքը) :

Չեմ ուզեր կրկնել թէ արիւնահեղութիւնը որ տեղի ունեցաւ Պոլսոյ մէջ իբրեւ հետեւանք «Հայ լուսաւորչականներու» եւ « Հայ կաթոլիկներ - ու » պայքարին (մեղքը «ֆադաֆա - կիրք» եւրոպայի դեսպաններուն վրաչին) , եւ որ ծատումը զոր կատարեցին եմերիկացի պատուելիները հայկա - կան եահանգներու մէջ, աւելի մեծ ո - ճիր մը կը կազմեն Հայոց պատմու - թեան դէմ, բան բոլոր դժոխապարտ սւրարբետները, որ ծանօթ են ֆրիստոնեաներուն :

Չեմ ուզեր կրկնել թէ սկսելով Ա - սպռազարի եկեղեցասէր կիներէն, ո - րոնք ծանօթ էին «ժամճի» անունով , (ասոնք չէին կշտանար օրուան եկե - ղեցական արարողութիւններով , եւ իրենց տուներուն մէջ եւս պատարագ կ'ըսէին էշոցներով ու բուրվառներ - րով), մինչեւ Հալէպի «պիրատէր »- ները, Արտէշի եահանգին «փրկուած» հայ որբուհիները, Սթրազպուրկի շրջանին Աստուծոյ նուիրուած հայ գործաւորուհիները, Փարիզի կարգ մը թաղամասերու հայ տուներուն մէջ, յետ ժամերգութեան, « մաս »ի տեղ «փախլավա» ուտող մեր գաղթականները,— ըսե՞մ՝ հայ ժողո - վուրդին մէկ մեծ բեկորը — մոռցած է իրենց ազգային հպարտութիւնը :

Այսօր, կ'ուզեմ ուշադրութեան յանձնել սա պարագան .—

Հայոց եկեղեցին, կաթոլիկներու ա - ղօթատունը, բողոքականներու ժողովարանը ֆի՞չ եկաւ, որ հիմա «Ֆրանսահայ Հոգեւոր Միացեալ Եղբայրու - թիւն» մըն ալ կը հիմնուի :

Ես չեմ արդարացներ բողոքականներու դէմ մեր պատրիարքներուն կնրած ապտրները, ոչ ալ կրնամ ենթել բողոքականներուն, որոնք անջա - ստութեան հայ եկեղեցիէն : Կը ցաւիմ հայ կաթոլիկներու ենթարկուած սառապանքներուն համար, բայց չեմ կրնար ներել որ հպատակին օտար հոգեւոր պետերու : Ու կը կրկնեմ, ինչպէս Օրմանեան կ'ըսէ.— Չկայ եկեղեցի մը, որ ազատական ըլլայ այնքան, որքան Հայոց եկեղեցին : Եկե - ղեցի մը ինքնատիպ եւ հոգեկան լայն հորիզոններով : եկեղեցի մը, որ կրցեր է ազգային հաւաքականութիւն մը պաշտպանել աշխարհակալ երկիրներու բրիստոնէութեան յորձանքին դէմ՝ ազգայնացնելով բրիստոնէութիւնը :

Կը կրկնեմ.— կրօնքը հոգեկան ըզբօսանք մըն է (բառը՝ փիլիսոփայական իմաստով): Եթէ ձեր հոգին լեցուած չէ ստեղծագործական տենդով մը, եթէ կ'ուզէք ոգեւորուիլ հաւատով մը,— ահա ձեզի եկեղեցի, Հայոց եկեղեցին : Անոնք որ դուրս կ'ելլեն այդ սահմանէն, վատ բան մը կը կատարեն : Եւ վատեր են անոնք, զորս մեր զայրոյթէն չի կրնար փրկել ոչ մէկ Աստուած, որովհետեւ, ազատ ստեղծագործ ըլլան թէ բարիհաւատացեալներ, յանուն իրենց այզտիկ Աստուծոյն, կը մոռնան մեր մեծագոյն Աստուածը,— Հայրենիքը, Հայաստա՛ն :

Մե՛նք, հիմա, թոյլ չենք տար որ մեր հոգիէն ներս մտնէ ո եւ է Աստուած, առանց հայկական փասփորի : Հանճարեղ Սահակը, նոյնիսկ հանճարեղ Մեսրոպը մեծասքանչ ոսկեդար մը ստեղծեցին՝ հայացնելով Հայաստան մտնող նոր Աստուածը : Համոզուած եմ որ կը կորսուինք, երբ ամէն մարդ կ'ելլէ «եկեղեցի» կը հիմնէ կամ օտար կրօնքներու որս կը դառնայ :

Ո՛չ մէկ Աստուած հայ հոգիէն ներս, Ի-թէ Հայու դէմ չունի ան :

Ա.ՐԱՋ

ՀԻ ԵԱՆԵՐԸ ԵՒ ԱՐԱԲՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՇՏՈՒԻՒ

— ∞ —

Պաղեստինի արաբական եւ հրէական պատուիրակութիւնները, որոնք մինչեւ հիմա կը մերժէին միեւնոյն սեղանին չուրջը նստիլ, առջի օր հաւանեցան միասին հաւաքուիլ, մրջին ճամբայ մը գտնելու համար : Այս լուրը մեծ զոհունակութիւն պատճառեց Լոնտոնի մէջ, եւ առաջին հաւաքական ժողովը դումարուեցաւ երէկ, Սէյնթ Ճէյմսի պալատին մէջ : Անգլիոյ ներկայացուցիչները պիտի ըլլան արտաքին եւ գաղթային նախարարները եւ արտաքին նախարարութեան խորհրդականը : Աչխատանքները այնպէս դասաւորուած են որ ամբողջ Պաղեստինեան խնդիրը քննուի : Երկու կողմերը որոշ զիջումներ չեն կատարած տակաւին· բայց կը կարծուի թէ դէմ դիմաց վիճաբանելով, պատուիրակները պիտի կրնան հարթել շատ մը դժուարութիւններ : Եչմէնի եւ Անդրյորդանանի պատուիրակները հակառակ ըլլալով որ եւ է զիջումի, պիտի չմասնակցին ժողովին :

Լոնտոնի թերթերը կը գրեն այս առթիւ.—

Անգլիական կառավարութեան դլխաւոր մտահոդութիւնը այն է, թէ Պաղեստինի հարցին կարգադրման մէջ պէտք է հաշուի առնել կայսերական շահերը, քանի որ դուրսի աղդեցութիւններ դեր կը խաղան այնտեղի խառնակութեանց մէջ :

Տիրող ենթադրութիւնը այն է, թէ Անգլիա աւելի պիտի հակի կամ չափով մը զոհացում պիտի տայ Արաբներուն, առանց սակայն Հրեաներու իրաւունքները անտեսելու : Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներու վրայ աղդող պատգան այն է, որ դրացի Սուրիոյ մէջ եւս խառնակութիւնները յաճախադէպ դարձած են, եւ պէտք չէ որ Անգլիա իր ընթացքով Արաբները պատճէնէ ժողովրդավար մեծ պետութիւններէն :

— ∞ —

ԻՏԱԼԻՈՑ արտաքին նախարար կոմս Զիանօ վարչաւա պիտի երթայ կիրակի օր : Իրեն պիտի ընկերանան կինը եւ 5 — 10 թղթակիցներ :

ՎՀԱՏԱԳԱՇՏՈՒՄ ԵՎ ՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՎԵՊԻ)

— oo —

Գլուխ յոթերորդ

— Օ՜, ո՞վ դժբախտ մեղքս, ո՞վ դժբախտ մեղքս ես... Ես մի՞ թե ոչ մի ելք չունեմ... Ես մի՞ թե ոչ մի ելք չունեմ... Ես մի՞ թե ոչ մի ելք չունեմ... Ես մի՞ թե ոչ մի ելք չունեմ... Ես մի՞ թե ոչ մի ելք չունեմ... Ես մի՞ թե ոչ մի ելք չունեմ...

Ծրանների տպագրություն

Հանձնում ենք ծրարների տպագրության պատվերներ։ Ծրարները կարող են լինել ինչպես սովորական, այնպես էլ պատվիրատուի ցանկությամբ՝ ֆիրմային։ Տպագրությունը կատարվում է ամենայն կատարելության։

Դիմել՝ Ալավերդի, Ալավերդու հանքերի կենտրոնական գրասենյակ։

Ծրար

Նակուեցան Մուսոլինիի եւ Զօր. Ֆրանքոյի միջեւ։ Իտալիոյ առաջնորդը չնորհակալութիւն յայտնելով որ իտալացի կամաւորները վայելած են զօրահանդէսին առաջին շարքերը գրաւելու պատիւը, կը յայտարարէ ։

— « Սօրին սրտակցութեամբ կ'ընդունիմ ձեր ընկերական ողջոյնը, ան-գամ մը եւս հաստատելով թէ իտալացի լեգէոնականները ձեր հրամանին տակ են մինչեւ վերջնական յաղթանակը»։

Ուրեմն, անգամ մը եւս կը հաստատուի թէ իտալացի կամաւորները պի-տի չհեռանան Սպանիայէն ։

Չէյսպրէն կը սպառնայ

— ∞ —

Անգլիոյ վարչապետը ճառ մը խօսեցաւ առջի օր, նշանակալից ազդարա – րութիւններ ուղղելով Գերմանիոյ, Իտալիոյ եւ Ճափոնի, առանց սակայն յի-շելու անոնց անունները։ Փոխաբերաբար գործածելով Շէյքսփիրի մէկ խօս – քը, Պ. Չէյմպըլէն ազդարարեց ։

— « Թող աչխարհի երեք անկիւնները ասպարէզ գան սպառազէն, եւ մենք պիտի ցնցենք զանոնք»։

Բացատրութեան չի կարօտիր ակնարկը։ Վարչապետը պաշտպանելով Անգլիոյ սպառազինութեանց ահարկու ծախքերը, որոնք 580 միլիոն ոսկի պիտի ըլլան յառաջիկայ տարեշրջանին, իսկ 2 միլիառ ոսկին պիտի անցնին երբ լրանայ հնգամեայ ծրագիրը, 1942ին, յայտարարեց ։

— « Այս վիթխարի թուանշանները մեզ բոլորս պիտի համոզեն մեր նիւ-թական ազբիւրներու ահագնութեան մասին։ Այդ ազբիւրներուն չնորհիւ պի-տի կրնանք ոչ միայն այդքան վիթխարի գումարներ ճարել, այլեւ զանոնք ծախսել առանց զգալապէս խանգարելու վաճառութիւնը որ հիմն է մեր եր-կուական վարկին։ Եւ ինչ որ կ'ընենք կը պարտինք միայն այս երկրի ճիգին, առանց հաչուելու այն նպաստը զոր կրնան տրամադրել, եթէ հարկ ըլլայ, մեր մեծ գաղթապետութիւնները կամ մեր բարեկամներն ու դաչնակիցները։ Մեր սպառազինութիւնները ոչ մէկուն կը սպառնան։ Իմ կեանքիս ամէնէն ջերմ բաղձանքն է խաղաղութեան եւ վաճառութեան հաստատումը, եւ կը հաւատամ թէ երբ չօչափելի վաճառութիւն մը հաստատուի, կարելի պիտի ըլլայ ձեռնարկել զինաթափութեան, ընդհանուր համաձայնութեամբ »։

Ֆրանսայի եւ Իտալի քաղաքականութիւնը

— ∞ —

Ինչպէս գրած էինք, վերահաստատուեցան Ֆրանսայի եւ Իտալի դիւա – նագիտական յարաբերութիւնները, որոնք ընդհատուած էին, թիւրիմացու – թեան մը հետեւանքով։ Երեսփոխան Պ. Ժորժ Փօթիւ, նախագահը Ֆրանքիւ – իտանեան առեւտրական սենեակին, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ այս առթիւ ։

— « Կատարեալ բերկրութեամբ կ'արձանագրենք այս դէպքը որ կը փակէ դժբախտ միջադէպ մը։ Արտաքին քաղաքականութեան վերջին վիճաբանու – թեանց ընթացքին, Պ. Ժորժ Պոնէ յայտնած էր Ֆրանսայի ճշմարիտ զգա – ցումները։ Մնաց որ, այդ միջադէպը երբեք չէր ազդած մեր բարեկամութեան զարաւոր յարաբերութեանց վրայ։ Ես համոզուած եմ թէ Թէհրանի մեր դես-պանը, Պ. Պոտառ, որ իր պաշտօնատեղին մնացած էր եւ որուն դիւանագէտի յատկութիւնները ծանօթ են, մեծ դեր կատարած է առացուած արդիւնքին մէջ։ Մենք իրաւունք ունինք այսուհետեւ յուսալու թէ նախկին զոյավիճակը պիտի վերահաստատուի եւ թէ ոչ մէկ ամպ պիտի մթագնէ մեր յարաբերու – թիւնները մեծ ազգի մը հետ որուն կապուած ենք այնքան աւանդութիւննե – րով, իմացական փոխանակութեամբ եւ առեւտրական գործառնութիւննե – րով»։

»»» · «««

ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՆԳԼԻՈՑ մէջ ծով իջեցուցին Մեծն Բրիտանիոյ «Ձօրձ Ե.» զրահաւորը, 35.000 թոն տարողութեամբ։ Արարողութեանց ներկայ էր թագաւորը։ Աե-կա առաջին մեծ զրահաւորն է, զոր Անգլիա չինած է 13 տարիէ ի վեր։ Մեծ մարտանաւը ծով իջեցնելէ անմիջապէս ետք՝ նոր 35,000 զրահաւորի մը չի – նութեան ձեռնարկուեցաւ։ Այս գործին վրայ պիտի աչխատին 6000 բանուո – ղներ ։

ՍՊԱՆԻՈՑ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ մասին հրատարակուած վերջին տեղեկա-գրին համաձայն, Արեւելեան Պիրէնեաններու մէջ տեղաւորուած են 220,000 զինուորներ, որոնց 11,000ը վիրաւոր։ Միւս նահանգներուն մէջ տեղաւորուած են 167,000 հոգի,— մեծ մասով կիներ, մանուկներ եւ ծերունիներ։ Գումար՝ 387.000 հոգի։ 45000 փախստականներ Սպանիա վերադարձուած ըլլալով կը մնան 342.000 հոգի։ Արեւելեան Պիրէնեաններու երեսփոխանները վարչա-պետին դիմելով, գանգատեցան թէ իրենց նահանգին մէջ տեղաւորուած են 240.000 հոգի, մինչդեռ նահանգին բնակչութիւնը չանցներ 217.000ը։ Երես – փոխանները պահանջեցին ուրիշ նահանգներու մէջ ալ կայաններ հաստատել, իրենց բեռը թեթեւցնելու համար։ Վարչապետը հաւաստեց թէ մօտերս կա-րելի պիտի ըլլայ Սպանիա վերադարձնել փախստականներուն ամենամեծ մասը ։

ԱՆԹԱՆՕԹ ՆԱԻ ՄԸ ընկղմեցաւ Ասորեան կղզիներուն մէջ, թորփիլահար ըլլալով խորհրդաւոր սուզանաւի մը կողմէ։ Կը կարծուի թէ հոլանտական է նաւը ։

Ե. ՄԻՈՒԹԵԱՆ արտաքին գործակարը ծանուցագիր մը ուղղեց ճափո – նական դեսպանին, ազդարարելով թէ Մախալինի ռուսական ջուրերուն մէջ պատահելիք որ եւ է միջադէպ «կրնայ մեծ համեմատութիւններ ստանալ» , դուրս ելլելով տեղական հանգամանքէն ։

ՁԵՒՈՍԼՈՎԱՔԻՈՑ համայնավար կուսակցութեան պաշտօնեաներէն եւ անդամներէն աւելի քան 900 հոգի Ե. Միութեան դիմեցին, Ռուսաստան հաս-տատուելու համար։ Մոսկուա մերժեց մերժեց ոչ միայն անցագիր, այլեւ նը-պաստ տալ անգործութեան դատապարտուած անդամներուն ։

ՍՈՒՐԻՈՑ նոր գահլիճը չէ կազմուած տակաւին։ Մագհար փաչա եւ վրճ-ռաբեկ տեւանին նախագահը՝ Մուսթաֆա Պարմատա ձախողեցան իրենց յանձնուած պաշտօնին մէջ ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԱՐՏԱՆի ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ԿԱՐՏԱՆի «ՆԻԿՕԼ – ԴՈՒՄԱՆ» ԵՆԹԱԿՈ-ՄԻՏէի ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԷՔՒՍի «ՔԵՌՒ» ԽՈՒՄԲԻ

26 Փետր., կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Ց. Դ. Տան մէջ։

Կը խօսի՝ ընկ. ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՍՈՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտքը ազատ է

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԱՎԻՆԵՈՆի ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՇԱՒՔ» ԽՈՒՄԲԻ ԸՆԿԵՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ «ՄՈՒՐԱՏ»ԵՆԹԱԿՈՄԻՏէի

25 Փետր., Շաբաթ երեկոյ (Բլօնէ»ի սրահին մէջ։

Կը նախագահէ՝ ընկ. Լ. ՕՎԻԿԵԱՆ, կը խօսի՝ ընկ. Ց. ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։ Մուտքը ազատ է։

Հ. Ց. Դ.

Փաթիզ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅի «Զաւարեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 25 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ակումբին մէջ։

կարեւոր օրակարգ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս. Մինասեան» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏէն Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 25 Փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Հայ Ա կումբ»ին մէջ։

Գաւառ

ԼԻՈՆի «Վարաժդեան» Շրջ. կոմիտէն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները 24 փետր., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Զուլգարեան» գաղտարանը, 181 Route Lafayette նկատի կայանալ անդամատեսութով։

ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ «Մարզպետ» խումբի Ընդհ. ժողովը՝ 25 Փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին, ընկեր Մարկոս Մարկոսեանի բնակարանին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւոր ներկայութիւն։

ՍԷՆ ԺԷՐՈՄի Պատանիներու ժողովը 24 փետրուար, Ուրբաթ երեկոյ, սո-վորական հաւաքատեղին։ Կը խօսի ընկեր Մ. ԹԱՇՃԵԱՆ։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՊԱՆԵԷՕ–ՔԱՇԱՆի ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔԱՇԱՆի «ԱՐՄԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏէի ԿՈՂՄԷ

25 Փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

173 Ave. Artstide Briand, Մէթրօ Պանեէօ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ՇՃՈՏ ԽՍՃՀԱԿԵՃԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին։

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏէի ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏէի

25 Փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ։

5 Rue de l'Eclipce։

Կը նախագահէ՝ ընկ. Կ. ԳՈՒԼՈՒՄԵԱՆ

Կը բանախօսէ՝ ընկ. Պ. ՀԻՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Կը մասնակցին՝ ընկ. Լեւոն Ղե – ւոնդեան (նուագ), Օր. Գասպարեան, ընկերներ Կ. Թիւթէլեան, Ս. Բրուտ-եան եւ Տ. Թադոյեան (արտասան.)։ Մուտքը ազատ է

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18» ԵՒ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՒԻԼԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Բաղաքապետարանի ետր սրահին մէջ, **Rue des Ejoles**, Շավիլ

26 Փետր., Կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին իր մասնակցութիւնը կը բերէ տեղւոյն «Բաֆֆի» երգչախումբը երգերով եւ հայկական պարերով։ Բանախօսու – թիւն եւ ներկայացում։ Ժամը 9էն յետոյ պարահանդէս։ Դիւրամատչելի սլիւֆէ ։

Մուտք՝ կիներու 4, այրերու 5 ֆր.։

Փոն տը Սէվռէն առնել 1 թիւ օրտոպիւսը եւ իջնել **Puits sans Vin**, Շավիլ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

ԱՆԻԷՌ – ՊՈՒԱՔՈԼՈՆՊի ԿԱՊՈՑ ԽԱՉԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղին ԿՈՂՄԷ

26 Մարտ, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Անիէռի Քաղաքապե – տարանի չքեղ սրահին մէջ։

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը եւ չխաչաճեւել։

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԽՆԴՈՑՔ ՀԱՒԱՔՈՑՔ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԱՌԹԻՒ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՍԷՆ – ԺԷՐՈՄի «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏէի ԿՈՂՄԷ

26 Փետր., Կիրակի երեկոյ, ժամը 8ին, Մ. Գասպարեանի սրճարա-նի սրահին մէջ։ Կը հրաւիրուին նաեւ ընկերներու ընտանիքները։

Կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ֆ. Հ. Կ. ՑՈՑՑ ԽԱՉԻ ԱՆԿԷՆի Մ.ՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 3ին,

Ընկէն, **Cascade du Lac**ի սրահին մէջ, լճին դէմը։

Տեղի պիտի ունենան՝ սիրուն պատկեր մը, զուարճալի, երգեր եւ պարասանութիւններ։ Մեծերու համար մուտք 3 ֆր.։

ՀՈԳԵՀԱՆԴԻՍՏ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Մարսէյլ – Փրատոյի մայր եկեղեցիի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ յառաջիկայ կիրակի, 26 փետրուար, մասնաւոր հոգեհանդիստ պիտի կատար-ուի Երուսաղէմի պատրիարք Տ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔ. ԳՈՒՇԱԿԵԱՆի յիշատակին։ Պիտի պատարագէ եւ դամբանական քարոզը պիտի խօսի հոգեշնորհ Զգօն վրդ. Տէր Ճակոբեան ։

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐՈՒՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց* եւ *Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ։

25 Փետրուար Շաբաթ , ժամը 10էն մինչեւ լոյս

Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland, Métro Etoile

Տարազի մրցումներ, ընտիր օրքէսթր, ճոխ պիւֆէ։

Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք Tenue de Soirée

Տէր եւ Տիկին Երուանդ Ասորեան եւ պարագաները չնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք ան – ձամբ, դրաւոր եւ ծաղկեպսակով յատկութիւն յայտնեցին իրենց սի-րելի աղջկան՝ ՍԻՐՎԱՐԴ ԱՍՈՐԵԱՆի դառնակսկիծ մահուան առթիւ։

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ ԱԿՈՒՄԲ – ՓԱՐԻԶ

Ճառաջիկայ դասախօսութիւնը 24 փետրուար, Ուրբաթ երե. կոյեան ժամը 9ին, 8 Rue Payenne, Փարիզ, կը դասախօսէ՝ Հայր Ս. Վ. ՏԷՐ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ։ Նիւթ՝ «Արտաշէսեան.»։

ՀԱՆԴԷՍ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հայ Լեգէոնական միութեան Լիոնի եւ շրջ-ջաններու Մասնաճիւղին կողմէ ։

26 Փետրուար, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին Սօսիէթէ Լիոնէզի սրահին մէջ, Տէսին։

Կը նախագահէ եւ կը խօսի

ԸՆԿ. Տ. ԹԷՔԷԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մասնակցութեամբ՝ **FANFARE «INDEPEDANT»ի ET LA CLIQUE S. L. T.**

Դաշնակի ընկերակցութեամբ կ'երգեն՝ օրիորդները Ծովինար Տէր Պետրոսեան եւ Վ. Սահակեան, արտասանութիւններ։

Ընկեր Տ. ԹԷՔԷԼԵԱՆ լուսարձակով պիտի ներկայացնէ ՄՈՒՍՍ. ԼԵՌԱՆ ԱԶԱՏԱԳՐՄԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՆԵՐԷՆ ։

Պիտի ներկայացուի զաւեշտ մը

Երեկոյեան ժամը 8.30ին ընտանեկան *ցարահանդէս* Orchestre BOTCHAROFF

Լիոնցիներու համար վերադարձը ժամը 12.30ին, *օթոպիւս* O. T. L.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզահայ «ՔՆԱՐ» երկսեռ երգչախումբի

26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԷՆ ԼԷՍ ԳԻՇԵՐ

Aéro-Club de Franceի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6 Rue Galilée, Metro: Boissière

ԱՐԺԱՆԹԻՒԵԱՆ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳ ԽՈՒՄԲ

Տեղի պիտի ունենայ «ՊԱՆԿՕ»ի մրցում Ա. եւ Բ. հանդիսա-ցողները կը չահին 125 ֆրանքնոց էնսէֆրիզապլը նուիրուած մասնագէտ ՍԱՓՐԻԶ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆի կողմէ ։

ՃՈՒխ ՊԻԻՖԷ ՄՈՒՏՔ 12 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերու համար դիմել՝ Մխիթեան նախագահ Գ. Փափազ-եանի, 40 բիս պ'Ալպուքիր։ Հանրածանօթ նպարավաճառատուն՝ Հրաչեան, 6 բիս Լամարթին։ Սապօնճեան՝ բիս Թրէվիզ։ Շօսէսը Մարիժօ (Քարաեան)ի 14 բիս Պէլվիլ փարիզ (19)։ Տէօ (Տէօվլէթ-եան)ի 23, բիս Ժուլ Ռուվ, Փարիզ (19)։ Ժաքլին (Տէրվիչեան)ի 46 բիս Փէքալ։ Ինչպէս նաեւ երգչախումբի բոլոր անդամներու մօտ եւ պարահանդէսին օրը կիչէն։

Ժամադրուեցէք ԱԷՐՕ ՓԼԻՒՊ *փետրուար 26ին ։*

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, *Սգուտա Մօնթօլօնի եւ բիս Լաֆայէթի անկիւնը*)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԻ

18 տարեկան հայ աղջիկ մը (տաքթիլօ–Ֆաքթիւրիէր) որ ունի նա-եւ զրամէքնայ։ Դիմել՝ Kebelian'ի, 47 Rue des Paquerettes, Alfortville, Seine։

Կ'ՈՒՅՕՒԻ *Ֆրանսահպատակ հայ կարուհի մը արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար։ Դիմել՝* **Paris-Moderne**, **51 Rue du Caire, Paris**։

ՏՕՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 *եւ ժամադրութեամբ*

230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64

Autobus 8—28—AE—CB—123

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆ. Կ. ԽԱՉի ԼԻԼԱՑի Մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովը՝ 24 Փետր., Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, դպրոցի սրա – հին մէջ, 15 Rue des Bruyères։ Կարե – ւոր օրակարգ ։ Կը խնդրուի բոլոր անդամներէն եւ անդամուհիներէն ներկայ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՑ ԿԱՄ. ԵՒ ՄԱՐՏ. Մխիթեան անդամական ընդհանուր ժողովը՝ 26 Փետր., Կիրակի առա – ւօտ ժամը 9ին, Քաֆէ Նուայէ նե – ռ սրահին մէջ, 1 Bld. Dugomier։ Կա-րեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդա-մատետրով։

ՖՐ. Կ. ԽԱՉի Շրջ. վարչութեան գործիչներու դասախօսութիւնը 25 Փետր., Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, 8 Ռիւ Պոսկէ, Փարիզ։

ՏԷՍԻՆի ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆի Հայր Մխիթարեան ընտրեալ Ա. Տ. ՆԱՐԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍԱՐԳՍԵԱՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւի-րէ Տէսինի եւ շրջականերու բոլոր հայրենակիցները, 26 Փետր., կիրա-կի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ ժողովատեղին։

ԵՈՉԿԱՏԻ Բարեսիրական Հայրե-նակական միութեան ընդհ. անդամ-ական ժողովը՝ 26 Փետր., կիրակի ժամը 4ին, 7 Ռիւ տէ փըթիթ Մարի Մարսէյլ, «Պար Մասիս»ի սրահի մէջ։ Օրակարգ՝ հայրենատուր գործի կարեւոր խորհրդակցութիւն եւ նո-վարչութեան ընտրութիւն։

ՑԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Սէն–Փիւլիէնի – Սէնթ Ալպանի Ե. Դ. «Վրէժ» խումբը իր խորին ցա-ւակցութիւնը կը յայտնէ ընկեր Գրի-գոր Բալուեցեանի՝ իր փոքրիկին ԱԼԻՍ ԲԱԼՈՒՑԵԱՆի մահուան առ-թիւ։

ՀԱՑ ԵՐԻՏ. ԱԿՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

4 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ, ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 5ԷՆ, ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Hôtel Napoléon Bonaparteի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, *38 Ave. de Friedland (Etoile)*

Գեղարուեստական բաժինին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (ԵՐԳ), **Yvone Galli, Radio Cité**էն,

Mlle. Adelita Romano, élève de Mme. Moreno de l'Opéra de Barcelone

(ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՐ), Պ. ՄԵԼՔԻՐԵԱՆ (ԵՐԳ), ՕՐ. ՔԷՏԻՃԵԱՆ (ԴԱՍԱԿԱՆ ՊԱՐ).։

Առաջնակարգ ճաշ, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ։ *ՄՈՒՏՔ* **12 ՖՐԱՆՔ**։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63

(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ՇԱԲԱԹ
25
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
SAMEDI
25 Février
1939

ԺԵ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3974

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏՈՒՆԵՐ ԵՒ ԲՈՅՆԵՐ

Աչքի առջեւ ունինք Թրքական տեղեկագիր մը, «Հալք Էվի»-ներու գործունէութեան մասին (Ժողովուրդի Տուն)։

Այս տեղեկագրին համաձայն, 1931ին կային միայն 14 «Հալք Էվի»ներ, 1932ին՝ 42 հատ, 34,000 անդամներով, իսկ այսօր Տուներուն թիւը բարձրացած է 209ի, 136,355 անդամներով։ Դարձեալ, 1932ին կատարուած դասախօսութիւններու թիւն եղած է 915, իսկ 1938ին՝ 2727։ Նոյն ժամանակաշրջանին նուագահանդէսներու թիւը 373էն բարձրացած է 1703ի։ Գրադարաններն ալ տարուէ տարի աճած ըլլալով, «Հալք Էվի»ները այսօր ունին 285,757 հատոր գիրք։ Ցամախորդներուն թիւն ալ անցեալ տարի հասած է 1,909,910ի։

Ի՞նչ կ'ուսուցանեն այս հաստատութիւնները.— Լեզու, պատմութիւն, գրականութիւն, գեղարուեստ, ներկայացում, գրօս (սփոր), ընկերային օգնութիւն, ժողովրդային դասարաններ եւ դասընթացքներ, գրադարան եւ հրատարակութիւն, գիւղացիական գործունէութիւն, թանգարան եւ ցուցահանդէսներ։

Նախկին «Եուրա»ներու կամ «Օճախ»ներու չարունակութիւնը կը կազմեն այս հաստատութիւնները, ոչ միայն աւելի ազգայնական, այլ եւ յեղափոխական ձգտումներով։ Իթթիհատը կը ջանայ ցեղի ոգին արթնցնել, համիսլամական եւ Թուրանական մոլեռանդութեամբ։ Ֆէմալապետութիւնը աւելի առաջ գնաց, յատուկ ուշադրութիւն մը միտումներ եւ աւելի գունաւորելով ազգային ոգին, ինչպէս եւ Թուրք ցեղին «մեծութիւնը», իբրեւ հիմնադիր եւ առաջնորդ մարդկային քաղաքակրթութեան ...

Երկուքն ալ կը ձգտէին միեւնոյն նպատակին,— սերունդ արտադրել, «Թիւրք օղլու Թիւրք» աշխարհահայեացքով։ Մէկը պարզ յառաջդիմական, միւսը աւելի արդիական եւ յեղափոխական ուղղութեամբ։

Հաւանական է որ նախագահ Իսմէթ փորձէ ուրիշ ոգի մը — Ֆր ոգին — դնել այս չարժումին մէջ ալ, քանի որ ձեռնարկած է փոխարտելու Աթաթիւրքի կարգ մը բարենորոգումները։

Ամէն պարագայի մէջ, « Հալք Էվի»ները կը կազմեն հզօր ազդակ մը Թուրքիոյ նոր սերունդին եւ խնամարհ խաւերուն քաղաքական եւ քաղաքացիական զարգացման համար։ Մանաւանդ, որ պետութիւնը ինքն է անոնց հովանաւորն ու առաջնորդը, ինչպէս եւ նիւթական աղբիւրը։

Երբ դրի կ'առնենք այս տեղեկութիւնները, ինքնին մեր աչքեր կը ցցուի հարցական մը,— ո՞ւր են մեր Ժողովուրդի Տուները...

Հայաստանի մասին չենք խօսիր, քանի որ հոն ամէն բան կ'ընթանայ համաձայն կեդրոնի առաջադրութեանց։

Կարմիր աշխարհին մէջ, մէկ է ծրագիրը բոլորին համար, առանց աշխարհագրական չրջանի, միջավայրի, ազգի , ցեղի կամ սեռի խորութեան։

Այս ճամբուն վրայ, տարբերութիւնները երեւութական են բոլշեւիկեան, ֆաչական կամ հիթլէրական դիկտատուրաներուն , մինչեւ անգամ քէմալապետութեան միջեւ։

Ուրեմն, հարցը կը վերաբերի Հայկական Արտասահմանի։

Բոլորովին ճիշդ պիտի չըլլար ըսել Թէ չունինք Ժողովուրդի Տուներ։ Ապացոյց՝ Երիտ. Մխութիւնները, այնքան բազմազան եւ ցիրուցան։

Հեռու՝ հայրենիքէն եւ զրկուած՝ պետական հովանաւորութենէ, անշուշտ մենք պիտի չկրնայինք փորձել այն ինչ որ կ'ընեն մեծ ու պզտիկ ազգեր, նոյնիսկ Թուրքը։ Մեր կացութիւնը աւելի բարդ է նաեւ անոր համար որ ցրուած ենք ի սիխուս աշխարհի, իրարու հակոտնեայ ծայրերու մէջ։

Բայց, հայկական ճիգը եւ յարատեւութիւնը է՞րբ անճրկած են, երբ մարդիկ աշխատանքի մը կը լծուին, ծրագրի մը կը կառչին վճռականօրէն, եւ մաքուր խանդավառութեամբ։

Այդ առաքինութեանց չնորհիւ է որ այսօր ունինք բազմաթիւ բոյներ, նուիրուած՝ երիտասարդութեան եւ ազգային մշակոյթին զարգացման։

Բայց, փոքրաթիւ են այդ բոյները եւ ժժգոյն։ Աւելի ճիշդ , այնքան չատ են եւ բաժան - բաժան, որ ցանկալի ուժ մը չեն կազմեր, բաղդատելով օրուան պահանջներուն հետ։

Ինչո՞ւ այսպէս։ Միթէ չունինք բանավէճ յարուցանելու , բայց կը կարծենք Թէ այս ճակատին վրայ եւս որոմ եւ աւեր գտնած են չարք մը Թիւրիմացութիւններ,— քաղաքական, ընկերային, մինչեւ անգամ դաւանական կամ դասակարգային։

Կարճ խօսքով, երիտասարդներն անգամ տակաւին վարժուած չեն զանազանելու հիմնականն ու երկրորդականը, իրականութիւնը եւ տուները։

Եւ իրօրեւ հետեւանք, չատ քիչ գաղութներու մէջ կան «Ժողովուրդի Տուներ»։ Մեծ մասով սովորական հաւաքատեղիներ կամ ակումբներ են անոնք, իւրաքանչիւրը սեղմ չրջանակ մը կազմած իրեն համար, եւ անտարբեր՝ միւսին հանդէպ։

Չէ՞ք ընդունիր Թէ պարագաները չատ աւելի նպաստաւոր են այսօր, ամփոփելու եւ աւելի ծաւալուն, բազմակողմանի ձեւի մը վերածելու համար եղած բոյները։

Անհրաժեշտ չէ որ բոլորը միեւնոյն կաղապարին մէջ ձուլուին, ինչպէս բռնատիրական երկիրներու մէջ։ Ուզենք ալ, մեր պայմանները թոյլ չեն տար փորձել այդպիսի ձեռնարկ մը ։

Բայց, ինչո՞ւ իրարմէ բաժնուէին միեւնոյն սերունդին անդամները, մանր - մունր փառասիրութիւններով, որոնք ընդհանրապէս հետեւանք են տհասութեան ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՐԱՆՔՈՅԻ ՋԱՆԱՉՈՒՄԸ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

315 երեսփոխաններ կ'ընդդիմանան

Դահլիճը որոշեց ժողով դումարել երկուշաբթի օր, որուհետեւ Ձօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան իրաւական ճանաչումը։ Անգլիական կառավարութիւն ալ որոշած է միեւնոյն օրը յայտարարել ճանաչումը։ Սկան - տինաւեան եւ պալքանեան պետութիւնները եւս հաղորդեցին Թէ որոշած են ճանչնալ Սպանիոյ ազգայնական կառավարութիւնը։ Երկու խմբակցութեանց անդամներէն Թուրքիա եւ Շուէյտ առաջիններն եղան ճանաչումը յայտարարելու համար, բայց Նորվեկիոյ, Ֆինլանտայի, Տանըմարքայի, Հոլանտայի, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ եւ Ճունաստանի ճանաչումն ալ օրերու խնդիր է։

Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը նախապէս պիտի դումարուէր այսօր, չարաթ, բայց վերջին պահուն յետաձգուեցաւ երկուչաբթի օրուան , որպէսզի Պ. Լէոն Պէրաս կարենայ Փարիզ վերադառնալ եւ կառավարութեան հաղորդել իր բանակցութեանց արդիւնքը։ Միւս կողմէ, լրագրողներ կ'ըսեն Թէ Պ. Տալատիէ կ'ուզէ ժամանակ չտիրել, յուսալով Թէ վերջին պահուն բան մը պիտի պատահի Սպանիոյ մէջ, դիւրացնելու համար ճանաչումը, նոյնիսկ ձախակողմեան տարրերուն հաւանութեամբ ։

Երեսփ. ժողովին մէջ կազմուած «ֆրանքեւսպանիական բարեկամութեան խմբակցութիւնը» (ձախակողմեան), որ կը բաղկանայ 315 — 350 անդամներէ, երէկ հարցապնդում ուղղեց կառավարութեան, բողոքելով ճանաչման դէմ։ Խմբակցութիւնը հետաձգիով եւ հետագրով ժամադրութիւն խնդրեց Անգլիոյ ձախակողմեան երեսփոխաններու պատուիրակէն, միեւնոյն հարցին առթիւ ։

Անգլիոյ արտաքին նախարարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց Լոնտոնի սպանիական դեսպանին Թէ որոշած է ճանչնալ Ձօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, համախորհուրդ Ֆրանսայի հետ։

**** Իտալական մամուլը լայն էջեր կը յատկացնէ Պուրկոսի խօսակցութեանց, որոնք տեղի կ'ունենան Ֆրանսայի պատուիրակ ծերակուտական Պէրաուի եւ Ձօր. Ֆրանքոյի արտաքին նախարարին միջեւ ։*

Պ. Կայտա «Ճիօրնալէ տ'Իթալիա»ի մէջ կը գրէ, Թէ Ֆրանսայի ըրածը « պարզ խաբէութիւն է»։ «Այն վերակազմած է «կարմիր» ուժերը Վալենսիա - Մատրիտ չրջանին մէջ եւ կ'աջակցի անոնց։ Սպանիական կարմիր վարիչները տակաւին դաւեր կը լարեն Ֆրանսական հողի վրայ, իսկ Պուրկոսի մէջ խաչադողութիւն կ'ընեն։ »

Իտալական Թերթերը հրատարակած են Ձօր. Ֆրանքոյի մէկ յայտարարութիւնը, որ կ'ըսէ.— «Անոնք, որ մաքուր խիղճ ունին մեզմէ վախնալու պատճառ չունին։ Ես կ'ուզեմ պատերազմը վերջացնել, բայց մէկ պայմանով.— հակառակորդին կատարեալ անձնատուութեամբ »։

« Թէյլէկրաֆօ» եւ «Կազէթթօ տէլ Փոփոլօ» կը գրեն, Թէ Անգլիա եւ Ֆրանսա մեծապէս յուսախար եղած են, որովհետեւ չյաջողեցան ծախու առնել Ձօր. Ֆրանքոն։ Ազգայնական Սպանիան ամէն ինչ պիտի չահի դիմելով Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ, իսկ ամէն ինչ կը կորսնցնէ, եթէ անսպ ժողովրդավար պետութեանց։

Անգլիա պիտի օգնէ Ֆրանսայի, եթէ...

Լոքաերու ժողովին հինգշաբթի օրուան նիստին մէջ, արտաքին նախարար Լորտ Հալիֆաքս յայտարարեց Թէ Մեծն Բրիտանիա ի հարկին պիտի կռուի, պաշտպանելու համար Ֆրանսայի կենսական չահերը, առանց վերապահութեան։ Այս յայտարարութիւնը կը հաստատէր վարչապետին հետեւեալ հաւաստիքը որ եղաւ երեսփ. ժողովին մէջ, փետրուար 6ին.— « Որ եւ է սպառնալիք Ֆրանսայի կենսական չահերուն դէմ, ո՛ր կողմէն ալ գայ, յառաջ պիտի բերէ այս երկրին անմիջական գործակցութիւնը»։

Լորտ Հալիֆաքս ըսաւ.— «Կարգ մը չրջանակներու մէջ փորձեր կ'ըլլան առորդնահատելու կամ վիճելի դարձնելու համար վարչապետին հաւաստիքները Ֆրանքեւանգլիական համերաշխութեան մասին։ Պարտականութիւն կը սեպեմ ըսել Թէ խորապէս ցաւալի են այդպիսի փորձեր, որովհետեւ չատ ծանր սխալ մը պիտի ըլլար երեւակայել Թէ վարչապետն ամենադոյզն մտային վերապահում յայտնեց, իր խօսքերը արտասանած ատեն։ Իր յայտարարութիւնը վերին աստիճանի բացորոշ էր եւ չի կրնար տեղի տալ որ եւ է երկդիմութեան կամ չփոթութեան »։

Խօսելով Ֆրանքեւիտալական վէճի մասին, նախարարը բացատրեց Թէ ոչ Ֆրանսական , ոչ ալ իտալական կառավարութիւնը փափաք յայտնած են երրորդ պետութեան մը միջնորդութեան համար եւ Թէ այդպիսի փորձ պիտի չկատարուի, մինչեւ որ երկու կողմերը չհամաձայնութեան բան պատճառները։ Նախարարը գանգատեցաւ Թէ կարգ մը օտարականներ Անգլիոյ խաղաղասիրական չանքերը կը նկատեն «տկարութիւն,վախկոտութիւն եւ տատանում» եւ չեշտեց Թէ այս տպաւորութիւնը չի համապատասխաներ իրականութեան ։

Լորտ Հալիֆաքս խօսեցաւ նաեւ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին այցելութեան մասին, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ մարտին եւ որուն համար մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ «Միայն մեր աչխարհագրական դիրքը չէ որ մեզ կը մօտեցնէ Ֆրանսայի, այլեւ մեր չահերուն եւ մտածումներուն համերաշխութիւնը »։

—oo—

ՀԻՒՄ. ԻՐԼԱՆԴԱՑԻ վարչապետը Լոնտոն գնաց խիստ հսկողութեան տակ, ահարեկչական սպառնալիքներ ստացած ըլլալով։ Շարք մը նոր դաւեր երեւան հանուած են ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Թերթերը բուռն գրութիւններ կը հրատարակեն Մ. Նահանգներուն դէմ, «աչխարհի Թիւ 1 Թշնամիին» կոչելով զայն, եւ նախագահ Րուզվելթի մեղադրելով իբրեւ գործիք հրէական խաղերու ։

ՄՈՆԹԻՄԻՒՈՅԻ ձեռագիրները աճուրդի հանուելով, 660.000 ֆրանքի գնուեցան Ֆրանսայի համար։ Միայն «Օրէնքներու ոգին» գնուեցաւ 401.000 ֆրանքի, երբ Գերմանացիները կ'ուզէին ձեռք անցընել ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԱՏԻՆԵՐէՆՆ ԱԼ ՉՕԳՆԵՑ

Աթաթիւրք մեռաւ, բայց Թուրքիոյ կը շարունակեն «սրբագրել» պատմութիւնը։ Ոչ միայն ամէն փառ ի բրնից վերապահելով, այլեւ ամէն ա լար սրբելով ։

Թուրքերէն Թանի թղթակիցը կը գրէ Սոֆիայէն, վասիլ Լեւսկիի մահուան 66րդ տարեդարձին տօնակատարութեան առթիւ (19 փետրուար)

— « Վասիլ Լեւսկի 1873ին կախաղան հանուած էր Օսմ. կառավարութեան կողմէ, իբրեւ պուլկար հրոսակ։

Պուլկարները այժմ Պուլկարիոյ անկախութեան համար պայքարած եւ զոհուած հերոսի մը հանդամանքը տրուած են այս պուլկար հրոսակին, որ չատ մը կեանքեր փճացուցած, չատ մը տուներ մարած եւ վերջապէս կառավարական ուժերու կողմէ ձերբակալուելով կախուած է »։

Բուրդ ալ կրնաք վկայել Թէ կատարելապէս իրաւունք ունի թուրք ընդթակիցը ։

Երբ շանաստակ Թալէաթը կամ Էոզկատի ջարդարարը՝ Ջեմալ պէյ « ճահատակ » եւ «հերոս » կը դառնան, կարելի՞ է հերոս կոչել վասիլ Լեւսկին, եւ մանաւանդ տօնել անոր յիշատակը ։

Լեւսկի «չատ մը կեանքեր փճացուցած, չատ մը տուներ մարած» աւազակ մըն է, եւ իր պատիժը կրած է կախուելով։ Մինչդեռ Թալէաթ, Էնվեր, Մուսթաֆա կամ Ջեմալ, Պէհաէտտին Շաէիր կամ Ձեմալ Ազմի ոչ իսկ մրջիւնի մը վրայ կոխած են ։

Ապերաշխոտ Պուլկարներ։ Ձե՞ք գիտեր որ Օսմ. բարեխնամ կառավարութիւնը չատոնց անկախութիւն տրուած պիտի ըլլար իրենց, եթէ Վասիլ Լեւսկիի պէս «աւազակներ» արիւն թափած չըլլային ։

Պուլկարները դեռ երկրորդ անգամ եւս ունին — փետր. 26ին պիտի տօնեն Շարքէոյի յաղթանակը ։

« Պալքանեան պատերազմին , Պուլկարները իբրեւ Թէ մարմարայի չրջանակին մէջ, Շարքէոյ, մեծ յաղթանակ մը չահեր են »։

Սուտ եւ սո՛ւտ։ Ընդհակառակն, Թուրքերն էին որ Ֆիլիպէ մտան, « Սոֆիայա տօղրու » աղաղակելով , բայց ի վերջոյ ազնուաբար ետերնին եւ չաշուեցան, որպէսզի Պուլկարները զրկեն ալ օր ու արեւ տեսնեն ։

Կատակը մէկդի, եթէ մրցանակ մը հաստատուէր սերունդէ սերունդ հաւատարմութիւնը վարձատրելու համար, Թուրքերը առաջին պիտի հանդիսանային, առանց վերապահութեան ։

Համիտի շրջանին յեղափոխականները կը կոչուէին «անիծեալ», «եպերելի», «խռովարար » եւայլն ։

Իթթիհատի օրով ինչ մը բացուեցաւ աչքերը, եւ «Հայրտուտ» Մուրատեաները, Վարդգէսեաները եւ Արմէն Գարօեաները դարձան հայրենասէր « էֆէնտիներ», յետոյ շանթահարուելու համար իբրեւ «խայինը վաթան» ։

Մինչեւ էմմալական յաղթանակը, վենիզէլոսն ալ հասարակ աւազակ մըն էր։ Բայց երբ հրաժարեցաւ Փոէր Ասիայէն, դարձաւ «մեծ դիւանագէտ», թանկագին բարեկամ եւ զինակից Թուրքիոյ ։

Եւ այսպէս սկիզբէն մինչեւ վերջը, ուղիղ գծով ։

Երէկ արաբերէն տառերով կը գրէին այս բաները, այսօր՝ լատիներէն։

Երէկ փէսով, այսօր՝ գլխարկով։

Կը բաւէ որ մէկ մատին կոխես , սերունդի կապը անմիջապէս մէջտեղ կ'ելլէ ։

«Շալվար»ը տարտուի վերածուեցաւ, գլուխը մնաց փաթթոց ։

Վ.Ա.Էֆ

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԾԱԼՔԵՐԸ

Արիւնապի կռիւներ փողոցներու մէջ

Հեռագիրները օրը օրին հաղորդեցին Սուրիոյ մէջ պատահած դէպքերը, որոնց հետեւանքով հրաժարեցաւ ձէմիլ Մարտամի դահլիճը։ Վերջին թղթակիցներէն կը ծագենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Ուսանողները որ միշտ կը չարունակեն գասադուլը, նոր ու բուռն ցոյցեր ըրին փետրուար 16ին, Դամասկոսի մէջ։ Վնասի չենթարկուելու համար, խանութպանները առժամապէս փակեցին իրենց հաստատութիւնները ։

Ոստիկանական միջամտութիւնը տեղի տուաւ բազմաթիւ ընդհարումներ, որոնց ամէնէն ծանրը պատահեցաւ ժամը 15ին, մարզպանութեան պատուիրակութեան չէնքին մօտերը, եւ տեւեց մօտ կէս ժամ։ Ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ ցրուել ցուցարարները, որոնցմէ 10 հոգի վիրաւորուեցան, 20 հոգի ալ ձերբակալուեցան։ Իրիկուան մնացեալ մասը հանդարտ անցաւ։

**** «Ահրար»ի թղթակիցը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ.— Ուսանողական ցոյցերը չարունակուեցան մինչեւ ուշ գիշեր։ 80է աւելի պայթուցիկներ նետուեցան զանազան թաղերու մէջ եւ ձերբակալուեցան 30 ուսանողներ ։*

Այս առաւօտ, չանկարծ, չորս տարբեր վայրերու մէջ ցոյցեր սկսան։ Ոստիկանութիւնը գործի լծուեցաւ, ցրուելու համար ցուցարարները։ Աստունիէ թաղին մէջ, սոսկալի բախում մը տեղի ունեցաւ ուսանողներու եւ ոստիկաններու միջեւ։ 3 ուսանողներ եւ 3 ոստիկաններ վիրաւորուեցան։ Համիտիէ թաղին մէջ նոյնպէս բախում մը տեղի ունեցաւ ։ Սալհիէ թաղին մէջ ցոյց կազմակերպեցին նաեւ ուսանողուհիները։ Ոստիկանները չկրցան ցրուել ցուցարարները, որոնք ունեցան երկու վիրաւոր ։

Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւն կատարեց «Ճեղային Գործունէութիւն» կազմակերպութեան ակումբին մէջ եւ գտաւ երկու պայթուցիկներ ։

Այսօրուան ցոյցերու ընթացքին վիրաւորուածներուն Թիւը 20ի կը հասնի։

Կացութիւնը չափազանց ծանր է։ Հազարապետ Թէդէ եւ զինուորական ուժերու հրամանատար Ձօր. Քէչէր երկար տեսակցութիւն մը ունեցան վարչապետին հետ։ Հազարապետը վարչապետին յանձնած է Պ. Փիւսլի կողմէ ստորագրուած խիստ ծանուցագիրը մը, որ կը պահանջէ չեղեալ նկատել այն չրջաբերականը զոր սուրիական կառավարութիւնը վերջերս հրատարակեց անձնական կանոնադրութեան մասին։ Որովհետեւ, այդ չրջաբերականը կը ժխտէ մարզպանին իրաւասութիւնը ։

Ծանուցագիրը երկու պայման կ'առաջարկէ կառավարութեան.— Տառապիչ գործադրել մարզպանին որոշումները, կամ հրաժարիլ ։

Ծանուցագիրը ստանալէ յետոյ, ձէմիլ Մէրէմ պէյ արտակարգ նիստի հրաւիրեց նախարարները, ինչպէս նաեւ խորհրդարանի նախագահը։ Նիստէն յետոյ, նախարարները հանրապետութեան նախագահի պալատը գացին եւ երկարաեւ ժողով մը գումարելով, հրաժարական տուին։

Մարզպանութեան զինուորական դիւանին պետը, հազարապետ Թէդէ Դամասկոս հասաւ Պէյրութէն եւ ուղղակի պատուիրակ Պ. Տը Ջօվենէլի մօտ եր-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԳԼՈՒԽ ԴԱՏԱՎՈՐԻ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ Վ. Ի. Գ.)

— ∞ —

ԳՐՔ. ՊՈՄԱՆՑԱՆ

— Մալի ձայնս ես դիտե՞լ եք։

— Ի՞նչպես չէ, ընկե՛ր, ի՞նչպես չէ։ Հեգ ձեզ ներկայացնում եմ վիպասան Ա. Ա. Գ. Ա. Ա. Ա

ԵՎ ՄԵՐ ՀԱՅՐԸ ՉԻ ԼՍԵԼ ՔԵԶ...

Մեր հին ծանոթ Ավետիս Ղազարյանը, որ ժամանակին ծառայել է Ռուսական բանակում, ասում է.

— Ես ինչ, ես ոչինչ, ես ոչ մի բան չեմ տեսել, ես ոչ մի բան չեմ լսել, ես ոչ մի բան չեմ հիշում, ես ոչ մի բան չեմ ասում, ես ոչ մի բան չեմ գրում, ես ոչ մի բան չեմ կարդում, ես ոչ մի բան չեմ ուզում, ես ոչ մի բան չեմ ուզում, ես ոչ մի բան չեմ ուզ

թալով, երկարօրէն տեսակցեցաւ անոր եւ Զօր. Քէլէրի հետ:

*** Մարզպանութիւնը ասկէ առաջ հրամանագիր մը հրատարակած էր ոչ — իսլամ համայնքներու անձնական կանոնագրութեան (ամուսնական եւ այլ գործեր) մասին, բայց «իւլէմա»ներու բողոքին վրայ՝ սուրիական կառավարութիւնը դատարաններուն յանձնարարած էր չգործադրել այդ հրամանա – գիրը: Անդրադառնալով այս մէկ ազդէսկին, Դամասկոսի «էքօ տը Սիրի» թերթը վերջերս դիտել կուտար թէ կառավարութեան որոշումը կրնայ ծանր հետե – ւանքներ ունենալ, քանի որ բացէ ի բաց կը ժխտէ մարզպանին իրաւասութիւ – նը: Մարզպանութեան Դամասկոսի պատուիրակը հետեւեալ դէկոյցը հրա – տարկեց ·

— « Վերջին օրերս կարգ մը մտահոգութիւններ եւ որոշ չփոթութիւններ ծագած ըլլալով համայնքներու անձնական կանոնագրութեան (սթաթիւ փէր – սոնէլ) մասին, պատուիրակութիւնը պէտք կը տեսնէ ճշդելու իրողութիւնը :

ա) 13 փետրուար· 1936 թուակիր հրամանագրին հրատարակութենէն յե – տոյ, կառավարութիւնը եւ համայնքներու պետերը ներկայացուցին փա – փաքներ եւ դիտողութիւններ, զոր նկատի առաւ մարզպանութիւնը եւ 145 թիւ հրամանագրով ջնջեց նախորդ հրամանագիրը, կատարելապէս համաձայ – նութիւն մը հաստատելով նոր հրամանագրի եւ կառավարութեան հետ :

բ) Ցարգալիր բոլոր դատաւանքներու հանդէպ, մարզպանը պատրաստ է քննելու իսլամ համայնքին դանդատները եւ նկատի առնելու, եթէ անոնք չեն հակասեր խղճի ազատութեան սկզբունքներուն, որոնք կը դտնուին սուրիական սահմանադրութեան մէջ:

գ) Եւ սակայն, ներկայ պարագաներու մէջ, միայն մարզպանին մէկ հրա – մանագիրը կրնայ ջնջել նոյն իշխանութենէն բխած հրամանագիր մը եւ կամ կախակապել անոր գործադրութիւնը :

Փետրուար 16ի առաւօտն, մարզպանութեան պատուիրակը պատիւն ունե – ցաւ այս երեք կէտերուն վրայ հրաւիրելու սուրիական կառավարութեան ու – շադրութիւնը :

*** «Քրոնիկ» հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ Հօմսի արիւնոտ ցոյցերու մասին ։— Ոստիկանները եւ ոստիկան զինուորները նախ փորձեցին մեղմօրէն ցրուել ցուցարարները· բայց երբ քարկոծուեցան ամէն կողմէ եւ ցուցարարները տէրը դարձան կացութեան, հրաման ստացան կրակելու : Ցուցարարներն ալ պատասխանեցին ատրճանակներով եւ քարերով եւ կատաղի ընդհարում մը ծայր տուաւ: Ի վերջոյ, դէպք յարուցանողները հարկադրուե – ցան քաշուիլ, բայց փողոցը լեցուած էր վիրաւորներով: Առողջապահական պաշտօնեաները հասան եւ փոխադրեցին զանոնք :

Ոստիկաններէն կան 35 վիրաւոր, ոստիկան – զինուորներէն՝ 30: Մանց ՝ի հիմակը ծանր է, գլուխէն վիրաւորուած ըլլալով: Ցուցարարներն ալ ունե – ցան 80 վիրաւոր եւ մէկ մեռեալ, որ գլուխէն զարնուած երիտասարդ մըն է: Մեռնողին աղգականները փորձեցին պահել դիակը, բայց զօրական իշխանու – թիւնը երեւան հանեց: Սուրիական դրամատան պահանջին վրայ, 50 զինուոր – ներ ղրկուեցան՝ չէնքը պաշտպանելու համար: Կառավարչատունն ալ զինուո – րական հսկողութեան տակ առնուեցաւ :

*** Տօքթ. Շահպէնտէր, ընդդիմադիրներուն պետը, յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ խօսքն ուղղելով Ֆրանսայի, կը պահանջէ «կարելի եղա – ծին չափ չուշով հռչակել միացեալ եւ անբաժանելի Սուրիան: Հակառակ պա – րագային ազգը պիտի ստիպուի վերսկսիլ կռիւը, բոնի ուժով ձեռք բերելու համար իր անկախութիւնը »:

*** Սուրիոյ նոր դահլիճը կազմեց Լութֆի Հաֆֆար, որ յայտարարեց · — « Կառավարութիւնը ջերմապէս կը բաղձայ սերտացնել յարաբերութիւննե – րը Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ մէջեւ: Ան կը յուսայ մեծ հանրապետութեան ա – ջակցութիւնն ապահովել, հարթելու համար այն դժուարութիւնները եւ խո – չընդոտները որ կրնան խափանել երկու երկիրներուն համաձայնութիւնը»:

Իտալական յուսադրիչ ձիպուռի մէջ

— oo —

Ձիպուռի մէջ երեւան հանուեցաւ իտալական լրտեսութեան դաւ մը, երբ դաւադիրները հակաֆրանսական գրականութիւն կը ցրուէին: Իտալական դաղթական ընկերութեան նախկին վարիչ Ալտուլլահ Հիւսէյն ձերբակալուե – ցաւ երկու բնիկներու հետ միասին եւ դատապարտուեցաւ արտաքսման: Իտա – լացի ճարտարագէտ մը, Մէրլինօ , ձերբակալուեցաւ, երբ ծրար մը թուղթ կը տանէր իտալական հիւպատոսարան, ինքնաշարժի մը մէջ նստած: Ոստի – կանութիւնը խուզարկեց այս մարդուն բնակարանը եւ գտաւ զինուորական նկարներ եւ 180.000 ֆրանք դրամ: Ասոնցմէ զատ ձերբակալուեցան ուրիշ եօ – թը մեղսակիցներ :

Պելճիական արկուիի՝ կը քաժնուի

— oo —

Պելժիոյ նոր վարչապետը, Պ. Փիէրլօ, հինգշաբթի օր կարդաց իր յայ – տարարութիւնը ներսի· ժողովին մէջ եւ այդ առթիւ հաղորդեց թէ կրթա – կան նախարարութիւնը պիտի բաժնուի երկու վարչական իշխանութեանց , մէկը Վալոնիոյ, միւսը Ֆլանտրի համար: Ֆլամանդներուն եղած այս զիջումը կը համարուի նախաքայլ մը՝ երկու հատուածներու վարչական կատարեալ ինքնավարութեան, ինչ որ կրնայ առաջնորդել սահմանադրութեան փոփոխու – թեան, դաշնակցային հիման վրայ:

Վարչապետին յայտարարութեան այս մասը լսուեցաւ քար լռութեամբ, երեսի· ժողովի մեծամասնութեան կողմէ եւ միայն Ֆլաման երեսփոխանները հաւանութիւն յայտնեցին: Նիստէն անմիջապէս վերջը ժողով դումարեցին ա – ջակողմեան տարրերը, որոնք մեծ մասով կը ներկայացնեն Պրիւսէլը եւ Ֆրանսախօս չրջանները, ճշդելու համար իրենց դիրքը կառավարութեան հանդէպ: Կը կարծուի թէ աջակողմեանները ընդդիմութիւն պիտի յարուցա – նեն, ինչ որ կրնայ դժուարացնել դահլիճին կացութիւնը: Տօքթ· Մարթէնսի հարցին առթիւ, վարչապետը յայտարարեց թէ նոր քննութիւն պիտի կատար – ուի եւ եթէ հաստատուի որ բժիշկը լրտեսութիւն կատարած է ի հաշիւ Գեր – մանիոյ, պիտի ջնջէ անոր անդամակցութիւնը արքայական ակադեմիային:

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Ա.ԶԳ· ՊԱՐԳԵՒԱՒԱԴԻ 1939ի Գ· չաբքին վիճակահանութիւնը պիտի կա – տարուի Կրասի մէջ (Ալփ – Մարիթիմ), մարտ 8ին:

ԻՐԱՒԻ խորհրդարանը լուծուեցաւ, իբրեւ հետեւանք դահլիճին հետ ծա – գած դժուարութեանց :

ՍՊԱՆԻԱՑի ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՄԸ, Անտոնիո Մախատօ, որ ֆրանսական պիւղ մը ապաստանած էր, մեռաւ առջի օր: 63 տարեկան էր եւ չատ կարեւոր գոր – ծեր արտադրած: Ջերմ կուսակից էր հանրապետական դատին եւ բազմաթիւ բանաստեղծութիւններ գրեց պատերազմի ընթացքին, պանծացնելու համար սպանիացի ժողովուրդին հերոսութիւնը :

ՁԱՓՈՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը ցաւ յայտնեց անգլիական դեսպանին, Հանկ Քոնկի անգլիական չրջանին ամբարտաւանութեան առթիւ: Անգլիական կա – ռավարութիւնը նոր ծանուցագիր մը ուղղելով հաստուցում պահանջեց :

ՊԵՐԼԻՆԷն պաշտօնապէս կը հերքեն այն լուրը թէ Աւստրիոյ մէջ ըմբոս – տութիւն ծագած է, ինչպէս գրած էին անգլիական թերթեր: Իրբեւ թէ զբօ – սոյնները ցրուած են Վիէննայի մէջ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.— « Մենք Թուրքերը քշեցինք Վիէննայէն դուրս, նոյնը պիտի ընենք Գերմաններուն հա – մար եւս »:

ԼԵՀԱՍՏԱՆի ՄԷՋ ձերբակալուեցան 34 Գերմաններ, որոնք հակապետա – կան գործերու մէջ դանուած են :

80 ՏԱՐԵԿԱՆ Հրեայ մը 25 սթերլին տուգանքի կամ մէկ ամիս բանտար – կութեան դատապարտուեցաւ Տրէզդէնի մէջ, 25 տարեկան արիական սպա – սուհի մը գործածած ըլլալով: (Օրէնքը չարաւներ որ 45 տարեկանէն վար ա – րիական կիներ կամ աղջիկներ ծառայեն Հրեաներու քով):

Հ. Յ. Դ.

Փարիզ

ԻՍԻ ԼՒ ՄՈՒԼԻՆՈՒՅԻ «Զաւարեան» կոմիսէն ընդհ· ժ· ովի կը հրաւիրէ բո – լոր ընկերները 25 փետր·, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 30ին, Ակումբին մէջ: կարեւոր օրակարգ:

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Ս· Մինասեան» ենթակոմիտէն Ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, 25 փետր., Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին «Հայ Ա. կումբ»ին մէջ:

Գաւառ

ՍԻՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆԻ «Մարզպետ« խումբի Ընդհ· ժողովը՝ 25 փետր·, Շաբաթ երեկոյ ժամը 7.30ին, ընկեր Մարկոս Մարկոսեանի բնակարանին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Պարտաւոր ներկայութիւն:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՊԱՆԵԷՕ–ՔՈՇԱՆԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՊԱՆԵԷՕ-ՔՈՇԱՆԻ «ԱՐԾԻՒ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԿՈՂՄԷ

25 փետրուար, Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 30ին

178 Ave. Artstide Briand, Մէթրօ Պանեէօ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **ՍՐՏՈՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժին:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ Հ· Ց· Դ· ՇՐՋԱՆԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ԵՒ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ «ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ

25 փետր·, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին «Շահրիկեան» սրահին մէջ:

5 Rue de l'Eclipce:

Կը նախագահէ՝ Ընկ· Կ· ԳՈՒԼՈՒՄԵԱՆ

Կը բանախօսէ՝ Ընկ· Պ· ՀԻՄՍԵԱՆ

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18» ԵՒ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՒԻԼԻ Հ· Ց· Դ· «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

Բաղաբապետարանի նոր սրահին մէջ, **Rue des Ecoles**, Շավիլ

26 Փետր·, Կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. **Վ. ՔՐԻՍՏՆԵՍԵԱՆ**

Մուտք՝ կիներու 4, այրերու 5 ֆր·:

Փոն տը Սէվռէն առնել **1** թիւ օթոպիւսը եւ իջնել **Puits sans Vin**, Շավիլ:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ· Ց· Դ· ԿԱՐՏԱՆԻ «ՆԻԿՕԼ – ԴՈՒՄԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԷՔՒԻ «ՓԵՌԻ» ԽՈՒՄԲԻ

26 Փետր·, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Հ· Ց· Դ· Տան մէջ:

Կը խօսի՝ ընկ· ՍՏԵՓԱՆ ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին Մուտքը ազատ է

ՉՈՐԵՀԱՆԳԻՍՏ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Մարսէյլ – Փրատոյի մայր եկեղեցիի վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ յառաջիկայ կիրակի, 26 փետրուար, մասնաւոր հոգեհանդիստ պիտի կատար – ուի երուսաղէմի պատրիարք Տ· ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔ· ԳՈՒՇԱԿԵԱՆի յիչատակին: Պիտի պատարագէ եւ դամբանական քարոզը պիտի խօսի Հոգեշնորհ Զգօն վրդ· Տէր Յակոբեան :

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐ ՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց* եւ *Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ:

25 Փետրուար Շաբաթ , ժամը 10էն մինչեւ լոյս

Hôtel Napoléonի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

38 Ave. Friedland, Métro Etoile

Տարազի մրցումներ, ընտիր օրէնքթր, ճոխ պիւֆէ:

Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք Tenue de Soirée

ԿՈՒԶՈՒՆ քօսթիւմ թատերի համար վարժ կարողներ: Դիմել «Paris-Mo – derne, 51 Rue du Caire, Մէթրօ Sentier եւ Reaumure Sebastopol:

ՇՒՄԱԿՈՒՄ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿԱՒՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մէկ Blake եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (Machine à graver), նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր գիներով: Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի,

35 Les Grands Pins St-Loup, Marseille,

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ֆ. Հ. Կ.ՄՈՒԹՅՏ ԽԱԶԻ ԱՆԿԷՆԻ Մ.ՀԻՒԼԻՆ ԿՈՂՄԷ

26 Փետրուար, Կիրակի, ժամը 3ին,

Ակնկէն, **Cascade du Lac**ի սրահին մէջ, լճին գէմը,

Տեղի պիտի ունենայ՝ սիրուն պատկեր մը, զուարճալի մաս, խա – եւ ա տասանութիւններ: Մեծերու համար մուտք 3 ֆր·

ՀԱՆԴԻՍ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Հայ Լեգէոնական միութեան Լիոնի հիւ – ջանիներու Մասնաճիւղին կողմէ :

26 Փետրուար, Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2·30ին Սօսի Լիոնէզի սրահին մէջ, Տէսին:

Կը նախագահէ եւ կը խօսի

ԸՆԿ. **Տ. ԹԼ-ՔԷՒԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Փարիզահայ «ՔՆԱՐ» երկսեռ երգչախումբի

6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԷՆ ԿԷՍ Գ/ՇԱՏ

Aéro-Club de Franceի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

6 Rue Galilée, Metro: Boissière

ԱՐԺԱՆԹԻՒԵԱՆ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԽՈՒՄԲ

Տեղի պիտի ունենայ «ԹԱՆԿՕ»ի մրցում Ա· եւ Բ· Հանդ – ցողները կը չահին 125 ֆրանքնոց էնտէֆրիզապլը նուիր – մանագէտ ՍԱՓՐԻՋ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆի կողմէ :

ՃՈՒԽ ՊԻԻՖԷ ՄՈՒՏՔ 12 Ֆ·

Ժամադրուեցէք ԱԷՐՕ ՓԼԻՊ փետրուար 26ին :

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ՆՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐԾԱՆԵԱՆի

Գրասենեակը փոխադրուած է

21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մօնթօլօնի եւ րիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

ԳՈՐԾ ԿՐ ՓՆՏՒԻ

18 տարեկան հայ աղջիկ մը (տաքթիլօ–ֆաքթիւրիէռ) որ ունի նաեւ գրամեքենայ: Դիմել՝ Kebelianի, 4 Rue des Paquerettes, Alfortville, Sein

ԵԴՈՒԱՐԴ ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՏՈՒՌԳ, **48 rue de la République, Marseill**

Tél. Colbert 74 51, 47—22

Օտար գրաւներու փոփոխութիւն, չէքեր կը սրուին ամէն երկ – ֆատար: կը գնենք եւ կը ծախենք ոսկի դրամներ:

ՀԱՅ ՊԱՅՄԱՆԱՒՈՐ:

"ՇԻՐԱԿ

Աթեւելքի միակ իսկական օղին

Անզուգական, Անմրցելի, Անխարդ

Առաջնակարգ զօրացուցիչ ախո – րեր, պատրաստուած զուտ չամի – ճով: Հայ աւանդական սեղանին

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Գ. Մ. ԱԼԻՄՇԱՀի ղեկավարութեամբ

Studios Wackerի մէջ, **69 Rue de Douai** (Place Clichy)

Դաշնակի, ջութակի, երգի, սոլֆէժի եւայլն մասնաւոր ու խմբակ – դասեր՝ կարող հայ ուսուցիչներու կողմէ:

Արձանագրութեանց համար դիմել, ամէն առաւօտ ժամը 10—

Գ· Մ· ԱԼԻՄՇԱՀի, 142 bis Av. Ed. Vaillant, Boulogne Seine , *իսկ Շաբաթ – ները ժամը 2—4* Studio Wacker:

Ա. ՅՈՎԻԿԵԱՆ

Իրաւագէտ վկայեալ Փարիզի համալսարանէն

22, Rue de Maubeuge, Paris (9), Métro: Cadet Tél. Tru. 12–90

Վաճառականական, բաղաքային եւ միջազգային խնդիրներ: Մասնագէտ օտարներու վերաբերեալ աշխատու – թեան նոր օրէնքներու :

Հեղինակ՝ « Le Nouveau Statut des Etrangers »

Գին՝ 5 ֆր· փոստի ծախքով 6 ֆր·: (Բոլոր օտարներու հրաժեշտ) :Ընդունելութիւն ժամը 5–7 եւ ժամադրութեամբ

ՅԱՒԵԼՎԱՏՏՈՒ

Ալֆորվիլի Զէնկիլէրի Հայր· Մի – ութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները 26 փետր· կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Հայ ակում – բին մէջ: Օրակարգ՝ հաշուետուու – թիւն եւ նոր վարչութեան ընտրու – թիւն:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՀԱՑ ԿԱՄ· ԵՒ ՄԱՐՏ· Միութեան անդամական ընդհանուր ժողովը՝ 26 փետր·, կիրակի առա – ւօտ ժամը 9ին, Քաֆէ Նուայէ ներ – սի սրահին մէջ, 1 Bld. Dugomier: Կա – րեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդա – մատետրով:

ՖՐ· Կ· ԽԱՉԻ Շրջ· վարչութեան գործիչներու դասախօսութիւնը 25 փետր·, Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, 8 Rue Pasquier, Փարիզ:

ՏՔՍԻՆԻ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ Հ· Մ· Միութիւնը ընդհ· ժողովի կը հրաւիրէ Տէսինի եւ չրջականերու հայրենակիցները, 26 փետր·, կի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ժողովատեղին:

ՅՈՎՀԱՒԻՍի բանկապատկ Հ· Մ· Նակ ական միութեան ընդհ· մական ժողովը՝ 26 փետր· ժամը 4ին, 7 Rue de Paradis, Մարսէյլ, «Պար Մասիս»ի մէջ: Օրակարգ՝ հաշուետուու կարեւոր խորհրդակցութիւն վարչութեան ընտրութիւն:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵԿԻՑ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՒԱՄՍԵԱՅ	
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Անգլիա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԿԻՐԱԿԻ
26
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
DIMANCHE
26 Février
1939

ԺԹ ՏԱՐԻ — 15e Année No. 3975

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԵՍՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԵԴՐՈՆԱՑՈՒՄ

— ∞ —

կարելի՞ է իսկապէս «Ժողովուրդի Տուն »երու վերածել այն ցիրուցան բոյները որ կը գոյծեն Արտասահմանի մէջ, իբրեւ երբ տասարդական Միութիւն կամ տարբեր անուններով :

Բառը խոշոր է,— « Տուն », — եւ չատեր քմծիծաղ մը պիտի արձակեն, յիշեցնելով մեր պայմանները :

Մենք ալ պատրանքներ չունինք բուն իրականութեան մասին, ինչպէս յայտներ էինք երէկ :

Բայց, կը կարծենք թէ բոլորովին անկարելի չէ գոնէ որոշ բարելաւում հաստատել, պակասները լրացնելով եւ մանաւանդ եղածները ամփոփելով, կեդրոնացնելով :

Այս պարտականութիւնը ամէնէն առաջ կ'իյնայ երիտասարդութեան վրայ, ի՛նչ դասանանքի ալ յարած ըլլան :

Անցեալ տարուան ընթացքին փորձ մը կատարուեցաւ միացնել դասախօսութիւններ կամ ներկայացումներ սարքելու :

Արդ, երբ մինչեւ այստեղ եկեր են, ինչո՞ւ պիտի չկրնային քայլ մը եւս առնել, կազմելու համար միացեալ դրադարան : Մէկ հատ կեդրոնական մատենադարան Փարիզ քաղաքի կամ այսինչ արուարձանին մէջ :

Ինչ որ դրադարան կը կոչենք, յաճախ կը բաղկանայ 80 - 100, լաւագոյն պարագային քանի մը հարիւր հատորներէ : Մեծ մասով այլեն ձախէն հաւաքուած, իբրեւ նուէր :

Մատի վրայ կը համրուին այն դրադարանները որ ունին հազարաւոր հատորներ, պարբերաբար գնուած եւ դասաւորուած : Մատի վրայ կը համրուին, դարձեալ, անոնք որ թերթ կը առնան, մանաւանդ չարաթաթերթ կամ ամսագիր : Եւ առաջողներն ալ երբեք հոգ չեն տանիր հաւաքածոյ պահելու, իբրեւ աղբիւր ուսումնասիրութեանց :

Անշուշտ դժուար է աւելին սպասել, ներկայ պարագաներուն մէջ : Ձիշդ առոր համար ալ, անհրաժեշտ կը դառնայ կեդրոնացումը : Ինչ որ մէկ ձեռքով անհնարին կը թուի, բազդատաբար կը դիւրանայ, երբ տասը ձեռքեր փարին գործի :

Դրադարաններու լրացուցիչ մասը կը կազմեն լսարանները,— ըսէք ժողովասրահ :

Ամէնքս ալ գիտենք թէ ի՛նչ դժուարներ կը մախուին ամէն տարի, պարզ հաւաքատեղի մը, ժողովասրահ կամ հանդիսասրահ ճարելու համար :

Բազմաթիւ կուսակցական, հանրային եւ երիտասարդական ժողովներ, դասախօսութիւններ եւն. տեղի կ'ունենան հասարակ սրճարաններու մէջ, փոխան վճարման կամ ապառման : Եւ անոնք որ պիտի տնտեսային ամիսը 2 - 3 ֆրանք անդամավճար տալու համար, մեքենաբար կը վճարեն մէկ սուրճին կամ ախորժարերին գինը, 2 - 3 ֆրանք եւ աւելի : Այն ալ ամէն մէկ ժողովի համար :

Փարիզի համար բարեբախտութիւն մըն է Բարեգործականի տունը, ուր մեծ ու փոքր սրահները վարձու կը տրուին առանց մեծ դժուարութեան : Բայց չորս պատերը կրնա՞ն վառարան, « Տուն » դառնալ, երբ ջիլդը կը պակսի եւ մանաւանդ բոլորովին տարբեր ոգի մը կը տիրապետէ :

Այս բոլոր խորհրդածութիւնները կը յանգին մէկ եզրակացութեան,— կեդրոնացում : Կարելի եղածին չափ ամփոփել, միացնել նման տարրերը եւ միեւնոյն նպատակները : Դրադարանը դրադարան է, ինչպէս լսարանը լսարան՝ բոլորին համար : Ուզողը կ'երթայ կ'օգտուի, իսկ վարձու լսարան մըն ալ միշտ բանած կ'ըլլայ ամբողջ չաբթուան ընթացքին, նախաձեռնութեամբ այս եւ այն միութեան :

Աւելի գործնական չէ՞ որ քանի մը միութիւն սրահ մը վարձեն հաւաքաբար, իրենց միջեւ բաժնելով չաբթուան օրերը, փոխանակ իւրաքանչիւրը առանձին խչտեակ մը ճարելու : Այն ալ չաբթը միայն մէկ - երկու օր բանալու համար :

Հարցը միայն փարիզի կամ Ֆրանսայի չի վերաբերիր, այլ բոլոր գաղութներուն :

Պալքանեան երկիրներուն եւ մանաւորապէս Պուլկարիոյ մէջ 1895 - 96էն ի վեր կան սեփական սրահներ եւ դրադարաններ, որոնցմէ լայնօրէն կ'օգտուին բոլորն ալ : Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ մէջ նոյնպէս : Մ. Նահանգներուն մէջ պատկերը աւելի մխիթարական է, եւ մանաւորապէս Հ. Ց. Դաշնակցութեան մանաճիւղերէն չատերը ունին ոչ միայն սեփական ակումբ, այլեւ չէնք ,— բուն բառով «Ժողովուրդի Տուն» :

կը նշանակէ թէ երբ մարդիկ որոշ ծրագիր եւ կամք ունենան, կը յաջողին իրական եւ տեւական ձեւ տալ իրենց գործունէութեան, փոխանակ ասուպի պէս չողալու եւ մարելու, կամ պարզապէս մխալու :

Ամերիկայի օրինակը կրնայ խթան մը հանդիսանալ Ֆրանսայի, քանի որ երկու երկիրները չատ կը նմանին իրարու, իրենց առանձնայատկութիւններով եւ դժուարութիւններով :

Ամէն պարագայի մէջ, չատ մը դժուարութիւններ ինքնին կը հարթուին, երբ ընդունինք թէ ինչ որ կը փորձենք այս բոլոր պահանջները, մարզանք չէ, այլ իրական պահանջ : Անշրաժեշտ պայման՝ աւելի երկար տեւելու : Աշխատանք՝ ինքնապաշտպանութեան համար :

Թուրքիոյ «Հալք Էվի»ները մէկ անգամէն չծաղկեցան : Անոնք ալ ունեցան իրենց տագնապի օրերը, մինչեւ որ պետութիւնը օգնութեան հասաւ :

Եթէ մենք պետութիւն չունինք, այս ափերուն վրայ, ունինք ժողովուրդ մը որ թէեւ դանդաղ կը չարժի, բայց գիտէ միշտ գնահատել իրական գործը, որո՛ւ ձեռքով ալ կատարուի :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ՀԱՒԱՆԵՑԱԻ ՁԱՆԶՆԱԼ ԶՕՐ. ՓՐԱՆՔՈՅԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

— ∞ —

«Ձեւի ուզեր ետդոդ ձակատ մը եւս ունենալ»

— ∞ —

Երեսփ. ժողովի ուրբաթ օրուան նիստին մէջ, երբ ճախակողմեան ներկայացուցիչները կը պատրաստուէին հարցապնդում ուղղել կառավարութեան, Զօր. Ֆրանքոյի ճանաչման առթիւ, Պ. Տալատիէ անմիջապէս վստահութեան խնդիր յարոյց եւ հաստատեց թէ երկուշաբթի օր նախարարական խորհուրդին պիտի առաջարկէ ճանչնալ Ֆրանքոյի կառավարութիւնը : Ահաւասիկ իր յայտարարութիւնը .

— « Հիմնուելով Լոնտոնէն եւ Պ. Լէոն Պլումէն հասած վերջին տեղեկութեանց վրայ, արդարեւ մտադրած եմ երկուշաբթի մը նախարարական խորհուրդին առաջարկել Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը : Սակայն նոյ մէջ հանրապետական կառավարութիւնը քաջութեամբ դիմադրեց բոլոր յարձակումներուն, լման երկու տարի : Բայց յանկարծ Պարսելոնան ինկաւ, անձնատուր եղաւ եւ Քաթալոնիան գրաւուեցաւ : Ցունուարի վերջէն ի վեր , 600 քիլոմեթրի վրայ իրեւ դրացի ունինք Զօր. Ֆրանքոն : Պաշտպանելիք երկարդ ճակատ մը չունենալու համար է որ ես կ'առաջարկեմ բարի դրացնու թեան յարաբերութիւններ հաստատել իրական կառավարութեան, Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան հետ : Մեզմէ ո՞վ այսօր կը հաւատայ թէ հանրապետական կառավարութիւնը կրնայ դիմանալ քանի մը չաբաթէն աւելի : Նախազահ Ազանիա ինք — մարդ մը որ արժանի է ամէն յարդանքի — ըսաւ թէ պայքարը անյոյս է եւ երկար տեւելէ ի վեր ուժգնօրէն կը յանձնարարէ Նէկրինի կառավարութեան՝ բանակցութիւններ կատարել, հաշտութիւն կընքելու համար Զօր. Ֆրանքոյի հետ : Ահաւասիկ իրականութիւնը : Անշուշտ Ֆրանսական կառավարութիւնը ազատ է իր որոշման մէջ : Ան կապուած չէ որ եւ է արտաքին քաղաքականութեան : Բայց կարելի չէ զանց առնել թէ բրի տանական կառավարութիւնն ալ իր կարգին յայտնած է թէ ժամանակը եկած է ճանչնալու Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութիւնը, մանաւանդ որ իր ներկայացուցիչն հասած յայտարարութիւնները գոհացում կուտան եւ թէ վճռած է այլեւս երկար չսպասել : Ֆրանսական եւ բրիտանական կառավարութեանց ներկայութիւնը Պուրկոսի մէջ՝ աւելի օգտակար քաղաքականութիւն մըն է քան բացակայութիւնը, որ պիտի նշանակէր անշարժութիւն : Ես համոզուած եմ թէ այս տարի, գալիք շաբաթներու, ամիսներու ընթացքին, մենք հար կադրուած ենք անցնիլ ահարկու հրուանդաններէ : Խաղաղութիւնը պէտք է պաշտպանուի մեծ աչալրջութեամբ : Ձիշդ ասոր համար ալ, ես կը նախընտրեմ որ Ֆրանսա ներկայ ըլլայ Պուրկոսի մէջ (Զօր. Ֆրանքոյի մայրաքաղաքը) : Ես կը պաշտպանեմ ներկայութեան եւ գործունէութեան քաղաքականութիւնը, մէկդի դնելով որ եւ է քաղաքական մտահոգութիւն եւ աչքի առջեւ ունենալով միայն հայրենիքին ապահովութիւնը» :

Այս կարուկ յայտարարութեան վրայ, երեսփ. ժողովը վստահութիւն յայտնեց 261ի դէմ 325 ձայնով, եւ հարցապնդումները յետաձգուեցան , ինչպէս պահանջած էր վարչապետը : Այս առթիւ Պ. Տալատիէ յիշեցուց նաեւ թէ օսար իշխանութիւն մը ճանչնալու առանձնաշնորհը կը պատկանի կառավարութեան : Վարչապետին կուսակցութենէն (արմատական) 17 հոգի դէմ քուէարկեցին, այն առարկութեամբ թէ ճանաչումը տեղի կ'ունենայ առանց հեռացնելու իտալական եւ գերմանական զօրքը : 62 քուէի մեծամասնութիւնը տակաւ է, բաղդատելով նախորդ քուէարկութեանց հետ, բայց եւ այնպէս անդամ մը եւս կը զօրացնէ կառավարութեան դիրքը :

Վիճաբանութիւնները սկսած առեն, ճառեր խօսեցան «Ֆրանքեւսպանիական բարեկամութեան» խմբակցութեան, ընկերվարականներու եւ համայնավարներու ներկայացուցիչները, ընդդիմանալով ճանաչման : Ձախակողմեան երեսփոխանները նախապէս ժողով գումարած էին Լոնտոնէն եկած երկու անդլիացի աշխատաւորականներու հետ : Պ. Տալատիէ ակնարկելով այս պարագային, հեղնօրէն դիտել տուաւ թէ պիտի գայ ժամանակ մը երբ Ֆրանքեւանգլիական խորհրդարան մը պիտի գումարուի մերթ Փալէ Պուրպոնի, մերթ Ուէսթմինսթըրի պալատին մէջ :

Նախագահ Ազանիա կը հրաժարի

— ∞ —

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Պ. Ազանիա, հանրապետական Սպանիոյ նախագահը, պիտի հրաժարի այսօր — վաղը, եւ խորհրդարանին նախագահը, որ նոյնպէս Փարիզ կը գտնուի, պիտի չձեռնարկէ նոր նախագահի մը ընտրութեան : Իսկ վարչապետ Նէկրինի համար կ'ըսեն թէ որոշած է օգտանուիլ մեկնիլ Մատրիտէն, երկուշաբթի օր : Այն առեն Մատրիտի մէջ պիտի մնայ սպարապետը, Զօր. Միախա, եւ թերեւս անոր ձեռն Զօր. Ֆրանքոյի հետ դիմադար մը կնքելու հոդը : Փարիզ կը գտնուի նաեւ Արտաքին նախարարը, Ալվարէդ Տէլ Վայօ, թէեւ ըսած էր թէ Սպանիա պիտի վերադառնայ :

**** Մինչ Ֆրանսայի երեսփ. ժողովը կը քուէարկէր Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը, ծերակուտական Լէոն Պէրտա կը վերջացնէր իր բանակցութիւնները Պուրկոսի հետ, դիւանագիտական յարաբերութեանց վերահաստատման համար : Ֆրանսայի ներկայացուցիչը վերադարձած պիտի ըլլար այսօր, հասնելու համար երկուշաբթի օրուան ժողովին : Կ'ըսուի թէ Զօր. Ֆրանքոյի ներկայացուցիչը պահանջած է որ անմիջապէս իր կառավարութեան յանձնուի Պանք տը Ֆրանսի մէջ պահուած սպանիական ոսկին եւ թէ Ֆրանսա հաւանութիւն յայտնած է :*

**** Անգլիական կառավարութիւնը վերջնապէս որոշեց ճանաչումը յայտարարել երկուշաբթի օր : Այսպէս, իր ապատամբութենէն երկու տարի եւ եօթը ամիս վերջը, զօր. Ֆրանքօ իր լիազօր դեսպանը պիտի ունենայ Լոնտոնի մէջ, փոխան հանրապետական դեսպանին : Միջազգային օրէնքով , իրական ճանաչումը կը սկսի դեսպաններու փոխանակութեան օրէն : Ուրեմն Անգլիա եւ Ֆրանսա պիտի աճապարեն դեսպաններն ալ նշանակել :*

**** Զօր. Ֆրանքօ յարձակողական ծրագիր մը պատրաստած է Մատրիտի դէմ, 900 սաւառնակներով եւ 100,000 զինուորներով, որոնց մէջ կան չորս իտալական զօրաբաժիններ :*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—•—

Ինձի պէս ըրէք :

Ամէն անգամ որ բաղաքական տագնապ ծագի եւ պատերազմի վախ կեղծայ, բացէ թերթ մը եւ կարդացէք ոչ թէ բաղաքական լուրերը, այլ միայն Փրոֆ. Նէմպիւսին արկածները , կիներու նորաձեւութեանց յատուկ յօդուածները կամ գիտական նորութիւնները :

1.— Ես շատ կը սիրեմ Փրոֆ. Նէմպիւսը,— արդէն այնքան ժողովրդականացած է, որ իր արկածները լոյս կը տեսնեն միաժամանակ Փարիզի եւ Մարսէյլի թերթերուն, նոյնիսկ Պոլսոյ թերթերուն մէջ : Իր նայուածքը, որ յաճախ կէտ մըն է, ի՞նչպէս կ'արտայայտէ զարմանքը, միամտութիւնը, յաղթանակը, ուրախութիւնը : «Ժուռնալ»ը որ բանամ, նախ Նէմպիւսը կը փնտռեմ : Բայց երէկ, — իսօսը մէջերնիս, — մեր «վարչապետ»ը յաղթեց Փրոֆ. Նէմպիւսին : Առաւօտուն կ'ածիլուիմ, երեկոյեան կ'երթամ սափրիչ ընկեր Աշճեանին եւ մազերս ալ կտրել կուտամ, կ'ըսէ եւ բաածին պէս ալ կ'ընէ : Միայն թէ երեկոյեան, երբ կ'երթայ նստիլ ընկ. Աշճեանի աթոռին վրայ, մեր ընկերը . . անգամ մը եւս կ'ածիլէ զինք : Ինչ ւ'երջ անկիւնի սրճարանին մէջ եկաւ մեզ գտնել «վարչապետ»ը վարչապետական ժպիտով,— մազերը կտրուած չէին : Այնճան խնդացինք, որ մոռացանք պատերազմ եւ բաղաքականութիւն : Եթէ բոլոր երկիրներու վարչապետներն ալ մեր վարչապետին պէս ըլլային, ի՛նչ երջանկութիւն մարդկութեան համար :

2.— Ես շատ կը սիրեմ կարդալ նաեւ կիներու նորաձեւութեանց էջը, սանկ··· զարգանալու համար : Վերջերս վայելչագիտութեան մասնաւ գետները կը գրեն թէ օրուան նորաձեւութեան առանցքը ··· սրունքն է : Եւ կ'աշխատին շրջագգեստին գոյնը եւ ձեւը պատշաճեցնել սրունքին գեղեցկագիտական փրկանթասիոնին : Գեղեցիկ սրունքը, կ'ըսէ մասնագէտ մը, այն չէ որ իլիկի ձեւ ունի, այլ այն որ կայծակի մը պէս կ'իջնէ շրջագգեստին կազմած ամպէն վար, նիզակաձեւ : Ցետոյ պայման է որ ոդորկ ըլլայ, — ատոր համար, երբ մորթը, մսած մորթի պէս, ոդորկ չէ, լաւ է թեփի լոգանք առնել և նախ չեչաարով, յետոյ ալէոլով շփել : Այս ընթերցումներէն կ'իմանամ, որ մասնաւոր օծանելիքներ կան, գիշերը բրսելու եւ պարահանդէս երթալու համար առանց··· գուլպայի : Այս ամէնը կարդալէ վերջ, կը խորհիմ թէ ինչո՞ւ կիները այսքան շատ խնամք ցոյց կուտան իրենց ոտքերուն : Արդեօք ··· սատերա՞զմ պիտի յայտարարեն եւ այս մարձուած սրունքները պիտի գարնեն խեղճ այրերուն թմրուկին :

3.— Շատ աւելի հետաքրքրական եմ, սակայն, գիտական նորութիւն ընդրել : Գիտէ՞ք թէ ի՛նչ ձիւն եկած է սունկին գլխուն : Վերջապէս դիմակը վար առին այս անպիտանին : Մինչեւ հիմա, գրականութեան մէջ, սունկը կը խորհրդանշէր ամօթխածութիւնը, — չէ՞ որ գլխարկին տակ գաղտնի կը պահէ իր սիրուղտուիը : Կը խորհրդանշէր նաեւ բազմածին ընտանիքները,— չէ՞ որ սունկը, անմրեւէն վերջ, մէկ գիշերուան մէջ դաշտ մը կը լեցնէ ամբողջ : Վերջապէս կ'ըսէին թէ սունկը աւելի համեստ է քան մանիշակը, աւելի համբերող քան ուղնը, որովհետեւ առտուան ցօղին թաց-ցեւթեամբ իսկ կը գոհանայ եւ կը սնանի օդով : Ո՛չ, կ'ըսեն սնկաբաններն հիմա, սունկը որդնակեր է, եւ ի՛նչպէս : Խելօքիկ մը կը սպասէ որ որդ մը բարձրանայ վրան, «մատնի»էն վեր ելլելէն վերջ՝ որդը այլեւս չի կրնար վար իջնել, ոչ ալ բարձրանալ վեր : Ու կը մնայ սունկին ծոցին մէջ ուր կը մարսուի շուտով : Վա՛յ ենիչաւոր, կեղծաւոր եւ խորամանկ սունկ ···

Այս ամէն նորութիւնները տալով՝ յաջողեցա՞յ մոռցնել օրուան վախերը եւ հնհնուրը : Եթէ չյաջողեցայ, ձեր գլխուն ճարը նայեցէք : Իմ ներողութիւններս չեն բաւեր, ձե՞րն ալ կը բարդէէ վրաս :

ԱՐԱՋ

ՀԱՅ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԱՌԹԻՒ

— ∞ —

Հ. Հ. Գաղթ. Օֆիսէն կը տեղեկանանք թէ աշխատանքի նախարարութեան ընդհ. քննիչը, Պ. Շայէ, իրաւասու իշխանութեանց «ամէնաբարեացակամ ուշադրութեան» յանձնած է» արհեստաւորներու վերաբերեալ կարգ մը պարագաներ, որոնք իրեն հաղորդուած էին :

Այս առթիւ Օֆիսը կը խնդրէ մեզմէ կրկին յիշեցնել թէ պատրաստ է ընդունելու պատճառաբանուած դիմումներ, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութեան յանձնելու համար զանոնք : Հարկ է աճապարել, որպէսզի կարելի ըլլայ ամբողջական թղթածրարներ կազմել, եւ բոլորը միասին ներկայացնել :

Յետոյ, անհրաժեշտ է ձիշդ գրել ամէն մանրամասնութիւն, չմոռնալ անուն, մականուն, հասցէ եւ ուրիշ կարեւոր պարագաներ, մանաւանդ գինուորական կացութիւնը (զինուոր եղա՞ծ է եւն.) : Պատահած է որ Փարիզէն կամ գաւառէն նամակներ գրուին առանց հասցէի, կամ պակասաւոր տեղեկութիւններով : Ծախքերու համար պէտք է ղրկել 25 ֆրանք :

Ցանձնարարութիւն մըն ալ մեր կողմէ · — Բարի եղէք թերթէն կտրել եւ պահել երբ ձեզի վերաբերեալ օրէնք մը, տեղեկութիւն մը, հրահանգ մը կը կարդաք : Ցաճախ մեզի հարցումներ կ'ուղղուին այնպիսի խնդիրներու մասին որոնց պատասխանը օրը օրին տրուած է «Ցառաջ»ով : Եւ կան ալ որ մեզի կը հարցնեն Օֆիսին հասցէն (71, Ave. Kléber, Paris, 16) :

Երուսաղէմի Պատր. Տեղապահը

Երուսաղէմէն հասած հեռագրէ մը կը տեղեկանանք թէ միաձայնութեամբ պատր. տեղապահ ընտրուած է Մեսրոպ արք. Նշանեան, վանքին ամէնէն հեղինակաւոր դէմքը :

Անգլեւգերման յարաբերութիւնները

— ∞ —

Գերմանիոյ քաղաքական շրջանակներու մէջ զժգոհութիւն կը տիրէ վարչապետ Չեմպըրլէնի եւ արտաքին նախարար Հըլիֆաքսի խօսած ճառերուն պատճառով : Պերլինի թերթերը կը գրեն թէ այդ ճառերը անգլեւգերման յարաբերութիւնները պաղեցնելու կը ծառայեն եւ թէ «Մինիխէն ի վեր այդ յարաբերութիւնները խիստ սառն են» : Գերման մամուլը կը գանգատի, թէ ժողովրդավար պետութիւնները Մինիխի խորհրդաժողովը յաջողցուցին պարզապէս ժամանակ չահելու յետին նպատակով : Գերմանացիները խօսքէն կը մեղադրեն նաեւ նախագահ Րուզվելթը, որ «խաղաղութիւն՝ զինու զօրութեամբ» նշանաբանը ստեղծեց, որուն կը հետեւին Անգլիա ու Ֆրանսա :

Գերման հրապարակագիր մը կը գրէ — « Անգլիոյ ժողովուրդը խաղա –

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՂԶԻ ՄԱՀԱՑՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ՄԵԿ ԴԱՐԱՍԱՐԻ)

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

«Ես ինչ ասեմ, ինչ անեմ, որ ինձ հավատաք, որ ես ոչ մի մեղք չունեմ իմ հոգու վրա, որ ես ոչ մի հանցանք չունեմ իմ խղճի առաջ, որ ես ոչ մի հանցագործություն չունեմ իմ ձեռքերի վրա, որ ես ոչ մի հանցավոր միտք չունեմ իմ գլխում, որ ես ոչ մի հանցավոր զգացմունք չունեմ իմ սրտում, որ ես ոչ մի հանցավոր ցանկություն չունեմ իմ հոգում, որ ես ոչ մի հանցավոր ձգտում չունեմ իմ մարմնում, որ ես ոչ մի հանցավոր ակնկալություն չունեմ իմ ապագայում, որ ես ոչ մի հանցավոր հույս չունեմ իմ ներկայում, որ ես ոչ մի հանցավոր հիշողություն չունեմ իմ անցյալում, որ ես ոչ մի հանցավոր երազ չունեմ իմ քնի մեջ, որ ես ոչ մի հանցավոր ցանկություն չունեմ իմ արթնության մեջ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔԻ ՍՏԱՑՈՂԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Պերա, Ս. Խաչ փողոց, թիւ 1

Հեռաձայն՝ Պերա 1284

Հեռագրական հասցէ՝ Հայկական Հոսանք

Ստացողական հաշիւ՝ Հայկական Հոսանք

Ստացողական հաշիւ՝ Հայկական Հոսանք

Ստացողական հաշիւ

14 ՄԱՅԻՍ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐՆ ՎԵՐՋ **Mutualité**Ի ՄԵԾ ՍՐԱՀԸ ?

զութիւն կ'ուզէ, բայց կը վախնայ պատերազմէն, քանի որ պետական գեկավարները այդ մասին կը խօսին միշտ: Միլիոնաւոր Անգլիացիներ այսօր կը վարանին ո եւ է գնում կատարել, որովհետեւ կը վախնան եւ կը մտածեն թէ վարանին ո եւ է գնում կատարել, որովհետեւ կը վախնան եւ կը մտածեն թէ «ով գիտէ ինչ կը պատահի Մարտին»: Ահա է կառավարութեան կատարած քարոզութեան հետեւանքը :

Գերման մամուլը կը քննադատէ նաեւ վարչապետ Տալատիէն, Փարիզի ամերիկեան ակումբին մէջ խօսած ճառին համար :

Թ. Միութիւնը մեծ տարմիղ մը պիտի ունենայ

— oo —

«Փռաւտա»յի մէջ նաւային նոր գործակալ Պ. Ֆրինովսքի գրած է յօդուած մը, որով կը յայտնէ թէ Թ. Միութիւնը չուտով պիտի ունենայ այնպիսի ուժեղ նաւատորմիղ մը, որ պիտի կրնայ յարձակիլ ու իր բոյնին մէջ խորտակել որ եւ է թշնամի տորմիղ:

«Խորհրդային նաւաշինարանները վերջին քանի մը տարիներուն չինած են բազմաթիւ մարտանաւեր, որոնք ոչ միայն սքանչելի կերպով զրահաւորուած են, այլ շատ մը տեսակէտներէ գերազանց են ցարական նաւատորմիղէն »:

Խորհրդային գործակալը կը յայտնէ նաեւ թէ երբորդ հնգամեայ ծրագրին վերջաւորութեան — 1942ին — Ռուսիա պիտի ունենայ ուժեղ, հզօր նաւատորմիղ եւ ծովային կատարեալ օդանաւորդութիւն :

Մոսկուայի վինուորական օրկանը, «Կարմիր Աստղ» կը գրէ.— « Հակախորհրդային խմբակը կը փառաբանէ իր ուժը, բայց խորհրդային մեծ ժողովուրդը եւ կարմիր բանակը վստահ են իրենց զօրութեան վրայ : Ցարական յարձակողական ուժերը կը պատրաստուին մեծ գրոհի մը, բայց Թ. Միութիւնը պատրաստ է դիմագրաւելու այդ գրոհը »:

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. փետրուար 24ին պաշտօնապէս ստորագրեց հակաբոլշեւիկեան դաշինքը, միեւնոյն ատեն լուծելով ազգային — ընկերվարական (հիթլէրական) կուսակցութիւնը , որուն գլխաւոր վարիչն է հայազգի Սալաշի, երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուած: Այս առթիւ խիստ խուզարկութիւններ կատարուեցան եւ առաջին օրը ձերբակալուեցան 200 հոգի: Կառավարութիւնը այս անօրինութեամբ կ'ուզէ ապացուցանել Հունգարիոյ անկախութիւնը՝ ներքին գործերու մէջ: Լուծման անմիջական պատճառն է փետրուար 3ի դէպքը, երբ երկու ռումբեր պայթեցան Փէշթայի սինակոկին առջեւ, վիրաւորելով 14 Հրեաներ: Հիթլէրական կուսակցութիւնը առաջին անգամ լուծուեցաւ 1937ին, երբ անյայտ ձեռնարկ մը կատարեց Սալաշիի հրամանատարութեամբ: Ցետոյ վերածուեցաւ քաղաքական կուսակցութեան եւ միշտ կը հետապնդուէր :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Դեմ բուռն ցոյցեր կատարուեցան Վարշաւայի մէջ, նախաձեռնութեամբ ուսանողներու: Ամենամեծ հակագերման ցոյցն էր այս, 1936էն ի վեր: Ուսանողները գերմանական դեսպանատան առջեւ խռնուելով կ'աղաղակէին.— «Անկէ՛ Հիթլէր», «անկէ գերմանական գերակայութիւնը եւրոպայի վրայ» եւն.: Ցոյցը տեւեց քանի մը ժամ, քաղաքին զանազան մասերուն մէջ միաժամանակ: Լեհաստանի արտաքին նախարարին դէմ ալ ցոյցեր կատարուեցան, իր գերմանասէր քաղաքականութեան համար, իսկ 500 ուսանողներ մարաջախտ Սմիկլի – Ռիցի բնակարանին առջեւ երթալով աղաղակեցին, — « Մարաջախտ, Տանցիկ առաջնորդէ մեզ»: — « Միայն պարզամիտները կրնան հաւատալ Գերմանիոյ բարեկամութեան»:— « Լեհաստանի երիտասարդութիւնը պատրաստ է համապատասխան հարուածը կարմիր բանակը վստահ են իրենց զօրութեան վրայ : Ցարական յարձակողական ուժերը կը պատրաստուին մեծ գրոհի մը, բայց Թ. Միութիւնը պատրաստ է դիմագրաւելու այդ գրոհը »:

»»» · «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. փետրուար 24ին պաշտօնապէս ստորագրեց հակաբոլշեւիկեան դաշինքը, միեւնոյն ատեն լուծելով ազգային – ընկերվարական (հիթլէրական) կուսակցութիւնը , որուն գլխաւոր վարիչն է հայազգի Սալաշի, երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուած: Այս առթիւ խիստ խուզարկութիւններ կատարուեցան եւ առաջին օրը ձերբակալուեցան 200 հոգի: Կառավարութիւնը այս անօրինութեամբ կ'ուզէ ապացուցանել Հունգարիոյ անկախութիւնը՝ ներքին գործերու մէջ: Լուծման անմիջական պատճառն է փետրուար 3ի դէպքը, երբ երկու ռումբեր պայթեցան Փէշթայի սինակոկին առջեւ, վիրաւորելով 14 Հրեաներ: Հիթլէրական կուսակցութիւնը առաջին անգամ լուծուեցաւ 1937ին, երբ անյայտ ձեռնարկ մը կատարեց Սալաշիի հրամանատարութեամբ: Ցետոյ վերածուեցաւ քաղաքական կուսակցութեան եւ միշտ կը հետապնդուէր :

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Դեմ բուռն ցոյցեր կատարուեցան Վարշաւայի մէջ, նախաձեռնութեամբ ուսանողներու: Ամենամեծ հակագերման ցոյցն էր այս, 1936էն ի վեր: Ուսանողները գերմանական դեսպանատան առջեւ խռնուելով կ'աղաղակէին.— «Անկէ՛ Հիթլէր», «անկէ գերմանական գերակայութիւնը եւրոպայի վրայ» եւն.: Ցոյցը տեւեց քանի մը ժամ, քաղաքին զանազան մասերուն մէջ միաժամանակ: Լեհաստանի արտաքին նախարարին դէմ ալ ցոյցեր կատարուեցան, իր գերմանասէր քաղաքականութեան համար, իսկ 500 ուսանողներ մարաջախտ Սմիկլի – Ռիցի բնակարանին առջեւ երթալով աղաղակեցին, — « Մարաջախտ, Տանցիկ առաջնորդէ մեզ»: — « Միայն պարզամիտները կրնան հաւատալ Գերմանիոյ բարեկամութեան»:— « Լեհաստանի երիտասարդութիւնը պատրաստ է համապատասխան հարուածը

Հ. Ց. Դ. Սէնթ–Մարկրիթի (Մարսէյլ) «Համազգայի» խումբի կազմակերպած վիճակախաղէն չհած են հետեւեալ թիւերը.— 197՝ ազգային պարզեւախաղի մէկ տանտերոջ տոմսակ: 143՝ մէկ չիչ օ տը քոլոն : 225՝ մէկ զոյգ դուլպայ: 132՝ մէկ չիչ շամփանեայ, 181՝ մէկ փողկապ : 174՝ այր մարդու շապիկ մը: 376՝ մէկ չիչ Շիրակ օդի: Մտանալու համար դիմել, Camp Ripert, St. Marguerite, ընկ. Ոսկան Ծերուկեանին:

ՀԱՅ ԵՐԻՏ. ԱԿՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

4 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ, ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 5ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Hôtel Napoléon BonaparteԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, *38 Ave. de Friedland (Etoile)*

Գեղարուեստական բաժնին իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (ԵՐԳ), **Yvone Galli, Radio Cité**Էն,
Mlle. Adelita Romano, élève de Mme. Moreno de l'Opéra de Barcelone
ՀՈՊԱՆԻՍԿԱՆ ՊԱՐ, Պ. ՄԵԼՏԻԵԱՆ (ԵՐԳ), ՕՐ. ՔԷՏԻՃԵԱՆ (ԴԱՍԱԿԱՆ ՊԱՐ).:

Առաջնակարգ ճաշ. հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ. *ՄՈՒՏՔ՝* **12ՖՐԱՆԿ**

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18» ԵՒ «ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ» ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՒԻԼԻ Հ. Ց. Դ. «ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
Բաղաֆապետարանի ետր սրահին մէջ, Rue des Ecoles, Շավիլ
26 *փետր.*, *կիրակի ժամը 4էն մինչեւ կէս գիշեր*
ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՀՐԱՉ ՀԱՆԴԱԼԵԱՆ
ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿ. Վ. ԻՇԽԱՆԵԱՆ
Մուտք՝ կիներու 4, այրերու 5 ֆր.:
Փոն տը Սէվռէն առնել **1** բիւ օթոպիւսը եւ իջնել **Puits sans Vin**, Շավիլ:

«ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՕՐ»Ը
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Ֆ. Հ. ԿԱՊՈՑՑ ԽԱԶԻ ԱՆԿԷՆԻ Մ.ՃԻՒՂԷՆ ԿՈՂՄԷ
26 *Փետրուար, կիրակի, ժամը 3ին,*
Ընկէն, **Cascade du Lac***ի սրահին մէջ. լճին դէմը.*
Տեղի պիտի ունենայ՝ սիրուն պատկեր մը, զուարճալի մը, երգեր եւ պատասխանութիւններ. *Մեծերու համար մուտք 3 ֆր.:*

ԱՊՐԻԼ 11Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Ց. Դ. «Ս. ՄԻՆԱՍԵԱՆ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ
ԱՊՐԻԼ 22ԻՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ
ՂԱՐԱՔԱՂ–ՋԱՆԳԷԶՈՒՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՍԻՈՒԹԵԱՆ
ԱԿԱՆԱՒՈՐ ԹԱՏԵՐԱԳԻՐ **ԼԵՒՈՆ ՇԸՆԹԻ**
ՄՆՆԴԵԱՆ ՀՕԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ
16 *Ապրիլ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին*
Mutualité*ի մեծ սրահին մէջ, 24 Rue St. Victor, Paris (5)*
կը ներկայացնի իր գլուխ գործոցը՝
«ՕՇԻՆ ՊԱՅԼ»
Պատմական տրամ կիլոկիոյ 14րդ դարու շրջանէն
Յատկապէս հրաւիրուած են՝
ՕՇԻՆ ՊԱՅԼ*ի* ԴԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ՝
ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ԴԵՐԱՍԱՆԱՊԵՏ
Պ. ՈՍՊՕ ՇԱՀԽՈՒԹՈՒՆԻ
ՌՈՒԹԱՑԻ ԴԵՐԻՆ ՀԱՄԱՐ՝
ՏՂՆԱՆԴԱՒՈՐ ԴԵՐԱՍԱՆՈՒՀԻ
ՏԻԿԻՆ ԷԼԻԶ ԳՈՎԱՆ ՊԻՆՆԷՄԻԷՃԵԱՆ
Մասնակցութեամբ փարիզահայ բոլոր դերասաններու, մօտ 35 հոգի:
Բեմադրութեամբ եւ դեկավարութեամբ
ՏԻԿԻՆ ԱՆՆԱ ԲՈՒԴՈՒՂԵԱՆԻ
Տոմսերը կը ծախուին.— «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը, **17 Rue Damesme (13)**, *«ԱՊԱԳԱՑ»ի խմբագրատունը,* **4 Rue Saulnier (9)**, *Պ. ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԻԷԼԻ գրավաճառատունը,* **5 Rue Mons. le Prince(6)**, *«ՇԻՐԱԿ» նպարավաճառատունը,* **26 Rue de Trévise (9)**:

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Փարիզահայ «ՔՆԱՐ» երկսեռ երգչախումբի
26 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԷՆ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ
Aéro-Club de FranceԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
6 Rue Galilée, Metro: Boissière
ԱՐԺԱՆԹԻՆԵԱՆ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Տեղի պիտի ունենայ «ԹԱՆԿՕ»ի մրցում Ա. եւ Բ. հանդիսատեղները կը չահին 125 ֆրանքոց էնտէֆրիզապլը նուիրուած մասնագէտ ՍԱՓՐԻԶ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆի կողմէ :
ՃՈԽ ՊԻՒՖԷ ՄՈՒՏՔ 12 ՖՐԱՆՔ
Ժամադրուեցէք ԱԷՐՕ ՔԼԻՒՊ փետրուար 26ին :

ԿՈՒԶՈՒՆ քօսթիւմ թատերի համար վարժ կարողներ: Դիմել «Paris-Moderne, 51 Rue du Caire, *Մէթրօ* Sentier *եւ* Reaumur Sebastopol:

ԿՈՒԶՈՒՆ, վարժ գործաւորուհիներ քօսաժի, բօլի: Կարուած գործ: Տեւական աշխատանք: Դիմել 23 Rue Lavoisier à Cachan. Métro: Bagneux :

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԻ
18 *տարեկան հայ աղջիկ մը (տաքթիլօ–ֆաքթիւրիէր) որ ունի նաեւ գրամեքենայ: Դիմել՝* Kebelian, 4 Rue des Paquerettes, Alfortville, Seine:

Հ. ՋԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՎԻՐԱՒՈՐՈՑԾ · ԱՏԱՄՆԱՒՈՐՈՑԾ
14 Rue Dunkerque (ՄԷԹՐՕ ԿԱՌ ՏԻ ՆՈՌ)
Tél. Trudaine 42–69
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 14—20:
Հաւատացեալները ժամագրութեամբ:

ՏՈՒՔԹ. ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Կ'ընդունի, ամէն օր ժամը 14—17 եւ ժամադրութեամբ
230 Avenue du Maine, Paris (14), Métro: Alésia · Tél. Suffren 01—64
Autobus 8—28—AE—CB—123

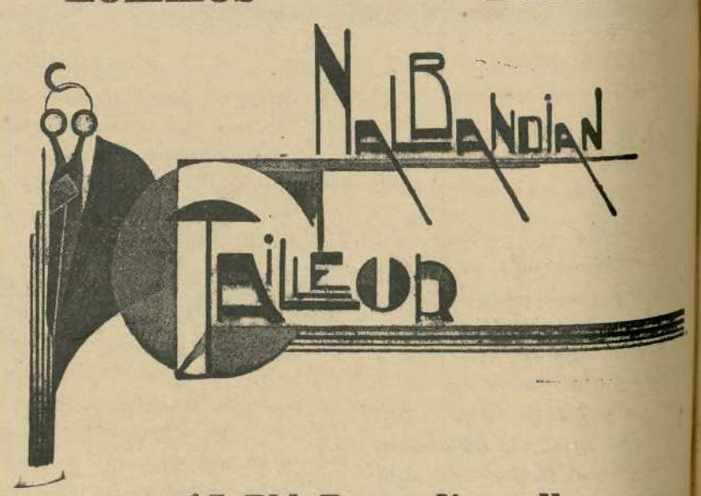
ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻԻՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ
ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Գրասենեակը փոխադրուած է
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)
Tél. Tru: 29 - 39
(Մէթրօ Cadet, *Մգուտա Մօնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը*)
Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

"ՇԻՐԱԿ"
Արեւելքի միակ իսկական օղին է: Անգուգական, անմրցելի, ախորժարեր, պատրաստուած զուտ չամիչի քաղցր ակարդ զբաղացուցիչ ախորժներ, պատրաստուած զուտ չամիչի Թոռ: Հայ ազնուական սեղանին զարդ:

Maison DARON
Entreprise Générale de Bâtiments
PLOMBERIE - COUVERTURE
Eau, Gaz, appareils sanitaires, lavabo et tout à l'égout
TATOULIAN ARAKEL
Կը ստանձնէ նաեւ չինքերու նորոգութիւնը եւ չինութիւնը :
ԿԸ ՀԱՑՈՒՑԱԲԵՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՆՈՒԻԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ :
Դիմել իր արհեստանոցը 32Rue Menilmontant, Paris (20)

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԸՐ
Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ
61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)
Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ :

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle
Métro Bonne Nouvelle: Tél. Gut. 93.70

ՐԱՖՖԻ
Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէնութիւնը, զոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեկոյ ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, դեկավարութեամբ
ՏԱՆՕՔ **ԹՈՌԻՍՏ ՍԻՒԴԻՐԻ**
եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու:
Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette**

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցական Տիկնանց Ընկերութիւնը, Զայեան, Պարտիզպանեան , եւ Սթէֆըն ընտանիքները կը փութան իրենց չնորհակալութիւնները յայտնել Հ. Բ. Ը. Միութեան, եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան, Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութեան, Ֆ. Կապոյտ Խաչի եւ ամէն անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով եւ նամակով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ Օր. ԹԱԳՈՒՀԻ ՊԱԼԹԱՋԱՐԵԱՆի մահուան առթիւ:

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱՒՈՐՆԴԷՍ

Կազմակերպուած միասնաբար *Փարիզի Հայուհեաց* եւ *Հայ Երիտասարդաց* միութիւններուն կողմէ:
25 Փետրուար Շաբաթ , ժամը 10էն մինչեւ լոյս
Hôtel NapoléonԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
38 Ave. Friedland, Métro Etoile
Տարազի մրցումներ, ընտիր օրէքսթր, ճոխ պիւֆէ:
Մուտք 20 եւ 15 ֆրանք **Tenue de Soirée**

ԱՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Զէնկիլէրի Հայր. Մխ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները 26 փետր. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Հայ ակումբին մէջ: Օրակարգ՝ հաշուետուու – Քիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն:

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :-: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : SCH. MISSAKIAN
Rédaction et Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Téléphone : GOBelins 15 - 70
Chèque Postal Paris 1678 - 63
(ԵՐԹԵՒԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ Գաղութներ	150 ֆրանք	75 ֆրանք	40ֆր.
Ամերիկա եւ Իտալիա	265 ֆրանք	140 ֆրանք	
Ուրիշ երկիրներ	215 ֆրանք	110 ֆրանք	

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MARDI
28 Février
1939

15e Année No. 3976 — ՅԻ ՏԱՐԻ

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԷԿ ՁԳՆԱԺԱՄԷՆ ՄԻԻՍԸ

— oo —

Տարակոյս չկայ թէ Սպանիոյ ազգայնական կառավարութեան ճանաչումը Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմէ՝ պիտի օդնէ կարճ կապելու քաղաքացիական պատերազմը, որ կը շարունակուի 31 ամիսէ ի վեր։

Ճիշդ է որ նորէն ըղձյղներ կը շրջին դերազոյն դիմադրութեան մը համար։ Բայց այլեւս անյոյս է այդ հեռանկարը։ Շատ – չատ, Մատրիտի հանրապետական իշխանութիւնը կրնայ փորձ մը կատարել, սուղ ծախելու համար իր անձնատուութիւնը։ Ուրիշ խօսքով, աւելի աժան ազատելու համար։

Իրականին մէջ, լիազօր կառավարութիւն մը չկայ Մատրիտի մէջ, քանի որ հանրապետութեան նախագահը Ֆրանսա կը գտնուի Մորէրզարանի նախագահին հետ, եւ արտաքին նախարարն ալ — ամէնէն անհաշտը — չէ վերադարձած Սպանիա, հակառակ իր հաւաստիքներուն։ Հանրապետութեան նախագահը չարաթ օր հեռացաւ Փարիզի սպանիական դեսպանատունէն, եւ իր հրաժարումն ալ չի կրնար ուշանալ, փութացնելով հաշտութիւնը։

Այսպէս կամ այնպէս, եթէ ոչ օրերու, գէթ շաբաթներու խնդիր է քաղաքացիական պատերազմին վախճանը։

Ուրեմն, սխտիարար դէպք մըն է որ պիտի պատահի, աչխարհի խաղաղութեան համար։

Եւ սակայն, կը թուի թէ երկար պիտի չտեւէ այդ սխտիանքը։ Պետական վարիչները իրենք ալ շատ լաւատես չեն։ Նոյն ինքն Պ. Տալատիէ նոր տագնապ մը կը նախատեսէր երեսփ. ժողովին մէջ, յայտարարելով առանց վերապահութեան։

— « Ես համոզուած եմ թէ այս տարի, գալիք շաբաթներու, ամիսներու ընթացքին հարկադրուած ենք անցնիլ ահարկու հրաւառնդանիներէ։ Խաղաղութիւնը պէտք է պաշտպանուի մեծ աչալրջութեամբ »։

Արդարեւ, ոչ թէ փրփուր, այլ վառօդ կը տեղան Հռոմի եւ Պերլինի թերթերը, մանաւորապէս վերջին ամիսներու ընթացքին։

« Առանցք»ին համար անխուսափելի է պատերազմը, «եթէ դաշնակից չդրուի Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ պահանջներուն »։ ինչպէս կ'ազդարարէ Հռոմի արտաքին քաղաքականութեան օրգանը։

Անշուշտ ճարտասանական խաղերն ալ դեր ունին այսպիսի արտայայտութեանց մէջ։ Բայց կարելի չէ ժխտել երկու ախտանշանները,—

1.— Պայքարը պիտի սաստկանայ ժողովրդապետական եւ միահեծան իշխանութեանց միջեւ, երբ ձեռնարկուի Սպանիոյ պետական վերակազմութեան եւ սեղանի վրայ դրուի գերման եւ իտալացի զինուորներու հեռացման խնդիրը։

2.— Սպանիական պատերազմին դադարումէն անմիջապէս վերջը, Իտալիա պաշտօնապէս պիտի ներկայացնէ իր պահանջները՝ Ֆրանսային, հաւանաբար Գերմանիան ալ՝ իր գաղթային պահանջները, որոնք շատ աւելի լայն են քան կ'ենթադրուի։

« Առանցք»ը քալլերուած՝ Միւնիխի յաղթանակէն, պիտի փորձէ արժեցնել իր պահանջները։ Իսկ Փարիզ եւ Լոնտոն վճռած են տեղի չտալ այս անգամ, ի հարկին դիմադրելով զինու զօրութեամբ, եթէ յարձակում կատարուի։

Ամէն պարագայի մէջ, մոայլ է հեռանկարը։ Տաղնապ մը պիտի փակուի, դուռ բանալու համար ուրիշ, թերեւս աւելի ծանր տագնապի մը, որուն խորութիւնը դժուար է նախատեսել։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԼԻՒԵԱԼ ԳՈՅՔ

— • —

Բարեգործականը հետեւեալ ազդը հրատարակած է .—

— « Շուրջ 1½ տարի առաջ, երեւանէն եղած ապսպրանքի մը համաձայն, Միւնիխեանս կողմէ Պերլինի մէջ գնուած է (մասնաւորապէս հաւելուածով) 6 — 48 փունթօ տաս ձուլող առաջնակարգ մեքենայ մը (Kuco 3), որ ունի նաեւ ելեկտրական մոթէօր մը։

Կարելի եղած չըլլալով Հայաստան փոխադրել, արդիական բոլոր կատարելագործութիւններով օժտուած սոյն մեքենան ծախու է այժմ 625 անգլ. ոսկիի, համպուրգ յանձնելի »։

Կը կարծեմ թէ շարունակելի է այս շարքը։ Ճիշդ մեր «Կը փնտռուի»ներէն բան պէս։ Թէեւ ոչ նոյնիսկ եղերական։

Ո՞վ կ'ըսէ թէ Հայաստանի համար գնուած առաջին մեքենան է որ կը մնայ այսպէս անտէր։

Հարցուցէք Հայրենակցական կամ վերաշինաց Միութիւններուն եւ ին չի՞ր պիտի պատմեն ձեզի, եթէ ծուռ ճասին, բայց շիտակ խօսին։

Երեւան հասարակ բարեւագիր մը անգամ չի դրկեր Արտասահման, երկու տարիէ ի վեր։ Ո՞ւր կը մնայ որ աւէր դառնայ Հայաստանի համար գնուած մեքենաներու եւ ուրիշ առարկաներու, կամ գանձէ գանգան գումարներ։

Մեր օգնութեան պէտք չունի՞ , — ինչպէս կ'ըսեն արտասահմանի գոյն գոյն թութակները։

Հասարակ ապուշներ միայն կրնան հաւատալ այդպիսի *մասալներու*։

Արշակ Զօպանեան անգամ ըմբոստացաւ այդ ցնդաբանութեան դէմ։

— Ձեր խունկն ու մմրմը, ձեր դրամ եւ մեքենան ալ ձեզի, մեր գործերուն մի խառնուիք ...

Այս է երեւանի «վարչագիծը», աւելի քան երկու տարիէ ի վեր։

Ուրեմն, մեզի կը մնայ տարրական պարտականութիւն մը, ինչպէս յառաջ յիշեցուցած է «Յառաջ»։

—Ապահովութեան տակ առնել Հայաստանի սահմանուած եւ Արտասահման մնացած բոլոր հարստութիւնները,— դրամ, գոյք, մեքենայ թէ գլուխ։ Թոյլ չտալ որ անոնք մսխուին, ծախուին կամ կորսուին, իբրեւ լքեալ գոյք։

Այս պարտականութիւնը կ'ինյնայ մասնաւորապէս անոնց վրայ որ «Հայաստանի բարեկամութիւնը » մեծաշուորիի վերածելով, դրամ կամ գոյք հաւաքեցին։ (Հօկ, Վերաշինաց եւն.)։

Իրենց թանկագին առիթ, ապացուցանելու իրենց հաւատարմութիւնը։

Ներկայացուցէք հաշիւները, հրապարակաւ, եւ յանձնեցէք դրամատուն մը, ցնոր տնօրինութիւն։

Որ եւ է զանցառութիւն՝ հաւասար է գեղումի եւ գողութեան։

Երբ «շէֆ»երը կը բնաւնան, շարֆերուն պարտականութիւն է արթընցնել զանոնք, «լքեալ գոյքերը» աւարի չտրուած։

Եթէ արդէն չեն տրուած, այստեղ եւ այլուր ...

Վ.Ա.Հէ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱՅ

— oo —

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՀԱՂՈՐԴԵՑԻՆ ՁԱՆԱՁՈՒՄԸ

— oo —

Նախագահ Ազաննա հետացաւ Փարիզեն

— oo —

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Ֆրանսական եւ անգլիական կառավարութիւնները երէկ, երկուշաբթի, պաշտօնապէս հաղորդեցին Զօր. Ֆրանքոյի կառավարութեան ճանաչումը։ Այս յայտարարութենէն առաջ, կիրակի օր Փարիզէն հեռացաւ եւ Սաւոյա դնաց հանրապետական Սպանիոյ նախագահը, Պ. Ազաննա, որ սպանիական դեսպանատունը կը մնար Պարսկլոնայի անկումէն ի վեր։ Պուրկոսի անգլ. ներկայացուցիչը, Սըր Րոպըրթ Հենսըն երկուշաբթի կէս օրէն վերջը Զօր. Ֆրանքոյի հաղորդեց ճանաչումը։ Իսկ վարչապետ Պ. Զէյմպըլէյն երեսփ. ժողովին մէջ ծանոյց կառավարութեան որոշումը։ Միեւնոյն ատեն Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդը նիստ գումարելով, լսեց վարչապետին եւ արտաքին նախարարին զեկուցումները, եւ որոշեց ճանաչումը։ Ֆրանսայի արտակարգ ներկայացուցիչը, Ծերակուտական Լէոն Պէրաթ, արդէն վերադարձած էր կիրակի օր, «խիստ գոհ», ինչպէս յայտարարեց առաջին առթիւ։ Կայարանին մէջ դիմաւորելու գացած էր նաեւ Փարիզի սպանիական նախկին դեսպանը։ Պ. Պէրաթ երկուշաբթի առաւօ այցելեց արտաքին նախարարին, յետոյ վարչապետին, ներկայացնելու համար իր զեկուցումը։

Սպանիոյ ազգայնական կառավարութիւնն ալ պաշտօնական զեկոյցով մը հաստատեց Պ. Լէոն Պէրաթի հետ կատարուած բանակցութեանց բարեյաջող ելքը։ Երկու երկիրներուն միջեւ կնքուած պայմանագրութիւնը առ այժմ դադրեցնի կը պահուի, բայց իրագեկներ կը հաւատան թէ Զօր. Ֆրանքօ ամէն հաւատաքը տուած է Սպանիոյ անկախութեան եւ հողային ամբողջութեան մասին։ Հաւաստած է նաեւ թէ ներողամտութեամբ պիտի վարուի հանրապետականներուն հետ, բացի քրէական յանցաւորներէն։

Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ չուտով պիտի վերջնայ քաղաքացիական պատերազմը, որ սկսաւ 31 ամիս առաջ, Զօր. Ֆրանքոյի դիմադրական ազգայնամարտիկներու մէջ կը հաւատան թէ վարչապետ Նէկրին ժողով գումարելով, հաւանած է դիմադարի առաջարկին, ինչպէս թելադրած էր անգլիական կառավարութիւնը։ Ուրիշ տեղեկութեան մը համաձայն, վարչապետը ոչ անձնատուր եղած է, ոչ ալ դիմադարի կընքած։ Ընդհակառակն, Մատրիտէն հասած վերջին լուրերու համաձայն, բոլշեւիկները եւ արհեստակցական միութիւնները յաջողած են համոզել կառավարութիւնը որ չարունակէ պատերազմը, որպէսզի կարելի ըլլայ որոշ երաշխաւորութիւններ առնել Զօր. Ֆրանքոյէն։ Նոյն աղբիւրին համաձայն, Զօր. Մխախա արձակուած է ազարապետութեան պաշտօնէն, իբրեւ կուսակից հաշտութեան, եւ իրեն յաջորդած է Զօր. Սիկիմունտօ Քաղատօ, որ մինչեւ ուրբաթ օր հրամանատարն էր կեդրոնական Սպանիոյ հանրապետական բանակին, դնդապետի աստիճանով։

**** Նախկին վարչապետ Ճլանէն ճառ մը խօսելով Մարսէյլի մէջ, ըերմապէս ողջունեց ճանաչման որոշումը, իբրեւ «սկզբնաւորութիւնը Եւրոպայի խաղաղեցման»։ Իր կարծիքով, խաղաղութիւնը պիտի ամրապնդուի 1939ի ընթացքին, եթէ աչխարհի դիւանագէտները նուիրուին առեւտրական դաշնադրիներու եւ միջազգային վարկերու ընդարձակման քաղաքականութեան մը, փոխանակ վարդապետական պայքարներով զբաղելու։*

**** Կիրակի օր քանի մը հազար ցուցարարներ հաւաքուեցան Լոնտոն, Թրաֆալկարի հրապարակին վրայ, բողոքելու համար զօր. Ֆրանքոյի ճանաչման դէմ։ Զօրս ընկերվարական առաջնախօսները չկրցան լռեցնել իրենց ճառերը, իբրեւ հետեւանք խափանարար ցոյցերու որ կը կատարուէին բոլշեւիկներու կողմէ։ Առանխաօսներէն մէկը զայրանալով յայտարարեց.*

— « Թող բոլոր ճշմարիտ ընկերվարականները հաստատեն թէ համամիտ կառավարութիւնը բացարձակապէս թշնամի է խօսքի ազատութեան»։

Ընկերվարական առաջնորդը, էթլի ըսաւ թէ հանրապետական Սպանիան չէ պարտուած։ «Ամօթ է հաստատել թէ Սպանիոյ հանրապետականները Ֆաշականներուն ծախուեցան բրիտանական կառավարութեան կողմէ։ Պ. Զէյմպըլէյն բոլորովին կ'արհամարհէ միջազգային օրէնքը»։ Ամէնէն վերջը բանաձեւ մը քուէարկուելով, անմիջապէս հաղորդուեցաւ վարչապետին։ Ցետոյ քանի մը հարիւր ցուցարարներ գացին վարչապետարան, բայց ոստիկանութիւնը արգիլեց։

Պաղեստինը արաբական պետութիւն

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ խանդավառ ցոյցեր կատարուեցան Հայֆայի, Եաֆայի եւ ուրիշ արաբական շրջաններու մէջ, իմացուած ըլլալով թէ բրիտ. կառավարութիւնը կ'ուզէ արաբական պետութեան մը վերածել Պաղեստինը։ Արաբական թերթերը կը գրեն թէ ազգայնական պահանջները ընդունուած են, չնորհիւ Իտլնը Սէուտի միջամտութեան։ Միւս կողմէ խոր զբաղմունք կը տիրէ հրէական շրջանակներու մէջ։ Հրեաներու ազգային կոմիտէն յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ արաբական պետութեան մը հաստատումը պիտի խախտէ Հրէական Տան հիմերը։ «Այս ծրագիրը պիտի ընդհարի Պաղեստինի հրեայ ժողովուրդին եւ ամբողջ հրեայ ժողովուրդին հաւաքական ընդդիմութեան »։

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ անգլիական ծրագիրը կը պարունակէ հետեւեալ տրամադրութիւնները.—

1.— Պիտի հաստատուի պաղեստինեան պետութիւն մը, երաշխաւորելով հրէական փոքրամասնութեան իրաւունքները, ուրիշ խօսքով, արաբական պետութիւն մը պիտի հաստատուի աստիճանաբար, թերեւս հինգ տարիէն։

2.— Ցառաջիկայ աչնան պիտի հրաւիրուի խորհրդաժողով մը, մասնակցութեամբ Արաբներու եւ Հրեաներու, յօրինելու համար ծրագրուած պետութիւնը արդիւնք։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՆՈՐ ԵՒ ԱՒԵԼԻ ԲՈՒՌՆ ՅՈՅՑԵՐ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

»»» · ««

«Անկցի Գերմանիա, կեցցէ Իտալիա»

— oo —

Շաբաթ եւ կիրակի նոր եւ աւելի բուռն ցոյցեր կատարուեցան Լեհաստանի համալսարանական քաղաքներուն եւ մասնաւորապէս Վարչաւայի մէջ։ Այս ցոյցերը նշանակալից են մանաւանդ անոր համար այս միջոցին Վարչաւա կը գտնուի Իտալիոյ արտաքին նախարարը, Կոմս Ձիանօ։

Կիրակի օր ժողով մը գումարուեցաւ Վարչաւայի համալսարանին մէջ, նախաձեռնութեամբ գնդ. Թոմաչեվսկիի, որ հրամանատարն է Համալսարանական լեգէոնին եւ հովանաւորութեամբ լեհական բանակին։ Ներկայ էին պատերազմական նախարարին փոխանորդը, ուրիշ զօրավարներ եւ բարձրաթիւ սպաներ։ Գնդապետը յայտարարեց թէ ժողովը պիտի յեռաձգուէր, վերջին դէպքերուն հետեւանքով, բայց պետրագիմներ դիմեցին վարչապետին եւ արգելքը վերցաւ։ Ցետոյ իր ճառն սկսաւ քաղաքութեան եւ զոհողութեան յորդոր կարդալով երիտասարդութեան։ « Այդ առաքինութիւնները անհրաժեշտ են մանաւանդ անոր համար որ մենք տալիք բան չունինք, այլ շատ բան ունինք առնելիք»։ Ուսանողները կ'աղաղակէին.

— « Կեցցէ՛ լեհական Տանցիկը, կեցցէ՛ լեհական արեւելեան Փրուսիան»։

Ցետոյ խօսելով Տանցիկի դէպքերուն վրայ, գնդապետը ազդարարեց .

— « Տանցիկը պալար մըն է Լեհաստանի մարմնին վրայ, պէտք է ճեղքել այդ պալարը։

— « Իսկ գնդ. Պէք (արտաքին նախարարը) անճարակ վիրաբոյժ մըն է», պոռացին ուսանողները։

Գնդապետը չարունակեց .

— « Գերմանացիները շուներու տեղ կը դնեն մեզ։ Մենք չենք կարմրիր ատոր համար, որովհետեւ կը յիշենք Փգիփոլը (շուներու բանակատեղին), ակնարկելով Հունոսֆէլտի ճակատամարտին, ուր Գերմանացիները Լեհերէն յաղթուեցան 1109ին։ Այս առթիւ լեհական աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ գերմանական դիակները յօշոտուեցան վայրի շուներու եւ գայլերու կողմէ։

Գնդապետը յետոյ ըսաւ թէ Գերմանները կ'ուզեն զէնքեր յարուցանել Վարչաւայի մէջ, կոմս Ձիանոյի այցելութեան պահուն, եւ յորդորեց որ ուսանողները ծուլակը չիյնան։ Այս վերջիններն ծափահարեցին Իտալացի նախարարը։ Ժողովէն վերջը ուսանողները դուրս եկան եւեւի դուռնէն, բայց դինուորներ եւ ոստիկաններ պաշարեցին զանոնք, թոյլ չտալով որ ցոյցեր կատարեն փողոցներուն մէջ։

**** Շարաթ օրուան ցոյցերուն առեն, ուսանողները ոստիկանական չղջեան խզելով, Յարդուփչուր ըրին գերմանական դեսպանատան կարգ մը պատուհանները եւ յետոյ դացին իտալական դեսպանատունը, աղաղակելով.*

— « Կեցցէ՛ Իտալիա, կեցցէ՛ Մուսոլինի։ Անկցի՛ Գերմանիա, անկցի՛ Հիթլէր ...

Անարգական կանչեր արձակուեցան նաեւ գնդ. Պէքի դէմ, որ գերմանասէր կը համարուի։ Իտալիոյ արտաքին նախարարը դիմաւորուած տեղն, ուսանողները կը չարունակէին ցոյցերը։ Միեւնոյն տեղն բանաձեւ մը քուէարկած էին, որով կը պահանջեն պոյքոթ հռչակել գերմանական բոլոր արտադրութեանց դէմ։ Նմանօրինակ ցոյցեր տեղի ունեցան նաեւ Քրաքովիայի եւ Վիլնայի մէջ։ Առաջին քաղաքին մէջ ցուցարարները կոխեցին գերման ուսանողներու տունը, խորտակելով կարասիները եւ խոշտանգելով ներկաները։ Վիլնայի մէջ քանի մը ժամ խափանեցին երթեւեկը, բուռն ճառեր խօսելով Գերմանիոյ եւ գնդ. Պէքի դէմ։

**** Քաղաքական շրջանակներու մէջ կ'ըսեն թէ կոմս Ձիանոյի այցելութեան գլխաւոր նպատակն է ստուգել թէ ինչ դիրք պիտի բռնէ Լեհաստան, իրրեւ Ֆրանսայի դինակից, եթէ Իտալիոյ միջերկրականեան պահանջները տագնապի մը յանգին։*

Թող գոնացնեն Իտալիան եւ Գերմանիան, եթէ ոչ..

— oo —

*Իտալիոյ արտաքին քաղաքականութեան օրգանը, «Ռէչցպոսպոլիթա եթնէչնա»լի », նորէն սպառնալից խմբագրական մը հրատարակած է իր վերջին թիւին մէջ։ Շաբաթաթերթը պարզապէս կ'ըսէ թէ պատուսխանատուն երեք ժողովրդապետական երկիրները պիտի ըլլան,— Անգլիա, Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները — եթէ համաշխարհային պատերազմ ծագի։ Այդ ազէտին խուսափելու համար, երեք պետութիւնները պէտք է գոհացնեն Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ պահանջները եւ ոչ թէ խափանեն զանոնք, իրրեւ սպառնալիք ցուցնելով իրենց յարաճուն սպառազինութիւնները։ Այս է յօդուածին բովանդակութիւնը։ «Տրամաբանական էր որ Գերմանիա եւ Իտալիա օգտուէին Միւնիխի մէջ ցոյց արուած ոգիէն, յառաջ մղելու համար իրենց գաղթային պահանջները, իրրեւ միջոց մը վերահաստատելու հաւասարակշռութիւնը եւ տեւական խաղաղութեան շրջան մը բանալու համար։ Իրրեւ պատասխան այս տարրական մարդկութեան, Ֆրանսա եւ Մեծն Բրիտանիա պարզապէս արագացուցին իրենց վերազինման ընթացքը եւ Մ. Նահանգներուն աջակցութիւնը ապահովեցին։ Անոնք փորձեցին տկարացնել Միահեծան իշխանութեանց ճակատը, խափանելով Զօր. Ֆրանքոյի յաղթանակը եւ զրաւելով բոլոր սրագրելի նախանիւթերը՝ փութացնելու համար իրենց ռազմաչունչ պատրաստութիւնները։ Եթէ Ֆրանսական, անգլիական եւ ամերիկեան ժողովրդապետութիւնները իսկապէս կ'ուզեն պատերազմի առաջնորդել Եւրոպան, կրնան հանդարտօրէն չարունակել իրենց բռնած ճամբան, բայց պէտք է հասկնան թէ Հռոմ–Պերլին առանցքը ոչ կը ճկի, ոչ ալ կ'ընկրկի այդպիսի քաղաքականութեան մը առջեւ եւ եթէ անհեթեթ ենթադրութեամբ մը պինեալ ընդհարում պատահի, պիտի դիմաւորուի ծայրագոյն վճռականութեամբ մը որ պիտի ապշեցնէ նոյն ինքն հակառակորդները։ Ժողովրդապետական զէնքերը պիտի փչրուին եւ պիտի բթանան Հռոմ–Պերլին առանցքին բարոյական եւ նիւթական համերաշխութեան առջեւ։ Եթէ Ֆրանսա եւ Անգլիա կը կարծեն թէ պիտի կրնան խաղաղութիւնը ապահովել իրենց զինակցութեամբ եւ ռազմական ուժի խեղացնոր յաւելումով, մենք կ'ըսենք թէ ապագան իրենց պիտի վերապահէ ամէնէն դառն հիասթափումը... Փարիզի եւ Լոնտոնի կառավարութիւնները մէկ ընելիք ունին, պատերազմէն խուսափելու համար,— ճանչնալ Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ սրբազան իրաւունքները, բարոյական թէ նիւթական ... Պատերազմ մը պիտի նշանակէր ոչ միայն վերաբնութիւնը Եւրոպայի, այլ ամբողջ աչխարհի քարտէսին։ Եւրոպական պատերազմ մը պիտի նշանակէր կազմալուծումը բրիտանական կայսրութեան եւ գլխատումը Ֆրանսայի Եւրոպական եւ կայսերական ուժին»։

ԳԼՈՒԽ ԵՎԺԱՆԻ

(ԳԱՂԱՓԱՐ ՎԵՊ)

— ՈՐԴԻՔ

ՊԱՐՈՆ ՄՈՎՍԷՍԻ

— Եր լիսու, ո՞վ գիշ ժամ – տա – նում է նոկ։ Ընտրած եղբ եր – մի՞... Ա՛սուած իմ ... Եր սա ինչ կոմպ տան – տրած ժամկէտ եմ ես ստա – նալ։ Ինչ տեսակ եղբայր եմ ես, որ ինչ – պէս կարող եմ ես ձեզ մոռնալ։ Ներեցէք ինձ, ներեցէք ինձ ... Ես ... Ես ... Ես ... Ես ... Ես ...

— Ձեզ համար ոչինչ չի պատ – հում, որ ես ձեզ մոռնամ։ Ես ձեզ չեմ մոռցել, ես ձեզ չեմ մոռնում, ես ձեզ չեմ մոռնայ։ Ես ձեզ չեմ մոռնայ, ես ձեզ չեմ մոռնայ, ես ձեզ չեմ մոռնայ ...

— Ա՛խ, ես ինչ ասեմ ձեզ, ինչ ասեմ ձեզ ...

ԼԵՎՈՆ ՓԱՇԱՅԻ ՊԱՀԱՊԱՆԱԿԸ

«Աճապարանք պատճառ չկա»

Վերջերս Լեվոն Փաշայի մոտ էի գնացել։ Ես նրա հետ ծանոթ եմ վաղուց, ուստի ինձ համար դռները միշտ բաց են։ Ներս մտնելիս տեսա, որ նա ինչ-որ մեծ գործով է զբաղված։ Սեղանի վրա ծրարներ էին դրված, որոնց վրա նա հասցեներ էր գրում։

— Ներողություն, որ անհանգստացնում եմ, — ասացի ես, — բայց ինձ համար շատ կարևոր է ձեզ տեսնել։

— Ոչինչ, ոչինչ, — պատասխանեց նա, — ես էլ ուզում էի ձեզ հետ խոսել։ Ինչ-որ բան պատահե՞լ է։

— Ոչ, ոչինչ չի պատահել, — ասացի ես, — բայց ես ուզում էի ձեզ հետ խորհրդակցել։

— Ինչ-որ գործի՞ մասին։

— Այո։

— Ուրեմն, ինչ-որ բան պատահել

թեան սահմանադրութիւնը: Այս ժողովին մէջ պիտի ընդունուին մեր պահանջի Հրեաները :

3.— Բրիտանական կառավարութիւնը պիտի շարունակէ խորհուրդները տալ Պաղեստինի նոր կառավարութեան, մինչեւ որ կառավարել անկախութիւն չնորհուի: Նոր գաւիճին մէջ պիտի գանուին հինգ արաբ եւ երկու հրեայ նախարարներ :

4.— Փոխանցման շրջանին մէջ հրէական ներգաղթը պիտի սահմանափակուի քսաներէն :

5.— Սահմանափակումներ պիտի հաստատուին նաեւ հողերու վաճառման համար: Պաղեստինը երեք շրջաններու պիտի բաժնուի.— առաջինին մէջ հողերու վաճառումը բոլորովին պիտի արգիլուի, երկրորդին մէջ պիտի սահմանափակուի, երրորդին մէջ ազատ պիտի ձգուի :

Պապրնեֆր ժողովը կը բացուի վաղը

— oo —

Վաղը, չորեքշաբթի, 1 Մարտ, պաշտօնապէս կը բացուի վակարանը, ընարելու համար նոր պապը: Առաուտեան ժամը 8ին արարողապետները զանգակը հնչեցնելով, խցիկները պիտի պատին, Պաղինեան մատուռը հրաւիրելու համար կարտինալները: Այստեղ է որ պիտի կատարուի պատարագը ամէն առաու եւ կարտինալները պարտաւոր են ներկայ ըլլալ խմբովին: Ցետոյ կարտինալները նախաճաշ ընելով, իւրաքանչիւրը արարողապետի մը հետ կ'երթայ Սիքստինեան մատուռը, քուէարկելու համար: Եթէ արդիւնքը ժխտական ըլլայ, կարտինալները իրենց խցիկները կը քաշուին մինչեւ ցերեկուան ճաշը, որ կը տրուի ժամը 1ին: Ցետոյ կրնան ժամանակ անցընել կամ իրարու այցելել, տպաւորութիւններ փոխանակելու համար: Ժամը 4.30ին կարտինալները նորէն կը հաւաքուին Սիքստինեան մատուռին մէջ, նոր քուէարկութիւն կատարելու համար: Ցետոյ, եթէ արդիւնքը նորէն ժխտական է, հաւաքարար կ'արտաստանեն վարդարանը, ժամը 6 — 7: Անմիջապէս վերջը կը պատրաստուի իրիկուան ճաշը եւ կարտինալները իրենց խցիկները կը քաշուին: Իրրեւ կանոն, բացարձակ լուութիւն պէտք է տիրէ վակարանին մէջ, ժամը 9.30էն սկսեալ :

Արդէն իսկ պատրաստուած են երեք ձերմակ փէլոններ տարբեր չափերով, նորընտիր պապին համար: Ամէն օր հագարաւորներ կը խոնուին պապական պերձակին վաճառատան առջեւ: Այս գործն ալ ժառանգական է եւ մինչեւ նոյն ընտանիքին առանձնաշնորհը՝ քանի մը սերունդ ի վեր: Պատրաստուած է նաեւ «Չկնորսի մատանին» (Պապին կնիքը, ոսկի) որուն վրայ փորագրուած է Ս. Պետրոսի պատկերը: Վերջին պահուն կը փորագրուի նաեւ նորընտիր պապին անունը :

Ժողովի ընթացքին, Վատիկանի ճայնատիւրը օրը երկու անգամ կարճ զեկոյցներ պիտի հաղորդէ, աւանդական ծուխէն անմիջապէս վերջը :

»»» • «««

ՋԱՆԱՉԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ՔԱՆԻ ՍԸ ՏՈՂՈՎ

ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ Ազգրիկէ երթալիք գինուորներու համար վճռակ ձգուելով, քաշուեցաւ «հինգ» թիւը: Այս թիւը կը վերաբերի բոլոր այն գինուորներուն որ կը պատկանին 1938ի դասին երկրորդ հատուածին եւ դրօշի տակ պիտի առնուին յառաջիկայ ապրիլին: Առաջին առթիւ Հիւս. Ափրիկէի համար պիտի պատուին այն գինուորները որ ծնած են նոյեմբեր 5ին, յետոյ մինչեւն օրը՝ հոկտեմբեր, սեպտեմբեր, օգոստոս եւն. ամիսներու համար, մինչեւ դեկտեմբեր (այս ամիսն ալ մէջը ըլլալով): Ապրիլին կանչուելիք այն գինուորդուները որոնք վճռակով նշանակուած չեն բայց կ'ուզեն հիւս. Ափրիկէ երթալ, պէտք է փութան կարելի եղածին չափ չուտ, բայց ամէն պարագայի մէջ մարտ 6էն առաջ դիմել իրենց շրջանի գինուորագրութեան գրասենեակի հրամանատարին :

ՀՌՈՄԷՆ ՀԵՌԱՆԱԼՈՒ հրաման ստացան «Թան»ի թղթակիցը, Պ. Փօլ Ժանթիպն եւ երկու զուգերթական թերթերու թղթակիցները: Պարմանաժամ՝ տրուած է մինչեւ մարտ 5: Պ. Ժանթիպն «Թան»ի Հռոմի թղթակիցն է 1927էն ի վեր, իսկ անկէ առաջ Պոլսոյ թղթակիցն էր եւ գերքեր ալ գրած է: Պ. Ռընէ Փինօն, խմբագիր «Ռըվիւ տը Փառի»ի, որ Վատիկան երթալու կը պատրաստուէր պապին ընտրութեան համար, եւս վերադարձուեցաւ իսալ. սահմանապուխէն :

ՓԱՐԻԶԸ ՊԱՐՊԵԼՈՒ ծրագիր մը պատրաստուած էր, գործադրութեան համար պատերազմի պարագային: Այս առթիւ կազմուած յանձնաժողովը անգործադրելի գտաւ ծրագիրը: Նոր ուսումնասիրութիւն մը պիտի կատարուի Զատիկի օրերուն, երբ Հարիւր հազարաւոր քաղաքացիներ պաւտա կ'երթան :

ՀԱՆՐԱԳԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ այցելութեան առթիւ աննախընթաց պատրաստութիւններ կը տեսնուին Լոնտոնի մէջ: Ութսուն երիտասարդ եւ դեղեցիկ Անգլուհիներ, որոնց հասակն ալ չափուած է, պիտի նեղկայացնեն Ֆրանսայի 80 նահանգները, ծաղիկներ, պուդուղներ եւ ցորենի հասկեր ցանելով նախագահին եւ Տիկին Լըպրէօնի ընդունելութեան սանեն: Այս առթիւ մասնաւոր թատերախաղ մըն ալ պրուած է, որուն մէջ գլխաւոր դերը պիտի կատարէ Սալա Կիպըր :

1500 ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐ իրենց երկիրը գացին Ֆրանսայէն: Վեց հարիւրը Փարիզէն եւ ուրիշ քաղաքներէ, 900 հոգի ալ Քորսիքայէն մեկնեցան: Այս վերջինները պիտի տեղաւորուին Լիբիոյ մէջ, իսկ Ֆրանսայէն վերադարձողնեբուն գոթ պիտի ճարուի հիւսիսային Իտալիոյ մէջ: Վերադառնալու համար դեմումներ կը կատարուին հոկտեմբերէն ի վեր :

ՍՊԱՆԻՈՑ ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՆԵՐԸ գաղտնի կեդրոն մը հաստատած են Փարիզի մէջ, փախչելով իրենց սահմանուած կայանէն: Ապահովութեան սեպտեմբերներ խիստ հետապնդումներ կը կատարէ գաղտնի կոմիտէի անդամներուն դէմ որոնք աւելի քան 20 հոգի են եւ գործօն դեր կատարած են Սպանիոյ քաղաքացիական պատերազմին մէջ :

Տօքթ. Ա. Պօղոսեան եւ զաւակը՝ Միհր, Պ. Սուրէն վարդանեան, Տէր եւ Տիկին Պէյլէրեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Նարլեան եւ զաւակուհի, Տիկին Գոհար Վարդանեան, Տիկին Մարիցա Մարեան (Սոֆիա), Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Վ. Պօղոսեան եւ զաւակը՝ Պարոյր (Նիւ Եորք), Տիկին Մաբրուհի Պատմանեան եւ զաւակը Վահրամ (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկին Թէրզիպաշեան եւ զաւակուհի (Մարսէյլ), Պ. Զարեհ Պօղոսեան (Ռումանիա), Մանուկ Պօղոսեան, Տիկին Ռեբեկա Վարդանեան եւ զաւակները՝ Մուշեղ, Համազասպ, Արմենուհի, Լեւոնիկա եւ Պերճուհի (Հիւս. Ամերիկա), Տիկին Ռեբեկա (Հ. Ամերիկա), Շնորհիկ Կիլարեան եւ Շնորհիկ (Հ. Ամերիկա), Վարդան Շահպազ (Պէյրութ) Տէր եւ Տիկին Թօզեան, սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի կնոջ, մօր, էրոջ, զարմիկին, հարսին եւ ազգականին՝

ՏԻԿԻՆ ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՏՕՔԹ. ՊՕՂՈՍԵԱՆԻ

դառնակսկիծ մահը որ տեղի ունեցաւ փետրուար 26ին:

Ցուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1 մարտ, չորեքշաբթի առաուտ ժամը 11ին իր բնակարանին մէջ, **27, Rue du Marché, Montmorency (S. et O.)**, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Մոնմորանսիի գերեզմանատունը:

ՀԱՂ. ՄԻՋՈՑ.— Շոգեկառք առնել կար տիւ Նոուէն ժամը 9, 9.15, 9.35 10 եւ իջնել Անկէն լէ Պէն եւ առնել օթօպիւս թիւ 69 եւ իջնել Թէրմինիւս :

ԾԱՆՕԹ.— մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իրր այդ նկատել :

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— ՍԱՀԱԿ ՄԱՋԱՏՈՒՐԵԱՆ Իզմիրի Ագսէջ քաղաքէն, կը փնտռէ իր եղբայրը՝ Մաչատուր Մաչատուրեան, հօր անուն՝ Աբրահամ, մօր անուն՝ Անուշ, քրոջ անուն՝ Փերուզիկ : 1922ին զէմալական չարժումին իւրաքանչիւրը կորսնցուցած են: Կը խնդրուի հասցէն գիտցողներէն իմացնել իր եղբօրը՝ Sahak Hatchadourian, 9 Docteur Colmette, St. Martin de Hérès, Grenoble (Isère) France :

ՀԱՅ ԵՒԻՏ. ԱԿՈՒՄԲԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

4 ՄԱՐՏ, ՇԱԲԱԹ, ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 5Է՝Ն ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

Hôtel Napoléon Bonaparteի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ, *38 Ave. de Friedland (Etoile)*

Գեղարուեստական բաժինէն իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն՝

ՏԻԿԻՆ ԱՐՓԻԿ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ (ԵՐԳ), **Yvone Galli, Radio Cité**Է՝Ն,

Mlle. Adelita Romano, élève de Mme. Moreno de l'Opéra de Barcelone

(ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՐ), Պ. ՄԵՀՏԷՐԵԱՆ (ԵՐԳ), ՕՐ. ՔԷՏԻՃԵԱՆ (ԴԱՍԱԿԱՆ ՊԱՐ).:

Առաջնակարգ ճաշ, հաճելի անակնկալներ, ճոխ պիւֆէ։ *ՄՈՒՏՔ* **12 ՖՐԱՆՔ։**

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՈՐՔ Տ'ԻՔԱԼԻԻ Հ. Յ. Դ. «ԵՕՔՆԵՂԲԱՅՐԵԱՆ» ԽՈՒՄԲԻՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3—11

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ, **13 Rue Pierre Curie**

Մէթրօ Փորթ տ'Իթալիի։

Երգ, արտասանութիւն, պար։ Կը ներկայացուի Բաֆֆիի «Սամուէլ»էն երեք արար։

Մուտք 5 ֆրանք, փոքրիկներու 3 ֆրանք։

ՏՕՔԹ. ՔԻԹԻՒԻՒՐԵԱՆ

63 Rue Damremont, metro Lamarck, Paris (18), Tél. Montmartre 71-94

Կնոջական, միզասեռային եւ ընդհանուր հիւանդութիւններ:

Անդրմանիշակագոյն ճառագայթներ եւ էլեկտրաբուժութիւն:

Կ'ընդունի երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—5, եւ ժամադրութեամբ։

ԸՆՏԱՆԻԱԿԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԻՒ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԵՔՍՏԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

5 Մարտ, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3էն մինչեւ կէս գիշեր

8 Ռիի Պոնապարթ, Մէթրօ Փոասոնիէռ կամ Կառ տիւ Նոռ։

Կ'երգէ Տիկին ՄԱՌՒ ԹԷՐԶԻ Մարսէյլի Օփէրայէն), փոքրիկ ՎԱՐԴ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ (դաշնակ), Նուագախումբ ԴԱՒԻԴ ԴԱՆԹԻ եւ հաճելի անակնկալներ։

Ճոխ պիւֆէ՝ դիւրամատչելի գիներով։

ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՀՄՕ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

2 ԱՊՐԻԼ, ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

ԾԱԽՈՒՄ ԵՆ ԿՕՇԿԱԿ ՐԻ ԱԵՔԵՆԱՆԵՐ

Մէկ Blake եւ մէկ փորագրութեան մեքենայ (Machine à graver), նոր վիճակի մէջ, նպաստաւոր գինով։ Դիմել՝ Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի.

35 Les Grands Pins St-Loup Marseille.

LE VIEUX CHALET

Արտօնուած ապաքինարան, Bourg - la - Reine*ի կեդրոնը*, **7 — 9 Boulevard Carnot,** հաղաբապետարանին եւ եկեղեցիին դիմացը, մէթրոյի եւ օթօպիւսի կայարանները մօտ, կեդրոնական ջեռուցիչ, ջուր, մեծ պարտէզ: Խնամուած ճաշ, գուրգուրալից խնամք:

Կ'ընդունի՝ ծերեր, տկարներ, նոր ապաքինածներ եւայլն:

Օրական 30 ֆրանք: Տնօրինուհի Mme. BERNARD - WAHÉ,

Tél. Bourg - la - Reine 734:

ՅԱԿՈԲ ՉԱՓՐԵԱՆ

FABRIQUE DE PARFUMS

14 RUE CARLE-HEBERT, **Courbevoie, Seine. Tél. Défense 10—55**

Օ ՏԸ ՔՈԼՈՆԸ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

TCHAKER ՎԱՃԱՌԱՆԻՆՈՎ,

Կը ծախուին՝ Թոռլա Քառթիէ, Պոնմարշէ, Բրէնթան, Կալըրի Լաֆայէթ վաճառատուներն ալ եւ **42 Bld. de Strasbourg:**

Մէկ լիտրը՝ 75, ½ լիտրը՝ 40, ¼ լիտրը՝ 25 եւ 1/8 լիտրը՝ 15 Ֆր.։

Alimentation «TR VISE»

իր անմահական **«Moka»** *սուրճով*

Café "HAREM„

Ամենաընտիր ապրանքներ, փաստօրէն անմրցելի գիներով։

ՄԸՄԱՒԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՒԱՆԱԿ

Ճերմակ պառիր 16 ֆրանք, քաշէր 22—24, ոճառ (72%) քիլօն 4.30, բրինձ՝ փիլաւի համար 4 ֆրանք։

5 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՔ

Livraison à domicile. Tél Taitbout 40—63

30 Rue de Trévise, Paris (9)

Metro: Cadet

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ԻՐԱՒԱԴԷՏ - ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

ՎԱՀԱՆ ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Գրասենեակը փոխադրուած է

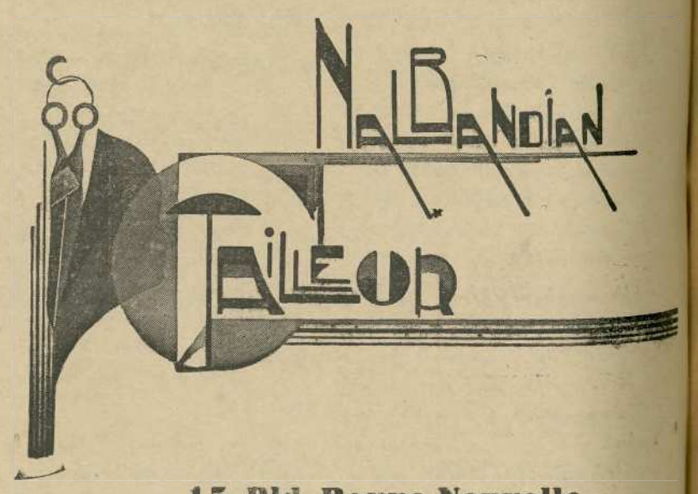
21, RUE BAUDIN, PARIS (9e)

Tél. Tru: 29 - 39

(Մէթրօ Cadet, Սգուաո Մոնթօլօնի եւ բիւ Լաֆայէթի անկիւնը)

Ընդունելութիւն ամէն օր 9էն 11 եւ 5էն 7 եւ ժամադրութեամբ

Hommes **Dames**

15, Bld. Bonne Nouvelle

Métro Bonne Nouvelle. **Tél. Gut. 93.70**

ԿՈՒԶՈՒԻՆ, վարժ գործաւորուհիներ քօսաժի, բօլի: Կարուած գործ: Տեւական աշխատանք: Դիմել 23 Rue Lavoisier à Cachan. Métro: Bagneux :

ՐԱՖՖԻ

Փարիզի առաջնակարգ հայկական ճաշարանի տնօրէն նուիրեալը, զոհացում տալու համար իր սիրելի յաճախորդներուն եւ հայրենակիցներուն բաղձանքին, ամէն երեքշաբթի, ժամը 7 — 12, կազմակերպած է հայկական եւ կովկասեան երաժշտութիւն, ղեկավարութեամբ

ՄԱՆՈՔ ԹՈՒՌՒՍՏ ՍԻԳԱՐԻ

եւ ընկերակցութեամբ յայտնի երգիչներու։

Հասցէ՝ **8, RUE MAUBEUGE, Métro Le Peletier, Cadet, N. D. Lorette**

ՀԱԳՈՒՍՏԵՂԵԱՅԻ ԵՒ ՈՒՏԵՍՏԵՂԵԱՅԻ ԿԱՊՈՑԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ ՂՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Փրակայի մեր պահեստը հաշուեյարդարի ենթարկած ըլլալով, հնարաւորութիւն ունինք, կապոցներով Ռուսաստան ղրկելու, զանազան կերպասներ, ճերմակեղէններ, կօշիկներ եւայլն անմրցելի գիներով։ Պահեստի քանակը սահմանափակ ըլլալով, փու-

Թացէք օգտուիլ առիթէն։

Գիմել՝ American Lloyd, Paris (9). 7 rue Auber

Tél. Opéra 67-77

Le Gerant : H. STEPHAN
Imprimerie A-DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme — PARIS (13)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բալուի Խօշմաթի կապրօտեղոց Միութիւնը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Խօճաեան ընտանիքին, ՊԵՏՐՈՍ ԽՕՃԱԵԱՆի դառնադէմ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցած է 11 յունուար 1939ին Հայաստանի մէջ։

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բալուի Խօշմաթի կապրօտեղոց Միութիւնը իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Համբարձումեան ընտանիքին, փոքրիկին ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԻ վաղաժամ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ փետրուար 2ին, Մարսէյլի մէջ։

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բալուի Հայր. Միութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ հայրենակից Խօճաեան ընտանիքին, ՊԵՏՐՈՍ ԽՕՃԱԵԱՆի դառնադէմ մահուան առթիւ :

ՄԵՆ ՊԱՀԻՒ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Կրօն. ժողովի կարգադրութեամբ, Մեծ Պահոց Առեւտրական եւ երեկոյեան եկեղեցի արարողութեանց համար, քահանայական դասը պարբերաբար պիտի այցելէ տարեւ նշանակուած շրջաններու եկեղեցիները.—

Մարտ 1, չորեքշաբթի առաւօտ Մայր եկեղեցի, Փրատօ: Մարտ 2, հինգշաբթի առաւօտ, Ս. Լուսաւորիչ (Գօմոն): Մարտ 3, Ուրբաթ առաւօտ Ս. Գէորգ (Ս. Լու): Մարտ 9, հինգշ. առաւօտ Սահակ - Մեսրոպ (Ս. Թէրեզ): Մարտ 14, երեքշաբթի առաւօտ, Ս. Կարապետ (Քամբ. Ֆրէդ): Մարտ 21, երեքշաբթի առաւօտ, Ս. Յակոբ (Պուլ. Օսման): Մարտ 22, սմբդոյ օրը չորեքշաբթի առաւօտ եւ երեկոյ (Կարտան): Մարտ 27, երկուշաբթի առաւօտ, Աստուածածին (Ս. Մարգրիտ): Մարտ 28, երեքշ. առաւօտ Ս. Թադէոս (Քամբ. Բէրիէ): Մարտ 29 չորեքշաբթի առաւօտ Մայր եկեղեցի (Փրատօ) :